الجامع الصحيح

İMAM-I BUHÂRÎ

SAHÎH-İ BUHÂRÎ

TERCÜME VE ŞERHİ

6

SAĞLAM YAYINEVİ

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

6. Cilt

© "Sahih-i Buhârî Tercüme ve Şerhi"
Bu eserin tüm yayın hakları **SAĞLAM YAYINEVİ'***ne aittir*

Tercüme : Harun YILDIRIM
e-mail: harunyildirim68@hotmail.com
Redaksiyon : Hüseyin Temel ALICI
e-mail: muslumanbiz@hotmail.com
Arapça Dizgi : Harun YILDIRIM
Hüseyin Temel ALICI
Türkçe Dizgi : Selahattin DOĞAN

Sertifika No: 0108-34-009878
ISBN 978-975-9180-35-5 (Tk)
ISBN 978-975-9180-41-6 (6. Cilt)
Haziran -2009 / İstanbul

Baskı : Lord Matbaacılık
Davutpaşa, Emintaş San. Sit. No: 430 Topkapı/İST.

SAĞLAM YAYINEVİ
Çatalçeşme Sk. No: 19/1 D: 4 Cağaloğlu/İST
Tel: 212 527 52 79 Faks: 212 513 67 70
www.saglamyayinevi.com
e-meil:saglamkitapevi@hotmail.com

الجامع الصحيح

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

مُحَمَّد بنُ إِسْمَاعِيل البُخَارِي، أَبو عَبْدِ الله

İMAM-I BUHÂRÎ

Tercüme:
HARUN YILDIRIM

6. Cilt

(3635 - 4369)

SAĞLAM YAYINEVİ

٢٦- بَاب قَوْلِ اللَّه تَعَالَى

26- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

﴿ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾

«Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler, Peygamberi, oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar ve onlardan bir grup da, hakkı bile bile gizlerler.» Bakara: 146

٣٦٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّه بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْد اللَّه بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْهُمْ وَامْرَأَةً زَنَيَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ مَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَاة فِي شَأْن الرَّجْمِ فَقَالُوا نَفْضَحُهُمْ وَيُجْلَدُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّه بْنُ سَلَامٍ كَذَبْتُمْ إِنَّ فِيهَا الرَّجْمَ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاة فَنَشَرُوهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَة الرَّجْمِ فَقَرَأَ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّه بْنُ سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَإِذَا فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَقَالُوا صَدَقَ يَا مُحَمَّدُ فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَأَمَرَ بِهِمَا رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ فَرُجِمَا قَالَ عَبْدُ اللَّه فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ يَجْنَأُ عَلَى الْمَرْأَة يَقِيهَا الْحِجَارَةَ.

3635- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Yahudîler Medine'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler ve içlerinden bir kadınla erkeğin zina ettiğini haber verdiler. Bu-

nun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Recmetmek konusunda sizler Tevrat'ta ne buluyorsunuz?" diye sordu. Onlar:

-Biz zina edenleri teşhir ederiz ve bunlar değnekle de dövülürler, dediler. Onların bu sözleri üzerine Abdullah ibnu Selâm:

-Yalan söylediniz! Muhakkak ki Tevrat'ta recm âyeti vardır, dedi. Bunun üzerine Tevrat'ı getirdiler ve kitabı açtılar. Yahudîlerden birisi elini recm âyeti üzerine koydu ve ondan önceki ve sonraki âyetleri okumaya başladı. Abdullah ibnu Selâm, ona:

-Elini kaldır! dedi. O da elini kaldırınca recm âyeti görülüverdi. Yahudîler:

-Ey Muhammed! Abdullah ibnu Selâm doğru söylemiştir: Tevrat'ta recm âyeti vardır, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zina eden erkekle kadının recmedilmesini yani taşlanarak öldürülmesini emretti. Akabinde subût üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunların recm olunmalarına hüküm ve emretti.

Abdullah ibnu Ömer: Ben o Yahudî erkeğini, taşlardan kadını korumak için kadının üzerine kapanıyor hâlde gördüm, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1329, 4556, 7819, 6841, 7332, 7543)

٢٧- بَاب سُؤَالِ الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُرِيَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيَةً فَأَرَاهُمْ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ

27- Mekke'deki Müşriklerin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den Bir Mucize İstemeleri ve Allah Rasûlü'nün de Onlara Ayın İkiye Bölünmesini Göstermesi Bâbı

٣٦٣٦ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شِقَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْهَدُوا.

3636- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında ay ikiye bölündü de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Şahit olun!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3869, 3870, 4864, 4865)

٣٦٣٧ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ.

3637- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke ehli Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den, kendilerine bir mucize göstermelerini istediler. O da kendilerine ayın ikiye bölünmesini gösterdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3868, 4867, 4868)

٣٦٣٨ - حَدَّثَنِي خَلَفُ بْنُ خَالِدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْقَمَرَ انْشَقَّ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3638- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında ay ikiye bölündü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3870, 4866)

٢٨ - بَاب

28- Bâb

٣٦٣٩ - بَاب حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ

الْمِصْبَاحَيْنِ يُضِيئَانِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَلَمَّا افْتَرَقَا صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتَّى أَتَى أَهْلَهُ.

3639- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle bildirdi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ashabından iki kişi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin yanında zifiri karanlıkta çıktılar. O ikisinin önünü lambaya benzer bir ışık (Allah tarafından) ışıtıyordu. O ikisi ayrıldığında o ışıkta onlarla beraber ayrıldı. Ve tâ ki ailelerine gelinceye kadar ışık onların önlerini aydınlattı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 465, 3805)

٣٦٤٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ.

3640- Mugîre ibnu Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ümmetimden birtakım insanlar galip gelmekte devam edeceklerdir. Allah'ın emri gelinceye kadar onlar galip gelmeye devam edeceklerdir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7311, 7459)

٣٦٤١ – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالَ عُمَيْرٌ فَقَالَ مَالِكُ بْنُ يُخَامِرَ قَالَ مُعَاذٌ وَهُمْ بِالشَّأْمِ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ هَذَا مَالِكٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاذًا يَقُولُ وَهُمْ بِالشَّأْمِ.

3641- Muâviye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim, şöyle buyuruyordu:

"Benim ümmetimden bir topluluk Allah'ın emirlerini yerine getirmekte devam edecektir. Allah'ın emri (kalbinde imandan bir parça olan-

ların ruhlarını alan rüzgârın gelip kıyametinde insanların şerlilerinin yani kâfirlerin üzerine kopacağı o gün) gelinceye kadar Allah'ın dini üzere kâim olacaktır ve muhalefet edenlerin muhalefeti de onlara zarar veremeyecektir."

Umeyr dedi ki: Mâlik ibnu Yuhâmir şöyle dedi: Muâz ibnu Cebel: O Allah'ın emrini yerine getirenler Şam'da ikâmet edecekler, dedi.

Muâviye ibnu Ebî Sufyân: Bu Mâlik ibnu Yuhâmir, Muâz'dan: "Onlar Şam'da olacaklar" derken işittiğini söylüyor, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 71, 3116, 7312, 7460)

٣٦٤٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا شَبِيبُ بْنُ غَرْقَدَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُحَدِّثُونَ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ دِينَارًا يَشْتَرِي لَهُ بِهِ شَاةً فَاشْتَرَى لَهُ بِهِ شَاتَيْنِ فَبَاعَ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ وَجَاءَهُ بِدِينَارٍ وَشَاةٍ فَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ فِي بَيْعِهِ وَكَانَ لَوْ اشْتَرَى التُّرَابَ لَرَبِحَ فِيهِ.

3642- Urve ibnu'l-Ca'd el-Bârıkî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine bir koyun satın alması için bir dînâr verdi. O da bir dînâr ile iki koyun satın aldı. Sonra bu koyunların birisini bir dînâra sattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir dînâr ve bir koyunla geri geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Urve'ye ticaretinde bereket olması için duâ etti. Artık Urve bir toprak parçası satın alsa muhakkak bundan kâr elde ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2850, 2852, 3119, 3643)

٣٦٤٣ - قَالَ سُفْيَانُ كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عُمَارَةَ جَاءَنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْهُ قَالَ سَمِعَهُ شَبِيبٌ مِنْ عُرْوَةَ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ شَبِيبٌ إِنِّي لَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ عُرْوَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُخْبِرُونَهُ عَنْهُ وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْخَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِي الْخَيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ وَقَدْ رَأَيْتُ فِي دَارِهِ سَبْعِينَ فَرَسًا قَالَ سُفْيَانُ يَشْتَرِي لَهُ شَاةً كَأَنَّهَا أُضْحِيَّةٌ.

3643- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Savaş meydanında kullanılan atların alınlarına sarkan saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlenmiştir."

Şebîb: Ben Urve'nin evinde yetmiş tane at görmüşümdür, dedi. Sufyân: Urve el-Bârıkî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e kurbanlık bir koyun satın alıyordu, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2850, 2852, 3119)

٣٦٤٤ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

3644- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Atlar, alınlarına dökülen saçlarında kıyamet gününe kadar hayır bulunan hayvanlardır" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2849, 3644)

٣٦٤٥ - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ.

3645- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Atların alınlarına dökülen saçlarında hayır düğümlüdür" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2849, 2851, 3644)

٣٦٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ لَهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ وَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا مِنَ الْمَرْجِ

أَوْ الرَّوْضَةَ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَرْوَاثُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهَرٍ فَشَرِبَتْ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ لَهُ حَسَنَاتٍ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغَنِّيًا وَسِتْرًا وَتَعَفُّفًا وَلَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَظُهُورِهَا فَهِيَ لَهُ كَذَلِكَ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَنِوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ وِزْرٌ وَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمُرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَّةُ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾

3646- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"At, üç çeşit insan içindir: At, bazı kimse için bir sevaptır. Bazı kimse için fakirlik ve ihtiyâcına bir perdedir. Bâzı kimse için de bir günah sebebidir. At, kendisi için hayır olan kimseye gelince, o, atını Allah yolunda cihat için bağlamış onu cihad için hazırlamıştır. Atın bağını da bol otlu geniş bir sahada veya çayırlıkta uzatmıştır. Bu bol otlu sahadan veya çayırlıktan atın bu uzun ipinde iken yediği her ot, at sahibi için birer hasenedir, iyiliktir. Bu esnada atın ipi kopsa da şahlanarak bir veya iki yüksek yerde koşsa, tırnaklarının bıraktığı izleri ve onun gübreleri de sahibi için haseneler olur. Bir de hayvan bu arada bir nehre uğrayıp da ondan içerse, sahibi sulamak istememiş olsa bile bu su da sahibi için haseneler olur. Bu at her hâlukârda sahibi için sevap kazanmak için güzel bir vesiledir. Atını onunla kazanmak, insanlara muhtaç olmamak, iffetini korumak için bağlayan, sonra kazandığı malın zekâtını vererek Allah'ın hakkını gözetir ve hayvanına da gücünün yetmediği yükü yüklemezse bu at, kendisi için fakirliğe karşı bir engeldir. Atını öğünmek için, gösteriş için, İslâm ehline düşmanlık için bağlayıp besleyen kimse için ise bu at, büyük bir günahtır."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme merkeplerden soruldu. O şöyle buyurdu:

"Her hükmü toplayıcı olan şu âyetten başka münferid olarak bir şey indirilmedi:

«Her kim zerre miktarı hayır işlemişse onu görecektir. Kim de zerre miktarı kötülük işlemişse onu görecektir.» Zelzele: 7-8 (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2371, 2860, 3646, 4962, 4963, 7356)

٣٦٤٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ صَبَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ بُكْرَةً وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ وَأَحَالُوا إِلَى الْحِصْنِ يَسْعَوْنَ فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ.

3647- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabahleyin Hayber'e vardı. Hayber halkı boyunlarında çapalarıyla evlerinden çıktılar. Birdenbire karşılarında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi görünce:

-Muhammed ve ordusu! Muhammed ve ordusu! diyerek şaşkına döndüler ve kalelerine sığındılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ellerini kaldırdı ve şöyle dedi:

-"Allah-u Ekber! Hayber harap oldu. Bizler bir kavmin bulunduğu yere indiğimizde, o korkutulanların sabahı ne kötü olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 4083, 4084, 4197, 4198, 4199, 4200, 4201, 4211, 4212, 4213, 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363, 6369, 7333)

٣٦٤٨ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْفُدَيْكِ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا فَأَنْسَاهُ قَالَ ابْسُطْ رِدَاءَكَ فَبَسَطْتُ فَغَرَفَ بِيَدِهِ فِيهِ ثُمَّ قَالَ ضُمَّهُ فَضَمَمْتُهُ فَمَا نَسِيتُ حَدِيثًا بَعْدُ.

3648- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben Sen'den birçok hadîs işittim, akabinde onları unutuyorum, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ridanı yay!" buyurdu. Ben de ridamı yaydım. Kendisi eliyle bir şey avuçlayıp ridanın içine attı. Sonra:

-"Topla!" diye emretti. Ben de ridamı topladım. İşte ondan sonra artık hiçbir hadîsi unutmadım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 118)

٦٢- كتاب فَضَائِلِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

62- ALLAH RASÛLÜ SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN SAHABELERİNİN FAZİLETLERİ[1] KİTABI

١- بَاب فَضَائِلِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Sahabelerinin[2] Faziletleri Bâbı

وَمَنْ صَحِبَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ رَآهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ مِنْ أَصْحَابِهِ.

---

1 **Fazilet;** Güzel ve iyi huy, kişiyi iyilik yapmaya yönelten duygu, erdem. Zıddı, rezilliktir. Dinimiz, müslümanların her türlü görevlerini yerine getirerek olgun ve yüksek bir ahlâka sahip olmalarını, iyi huylarla ruhlarını güzelleştirmelerini istemiş, rezillikten, kötü huy ve alışkanlıklardan da uzaklaşmaları emredilmiştir. Bilindiği gibi bedenimiz çeşitli hastalıklara yakalanabilmekte ve bu hastalıklar uygun ilâçlarla tedavi edilmektedir. İnsan ruhu da bazı hastalıklara yakalanabilir. Ruhî hastalıkların en tesirli ilâcı doğru ve sağlam bilgilere sahip olmak, zihni, evham ve hurafelerden temizlemektir. Fakat bu yeterli değildir. İnsan ruhunun terbiye edilmesi, öldürücü mânevî hastalıklardan korunabilmesinin bir başka yolu, onun, güzel ahlâk ve faziletlerle süslenmesidir. Olgun insan, imkânların elverdiği ölçüde faziletleri nefsinde toplayan insandır. Mânevî ve rûhî hastalıkları olan rezillikleri ve kötülükleri alışkanlık hâline getirenler, ebedî hayatı kaybederler, hüsrâna ve zarara uğrarlar. Bütün iş ve davranışlarımızda orta yolu tutmak fazilet sayılır. Fazilet dediğimiz güzel huylarda aşırılık (ifrat); bunlardan yoksunluk (tefrit) ise rezillik sayılmıştır. Fazilet sahibi insanlar arasında daima anlaşma, ülfet ve âhenk görülür. Rezillik sahipleri arasında ise hep fitne ve fesat çıkar.

2 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme iman ederek O'nu gören ve müslüman olarak ölen kimselere Ashap denir. Lügat itibariyle ashap, arkadaş mânâsına gelen

Müslümanlardan olup, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sohbet eden kimse, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabelerindendir.

"sâhib" kelimesinin çoğuludur. İslâm ıstılâhında "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in arkadaşları" için, daha geniş kapsamıyla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gören müminler için kullanılmıştır. Sahabî ve çoğulu olan sahabe terimleri de aynı mânâyı ifade eder. İslâm'ın en güzel ve doğru bir şekilde öğrenilebilmesi için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, dolayısıyla Ashab-ı Kirâm'ın hayatını iyi bilmek gerekir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve O'nunla içiçe yaşamış olan Aşhab-ı Kirâm'ın hayatında müslümanlar için çok güzel örnekler vardır. Âlimler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hayatını tafsilatlı bir şekilde tespit ettikleri gibi, ashabın hayatıyla ilgili bilgileri de tesbite gayret etmişlerdir. İslâm'ın ilk asırlarından itibaren sahabe biyografilerini tespit için pek çok eser yazılmıştır. Bu kitaplarda sahabe, ya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yakınlık ve fazilet derecelerine göre veya isimlerine göre alfabetik bir şekilde ele alınmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin arkadaşları ve yakın dostları olan Sahabe-i Kirâm, O yüce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şahsiyet ve dostluğundan çok istifade etmiş, kendilerine örnek alarak O'nun istediği gibi müslüman olmaya çok gayret göstermişlerdir. İslâm'ın güçlenip yayılması için canlarıyla başlarıyla çalışmışlar, bu yolda, ölüm de dâhil olmak üzere hiçbir şeyden çekinmemişler, Allah ve Rasûlü'nü, çoluk-çocuklarından, mallarından, hatta canlarından daha çok sevmişlerdir; Allah yolunda hiç çekinmeden yurtlarından hicret etmiş ve kanlarını akıtarak canlarını vermişlerdir. Böylece Ashab-ı Kirâm'ın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'le beraber olmaktan kazandıkları üstünlükleri ortaya çıkmaktadır. Nitekim bu ve benzeri özelliklerinden dolayı sahabe, Kur'an-ı Kerîm'in müteaddit yerlerinde bizzat Allah'u Teâlâ tarafından, hadîsi şeriflerde de Peygamberimiz tarafından methedilmektedir. Ehl-i Sünnet nazarında ashabın büyük bir değeri vardır. Bu ve bunlara benzer birçok Kur'an âyetinde açıkça veya îmâ ile ashabın faziletinden bahsedilmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in pek çok hadîslerinde toplu olarak, ya da fert fert ashabın faziletine yer verilmiştir ki, hemen hemen bütün ilk ve mûteber hadîs kaynaklarında bu hadîsler, "Fedâilü's-Sahabe= Sahabenin Faziletleri': veya benzeri başlıklar altında toplanmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah'tan alarak tebliğ ve yaşayışında tatbik ettiği veya bizzat kendisinin koyduğu dînî esasların, daha sonraki müslüman nesillere ancak ashaba dayanan sıhhatli nakillerle ulaşabildiği düşünülecek olursa, İslâm açısından ashab-ı kirâmın gerçekten bu övgülere ve kendilerine saygı gösterilmesi konusundaki ikazlara lâyık oldukları açıkça anlaşılır. Bu sebeple ashaptan birinden bahsederken isminin arkasından "Radıyallâhu anh = Allah ondan razı olsun!" demek, bize düşen saygı görevinin gereğidir. İslâm dîninin sıhhatli bir şekilde sonrakilere aktarılmasında temel unsur ashap olduğu içindir ki Ehl-i Sünnet âlimlerine göre Kur'an ve Sünnet'in de övgüsüne nail olan ashab-ı kirâm, tamamıyla adalet ve itimat sahibidirler.

٣٦٤٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنْ النَّاسِ فَيَقُولُونَ فِيكُمْ مَنْ صَاحَبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ ثُمَّ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنْ النَّاسِ فَيُقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَاحَبَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ ثُمَّ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنْ النَّاسِ فَيُقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَاحَبَ مَنْ صَاحَبَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ.

3649- Ebu Saîd el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Öyle bir zaman gelir ki, insanlardan bir grup savaşır. Onlara:

-İçinizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile arkadaşlık etmiş kimse var mı? diye sorulur da:

-Evet vardır! denilir ve onlar için zafer kapısı açılır. Sonra yine öyle bir zaman gelir ki:

-Sizin içinizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı ile arkadaşlık etmiş kimse var mı? diye sorulur da:

-Evet, vardır! denilir ve onlar için zafer kapısı açılır. Sonra yine öyle bir zaman daha gelir ki:

-İçinizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabesinin sahabesi yani tabiin ile arkadaşlık eden kimse var mıdır? diye sorulur da:

- Evet, vardır! denilir ve onlar için de zafer kapısı açılır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2897)

٣٦٥٠ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ سَمِعْتُ زَهْدَمَ بْنَ مُضَرِّبٍ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ أُمَّتِي قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

قَالَ عِمْرَانُ فَلَا أَدْرِي أَذَكَرَ بَعْدَ قَرْنِهِ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ بَعْدَكُمْ قَوْمًا يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَنْذُرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمُ السِّمَنُ.

3650- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin en hayırlınız, benim içinde yaşadığım asırda yaşayan yani sahabelerimdir. Ondan sonra en hayırlı insanlar, benim yaşadığım asırdan sonra yaşayanlar, (tabiûn) daha sonra en hayırlı insanlar ondan sonra yaşayanlardır (tebeut-tâbiîn)."

İmrân: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendi asrından sonra hayırlı insanların yaşadığı asır olarak iki asır mı, yoksa üç asır mı zikretti; bilmiyorum, demiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden sonra bir kavim gelecektir ki onlar hıyanet edecekler, kimse bunlara itimat etmeyecek ve güvenmeyecektir. Bunlar kendilerinden şâhitlik etmeleri istenmeden şâhitlik edeceklerdir. Bunlar adak adayacaklar, ancak adaklarını yerine getirmeyecekler. Bunlar çokça yeme-içmeyi seveceklerdir.[3] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2651, 3650, 6428, 6695)

٣٦٥١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينَهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتَهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانُوا يَضْرِبُونَنَا عَلَى الشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ وَنَحْنُ صِغَارٌ.

---

3 Arapça bir kelime olan tâbiûn, "tebi-e" fiilinden gelmektedir. Bu fiil, birinin izinde yürümek, ona tâbi olmak, beraberinde bulunmak, cemâatın namazda imama tabi olması gibi manaları ifâde eder. Bu fiilden ismi faili, "tâbiun" dur. Sonuna nispet ya'sı bitişince, "tâbiî" olur. Bunun çoğulu da, "tâbiûn" dur. Kelime olarak Türkçe karşılığı; uyanlar, tâbi olanlar demektir. Dinî anlamda da, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabilerine tâbi olan, onları takip eden nesil için kullanılır. Arap gramerine göre, tâbiûn kelimesi ref' hâlindedir, yani ötreli okunma durumundadır. Bunun nasb ve cer (kesreli ve fethalı) okunma hâli ise, "tâbin"dir. Buna göre "tâbiûn" ve "tâbin", aynı anlamda olan iki kelimedir. Müslüman bir kişinin Tâbiûn'dan sayılabilmesi için, Sahabileri gördüğünde, görüp işittiğini hafızasında tutabilecek bir yaşta olması gerekir. Tâbiûn, İslâm'ın ikinci neslinden oluşmaktadır. Onlardan sonra gelen nesle de, "etbâu't-tâbiîn" veya "tâbeu't-tâbiîn" denir.

3651- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin en hayırlınız, benim içinde yaşadığım asırda yaşayan yani sahabelerimdir. Ondan sonra en hayırlı insanlar, benim yaşadığım asırdan sonra yaşayanlar, (tabiûn) daha sonra en hayırlı insanlar ondan sonra yaşayanlardır (tebeut-tâbiîn). Sonra bir takım kavimler gelir ki, onlardan herhangi birinin şâhitliği yemininin önüne, yemini de şâhitliğinin önüne geçer."

İbrâhim Nehai şöyle dedi: Biz çocuk iken velilerimiz bizi: Ben Allah adına şâhitlik ederim ki, gibi sözleri söylediğimizde bizi döverlerdi.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2652, 3651, 6429, 6658)

٢- بَاب مَنَاقِبِ الْمُهَاجِرِينَ وَفَضْلِهِمْ

2- Muhacirlerin Menkıbeleri ve Üstünlükleri Bâbı

مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قُحَافَةَ التَّيْمِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴾ وَقَالَ اللَّهُ ﴿ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ﴾ قَالَتْ عَائِشَةُ وَأَبُو سَعِيدٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَارِ.

Ebu Bekir Abdullah ibnu Ebî Kuhâfe et-Teymî -Allah ondan razı olsun- Muhâcirler'dendir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Allah'ın, şehir halkının mallarından Rasûlüne verdiği ganimetler de, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın diye, Allah'a, Rasûl'e, yakınlara, yetimlere, düşkünlere ve yolda kalan yolculara âittir. Peygamber size neyi verirse, onu alın; neden sizi yasaklarsa, ondan da sakının. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah'ın cezası çok şiddetlidir.»[4] (Haşr sûresi; 7)

4 Medîne'de nâzil olmuştur. Size hangi şeyi emrederse onu yapın. Neyi de yasaklarsa ondan kaçının. Çünkü o, yalnızca hayrı emreder ve yalnızca şerden yasaklar. İb-

«Eğer Muhammed'e yardım etmezseniz, Allah, elbette ona yardım edecektir. Nitekim kâfirler, iki kişiden biri olarak onu (Mekke'den) çıkardığında, her ikisi de mağarada iken arkadaşına: "Üzülme, Allah bi-

---

nu Ebi Hâtim şöyle der: Bize Yahya İbnu Ebi Tâlib...Meşrûk'tan rivâyet eder ki; bir kadın Abdullah İbnu Mes'ûd'a gelip şöyle demiş: Senin başkasının saçını aldatmak için saçına eklemeyi yasakladığın haberi bana ulaştı. Allah'ın kitabında veya Rasûlullah'ın sünnet'inde bir şey bulduğun için mi bunu yasakladın? O: Evet Allah'ın Kitabı'nda ve Rasûlullah'ın sünnetinde gördüğüm bir şeyden dolayı yasakladım, dedi. Kadın dedi ki: Allah'a andolsun ki ben, Mushaf'ın iki kapağı arasını inceledim de senin dediğin bir şeyi göremedim. Abdullah İbnu Mes'ûd dedi ki: Sen orada "Peygamber size, ne verirse onu alın, neden de yasaklarsa, ondan sakının." âyetini görmedin mi? Kadın; evet, deyince Abdullah İbnu Mes'ûd dedi ki: Ben, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in saçına başka saç eklemeyi ve yüzünün kılını yolmayı yasakladığını duydum. Kadın dedi ki: Belki bu senin âilenden bir kısmı içindir. O dedi ki: Gir ve bak. Kadın girip baktı sonra çıktı ve; hiçbir şey görmedim, dedi. Abdullah İbnu Mes'ûd kadına dedi ki: O sâlih kulun vasiyetini aklında tutmaz mısın: "Size yasakladığım şeylere aykırı hareket etmek istemem." Hûd: 88. İmâm Ahmed İbnu Hanbel der ki: Bize Abdurrahman...Abdullah İbnu Mesûd'dan nakletti ki; Allah saç ekleyen ve ekletmek isteyen, yüzünün kılını yolan ve dişlerinin arasını güzellik için ayıranları ve Allah Azze ve Celle'nin yaratışını değiştirenleri lânetlemiştir. Abdullah İbnu Mes'ûd der ki: Ümmü Ya'kûb denilen bir kadına bu haber ulaşınca, kalkıp yanına gelmiş ve bana ulaştığına göre sen şöyle ve şöyle demişsin demiş. Abdullah İbnu Mes'ûd demiş ki: Rasûlullah sallallah aleyhi ve sellem'in lânetlediğini ve Allah'ın Kitabı'nda lânetleneni ben neden lânetlemeyecekmişim? Kadın dedi ki: Ben, iki kapak arasında bulunan Allah'ın Kitâbı'nı okudum, ama böyle bir şey görmedim. Abdullah İbnu Mes'ûd demiş ki: Eğer sen okusaydın onu görürdün. Allah Teâlâ'nın "Peygamber size, ne verirse onu alın, neden de yasaklarsa, ondan sakının." âyetini okumadın mı? Kadın; evet, deyince Abdullah İbnu Mes'ûd şöyle demiş: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunları yasaklamıştır. Kadın demiş ki: Öyle sanıyorum ki senin âilen bunları yapıyor. O; git ve bak, demiş, kadın gitmiş istediği hiçbir şeyi bulamayınca: Bir şey bulamadım, demiş. Abdullah İbnu Mes'ûd demiş ki: Böyle olsaydı sen bizi birlikte göremezdin. Buhârî ve Müslim Sahîh'lerinde bu rivâyeti Süfyân es-Sevrî kanalıyla tahrîc ederler. Buhârî ve Müslim'in Sahîh'inde aynı şekilde Ebu Hüreyre'den rivâyet edilir ki; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuş: Ben, size bir şeyi yasaklarsam; ondan kaçının, size bir şeyi emredersemde gücünüz yettiği nispette onu yapın. Neseî der ki: Bize Ahmed İbnu Saîd...Abdullah İbnu Ömer ve İbnu Abbas'tan nakletti ki; onlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem henüz kanatlanmamış çekirgeyi, Ebu Cehil kavununu, hurma çekirdeğinin içini ve ziftle kaplanmış kaptan yemek yemeyi yasaklamıştı. Sonra da "Peygamber size, ne verirse onu alın, neden de yasaklarsa, ondan da sakının" âyetini okumuştu. "Ve Allah'tan korkun. Muhakkak ki Allah, azâbı şiddetli olandır." Emirlerine uymak ve yasaklarını terk etmek konusunda Allah'tan korkun. Çünkü emrine muhâlefet edip kaçan ve isyân edenlere, yasakladığını işleyenlere azâbı çok şiddetlidir.

zimle beraberdir" demişti.» Tevbe: 40

Âişe, Ebu Saîd, İbnu Abbas, -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den Medine'ye hicret ederken Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- mağarada O'nunla birlikte idi.

٣٦٥٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ اشْتَرَى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِنْ عَازِبٍ رَحْلًا بِثَلَاثَةَ عَشَرَ دِرْهَمًا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعَازِبٍ مُرْ الْبَرَاءَ فَلْيَحْمِلْ إِلَيَّ رَحْلِي فَقَالَ عَازِبٌ لَا حَتَّى تُحَدِّثَنَا كَيْفَ صَنَعْتَ أَنْتَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ خَرَجْتُمَا مِنْ مَكَّةَ وَالْمُشْرِكُونَ يَطْلُبُونَكُمْ قَالَ ارْتَحَلْنَا مِنْ مَكَّةَ فَأَحْيَيْنَا أَوْ سَرَيْنَا لَيْلَتَنَا وَيَوْمَنَا حَتَّى أَظْهَرْنَا وَقَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ فَرَمَيْتُ بِبَصَرِي هَلْ أَرَى مِنْ ظِلٍّ فَآوِيَ إِلَيْهِ فَإِذَا صَخْرَةٌ أَتَيْتُهَا فَنَظَرْتُ بَقِيَّةَ ظِلٍّ لَهَا فَسَوَّيْتُهُ ثُمَّ فَرَشْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ ثُمَّ قُلْتُ لَهُ اضْطَجِعْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَاضْطَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ انْطَلَقْتُ أَنْظُرُ مَا حَوْلِي هَلْ أَرَى مِنْ الطَّلَبِ أَحَدًا فَإِذَا أَنَا بِرَاعِي غَنَمٍ يَسُوقُ غَنَمَهُ إِلَى الصَّخْرَةِ يُرِيدُ مِنْهَا الَّذِي أَرَدْنَا فَسَأَلْتُهُ فَقُلْتُ لَهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ سَمَّاهُ فَعَرَفْتُهُ فَقُلْتُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَهَلْ أَنْتَ حَالِبٌ لَنَا قَالَ نَعَمْ فَأَمَرْتُهُ فَاعْتَقَلَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ ضَرْعَهَا مِنْ الْغُبَارِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ كَفَّيْهِ فَقَالَ هَكَذَا ضَرَبَ إِحْدَى كَفَّيْهِ بِالْأُخْرَى فَحَلَبَ لِي كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَقَدْ جَعَلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِدَاوَةً عَلَى فَمِهَا خِرْقَةٌ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَانْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَافَقْتُهُ قَدْ اسْتَيْقَظَ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ ثُمَّ قُلْتُ قَدْ آنَ الرَّحِيلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلَى فَارْتَحَلْنَا وَالْقَوْمُ يَطْلُبُونَنَا فَلَمْ يُدْرِكْنَا أَحَدٌ مِنْهُمْ غَيْرُ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ عَلَى فَرَسٍ لَهُ فَقُلْتُ هَذَا الطَّلَبُ قَدْ لَحِقَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾

3652- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- Âzib'den on üç dirhem karşılığında bir binek devesi satın aldı. Akabinde Ebu Bekir, Âzib'e:

-Oğlun Berâ'ya emret de devemi bana getirsin! dedi. Âzib:

-Müşrikler sizin peşinize düştüğü hâlde sen ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den Medine'ye hicret ederken neler yaptığınızı, başınıza neler geldiğini bize anlatmadan hayır, olmaz, dedi.

Ebu Bekir şöyle dedi: Mekke'den hareket ettik. Bütün gece boyunca yürüdük. Nihayet güneş, gündüzün yarısına gelip dikildi. Yol tamamıyla boşaldı. Artık oradan hiçbir kimse geçmiyordu. O sırada gözümüze uzun gölgeli bir kaya göründü. Onun üzerine henüz güneş gelmemişti. Onun yakınında indik. Ben kayanın gölgesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in uyuması için elimle bir yeri düzeltip hazırladım. Sonra oraya bir post serdim. Sonra:

-Sen uyu Ey Allah'ın Rasûlü! Ben etrafında olan şeyleri bakar araştırırım ki, buralarda bir düşman olmasın, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyudu. Ben oranın etrafını araştırıp gözetlemek için çıktım. Derken koyunlarını bulunduğumuz kayaya doğru getirmekte olan bir koyun çobanı ile karşılaştım. O da bizim gibi o kayanın gölgesinden faydalanmak istiyordu. Ben ona:

-Sen kimin çobanısın ey delikanlı? diye sordum. O:

-Mekke ahâlîsinden veya Mekke'den bir adamın çobanıyım, dedi. Ben:

-Senin koyunlarda süt var mı? dedim, O:

-Evet, vardır, dedi. Ben:

-Benim için süt sağar mısın? dedim. O:

-Evet sağarım, dedi ve bir koyun tuttu. Ben ona: Memesi üzerindeki toprak, kıl ve pislikleri silkele, dedim.

Çoban benim için, yanında bulunan iri ve kalın karınlı ağaç çanağa bir adam kandıracak kadar az bir süt sağdı. Benim yanımda da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için taşıdığım, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in su ister, su içer ve abdest alır olduğu deriden bir kap bulunuyordu. Ben müteakiben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Fakat O'nu uykusundan uyandırmak istemediğim için,

kendi kendine uyanıncaya kadar bekledim. Bu sırada sütün üstüne biraz su döktüm, hatta kabın aşağısı biraz soğudu. Uyanınca O'na:

-Ey Allah'ın Rasûlü, iç, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içti. Ben de bundan hoşnut oldum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hareket etme zamanı gelmedi mi?" dedi. Ben:

-Evet, dedim. Ve güneş ortadan batıya meylettikten sonra hareket ettik. Bizim izimizi Surâka ibnu Mâlik'ten başkası bulamadı. Ben:

-Ey Allah'ın Rasûlü, bizim yanımıza geldiler, yakalanacağız, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Üzülme! Muhakkak ki Allah bizimle beraberdir!" (Tevbe: 40) buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2439, 3615, 3908, 3917, 5607)

٣٦٥٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا فِي الْغَارِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ تَحْتَ قَدَمَيْهِ لَأَبْصَرَنَا فَقَالَ مَا ظَنُّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ بِاثْنَيْنِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا.

3653- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke'den Medine'ye hicrette mağarada iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedim ki:

-Şayet onlardan biri eğilip ayaklarının uzundan mağaraya baksa muhakkak bizi görür. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Ebu Bekir! İki kişiden üçüncüleri Allah olanlara kim ne yapabilir ki?!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3922, 4663)

٣- بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُدُّوا الْأَبْوَابَ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ قَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Ebu Bekir'in kapısından başka Mescid'e açılan diğer kapıları kapatın" Sözü Bâbı

Bunu İbnu Abbas, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٣٦٥٤ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ وَقَالَ إِنَّ اللَّهَ خَيَّرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ ذَلِكَ الْعَبْدُ مَا عِنْدَ اللَّهِ قَالَ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ فَعَجِبْنَا لِبُكَائِهِ أَنْ يُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدٍ خُيِّرَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْمُخَيَّرَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ أَعْلَمَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَمَنِّ النَّاسِ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبَا بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا غَيْرَ رَبِّي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أُخُوَّةُ الْإِسْلَامِ وَمَوَدَّتُهُ لَا يَبْقَيَنَّ فِي الْمَسْجِدِ بَابٌ إِلَّا سُدَّ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ.

3654- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (ölümüne yakın verdiği) bir hutbesinde şöyle buyurdu:

"Allah Subhânehû, bir kuluna kendi katındaki nimetleri ile dünya nimetleri arasında seçme hakkı tanıdı. O kul ise Allah katında olanı tercih etti."

Bu sözler üzerine Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- ağlamaya başladı. Ben kendi kendime dedim ki:

-Allah'ın bir kuluna dünya ile kendi katındakiler hususunda seçme hakkı tanıyıp, o kulunda Allah'ın katındakini seçmesi bu şeyhi neden ağlattı ki!? (Bunda bu şeyhi ağlatacak ne var ki?!) O kul, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem idi. Bunu içimizde en iyi bilen Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

"Ağlama ey Ebu Bekir! Yaptığı arkadaşlığı ve verdiği malıyla bana Ebu Bekir'den daha hayırlı birisi yoktur. Şayet ümmetimden birini dost edinecek olsaydım muhakkak Ebu Bekir'i kendime dost edinirdim. Ancak İslâm kardeşliği ve sevgisi (ve dostluğu bundan daha üstündür.) Ebu

Bekir'in kapısından başka Mescit'e açılan hiçbir kapıyı açık (yani kapatılmamış olarak) bırakmayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 466, 3904)

٤- بَاب فَضْلِ أَبِي بَكْرٍ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden Sonra Ebu Bekir'in Fazileti Bâbı

٣٦٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نُخَيِّرُ بَيْنَ النَّاسِ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنُخَيِّرُ أَبَا بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ثُمَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

3655- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Biz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayattayken, insanlar arasında şu şundan daha hayırlıdır, diyerek onların üstünlüklerini zikrederdik. İnsanların en hayırlısı olarak da önce Ebu Bekir, sonra Ömer, sonra da Osman'ı -Allah onlardan razı olsun- görürdük. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3697)

٥- بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا قَالَهُ أَبُو سَعِيدٍ

5- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Şayet bir dost edinecek olsaydım..." Sözü Bâbı

٣٦٥٦ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ أُمَّتِي خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أَخِي وَصَاحِبِي.

3656- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet ümmetimden kendime bir dost edinecek olsaydım muhak-

kak Ebu Bekir'i kendime dost edinirdim. Ancak o benim dinde kardeşim ve arkadaşımdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 467, 3656, 3657. 6738)

٣٦٥٧ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ التَّبُوذَكِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ خَلِيلًا وَلَكِنْ أُخُوَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ مِثْلَهُ.

3657- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet kendime bir dost edinecek olsaydım, muhakkak Ebu Bekir'i kendime dost edinirdim. Ancak İslâm kardeşliği daha üstündür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 467, 3656, 3657, 6738)

٣٦٥٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبَ أَهْلُ الْكُوفَةِ إِلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ فِي الْجَدِّ فَقَالَ أَمَّا الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ أَنْزَلَهُ أَبًا يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ.

3658- Abdullah ibnu Ebî Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kûfe ehli İbnuz-Zubeyr dedenin mirası hakkında bir mektup yazdılar. İbnu'z-Zubeyr cevap olarak onlara şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Bu ümmetten bir dost edinecek olsaydım, muhakkak Ebu Bekir'i kendime dost edinirdim" dediği Ebu Bekir, miras konusunda hüküm olarak dedeyi baba gibi kabul etmiştir.

٣٦٥٩ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَا حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَتْ امْرَأَةٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ قَالَتْ أَرَأَيْتَ إِنْ جِئْتُ وَلَمْ أَجِدْكَ كَأَنَّهَا تَقُولُ الْمَوْتَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ لَمْ تَجِدِينِي فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ.

3659- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelmiş ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadına kendisine tekrar gelmesini emretmişti. O kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sanki ölümünü kastederek:

-Şayet gelir de seni bulamazsam ne yapayım, kime gideyim? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet beni bulamazsan Ebu Bekir'in yanına git" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7220, 7360)

٣٦٦٠ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الطَّيِّبِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِد حَدَّثَنَا بَيَانُ بْنُ بِشْرٍ عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمَّارًا يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خَمْسَةُ أَعْبُدٍ وَامْرَأَتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ.

3660- Ammâr ibnu Yâsir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüğümde, O'nun beraberinde ilk müslümanlar olarak beş köle, iki kadın, bir de Ebu Bekir'den başka kimse yoktu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3857)

٣٦٦١ - حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِذِ اللَّهِ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ آخِذًا بِطَرَفِ ثَوْبِهِ حَتَّى أَبْدَى عَنْ رُكْبَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا صَاحِبُكُمْ فَقَدْ غَامَرَ فَسَلَّمَ وَقَالَ إِنِّي كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ ابْنِ الْخَطَّابِ شَيْءٌ فَأَسْرَعْتُ إِلَيْهِ ثُمَّ نَدِمْتُ فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَغْفِرَ لِي فَأَبَى عَلَيَّ فَأَقْبَلْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ نَدِمَ فَأَتَى مَنْزِلَ أَبِي بَكْرٍ فَسَأَلَ أَثَمَّ أَبُو بَكْرٍ فَقَالُوا لَا فَأَتَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ فَجَعَلَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَمَعَّرُ حَتَّى أَشْفَقَ أَبُو بَكْرٍ فَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ أَنَا كُنْتُ أَظْلَمَ مَرَّتَيْنِ

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي إِلَيْكُمْ فَقُلْتُمْ كَذَبْتَ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ صَدَقَ وَوَاسَانِي بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَهَلْ أَنْتُمْ تَارِكُوا لِي صَاحِبِي مَرَّتَيْنِ فَمَا أُوذِيَ بَعْدَهَا.

3661- Ebu'd-Derdâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında otururken birdenbire Ebu Bekir elbisesini diz kapaklarına kadar toplamış olduğu hâlde yanımıza çıkageldi. Onu bu hâlde gören Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Arkadaşınız biriyle tartışmış" buyurdu. Ebu Bekir selâm verdikten sonra:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Benimle Ömer arasında bir çekişme oldu. Ben bu çekişmede Ömer'e haksızlık ettim çok ileri gittim. Sonra pişman oldum da kendisinden beni affetmesini istedim. Fakat Ömer kabul etmedi. Ben de senin yanına geldim, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç kere:

-"Allah seni bağışlasın ey Ebu Bekir!" buyurdu. Sonra Ömer de Ebu Bekir'le aralarında geçen bu dargınlıktan pişman oldu ve Ebu Bekir'in evine gelip:

-Ebu Bekir evde mi? diye sordu. Evdekiler hayır, evde değil, deyince O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Ömer gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin öfkeden yüzünün rengi değişmeye başladı. Hatta Ebu Bekir korktu da iki dizi üzerine çöktü ve iki kere:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahî bu konuda haksız olan benim, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki Allah beni size peygamber olarak gönderdi. Sizler ise: Sen yalan söyledin, dediniz. Ebu Bekir ise: Doğru söyledin, dedi. Bu uğurda bana canı ve malıyla yardım etti. Bana destek çıktı. Artık siz beni arkadaşımı bana bırakmaz mısınız?"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözlerinden sonra Ebu Bekir'in gönlünü bir daha kimse kırmadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4640)

٣٦٦٢ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ قَالَ خَالِدٌ الْحَذَّاءُ حَدَّثَنَا عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السُّلَاسِلِ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ فَقُلْتُ مِنْ الرِّجَالِ فَقَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَعَدَّ رِجَالًا.

3662- Amr ibnul-Âs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisini Zâtus-Selâsil ordusu üzerine kumandan yapıp göndermişti. Savaş dönüşü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip:

-İnsanlardan sana en sevimli gelen kimdir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Âişe'dir" buyurdu. Ben:

-Erkeklerden hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem.

-"Âişe'nin babasıdır" buyurdu.

-Sonra hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sonra Ömer ibnul-Hattâb'tır" buyurdu ve birkaç kişinin ismini saydı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4358)

٣٦٦٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَمَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا عَلَيْهِ الذِّئْبُ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهُ الرَّاعِي فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ الذِّئْبُ فَقَالَ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي وَبَيْنَمَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقَرَةً قَدْ حَمَلَ عَلَيْهَا فَالْتَفَتَتْ إِلَيْهِ فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَتْ إِنِّي لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا وَلَكِنِّي خُلِقْتُ لِلْحَرْثِ قَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أُومِنُ بِذَلِكَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا.

3663- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir çoban, sürüsünün içinde bulunduğu sırada sürüye kurt saldırdı ve ondan bir koyun aldı. Çoban ondan koyunu geri almak için ardından gitti. Derken kurt çobana döndü de: Yırtıcı hayvanların sürüye saldıracağı o fitne gününde, koyun sürüsünün benden başka çobanı bulunmayacak o günde, koyunu benden kim kurtarır? dedi.

Ve yine bir adam bir sığırın üzerine yük yüklemiş giderken, sığır o kimseye yüzünü çevirdi de onunla kelâm edip: Ben bunun için yaratılmadım, lâkin ben tarla sürmek için yaratıldım, dedi."[5]

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözlerini duyan insanlar Subhânallah diyerek şaşkınlıklarını dile getirdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise:

-"Ben buna inandım. Ebu Bekir ve Ömer de inandı" buyurdu. -Allah o ikisinden razı olsun- (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2324, 3471, 3663, 3690)

٣٦٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي عَلَى قَلِيبٍ عَلَيْهَا دَلْوٌ فَنَزَعْتُ مِنْهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ فَنَزَعَ بِهَا ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ضَعْفَهُ ثُمَّ اسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَأَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ يَنْزِعُ نَزْعَ عُمَرَ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ.

3664- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

5 Öküze izafetle dile getirilen "Ben çiftçilik için yaratıldım" sözüdür. Ve bununla çiftçilik için çift sürme hayvanı kullanılmasının cevazına işaret edilmiştir. Buhârî bu hadîsi İsrâîl oğulları babında da getirmek suretiyle, kıssanın onlar zamanında cereyan ettiğini anlatmıştır. Hayvanın bir mucize olarak kelâm etmesi, her ümmette görülmüştür. Bu hadîste Peygamber iki halîfesinin imanlarının kemâline yüksek bir itimadını ifade etmiş, Allah'ın kudretini tanıma ve îmanlarındaki teslimiyeti anlatmıştır.

"Ben rüyamda kendimi üzerinde kova olan bir kuyunun başında gördüm. O kuyudan Allah'ın dilediği kadar su çektim. Sonra su çekmesi için kovayı Ebu Kuhafe'nin oğlu Ebu Bekir'e verdim. O da kuyudan bir veya iki kova su çekti. Ancak onun kovayı çekişinde bir zayıflık vardı. Allah onun zayıflığını bağışlasın. Sonra bu küçük kova büyük bir kovaya dönüştü. Onu Ömer ibnul-Hattâb aldı. Ben insanlar içinde Ömer'in çekişi gibi su çekebilen birini görmedim. Nihayet insanlar o kuyu başını develerin sulak ve konaklama yeri edindiler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7021, 7022, 7475)

٣٦٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرْ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ أَحَدَ شِقَّيْ ثَوْبِي يَسْتَرْخِي إِلَّا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ لَسْتَ تَصْنَعُ ذَلِكَ خُيَلَاءَ قَالَ مُوسَى فَقُلْتُ لِسَالِمٍ أَذَكَرَ عَبْدُ اللَّهِ مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ قَالَ لَمْ أَسْمَعْهُ ذَكَرَ إِلَّا ثَوْبَهُ.

3665- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim giydiği elbisesini büyüklenerek yerde sürüklerse, kıyamet gününde Allah o kimseye bakmaz."

Ebu Bekir: Benim elbisemin iki tarafından birisi ben onu sürünmekten korumazsam muhakkak yerde sürünür ne buyurursun? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen bunu bir büyüklenme alâmeti veya büyüklük taslamak için yapmıyorsun" buyurdu.

Hadisin râvîlerinden Musa ibnu Ukbe, Sâlim'e: Abdullah ibnu Ömer: "Kim izarını yerde sürüklerse" sözünü zikretti mi? diye sordu. Salim de: Ben babam Abdullah'tan ancak "Elbisesini" sözünü zikrettiğini işittim, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5783, 5784, 5791, 6062)

٣٦٦٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دُعِيَ مِنْ أَبْوَابِ يَعْنِي الْجَنَّةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصِّيَامِ وَبَابِ الرَّيَّانِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا عَلَى هَذَا الَّذِي يُدْعَى مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ وَقَالَ هَلْ يُدْعَى مِنْهَا كُلِّهَا أَحَدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ يَا أَبَا بَكْرٍ.

3666- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim Allah yolunda bir çift mal sadaka verir, hayır yaparsa kendisine cennetin kapılarından şöyle seslenilir: Ey Allah'ın kulu, buraya gel, bu kapı hayırlardan bir hayırdır! Her kim namaz ehlinden, namaz kılan biri ise cennetin namaz kapısından çağırılırlar. Her kim cihad ehlinden ise cihad kapısından çağırılır. Her kim de oruç ehlinden, oruç tutan bir kimse ise Reyyân kapısından çağırılır. Her kim de sadaka ehlinden, sacaka veren birisi ise sadaka kapısından çağrılır."

Bu söz üzerine Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Bu kapılardan çağırılan bir kimsenin, çağrıldığı kapıdan girme zorunluluğu var mı? Bir kimse bu kapıların kimselere bir zarar sıkıntı var mı? Bir kişi bu kapıların hepsinden çağrılacak mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evet, hepsnden çağrılacak. Ben, senin onlardan biri olmanı umarım" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1897, 2841, 3216, 3666)

٣٦٦٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاتَ وَأَبُو بَكْرٍ بِالسُّنْحِ قَالَ إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي بِالْعَالِيَةِ فَقَامَ عُمَرُ يَقُولُ وَاللَّهِ مَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَتْ وَقَالَ عُمَرُ وَاللَّهِ مَا كَانَ يَقَعُ فِي نَفْسِي إِلَّا ذَاكَ وَلَيَبْعَثَنَّهُ اللَّهُ فَلَيَقْطَعَنَّ أَيْدِيَ رِجَالٍ وَأَرْجُلَهُمْ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَّلَهُ قَالَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي طِبْتَ حَيًّا وَمَيِّتًا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُذِيقُكَ اللَّهُ الْمَوْتَتَيْنِ أَبَدًا ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ أَيُّهَا الْحَالِفُ عَلَى رِسْلِكَ فَلَمَّا تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ جَلَسَ عُمَرُ.

3667- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde, Ebu Bekir, Sunh denilen yerde idi. Ömer ayağa kalktı ve şöyle dedi:

-Vallahi Muhammed ölmedi. İçime doğan şudur ki, vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölmedi ve Allah O'nu muhakkak dünyada diriltecek de O'na öldü diyen bir takım adamların ellerini ve ayaklarını kesecektir!

Bu esnada Ebu Bekir geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünden örtüyü açtı ve O'nu öptü ve:

-Anam-babam sana fena olsun. Sen ölü olarak da, diri olarak da tertemizsin. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Allah sana ebedîn iki ölüm tattırmayacaktır, dedi.

Sonra odadan dışarıya çıktı ve: Ey Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ölmediğine yemîn eden adam, yavaş ol; acele etme! dedi. Ebu Bekir konuşunca Ömer oturdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1241-1242)

٣٦٦٨ - فَحَمِدَ اللَّهَ أَبُو بَكْرٍ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ أَلَا مَنْ كَانَ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَقَالَ ﴿ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴾ وَقَالَ ﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴾ قَالَ فَنَشَجَ النَّاسُ يَبْكُونَ قَالَ وَاجْتَمَعَتْ الْأَنْصَارُ إِلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَقَالُوا مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ فَذَهَبَ إِلَيْهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فَذَهَبَ عُمَرُ

يَتَكَلَّمُ فَأَسْكَتَهُ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ وَاللَّهِ مَا أَرَدْتُ بِذَلِكَ إِلَّا أَنِّي قَدْ هَيَّأْتُ كَلَامًا قَدْ أَعْجَبَنِي خَشِيتُ أَنْ لَا يَبْلُغَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَتَكَلَّمَ أَبْلَغَ النَّاسِ فَقَالَ فِي كَلَامِهِ نَحْنُ الْأُمَرَاءُ وَأَنْتُمْ الْوُزَرَاءُ فَقَالَ حُبَابُ بْنُ الْمُنْذِرِ لَا وَاللَّهِ لَا نَفْعَلُ مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَا وَلَكِنَّا الْأُمَرَاءُ وَأَنْتُمْ الْوُزَرَاءُ هُمْ أَوْسَطُ الْعَرَبِ دَارًا وَأَعْرَبُهُمْ أَحْسَابًا فَبَايِعُوا عُمَرَ أَوْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ فَقَالَ عُمَرُ بَلْ نُبَايِعُكَ أَنْتَ فَأَنْتَ سَيِّدُنَا وَخَيْرُنَا وَأَحَبُّنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ عُمَرُ بِيَدِهِ فَبَايَعَهُ وَبَايَعَهُ النَّاسُ فَقَالَ قَائِلٌ قَتَلْتُمْ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فَقَالَ عُمَرُ قَتَلَهُ اللَّهُ.

3668- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- Allah'a hamd ve senâ ettikten sonra şöyle dedi:

"Her kim Muhammed'e tapıyor idiyse, muhakkak ki Muhammed ölmüştür. Her kim de Allah'a ibadet ediyorsa, muhakkak ki Allah, ölmeyecek olan diridir. Allah Teâlâ: ***«(Ey Muhammed!) Elbet sen de öleceksin, onlar da ölecekler»*** (Zümer: 30) buyurdu. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Muhammed, peygamberden başka bir kimse değildir. Ondan önce de, şüphesiz (başka) peygamberler gelip geçmiştir. Öyleyse şimdi O ölür veya öldürülürse, topuklarınız üzerinde (İslâm'dan küfre) geri mi döneceksiniz? Topukları üzerinde kim böyle dönüş yaparsa (bilsin ki) Allah'a hiçbir şeyle zarar veremeyecektir. Allah şükredenleri mükâfatlandıracaktır.»*** (Âlî İmrân: 144)

Ebu Bekir'in bu konuşması üzerine insanlar sessizce ağlamaya başladılar. Bu sırada Ensâr, Sâide oğulları gölgeliğinde Sa'd ibnu Ubade'nin yanında toplandılar ve:

-Ensar'dan bir emir, Muhacirlerden bir emir olsun, dediler. Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde ibnul-Cerrah da onların bulunduğu yere gittiler. Ömer konuşmaya başladı, Ebu Bekir ise onu susturdu. Ömer:

-Vallahi ben bu davranışımla ancak benim hoşuma giden ve Ebu Bekir'in ulaşamayacağından korktuğum bir konuşmayı hazırlamak istedim, der idi.

Sonra Ebu Bekir konuştu. O, insanların en belîğ (anlaşılır) söz söyleyeni olarak konuştu ve sözleri içinde:

-Biz Kureyşliler emirler, sizler ise vezirlersiniz, dedi

Bunun üzerine Habbâb ibnul-Munzir:

-Hayır vallahi bunu yapmayız. Bizden bir emîr, sizden bir emîr olsun, dedi. Bunun üzerine Ebu Bekir şöyle dedi:

-Hayır. Emirler biz Kureyşlilerden, vezîrler ise sizden olacak. Kureyş kabilesi, Mekke'de Araplar'ın en şereflisi, fiilce de en iyi olanlarıdır. Bu sebepten dolayı Ömer'e veyâ Ebu Ubeyde'ye beyat edin.

Ebu Bekir'in bu sözleri üzerine Ömer:

-Hayır, bilakis biz sana beyat ediyoruz. Çünkü sen bizim efendimiz, en hayırlımız ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e en sevgili olanımızsın, dedi.

Akabinde Ömer, Ebu Bekir'in elini tutup ona beyat etti, ardından insanlar da ona beyat ettiler. Bu sırada Ensâr'dan biri:

-Neredeyse Sa'd ibnu Ubâde'yi öldürüyordunuz, dedi. Ömer de:

-Onu Allah öldürsün, diye beddua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1241, 1242)

٣٦٦٩ - وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ أَخْبَرَنِي الْقَاسِمُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ شَخَصَ بَصَرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى ثَلَاثًا وَقَصَّ الْحَدِيثَ قَالَتْ فَمَا كَانَتْ مِنْ خُطْبَتِهِمَا مِنْ خُطْبَةٍ إِلَّا نَفَعَ اللَّهُ بِهَا لَقَدْ خَوَّفَ عُمَرُ النَّاسَ وَإِنَّ فِيهِمْ لَنِفَاقًا فَرَدَّهُمُ اللَّهُ بِذَلِكَ.

3669- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gözlerini yukarıya doğru dikildi. Sonra da üç kere:

-"Allah'ım beni Refikul-A'lâ'ya eriştir." diye dua etti.

Kasım ibnu Muhammed, burada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından sonra ki olayların anlatıldığı hadisi zikretti.

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ebu Bekir ile Ömer'in hutbelerinden her bir hutbe ile Allah mu-

hakkak menfaat ihsan etmiştir. Yemîn olsun Ömer bir takım adamların ellerini keseceğini söylemesiyle insanları korkutmuştur. Ve muhakkak onların içinde münafıklık olacaktı. Allah onları bununla hakka döndürdü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1241-1242)

٣٦٧٠ - ثُمَّ لَقَدْ بَصَّرَ أَبُو بَكْرٍ النَّاسَ الْهُدَى وَعَرَّفَهُمْ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْهِمْ وَخَرَجُوا بِهِ يَتْلُونَ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ إِلَى ﴿الشَّاكِرِينَ﴾

3670- Sonra Ebu Bekir insanlara Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatı hususunda doğru yolu göstermiş ve insanlardan onun yanından onun okuduğu şu âyeti okur oldukları hâlde çıkmışlardır:

«Muhammed, peygamberden başka bir kimse değildir. Ondan önce de, şüphesiz (başka) peygamberler gelip geçmiştir. Öyleyse şimdi O ölür veya öldürülürse, topuklarınız üzerinde (İslâm'dan küfre) geri mi döneceksiniz? Topukları üzerinde kim böyle dönüş yaparsa (bilsin ki) Allah'a hiçbir şeyle zarar veremeyecektir. Allah şükredenleri mükâfatlandıracaktır.» (Âlî İmrân: 144) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1241, 1242)

٣٦٧١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ أَبِي رَاشِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ وَخَشِيتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ.

3671- Muhammed ibnul-Hanefiyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben babama:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra insanların en hayırlısı hangisidir? diye sordum. Babam:

-Ebu Bekir'dir, dedi. Ben:

-Sonra kimdir? dedim. Babam:

-Sonra Ömer'dir, dedi. Ben babamın "Ömer'den sonra insanların en hayırlısı Osman'dır, demesinden korktum ve:

-Sonra insanların en hayırlısı sen misin? diye sordum. Babam:

-Ben sadece Müslümanlardan bir Müslümanım, diye cevap verdi.

٣٦٧٢ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عِقْدٌ لِي فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْتِمَاسِهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَأَتَى النَّاسُ أَبَا بَكْرٍ فَقَالُوا أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِالنَّاسِ مَعَهُ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي قَدْ نَامَ فَقَالَ حَبَسْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسَ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ قَالَتْ فَعَاتَبَنِي وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَخِذِي فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ فَتَيَمَّمُوا فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ الْحُضَيْرِ مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَوَجَدْنَا الْعِقْدَ تَحْتَهُ.

3672- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yolculuklarından birinde O'nunla beraber yola çıktık. Beyda[6] -veya Zatul-Ceyş- mevkiinde iken bana âit kolyem koptu ve onu kaybettim. Orada su bulunmadığı hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve O'nun beraberindeki insanlar O'nun talebine binaen (kolyenin bulunması için) beklediler. İnsanlar Ebu Bekir es-Sıddık'a gelip dediler ki:

-Âişe'nin ne yaptığını görmüyor musun? Yanlarında su olmadığı hâlde insanları ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi oyalayıp yol-

6 Mekke ile Medine arası bir mevki.

larından alıkoydu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını dizime koyup uyumuş bir vaziyette iken Ebu Bekir yanıma geldi ve dedi ki:

-Burada su olmadığı ve yanlarında da su bulunmadığı hâlde insanları ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi yollarından alıkoydun. Âişe dedi ki:

-Ebu Bekir bu yüzden beni azarladı ve Allah'ın söylemesini dilediği kadar sözler söyledi, eliyle de belimi dürtmeye başladı. Ben ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dizimde uyuyor olmasından dolayı (O'na rahatsızlık vermemek için) hareket etmiyordum. Sabah olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyandı ve hiç su yoktu. Bunun üzerine Allah, teyemmüm âyetini indirdi ve insanlar teyemmüm ettiler.

Useyd ibnul-Hudayr dedi ki:

-Ey Ebu Bekir ailesi! Bu sizin ilk bereketiniz değildir. Âişe dedi ki:

-Sonra hareket edeceğimiz sırada üzerine bindiğim deveyi kaldırdık ve gerdanımı onun altında bulduk. (Hadisin geçtiği diğer yer: 334)

٣٦٧٣ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ تَابَعَهُ جَرِيرٌ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَمُحَاضِرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ.

3673- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sahabelerime sövmeyin. Şayet sizden biriniz Uhud Dağı kadar altını sadaka olarak verse, sahabelerden birinin verdiği iki avuç hurma sadakasının ecrine ulaşamaz."

٣٦٧٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ أَبُو الْحَسَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ شَرِيكِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ أَنَّهُ تَوَضَّأَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ خَرَجَ فَقُلْتُ لَأَلْزَمَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَأَكُونَنَّ مَعَهُ يَوْمِي هَذَا قَالَ فَجَاءَ الْمَسْجِدَ فَسَأَلَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا خَرَجَ وَوَجَّهَ هَا هُنَا فَخَرَجْتُ عَلَى إِثْرِهِ أَسْأَلُ عَنْهُ حَتَّى دَخَلَ بِئْرَ أَرِيسٍ فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ وَبَابُهَا مِنْ جَرِيدٍ حَتَّى قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاجَتَهُ فَتَوَضَّأَ فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى بِئْرِ أَرِيسٍ وَتَوَسَّطَ قُفَّهَا وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ انْصَرَفْتُ فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ فَقُلْتُ لَأَكُونَنَّ بَوَّابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَوْمَ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَدَفَعَ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَأَقْبَلْتُ حَتَّى قُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ ادْخُلْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُكَ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَجَلَسَ عَنْ يَمِينِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُ فِي الْقُفِّ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ كَمَا صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ وَقَدْ تَرَكْتُ أَخِي يَتَوَضَّأُ وَيَلْحَقُنِي فَقُلْتُ إِنْ يُرِدْ اللَّهُ بِفُلَانٍ خَيْرًا يُرِيدُ أَخَاهُ يَأْتِ بِهِ فَإِذَا إِنْسَانٌ يُحَرِّكُ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ ثُمَّ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَجِئْتُ فَقُلْتُ ادْخُلْ وَبَشَّرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ فَجَلَسَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقُفِّ عَنْ يَسَارِهِ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ فَقُلْتُ إِنْ يُرِدْ اللَّهُ بِفُلَانٍ خَيْرًا يَأْتِ بِهِ فَجَاءَ إِنْسَانٌ يُحَرِّكُ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ

فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ فَجِئْتُهُ فَقُلْتُ لَهُ ادْخُلْ وَبَشَّرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُكَ فَدَخَلَ فَوَجَدَ الْقُفَّ قَدْ مُلِئَ فَجَلَسَ وَجَاهَهُ مِنَ الشِّقِّ الْآخَرِ قَالَ شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فَأَوَّلْتُهَا قُبُورَهُمْ.

3674- Saîd ibnul-Müseyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bana Ebu Musa el-Eş'arî şöyle haber verdi:

Kendisi evinde abdest alıp sonra dışarıya çıktı. Evden çıkınca dedim ki:

-Bu günümü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber geçireceğim.

Ebu Musa bu niyetle mescit'e geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi sordu. Orada bulunanlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mescit'ten çıktı ve şu tarafa yönelip gitti, dediler.

Ben de mescit'ten çıkıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin izi üzere gidip O'nu Erîs kuyusunun bulunduğu bostana girmiş buldum. Ben de bu bostanın hurma dalından yapılmış kapısının yanına oturdum.

Nihayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hacetini yerine getirip abdest aldı. Ben de kalkıp O'nun yanına vardım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Erîs kuyusunun başına oturmuş ve serinlemek için iki baldırını açarak kuyuya sarkıtmıştı.

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme selâm verdim. Sonra geri dönüp kapının yanına oturdum ve kendi kendime:

-Bugün ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kapısın da bekleyeceğim, dedim.

Bu sırada Ebu Bekir geldi, kapıyı çaldı. Ben:

-Kimdir o? diye sordum.

-Ebu Bekir! dedi.

-Biraz bekle, dedim, Sonra gittim ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şu bekleyen Ebu Bekir'dir, yanınıza gelmek için izin istiyor, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Hemen geri döndüm ve Ebu Bekir'e:

-Gir! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem seni cennetle müjdeliyor, dedim. Ebu Bekir içeriye girdi ve kuyunun başına, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sağ tarafında O'nun yanına oturdu. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı gibi baldırlarını açarak ayaklarını kuyuya sarkıttı.

Sonra ben dönüp kapı yanındaki yerime oturdum. Ben, evden çıkarken kardeşimi abdest alıp arkamdan bana yetişmek üzere bıraktım.

-Şayet Allah kardeşim hakkında hayır dilerse buraya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelir, dedim.

Bu esnada birisi kapıyı hareket ettirdi. Ben:

-Kimdir o? dedim.

-Ömer ibnul-Hattâb'dır! diye cevap verdi.

-Biraz bekle, dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim, selâm verip:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ömer ibnul-Hattâb yanınıza girmek için senden izin istiyor, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Geldim ve Ömer'e:

-Gir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem seni cennetle müjdeledi, dedim. Ömer de girdi ve O da kuyunun başına Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sol tarafına oturdu. O da iki ayağını kuyuya sarkıttı.

Sonra ben kapı yanındaki yerime dönüp oturdum. Yine kardeşimi hatırlayarak:

-Şayet Allah kardeşim hakkında hayır murad ederse buraya gelir. O esnada birisi gelip kapıyı hareket ettirdi. Ben:

-Kimdir o? dedim.

-Osman ibnu Affân'dır, dedi.

-Biraz bekle, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona izin ver ve kendisine, erişecek belâ ve imtihan üzerine onu cennetle müjdele" buyurdu. Ben de geldim ve Osman'a:

-Gir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana erişecek belâ ve musibet üzerine cennetle müjdeledi, dedim. O da girdi. Kuyunun başının dolu olduğunu gördü ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin karşısında başka tarafa oturdu.

Şerîk ibnu Abdullah şöyle dedi: Saîd ibnul-Museyyeb şöyle dedi: Ebu Bekir ve Ömer'in kuyun başında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oturmalarını o ikisinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına defnedilmesi olarak yorumladım.

٣٦٧٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أُحُدًا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَقَالَ اثْبُتْ أُحُدُ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ.

3675- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir defasında Ebu Bekir, Ömer ve Osman ile birlikte Uhud Dağı'na çıkmıştı. Orada bulundukları sırada dağ onları salladı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sallanma ey Uhud! Senin üzerinde bir Peygamber, bir Sıddık ve iki şehit vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3686, 3699)

٣٦٧٦ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا صَخْرٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا أَنَا عَلَى بِئْرٍ أَنْزِعُ مِنْهَا جَاءَنِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ الدَّلْوَ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَّهُ فَنَزَعَ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ قَالَ وَهْبٌ الْعَطَنُ مَبْرَكُ الْإِبِلِ يَقُولُ حَتَّى رَوِيَتْ الْإِبِلُ فَأَنَاخَتْ.

3676- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rüyamda insanları bir meydanlıkta toplu olarak gördüm. O sırada Ebu Bekir kalktı ve kuyudan bir veya iki kova su çekti. Fakat Ebu Bekir'in su çekmesinde bir zayıflık vardı. Allah Ebu Bekir'e mağfiret etsin. Sonra bu kovayı Ömer aldı. Ve alınca bu kova Ömer'in elinde büyük bir kovaya dönüştü. Ben, insanların içinde Ömer'in gördüğü işi yapabilecek kuvvette kuvvetli ve kâmil bir kişi göremedim. Nihayet insanlar o kuyu başını develerin sulak ve eylek yeri edindiler."

Vehb ibnu Cerîr: اَلْعَطَنُ, develerin çöküp eylenme yeri demektir, nihayet develer suya kandılar da orada eylenip kaldılar demektir, demiştir.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3233)

٣٦٧٧ - حَدَّثَنِي الْوَلِيدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحُسَيْنِ الْمَكِّيُّ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنِّي لَوَاقِفٌ فِي قَوْمٍ فَدَعَوُا اللَّهَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَقَدْ وُضِعَ عَلَى سَرِيرِهِ إِذَا رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي قَدْ وَضَعَ مِرْفَقَهُ عَلَى مَنْكِبِي يَقُولُ رَحِمَكَ اللَّهُ إِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ صَاحِبَيْكَ لِأَنِّي كَثِيرًا مَا كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُنْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَفَعَلْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَانْطَلَقْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَإِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَهُمَا فَالْتَفَتُّ فَإِذَا هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

3677- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattab, vefat etmiş ve tabutuna konmuş, insanlar da O'nun başında durmuş O'nun için dua ediyorlardı. Ben de insanların arasında durdum. Arkamda birisi dirseğini omzum üzerine koymuş şöyle diyordu:

-Allah sana merhamet etsin. Allah'ın seni iki arkadaşın olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir ile beraber kılacağını muhakkak umuyordum. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir çok kereler:

-Ben, Ebu Bekir ve Ömer'le birlikteydim, ben Ebu Bekir ve Ömer'le

şöyle yaptım, ben Ebu Bekir ve Ömer'le şuraya gittim" derken işitirdim. Bunun içindir ki ben, Allah'ın seni iki dostunla beraber bulunduracağını ümit ederdim.

İbnu Abbas dedi ki: Arkama dönüp baktığımda bu sözleri söyleyenin Ali ibnu Ebi Talib olduğunu gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3685)

٣٦٧٨ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو عَنْ أَشَدِّ مَا صَنَعَ الْمُشْرِكُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ عُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي فَوَضَعَ رِدَاءَهُ فِي عُنُقِهِ فَخَنَقَهُ بِهِ خَنْقًا شَدِيدًا فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى دَفَعَهُ عَنْهُ فَقَالَ ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ﴾

3678- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Amr'a müşriklerin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yaptıkları işkencenin en şiddetlisini sordum. Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'de namaz kılarken yanına Ukbe ibnu Ebi Muayt geldi ve ridâsını toplayıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin boynuna koydu ve sıkıca boynunu sıkarak O'nu boğmaya başladı. Bu esnada Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- geldi ve onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden uzaklaştırdı ve ***«Rabbim Allah'tır, diyen bir adamı size apaçık deliller getirmiş olmasına rağmen öldürecek misiniz?»*** (Mü'min: 28) âyetini söyledi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3856, 4815)

٦- بَاب مَنَاقِبِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَبِي حَفْصٍ الْقُرَشِيِّ الْعَدَوِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

6- Ömer ibnul-Hattâb Ebu Hafs el-Kureşi el-Adevi'nin Menkibeleri Bâbı

٣٦٧٩ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمَاجِشُونِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُنِي دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِالرُّمَيْصَاءِ امْرَأَةِ أَبِي طَلْحَةَ وَسَمِعْتُ خَشْفَةً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ هَذَا بِلَالٌ وَرَأَيْتُ قَصْرًا بِفِنَائِهِ جَارِيَةٌ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا فَقَالَ لِعُمَرَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلَهُ فَأَنْظُرَ إِلَيْهِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَكَ فَقَالَ عُمَرُ بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَيْكَ أَغَارُ.

3679- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kendimi rüyamda iken cennete girmiş olarak gördüm. Orada Ebu Talha'nın hanımı Rumeysâ ile karşılaştım. Bir ayak sesi işittim.

-Kimdir bu? diye sordum. Cibril bana:

-Bu Bilâl'dir, dedi.

Cennette bir saray gördüm. Avlusunda bir câriye vardı.

-Bu saray kimindir? diye sordum. Cibril:

-Bu saray Ömer'indir, dedi. Bu sarayın içine girip bakmak istedim. Senin ne kadar kıskanç olduğun aklıma geldi de girmekten vazgeçtim."

Bunun üzerine Ömer dedi ki:

-Anam-babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Sana karşı mı kıskanacağım? (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5226, 7024)

٣٦٨٠ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ قَالُوا لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

3680- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunduğumuz sırada O bize şöyle buyurdu:

"Ben uyurken kendimi cennette gördüm. Bir kadın, bir sarayın ya-

nında abdest almakta idi. Ben yanımdaki meleklere:

-Bu saray kimindir? diye sordum. Onlar:

-Bu köşk Ömer ibnul-Hattâb için, dediler.

Ömer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü o taraftan çevirdim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözleri üzerine Ömer ağladı ve:

-Sana karşı kıskançlık olur mu ey Allah'ın Rasûlü! dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3242)

٣٦٨١ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ أَبُو جَعْفَرٍ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ شَرِبْتُ يَعْنِي اللَّبَنَ حَتَّى أَنْظُرَ إِلَى الرِّيِّ يَجْرِي فِي ظُفُرِي أَوْ فِي أَظْفَارِي ثُمَّ نَاوَلْتُ عُمَرَ فَقَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ قَالَ الْعِلْمَ.

3681- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi işittim şöyle buyurdu:

"Ben uykudayken bana bir kadeh süt getirildi. Ben o sütten kana kana içtim. Öyle ki sütün neminin tırnaklarımın ucundan çıktığını görüyorum. Sonra sütten arta kalanı Ömer ibnu'l Hattab'a verdim."

-Ey Allah'ın Rasûlü bunu ne ile yorumladın? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İlim ile" dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 82, 7006, 7007, 7027, 7032)

٣٦٨٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ سَالِمٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرِيتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَنْزِعُ بِدَلْوِ بَكْرَةٍ عَلَى قَلِيبٍ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ نَزْعًا ضَعِيفًا وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى رَوِيَ النَّاسُ

وَضَرَبُوا بِعَطَنٍ قَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ الْعَبْقَرِيُّ عِتَاقُ الزَّرَابِيِّ وَقَالَ يَحْيَى الزَّرَابِيُّ الطَّنَافِسُ لَهَا خَمْلٌ رَقِيقٌ ﴿ مَبْثُوثَةٌ ﴾ كَثِيرَةٌ.

3682- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben rüyamda kendimi üzerinde kova olan bir kuyunun başında gördüm. O kuyudan Allah'ın dilediği kadar su çektim. Sonra su çekmesi için kovayı Ebu Bekir'e verdim. O da kuyudan bir veya iki kova su çekti. Ancak onun kovayı çekişinde bir zayıflık vardı. Allah onun zayıflığını bağışlasın. Sonra bu küçük kova büyük bir kovaya dönüştü. Onu Ömer ibnul-Hattâb aldı. Ben insanlar içinde Ömer'in çekişi gibi su çekebilen birini görmedim. Nihayet insanlar o kuyu başını develerin sulak ve konaklama yeri edindiler."

٣٦٨٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ ح حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُكَلِّمْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَهُ عَالِيَةً أَصْوَاتُهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قُمْنَ فَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ عُمَرُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ فَقَالَ عُمَرُ فَأَنْتَ أَحَقُّ أَنْ يَهَبْنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ عُمَرُ يَا عَدُوَّاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنَنِي وَلَا تَهَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَ نَعَمْ أَنْتَ أَفَظُّ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيهًا يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجًّا قَطُّ إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ.

3683- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında Kureyş'ten bazı kadınlar vardı. Bunlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle konuşıyorlar ve yüksek sesle O'ndan bir şeyler istiyorlardı. O esnada Ömer -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanıra girmek için izin istedi. Ömer izin isteyince kadınlar hemen kalktılar ve perde arkasına koştular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ömer e izin verdi. Ömer yanına girince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellen gülüyordu. Ömer:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah seni güldürsün! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Senin sesini duyduklarında hemen örtülerine bürünen şu yanımdaki kadınlara hayret ettim." Ömer dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Onların bu şekilde davranmalarına sen daha lâyıksın. Ey nefislerinin düşmanları olan kadınlar! Sizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden kaçınmıyor da benden mi kaçınıyorsunuz? Kadınlar dediler ki:

-Evet, sen yaratılış ve mizaç olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden daha sertsin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

-"Sus ey İbnu Hattâb! Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, şeytan sana hiç kavuşmaz: Sen bir sokağa girersen muhakkak o, senin bulunduğun sokaktan başka bir sokağa girer de senden kaçar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3294)

٣٦٨٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَازِلْنَا أَعِزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ.

3684- Abdullah ibnu Mesud şöyle dedi:

Ömer İslâm'a girdiğinden beri bizler dînde azîzler yani galipler olmakta devam ettik.[7] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3863)

---

7 İbnu Ebi Şeybe ve Taberani'nin Kasım ibnu Abdurrahman yoluyla rivayetlerinde Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ömer'in Müslüman oluşu izzet, hicreti yardım, halifeliği ise rahmet olmuştur. Vallahi bizler, Ömer Müslüman olana kadar Kâbe'de açıktan namaz kılamıyorduk. -Allah ondan razı olsun-

٣٦٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ وُضِعَ عُمَرُ عَلَى سَرِيرِهِ فَتَكَنَّفَهُ النَّاسُ يَدْعُونَ وَيُصَلُّونَ قَبْلَ أَنْ يُرْفَعَ وَأَنَا فِيهِمْ فَلَمْ يَرُعْنِي إِلَّا رَجُلٌ آخِذٌ مَنْكِبِي فَإِذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَتَرَحَّمَ عَلَى عُمَرَ وَقَالَ مَا خَلَّفْتَ أَحَدًا أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ بِمِثْلِ عَمَلِهِ مِنْكَ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كُنْتُ لَأَظُنُّ أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ صَاحِبَيْكَ وَحَسِبْتُ إِنِّي كُنْتُ كَثِيرًا أَسْمَعُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ذَهَبْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَدَخَلْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَخَرَجْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

3685- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer, vefat ettiğinde defnedilmeden önce insanlar O'na dua ediyorlar ve cenaze namazını kılıyorlardı. Ben de insanların arasında idim. Beni hiçbir şey korkutmadı, ancak şu olay beni ürpertti: Bir adam benim omzumu tuttu. Baktım ki o, Alî'dir. Alî, Ömer'e rahmet okudu ve şöyle dedi:

-Yaptığı işlerin benzeriyle Allah'a kavuşmak istediğim senden daha sevgili hiçbir kimseyi arkanda bırakmadın. Vallahi ben Allah'ın seni iki arkadaşın olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir ile beraber kılacağını muhakkak umuyordum. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden birçok kereler:

-"Ben, Ebu Bekir ve Ömer'le birlikteydim, ben Ebu Bekir ve Ömer'le şöyle yaptım, ben Ebu Bekir ve Ömer'le şuraya gittim" derken işitirdim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3677)

٣٦٨٦ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ وَكَهْمَسُ بْنُ الْمِنْهَالِ قَالَا حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُحُدٍ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ قَالَ اثْبُتْ أُحُدُ فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدَانِ.

3686- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir defasında Ebu Bekir,

Ömer ve Osman ile birlikte Uhud Dağı'na çıkmıştı. Orada bulundukları sırada dağ onları salladı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sallanma ey Uhud! Senin üzerinde bir Peygamber, bir Sıddık ve iki şehit vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3675)

٣٦٨٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ هُوَ ابْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلَنِي ابْنُ عُمَرَ عَنْ بَعْضِ شَأْنِهِ يَعْنِي عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا قَطُّ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حِينَ قُبِضَ كَانَ أَجَدَّ وَأَجْوَدَ حَتَّى انْتَهَى مِنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

3687- Ömer'in -Allah ondan razı olsun- azatlı kölesi Elsem şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer, benden babası Ömer'in bazı işlerinden sordu. Ben de kendisine haber verdim. Bunun üzerine İbnu Ömer şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra işlerinde ciddi, malında cömert başka bir kimseyi görmedim. Ömer ibnul-Hattâb vefat edinceye kadar bu hâl üzereydi.

٣٦٨٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ السَّاعَةِ فَقَالَ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ وَمَاذَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ لَا شَيْءَ إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ أَنَسٌ فَمَا فَرِحْنَا بِشَيْءٍ فَرَحَنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ أَنَسٌ فَأَنَا أُحِبُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ مَعَهُمْ بِحُبِّي إِيَّاهُمْ وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِمِثْلِ أَعْمَالِهِمْ.

3688- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e kıyametten sordu ve:

-Kıyamet ne zaman kopacak? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona:

-"Kıyamete ne hazırladın?" diye sordu. Adam da:

-Hiçbir şey hazırlamadım. Ancak ben Allah'ı ve Rasûlü'nü seviyorum, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen sevdiğinle berabersin" buyurdu.

Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Sen sevdiklerinle beraber olacaksın" sözüne sevindiğimiz gibi hiçbir şeye sevinmedik. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, Ebu Bekir'i ve Ömer'i çok seviyorum ve onlara sevgim sayesinde onlarla cennette birlikte olmak istiyorum. Şayet onların işledikleri ameli işlemiş olmasam da!
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 6167, 6171, 7153)

٣٦٨٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ كَانَ فِيمَا قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ مُحَدَّثُونَ فَإِنْ يَكُ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَإِنَّهُ عُمَرُ زَادَ زَكَرِيَّاءُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ رِجَالٌ يُكَلَّمُونَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا أَنْبِيَاءَ فَإِنْ يَكُنْ مِنْ أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَعُمَرُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِنْ نَبِيٍّ وَلَا مُحَدَّثٍ.

3689- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önceki ümmetlerde kendilerine ilham edilen kimseler vardı. Şayet benim ümmetimde de ilham olunan insanlar olsaydı, bu muhakkak Ömer ibnu Hattâb olurdu."

Zekeriyya ibnu Ebî Zâide, Sa'd'dan; o da Ebu Hureyre'den olmak üzere şunu ziyâde etti: Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önce İsrail oğullarında öyle kimseler vardı ki, onlar peygamber olmadıkları hâlde kendilerine ilham olunurdu. Şayet ümmetim

içinde de bunlardan bir kimse olsaydı bu Ömer olurdu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3469)

٣٦٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا سَمِعْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا الذِّئْبُ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهَا حَتَّى اسْتَنْقَذَهَا فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ الذِّئْبُ فَقَالَ لَهُ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أُومِنُ بِهِ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا ثَمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

3690- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kere de bir kurt bir koyunu yakaladı. Çoban onun arkasından gitti ve koyunu bıraktırdı. Bunun üzerine kurt şöyle dedi:

-Yırtıcı hayvan gününde koyunu benden kim kurtarır? O gün koyunun benden başka çobanı bulunmayacaktır! dedi."

İnsanlar şaşkınlıklarından "Subhânallah" dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben kurdun böyle söylediğine inandım; Ebu Bekir ve Ömer de inandı,"

Ebu Seleme şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu kıssayı anlattığı esnada Ebu Bekir ile Ömer o cemaat içinde mevcut değillerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2324, 3471, 3663)

٣٦٩١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ عُرِضُوا عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمُصٌ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثُّدِيَّ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ دُونَ ذَلِكَ وَعُرِضَ عَلَيَّ عُمَرُ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ اجْتَرَّهُ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ.

3691- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Uyuduğum bir esnada rüyamda insanların üzerlerinde gömlekler olduğu hâlde bana arzolunduklarını gördüm. Kiminin gömleği göğsüne kadar, kiminin ki ise daha kısaydı. Ömer ibnu Hattâb, üzerinde bir ucu yerde sürünen bir gömlek olduğu hâlde bana arzolundu."

-Bunu ne te'vil ettin ey Allah'ın Rasûlü? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Din ile te'vil ettim" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 23, 7008, 7009)

٣٦٩٢ - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ لَمَّا طُعِنَ عُمَرُ جَعَلَ يَأْلَمُ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ وَكَأَنَّهُ يُجَزِّعُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَلَئِنْ كَانَ ذَاكَ لَقَدْ صَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَحْسَنْتَ صُحْبَتَهُ ثُمَّ فَارَقْتَهُ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ثُمَّ صَحِبْتَ أَبَا بَكْرٍ فَأَحْسَنْتَ صُحْبَتَهُ ثُمَّ فَارَقْتَهُ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ثُمَّ صَحِبْتَ صَحَبَتَهُمْ فَأَحْسَنْتَ صُحْبَتَهُمْ وَلَئِنْ فَارَقْتَهُمْ لَتُفَارِقَنَّهُمْ وَهُمْ عَنْكَ رَاضُونَ قَالَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ صُحْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِضَاهُ فَإِنَّمَا ذَاكَ مَنٌّ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى مَنَّ بِهِ عَلَيَّ وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ صُحْبَةِ أَبِي بَكْرٍ وَرِضَاهُ فَإِنَّمَا ذَاكَ مَنٌّ مِنَ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ مَنَّ بِهِ عَلَيَّ وَأَمَّا مَا تَرَى مِنْ جَزَعِي فَهُوَ مِنْ أَجْلِكَ وَأَجْلِ أَصْحَابِكَ وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ لِي طِلَاعَ الْأَرْضِ ذَهَبًا لَافْتَدَيْتُ بِهِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَبْلَ أَنْ أَرَاهُ قَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ دَخَلْتُ عَلَى عُمَرَ بِهَذَا.

3692- Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer -Allah ondan razı olsun- hançerle yaralandığı ölümünden önce üzülmeye başladı. İbnu Abbas, O'nun korku ve endişesini gidermek için şöyle dedi:

-Ey Müminlerin Emîri! Senin bulunduğun durumda korku ve endişe sana isabet etmez. Muhakkak ki sen, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile güzel bir şekilde arkadaşlık yaptın. Allah Rasûlü sallallahu

aleyhi ve sellem senden razı olarak vefat etti. O'ndan sonra Ebu Bekir ile güzel bir şekilde arkadaş oldun. Ebu Bekir de senden razı olarak vefat etti. Sonra sen Müslümanlarla güzel muamelede bulundun. Şayet sen onlardan ayrılırsan, onlar senden razı oldukları hâlde ayrılmış olursun.

Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sohbet ve O'nun hoşnutluğu hakkında zikrettiğin o güzel hatıralar Yüce Allah'ın bana bahşettiği bir minnet ve ihsanıdır. Ebu Bekir'in sohbeti ve onun benden hoşnutluğu hakkında zikrettiğin hatıralar da yine hiç şüphesiz zikri ulu olan Allah'ın bir minnet ve ihsanıdır ki, onu bana bahsetmiştir. Senin şu anda bende görmekte olduğun korku ve endîşeme gelince, o senin için ve senin en yakın ve en sâdık dostların içindir. Vallâhî şayet benim şu yer dolusu altınım olaydı Allah Azze ve Celle'nin azabından kurtulmak için o azabı görmeden önce bu altınları hiç tereddüt etmeden muhakkak feda ederdim.

٣٦٩٣ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ النَّهْدِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَبَشَّرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا هُوَ عُمَرُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ فَقَالَ لِي افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ فَإِذَا عُثْمَانُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ.

3693- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Medine bostanlarından bir bostanın içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. Bir adam geldi ve kapının açılmasını istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona kapıyı aç ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Ben o kimseye kapıyı açtım. Gelen kimsenin Ebu Bekir olduğunu gördüm. Ben

onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylemiş olduğu sözle müjdeledim. Ebu Bekir de bundan dolayı "Elhamdulillah" diyerek Allah'a hamd etti. Bunun ardından birisi daha geldi ve kapının açılmasını istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona kapıyı aç ve onu cennetle müjdele" buyurdu. Bunun üzerine ben kapıyı açtım. Gelen Ömer'di. O'na da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sözünü söyledim. O da Allah'a hamd etti. Sonra birisi daha geldi ve kapının açılmasını istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ona kapıyı aç ve kendisine isabet edecek belâ ve imtihana karşı onu cennetle müjdele" buyurdu. Gelenin Osman olduğunu gördüm. O'na da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediğini söyledim. O da bundan dolayı Allah'a hamd etti. Sonra "Allah yardımcım olsun" dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3674)

٣٦٩٤ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

3694- Abdullah ibnu Hişâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber idik. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ömer ibnul-Hattâb'ın elini tutuyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6264, 6632)

٧- بَاب مَنَاقِبِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَبِي عَمْرٍو الْقُرَشِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

7- Osman ibnu Affan Ebi Amr el-Kureşi'nin -Allah ondan razı olsun- Menkibeleri Bâbı

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَحْفِرْ بِئْرَ رُومَةَ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَحَفَرَهَا عُثْمَانُ وَقَالَ مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَجَهَّزَهُ عُثْمَانُ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kim Rûme Kuyusu'nu kazdırırsa ona cennet vardır" buyurdu. O kuyuyu Osman kazdırdı ve

Müslümanlara vakfetti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Her kim Tebuk savaşına gidecek orduyu teçhiz ederse, onun için cennet vardır" buyurdu. O orduyu Osman -Allah ondan razı olsun- teçhiz etti.

٣٦٩٥ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ حَائِطًا وَأَمَرَنِي بِحِفْظِ بَابِ الْحَائِطِ فَجَاءَ رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا عُمَرُ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ يَسْتَأْذِنُ فَسَكَتَ هُنَيْهَةً ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى سَتُصِيبُهُ فَإِذَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ. قَالَ حَمَّادٌ وَحَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ وَعَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ سَمِعَا أَبَا عُثْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى بِنَحْوِهِ وَزَادَ فِيهِ عَاصِمٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ قَاعِدًا فِي مَكَانٍ فِيهِ مَاءٌ قَدْ انْكَشَفَ عَنْ رُكْبَتَيْهِ أَوْ رُكْبَتِهِ فَلَمَّا دَخَلَ عُثْمَانُ غَطَّاهَا.

3695- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir bostana girdi. Bana da bostânın kapısında durup kimseyi içeri almamamı emretti. Bu esnada bir adam geldi ve içeri girmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O'nun girmesine izin ver ve O'nu cennetle müjdele!" buyurdu. Bu gelen Ebu Bekir idi.

Sonra bir başkası daha geldi ve girmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O'nun girmesine izin ver ve O'nu cennetle müjdele!" buyurdu. Bu gelen Ömer idi.

Sonra bir başkası daha geldi ve girmek için izin istedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet sustu. Sonra şöyle buyurdu:

-"Ona izin ver ve kendisine isabet edecek belâ ve imtihan üzerine cennetle müjdele" buyurdu. Bu gelen Osman ibnu Affân idi. (Hadisin geçti-

ği diğer yer: 3674)

Âsim bu hadîste şunu ziyâde etmiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, içinde su olan bir yerde oturmuş idi, iki diz kapağı veya bir diz kapağı açılmıştı. Osman oraya girince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hemen açık olan yerini örttü.

٣٦٩٦ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ قَالَا مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُكَلِّمَ عُثْمَانَ لِأَخِيهِ الْوَلِيدِ فَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِيهِ فَقَصَدْتُ لِعُثْمَانَ حَتَّى خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً وَهِيَ نَصِيحَةٌ لَكَ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ قَالَ مَعْمَرٌ أُرَاهُ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَانْصَرَفْتُ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِمْ إِذْ جَاءَ رَسُولُ عُثْمَانَ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ مَا نَصِيحَتُكَ فَقُلْتُ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتَ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَاجَرْتَ الْهِجْرَتَيْنِ وَصَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتَ هَدْيَهُ وَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِي شَأْنِ الْوَلِيدِ قَالَ أَدْرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ خَلَصَ إِلَيَّ مِنْ عِلْمِهِ مَا يَخْلُصُ إِلَى الْعَذْرَاءِ فِي سِتْرِهَا قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ فَكُنْتُ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَآمَنْتُ بِمَا بُعِثَ بِهِ وَهَاجَرْتُ الْهِجْرَتَيْنِ كَمَا قُلْتَ وَصَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَايَعْتُهُ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ مِثْلُهُ ثُمَّ عُمَرُ مِثْلُهُ ثُمَّ اسْتُخْلِفْتُ أَفَلَيْسَ لِي مِنَ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي لَهُمْ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَمَا هَذِهِ الْأَحَادِيثُ الَّتِي تَبْلُغُنِي عَنْكُمْ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ شَأْنِ الْوَلِيدِ فَسَنَأْخُذُ فِيهِ بِالْحَقِّ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ دَعَا عَلِيًّا فَأَمَرَهُ أَنْ يَجْلِدَهُ فَجَلَدَهُ ثَمَانِينَ.

3696- Ubeydullah ibnu Adiy ibnul-Hiyâr -Allah ondan razı olsun- şöyle haber verdi:

Misver ibnu Mahrame ve Abdurrahman ibnul-Esved ibnu Abdû Yeğûs, bana şöyle dediler:

-Osman'ın kardeşi Velid hakkında konuşmana engel olan şey nedir? İnsanlar onun hakkında konuşmayı çoğalttılar.[8]

Bunun üzerine ben namazdan çıkınca Osman'ın yanına vardım ve:

-Sana bir konuda nasihat edeceğim, dedim. Bunun üzerine Osman:

-Ey adam! Ben senden Allah'a sığınırım, dedi.

Osman'ın bu sözü üzerine ben Misver ve Abdurrahman'ın yanına geri döndüm. O esnada Osman'ın elçisi geldi ve beni çağırdı. Ben de Osman'ın yanına geldim. Osman:

-Bana nasihatın nedir? dedi. Ben Osman'a şöyle dedim:

-Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, Muhammed'i hak ile gönderdi. O'na Kitab'ı indirdi. Sen de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet edenlerden oldun. İki kere hicret ettin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sohbet ve arkadaşlık yaptın. O'nun yolunu görüp bildin. İnsanlar Velid'in kötü durumu hakkında konuşmayı çoğalttılar.

Osman:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanına eriştin mi? diye sordu. Ben:

-Hayır. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ilmi gizli olmadığı gibi kimseye de has değildir. O'nun ilmi her yere ve herkese ulaşmıştır, dedim. Osman şöyle dedi:

-Muhakkak ki Allah, Muhammed'i hak ile peygamber göndermiş, ben de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet eden kimselerden olmuşumdur. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle gönderilmiş olan bilgilere îmân etmiş, senin de söylediğin gibi iki defa hicret etmişimdir. Allah Rasûlü

---

8 Velid ibnu Ukbe, Osman'ın anne tarafından kardeşidir. Kûfe emiri. Sarhoş olarak sabah namazını dört rekât olarak kıldırmış ve: Daha fazlalaştırayım mı? demiştir. İnsanlar bunun hakkında konuşmuşlar, cennetle müjdelenen on kişiden biri olan, kendisinde ilim, fazilet ve olgun bir yaşa sahib olan Sa'd ibnu Ebi Vakkas'ı Kûfe emirliğinden azledip yerine Velid'i emir tayin edişi hakkında da konuşmuşlardı. Osman, Velid'e içki içmesinden dolayı haddi geciktirmişti. Çünkü bu konuda ona şahit olanların ortaya çıkmasını, bu konuda şahitlik yapmalarını beklemişti. Durum tamamen ortaya çıkınca Osman, Velid'e had cezası uygulanmasını emretmiştir.

sallallahu aleyhi ve sellemle sohbet etmiş ve O'na beyat eylemişimdir. Allah'a yemîn ederim ki, Allah O'nu vefat ettirinceye kadar ben O'na isyan etmedim ve O'nu hiçbir zaman aldatmadım. O'ndan sonra Ebu Bekir geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadım. Sonra Ömer geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadım. Halife olarak onlara itaat edilip edilip isyan edilmediği gibi bana da itaat edilip isyan edilmemesi gerekmez mi? Ben:

-Bilâkis sana da itaat edilip isyan edilmemesi gerekir.

Bundan sonra Osman:

-Sizden bana ulaşan bu sözler nelerdir? Bana söylediğin Velid'in durumuna gelince, onun hakkında inşallah hak olan kararı alacağız, dedi ve Ali'yi yanına çağırarak Velid'e içki içmesinden dolayı seksen sopa vurmasını emretti. Ali de Velid'e seksen sopa vurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3872, 3927)

٣٦٩٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمِ بْنِ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا شَاذَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ الْمَاجِشُونُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَعْدِلُ بِأَبِي بَكْرٍ أَحَدًا ثُمَّ عُمَرَ ثُمَّ عُثْمَانَ ثُمَّ نَتْرُكُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُفَاضِلُ بَيْنَهُمْ. تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ.

3697- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra insanların en hayırlısı olarak Ebu Bekir, sonra Ömer, sonra da Osman olarak görürdük. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabeleri arasından herhangi bir üstünlüğe gitmezdik. Yani bu bundan daha hayırlıdır, demezdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3655)

٣٦٩٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ هُوَ ابْنُ مَوْهَبٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ حَجَّ الْبَيْتَ فَرَأَى قَوْمًا جُلُوسًا فَقَالَ مَنْ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ فَقَالُوا هَؤُلَاءِ قُرَيْشٌ قَالَ فَمَنْ الشَّيْخُ فِيهِمْ قَالُوا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ يَا ابْنَ

عُمَرَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ شَيْءٍ فَحَدِّثْنِي هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ فَرَّ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ تَعْلَمُ أَنَّهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَدْرٍ وَلَمْ يَشْهَدْ قَالَ نَعَمْ قَالَ تَعْلَمُ أَنَّهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ تَعَالَ أُبَيِّنْ لَكَ أَمَّا فِرَارُهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَفَا عَنْهُ وَغَفَرَ لَهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَتْ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمَهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَلَوْ كَانَ أَحَدٌ أَعَزَّ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ عُثْمَانَ لَبَعَثَهُ مَكَانَهُ فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ وَكَانَتْ بَيْعَةُ الرِّضْوَانِ بَعْدَ مَا ذَهَبَ عُثْمَانُ إِلَى مَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى هَذِهِ يَدُ عُثْمَانَ فَضَرَبَ بِهَا عَلَى يَدِهِ فَقَالَ هَذِهِ لِعُثْمَانَ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ اذْهَبْ بِهَا الْآنَ مَعَكَ.

3698- Osman ibnu Mevheb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mısır ehlinden bir adam geldi ve Kâbe'yi haccetti. Bu esnada oturan bir topluluk gördü ve:

-Bu topluluk kimlerdir? diye sordu. Oradakiler:

-Bunlar Kureyş kabilesindendirler, dediler. O zât bu sefer:

-Bunlar içinde büyüğü hangisidir? diye sordu. Onlar:

-Abdullah ibnu Ömer'dir, diye cevap verdiler. Bu zât:

-Ey İbnu Ömer! Ben senden bir şey soracağım, onu bana haber ver: Uhud savaşından Osman'ın kaçtığını biliyor musun? diye sordu. İbnu Ömer:

-Evet, diye cevap verdi. O zat yine:

-Osman'ın Bedir savaşında kaybolup savaşa katılmadığını bilir misin? diye sordu. İbnu Ömer:

-Evet, biliyorum, dedi. O kimse:

-Peki Osman'ın Rıdvan Beyatı'nda hazır bulunmadığını biliyor musun? diye sordu. İbnu Ömer:

-Evet biliyorum, dedi.

Abdullah ibnu Ömer'a sorduğu sorulara olumlu cevap vermesi üzerien o zat "Allah-u Ekber" dedi.

Bunun üzerine İbnu Ömer, o adama şöyle dedi:

-Gel sana Osman'ın bütün bu sorduklarına neden katılamadığını sana açıklayayım:

-Uhud savaşına katılmaması konusunda Allah onu bağışlamış ve affetmiştir. Bedir savaşına katılmamasının sebebi ise, Osman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızıyla evliydi ve hanımı hasta idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona:

-Senin için Bedir savaşına katılan bir mücahidin sevabı ve ganimetten senin için bir pay vardır," buyurdu. Rıdvan bey'atında bulunmayışının sebebi ise, Mekke'ye vazîfe ile gönderilmiş olmasındandır. Şayet Mekke vadisinde Osman'dan ziyade şeref ve nüfus sahibi bir kimse bulunsaydı, muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Osman'ın yerine onu gönderirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Osman'ı gönderip, o Mekke'ye gittikten sonra Rıdvan Bey'atı yapılmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sağ elini göstererek:

-"Bu Osman'ın elidir" demiş ve sol elinin üzerine vurmuş ve:

-"Bu Osman için" demiştir.

Bu anlattıklarından sonra İbnu Ömer, o Mısırlı hacıya:

-Sana verdiğim bu cevaplarla beraber, artık şimdi gidebilirsin, dedi.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3130)

٣٦٩٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ قَالَ صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحُدًا وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ وَقَالَ اسْكُنْ أُحُدُ أَظُنُّهُ ضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ فَلَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ.

3699- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir defasında Ebu Bekir, Ömer ve Osman ile birlikte Uhud Dağı'na çıkmıştı. Orada bulundukları sırada dağ onları salladı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sallanma ey Uhud! Senin üzerinde bir Peygamber, bir Sıddık ve iki şehit vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3675)

٨- بَاب قِصَّةِ الْبَيْعَةِ وَالِاتِّفَاقِ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ وَفِيهِ مَقْتَلُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

8- Osman ibnu Affan'a -Allah ondan razı olsun- Halife Olarak Beyat Edilmesinin Kıssası ve O'nun Halife Olması Konusunda İttifak Edilmesi ve Ömer ibnul-Hattâb'ın -Allah ondan razı olsun- Öldürülmesi Bâbı

٣٧٠٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ رَأَيْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبْلَ أَنْ يُصَابَ بِأَيَّامٍ بِالْمَدِينَةِ وَقَفَ عَلَى حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ وَعُثْمَانَ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ كَيْفَ فَعَلْتُمَا أَتَخَافَانِ أَنْ تَكُونَا قَدْ حَمَّلْتُمَا الْأَرْضَ مَا لَا تُطِيقُ قَالَا حَمَّلْنَاهَا أَمْرًا هِيَ لَهُ مُطِيقَةٌ مَا فِيهَا كَبِيرُ فَضْلٍ قَالَ انْظُرَا أَنْ تَكُونَا حَمَّلْتُمَا الْأَرْضَ مَا لَا تُطِيقُ قَالَ قَالَا لَا فَقَالَ عُمَرُ لَئِنْ سَلَّمَنِي اللَّهُ لَأَدَعَنَّ أَرَامِلَ أَهْلِ الْعِرَاقِ لَا يَحْتَجْنَ إِلَى رَجُلٍ بَعْدِي أَبَدًا قَالَ فَمَا أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا رَابِعَةٌ حَتَّى أُصِيبَ قَالَ إِنِّي لَقَائِمٌ مَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ غَدَاةَ أُصِيبَ وَكَانَ إِذَا مَرَّ بَيْنَ الصَّفَّيْنِ قَالَ اسْتَوُوا حَتَّى إِذَا لَمْ يَرَ فِيهِنَّ خَلَلًا تَقَدَّمَ فَكَبَّرَ وَرُبَّمَا قَرَأَ سُورَةَ يُوسُفَ أَوْ النَّحْلَ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى حَتَّى يَجْتَمِعَ النَّاسُ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ كَبَّرَ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَتَلَنِي أَوْ أَكَلَنِي الْكَلْبُ حِينَ طَعَنَهُ فَطَارَ الْعِلْجُ بِسِكِّينٍ ذَاتِ طَرَفَيْنِ لَا يَمُرُّ عَلَى أَحَدٍ يَمِينًا وَلَا شِمَالًا إِلَّا طَعَنَهُ حَتَّى طَعَنَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا مَاتَ مِنْهُمْ سَبْعَةٌ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ طَرَحَ عَلَيْهِ بُرْنُسًا فَلَمَّا ظَنَّ الْعِلْجُ أَنَّهُ مَأْخُوذٌ نَحَرَ نَفْسَهُ وَتَنَاوَلَ عُمَرُ يَدَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَدَّمَهُ فَمَنْ يَلِي عُمَرَ فَقَدْ رَأَى الَّذِي أَرَى وَأَمَّا نَوَاحِي الْمَسْجِدِ فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ غَيْرَ أَنَّهُمْ قَدْ فَقَدُوا صَوْتَ عُمَرَ وَهُمْ يَقُولُونَ سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَصَلَّى بِهِمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ صَلَاةً خَفِيفَةً فَلَمَّا انْصَرَفُوا قَالَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ انْظُرْ مَنْ

كُنْتَ أَنْتَ وَأَبُوكَ تُحِبَّانِ أَنْ تَكْثُرَ الْعُلُوجُ بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ الْعَبَّاسُ أَكْثَرَهُمْ رَقِيقًا
فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَعَلْتُ أَيْ إِنْ شِئْتَ قَتَلْنَا قَالَ كَذَبْتَ بَعْدَ مَا تَكَلَّمُوا بِلِسَانِكُمْ
وَصَلَّوْا قِبْلَتَكُمْ وَحَجُّوا حَجَّكُمْ فَاحْتُمِلَ إِلَى بَيْتِهِ فَانْطَلَقْنَا مَعَهُ وَكَأَنَّ النَّاسَ لَمْ
تُصِبْهُمْ مُصِيبَةٌ قَبْلَ يَوْمَئِذٍ فَقَائِلٌ يَقُولُ لَا بَأْسَ وَقَائِلٌ يَقُولُ أَخَافُ عَلَيْهِ فَأُتِيَ بِنَبِيذٍ
فَشَرِبَهُ فَخَرَجَ مِنْ جَوْفِهِ ثُمَّ أُتِيَ بِلَبَنٍ فَشَرِبَهُ فَخَرَجَ مِنْ جُرْحِهِ فَعَلِمُوا أَنَّهُ مَيِّتٌ
فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ وَجَاءَ النَّاسُ فَجَعَلُوا يُثْنُونَ عَلَيْهِ وَجَاءَ رَجُلٌ شَابٌّ فَقَالَ أَبْشِرْ يَا أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ بِبُشْرَى اللَّهِ لَكَ مِنْ صُحْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدَمٍ فِي
الْإِسْلَامِ مَا قَدْ عَلِمْتَ ثُمَّ وَلِيتَ فَعَدَلْتَ ثُمَّ شَهَادَةٌ قَالَ وَدِدْتُ أَنَّ ذَلِكَ كَفَافٌ لَا
عَلَيَّ وَلَا لِي فَلَمَّا أَدْبَرَ إِذَا إِزَارُهُ يَمَسُّ الْأَرْضَ قَالَ رُدُّوا عَلَيَّ الْغُلَامَ قَالَ يَا ابْنَ أَخِي
ارْفَعْ ثَوْبَكَ فَإِنَّهُ أَبْقَى لِثَوْبِكَ وَأَتْقَى لِرَبِّكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ انْظُرْ مَا عَلَيَّ مِنْ
الدَّيْنِ فَحَسَبُوهُ فَوَجَدُوهُ سِتَّةً وَثَمَانِينَ أَلْفًا أَوْ نَحْوَهُ قَالَ إِنْ وَفَى لَهُ مَالُ آلِ عُمَرَ
فَأَدِّهِ مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَإِلَّا فَسَلْ فِي بَنِي عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ فَإِنْ لَمْ تَفِ أَمْوَالُهُمْ فَسَلْ فِي
قُرَيْشٍ وَلَا تَعْدُهُمْ إِلَى غَيْرِهِمْ فَأَدِّ عَنِّي هَذَا الْمَالَ انْطَلِقْ إِلَى عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ
فَقُلْ يَقْرَأُ عَلَيْكِ عُمَرُ السَّلَامَ وَلَا تَقُلْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنِّي لَسْتُ الْيَوْمَ لِلْمُؤْمِنِينَ أَمِيرًا
وَقُلْ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَنْ يُدْفَنَ مَعَ صَاحِبَيْهِ فَسَلَّمَ وَاسْتَأْذَنَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهَا
فَوَجَدَهَا قَاعِدَةً تَبْكِي فَقَالَ يَقْرَأُ عَلَيْكِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السَّلَامَ وَيَسْتَأْذِنُ أَنْ يُدْفَنَ
مَعَ صَاحِبَيْهِ فَقَالَتْ كُنْتُ أُرِيدُهُ لِنَفْسِي وَلَأُوثِرَنَّ بِهِ الْيَوْمَ عَلَى نَفْسِي فَلَمَّا أَقْبَلَ قِيلَ

لِي فَأَدْخِلُونِي وَإِنْ رَدَّتْنِي رُدُّونِي إِلَى مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ وَجَاءَتْ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ حَفْصَةُ وَالنِّسَاءُ تَسِيرُ مَعَهَا فَلَمَّا رَأَيْنَاهَا قُمْنَا فَوَلَجَتْ عَلَيْهِ فَبَكَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً وَاسْتَأْذَنَ الرِّجَالُ فَوَلَجَتْ دَاخِلًا لَهُمْ فَسَمِعْنَا بُكَاءَهَا مِنْ الدَّاخِلِ فَقَالُوا أَوْصِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اسْتَخْلِفْ قَالَ مَا أَجِدُ أَحَدًا أَحَقَّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْ هَؤُلَاءِ النَّفَرِ أَوْ الرَّهْطِ الَّذِينَ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ فَسَمَّى عَلِيًّا وَعُثْمَانَ وَالزُّبَيْرَ وَطَلْحَةَ وَسَعْدًا وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ وَقَالَ يَشْهَدُكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ كَهَيْئَةِ التَّعْزِيَةِ لَهُ فَإِنْ أَصَابَتْ الْإِمْرَةُ سَعْدًا فَهُوَ ذَاكَ وَإِلَّا فَلْيَسْتَعِنْ بِهِ أَيُّكُمْ مَا أُمِّرَ فَإِنِّي لَمْ أَعْزِلْهُ عَنْ عَجْزٍ وَلَا خِيَانَةٍ وَقَالَ أُوصِي الْخَلِيفَةَ مِنْ بَعْدِي بِالْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَنْ يَعْرِفَ لَهُمْ حَقَّهُمْ وَيَحْفَظَ لَهُمْ حُرْمَتَهُمْ وَأُوصِيهِ بِالْأَنْصَارِ خَيْرًا ﴿ الَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ أَنْ يُقْبَلَ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَأَنْ يُعْفَى عَنْ مُسِيئِهِمْ وَأُوصِيهِ بِأَهْلِ الْأَمْصَارِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ رِدْءُ الْإِسْلَامِ وَجُبَاةُ الْمَالِ وَغَيْظُ الْعَدُوِّ وَأَنْ لَا يُؤْخَذَ مِنْهُمْ إِلَّا فَضْلُهُمْ عَنْ رِضَاهُمْ وَأُوصِيهِ بِالْأَعْرَابِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَصْلُ الْعَرَبِ وَمَادَّةُ الْإِسْلَامِ أَنْ يُؤْخَذَ مِنْ حَوَاشِي أَمْوَالِهِمْ وَيُرَدَّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ وَأُوصِيهِ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَلَا يُكَلَّفُوا إِلَّا طَاقَتَهُمْ فَلَمَّا قُبِضَ خَرَجْنَا بِهِ فَانْطَلَقْنَا نَمْشِي فَسَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَتْ أَدْخِلُوهُ فَأُدْخِلَ فَوُضِعَ هُنَالِكَ مَعَ صَاحِبَيْهِ فَلَمَّا فُرِغَ مِنْ دَفْنِهِ اجْتَمَعَ هَؤُلَاءِ الرَّهْطُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ اجْعَلُوا أَمْرَكُمْ إِلَى ثَلَاثَةٍ مِنْكُمْ فَقَالَ الزُّبَيْرُ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عَلِيٍّ فَقَالَ طَلْحَةُ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عُثْمَانَ وَقَالَ سَعْدٌ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَيُّكُمَا تَبَرَّأُ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ فَنَجْعَلُهُ إِلَيْهِ وَاللَّهُ عَلَيْهِ وَالْإِسْلَامُ لَيَنْظُرَنَّ أَفْضَلَهُمْ فِي نَفْسِهِ فَأُسْكِتَ الشَّيْخَانِ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَفَتَجْعَلُونَهُ إِلَيَّ وَاللَّهُ عَلَيَّ أَنْ لَا آلُ عَنْ أَفْضَلِكُمْ قَالَا نَعَمْ فَأَخَذَ بِيَدِ أَحَدِهِمَا فَقَالَ لَكَ قَرَابَةٌ مِنْ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقَدَمُ فِي الْإِسْلَامِ مَا قَدْ عَلِمْتَ فَاللَّهُ عَلَيْكَ لَئِنْ أَمَّرْتَكَ لَتَعْدِلَنَّ وَلَئِنْ أَمَّرْتُ عُثْمَانَ لَتَسْمَعَنَّ وَلَتُطِيعَنَّ ثُمَّ خَلَا بِالْآخَرِ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَلَمَّا أَخَذَ الْمِيثَاقَ قَالَ ارْفَعْ يَدَكَ يَا عُثْمَانُ فَبَايَعَهُ فَبَايَعَ لَهُ عَلِيٌّ وَوَلَجَ أَهْلُ الدَّارِ فَبَايَعُوهُ.

3700- Amr ibnu Meymûn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Ömer ibnul-Hattâb'ın hançerle yaralanmasından birkaç gün önce Medine'de gördüm: Huzeyfe ibnul-Yemân ve Osman ibnu Huneyf'in yanı başlarında durdu da:

-Nasıl yaptınız? Irak ahâlîsine takat yetiremeyecekleri haraç yüklemiş olmanızdan korkuyor musunuz? dedi. Onlar:

-Biz Irak arazisine onların takat yetirebilecekleri, büyük bir fazlalık olmayan bir vergi yükledik, dediler. Ömer:

-Araziye takat yetiremeyecekleri bir haraç yüklemiş olmanızdan iyi düşünüp sakınınız, dedi.

Amr ibnu Meymûn dedi ki: Huzeyfe ile İbnu Huneyf:

-Hayır, biz oraya güçlerinin üstünde vergi yüklemedik, dediler. Bunun üzerine Ömer:

-Şayet Allah beni selâmette kılarsa, muhakkak ben Irak ehlinin dullarını benden sonra ebediyen bir erkeğe muhtaç olmayacakları hâlde bırakacağım, dedi. Amr ibnu Meymûn şöyle dedi:

-Ömer'in üzerinden sadece dördüncü gece geçti. Dördüncü gecenin sabahında Ömer yaralandı. Vurulduğu sabah ben mescit'te saf içinde bulunuyordum. Benimle Ömer arasında Abdullah ibnu Abbas bulunuyordu. Ömer'in âdeti iki saf arasından geçerken:

-Safları sık ve düzgün tutun, diye emreder, saflarda boşluk kalmayıp saflar düzeltilince öne geçer ve tekbir alarak namaza başlardı. Cemaatin toplanması için genellikle ilk rekâtta Yûsuf sûresi'ni veya Nahl sûresi'ni veya da bunlara benzer uzunlukta bir sûre okurdu. O sabah da bu suretle öne geçip namaz için tekbir aldı. Tekbirin hemen ardından Ömer'in:

-Köpek beni öldürdü, dediğini işittim. O anda Ebu Lû'lû Fîrûz denilen Mecûsî bir Acem genci Ömer'i hançerlemişti ve elinde iki yüzlü bir

hançerle kaçmaya ve geçtiği saflarda sağlı sollu rast geldiği kimseleri vurmaya başlamıştı. Nihayet bu suretle on üç kimseyi hançerledi. Bunlardan yedisi öldü. Bu kanlı vaziyeti gören Müslümanlardan birisi borus denilen geniş başlığını cânînin boynuna atıp geçirdi. Kâfir köle yakalandığını anlayınca kendini hançerleyerek intihar etti.

Ömer yaralanınca Abdurrahman ibnu Avf'ın elinden tutup, onu imamlığa geçirdi. Ömer'e yakın bulunan herkes Ömer'in yaralandığını görmüştür. Mescid'in kenarlarında bulunan kimseler ise olan olaydan haberleri yoktu. Ancak onlar Ömer'in namaz kıldırırken sesinin kesildiğini fark etmişler ve defalarca "Subhânallah" diyorlardı. İmamlığa geçen Abdurrahman onlara kısa bir namaz kıldırdı. Namaz bitiminde Ömer, İbnu Abbas'a;

-Beni kim hançerledi, bir bak, dedi. İbnu Abbas bir müddet dolaştıktan sonra geldi ve:

-Mugîre ibnu Şu'be'nin kölesi seni hançerlemiş, dedi. Ömer:

-Şu sanatkâr olan mı? dedi. İbnu Abbas:

-Evet, dedi. Ömer şöyle dedi:

-Allah onun canını alsın! Ben ona iyilik emretmiştim. Benim ölümümü bir Müslüman'ın elinden kılmayan Allah'a hamd olsun.

Sonra Ömer, İbnu Abbas'a hitaben şunları söyledi: Sen ve baban Abbas, ikiniz Medine'de kâfir kölelerin çok olmasını arzu ediyordunuz. Abbas, sahabeler içinde en çok kölesi olan kimse idi.

Bunun üzerine İbnu Abbas, Ömer'e:

-İstersen Medine'deki bütün köleleri öldürürüz, dedi.

Ömer, İbnu Abbas'a:

-Yanlış söyledin. Onlar, sizin dilinizle konuştuktan, kıblenize doğru namaz kıldıktan ve sizin haccınızı yaptıktan sonra mı o köleleri öldüreceksin? dedi.

Sonra Ömer evine taşındı. Biz de onunla beraber gittik. Sanki insanlara bundan önce hiçbir musibet isabet etmemişti. Ömer'in yanında bulunanlardan bazısı:

-Ömer'in bir şeyi yok diyor, bazısı da:

-Ben onun ölmesinden korkuyorum, diyordu. Ömer'e içmesi için

hurma şırası getirildi. Ömer onu içti; fakat bu içecek karnından dışarı çıktı. Sonra ona süt getirildi. Ömer sütü de içti, fakat bu da karnındaki yaradan çıkmaya başladı. Bunun üzerine herkes, Ömer'in bu yaralardan öleceğini anladılar. Biz de Ömer'in yanına girdik. Artık insanlar Ömer'in yanına geliyor ve onu öven sözler söylüyorlardı.

Bu sırada Ömer'in yanına Ensâr'dan genç biri geldi ve şöyle dedi:

-Ey Müminlerin Emiri! Allah'ın sana verdiği müjdeyle (Allah'ın henüz sen hayattayken seni cennetle müjdelemesiyle) sevin. Seninde bildiğin gibi sen, İslâm dinine girenlerin ilkisin. Sonra Müslümanların halifesi oldun ve onların aralarında adaletle hükmettin. Bütün bunlardan sonra Allah sana şehit olarak ölmeyi nasip etti.

Ömer şöyle dedi:

-Bu halifelik işinin ne lehime ne de aleyhime olmasını arzu ettim. Bu sözleri söyleyen dönüp giderken Ömer onun izârının uzunluğundan dolayı yerde süründüğünü gördü ve:

-O genci bana geri getirin, dedi. O genç gelince, ona şöyle dedi:

-Ey kardeşimin oğlu! Elbiseni yerden kaldır. Çünkü bu elbisen için daha kalıcı ve Rabbin için daha takvalı olur, dedi. Ardından oğlu Abdullah'a dönerek:

-Ey Abdullah ibnu Ömer! Üzerimde olan borçlara bak! dedi. Borçlarını hesap ettiler ve borcunu seksen altı bin veya buna yakın buldular. Ömer şöyle devam etti:

-Şayet Ömer ailesinin malı bu borca yeterse, borcu onların mallarından öde! Eğer Ömer'in malı borca yetmezse Adiyy ibnu Ka'b oğulları'ndan mal iste. Eğer onların malları da yetmezse Kureyş kabilesinden mal iste ve daha başkalarına gitme. Bu mallarla benim borcumu öde! Müminlerin annesi Âişe'nin yanına git ve ona:

-Ömer sana selâm söylüyor, de. Ancak benim adımı söylerken "Müminlerin Emîri" olarak söyleme. Çünkü ben bu gün Müminlerin Emîri değilim. Âişe'ye:

-Ömer ibnul-Hattâb iki arkadaşının yanına gömülmek için senden izin istiyor, de!

İbnu Ömer, Âişe'ye gitti, ona selâm verip yanına girmeye izin istedi. Sonra Âişe'nin yanına girdi, onu oturmuş Ömer için ağlıyor buldu. İb-

nu Ömer, Âişe'ye:

-Ömer ibnul-Hattâb sana selâm ediyor ve iki arkadaşının beraberinde gömülmesi hususunda izin istiyor, dedi. Âişe:

-Ben burayı kendim için düşünüyordum. Fakat bu gün elbette Ömer'i nefsime üstün tutarım, dedi.

Abdullah dönüp gelince, Ömer'e:

-İşte Abdullah ibnu Ömer gelmiştir, denildi. Ömer:

-Beni kaldırın, dedi. Bir kimse Ömer'i kendisine dayadı. Ömer, Abdullah'a: Ne oldu? Müminlerin annesi ne dedi? diye sordu. Abdullah: Ey Müminlerin Emîri, yanımda senin arzu etmekte olduğun şey vardır.

Âişe iki arkadaşınla gömülmene izin verdi, dedi. Ömer şöyle dedi:

-Elhamdulillah! Benim için Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'in yanına defnedilmekten daha önemli bir şey yoktur. Ben öldüğüm zaman, cenazemi taşıyın. Sonra de ki: Ömer ibnul-Hattâb senden izin istiyor. Şayet benim orada defnedilmeme izin verirse, beni oraya defnedin. Şayet izin vermezse beni Müslümanların kabirlerine götürüp oraya defnedin.

Bu sırada müminlerin annesi Hafsa, yanında bir grup kadınla geldi. Biz onları görünce kalktık. Hafsa babasının huzuruna girdi ve yanında bir müddet ağladı. Erkekler Ömer'in yanına girmek için izin istediler. Hafsa evin içinde bir odaya girdi. Biz onun içeride ağlama sesini duyduk.

Orada bulunanlar Ömer'e:

-Senden sonra yerine geçecek halifeyi tayin edip belirle, dediler. Ömer şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendilerinden razı olarak vefat ettiği şu kimselerden başka ben bu işe ehil olan kimseleri bilmiyorum. Bunlar: Alî, Osman, Zubeyr, Talha, Sa'd ibnu Ebî Vakkas, Abdurrahman ibnu Avf'dır. Bu esnada Abdullah ibnu Ömer de sizlerle beraber olsun. Ancak onun halifelikten nasibi yoktur. Şayet Sa'd halife olursa, o bu işin ehli ve yeridir. Olmazsa, sizden hanginiz halife olursa Sa'd'ın yardımını istesin. Çünkü ben Sa'd'ı Kûfe emirliğinden ne bu işten aciz kalmasından ne de onun hıyanetinden dolayı azletmiş değilim. Benden sonra halîfe seçilen müminlerin emirine Medine'ye ilk hicret edenlere hayırla muamele etmesini, onların haklarını korumalarını ve onların hürmetleri-

nin korunmasını tavsiye ederim. Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan Ensâr'a da iyi muamele etmenizi, iyiliklerini kabul etmenizi, kötülüklerini ise bağışlamanızı tavsiye ederim.

Ben yeni halîfeye bütün memleketler halklarına da hayırla muamele etmesini tavsiye ederim. Çünkü onlar İslâm'ın yardımcılarıdır, mal toplayıcılardır, çoklukları ve kuvvetleriyle düşmanı öfkelendirenlerdir. Onlardan ancak kendi rızâlarıyla mallarının fazlası alınmalıdır.

Yeni halîfeye, bedevilere de hayırla muamele etmesini tavsiye ederim. Çünkü bedeviler Arap'ın aslı ve İslâm'ın maddesidirler. Onların mallarının en iyi mallarından değil de diğer mallarından alınıp fakirlerine verilmesini tavsiye ederim.

Ve yeni halîfeye Allah'ın ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zimmetini tavsiye ederim: Allah'ın ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin koruması altında olan Yahûdî, Hıristiyan her topluluğun onları koruma anlaşmasının yerine getirilmesini tavsiye ederim. Bütün fertlerin ve grupların hakları verilmeli, vazifeleri ve işleri görülmelidir. Onlara bir düşman saldırdığında, onların arkalarından ve önlerinden müdâfaa edilmeleri için savaşa çıkılmalı ve kendileri ancak güç yetirebilecekleri derecede cizye vergisi ile mükellef kılınmalıdırlar.

Ömer vefat edince, onun cenazesini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'in yattığı Âişe'nin evine taşıdık. Abdullah ibnu Ömer, Âişe'ye selâm verdi ve:

-Ömer ibnul-Hattab Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir'in yanına defnedilmek için senden izin istiyor, dedi. Âişe de:

-Onu içeriye girdirin, dedi.

Ömer hücrenin içine girdirildi ve orada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'in yanına defnedildi. Ömer'in defnedilme olayı bitince Ömer'in halife olmasını tavsiye ettiği Alî, Osman, Zubeyr, Talha, Sa'd ibnu Ebî Vakkas, Abdurrahman ibnu Avf bir araya geldiler. Abdurrahman ibnu Avf şöyle dedi:

-Halife olması için sayıyı üçe indirin. Bunun üzerine Zubeyr şöyle dedi:

-Ben kendi hakkımı Ali'ye bıraktım. Talha da:

-Ben de kendi hakkımı Osman'a bıraktım, dedi. Sa'd da:

-Ben de kendi hakkımı Abdurrahman ibnu Avf'a bıraktım, dedi.

Bunun üzerine Abdurrahman, Alî ile Osman'a şöyle dedi:

-İkinizden hanginiz bu halifelikten feragat ederse halifeliği diğerine verelim. Allah ve Müslümanlar ona murakıp ve şahittir. Onlar işin kendisinde veyahut kendi itikadında bu işe kimin daha elverişli olduğunu şüphesiz daha iyi görür ve bilirler, dedi. Alî ile Osman sükût ettiler.

Bunun üzerine Abdurrahman ikisine:

-Öyleyse ikiniz arasında seçme hakkını bana bırakıyor musunuz? dedi. O ikisi de:

-Evet, dediler. Allah üzerimde şahittir ki, ben sizden hanginizin üstün olduğuna dair seçim yaparken ayrılmayacağım, dedi.

Abdurrahman, Alî'nin elini tutarak şöyle dedi:

-Ey Ali! Bilirsin ki, senin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme akrabalık olarak yakınlığın olduğu gibi sen ilk Müslümanlardansın. Allah, üzerine şahittir. Hiç şüphesiz ki seni halife seçersem insanlar arasında adaletle hükmedersin. Şayet Osman'ı halife olarak seçersem sen onun da sözlerini dinler ve elbette emirlerine itaat edersin.

Sonra Abdurrahman ibnu Avf, Osman'a dönerek, Alî'ye söylediğinin benzerini ona da söyledi. Abdurrahman onların her ikisinden de bu şekilde söz aldıktan sonra Osman'a:

-Ey Osman elini kaldır! dedi ve O'na beyat etti. Alî de Osman'a beyat etti. Sonra kapılar açıldı. Medîne ahâlîsi de girdiler ve Osman'a beyat ettiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1392, 3052, 3162, 3700, 4888, 7207)

٩- بَاب مَنَاقِبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الْقُرَشِيِّ الْهَاشِمِيِّ أَبِي الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

9- Ali ibnu Ebi Talib el-Kuraşi el-Haşimi Ebul-Hasen'in -Allah ondan razı olsun- Menkibeleri Bâbı

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ عُمَرُ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُ رَاضٍ

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Alî'ye: "Sen bendensin, ben de sendenim" buyurmuştur.

Ömer ibnul-Hattâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'den razı olarak vefat etti, demiştir.

٣٧٠١ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ قَالَ فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالُوا يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَرْسِلُوا إِلَيْهِ فَأْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَ بَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ.

3701- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Hayber günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sancağı öyle bir kimseye vereceğim ki, Allah onun elleriyle fetih verecektir."

Bunun üzerine orada bulunan sahabeler, sancağın kendilerinden hangisine verileceği meselesi için ümit eder oldular. Onların hepsi bayrağın kendisine verilmesini umarak, ertesi güne erdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Alî nerededir?" diye sordu. Kendisine:

-Alî gözlerinden rahatsız, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti ve Ali çağrıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ali'nin gözlerine tükürdü ve gözlerinde hiçbir şey yokmuş gibi oldu. Bunun üzerine Alî:

-Hayber Yahudîleriyle onlar da bizim gibi Müslüman oluncaya kadar savaşırız, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onların mıntıkalarına ininceye kadar sakin ol! Onlarla hemen sa-

vaşa girişme! Sonra onları İslâm'a davet et ve üzerlerine gerekenleri bildir. Vallahi senin elinle bir kişinin hidayet bulması senin için kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2942)

٣٧٠٢ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ قَدْ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ بِهِ رَمَدٌ فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ عَلِيٌّ فَلَحِقَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا كَانَ مَسَاءُ اللَّيْلَةِ الَّتِي فَتَحَهَا اللَّهُ فِي صَبَاحِهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ أَوْ لَيَأْخُذَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ قَالَ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا نَحْنُ بِعَلِيٍّ وَمَا نَرْجُوهُ فَقَالُوا هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّايَةَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

3702- Seleme İbnu'l-Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî -Allah ondan razı olsun- gözlerindeki rahatsızlık sebebiyle Hayber savaşında gazvesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den geri kalmıştı.

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den geriye mi kalacağım, dedi ve dışarı çıkarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yetişti. Hayber'in fethinin gerçekleşeceği günün akşamında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Yarın sancağı öyle birine vereceğim ki veya sancağı öyle bir kişi alacak ki, Allah ve Rasûlü onu sever. Allah onun eliyle fethi nasip edecektir."

Bizler Alî ile karşı karşıya geldik, hâlbuki onu orada ümit etmiyorduk. Sahabeler: İşte Alî buradadır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, sancağı Alî'ye verdi, Allah da fethi ona nasip etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2975)

٣٧٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ فَقَالَ هَذَا فُلَانٌ لِأَمِيرِ الْمَدِينَةِ يَدْعُو عَلِيًّا عِنْدَ

الْمِنْبَرِ قَالَ فَيَقُولُ مَاذَا قَالَ يَقُولُ لَهُ أَبُو تُرَابٍ فَضَحِكَ قَالَ وَاللَّهِ مَا سَمَّاهُ إِلَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا كَانَ لَهُ اسْمٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْهُ فَاسْتَطْعَمْتُ الْحَدِيثَ سَهْلًا وَقُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ دَخَلَ عَلِيٌّ عَلَى فَاطِمَةَ ثُمَّ خَرَجَ فَاضْطَجَعَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكِ قَالَتْ فِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ فَوَجَدَ رِدَاءَهُ قَدْ سَقَطَ عَنْ ظَهْرِهِ وَخَلَصَ التُّرَابُ إِلَى ظَهْرِهِ فَجَعَلَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ فَيَقُولُ اجْلِسْ يَا أَبَا تُرَابٍ مَرَّتَيْنِ.

3703- Ebu Hazım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Sehl ibnu Sa'd'a gelip:

-Medîne Emîri şu falanca minber yanında Ali'yi razı olunmayan bir şeyle zikrediyor, dedi. Sehl:

-Ne diyor? diye sordu.

-Ona Ebu Turab diyor, dedi.

Bunun üzerine Sa'd güldü ve şöyle dedi:

-Vallahi bu şekilde Ali'yi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem isimlendirmiştir. Ali'ye bundan daha sevgili bir isim de olmamıştır.

Ebu Hazım dedi ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu ismi Ali'ye ne sebepten dolayı taktığını öğrenmek istedim. Ben dedim ki:

-Ey Ebu Abbas! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu ismi Ali'ye nasıl verdi?

O da şöyle anlattı:

-Bir kere Ali, Fâtıma'nın yanına girdi ve dışarıya çıkarak Mescit'te yattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fatıma'ya:

-"Amcanın oğlu nerede?" diye sordu. Fatıma da:

-Mescit'te, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescit'e Ali'nin yanına çıktı ve O'nu sırtından ridâsı düşmüş, sırtına toprak bulaşmış bir hâlde yatıyor buldu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'nin sırtından toprakları eliyle silkmeye başladı ve iki kere:

-"Otur ey Ebu Turab" diyordu. (Hadisin geçtiği yerler: 441, 6204, 6280)

٣٧٠٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ فَسَأَلَهُ عَنْ عُثْمَانَ فَذَكَرَ عَنْ مَحَاسِنِ عَمَلِهِ قَالَ لَعَلَّ ذَاكَ يَسُوءُكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَرْغَمَ اللَّهُ بِأَنْفِكَ ثُمَّ سَأَلَهُ عَنْ عَلِيٍّ فَذَكَرَ مَحَاسِنَ عَمَلِهِ قَالَ هُوَ ذَاكَ بَيْتُهُ أَوْسَطُ بُيُوتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّ ذَاكَ يَسُوءُكَ قَالَ أَجَلْ قَالَ فَأَرْغَمَ اللَّهُ بِأَنْفِكَ انْطَلِقْ فَاجْهَدْ عَلَيَّ جَهْدَكَ.

3704- Sa'd ibnu Ubeyde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer'in yanına bir adam geldi ve O'na Osman'dan sordu. İbnu Ömer de O'nun güzelliklerinden bahsetti. O adama:

-Herhâlde bunlar sana kötü gelir? dedi. O adam da:

-Evet, dedi. Bunun üzerine İbnu Ömer:

-Allah senin burnunu yerde sürtsün, dedi. Sonra adam İbnu Ömer'e Ali'den sordu. O da Ali'nin güzelliklerinden bahsetti. İşte Ali budur ve O'nun evi de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evlerinin ortasındadır. Sonra İbnu Ömer şöyle dedi:

-Belki de Ali hakkında anlattıklarım sana kötü geliyordur. Adam da: Evet, diye cevap verdi. Bunun üzerine İbnu Ömer yine;

-Allah senin burnunu yerde sürtsün. Git de benim hakkımda neye gücün yeterse yap! dedi.

٣٧٠٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ شَكَتْ مَا تَلْقَى مِنْ أَثَرِ الرَّحَا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْيٌ فَانْطَلَقَتْ فَلَمْ تَجِدْهُ فَوَجَدَتْ عَائِشَةَ فَأَخْبَرَتْهَا فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ بِمَجِيءِ فَاطِمَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْتُ لِأَقُومَ فَقَالَ عَلَى مَكَانِكُمَا فَقَعَدَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي وَقَالَ أَلَا أُعَلِّمُكُمَا خَيْرًا مِمَّا سَأَلْتُمَانِي إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا تُكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ وَتُسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتَحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ.

3705- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fatıma'nın el değirmeniyle hububat öğütmekten dolayı eline hastalık gelmişti. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e birtakım harp esirleri getirildiği Fatıma'ya ulaştı. Fatıma da o esirlerden bir hizmetçi istemek üzere babasına gitti, fakat babasını evde bulamadı. İsteğini Âişe'ye söyledi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldiğinde Âişe, Fatıma'nın geldiğini ve dileğini kendisine söyledi. Ali dedi ki:

-Müteakiben biz yataklarımıza girmiş hâlde iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize geldi. Biz hemen yatağımızdan kalkmaya davrandık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Yerinizde durunuz!" buyurdu ve ikimizin arasına oturdu hatta ben göğsümün üzerine dokunan iki ayağının serinliğini hissettim. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İyi dinleyin! Ben size, sizin benden istediğiniz esir hizmetçiden daha hayırlı bir şeyi göstereceğim: Siz gece yataklarınıza girdiğinizde otuz dört defa 'Allâh-u Ekber', otuz üç kere 'Elhamdülillâh' ve otuz üç kere de 'Sübhânallah' deyin. Bunları söylemeniz sizler için benden istediğiniz hizmetçiden daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3113)

٣٧٠٦ – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى.

3706- Sa'd ibnu Ebu Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'ye şöyle buyurdu:

"Senin benim katımdaki değerinin, Harun'un Musa'nın yanındaki değeri gibi olmasından razı olmaz mısın?" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4416)

٣٧٠٧ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اقْضُوا كَمَا كُنْتُمْ تَقْضُونَ فَإِنِّي أَكْرَهُ الِاخْتِلَافَ حَتَّى يَكُونَ لِلنَّاسِ جَمَاعَةٌ أَوْ أَمُوتَ كَمَا مَاتَ أَصْحَابِي فَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ يَرَى أَنَّ عَامَّةَ مَا يُرْوَى عَنْ عَلِيٍّ الْكَذِبُ.

3707- Alî -Allah ondan razı olsun- Irak ehline şöyle dedi:

Daha önce hüküm verdiğiniz gibi hüküm verin. Muhakkak ki ben ihtilâfı kerih görmekteyim. Tâ ki insanlar bir tek cemaat olsunlar. Veya da ben arkadaşlarımın öldüğü gibi ölürüm. Ahalisine: Bundan evvel hüküm veregeldiğiniz gibi hüküm veriniz. Çünkü ben Ebu Bekir ve Ömer, üzerinde çekişme ve fitneye götürücü ihtilâfı çirkin görüyorum. Tâ ki, insanların bir cemaati olsun veyahut da ben arkadaşlarımın öldüğü gibi ölürüm, demiştir.

Muhammed ibnu Sîrîn, özellikle Râfızîlerin Ali'den yaptıkları rivayetlerin yalan olduğu görüşündedir.

١٠- بَاب مَنَاقِبِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الْهَاشِمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

10- Cafer ibnu Ebî Tâlib el-Hâşimî'nin -Allah ondan razı olsun- Menkibeleri Bâbı

وَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Cafer'e: "Sen yaratılış ve ahlâk yönünden bana benzedin" buyurdu.

٣٧٠٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ دِينَارٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجُهَنِيُّ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَقُولُونَ أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَإِنِّي كُنْتُ أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِبَعِ بَطْنِي حَتَّى لَا آكُلُ الْخَمِيرَ وَلَا أَلْبَسُ الْحَبِيرَ وَلَا يَخْدُمُنِي فُلَانٌ وَلَا فُلَانَةُ وَكُنْتُ أُلْصِقُ بَطْنِي بِالْحَصْبَاءِ مِنَ الْجُوعِ وَإِنْ كُنْتُ لَأَسْتَقْرِئُ الرَّجُلَ الْآيَةَ هِيَ مَعِي كَيْ يَنْقَلِبَ بِي فَيُطْعِمَنِي وَكَانَ أَخْيَرَ النَّاسِ لِلْمِسْكِينِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ كَانَ يَنْقَلِبُ بِنَا فَيُطْعِمُنَا مَا كَانَ فِي بَيْتِهِ حَتَّى إِنْ كَانَ لَيُخْرِجُ إِلَيْنَا الْعُكَّةَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ فَنَشُقُّهَا فَنَلْعَقُ مَا فِيهَا.

3708- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar: Ebu Hureyre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden çok hadis rivayet ediyor, diyorlardı. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından karın tokluğuna ayrılmazdım. Öyle ki, bu uğurda ne bir mayalanmış bir ekmek yer, ne yeni ve güzel bir elbise giyer ve ne de bana hizmet eden erkek ve kadın hizmetçim olurdu. Karnıma açlıktan dolayı taş bağladığım günler olurdu. Bazen de ezberimde olan bir âyeti sırf o beni evine götürüp beni yedirsin diye o âyeti kendisine okutmak isterdim. Fakirlere en hayırlı olan insan da Cafer ibnu Ebi Talib idi. O bizleri evine götürür ve evinde bulunan şeyleri bize ikram eder idi. Öyle ki o bize bazen içinde hiçbir şey bulunmayan yağ tulumunu çıkarır idi de, biz de onu yarar ve etrafında bulunan yağ kırıntılarını yalar idik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5432)

٣٧٠٩ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ إِذَا سَلَّمَ عَلَى ابْنِ جَعْفَرٍ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ ذِي الْجَنَاحَيْنِ.

3709- Şa'bî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer, -Allah ondan ve babasından razı olsun- Cafer'in oğlu Abdullah'a: "Allah'ın selâmı senin üzerine olsun ey iki kanatlı adamın oğlu!" diye selâm verirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4264)

١١- بَاب ذِكْرِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

11- Abbas ibnu Abdulmuttalib'in -Allah ondan razı olsun- Zikri Bâbı

٣٧١٠ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ إِذَا قَحَطُوا اسْتَسْقَى بِالْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَسْقِينَا وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا قَالَ فَيُسْقَوْنَ.

3710- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- kuraklık olduğunda Abbas ibnu Abdulmuttalib'ten yağmur duası yapmasını ister ve şöyle derdi:

-Allah'ım! Biz peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem ile tevessülde bulunur ve sen bize yağmur verirdin. Şimdi biz sana peygamberimizin amcası ile tevessül ediyoruz. Bize yağmur ver.

Enes dedi ki: Bu duanın akabinde Allah yağmur indirirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1010)

١٢- بَاب مَنَاقِبِ قَرَابَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْقَبَةِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم

12- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Akrabalarının Menkıbeleri ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Kızı Fâtıma'nın Menkıbesi Bâbı

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Fâtıma cennet ehli kadınlarının efendisidir" buyurdu.

٣٧١١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَطْلُبُ صَدَقَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ وَفَدَكٍ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ

3711- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından sonra Fâtıma, Ebu Bekir'e haber gönderip Allah'ın, Rasülü sallallahu aleyhi ve selleme ganimet olarak bahşettiği ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin de müminlere sadaka yaptığı Medine yakınındaki Nadîr oğulları ve Fedek hurmalıkları ile Hayber hurmalıklarının beşte birinin kalanından kalan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin mirasını istiyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3092)

٣٧١٢ - فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا فَهُوَ صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ يَعْنِي مَالَ اللَّهِ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَزِيدُوا عَلَى الْمَأْكَلِ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْ صَدَقَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهَا فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَأَعْمَلَنَّ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَشَهَّدَ عَلِيٌّ ثُمَّ قَالَ إِنَّا قَدْ عَرَفْنَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَضِيلَتَكَ وَذَكَرَ قَرَابَتَهُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَقَّهُمْ فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي.

3712- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız şeyler sadakadır. Muhammed ailesi ancak bu maldan, yani mülkiyeti Allah'ın olan bu vakıf maldan yerler. Onların yenilecek miktar üzerine artırma yapma hakları yoktur."

Ebu Bekir şöyle dedi: Vallahi ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendi hayatında yapmış olduğu şeyleri O'nun vefatından sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sadakaları konusunda bir değişiklik yapacak değilim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu mallar konusunda nasıl muamele yapmış ise ben de aynısıyla muamele ederim.

Ali de buna şahitlik etmiş ve sonra:

-Ey Ebu Bekir! Muhakkak ki biz senin faziletini bilmişizdir, demiş ve O'nun Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme olan yakınlığını ve onların haklarını zikretmiştir.

Bunun üzerine Ebu Bekir de şöyle dedi: Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin akrabalarına hizmet etmek, kendi akrabalarıma yardım edip hizmet etmekten daha sevimlidir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3093)

٣٧١٣ - أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ ارْقُبُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ.

3713- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ey insanlar! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hürmet edip saygı duyduğunuz gibi O'nun ev halkı hususunda da gözetip muhafaza edin. Onlara eziyet etmeyin, onlara kötü davranmayın. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3751)

٣٧١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي.

3714- Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Fâtıma benden bir parçadır. Her kim onu öfkelendirirse, şüphesiz beni öfkelendirmiş olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 926, 3110, 3729, 3767, 5230, 5278)

٣٧١٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ ابْنَتَهُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهَا فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِكَتْ قَالَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ.

3715- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat sebebi olan hastalığı sırasında kızı Fâtıma'yı yanına çağırdı ve ona gizli bir şey söyledi. Bunın üzerine Fâtıma ağladı. Sonra bir daha yanına çağırıp Fâtıma'ya yine gzli bir şey söyledi. Bu defa da Fâtıma güldü. Sonra ben Fâtıma'ya bu ağamanın ve gülmenin sebebini sordum. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3623)

٣٧١٦ - فَقَالَتْ سَارَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَّنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ أَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ.

3716- Fâtıma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gizlice bu hastalığı sonunda vefat edeceğini bana haber verdi. Bunun üzerine ben ağladım. Sonra bana, yine gizlice benim O'nun ev halkından kendisine ilk ulaşan kimsenin ben olacağımı haber verdi. Bunun üzerine ben de güldüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3624)

١٣- بَاب مَنَاقِبِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ

13- Zubeyr İbnu Avvâm'ın Menkıbeleri Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ حَوَارِيُّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُمِّيَ الْحَوَارِيُّونَ لِبَيَاضِ ثِيَابِهِمْ.

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Zubeyr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin havarisi, yardımcısıdır.

Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: İsa Peygamberin havarileri, elbiselerinin beyazlığından dolayı böyle isimlendirilmişlerdir.

٣٧١٧ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَخْبَرَنِي مَرْوَانُ بْنُ الْحَكَمِ قَالَ أَصَابَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رُعَافٌ شَدِيدٌ سَنَةَ الرُّعَافِ حَتَّى حَبَسَهُ عَنْ الْحَجِّ وَأَوْصَى فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَ اسْتَخْلِفْ قَالَ وَقَالُوهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ فَسَكَتَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ أَحْسِبُهُ الْحَارِثَ فَقَالَ اسْتَخْلِفْ فَقَالَ عُثْمَانُ وَقَالُوا فَقَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ هُوَ فَسَكَتَ قَالَ فَلَعَلَّهُمْ قَالُوا الزُّبَيْرَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُ لَخَيْرُهُمْ مَا عَلِمْتُ وَإِنْ كَانَ لَأَحَبَّهُمْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3717- Mervân ibnul-Hakem -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hicretin otuz birinci senesinde Osman ibnu Affân, şiddetli bir burun kanaması hastalığına yakalanmıştı. O sene birçok insan bu hastalığa yakalanmıştı. Öyle ki Osman ibnu Affân bu hastalığı sebebiyle hacca gidememişti. Bu yüzden vasiyette bulundu. Osman'ın yanına Kureyş'ten bir adam girdi ve:

-Yerine bir halîfe tayin et, dedi. Osman:

-İnsanlar senin söylediğin bu sözü söylediler mi? diye sordu. O adam da:

-Evet, söylediler, dedi. Osman:

-Benden sonra kimin halife olması gerektiğini söylüyorlar? diye sorunca o adam sükût etti.

Osman'ın yanına başka biri daha girdi. Ben onun kardeşim Haris ibnul-Hakem olduğunu sanıyorum. O da Osman'a:

- Yerine bir halîfe tayin et, dedi. Osman:

-İnsanlar senin söylediğin bu sözü söylediler mi? diye sordu. O adam da:

-Evet, söylediler, dedi. Osman:

-Benden sonra kimin halife olması gerektiğini söylüyorlar? diye sorunca o adam sükût etti. Osman:

-Belki insanlar Zubeyr'i söylemişlerdir, dedi. Haris:

-Evet, dedi. Bunun üzerine Osman şöyle dedi:

-Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Zubeyr, benim faziletli olduklarını bildiğim kimselerin en hayırlısıdır. Onların içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme en sevgili gelen O idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3718)

٣٧١٨ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ أَخْبَرَنِي أَبِي سَمِعْتُ مَرْوَانَ كُنْتُ عِنْدَ عُثْمَانَ أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ اسْتَخْلِفْ قَالَ وَقِيلَ ذَاكَ قَالَ نَعَمْ الزُّبَيْرُ قَالَ أَمَا وَاللَّهِ إِنَّكُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنَّهُ خَيْرُكُمْ ثَلَاثًا.

3718- Mervân ibnul-Hakem -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Osman'ın yanında bulunduğum bir sırada O'na bir adam geldi ve:

-Senden sonra yerine geçecek bir halife tayin et, dedi. Osman:

-Bu söylendi mi? diye sordu. O zât:

-Evet, halife olması söylenen kimse Zubeyr'dir, dedi. Bunun üzerine Osman üç kere şöyle dedi:

-Vallahi sizler çok iyi biliyorsunuz ki, muhakkak ki Zubeyr sizin en hayırlınızdır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3717)

٣٧١٩ - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ هُوَ ابْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ.

3719- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her peygamberin sahabeleri içinde havarisi, hâlis ve seçkin bir adamı, bir yardımcısı vardır. Benim havarim de Zubeyr'dir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2846, 2847, 2997, 3719, 4113, 7261)

٣٧٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ كُنْتُ يَوْمَ الْأَحْزَابِ جُعِلْتُ أَنَا وَعُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ فِي النِّسَاءِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا أَنَا بِالزُّبَيْرِ عَلَى فَرَسِهِ يَخْتَلِفُ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَلَمَّا رَجَعْتُ قُلْتُ يَا أَبَتِ رَأَيْتُكَ تَخْتَلِفُ قَالَ أَوَهَلْ رَأَيْتَنِي يَا بُنَيَّ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ يَأْتِ بَنِي قُرَيْظَةَ فَيَأْتِينِي بِخَبَرِهِمْ فَانْطَلَقْتُ فَلَمَّا رَجَعْتُ جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ فَقَالَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي.

3720- Abdullah ibnu'z-Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşında ben ve Ömer ibnu Ebi Seleme yaşımızın küçük olması hasebiyle savaşa alınmadık ve kadınların yanına bırakıldık. O esnada babam Zubeyr'in atının üzerinde Kureyza oğullarının yanına iki veya üç kere gidip geldiğini gördüm. Ben eve döndüğümde babama:

-Ey babacığım! Ben seni Kureyza oğullarının yanına gidip geldiğini gördüm. Babam Zubeyr:

-Sen beni gerçekten gördün mü ey oğulcağızım? diye sordu. Ben de:

-Evet, dedim. O şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kureyza oğullarının haberini bana kim getirir" dedi. Ben de hemen atıma atlayıp onların haberini almak, savaş hakkındaki taktiklerini öğrenmek için gizlice onların arasına sızdım. Döndüğümde ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Anam-babam sana feda olsun" dedi.

٣٧٢١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لِلزُّبَيْرِ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ أَلَا تَشُدُّ فَنَشُدَّ مَعَكَ فَحَمَلَ عَلَيْهِمْ فَضَرَبُوهُ ضَرْبَتَيْنِ عَلَى عَاتِقِهِ بَيْنَهُمَا ضَرْبَةٌ ضُرِبَهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ عُرْوَةُ فَكُنْتُ أُدْخِلُ أَصَابِعِي فِي تِلْكَ الضَّرَبَاتِ أَلْعَبُ وَأَنَا صَغِيرٌ.

3721- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı Yermuk Vakası gününde Zubeyr'e:

-Ey Zubeyr! Rumlar'a şiddetli bir saldırı yapmaz mısın ki, biz de seninle beraber şiddetli bir saldırı yapalım? dediler.

Zubeyr, Rumlar üzerine amansız hamleler yaptı. Rumlar bu hamle sırasında Zubeyr'in omuz kökü üzerine iki darbe vurdular. Bu iki geniş yara arasında Bedir harbinde yediği bir darbenin çukurluğu vardı.

Urve şöyle dedi: Ben küçükken bu üç darbenin yerlerine parmaklarımı sokar, oynardım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3973, 3975)

١٤- بَاب ذِكْرِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّه

14- Talha İbnu Ubeydullah'ın Zikri Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُ رَاضٍ.

Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Talha'dan razı olarak vefat etti.

٣٧٢٢ - ٣٧٢٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ لَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ تِلْكَ الْأَيَّامِ الَّتِي قَاتَلَ فِيهِنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ طَلْحَةَ وَسَعْدٍ عَنْ حَدِيثِهِمَا.

3722-3723- Ebu Osman Abdurrahman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşının olduğu günlerde, savaşın kızıştığı öyle saatler oldu ki, o durumlarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafında O'nu koruyan, O'nun etrafında pervane olan Talha ve Sa'd'dan başkası yoktu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4060, 4061)

٣٧٢٤ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ رَأَيْتُ يَدَ طَلْحَةَ الَّتِي وَقَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ شُلَّتْ.

3724- Kays ibnu Ebî Hazım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Talha'nın Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme siper edip koruduğu elini gördüm. O el yaralanıp felç olmuştu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4063)

١٥- بَاب مَنَاقِبِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ الزُّهْرِيِّ

15- Sa'd İbnu Ebî Vakkas ez-Zuhri'nin Menkıbeleri Bâbı

وَبَنُو زُهْرَةَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ.

Zuhre oğulları, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dayılarıdırlar. Sa'd ibnu Ebî Vakkas'ın adı Sa'd ibnu Mâlik'tir.

٣٧٢٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ جَمَعَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ.

3725- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Anam-babam sana feda olsun" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4055, 4056, 4057)

٣٧٢٦ - حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَأَنَا ثُلُثُ الْإِسْلَامِ.

3726- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben ilk İslâm'a girenlerin üçüncüsüyüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3727, 3858)

٣٧٢٧ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ مَا أَسْلَمَ أَحَدٌ إِلَّا فِي الْيَوْمِ الَّذِي أَسْلَمْتُ فِيهِ وَلَقَدْ مَكَثْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَإِنِّي لَثُلُثُ الْإِسْلَامِ. تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمٌ.

3727- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim İslâm'a girdiğim gün, benden başka kimse İslâm'a girmedi. Ben bu şekilde yedi gün bekledim ve ben ilk Müslüman olanların üçüncüsüyüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3726, 3858)

٣٧٢٨ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنِّي لَأَوَّلُ الْعَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَكُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الشَّجَرِ حَتَّى إِنَّ أَحَدَنَا لَيَضَعُ كَمَا يَضَعُ الْبَعِيرُ أَوْ الشَّاةُ مَا لَهُ خِلْطٌ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعَزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ لَقَدْ خِبْتُ إِذًا وَضَلَّ عَمَلِي وَكَانُوا وَشَوْا بِهِ إِلَى عُمَرَ قَالُوا لَا يُحْسِنُ يُصَلِّي.

3728- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah yolunda ok atmış olan Arap mücahitlerinin muhakkak birincisiyim. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde gaza ediyorduk. Yanımızda bizim ağaç yaprağından başka yiyecek bir şeyimiz de yoktu. Hatta bizlerden her birimiz, hacetini yaparken, muhakkak devenin veya koyunun çıkardığı gibi kuru dışkı çıkarırdı, bu dışkı katılığından dolayı birbirine karışmazdı. İslâm'a yaptığımız bunca hizmetlerden sonra Esed oğulları İslâm esâsları ve ibâdeti üzerinde bizi ayıplar oldular. Yemîn olsun ben onların iddia ettikleri gibi namazı güzel kıldıramıyorsam, o takdîrde ben onların öğretmesine muhtaç olurum ve bunca amelim de boşa gitmiş olur!

Râvî dedi ki: Esed oğulları Sa'd Irak'ta vâlî iken Halîfe Ömer'e Sa'd aleyhine gammazlık etmişlerdi de: Sa'd namazı güzel kıldırmıyor, demişlerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5412, 6453)

١٦- بَاب ذِكْرِ أَصْهَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ أَبُو الْعَاصِ بْنُ الرَّبِيعِ

16- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Kadın Tarafından Akrabalarının Zikri Bâbı

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin en büyük kızı Zeyneb'le evli olan Ebul-Âs ibnur-Rabi onlardandır.

٣٧٢٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ قَالَ إِنَّ عَلِيًّا خَطَبَ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ فَسَمِعَتْ بِذَلِكَ فَاطِمَةُ فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَزْعُمُ قَوْمُكَ أَنَّكَ لَا تَغْضَبُ

لِبَنَاتِكَ وَهَذَا عَلِيٌّ نَاكِحٌ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْتُهُ حِينَ تَشَهَّدَ يَقُولُ أَمَّا بَعْدُ أَنْكَحْتُ أَبَا الْعَاصِ بْنَ الرَّبِيعِ فَحَدَّثَنِي وَصَدَقَنِي وَإِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَسُوءَهَا وَاللَّهِ لَا تَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ عِنْدَ رَجُلٍ وَاحِدٍ فَتَرَكَ عَلِيٌّ الْخِطْبَةَ وَزَادَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مِسْوَرٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ صِهْرًا لَهُ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ إِيَّاهُ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَى لِي.

3729- Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî, Ebu Cehil'in kızını nikâhlamak istedi. Fatıma bunu duydu ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek şöyle dedi:

-Kavmin senin kızların için öfkelenmez olduğunu söylüyorlar. Ali, Ebu Cehil'in kızıyla evlenmek istiyor.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı ve kalktı bir hutbe verdi. Hutbesinde şöyle buyurdu:

-"Ben kızım Zeyneb'i Ebu'l-Âs ibnu Rabî'a nikâhladım. O bana söz verdi ve bana verdiği söz doğrultusunda hareket etti. Şüphesiz Fâtıma benden bir parçadır. Muhakkak ki, ben ona fenalık yapılmasını çirkin görürüm. Vallahi Allah Rasûlü'nün kızı ile Allah düşmanının kızı bir erkeğin nikâhı altında biraraya gelmez."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözleri üzerine Alî, Ebu Cehil'in kızı ile evlenmeyi terk etti.

Muhammed ibnu Amr ibnu Halhala, İbnu Şihâb'dan; o da Alî ibnu Huseyn'den; o da Misver'den olmak üzere şu ifadeyi şöyle demiştir: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin en büyük kızı olan Zeyneb'in kocası olan Abdu Şems oğullarından Ebu'l-Âs'ı zikretti ve onu överek: "O bana söz verdi, sözünde durdu ve bana vaadini yerine getirdi" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 926, 3110, 3714, 3729, 3767, 5230, 5278)

١٧- بَاب مَنَاقِبِ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ مَوْلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

17 - Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Âzatlı Kölesi Zeyd İbnu Hârîse'nin -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

وَقَالَ الْبَرَاءُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا.

Berâ: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Zeyd'e: "Sen bizim kardeşimiz ve dostumuzsun" buyurduğunu söylemiştir.

٣٧٣٠ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَطْعُنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعُنُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ.

3730- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, küçük bir askeri birlik hazırlatmış ve başlarına da komutan olarak Usâme ibnu Zeyd'i görevlendirmişti.

İnsanlardan bazıları Usame'nin başlarına emir tayin edilmesi hakkında kötü konuştular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler daha önce babası Zeyd'in emirliği hakkında kötü konuştuğunuz gibi şimdi de oğlu Usâme'nin emirliği hakkında kötü konuşuyorsunuz. Allah'a yemin olsun ki Usame emirliği hak eden birisidir. O'nun babası Zeyd bana insanların en sevimlisi olduğu gibi, O'ndan sonra oğlu Usame de bana insanların en sevimlisidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4250, 4468, 4469, 6627, 7187)

٣٧٣١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ قَائِفٌ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاهِدٌ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ مُضْطَجِعَانِ فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ قَالَ فَسُرَّ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَعْجَبَهُ فَأَخْبَرَ بِهِ عَائِشَةَ.

3731- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanımda bulunduğu bir esnada bir izci geldi. Usâme ibnu Zeyd ile Zeyd ibnu Harise Mescit'te uzanmış yatıyorlardı. Gelen izci o ikisinin ayaklarına baktı ve:

-Şüphesiz bu ayakların bâzısı bâzısından olmuştur! dedi.

İzcinin bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sevindi ve bu söz kendisini hayrete düşürdü de bunu Âişe'ye haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3555)

١٨- بَاب ذِكْرِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ

18- Usâme İbnu Zeyd'in Zikri Bâbı

٣٧٣٢ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَخْزُومِيَّةِ فَقَالُوا مَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3732- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mahzûm oğullarından bir kadın hırsızlık yapmış ve bu durum Kureyş'e keder vermişti. Bunun üzerine şöyle dediler:

-Bu kadına Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında şefaat edip o kadını bağışlamasını, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çok sevdiği Usâme'den başka kimse istemeye cesaret edemez. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2648, 3475, 3733, 4304, 6787, 6788, 6800)

٣٧٣٣ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ ذَهَبْتُ أَسْأَلُ الزُّهْرِيَّ عَنْ حَدِيثِ الْمَخْزُومِيَّةِ فَصَاحَ بِي قُلْتُ لِسُفْيَانَ فَلَمْ تَحْتَمِلْهُ عَنْ أَحَدٍ قَالَ وَجَدْتُهُ فِي كِتَابٍ كَانَ كَتَبَهُ أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ بَنِي مَخْزُومٍ سَرَقَتْ فَقَالُوا مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَجْتَرِئْ أَحَدٌ أَنْ يُكَلِّمَهُ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الضَّعِيفُ قَطَعُوهُ لَوْ كَانَتْ فَاطِمَةُ لَقَطَعْتُ يَدَهَا.

3733- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mahzum oğullarından bir kadın hırsızlık yaptı. Bunun üzerine dediler ki:

-Bu kadına had cezası uygulanmaması için gidip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile kim konuşur?

Bu konuda hiç kimse cesaret edip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile konuşamadı. Sonunda Usame ibnu Zeyd gidip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile bu konuda konuştu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önceki kavimlerde soy-sop sahibi şerefli birisi hırsızlık ettiğinde ona hiçbir ceza uygulamaz, onu serbest bırakırlardı. Ancak içlerinden zayıf ve zavallı bir kimse hırsızlık yaparsa, onu hemen cezalandırırlardı. Allah'a yemin olsun ki, şayet Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsın O'nun da elini keserim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2648, 3475, 3732, 4304, 6787, 6788, 6800)

٣٧٣٤ - بَاب حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَبَّادٍ يَحْيَى بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا الْمَاجِشُونُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ نَظَرَ ابْنُ عُمَرَ يَوْمًا وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ إِلَى رَجُلٍ يَسْحَبُ ثِيَابَهُ فِي نَاحِيَةٍ مِنْ الْمَسْجِدِ فَقَالَ انْظُرْ مَنْ هَذَا لَيْتَ هَذَا عِنْدِي قَالَ لَهُ إِنْسَانٌ أَمَا تَعْرِفُ هَذَا يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ هَذَا مُحَمَّدُ بْنُ أُسَامَةَ قَالَ فَطَأْطَأَ ابْنُ عُمَرَ رَأْسَهُ وَنَقَرَ بِيَدَيْهِ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ لَوْ رَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَحَبَّهُ.

3734- Abdullah ibnu Dînâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Abdullah ibnu Ömer Mescit'te iken, mescidin bir tarafında birisinin elbisesini sürüyerek gezdiğini gördü. İbnu Dînâr'a:

-Şuna bak, kimdir bu? Keşke o yakınımda olsaydı da ona nasihat etseydim, dedi. Bu esnada orada bulunan birisi:

-Bunun kim olduğunu tanımıyor musun ey Ebu Abdurrahman! dedi. Bunun üzerine İbnu Ömer başını yere eğdi ve elleriyle yeri karıştırdı. Sonra da şöyle dedi:

-Şayet bu kimseyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem görseydi muhakkak onu da severdi.

٣٧٣٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنَ فَيَقُولُ اللَّهُمَّ أَحِبَّهُمَا فَإِنِّي أُحِبُّهُمَا.

3735- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisini ve torunu Hasan'ı kucağına alır ve:

"Allah'ım! Sen bu ikisini sev! Çünkü ben bu ikisini seviyorum" derdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3747, 6003)

٣٧٣٦ - وَقَالَ نُعَيْمٌ عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي مَوْلًى لِأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ الْحَجَّاجَ بْنَ أَيْمَنَ بْنِ أُمِّ أَيْمَنَ وَكَانَ أَيْمَنُ بْنُ أُمِّ أَيْمَنَ أَخَا أُسَامَةَ لِأُمِّهِ وَهُوَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَرَآهُ ابْنُ عُمَرَ لَمْ يُتِمَّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَقَالَ أَعِدْ.

3736- Ensar'dan biri olan Haccâc ibnu Eymen ibnu Ümmü Eymen[9] şöyle dedi:

İbnu Ömer, onun rükûsunu ve secdesini tam yapmadığını görünce kendisine:

-Namazını yeniden kıl, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3737)

9 Eymen ibnu Ümmü Eymen, Usame ibnu Zeyd'in anne tarafından kardeşidir.

٣٧٣٧ - قَالَ أَبُو عَبْد اللَّه و حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْد الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ نَمِرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي حَرْمَلَةُ مَوْلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ مَعَ عَبْد اللَّه بْنِ عُمَرَ إِذْ دَخَلَ الْحَجَّاجُ بْنُ أَيْمَنَ فَلَمْ يُتِمَّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَقَالَ أَعِدْ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ لِي ابْنُ عُمَرَ مَنْ هَذَا قُلْتُ الْحَجَّاجُ بْنُ أَيْمَنَ بْنِ أُمِّ أَيْمَنَ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لَوْ رَأَى هَذَا رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَحَبَّهُ فَذَكَرَ حُبَّهُ وَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّ أَيْمَنَ قَالَ و حَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ سُلَيْمَانَ وَكَانَتْ حَاضِنَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3737- Usâme ibnu Zeyd'in âzatlı kölesi Harmele şöyle dedi:

Kendisi İbnu Ömer ile birlikte bulunduğu sırada mescide Haccâc ibnu Eymen girdi. Namaz kıldı. Ancak namazında rükû ve secdesini tam yapmadı. Bunun üzerine İbnu Ömer ona:

-Namazını tekrar kıl! dedi. Haccâc mescit'ten ayrılınca İbnu Ömer bana:

-Kim bu? diye sordu. Ben:

-O, Haccâc ibnu Eymen ibnu Ümmü Eymen'dir, dedim. Bunun üzerine İbnu Ömer:

-Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu görseydi muhakkak bunu da severdi, dedi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Usâme'ye olan sevgisini ve Ümmü Eymen'in çocuklarını zikretti.

١٩ - بَاب مَنَاقِبِ عَبْد اللَّه بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

19- Ömer İbnu'l-Hattâb'ın Oğlu Abdullah'ın -Allah ondan ve babasından razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

٣٧٣٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى رُؤْيَا قَصَّهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَمَنَّيْتُ أَنْ أَرَى رُؤْيَا أَقُصُّهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْتُ غُلَامًا شَابًّا أَعْزَبَ

وَكُنْتُ أَنَامُ فِي الْمَسْجِدِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ مَلَكَيْنِ أَخَذَانِي فَذَهَبَا بِي إِلَى النَّارِ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ وَإِذَا لَهَا قَرْنَانِ كَقَرْنَيْ الْبِئْرِ وَإِذَا فِيهَا نَاسٌ قَدْ عَرَفْتُهُمْ فَجَعَلْتُ أَقُولُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ النَّارِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ النَّارِ فَلَقِيَهُمَا مَلَكٌ آخَرُ فَقَالَ لِي لَنْ تُرَاعَ فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ.

3738- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle ded::

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hayatında bir kimse bir rüya gördüğünde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip bunu O'na anlatırdı. Ben de bir rüya görüp bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlatmayı temenni ettim. Ben genç bir delikanlı idim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Mescit'te uyurdum Rüyamda iki meleğin beni alıp cehenneme götürdüğünü gördüm. Cehennem kuyu duvarı gibi yanları örülmüş ve iki boynuzu (yani iki sütunu) vardı. Cehennemin içinde tanıdığım insanlar vardı. Ben:

-Cehennemden Allah'a sığınırım, cehennemden Allah'a sığınırım, demeye başladım. Başka bir melekle karşılaştık ve bana:

-Bundan sonra sana korku yoktur, dedi.

Ben bu rüyamı kız kardeşim Hafsa'ya anlattım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 440, 1121, 1156, 3738, 3740, 7015, 7028, 7030)

٣٧٣٩ - فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ نِعْمَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ كَانَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ قَالَ سَالِمٌ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يَنَامُ مِنْ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا.

3739- Bu rüyamı Hafsa'ya anlattım. Hafsa'da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Abdullah ne iyi adamdır. Şayet bir de gece namazı kılsa!"

Salim dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu nasihatirden sonra Abdullah geceleyin az uyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1122, 1157, 3739, 3741, 7016, 7029, 7031)

٣٧٤٠ - ٣٧٤١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنْ أُخْتِهِ حَفْصَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ.

3740-3741- Hafsa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hafsa'ya:

"Muhakkak ki, Abdullah sâlih bir kimsedir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1122, 1157, 3739, 7016, 7029, 7031)

٢٠- بَاب مَنَاقِبِ عَمَّارٍ وَحُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

20- Ammâr ve Huzeyfe'nin -Allah o ikisinden razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

٣٧٤٢ - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَدِمْتُ الشَّأْمَ فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قُلْتُ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَأَتَيْتُ قَوْمًا فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَإِذَا شَيْخٌ قَدْ جَاءَ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِي قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ فَقُلْتُ إِنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُيَسِّرَ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَيَسَّرَكَ لِي قَالَ مِمَّنْ أَنْتَ قُلْتُ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَوَلَيْسَ عِنْدَكُمُ ابْنُ أُمِّ عَبْدٍ صَاحِبُ النَّعْلَيْنِ وَالْوِسَادِ وَالْمِطْهَرَةِ وَفِيكُمُ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ سِرِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ أَحَدٌ غَيْرُهُ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ يَقْرَأُ عَبْدُ اللَّهِ ﴿ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ﴾ فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ ﴿ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى﴾ قَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فِيهِ إِلَى فِيَّ.

3742- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Şam'a geldim ve mescitte iki rekât namaz kıldım. Sonra:

-Allah'ım! Burada bana iyi bir arkadaş bulmamı bana kolaylaştır! diye dua ettim. Sonra bir topluluğun yanına geldim ve onların arasına

oturdum. O esnada yaşlı bir adam geldi ve benim yanıma oturdu. Ben:

-Bu kimdir? diye sordum. "Ebu'd-Derda'dır, dediler." Ben dedim ki:

-Ben Allah'a salih bir kimseyle oturmayı bana kolaylaştırması için dua etmiştim. Allah Teâlâ da bunu bana kolaylaştırdı.

Ebu'd-Derda: Sen kimlerdensin? diye sordu. Ben:

-Kûfe ehlindenim, dedim. Ebu'd-Derdâ şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in giydiği ayakkabılarının, dayandığı yastığının, su kabının taşıyıcısı olan İbnu Mesud sizin içinizde değil mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dili ile yani duası üzerine Allah'ın şeytandan kurtardığı Ammâr aranızda değil mi? Ve yine kendisinden başka hiç kimsenin bilmediği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sırrının gizli sahibi olan Huzeyfe sizin içinizde değil mi?

Sonra şöyle dedi: Abdullah ibnu Mes'ûd: ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾ Leyl: 1) ayetini nasıl okuyor? diye sordu. Ben de kendisine:

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى﴾ şeklinde okudum. Ebu d-Derdâ şöyle dedi:

-Vallâhî Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni böyle okıtmuştur. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden ağızdan ağza, yani birebir böyle öğrendim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3287)

٣٧٤٣ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ ذَهَبَ عَلْقَمَةُ إِلَى الشَّأْمِ فَلَمَّا دَخَلَ الْمَسْجِدَ قَالَ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَجَلَسَ إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ مِمَّنْ أَنْتَ قَالَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ يَعْنِي حُذَيْفَةَ قَالَ قُلْتُ بَلَى قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي مِنْ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَمَّارًا قُلْتُ بَلَى قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ صَاحِبُ السِّوَاكِ وَالْإِسَادِ أَوْ السِّرَارِ قَالَ بَلَى قَالَ كَيْفَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقْرَأُ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى﴾ قُلْتُ ﴿وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى﴾ قَالَ مَا زَالَ بِي هَؤُلَاءِ حَتَّى كَادُوا يَسْتَنْزِلُونِي عَنْ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3743- İbrâhîm en-Nahâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alkame Şam'a gitti. Mescidine girdi ve:

-Allah'ım! Bana iyi bir kimseyle oturup sohbet etmeyi kolaylaştır! diye duâ etti. Akabinde Ebu'd-Derdâ'nın yanına oturdu.

Ebu'd-Derdâ ona:

-Sen kimlerdensin? diye sordu. Alkame:

-Kûfe ehlindenim, dedi.

Ebu'd-Derdâ, Huzeyfe'yi kastederek:

-Kendisinden başka kimsenin bilmediği sırrın sahibi sizin içinizde veya sizden değil mi? dedi.

Alkame dedi ki: Ben:

-Bilâkis, aramızdadır, dedim.

Ebu'd-Derdâ:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dili ile yani O'nun duası üzerine Allah'ın şeytandan kurtardığı kimse olan Ammar sizin içinizde veya sizden değil mi? dedi.

Ben: Bilâkis, bizim aramızdadır, dedim.

Ebu'd-Derdâ:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in o misvakını veya sırrını taşıyan İbnu Mesud sizin içinizde veya sizden değil mi? dedi. Ben:

-Bilâkis, bizdedir, dedim. Ebu'd-Derdâ:

-Abdullah ibnu Mes'ud ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى﴾ âyetinden sonrasını nasıl okuyordu? diye sordu. Ben:

﴿وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى﴾ şeklinde okuyor, dedim.

Ebu'd-Derdâ şöyle dedi:

-Bu insanlar beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işitmiş olduğum kıraatten caydırmak istiyorlar! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3287)

٢١- بَاب مَنَاقِبِ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

21- Ebu Ubeyde İbnu'l-Cerrâh'ın -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

٣٧٤٤ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينًا وَإِنَّ أَمِينَنَا أَيَّتُهَا الْأُمَّةُ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ.

3744- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her ümmetin bir emini vardır. Ey Muhammed Ümmeti! Bizim eminimiz de Ebu Ubeyde ibnul-Cerrâh'tır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4382, 7255)

٣٧٤٥ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِ نَجْرَانَ لَأَبْعَثَنَّ يَعْنِي عَلَيْكُمْ يَعْنِي أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَأَشْرَفَ أَصْحَابُهُ فَبَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

3745- Huzeyfe ibnul-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necrân ehline: "Size emin olan birini göndereceğim" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine sahabelerden her biri gönderilecek bu emin kişinin kendisinin olmasını ümit ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necran ehline Ebu Ubeyde'yi gönderdi.[10] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4380, 4381, 7354)

٢٢- بَاب مَنَاقِبِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

22- Hasan ve Hüseyin'in -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

---

10 Muslim'in rivayet ettiği Enes hadisi şöyledir: "Yemen ehli Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip: Bizimle beraber öyle birini gönder ki bize sünneti ve İslâm'ı öğretsin, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Ubeyde'nin elinden tuttu ve: "Bu, bu ümmetin eminidir" buyurdu.

قَالَ نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَانَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunu Hasan'ı kucakladı, O'na sarıldı.

٣٧٤٦- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى عَنْ الْحَسَنِ سَمِعَ أَبَا بَكْرَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَالْحَسَنُ إِلَى جَنْبِهِ يَنْظُرُ إِلَى النَّاسِ مَرَّةً وَإِلَيْهِ مَرَّةً وَيَقُولُ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ.

3746- Ebu Bekre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi minber üzerinde torunu Hasan ibnu Ali de yanında iken gördüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir insanlara doğru bakıyor, bir Hasan ibnu Ali'ye dönüp bakıyordu. Şöyle buyurdu:

"Şüphesiz bu benim oğlumdur, O bir seyyiddir-efendidir. Allah'ın O'nunla Müslümanlardan iki büyük grubun arasını düzeltmesini umarım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2704, 3629, 3746, 7109)

٣٧٤٧ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنَ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُمَا فَأَحِبَّهُمَا أَوْ كَمَا قَالَ.

3747- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisini ve torunu Hasan'ı kucağına alır ve:

"Allah'ım! Ben bu ikisini seviyorum. Sen de sev!" derdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3735)

٣٧٤٨ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُتِيَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ فَجُعِلَ فِي طَسْتٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ وَقَالَ فِي حُسْنِهِ شَيْئًا فَقَالَ أَنَسٌ كَانَ أَشْبَهَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَخْضُوبًا بِالْوَسْمَةِ.

3748- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hüseyin ibnu Ali -Allah ondan razı olsun- Kerbelâ'da şehit edildikten sonra, başı kesilerek Kûfe valisi Abeydullah ibnu Ziyâd'a[11] bir tas içinde getirildi. İbnu Ziyad elindeki süngüsüyle, kesik başın burnuna, gözlerine vurmaya ve Hüseyin'in -Allah ondan razı olsun- güzelliği hakkında konuşmaya başladı.

Bunun üzerine Enes: Hüseyin, Ehli Beyt içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme en çok benzeyeni idi, demiştir. O sırada Hüseyin'in başı, siyaha çalan bir renk veren vesme bitkisi ile boyalı idi.

٣٧٤٩ - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى عَاتِقِهِ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ.

3749- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunu Hasan'ı omzuna almış bir vaziyette gördüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Allah'ım! Ben onu seviyorum, sen de sev!" diyordu.

٣٧٥٠ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَحَمَلَ الْحَسَنَ وَهُوَ يَقُولُ بِأَبِي شَبِيهٌ بِالنَّبِيِّ لَيْسَ شَبِيهٌ بِعَلِيٍّ وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ.

---

11 Ubeydullah ibnu Ziyad, Yezid ibnu Muaviye tarafından Kûfe'ye vali olarak atanmıştı.

3750- Ukbe ibnul-Hâris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir, Hasan'ı omzuna aldı ve:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme benzeyen, Alî'ye benzemeyen, babam sana feda olsun! dedi. Bu sırada Ali de yanında gülüyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3542)

٣٧٥١ - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ وَصَدَقَةُ قَالَا أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ ارْقُبُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ.

3751- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ey insanlar! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hürmet edip saygı duyduğunuz gibi O'nun ev halkı hususunda da gözetip muhafaza edin. Onlara eziyet etmeyin, onlara kötü davranmayın. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3713)

٣٧٥٢ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسٌ قَالَ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَشْبَهَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ.

3752- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hiçbir kimse Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, Hasan ibnu Alî'den daha çok benzeyen biri daha yoktu.

٣٧٥٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي نُعْمٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ وَسَأَلَهُ عَنِ الْمُحْرِمِ قَالَ شُعْبَةُ أَحْسِبُهُ يَقْتُلُ الذُّبَابَ فَقَالَ أَهْلُ الْعِرَاقِ يَسْأَلُونَ عَنِ الذُّبَابِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُمَا رَيْحَانَتَايَ مِنَ الدُّنْيَا.

3753- İbnu Ebi Nuaym -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer'e, Iraklı birisi, ihramlıyken sinek öldüren kimsenin durumunu sordu. İbnu Ömer şöyle dedi:

-Irak ehli bir sinekten soruyorlar. Hâlbuki onlar zamanında, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "O ikisi benim dünyada kokladığım iki reyhanımdır" dediği torunu Hüseyin'i öldürmüşlerdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5994)

٢٣- بَاب مَنَاقِبِ بِلَالِ بْنِ رَبَاحٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ دَفَّ نَعْلَيْكَ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الْجَنَّةِ

23- Ebu Bekir'in Âzatlı Kölesi Bilâl ibnu Rabâh'ın -Allah o ikisinden razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bilâl'e: "Ben cennette önümde senin ayakkabılarının sesini işittim" buyurmuştur.

٣٧٥٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ عُمَرُ يَقُولُ أَبُو بَكْرٍ سَيِّدُنَا وَأَعْتَقَ سَيِّدَنَا يَعْنِي بِلَالًا.

3754- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer: Ebu Bekir bizim seyyidimizdir, dedi. Bilâl'i kastederek: O bizim seyyidimizi de hürriyete kavuşturdu, der idi.

٣٧٥٥ - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ أَنَّ بِلَالًا قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ إِنْ كُنْتَ إِنَّمَا اشْتَرَيْتَنِي لِنَفْسِكَ فَأَمْسِكْنِي وَإِنْ كُنْتَ إِنَّمَا اشْتَرَيْتَنِي لِلَّهِ فَدَعْنِي وَعَمَلَ اللَّهِ.

3755- Kays ibnu Hâzım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bilâl, Ebu Bekir'e şöyle dedi:

-Şayet sen beni kendi nefsin için müşriklerden satın alıp hürriyetime kavuşturdun ise beni yanında tut. Yok şayet beni Allah için satın alıp azat etmiş isen o zaman beni Allah'ın ameliyle bırak.[12]

٢٤- بَاب ذِكْرِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

24- Abdullah İbnu Abbas'ın -Allah ondan ve babasından razı olsun- Zikri Bâbı

٣٧٥٦ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ضَمَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى صَدْرِهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْحِكْمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ وَقَالَ عَلِّمْهُ الْكِتَابَ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ مِثْلَهُ وَالْحِكْمَةُ الْإِصَابَةُ فِي غَيْرِ النُّبُوَّةِ.

3756- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni bağrına bastı ve: "Allah'ım! Buna hikmeti öğret" diye dua etti.

Abdulvâris bu hadîsi senediyle rivayet etmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, İbnu Abbas'a: "Allah'ım! Buna Kitabı, (onun tefsirini) öğret" diye dua etti.

Buhari -Allah kendisine rahmet etsin- hikmetin, peygamberlik dışında bazı şeylerde isabet etmektir, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 75, 143, 3756, 7270)

---

12 İbnu Sa'd, "Tabakât" adlı eserinde, bu kıssayı ve daha fazlasını zikreder. Bilâl şöyle der: Ben bir müminin en üstün amelini cihad olarak gördüm. Ben de çıkıp Allah yolunda cihad etmek istedim. Ebu Bekir, Bilâl'e: Allah için ve benim senin üzerindeki hakkım için benim yanımdan ayrılma, dedi. Bunun üzerine Bilâl, Ebu Bekir ölene kadar onun yanında kaldı. Ebu Bekir ölünce Ömer ona Medine'den ayrılması için izin verdi. Bilâl de mücahid olarak Şam'a yöneldi ve orada on sekiz veya yirmi senesinde şiddetli bir taun hastalığından dolayı vefat etti.

٢٥- بَاب مَنَاقِبِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

25- Hâlid İbnul-Velîd'in -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

٣٧٥٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ.

3757- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mûte savaşında Zeyd'in, Cafer'in ve İbnu Revâha'nın şehit olduklarını insanlara, onların haberleri Medine'ye gelmeden önce haber verip şöyle buyurdu:

"Sancağı Zeyd ibnu Hârise aldı ve öldürüldü. Sonra sancağı Abdullah ibnu Revâha aldı ve öldürüldü. -Bunları söylerken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gözlerinden yaşlar akıyordu- Sonra sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç olan Halid ibnul Velid aldı ve onunla fetih gerçekleşti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1246, 2798, 3063, 3630, 3757, 6242)

٢٦- بَاب مَنَاقِبِ سَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

26- Ebu Huzeyfe'nin Âzatlı Kölesi Sâlim'in -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı[13]

13 **Salim:** (605-633) Aslen Horasanlıdır. Asıl ismi bilinmemektedir. Salim ismi ona Arabistan'da verilmiş bir isimdir. Kaynaklarda "Ebu Huzeyfe'nin azatlısı Salim" ismiyle anılır. Henüz küçük bir çocukken İran'ın İstahar bölgesinden köle olarak Mekke'ye getirilir. Bu bilgiye bakarak onun İranlı olduğu söylenir. Ancak Arabistan'da İranlılara Farisi lâkabı takılıyordu. Eğer Salim de bunlardan birisi olsaydı Farisi lâkabıyla anılırdı. Aynen Selmân-ı Farisi gibi... Salim, ashabtan Ebu Huzeyfe b. Utbe'nin hanımı tarafından satın alınıp büyütülür. Çok zeki, akıllı ve terbiyesi çok kolay karakteriyle tanınır. Daha sonra da azat edilir. Sadakati ve dirayeti sebebiyle Ebu Huzeyfe tarafından oğul ilân edilir. Yine Ebu Huzeyfe, kardeşinin kızı Fatıma (Hind) bintu Velid ile evlendirir. Salim, Kur'ân-ı Kerîm'in tamamını ezbere bilen ve en iyi okuyanlardandır. Bu özellikleri sebebiyle, Sevgili Peygambe-

٣٧٥٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ ذُكِرَ عَبْدُ اللَّهِ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَقَالَ ذَاكَ رَجُلٌ لَا أَزَالُ أُحِبُّهُ بَعْدَ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَبَدَأَ بِهِ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ لَا أَدْرِي بَدَأَ بِأُبَيٍّ أَوْ بِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ.

3758- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Amr'ın yanında Abdullah ibnu Mesud anıldı. Bunun üzerine Abdullah ibnu Amr şöyle dedi: İşte bu o kimsedir ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şu sözünü duyduğum günden bu yana onu sevmeye devam edeceğim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

rimizin övgülerini ve hayır dualarını almıştır. Hicrette, Mekke'den ayrılan ve Ömer gibi ileri gelenlerinin de bulunduğu Muhacirlere imâm olur. Bedir dâhil bütün savaşlara katılır. Sevgili Peygamberimizin, "Kur'an-ı Kerîm'i şu dört kişiden öğreniniz" diyerek övdüklerinden birisidir. Ebu Bekir zamanında Müseylemet'ül Kezzâb'a karşı yapılan Yemâme gazâsında Muhâcirlerin sancaktarıdır. Sâlim'in sancağı taşıması dolayısıyla tehlikeye hedef olacağını gören Ashâb; "Senin başına bir zarar gelmesinden korkarız" deyince; "Eğer ben sancağı taşımayacak olursam Kur'ân-ı Kerîm ehlinin en bedbahtı olurum" cevabını verir. Mürtedler, sancağı düşürebilmek için Salim'e çok şiddetli hücumlar yaparlar. Sâlim, en şiddetli kılıç darbeleri altında bile "Ve mâ Muhammedün illâ resûl.../ Muhammed aleyhisselam ancak Allah'ın resulüdür" (Al-i imrân; 144) âyet-i kerîmesini okumaktadır. Bu sırada ağır yaralanıp düşer. Yanına koşan Ashâb-ı kirâm, onun hâlâ bu âyeti okuduğunu işittiler. Şehit olunca Ebu Huzeyfe ile birlikte defnedilir. İlim ve irfânı Ashâb-ı kirâm tarafından kabul ve tasdik edilmekle beraber Ömer'in, özel bir muhabbeti ve hürmeti vardır. "Eğer sağ olsaydı Salim'i halife olarak yerime bırakmak isterdim" demiştir. Bir gün Sevgili Peygamberimizin yanında Sâlim'in ismi zikredilir. Efendimiz şöyle buyururlar; "Muhakkak ki Sâlim, Allah-ü Teâlâ'yı çok sever. Eğer Allah-ü Teâlâ'dan korkusu olmasaydı yine sevgisinden dolayı Allah-ü Teâlâ'ya isyan etmez, günah işlemezdi." Sevgili Peygamberimiz yine bir gün şöyle buyururlar; "Kıyamet günü birçok kimseler Tihâme dağı gibi sevaplarla gelirler. Allah-ü Teâlâ onların amellerini boşa çıkarır ve onları şiddetli bir şekilde Cehenneme atar. Bu dehşetli durumdan ürperen Sâlim atılır; "Anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah; biz o kavmi nasıl tanıyacağız? Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah-ü Teâlâ'ya yemin ederim ki, ben onlardan olmaktan çok korkuyorum." Bunun üzerine Efendimiz şöyle cevap verirler; "Ey Sâlim onlar namaz kılarlar, oruç tutarlar, fakat kendilerine haramdan bir şey teklif edildiği zaman Allah-ü Teâlâ'dan hiç korkmadan o haramı işlerler. Allah-ü Teâlâ da onların amellerini, ibadetlerini kabul etmez."

"Kur'ân okumayı dört kişiden isteyiniz. Bunlar: Abdullah ibnu Mesud -ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saymaya onunla başladı- Ebu Huzeyfe'nin azatlı kölesi Salim, Ubey ibnu Ka'b ve Muaz ibnu Cebel."

Amr ibnu Murre: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunların isimlerini sayarken Ubey ile mi, yoksa Muâz ile mi saymaya başladı, bilmiyorum, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3760, 3806, 3808, 4999)

٢٧- بَاب مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

27- Abdullah İbnu Mesud'un -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı[14]

٣٧٥٩ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَقَالَ إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا.

3759- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kötü söz söylemeyen ve kötü davranışlarda bulunmayan birisiydi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyururdu:

"Sizin en hayırlı olanınız, ahlâkı en güzel olanınızdır."[15] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3559)

---

14 İlk Müslüman olanların altıncısıdır. Resulullah'ın yanından, hizmetinden ayrılmazdı. Kur'ân-ı Kerîm'i çok iyi öğrendi. Pek çok Hadîs-i şerîf ezberledi. Mekke kâfirleri arasında açıkça okurdu. Çok eziyet çekerdi. İki kere Habeşistan'a ve Medine-i Münevvere'ye hicret etdi. Bütün gazalarda ve Yermük muharebesinde bulundu. Cennetle müjdelendi. Halîfe Ömer-ül-Fârûk, kendisini Kûfe'ye müftî olarak gönderdi. Otuz iki yılında, altmış yaşından sonra vefât etti. Bakîde medfûndur.

15 Güzel ahlâk, Allah'ın hakkını ve kulların haklarını yerine getirmenin esasıdır. İman ile birlikte güzel ahlâk, Allah'ın hakkına ve kulların hakkına sadık olmanın temelidir. Bununla dereceler yükselir ve günahlar bağışlanır. Güzel ahlâk, bütün hayırların birleştiği yerdir. Güzel ahlâk, şeriata ve akl-ı selime göre övülen tüm sıfatlardır. Alimlerden bazıları şöyle der: "Ahlâk, hayır işlemek ve şerden uzak durmaktır." Şöyle denir: "Güzel ahlâk, eli açık davranmak ve eziyet vermekten geri dur-

٣٧٦٠ - وَقَالَ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ.

3760- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kur'ân'ı şu dört kişiden okumasını isteyiniz. Bunlar şunlardır: Abdullah ibnu Mesud, Huzeyfe'nin âzatlı kölesi Sâlim, Ubey ibnu Kâb ve Muâz ibnu Cebel'den" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3758)

٣٧٦١ - حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ دَخَلْتُ الشَّأْمَ فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ فَقُلْتُ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا فَرَأَيْتُ شَيْخًا مُقْبِلًا فَلَمَّا دَنَا قُلْتُ أَرْجُو أَنْ يَكُونَ اسْتَجَابَ قَالَ مِنْ أَيْنَ أَنْتَ قُلْتُ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَفَلَمْ يَكُنْ فِيكُمْ صَاحِبُ النَّعْلَيْنِ وَالْوِسَادِ وَالْمِطْهَرَةِ أَوَلَمْ يَكُنْ فِيكُمْ الَّذِي أُجِيرَ مِنْ الشَّيْطَانِ أَوَلَمْ يَكُنْ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ كَيْفَ قَرَأَ ابْنُ أُمِّ عَبْدٍ ﴿وَاللَّيْلِ﴾ فَقَرَأْتُ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى﴾ قَالَ أَقْرَأَنِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاهُ إِلَى فِيَّ فَمَا زَالَ هَؤُلَاءِ حَتَّى كَادُوا يَرُدُّونِي.

3761- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Şam'a geldim ve mescitte iki rekât namaz kıldım. Sonra:

-Allah'ım! Burada bana iyi bir arkadaş bulmamı bana kolaylaştır!

---

maktır." Güzel ahlâkın genel tanımı ise şudur: "Allah'ın emrettiği her şeyi yapmak ve Allah'ın yasakladığı her şeyi terketmektir." Takva, ihlâs, sabır, yumuşak huyluluk, ağır başlılık, hayâ, iffet, namus, anne-babaya iyilik, akrabaları ziyaret, merhamet, yardımseverlik, cesaret, cömertlik, doğruluk, geniş yüreklilik, dostluk, vefa, iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak, iyi komşuluk, tevazu, tahammül göstermek, bağışlamak; hilekârlık ve ihanetten, fuhuştan, haram yiyecek ve içeceklerden, yalan ve iftiradan, cimrilik ve eli sıkılıktan, korkaklıktan, riyâdan, kibirden ve kendini beğenmeden, zulüm ve düşmanlıktan, kin ve nefretten, hasetten ve benzerlerinden uzak durmaktır. Güzel ahlâk, sahibine ve topluma bereket getirir. İyilik ve gelişmedir. Allah katında yüksek bir mertebedir. Kulların kalplerinde sevgi ve değerdir. Göğüs ferahlığı ve sükûnettir. İşlerin kolaylaşmasıdır. Dünyada güzel bir şekilde anılma ve âhirette güzel bir sonuçtur. Kötü ahlâk; kötülüktür, bereketin ortadan kalkmasıdır. Kulların nefretine ve kalplerde karanlığa yol açar. Bu dünyada mutsuzluk ve âhirette kötü sondur.

diye dua ettim. Akabinde bana doğru gelen yaşlı birini gördüm. O adam yaklaşınca:

-Allah'ın benim duamı kabul etmesini umarım, dedim. O adam bana:

-Sen nerelisin? diye sordu. Ben:

-Kûfe ehlinden, dedim. O adam şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in giydiği ayakkabılarının, dayandığı yastığının, su kabının taşıyıcısı olan İbnu Mesud sizin içinizde değil mi? Allah'ın şeytandan kurtardığı Ammâr aranızda değil mi? Ve yine kendisinden başka hiç kimsenin bilmediği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırrının gizli sahibi olan Huzeyfe sizin içinizde değil mi? Abdullah ibnu Mesud: ﴿ وَاللَّيْلِ ﴾ ayetini nasıl okuyor?

Ben de kendisine:

﴿ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى ﴾ şeklinde okudum. Ebud-Derdâ şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden ağızdan ağza, yani birebir böyle öğrendim. Bu insanlar beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işitmiş olduğum kıraatten caydırmak istiyorlar![16] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3287, 3742, 3743, 4943, 4944, 6278)

٣٧٦٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَأَلْنَا حُذَيْفَةَ عَنْ رَجُلٍ قَرِيبِ السَّمْتِ وَالْهَدْيِ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى نَأْخُذَ عَنْهُ فَقَالَ مَا أَعْرِفُ أَحَدًا أَقْرَبَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلًّا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنِ ابْنِ أُمِّ عَبْدٍ.

16 Arapça bir kelime olarak "Kırâat" kelimesi, (Ka-ra-e/yak-ra-u) aslından çekimi yapılan, semâ'î (yani kâide dışı) bir mastardır. Türkçesi: "Okumak" demektir. "Kırâât" olarak çoğul yapılır ve bundan da "okumalar" anlamı çıkarılır. "Kur'an yedi harf üzerine nâzil olmuştur. Bunlardan kolayınıza geleni okuyunuz!.." manasıyla açıklanan sözleri kıraatin çeşitlerini ifade eder. Hadis; Hişâm b. Hakîm'in namazda Furkân sûresini, kendi bildiğinden başka bir okuyuşla okuduğuna şahit olan Ömer'in, Hişâm'ı yakapaça ederek Peygamber'in huzuruna çıkarması üzerine söylenmiştir. Hadisteki "Yedi Harf"den maksat: Kur'ân-ı Kerîm'in okunuş tarzları olarak, Allah tarafından nâzil olan farklı ve birden fazla olan kırâatlerdir. Bunlardan herhangi birisini okumak, nâzil olan Kur'ân'dan bir kısmını okumak demektir.

3762- Abdurrahman ibnu Yezîd en-Nehaî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Huzeyfe'ye: Kendisini örnek alabileceğimiz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme huşû ve yol olarak en yakın olan sahabeyi sorduk. Huzeyfe şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme huşû, yol olarak ve fiilleri güzel olan İbnu Ummi Abd'den (Abdullah ibnu Mesud) daha yakın hiçbir kimse bilmiyorum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6097)

٣٧٦٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَدِمْتُ أَنَا وَأَخِي مِنْ الْيَمَنِ فَمَكُثْنَا حِينًا مَا نُرَى إِلَّا أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَا نَرَى مِنْ دُخُولِهِ وَدُخُولِ أُمِّهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3763- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben ve kardeşim Yemen'den Medîne'ye geldik. Bir müddet bekledik. İbnu Mesud ve annesinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına çokça girip-çıkmalarını gördüğümüzden dolayı biz Abdullah ibnu Mesud'un Ehli Beyt'ten[17] bir kişi olduğunu zannettik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4384)

17 Ehli Beyt'teki, ehl ile ahali aynı köktendir. Kişiler demektir. Beyt ise ev demektir. Yani ev ahalisi manasına gelir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ev ahalisi için kullanılan bir terimdir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ehli Beyt'i Kur'ân'da şu şekilde geçer: Ey Peygamber'in hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Eğer Allah'a karşı gelmekten sakınıyorsanız (erkeklerle konuşurken) sözü yumuşak bir edâ ile söylemeyin ki kalbinde hastalık (kötü niyet) olan kimse ümide kapılmasın. Güzel (ve doğru) söz söyleyin. Evlerinizde oturun. Önceki cahiliye dönemi kadınlarının açılıp saçıldığı gibi siz de açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin. Allah'a ve Rasulüne itaat edin. Ey Ehli Beyt! Allah sizden ancak günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. (Ahzab sûresi /32-33)

٢٨- بَاب ذِكْرِ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

28-Muâviye İbnu Ebî Sufyân'ın -Allah ondan razı olsun- Zikri Bâbı[18]

٣٧٦٤ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا الْمُعَافَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ أَوْتَرَ مُعَاوِيَةُ بَعْدَ الْعِشَاءِ بِرَكْعَةٍ وَعِنْدَهُ مَوْلًى لِابْنِ عَبَّاسٍ فَأَتَى ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ دَعْهُ فَإِنَّهُ قَدْ صَحِبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3764- Abdullah ibnu Ebu Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muâviye -Allah ondan razı olsun- yatsı namazından sonra bir rekât vitir namazı kıldı. Yanında İbnu Abbas'ın azatlı kölesi Kurayb vardı. Kurayb, İbnu Abbas'a geldi ve Muaviye'nin vitir namazını bir rekât olarak kıldığını haber verdi. Bunun üzerine İbnu Abbas, Kurayb'e şöyle dedi:

-Muâviye hakkında konuşmayı ve onun bu konuda işini reddetmeyi bırak. Çünkü o, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bulunmuştur. Yani o bir şeyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme isnat etmeden yapmaz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3765)

٣٧٦٥ - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ قِيلَ لِابْنِ عَبَّاسٍ هَلْ لَكَ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ مُعَاوِيَةَ فَإِنَّهُ مَا أَوْتَرَ إِلَّا بِوَاحِدَةٍ قَالَ أَصَابَ إِنَّهُ فَقِيهٌ.

3765- İbnu Ebî Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

18 Peygamber efendimizin kayınbiraderi ve vahiy kâtibi idi.Resulullah'ın zevcelerinden Habibe validemizin kardeşidir. Ashab-ı kiram'ın büyüklerindendir.Muaviye, uzun boylu, beyaz tenli, heybetliydi. Öleceği zaman, Resulullah'ın kendisine hediye ettiği bir gömleğe sarılıp, hazinesinde saklamış olduğu, Resulullah'ın mübarek saç ve tırnak kesintilerinin de gözlerine ve ağzına konularak defnedilmesini vasiyet etmişti. Kabri Şam'dadır.Mekke fethedildiği gün babası ile beraber, Resulullahın önünde müslüman oldu.Muaviye, Peygamber efendimizin kâtiplerinden idi. Yazısı güzel idi. Fasih, halim, vakur idi.Muaviye, Cebrail'in getirdiği vahyi ve Peygamber efendimizin mektuplarını yazardı.

Kurayb, İbnu Abbas'a: Senin Müminlerin Emîri Muâviye hakkında bir sözün var mı? Çünkü o, vitir[19] namazını bir rekât olarak kılmıştır, dedi. İbnu Abbas: O isabet etmiştir, çünkü Muâviye bir fakîhtir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3764)

٣٧٦٦ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ حُمْرَانَ بْنَ أَبَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتُصَلُّونَ صَلَاةً لَقَدْ صَحِبْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْنَاهُ يُصَلِّيهَا وَلَقَدْ نَهَى عَنْهُمَا يَعْنِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ.

3766- Muâviye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muhakkak ki sizler bir namaz kılıyorsunuz ki, bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemle birlikte bulunduk. Ancak, O'nun bu namazı kıldığını görmedik. Muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan yasaklamıştır.

Bununla ikindi namazından sonraki iki rekâtlık namazı kastediyor. (Hadisin geçtiği diğer yer: 587)

٢٩ - بَاب مَنَاقِبِ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

29- Fâtıma'nın -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı[20]

---

19 Vitir kelime olarak şef'in (çift'in) zıddıdır, yani "tek" demektir. Yatsıdan sonra kılınan bir namazın adıdır. Dileyen bir, dileyen üç, dileyen beş, dileyen yedi, dileyen dokuz, dileyen on bir kılabilir.

20 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem'ın kızlarının en küçüğü ve en çok sevdiği kızıydı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem'ın kızlarının dördüncüsüdür. Peygamberlik gelmeden beş yıl önce Kâbe'nin yenilenmesi sırasında doğmuştur. «O, el değirmenini kendi eli ile çevirirdi, bu yüzden de elinde izler kalmıştı. Su testisini kendisi doldurur getirirdi, testinin ipi omuzlarında iz yapmıştı. Evin her tarafını o süpürür, temizlerdi, bundan dolayı da elbiseleri kirlenirdi...» Evin üç büyük kızı, evin meşgalelerine dalmışlardı. Fatıma ise boş düşünceleriyle başbaşa kalmış, zamanla bu düşünceler vicdanında izler bırakmıştı. Allah-ü Teâlâ babasını uyarıcı ve müjdeleyici olarak gönderdiğinde Fâtıma kız arkadaşlarıyla çocukluk oyunları oynamayı bırakmış babasına yakın bir yere geçmişti. Yaşının küçüklüğü ona, evden çıkıp babasını takip etme, müşriklerin ve Kureyş serserilerinin düzenledikleri entrika ve işkencelerden babasını koruma imkânını sağlıyordu.

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Fâtıma, cennet ehli kadınlarının efendisidir" buyurmuştur.

٣٧٦٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَاطِمَةُ بِضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي.

3767- Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle deli: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Fâtıma benden bir parçadır. Her kim onu öfkelendir ise beni öflelendirmiş olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 926, 3110, 3714, 3729, 3767, 5230, 52'8)

٣٠- بَاب فَضْلِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

30- Âişe'nin -Allah ondan razı olsun- Fazileti Bâbı[21]

٣٧٦٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ إِنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا يَا عَائِشُ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ فَقُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى مَا لَا أَرَى تُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

---

21 Mekke'nin ileri gelen ailelerinden olan Âişe Mekke'de doğup, orada büyümüşür. Babası Teym soyundan gelen Abdullah bin Ebu Kuhafe'dir. Annesi Kinane soyundan gelen künyesi ile bilinen Ümmü Ruman'dır. Âişe annemiz için büyük bir avantaj olan ailesi, bilgisine, düşünce yapısına ve kültürüne büyük katkıda bulunmuştur. Künyesi ile tanınan babası Ebubekir Arap şairlerinin yazdığı şiirleri tashihettiği için bir edipti. Edebiyat, tarih, nesep konularında temel bilgileri babasından alır. İslâm içinde hicretten sekiz sene kadar önce doğdu. Peygamber'in vefatında on sekiz yaş civarında idi. Peygamber'in vefatından sonra Âişe, yarım asra yakın bir zaman yaşadığı için, şer'î ilimlerin dörtte birinin Âişe'den naklolunduğu söylenir. Atâ ibn Ebî Rebâh: Âişe insanların en fakîhi, en âlimi, ümmet hakkındaki re'y ve içtihadında en güzel isabet edeni idi, demiştir. Âişe, Muâviye'nin halifliği zamanında yetmiş yaşına yaklaşmış olduğu hâlde hicretin elli sekizinci yılında Medine'de vefat etmiş, cenaze namazını Ebu Hureyre kıldırmıştır.

3768- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine:

-"Ey Âiş![22] Bu Cibril'dir, sana selâm ediyor" buyurdu. Ben de:

-Ve aleyhisselam ve rahmetullahi ve berakatuhu, (Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi O'nun üzerine olsun) dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hitaben de:

-Sen, benim görmediğimi görüyorsun, dedim.

Âişe bu son sözü ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi kast ediyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3217, 6201, 6249, 6253)

٣٧٦٩ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ و حَدَّثَنَا عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُرَّةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَلَ مِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

3769- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Erkeklerden birçok kimse kemale erdi. Kadınlardan ise Firavunun karısı Âsiye ile İmrân'ın kızı Meryem'den başkası kemale erişemedi. Bu ümmetin kadınları üzerine Âişe'nin üstünlüğü tirid yemeğinin başka yemeklere karşı üstünlüğü gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3411, 3433, 5418)

٣٧٧٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

3770- Enes ibnu Mâlik -Allah onlardan razı olsun-şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

22 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'ye Âiş diye seslenirdi.

"Âişe'nin diğer kadınlara karşı üstünlüğü, tirid yemeğinin diğer yemeklere karşı üstünlüğü gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5419, 5428)

٣٧٧١ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَنَّ عَائِشَةَ اشْتَكَتْ فَجَاءَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ تَقْدَمِينَ عَلَى فَرَطِ صِدْقٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى أَبِي بَكْرٍ.

3771- Kasım ibnu Muhammed -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe -Allah ondan razı olsun- hasta oldu. İbnu Abbas ona hasta ziyaretine geldi ve şöyle dedi:

-Ey Müminlerin Annesi! Ne mutlu sana ki, sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'in, senden önce varıp cennette hazırladıkları güzel bir makama gideceksin! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4753, 4754)

٣٧٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ لَمَّا بَعَثَ عَلِيٌّ عَمَّارًا وَالْحَسَنَ إِلَى الْكُوفَةِ لِيَسْتَنْفِرَهُمْ خَطَبَ عَمَّارٌ فَقَالَ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّهَا زَوْجَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَكِنَّ اللَّهَ ابْتَلَاكُمْ لِتَتَّبِعُوهُ أَوْ إِيَّاهَا.

3772- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî ibnu Ebî Tâlib, Ammâr ibnu Yâsir ve oğlu Hasan'ı Kûfeliler'in Alî tarafına yardımlarını istemeleri için Kûfe'ye gönderdi. Ammâr orada bir hutbe verdi. Hutbesinde şöyle dedi:

-Ben kesin surette biliyorum ki, Âişe dünyada ve âhirette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımıdır.[23] Ancak Allah sizleri, kendi

23 İbnu Hibban'ın Said ibnu Kesir'in babası yoluyla rivayet ettiği hadiste şöyle dedi: Bize Âişe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisine şöyle buyurduğunu haber verdi. "Sen benim hem dünyada hem de âhirette hanımım olmandan razı olmaz mısın?" Ammâr bu hadisi duymuş olacak ki böyle söylemiştir.

hükmüne mi, yoksa Âişe'ye mi uyacaksınız diye imtihan etmektedir.[24] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7100, 7101)

٣٧٧٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي طَلَبِهَا فَأَدْرَكَتْهُمُ الصَّلَاةُ فَصَلَّوْا بِغَيْرِ وُضُوءٍ فَلَمَّا أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكَوْا ذَلِكَ إِلَيْهِ فَنَزَلَتْ آيَةُ التَّيَمُّمِ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ جَزَاكِ اللَّهُ خَيْرًا فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكِ أَمْرٌ قَطُّ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَكِ مِنْهُ مَخْرَجًا وَجَعَلَ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ بَرَكَةً.

3773- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, kız kardeşi Esmâ'dan ödünç olarak bir gerdanlık aldı. Bu gerdanlık bir yolculuk esnasında kayboldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o gerdanlığın bulunması için ashabından bir grup insanı gönderdi. O esnada namazın vakti girdi. Onlarda su bulamadıkları için abdest almadan namaz kıldılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına döndüklerinde içine düştükleri durumu şikâyet ettiler. Bunun üzerine teyemmüm âyeti indirildi. (Mâide: 6) Bunun üzerine Useyd ibnu Hudayr, Âişe'ye şöyle dedi:

-Allah seni hayır ile mükâfatlandırsın. Vallâhî senin başına bir iş gelmiş olmasın ki, muhakkak ki Allah o işte senin için bir çıkış, Müslümanlar içinde o işte bir bereket kılmış olmasın. (Hadisin geçtiği diğer yer: 334)

٣٧٧٤ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا كَانَ فِي مَرَضِهِ جَعَلَ يَدُورُ فِي نِسَائِهِ وَيَقُولُ أَيْنَ أَنَا غَدًا أَيْنَ أَنَا غَدًا حِرْصًا عَلَى بَيْتِ عَائِشَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَلَمَّا كَانَ يَوْمِي سَكَنَ.

24 Bu vaka Basra'da Alî ile Âişe arasında cereyan eden Cemel Vakası'nda olmuştur. Ammâr: Siz Allah'ın, imama tâbi olup ona karşı çıkmamak hususundaki hükmüne mi yahut Âişe'ye mi tâbi oluyorsunuz? diye sizleri imtihan etmektedir, demiş oluyor.

3774- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat sebebi olan hastalığı esnasında, hanımlarının yanında geceleme sırasına göre onların yanında geceliyor ve: "Yarın ben nerede olacağım? Yarın ben nerede olacağım?" demeye başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözünü Âişe'nin evinde olmayı, O'nun yanında gecelemeyi çok arzu ettiği için söylerdi.

Âişe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleme sırası benim yanımda olduğu zaman bu sözü söylemezdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2890)

٣٧٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَاجْتَمَعَ صَوَاحِبِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْنَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ وَاللّٰهِ إِنَّ النَّاسَ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ وَإِنَّا نُرِيدُ الْخَيْرَ كَمَا تُرِيدُهُ عَائِشَةُ فَمُرِي رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْمُرَ النَّاسَ أَنْ يُهْدُوا إِلَيْهِ حَيْثُ مَا كَانَ أَوْ حَيْثُ مَا دَارَ قَالَتْ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ أُمُّ سَلَمَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا عَادَ إِلَيَّ ذَكَرْتُ لَهُ ذَاكَ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا كَانَ فِي الثَّالِثَةِ ذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ لَا تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ فَإِنَّهُ وَاللّٰهِ مَا نَزَلَ عَلَيَّ الْوَحْيُ وَأَنَا فِي لِحَافِ امْرَأَةٍ مِنْكُنَّ غَيْرِهَا.

3775- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hediye verecekleri zaman Âişe'nin yanında olduğu zamanı seçerlerdi. Âişe şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin diğer hanımları Ümmü Seleme'nin yanında toplanıp ona dediler ki:

-Ey Ümmü Seleme! Vallahi insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hediye vermek için Âişe'nin gününü tercih ediyorlar. Âişe'nin istediği gibi bizler de hayır istiyoruz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme söyle de, insanlara hediyelerini kendisi hangi hanımının evindeyse orada versinler.

Ümmü Seleme, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımla-

rının bu isteğini kendisine bildirdi. Ümmü Seleme şöyle dedi:

-Bu sözüm üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benden yüz çevirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana geldiğinde sözlerimi O'na tekrar ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine benden yüz çevirdi. Üçüncü sefer yine meseleyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey Ümmü Seleme! Âişe hakkında bana eziyet etmeyin. Vallahi Âişe'den başka sizden hiçbir kadının evinde bulunduğum hâlde bana vahiy inmedi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2574, 2580, 2581)

٦٣-كِتَاب مَنَاقِبِ الْأَنْصَارِ

63- ENSAR'IN MENKIBELERİ KİTÂBI

١- بَاب مَنَاقِبِ الْأَنْصَارِ

1- Ensar'ın Menkıbeleri Bâbı

﴿ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا ﴾

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

«Muhacirler gelmezden önce Medine'yi yurt edinenler ve îmanı kalplerine sindirmiş olanlar, kendilerine hicret edenleri severler; onlara verilen şeylerden dolayı içlerinde bir hasetlik hissetmezler; kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerinden önce tutarlar. Kim nefsinin mal hırsından korunursa, işte asıl kurtuluşa erenler bunlardır.» Haşr: 9 [25]

٣٧٧٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا غَيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسٍ أَرَأَيْتَ اسْمَ الْأَنْصَارِ كُنْتُمْ تُسَمَّوْنَ بِهِ أَمْ سَمَّاكُمُ اللَّهُ قَالَ

---

25 Haşr sûresi'nin bu âyetinde Yüce Allah, Ensâr'ı övmektedir. Ensâr, Nasîr'ın cem'idir; Nasîr de Nâsır'ın mübalağa sîgasıdır. Yardım edici demektir. Ensâr da yardım ediciler demek olur. Sonra Ensâr kelimesi İslâmî bir isim olarak kullanılmış ve Medîne'nin Evs ve Hazrec kabilelerine ve bunlarla muâhedeli bulunanlara verilmiştir. Hicret sırasında ve hicretten sonra bu kabileler halkının Peygamber'e ve Muhâcirler'e dolayısıyla İslâm'a malları ve canlarıyla büyük yardımda bulunmaları, bu şerefli ünvanı kazanmalarına sebep olmuştur.

بَلْ سَمَّانَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُنَّا نَدْخُلُ عَلَى أَنَسٍ فَيُحَدِّثُنَا بِمَنَاقِبِ الْأَنْصَارِ وَمَشَاهِدِهِمْ وَيُقْبِلُ عَلَيَّ أَوْ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَزْدِ فَيَقُولُ فَعَلَ قَوْمُكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا وَكَذَا.

3776- Ğaylân ibnu Cerîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes'e: Medine ehlini Ensar olarak siz mi isimlendirdiniz, yoksa bu ismi sizlere Allah mı koydu? diye sordum. Enes şöyle dedi:

-Bilakis bu ismi bize Allah Azze ve Celle koydu.

Bizler Enes'in yanına girerdik. O da bize Ensar'ın menkıbelerini ve katıldıkları savaşları anlatırdı. Enes, beni veya Ezdi kabilesinden bir adamla karşılaştığında:

-Senin kavmin şu günde şöyle şöyle yaptı, diyerek Ensar'ın savaşta yaptıkları kahramanlıkları ve İslâm dinine olan yardımlarını anlatırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3844)

٣٧٧٧ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثٍ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدِ افْتَرَقَ مَلَؤُهُمْ وَقُتِلَتْ سَرَوَاتُهُمْ وَجُرِّحُوا فَقَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ.

3777- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Buâs günü[26], Allah'ın kendi Rasûlü için hazırladığı bir gündür. Bu savaşın neticesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret etmişti. Evs ve Hazrec[27] kabileleri arasında gerçekleşen bu savaşta her iki tarafta dağılmış, en hayırlıları öldürülmüş ve yaralanmışlardı. Onların Müslüman olmaları için Allah Azze ve Celle'nin Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hazırladığı bir gündür bu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3846, 3930)

---

26 Buâs, Evs ve Hazrec kabileleri arasında yüz yirmi sene kadar sürmüş uzun ve kanlı harbin adıdır. Medine'ye iki mil mesafede bir kalenin adı olduğu ve bu büyük harbin orada cereyan etmesi yüzünden bu adla anıldığı da rivayet edilmiştir.

27 Evs ve Hazrec kabileleri Medine'de yaşayan milletlerin ve kavimlerin en sonudur. Evs İle Hazrec iki kardeştir. Babaları Haris ibn Sa'lebe'dir. Yemenlidir. Âlu Cefne veya Kuzâîler'dendir. Yemen'de Arîm seylinin meydana gelmesi üzerine bu iki

٣٧٧٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَأَعْطَى قُرَيْشًا وَاللَّهِ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْعَجَبُ إِنَّ سُيُوفَنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَاءِ قُرَيْشٍ وَغَنَائِمُنَا تُرَدُّ عَلَيْهِمْ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا الْأَنْصَارَ قَالَ فَقَالَ مَا الَّذِي بَلَغَنِي عَنْكُمْ وَكَانُوا لَا يَكْذِبُونَ فَقَالُوا هُوَ الَّذِي بَلَغَكَ قَالَ أَوَلَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ النَّاسُ بِالْغَنَائِمِ إِلَى بُيُوتِهِمْ وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بُيُوتِكُمْ لَوْ سَلَكَتْ الْأَنْصَارُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَهُمْ.

3778- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke'nin fethi yılı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Huneyn savaşından sonra Kureyş'in ileri gelenlerine kalplerini İslâm'a ısındırmak için Huneyn ganimetlerinden bol bol vermiş, ancak bu ganimetten Ensar'a bir şey vermemişti. Bunun üzerine Ensar:

-Vallahi bu çok garip bir şey! Bizim kılıçlarımızda hâlâ Kureyş'in kanı akarken ganimetler onlar arasında pay ediliyor!

Onların bu sözleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensar'ı yanına ça-

---

kardeş, kabileleri halkı ile Yesrib civarına gelip yerleşmişler ve gitgide çoğalmışlardır. Müşrik olan bu iki kabile ile Yesrib'in eski ve nüfuzlu sakinlerinden olan Yahudiler arasında dîn ihtilâfı ve iktisadî menfaatlerin çarpışması yüzünden muharebeler olduğu gibi, Araplar'ın seciyyesi gereği bu iki kardeş kabîle arasında da çekişmeler, ihtilâflar birbirini kovalamıştır. Bu iç harplerin sonuncusu, hadîste anlatılan Buâs Harbi'dir ki, rivayete göre yüz yirmi sene devam etmiştir. Arap Edebiyatı Buâs muharebelerinin şiirleri ile doludur. Peygamber'in Medîne'ye hicretinden beş sene evveline kadar devam eden bu kanlı harplerde her iki tarafın en ünlü başkanları ve yiğitleri hadîste bildirildiği gibi ya ölmüş yahut mağlup düşmüştü. Bu suretle zaafa uğrayan Evs ve Hazrec, Kureyş'le ittifak yapmak üzere Mekke'ye gitmişler, fakat Ebu Cehl'in müdâhelesiyle bu teşebbüsleri sonuçsuz kalmıştı. Bu müşkil vaziyette iken, bunlar Peygamber'e kavuştular. Peygamber'in okuduğu âyetler ve dînî öğütler bunların ruhunda derin değişiklikler meydana getirdi. Kendi aralarındaki ihtilâfın ancak Rasûlullah'ın hakemliği ve İslâm Dîni'nin adalet düstûrlarıyla kaldırılabileceğine kanâat getirerek îmân ettiler ve bunun üzerine Birinci ve İkinci Akabe buluşmaları ve bey'atları yapıldı. Bu bey'atlarla Peygamber'in Medine'ye hicreti gerçekleşti ve hakîkaten Peygamber'in hicreti akabinde Evs ile Hazrec arasındaki asırlık ihtilâftan ve düşmanlıktan eser kalmadı; kardeş oldular.

ğırdı ve:

-"Sizden bana ulaşan bu söz de nedir?" diye sordu. Yalan söylemeyen Ensar:

-Evet, duyduğun sözleri biz söyledik, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İnsanlar evlerine ganimetlerle dönerlerken, sizlerin evlerinize Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile dönmenizden razı olmaz mısınız? Şayet Ensâr bir vadiye veya dağ yoluna girseler, muhakkak ben de Ensar'ın vadi veya dağ yoluna girerdim."[28] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2043, 3144, 3146, 4320, 6697.)

٢- بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ

2- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Şayet Hicret Olmasaydı, Muhakkak Ben Ensâr'dan Biri Olurdum" Sözü Bâbı

قَالَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bunu Abdullah ibnu Zeyd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bildirmiştir.

٣٧٧٩ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ الْأَنْصَارَ سَلَكُوا وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ فِي وَادِي الْأَنْصَارِ وَلَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ مَا ظَلَمَ بِأَبِي وَأُمِّي آوَوْهُ وَنَصَرُوهُ أَوْ كَلِمَةً أُخْرَى.

3779- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

28 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ensâr'a bağlılık ve uygunluğunu; Ensâr'ı başkalarına tercih ettiğini en belîğ bir uslûpla bildirmiştir: Hiç şüphesiz bu derece güzellikte yüksek şehâdet, Ensâr'ın ahde vefa ve komşuluk, arkadaşlık hukukuna feragâtle uyma gibi faziletleri hâiz bulunmalarına dayanmaktadır. Bu cümle ile Peygamber'in Ensâr'a mutâbaatı anlaşılmamalıdır.

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet Ensâr bir vadi veya dağ yoluna girseler ben de muhakkak onlarla beraber o vadi veya dağ yoluna girerdim. Şayet hicret olmasaydı, muhakkak ensar'dan biri olurdum."[29]

Ebu Hureyre şöyle dedi: Anam babam O'na feda olsun Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözüyle onlara zulüm etmemiştir. Ensar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi barındırmış ve O'na yardım etmişlerdir.

٣- بَاب إِخَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Muhâcirlerle Ensâr Arasında Kardeşlik Kurması Bâbı

٣٧٨٠ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ آخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَسَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنِّي أَكْثَرُ الْأَنْصَارِ مَالًا فَأَقْسِمُ مَالِي نِصْفَيْنِ وَلِي امْرَأَتَانِ فَانْظُرْ أَعْجَبَهُمَا إِلَيْكَ فَسَمِّهَا لِي أُطَلِّقْهَا فَإِذَا انْقَضَتْ عِدَّتُهَا فَتَزَوَّجْهَا قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ أَيْنَ سُوقُكُمْ فَدَلُّوهُ عَلَى سُوقِ بَنِي قَيْنُقَاعَ فَمَا انْقَلَبَ إِلَّا وَمَعَهُ فَضْلٌ مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ ثُمَّ تَابَعَ الْغُدُوَّ ثُمَّ جَاءَ يَوْمًا وَبِهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْيَمْ قَالَ تَزَوَّجْتُ قَالَ كَمْ سُقْتَ إِلَيْهَا قَالَ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ شَكَّ إِبْرَاهِيمُ.

3780- Abdurrahman İbnu Avf -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'ye geldiğimiz zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle Sa'd ibnur-Rebî'i kardeş yaptı.[30] Bunun üzerine, Sa'd ibnur-

---

29 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in "Eğer hicret olmasaydı ben muhakkak Ensâr'dan bir kişi olurdum" sözü, Allah için hicretten sonra en büyük faziletin, İslâm'a yardım ve Müslümanlara yardımda bulunmak olduğuna delâlet etmektedir.

30 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu kardeşlik akdi, Bedir'den beş ay önce, Enes'in evinde, ellisi Muhacir, ellisi Ensâr'dan olmak üzere yüz kişi arasında

Rebi bana şöyle dedi: Ben Ensar'ın içinde malı en çok olanlardanım. Bunun için malımın yarısını sana vereyim. Benim iki hanımım var. İki eşimden hangisini seversen senin için ondan boşanayım. İddeti bitip de sana helâl olunca onunla evlenirsin.

Bu teklif üzerine Abdurrahman İbnu Avf, Sa'd ibnur-Rebî'ye şöyle dedi: Allah senin malına ve ailene bereket versin. Medine'de içinde ticaret yapılan bir çarşı var mı? Bana Kaynuka oğullarının çarşısını gösterdiler.

Abdurrahman sonra Kaynuka çarşısına gitti. Satmak için yanında süzme peynir ve yağ götürdü. Ticaret için çarşıya gitmeye devam etti.

Aradan fazla bir zaman geçmeden, Abdurrahman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemin yanına üzerinde zifafa girenlere mahsus sarı zâferan kokusu olduğu hâlde geldi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem ona: "Evlendin mi?" diye sordu. Abdurrahman: "Evet," dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kiminle evlendin?" diye sordu. Abdurrahman: "Ensar'dan bir kadınla evlendim," dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ne kadar mehir verdin?" diye sordu. Abdurrahman: "Bir çekirdek, beş dirhem ağırlığınca altın," dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2048)

٣٧٨١ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَآخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ وَكَانَ كَثِيرَ الْمَالِ فَقَالَ سَعْدٌ قَدْ عَلِمَتْ الْأَنْصَارُ أَنِّي مِنْ أَكْثَرِهَا مَالًا سَأَقْسِمُ مَالِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ شَطْرَيْنِ وَلِي امْرَأَتَانِ فَانْظُرْ أَعْجَبَهُمَا إِلَيْكَ فَأُطَلِّقُهَا حَتَّى إِذَا حَلَّتْ تَزَوَّجْتَهَا فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ فَلَمْ يَرْجِعْ يَوْمَئِذٍ حَتَّى أَفْضَلَ شَيْئًا مِنْ سَمْنٍ وَأَقِطٍ فَلَمْ يَلْبَثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى جَاءَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ وَضَرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْيَمْ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ مَا سُقْتَ إِلَيْهَا قَالَ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ.

---

yapılmıştır, İbnu Ebî Hayseme'nin tarihinde Zeyd ibn Evfâ'dan gelen rivayete göre bu kardeşlik akdi Mescit'te yapılmıştır.

3781- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman İbnu Avf Medine'ye geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla Ensar'dan Sa'd ibnu Rebî'i kardeş kıldı. Sa'd, zengin bir kimse idi. Sa'd, Abdurrahman'a: Malımı seninle yarı yarıya paylaşayım. Benim iki hanımım var. İki eşimden hangisini seversen senin için ondan boşanayım. İddeti bitip de sana helâl olunca onunla evlenirsin.

Bu teklif üzerine Abdurrahman İbnu Avf, Sa'd ibnur-Rebî'ye şöyle dedi: Allah senin malına ve ailene bereket versin. Medine'de içinde ticaret yapılan bir çarşı var mı? Bana Kaynuka oğullarının çarşısını gösterdiler.

Abdurrahman sonra Kaynuka çarşısına gitti. Satmak için yanında süzme peynir ve yağ götürdü. Ticaret için çarşıya gitmeye devam etti.

Aradan fazla bir zaman geçmeden, Abdurrahman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemin yanına üzerinde zifafa girenlere mahsus sarı zâferan kokusu olduğu hâlde geldi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem ona: "Evlendin mi?" diye sordu. Abdurrahman: "Evet," dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kiminle evlendin?" diye sordu. Abdurrahman: "Ensar'dan bir kadınla evlendim," dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ne kadar mehir verdin?" diye sordu. Abdurrahman: "Bir çekirdek, beş dirhem ağırlığınca altın," dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman İbnu Avf'a: "Bir koyun kesmekle de olsa bir velime (yani düğün yemeği) ver" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2049, 2293, 2781, 2937, 5073, 5148, 5153, 5155, 5167, 6082, 6386)

٣٧٨٢ - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ الْأَنْصَارُ اقْسِمْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ النَّخْلَ قَالَ لَا قَالَ يَكْفُونَنَا الْمَئُونَةَ وَيُشْرِكُونَنَا فِي الثَّمَرِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا.

3782- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiği zaman Ensâr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Hurmalıklarımızı bizimle Muhacir kardeşlerimiz arasında taksîm et, paylaştır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Hayır, bu paylaştırmayı yapmayacağım" dedi. Bunun üzerine Ensâr Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emriyle Muhacirlere:

-Bakım ve sulama işlerini siz üzerinize alın da, sizi mahsûlde ortak yapalım, dediler. Bu suretle Ensâr ve Muhacirler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emrini işittik ve itaat ettik, dediler.[31] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2325)

٤- بَاب حُبُّ الْأَنْصَارِ مِنَ الْإِيمَانِ

4- "Ensâr'ı Sevmek Îmândandır" Bâbı

٣٧٨٣- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارُ لَا يُحِبُّهُمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُبْغِضُهُمْ إِلَّا مُنَافِقٌ فَمَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ.

3783- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensâr'ı ancak mümin olan sever. Onlardan münafıktan başkası nefret etmez. Her kim Ensâr'ı severse Allah da onu sever, her kim de onlara karşı nefret beslerse, Allah da ona buğz eder, onlara karşı sevgi beslemez."

٣٧٨٤ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ.

---

31 Ensâr. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e, hurmalıklarının mülkiyetini arzedip, mallarının yarı yarıya taksimini rica etmişlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yardımın bu derecesini fazla görüp: "Hayır bu olmaz" buyurmuş ve akarın mülkiyeti sahiplerinin üzerinde kalmak üzere Muhâcirler'in çalışma ile ortak olmaları şeklini münâsip görmüş, böylece Ensâr'ın mülkiyet haklarını korumuştur.

3784- Enes ibnu Mâlik'ten -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensar sevgisi imaṇ alâmeti, Ensar'a buğz etmek ise nifak alâmetidir."[32] (Hadisin geçtiği diğer yer: 17)

٥- بَاب قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ أَنْتُمْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ

5- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ensâr'a: "İnsanlar içinde en çok sevdiğim sizlersiniz" Sözü Bâbı

٣٧٨٥ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّسَاءَ وَالصِّبْيَانَ مُقْبِلِينَ قَالَ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مِنْ عُرُسٍ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُمْثِلًا فَقَالَ اللَّهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ قَالَهَا ثَلَاثَ مِرَارٍ.

3785- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düğün yemeğinden gelen kadın ve çocukları gördü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalkarak:

-"Allah şahidim olsun ki, insanlar içinde en çok sevdiğim sizlersiniz " buyurdu ve bu sözü üç kere tekrarladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5180)

٣٧٨٦ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهَا صَبِيٌّ لَهَا

---

32 Münafık zahiren mü'min, bâtınen kâfir demek olunca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'le ilk muhâcirler'i konuklama, onlara evlât ve ıyâllerinden daha ileri muamele etme, uğurlarında mal ve canlarını harcama, dostlarına dost, düşmanlarına düşman olma suretiyle barındırma, yardım ve İslâm Dîni'ni azîz kılıp yükseltme gibi sıfatlarla sıfatlanan Ensâr'a bu sıfatlarından dolayı buğz edenlerin mü'min görünseler de kalben kâfir olduklarında şüphe yoktur.

فَكَلَّمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّكُمْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ مَرَّتَيْنِ.

3786- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir kadın çocuğu ile beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadınla konuştu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kere:

"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, insanlar içinde en çok sevdiğim sizlersiniz" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5234, 6645)

٦- بَاب أَتْبَاعِ الْأَنْصَارِ

6- Ensâr'a Tâbi Olanlar Bâbı

٣٧٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعْتُ أَبَا حَمْزَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَتْ الْأَنْصَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِكُلِّ نَبِيٍّ أَتْبَاعٌ وَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاكَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ أَتْبَاعَنَا مِنَّا فَدَعَا بِهِ فَنَمَيْتُ ذَلِكَ إِلَى ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَدْ زَعَمَ ذَلِكَ زَيْدٌ.

3787- Zeyd ibnu Erkam -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Her peygamberin tâbileri vardır. Bizler de sana tâbi olduk. Allah'a dua et de, kendilerine Ensar denilen ve onlardan güzel öğüt alınan, onlara iyi muamele edinilen kimselerden bize tâbiler eylesin.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onların bu istekleri üzerine onlara dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3787, 3788)

٣٧٨٨ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَمْزَةَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَتْ الْأَنْصَارُ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ أَتْبَاعًا وَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاكَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ أَتْبَاعَنَا مِنَّا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَتْبَاعَهُمْ مِنْهُمْ قَالَ عَمْرٌو فَذَكَرْتُهُ لِابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَدْ زَعَمَ ذَاكَ زَيْدٌ قَالَ شُعْبَةُ أَظُنُّهُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ.

3788- Ensâr'dan biri olan Ebu Hazma Talha ibnu Yezid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dediler:

-Her kavmin tâbileri vardır. Biz de sana tâbi olduk. Allah'a dua et de, kendilerine Ensar denilen ve onlardan güzel öğüt alınan, onlara iyi muamele edinilen kimselerden bize tâbiler eylesin.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Allah'ım! Ensâr'a tâbi olanları onlardan kıl" diye dua etti. (Hadsin geçtiği diğer yerler: 3787, 3788)

٧- بَاب فَضْلِ دُورِ الْأَنْصَارِ

7- Ensâr'ın Evlerinin Fazileti Bâbı

٣٧٨٩ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ ثُمَّ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ خَزْرَجٍ ثُمَّ بَنُو سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَقَالَ سَعْدٌ مَا أَرَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَدْ فَضَّلَ عَلَيْنَا فَقِيلَ قَدْ فَضَّلَكُمْ عَلَى كَثِيرٍ وَقَالَ عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ أَبُو أُسَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ.

3789- Ebu Useyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensâr evlerinin en hayırlısı Neccâr oğullarının evidir. Sonra Abdul-Eşhel oğullarının, sonra Hâris ibnu Hazrec oğullarının, sonra da Sâide oğullarının evidir. Ensâr evlerinin hepsinde hayır vardır."

Sa'd ibnu Ubâde şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin muhakkak Ensâr kabilelerini bizden daha faziletli kılmış olduğunu sanıyorum. Kendisine:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizi birçok Ensâr kabileb-

ri üzerine faziletli kılmıştır, denildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3790, 3807, 6053)

٣٧٩٠ - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ الطَّلْحِيُّ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ أَبُو سَلَمَةَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُسَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَيْرُ الْأَنْصَارِ أَوْ قَالَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ وَبَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ وَبَنُو الْحَارِثِ وَبَنُو سَاعِدَةَ.

3790- Ebu Useyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensar'ın en hayırlısı veya Ensar evlerinin en hayırlısı Neccâr oğulları, Abdul-Eşhel oğulları, Hâris oğulları ve Sâide oğullarıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3789, 3790, 3807, 6053)

٣٧٩١ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ خَيْرَ دُورِ الْأَنْصَارِ دَارُ بَنِي النَّجَّارِ ثُمَّ عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ دَارُ بَنِي الْحَارِثِ ثُمَّ بَنِي سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَلَحِقَنَا سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فَقَالَ أَبَا أُسَيْدٍ أَلَمْ تَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيَّرَ الْأَنْصَارَ فَجَعَلَنَا أَخِيرًا فَأَدْرَكَ سَعْدٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ خَيَّرْتَ دُورَ الْأَنْصَارِ فَجَعَلْتَنَا آخِرًا فَقَالَ أَوَلَيْسَ بِحَسْبِكُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنَ الْخِيَارِ.

3791- Ebu Humeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensâr evlerinin en hayırlısı Neccâr oğullarının evidir. Sonra Abdul-Eşhel oğullarının, sonra Hâris ibnu Hazrec oğullarının, sonra da Sâide oğullarının evidir. Ensâr evlerinin hepsinde hayır vardır."

Ebu Humeyd dedi ki: Sonra biz Sâide oğulları kabîlesinin reisi Sa'd ibnu Ubâde'yle karşılaştık. O şöyle dedi:

-E/ Ebu Useyd! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ensâr'ın birkısmını diğerlerinden daha hayırlı kıldığını biz Sâide oğullarını da sonuncu sırada zikrettiğini görmedin mi?

Bunun üzerine Sa'd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellenin yanına gelerek:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ensâr evlerinin en hayırlıları zikredildi ve bizim evimiz en sonuncu sırada zikredilmiş? dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'na:

-"En hayırlılar içinde olmanız size yetmez mi? buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1481)

٨- بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ قَالَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem in Ensâr'a: "Havuz Başında Bana Kavuşuncaya Kadar Sabredin" Sözü Bâbı

Bu sözü, Abdullah ibnu Zeyd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٣٧٩٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَسْتَعْمِلُنِي كَمَا اسْتَعْمَلْتَ فُلَانًا قَالَ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أُثْرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ.

3792- Useyd ibnu Hudayr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir adam:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Falancayı yaptığın gibi beni de sadaka toplama memuru veya bir beldeye emir tayin etmez misin? diyerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden talepte bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Benim ölümümden sonra sizler dünya işlerinde başkalarının size tercih edildiği zamanı göreceksiniz. Sizler bana Havzın başında kavuşuncaya kadar sabredin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7057)

٣٧٩٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي وَمَوْعِدُكُمْ الْحَوْضُ.

3793- Hişâm ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Enes ibnu Malik'ten -Allah ondan razı olsun- işittim, şöyle diyordu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensâr'a: "Şüphesiz sizler benden sonra yakında başkalarının sizlere tercih edildiği zamana kavuşacaksınız. Bununla beraber siz bana kavuşuncaya kadar sabredeniz. Sizin bana kavuşma yeriniz (Kevser) havuzudur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2043, 3144,3146, 4320, 6697)

٣٧٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ خَرَجَ مَعَهُ إِلَى الْوَلِيدِ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارَ إِلَى أَنْ يُقْطِعَ لَهُمْ الْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ تُقْطِعَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ الْمُهَاجِرِينَ مِثْلَهَا قَالَ إِمَّا لَا فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي فَإِنَّهُ سَيُصِيبُكُمْ بَعْدِي أَثَرَةٌ.

3794- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bahreyn'den gelen cizyeleri dağıtmak için Ensâr'ı çağırdı. Ensâr:

-Vallahi bize verdiğinin aynını Kureyşli muhacir kardeşlerimize de vermedikçe bu maldan almayız, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizler benden sonra yakında emirlerin sizlere dünya işlerinde sizlere çok az mal verildiğini hatta bundan sizleri yoksun bıraktıklarını, başkalarını size tercih ettiklerini göreceksiniz. Hâl böyle olunca sizler havz başında bana kavuşuncaya kadar sabredin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2377, 3163)

٩- بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْلِحْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ

9- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Ensâr ve Muhâcirler'i Islah Et" Duası Bâbı

٣٧٩٥ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِيَاسٍ مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَأَصْلِحْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ وَقَالَ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ.

3795- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muhacirler ve Ensar, Hendek savaşından önce hendek kazarlerken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âhiret hayatından başka hayat yoktur. Allah'ım! Ensar ve Muhacirleri ıslâh et!"

Katâde'nin Enes'ten, O'nun da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayetinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Ensar'ı bağışla" buyurmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2835, 2961, 3796, 4099, 4100, 6413, 7201)

٣٧٩٦ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ:

نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْجِهَادِ مَا حَيِينَا أَبَدَا

فَأَجَابَهُمْ: اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَأَكْرِمْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ.

3796- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muhacirler ve Ensâr, Hendek savaşında Medine etrafına hendek kazmaya ve sırtları üzerinde toprak taşımaya başladılar. Bu esnada da şöyle diyorlardı:

"Bizler yaşadığımız müddetçe Allah yolunda cihad için Muham-

med'e beyat ettik."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara şöyle cevap veriyordu:

"Âhiret hayatından başka hayat yoktur. Allahım! Sen Ensar ve Muhacirlere ikram et!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2835, 2961, 3795, 4099, 4100, 6413, 7201)

٣٧٩٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ جَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَحْفِرُ الْخَنْدَقَ وَنَنْقُلُ التُّرَابَ عَلَى أَكْتَادِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ.

3797- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hendek savaşında önce hendek kazıp ve sırtlarımızda toprak taşırken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âhiret hayatından başka hayat yoktur. Allah'ım! Sen Ensar ve Muhacirleri bağışla!" (Hadisin geçtiği diğer yerler 4098, 6414)

١٠- بَاب قَوْلِ اللَّهِ ﴿ وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ﴾

10- Allah Teâlâ'nın *«Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerinden önce tutarlar»* Kavli Bâbı

٣٧٩٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ إِلَى نِسَائِهِ فَقُلْنَ مَا مَعَنَا إِلَّا الْمَاءُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَضُمُّ أَوْ يُضِيفُ هَذَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ أَنَا فَانْطَلَقَ بِهِ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَكْرِمِي ضَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ مَا عِنْدَنَا إِلَّا قُوتُ صِبْيَانِي فَقَالَ هَيِّئِي طَعَامَكِ وَأَصْبِحِي سِرَاجَكِ وَنَوِّمِي صِبْيَانَكِ إِذَا أَرَادُوا عَشَاءً فَهَيَّأَتْ طَعَامَهَا

وَأَصْبَحَتْ سِرَاجَهَا وَنَوَّمَتْ صِبْيَانَهَا ثُمَّ قَامَتْ كَأَنَّهَا تُصْلِحُ سِرَاجَهَا فَأَطْفَأَتْهُ فَجَعَلَا يُرِيَانِهِ أَنَّهُمَا يَأْكُلَانِ فَبَاتَا طَاوِيَيْنِ فَلَمَّا أَصْبَحَ غَدَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ضَحِكَ اللَّهُ اللَّيْلَةَ أَوْ عَجِبَ مِنْ فَعَالِكُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾

3798- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kişi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona yemek ikram edilmesi için hanımlarının yanına gönderdi. Hanımları:

-Bizim yanımızda sudan başka bir şey yok, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bunu kim evinde misafir edip yemek ikram eder? buyurdu. Ensâr'dan biri:

-Ben onu evimde misafir ederim, dedi. Onunla birlikte evine gitti. Hanımına:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin misafirine ikram et, dedi. Hanımı:

-Yanımızda çocuklarımın azığından başka bir şey yoktur, dedi. Kocası:

-O yemeğini hazırlayıp getir, ışığını yak, çocuklar yemek istediklerinde de onları uyut, dedi. Hanımı yemeği hazırladı, kandili yaktı ve çocuklarını da uyuttu. Sonra kalktı ve kandili düzeltir gibi yaparak kandili söndürdü. O ikisi yemekten yer gibi yaptılar. Misafirlerinin karnını doyurdular. O ikisi ise aç olarak yattılar. Sabah olunca o adam misafiriyle birlikte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gitti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hanımınla senin yaptığın şeye Allah güldü veya hayret etti. Sizin bu davranışınız üzerine de şu âyeti indirdi:

«Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerinden önce tutarlar. Kim nefsinin mal hırsından korunursa, işte asıl kurtuluşa erenler bunlardır.» Haşr: 9 (Hadisin geçtiği diğer yer: 4889)

١١- بَاب قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ

11- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Ensâr'ın İyiliklerini Kabul Edin, Kötülüklerinden ise Vazgeçin" Sözü Bâbı

٣٧٩٩ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَبُو عَلِيٍّ حَدَّثَنَا شَاذَانُ أَخُو عَبْدَانَ حَدَّثَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ مَرَّ أَبُو بَكْرٍ وَالْعَبَّاسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِمَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ وَهُمْ يَبْكُونَ فَقَالَ مَا يُبْكِيكُمْ قَالُوا ذَكَرْنَا مَجْلِسَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَّا فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ قَالَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ عَصَبَ عَلَى رَأْسِهِ حَاشِيَةَ بُرْدٍ قَالَ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ وَلَمْ يَصْعَدْهُ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أُوصِيكُمْ بِالْأَنْصَارِ فَإِنَّهُمْ كَرِشِي وَعَيْبَتِي وَقَدْ قَضَوْا الَّذِي عَلَيْهِمْ وَبَقِيَ الَّذِي لَهُمْ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ.

3799- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir ve Abbas -Allah onlardan razı olsun- Ensâr'ın toplanıp oturdukları yere uğradılar. O esnada Ensar ağlıyordu. Abbas onlara:

-Sizi ağlatan şey nedir, niçin ağlıyorsunuz? diye sordu. Onlar dediler ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bizim aramızda oturduğu günleri hatırladık, dediler. Onlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber otururlardı. Bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından hemen önce idi. Ensar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu hastalığında öleceğinden ve bir daha kendileriyle beraber oturamayacağından korktular. Bunu kaybetmenin vermiş olduğu hüzünden dolayı ağlıyorlardı. Abbas, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girdi ve O'na bu durumu haber verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını bir kumaşla doladığı hâlde Mescit'e geldi ve minbere çıktı. Bu O'nun ölümünden önceki son minbere çıkışıydı. Allah Azze ve Celle'ye hamd ve senâ ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Ensar'a iyi davranmanızı tavsiye ederim. Muhakkak ki onlar benim arkadaşlarım, sırdaşlarım ve güvendiğim kimselerdir. Onlar üzerlerine düşen yardım vazifesini yerine getirdiler. Şimdi ise sizlerin onlara karşı olan görevlerinizi yerine getirmeniz gerekir. Onların iyiliklerini kabul edin, kötülüklerinden ise vazgeçin, onları affedin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3801)

٣٨٠٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْفَسِيلِ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ مِلْحَفَةٌ مُتَعَطِّفًا بِهَا عَلَى مَنْكِبَيْهِ وَعَلَيْهِ عِصَابَةٌ دَسْمَاءُ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَتَقِلُّ الْأَنْصَارُ حَتَّى يَكُونُوا كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ أَمْرًا يَضُرُّ فِيهِ أَحَدًا أَوْ يَنْفَعُهُ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ.

3800- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etmeden önceki hastalığında omuzlarını bir kumaşla kapatmış, başına da bir örtü örtmüş olduğu hâlde Mescit'e çıktı. Minberin üzerine oturdu. Allah Azze ve Celle'ye hamd edip senâ ettikten sonra şöyle buyurdu:

"İnsanlar çoğalırken Ensar ise tuzun yemekte eriyip yok olduğu gibi azalıyorlar. Her kim, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetinin herhangi bir işini üstlenir ve insanlara fayda ve zararı dokunabilecek bir konumda olursa, Ensar'dan iyi insanların güzelliklerini kabul etsin, onların kötülerini de affetsin."[33] (Hadisin geçtiği diğer yer: 927)

٣٨٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

33 Ensâr'ın iyilik edenlerinden kabul edin demek, onlara yönelip ikram edin; kötülük edenlerin kötülüklerinden vazgeçin demek, onların dînî hadler dışındaki kötülüklerini cezalandırmayın, affedin demektir. Bunca mal ve can fedakârlıklarıyla kazanılmış en yüksek mertebeler hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beyanıyla bildirilen ne büyük bir müjde.

الْأَنْصَارُ كَرِشِي وَعَيْبَتِي وَالنَّاسُ سَيَكْثُرُونَ وَيَقِلُّونَ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ.

3801- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensâr benim arkadaşlarım, sırdaşlarım, güvendiğim insanlardır. İnsanlar çoğalacak, Ensâr ise azalacaktır. Ensar'dan iyi insanların güzelliklerini kabul edin, onların kötülerini de affedin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3799)

١٢ - بَاب مَنَاقِبُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

12- Sa'd İbnu Muâz'ın -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı[34]

٣٨٠٢ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةُ حَرِيرٍ فَجَعَلَ أَصْحَابُهُ يَمَسُّونَهَا وَيَعْجَبُونَ مِنْ لِينِهَا فَقَالَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ لِينِ هَذِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ خَيْرٌ مِنْهَا أَوْ أَلْيَنُ رَوَاهُ قَتَادَةُ وَالزُّهْرِيُّ سَمِعَا أَنَسًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3802- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ipekten bir elbise hediye edildi. Ashabı o ipek elbiseye dokundular ve onun yumuşaklılığı karşısında şaşırdılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

34 Sa'd ibn Muâz, Ensâr'ın Evs kabîlesinin en yüksek şahsiyetidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hicretinden önce Mus'ab ibn Umeyr'in daveti ile Müslüman olmuş, sonra kabilesi halkına: Siz Müslüman oluncaya kadar sizin erkeklerinize, kadınlarınıza söz söylemek bana haram olsun! diyerek, bütün Abdu'l Eşhel oğullarının hidayetine sebep olmuştur. Bedir ve Uhud'da hazır bulundu. Hendek harbinde bir ok yarası almış, Mescit'te kurulan bir çadırda tedavî edildiyse de bir ay sonra o yaranın tekrar deşilmesiyle şehit olmuştur.

"Siz bu ipek elbisenin ne kadar da yumuşak oluşuna mı şaşıyorsunuz? Muhakkak ki Sa'd ibnu Muaz'ın cennetteki mendilleri bundan daha hayırlı ve daha yumuşaktır."[35] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3249)

٣٨٠٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا فَضْلُ بْنُ مُسَاوِرٍ خَتَنُ أَبِي عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ وَعَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ فَقَالَ رَجُلٌ لِجَابِرٍ فَإِنَّ الْبَرَاءَ يَقُولُ اهْتَزَّ السَّرِيرُ فَقَالَ إِنَّهُ كَانَ بَيْنَ هَذَيْنِ الْحَيَّيْنِ ضَغَائِنُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اهْتَزَّ عَرْشُ الرَّحْمَنِ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ.

3803- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sa'd ibnu Muaz'ın ölümüyle Allah'ın Arş'ı titredi."

A'meş'ten gelen rivayette O şöyle dedi: Bize Ebu Salih, Cabir'den, O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden yukarıdaki hadisin benzerini rivayet etmişlerdir. Bir adam Cabir'e:

-Bera, Sa'd ibnu Muaz'ın naşının konduğu tabutun sallandığını söylüyor, dedi. Bunun üzerine Cabir şöyle dedi:

-Evs ve Hazrec kabileleri arasında nefret vardı. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim:

"Rahman'ın Arş'ı Sa'd ibnu Muaz'ın ölümüyle titredi."[36]

٣٨٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أُنَاسًا نَزَلُوا

35 Hadîste Sa'd'ın cennetlik olduğu haber verilmiştir ki, bu Sa'd için çok büyük bir menkabedir.

36 Arş'ın, Sa'd ibn Muâz'ın ölümü sebebiyle titremesi, o sırada Allah'ın Arş'ta bir his, bir idrâk yaratmasıyla mümkündür. Bu titreme, Sa'd ibn Muâz'ın ruhunun gelmesine sevinmekten hâsıl olan bir titremedir, denilmiştir.

عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا بَلَغَ قَرِيبًا مِنَ الْمَسْجِدِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا إِلَى خَيْرِكُمْ أَوْ سَيِّدِكُمْ فَقَالَ يَا سَعْدُ إِنَّ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ مُقَاتِلَتُهُمْ وَتُسْبَى ذَرَارِيُّهُمْ قَالَ حَكَمْتَ بِحُكْمِ اللَّهِ أَوْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ.

3804- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kurayza oğulları, Sa'd ibnu Muâz'ın hükmüne razı olup kalelerinden inince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a haberci gönderdi. Sa'd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yakın bir yerde bulunuyordu. Akabinde bir merkep üzerinde geldi. Sa'd yaklaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"En hayırlınız veya seyyidiniz için ayağa kalkın!" buyurdu.[37]

Sa'd geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sa'd'a:

-"Bunlar senin hükmüne razı oldular" buyurdu. Sa'd:

-Ben bunlardan savaş meydanında savaşanlarının öldürülmesine, kadınları ve çocuklarının esîr edilmesine hükmediyorum, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak sen onlar hakkında Melik olan Allah'ın hükmüyle hüküm verdin"[38] buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3043, 4121, 6262)

١٣ - بَاب مَنْقَبَةُ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ وَعَبَّادِ بْنِ بِشْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

13- Useyd ibnu Hudayr[39] ve Abbâd ibnu Bişr'in[40] -Allah o ikisinden razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

37 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Muhacirler arasında Ebu Bekir'i ne kadar severse, Ensâr arasında da Sa'd ibn Muâz'ı o derece severdi. Seyyidiniz için ayağa kalkından maksat ise, Sa'd, yaralı ve merkebi ile gelmişti onu indirin ona yardım edin manasındadır.

38 Yani isabet ettin, demiştir.

39 Sâ'd ibn-i Muaz ile Useyd ibn-i Hudayr, Abdieşhel oğulları kabilesinin evlâtları idiler. Her ikisi de müşrik ve eski dinlerinde bulunuyorlardı. Ayrıca Sa'd ibn-i Muaz, Es'ad ibn-i Zürâre'nin halasının oğlu idi. Bunlar, Mus'ab ile Es'ad'ın bostana girdiklerini işitince, Sâ'd ibni Muaz, Useyd ibn-i Hudeyr'e; "Bizim, akılları ermez

٣٨٠٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ أَخْبَرَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَإِذَا نُورٌ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا حَتَّى تَفَرَّقَا فَتَفَرَّقَ النُّورُ مَعَهُمَا وَقَالَ مَعْمَرٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ إِنَّ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَرَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ وَقَالَ حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ كَانَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَعَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3805- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından iki kişi, Ne-

---

zaif olanlarımızı azdırmak için mahallemize gelen şu adamlara git de, onları tehdit et ve mahallemize gelmekten menet! Bilirsin ki, Es'ad ibn-i Zürâre benim akrabamdandır, halamın oğludur. Bunun için ben, onun yanına gidemeyeceğim. Öyle olmasaydı, bu işi yapmaya ben yeterdim." dedi. Bunun üzerine Useyd mızrağını alıp onlara doğru ilerledi. Es'ad ibn-i Zürâre, Useyd'i görünce Mus'ab ibn-i Umeyr'e; "Bu gelen kavminin ulusudur. Yanına geldiğinde onu Allah'ı tasdik ettirmeye çalış!" dedi. Mus'ab; "Otururbut onunla konuşurum!" dedi. Useyd, sövüp sayarak geldi, tepelerine dikildi. "Siz bize niye geldiniz? Akılları ermez ve zaif olanlarımızı azdırmak için mi? Hayatınız size lâzımsa, hemen buradan ayrılın!" dedi. Mus'ab, O'na gayet nazikâne; "Hele biraz otur, sözümüzü dinlerseniz, maksadımızı anlarsınız. Beğenirseniz kabul edersiniz, beğenmeyecek olursanız, yüz çevirir hoşlanmadığınız şeye o zaman engel olursunuz. Olmaz mı?" dedi. Useyd; "Yerinde bir söz söyledin!" dedi ve mızrağını yere saplayıp yanlarına oturunca, Mus'ab, İslâm dini hakkında bir konuşma yaptı ve ona Kur'ân-ı Kerim okudu. Useyd, Kur'ân-ı Kerîm'i dinleyince O'nun tesiri altında kaldı ve "Bu ne kadar güzel. Bu dîne girmek için neler yapılmalı?" diye sordu. Mus'ab ve Es'ad, ona îcâbeden esasları söylediler, "Gusleder temizlenirsin, sonra şehâdet getirir, Yüce Allah'a şehadet edersin, daha sonra namaz kılarsın." dediler. Bunun üzerine Useyd kalkıp gitti ve gusletti, elbisesini temizledi. Şehadet kelimesini söyleyerek Allah'a şehadet getirdi. Sonra da, kalkıp iki rek'at namaz kıldı ve böylece Müslüman oldu.

40 Tarihçilerin hakkında; "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, O'na ne buyurdularsa, ne vazife verdilerse harfiyyen tatbik etmiş, zerre kadar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünü ihmal etmemiştir." dedikleri Abbad b. Bişr, Ensar'dan olup Evs Kabilesi'nin Eşhel oğulları kolundan idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye hicretinden önce oraya öğretmen olarak gönderdiği Mus'ab b. Umeyr vasıtasıyla müslüman oldu. Hicretten sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nunla Utbe b. Rebia arasında kardeşlik bağı (muahat) oluşturdu. Müminlerin annesi Âişe'nin O'nun ve O'ndan sonra müslüman olan diğer iki Ensar hakkında şöyle dediği rivayet edilmiştir.; "Ensar'dan üç kişi vardır ki, faziletle hiç kimse onların üstüne çıkamamıştır. Hepsi de Benî Abd-il Eşhel'den olan bu şahıslar: Said İbni Muaz, Üseyd bin Hudayr ve Abbad bin Bişr'dir."

bi sallallahu aleyhi ve sellemin yanında zifiri karanlıkta çıktılar. O ikisinin önünü lambaya benzer bir ışık (Allah tarafından) ışıtıyordu. O ikisi ayrıldığında o ışıkta onlarla beraber ayrıldı. Ve tâ ki ailelerine gelinceye kadar ışık onların önlerini aydınlattı.[41]

Ma'mer'in Sâbit'ten, O'nun da Enes'ten rivayetinde Enes: "Useyd ibnu Hudayr ile Ensâr'dan bir adam" şeklinde söylemiştir.

Hammâd şöyle dedi: Sabit Enes'ten haber verdi. O şöyle dedi: Useyd ibnu Hudayr ve Abbâd ibnu Bişr Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında idiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 465, 3639)

١٤ - بَاب مَنَاقِبُ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

14- Muâz İbnu Cebel'in[42] -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

٣٨٠٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيٍّ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ.

---

41 Bunların böyle bir nura nail olmaları, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sohbetini kaçırmamak ve yatsı namazını Peygamber'le birlikte kılmak faziletini kazanmak için gece karanlığına kalmalarıdır.

42 Muâz, aynı zamanda sahabenin fakihlerinden olup dinde vukuf (ince anlayış) sahibiydi. Daha Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sağlığında fetva vermeye başlamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun hakkında: "Ümmetin içerisinde helâl ve haramı en iyi bilen Muâz b. Cebel'dir" demiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu, İslâm'ı anlatıp öğretmek ve Kur'an-ı Kerim'i ezberletmek üzere, Hicretin dokuzuncu yılında Yemen'e göndermişti. Yemenlilere, size ashabımdan ilmi ve dini en iyi bilen hayırlı bir kimseyi gönderiyorum diye bir de mektup yazdı. Sonra, Ey Muâz! Belki bu son görüşmemiz olabilir. Allah seni dinde başarılı kılsın ve sana hidâyet nasip etsin; önünden, arkandan, sağından, solundan, yukarıdan veya aşağı tarafından gelebilecek her türlü belâ ve musibetlerden korusun. Senden, insanların ve cinlerin kötülüklerini uzaklaştırsın. Ey Muâz, belki mescidimi ve kabrimi ziyaret edersin" Bunun üzerine Muâz, üzüntüsünden ağlayarak ayrıldı. Netice Allah Rasülü'nün tahmin ettiği gibi oldu. Muâz, Ebu Bekir'in halifeliği döneminde Yemen'den döndü. Kalan ömrünü Şam'da geçirdi ve

3806- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kur'ân okumayı şu dört kişiden isteyiniz: Abdullah ibnu Mesud'dan, Ebu Huzeyfe'nin azatlı kölesi Sâlim'den, Ubey ibnu Ka'b'dan, Muâz ibnu Cebel'den." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3758)

١٥ - بَاب مَنْقَبَةُ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

15- Sa'd ibnu Ubâde'nin -Allah ondan razı olsun- Menkıbesi Bâbı[43]

وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا.

Âişe -Allah ondan razı olsun-: Sa'd ibnu Ubâde, İfk hâdisesinden önce iyi bir adam idi, demiştir.

٣٨٠٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَبُو أُسَيْدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ ثُمَّ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ ثُمَّ بَنُو سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَكَانَ ذَا قَدَمٍ فِي الْإِسْلَامِ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ فَضَّلَ عَلَيْنَا فَقِيلَ لَهُ قَدْ فَضَّلَكُمْ عَلَى نَاسٍ كَثِيرٍ.

3807- Ebu Useyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

Ürdün'de Tâûn hastalığından, henüz genç sayılabilecek bir yaşta otuz sekiz yaşında vefat etti.

43 Sa'd ibn Ubâde, Akabe Bey'atı'nda bulunmuş kıdemli sahâbîlerdendi. Gazalarda Hazrecliler'in sancağını taşırdı. Âişe'nin şehâdet ettiği gibi, İfk hâdisesinden evvel iyi bir kimse idi. Fakat cahiliyet devrinden beri Araplar arasında hakîkaten ziyade kabile gayreti hüküm sürdüğünden, Sa'd ibn Ubâde de Hazrecliler'i ve bu arada İbnu Ubeyy gibi azgın bir münâfıkı müdâfaa edeyim derken haktan ayrılıyordu. Sa'd ibn Ubâde, Peygamber'in vefatı üzerine Ebu Bekir'e bey'at etmekten çekinerek Şâm tarafına gitmiş ve on beşinci hicret yılında Havrân'da vefat etmiştir.

"Ensâr evlerinin en hayırlısı Neccâr oğullarının evleridir. Sonra Abdul-Eşhel oğullarının, sonra Hâris ibnul-Hazrec oğullarının, sonra da Sâide oğullarının evleridir. Ensâr evlerinin hepsinde hayır vardır."

İslâm'da kıdem sahibi olan Sa'd ibnu Ubâde: Görüyorum ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem diğer kabileleri bizden daha üstün tutuyor, dedi. Bunun üzerine ona denildi ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizleri insanların bir çoğundan üstün tuttu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3789)

١٦ - بَاب مَنَاقِبُ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

16- Ubey İbnu Ka'b'ın[44] -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

٣٨٠٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ ذُكِرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَقَالَ ذَاكَ رَجُلٌ لَا أَزَالُ أُحِبُّهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَبَدَأَ بِهِ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ.

---

44 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in vahiy kâtiplerindendir. Übey'ın babasının adı Ka'b, annesinin ismi Suheyle'dir. İki künyesi vardır: Ebu'l-Münzir ve Ebu't Tufeyl. Medineli olup Hazrec kabilesinin Neccâr oğulları kolundandır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Übey b. Ka'b'ın Müslümanlığı kabul etmesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye hicret etmesinden önce, Akabe biatlarında olmuştur. Übey b. Ka'b ikinci Akabe biatında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e biat eden yetmiş kişi içerisinde idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medineli Müslümanlar arasında yapmış olduğu kardeşlik antlaşmasında Übey b. Ka'b ile Aşere-i Mübeşşere (Cennetle müjdelenen on kişi) den Said b. Zeyd'i kardeş yaptı. Übey, Rasûl-i Ekrem ile Bedir, Uhud, Hendek ve diğer bütün muharebelere katıldı. Uhud muharebesinde kendisine bir ok isabet etmiş, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona bir tabip göndermiş, tabip okun girdiği yerdeki damarı keserek üzerini dağlamıştı. Bu suretle Übey b. Ka'b bu arızadan kurtulmuş oldu. Medine'de hicri 22 senesinde öldüğünü söyleyenler olduğu gibi, Ömer "Bugün Müslümanların ulusu öldü" demiştir. Onun Osman'ın hilafeti döneminde hicri 30'da öldüğünü söyleyenler de olmuştur. Bize göre bu daha doğrudur. Çünkü Hz. Osman ona Kur'an'ı cem etmesini emretmiştir."

3808- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Amr'ın yanında Abdullah ibnu Mesud anıldı. Bunun üzerine Abdullah ibnu Amr şöyle dedi: İşte bu o kimsedir ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şu sözünü duyduğum günden bu yana onu sevmeye devam edeceğim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kur'ân okumayı dört kişiden alın. Bunlar: Abdullah ibnu Mesud -ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saymaya onunla başladı- Ebu Huzeyfe'nin azatlı kölesi Salim, Ubey ibnu Ka'b ve Muaz ibnu Cebel."
(Hadisin geçtiği diğer yer: 3758)

٣٨٠٩ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ سَمِعْتُ شُعْبَةَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُبَيٍّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ ﴿لَمْ يَكُنْ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ قَالَ وَسَمَّانِي قَالَ نَعَمْ فَبَكَى.

3809- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ubey ibnu Ka'b'a:

"Allah Azze ve Celle Allah bana ﴿لَمْ يَكُنْ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (Beyine: 1) âyetini sana okumamı emretti" buyurdu. Ubey:

-Allah benim adımı bu şekilde zikretti mi? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet" diye cevap verdi. Bunun üzerine Ubey ibnu Ka'b ağladı.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 4959, 4961, 4970)

١٧- بَاب مَنَاقِبُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

17- Zeyd İbnu Sâbit'in[45] -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

45 Zeyd b. Sâbit b. ed-Dahhâk b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Abdi Avf (veya Abd b. Avf) b. Ganem b. Mâlik b. en-Neccâr el-Ensârî el-Hazrecî.Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabının ileri gelenlerinden biridir. Ensâr'dan, Hazrec kabile-

٣٨١٠ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَةٌ كُلُّهُمْ مِنَ الْأَنْصَارِ أُبَيٌّ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَأَبُو زَيْدٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ قُلْتُ لِأَنَسٍ مَنْ أَبُو زَيْدٍ قَالَ أَحَدُ عُمُومَتِي.

3810- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Kurân'ı dört kişi ezberlemişti ki, bunların hepsi de Ensâr'dandır. Bunlar: Ubey ibnu Ka'b, Muâz ibnu Cebel, Ebu Zeyd, Zeyd ibnu Sabit'tir.

Katâde şöyle dedi: Ben Enes'e: Ebu Zeyd kimdir? diye sordum. Enes: Amcalarımdan biridir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3996, 5003, 5004)

١٨ - بَاب مَنَاقِبُ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

18- Ebu Talha'nın[46] -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

---

sinin bir kolu olan Neccâroğulları'na mensuptur. Annesi, Nevâr bint Mâlik b. Muâviye b. Neccâr'dır. Zeyd'in künyesi Ebu Hârice'dir, fakat, Ebu Saîd ve Ebu Abdi'r-Rahmân olarak da çağrılıyordu.Zeyd, hicretten yaklaşık on bir yıl önce dünyaya gelmiştir. Babası Sabit, Buâs Günü öldürüldüğü vakit Zeyd, henüz altı yaşlarında bir çocuktu. Zeyd b. Sâbit, çok akıllı, zekî ve hafızası güçlü bir sahâbî idi. O'nun bu meziyetini fark eden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeyd'ten İbranice ve Süryanice'yi öğrenmesini istedi.Bunun üzerine Zeyd, hemen işe koyularak çok kısa bir sürede, hem İbranice hem de Süryanice okuma-yazmayı öğrendi. Bundan sonra Rasûlullah'a gelen mektupları kendisi okuyor, cevap gerekiyorsa yazıyordu. Bu arada asıl görevi olan vahiy kâtipliğini de sürdürüyordu.Zeyd b. Sâbit, ashâbın en âlimlerinden biriydi. Sadece Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemekle kalmamış, mirasla ilgili feraiz ilmini de çok iyi öğrenmişti. Öyle ki, ashâb arasında bu ilmi O'ndan daha iyi bilen yoktu.Gerek Ömer, gerekse Osman, Medine'den ayrıldıkları zaman Zeyd b. Sabit'i vekil bırakırlardı. Osman, O'nu ziyade seviyordu. Zeyd'in vefat tarihi konusundaki rivayetler arasında tam bir mutabakat olmamasına rağmen, büyük bir ihtimalle h. 45 yılında vefat etmiştir ve buna göre tahmini yaşı da 54'tür. Zeydten; İbn Ömer, Ebu Saîd, Ebu Hureyre, Enes, Sehl b. Huneyf ve Abdullah b. Yezîd el-Hutamî gibi sahâbîler rivayette bulunmuşlardır. Tabiînden de; Saîd b. el-Müseyyeb, Kasım b. Muhammed, Süleyman b. Yesâr, Ebân b. Osman, Büsr b. Said ve Zeyd'in iki oğlu, Harice ile Süleyman ve başkaları rivayet etmişlerdir.

46 **Ebu Talha Zeyd İbni Sehl**; Medineli Müslümanlar arasında bağ ve bahçeye en çok sahip olandı. Mescid-i Nebevi'nin karşısında Beyruha adlı bir bahçesi vardı. Hurma ağaçları, asma ve tatlı suyu ile meşhurdu. Efendimiz sık sık buraya uğrar,

٣٨١١ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُجَوِّبٌ بِهِ عَلَيْهِ بِحَجَفَةٍ لَهُ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ الْقِدِّ يَكْسِرُ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَكَانَ الرَّجُلُ يَمُرُّ مَعَهُ الْجَعْبَةُ مِنَ النَّبْلِ فَيَقُولُ انْثُرْهَا لِأَبِي طَلْحَةَ فَأَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لَا تُشْرِفْ يُصِيبُكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشَمِّرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تُنْقِزَانِ الْقِرَبَ عَلَى مُتُونِهِمَا تُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرْجِعَانِ فَتَمْلَآنِهَا ثُمَّ تَجِيئَانِ فَتُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيْ أَبِي طَلْحَةَ إِمَّا مَرَّتَيْنِ وَإِمَّا ثَلَاثًا.

3811- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında askerler bozulup insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından dağıldığı sırada Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin önünde elindeki deriden kalkanıyla kendini siper etmişti. Ebu Talha iyi bir ok akıtıcısı idi. Yayının kirişi sert olduğundan dolayı ok hızlı giderdi. Uhud savaşında Ebu Talha iki veya üç yay kırmıştır. O gün Ebu Talha'nın yanından terkisi okla dolu olarak geçen her kese Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

---

suyundan içerdi. Bu bahçeyi Allah rızası için infak edip amcazadelerine bağışladı. O, bağış yapılacak yerde malıyla, savaş meydanlarında da canıyla comertti. Müslüman olduktan sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden ayrılmayanlardandı. Efendimizi canı gibi sever, ona hizmeti şeref bilirdi. Huzur-i âlilerinde pür edep diz çökerek otururdu. Onu gölge gibi takip ederdi. Bütün savaşlara iştirak etti. Uhud günü en zor anlarda dahi yanından ayrılmadı. "Canım canın için feda, yüzüm yüzün için kalkandır Ya Rasulallah" diyerek vucudunu siper etti. Evinde pişirdiği yemegi yalnız yiyemezdi. Sevgili Peygamberimize haber gönderir onun iştirakini isterdi. Efendimiz de zaman zaman gider, Ümmü Süleym'in hazırladığı yemeği yer ve orada oyle uykusuna yatardı. Ebu Talha bu deniz harbine katıldı. Gemide ağır hastalandı ve bir müddet sonra vefat etti. (654 m.) Yedi gün süreyle karaya çıkamadıkları için defnedilememişti. Ancak cesedinde de herhangi bir bozulma meydana gelmemiştir. Ebu Talha 92 hadis-i şerif rivayet etti.

-"Terkindeki okları Ebu Talha'nın önüne boşalt" diyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düşman ordusuna bakmak için yüksek bir yere çıkınca Ebu Talha şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Anam-babam sana feda olsun! Yüksek yere çıkma ki düşman oklarından biri sana isabet etmesin! Benim göğsüm senin göğsüne siperdir!

Ben Uhud savaşında Ebu Bekir'in kızı Âişe ile Ümmü Suleym'i yaralılar arasında dolaşırlarken gördüm. O ikisi rahat yürüyebilmek için elbiselerini toplamışlardı. Öyle ki ben onların ayaklarındaki halhallarını gördüm. Bu ikisi sırtlarında su kırbaları taşıyarak yaralıların ağzına su veriyorlardı. Sonra tekrar geri dönüp kırbalara su dolduruyor ve yaralılara su veriyorlardı.

Uhud savaşında Ebu Talha'nın eline iki veya üç kılıç darbesi isabet etmişti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2880, 2902, 4064)

١٩ - بَاب مَنَاقِبُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ سَلَامٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ

19- Abdullah İbnu Selâm'ın[47] -Allah ondan razı olsun- Menkıbeleri Bâbı

٣٨١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللّٰهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ

47 Medîne'deki Yahûdî Benî Kaynuka kabîlesinden idi. Soyu Hz.Yûsuf'a dayanıyordu. Asıl ismi Husayn idi. Müslüman olunca Rasûlullah efendimiz ona Abdullah ismini verdi.Îmân etmeden önce, Yahudî âlimlerinden idi. Müslüman olması çok ibretlidir. Ailesini ve akrabalarını İslâmiyet'e davet etti. Halası da dâhil hepsi Müslüman oldular. O'nun îmân etmesi Yahudîleri çok kızdırdı. Bunun için kendisini sıkıştırmaya başladılar. Hatta Yahudî âlimlerinden bazıları: Araplardan peygamber çıkmaz. Senin adamın hükümdardır, diyerek, Abdullah bin Selâm'ı İslâmiyet'ten vazgeçirmeye kalkıştılarsa da muvaffak olamadılar. Kendisi ile birlikte Sa'lebe bin Sa'ye, Üseyd bin Sa'ye, Esed bin Ubeyd ve bazı Yahudîler samimi olarak Müslüman oldular. Yahudî âlimi iken Müslüman olup îmân ile şereflenince, kendini tamamen İslâm dînine verdi. Yahudilerin kendisi hakkında uydurdukları iftiralara kulak asmadı.Abdullah hakikaten, ahlâk ve ilim ile kendini süsleyen Cennetlik insanlardan idi.

الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ وَفِيهِ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ﴾ الْآيَةَ قَالَ لَا أَدْرِي قَالَ مَالِكٌ الْآيَةَ أَوْ فِي الْحَدِيثِ.

3812- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Abdullah ibnu Selâm dışında bir kimse için "Bu cennet ehlindendir" buyururken işitmedim. ***«Keza de ki: "Bana söyler misiniz, eğer bu Kur'ân Allah katından ise, siz de onu inkâr etmişseniz, İsrail oğullarından bir şâhit de bunun bir benzerine şâhitlik edip ona inanmışsa ve siz de büyüklük taslamışsanız bu takdirde siz insanların en sapığı olmaz mısınız? Şüphesiz Allah, zâlim olan kavme asla hidayet etmez.»*** (Ahkâf: 10) Bu âyet de O'nun hakkında inmiştir."

Abdullah ibnu Yûsuf şöyle dedi: Ben İmâm Mâlik'in bu âyetin nüzulünün bu kıssanın içinde olduğunu kendi nefsinden mi söyledi veya bu hadîsin içinde midir; bilmiyorum. (Hadisin geçtiği diğer yerler 7010, 7014)

٣٨١٣ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ السَّمَّانُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ فَدَخَلَ رَجُلٌ عَلَى وَجْهِهِ أَثَرُ الْخُشُوعِ فَقَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ تَجَوَّزَ فِيهِمَا ثُمَّ خَرَجَ وَتَبِعْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّكَ حِينَ دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ قَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ وَاللَّهِ مَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ مَا لَا يَعْلَمُ وَسَأُحَدِّثُكَ لِمَ ذَاكَ رَأَيْتُ رُؤْيَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَصَصْتُهَا عَلَيْهِ وَرَأَيْتُ كَأَنِّي فِي رَوْضَةٍ ذَكَرَ مِنْ سَعَتِهَا وَخُضْرَتِهَا وَسْطَهَا عَمُودٌ مِنْ حَدِيدٍ أَسْفَلُهُ فِي الْأَرْضِ وَأَعْلَاهُ فِي السَّمَاءِ فِي أَعْلَاهُ عُرْوَةٌ فَقِيلَ لِي ارْقَ قُلْتُ لَا أَسْتَطِيعُ فَأَتَانِي مِنْصَفٌ فَرَفَعَ ثِيَابِي مِنْ خَلْفِي فَرَقِيتُ حَتَّى كُنْتُ فِي أَعْلَاهَا فَأَخَذْتُ بِالْعُرْوَةِ فَقِيلَ لَهُ اسْتَمْسِكْ فَاسْتَيْقَظْتُ وَإِنَّهَا لَفِي يَدِي فَقَصَصْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تِلْكَ الرَّوْضَةُ الْإِسْلَامُ وَذَلِكَ الْعَمُودُ عَمُودُ الْإِسْلَامِ وَتِلْكَ الْعُرْوَةُ عُرْوَةُ الْوُثْقَى فَأَنْتَ عَلَى الْإِسْلَامِ حَتَّى تَمُوتَ وَذَاكَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ عَنْ ابْنِ سَلَامٍ قَالَ وَصِيفٌ مَكَانَ مِنْصَفٌ.

3813- Kays ibnu Ubâd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Medine Mescidi'nde oturuyordum. O esnada yüzünde huşû izi olan bir adam içeriye girdi. Orada bulunanlar:

-Bu, cennet ehlinden bir kimsedir, dediler. O gelen uzun olmayacak bir şekilde iki rekât namaz kıldı. Sonra dışarıya çıktı. Ben de onun arkasından gittim. Ona dedim ki:

-Sen mescide girdiğinde, bu cennet ehlinden biridir, dediler. O şöyle dedi:

-Vallâhî hiçbir kimseye bilmediği bir şeyi söylemesi gerekmez. Neden böyle söylenildiğini sana haber vereyim: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bir rüya gördüm ve gelip bu rüyamı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattım.[48] Rüyamda kendimi bir bahçede gördüm. -Abdullah ibnu Selâm, o bahçenin genişliğini, yeşilliğini zikretti- Ve o bahçenin ortasında demirden bir direk vardı. Bu direğin alt tarafı yerde, yukarısı gökte idi. Yukarısında da tutunacak bir kulpu vardı. Bana:

-Haydi bu direğe çık! denildi. Ben:

-Ben bunu yapmaya gücüm yetmez, dedim. Bunun üzerine yanıma bir hizmetçi geldi. O hizmetçi arkamdan elbisemi kaldırdı, ben de ta o direğin en üst ucuna kadar tırmandım ve direğin kulpundan tuttum. Bana:

-Bu kulpa iyice yapış, denildi. Ben o kulp elimde olduğu hâlde uyandım. Bu rüyamı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O bahçe İslâm'dır. O direk İslâm'ın direğidir. (İslâm'ın şartları). O kulp ise kopmak bilmeyen bir kulptur. (iman). Sen ölene kadar İslâm üzeresin."

O adam Abdullah ibnu Selâm idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7010, 7014)

---

48 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hem rüya yorar hemde ashabına bu ilmi öğrenin derdi.

٣٨١٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَلَا تَجِيءُ فَأُطْعِمَكَ سَوِيقًا وَتَمْرًا وَتَدْخُلَ فِي بَيْتٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّكَ بِأَرْضٍ الرِّبَا بِهَا فَاشٍ إِذَا كَانَ لَكَ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ فَأَهْدَى إِلَيْكَ حِمْلَ تِبْنٍ أَوْ حِمْلَ شَعِيرٍ أَوْ حِمْلَ قَتٍّ فَلَا تَأْخُذْهُ فَإِنَّهُ رِبًا وَلَمْ يَذْكُرِ النَّضْرُ وَأَبُو دَاوُدَ وَوَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ الْبَيْتَ.

3814- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Medîne'ye geldim ve Abdullah ibnu Selâm'la karşılaştım. Bana şöyle dedi:

-Benimle evime gelmez misin ki sana sevîk ve hurma ikram edeyim. Sonra şunları söyledi: Sen faizin yaygın olduğu bir belde olan Irak da oturuyorsun. Şayet senin bir adam üzerinde bir hakkın, bir alacağın var ve o da sana bunun karşılığında bir saman çöpü ağırlığında veya bir arpa ağırlığında veya da bir yonca ağırlığında bir şey hediye verirse, sen sakın onu alma. Çünkü sana verilen faizdir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7342)

٢٠- بَاب تَزْوِيجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَدِيجَةَ وَفَضْلِهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

20- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hatîce[49] İle Evlenmesi Ve Hatîce'nin -Allah ondan razı olsun- Fazileti Bâbı

---

49 O, Arapların en asil kavmi olan Kureyş kavminden ve Kureyş kavminin de en asil, pak ailelerinden idi. Babası Huveylid, annesi Fâtıma'dır. Hatice'nin baba tarafından soyu Kusay'da Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem'in baba tarafından soyu ile birleştiği gibi, annesi tarafından da soyu yine Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem'in baba tarafından dedesi olan Lüey'de birleşmektedir. Hatice, ticaretle uğraşan zengin, haysiyetli, şerefli bir kadındı. Ücretle tuttuğu adamlarla Şam'a ticaret kervanları düzenlerdi. Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem'in doğru sözlü, güzel ahlâklı ve son derece kendisine güvenilen bir insan olduğunu ögrenince, O'na ticaret ortaklığı önerdi. Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem Hatice'nin bu teklifini kabul etti. Hatice O'nun başkanlığında bir ticaret kervanını Şam'a gönderdi. Ayni zamanda kölesi Meysere'yi de O'nunla beraber gönderdi. Meysere, yolculuk sırasında Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem'de harikulade hallere şâhit oldu. Gittikleri yerde, Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem satacaklarını sattı ve alacaklarını da aldı. Ondan sonra geri döndüler. Hatice bu ticaret kervanından çok memnun oldu. Daha önce gönderdiği ticaret kervanlarına nazaran, bu sefer daha fazla kâr elde etti. Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem hakkında Meysere'yi de dinleyince, O'na

٣٨١٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ح حَدَّثَنِي صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ.

3815- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kendi ümmetindeki kadınların en hayırlısı İmrân kızı Meryem'dir. Bu ümmetin kadınlarının en hayırlısı ise Hatîce'dir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3432, 3815)

---

olan itimadı ve sevgisi daha da arttı. O'na anlaştıkları ücretten fazlasını verdi ve Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem'e evlenme teklifinde bulundu. Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem durumu amcası Ebu Talib'e anlattı. Ebu Talib Hatice'yi Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem için istedi. İki aile anlaştı. Düğünleri o zamanin örf ve adetlerine göre, Hatice'nin evinde yapıldı. düğünde Ebu Talib ve Hatice'nin amcası Amr ibnu Esed birer konuşma yaptılar. İkisi de konuşmalarında hikmetli ifadelerde bulundular ve evlenecekler hakkında güzel şeyler söylediler. Ondan sonra misafirlere ikram yapıldı, yemekler yenildi. Ebu Talib nikâhlarını kıydı. Mehir olarak 500 dirhem altın tespit edildi. O zaman, rivâyetlerin ekseriyetine göre, Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem 25 ve Hatice 40 yaşında idiler. Aralarında 15 yaş fark vardı (İbnu Hacer, el-Isâbe, 539). Bazı rivâyetlerde bu yaş farkının daha az olduğu kayıtlıdır. Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem'ın evlendiği ilk kadın, Huveylid'in kızı Hatice'dir. Hatice ilk olarak Atik ibnu Aziz'le evlendi, ondan bir kızı oldu. Onun ölümünden sonra, Temim oğullarından Ebu Hale ile evlendi. Ondan da bir oğlu ve bir kızı oldu. Onun da ölümünde sonra, Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem ile evlendi. Hatice'nin Allah Rasûlü sallahu aleyhi ve sellem'den Fâtıma, Ümmü Gülsüm, Zeyneb ve Rûkıyye adında dört kızı, Kâsım ve Abdullah adında da iki oğlu dünyaya geldi. Kelbî'nin rivâyet ettiğine göre, önce Zeynep, sonra Kâsım, sonra Ümmü Gülsüm, daha sonra Fâtıma, ondan sonra Rûkiyye ve en sonunda Abdullah dünyaya geldi. Ali ibnu Aziz el-Cürcânî de, Kâsım'ın Zeynep'ten daha önce doğduğunu nakletmiştir. Allah'ın rızasını, yuvasının mutluluğunu, dünya ve âhiretin huzur ve saadetini düşünen bütün anneler için en güzel örneği teşkil eden Hatice, nübüvvetin onuncu yılında, Ramazan ayında vefât etti ve Mekke'deki Hacun kabristanına defn edildi.

٣٨١٦ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ هَلَكَتْ قَبْلَ أَنْ يَتَزَوَّجَنِي لِمَا كُنْتُ أَسْمَعُهُ يَذْكُرُهَا وَأَمَرَهُ اللَّهُ أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ وَإِنْ كَانَ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ فَيُهْدِي فِي خَلَائِلِهَا مِنْهَا مَا يَسَعُهُنَّ.

3816- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Hatice -Allah ondan razı olsun- ben evlenmeden önce vefat etmesine rağmen, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin O'nun adını benim yanımda çokça anmasından ve Allah'ın Hatice'yi cennette bir evle müjdelemesinden dolayı hiçbir hanımına karşı Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir koyun kesse onun etinden Hatice'nin kadın dostlarına verirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3817, 3818, 5229, 6004, 7484)

٣٨١٧ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ مِنْ كَثْرَةِ ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا قَالَتْ وَتَزَوَّجَنِي بَعْدَهَا بِثَلَاثِ سِنِينَ وَأَمَرَهُ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ.

3817- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hatîce'yi benim yanımda çokça anmasından dolayı Hatice'yi kıskandığım gibi hiçbir kadını kıskanmadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hatice vefat ettikten üç sene sonra benimle evlendi. Allah Azze ve Celle -veya Cibril aleyhisselam- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, Hatice'yi cennette inciden yapılmış bir evle müjdelemesini emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3816)

٣٨١٨ - حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَنٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا حَفْصٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ وَمَا رَأَيْتُهَا وَلَكِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا وَرُبَّمَا ذَبَحَ الشَّاةَ ثُمَّ يُقَطِّعُهَا أَعْضَاءً ثُمَّ يَبْعَثُهَا فِي صَدَائِقِ خَدِيجَةَ فَرُبَّمَا قُلْتُ لَهُ كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَأَةٌ إِلَّا خَدِيجَةُ فَيَقُولُ إِنَّهَا كَانَتْ وَكَانَتْ وَكَانَ لِي مِنْهَا وَلَدٌ.

3818- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Hatice'yi görmediğim hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarından en çok onu kıskanırdım. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nu yanımda çokça anardı. Bir koyun keser, onu parçalar ve Hatice'nin kadın arkadaşlarına gönderirdi. Öyle oldu ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Dünyada Hatice'den başka kadın yok mu? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise Hatice hakkında:

-"O şöyle şöyleydi ve benim O'ndan çocuklarım vardı" derdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3816)

٣٨١٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَشَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَدِيجَةَ قَالَ نَعَمْ بِبَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ.

3819- İsmaîl ibnu Ebî Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Abdullah ibnu Ebu Evfâ'ya: -Allah ondan ve babasından razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hatîce'ye müjde verdi mi? diye sordum. O dedi ki:

-Evet, içinde gürültünün, meşakkat ve yorgunluğun olmadığı inciden bir ev ile müjdeledi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1792, 3819)

٣٨٢٠ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى جِبْرِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ خَدِيجَةُ قَدْ أَتَتْ مَعَهَا إِنَاءٌ فِيهِ إِدَامٌ أَوْ طَعَامٌ أَوْ شَرَابٌ فَإِذَا هِيَ أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَبِّهَا وَمِنِّي وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ.

3820- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hira Dağı'nda iken kendisine Cibril geldi ve şöyle dedi:

-***"Ey Allah'ın Rasûlü! Yanında bir kap içinde yemek veya suyla Hatice geliyor. O senin yanına geldiğinde O'na Rabbinden ve benden selâm söyle! O'nu içinde gürültü ve yorgunluğun olmadığı inciden bir evle müjdele!"*** (Hadisin geçtiği diğer yer: 7497)

٣٨٢١ - وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَتْ هَالَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ أُخْتُ خَدِيجَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَفَ اسْتِئْذَانَ خَدِيجَةَ فَارْتَاعَ لِذَلِكَ فَقَالَ اللَّهُمَّ هَالَةَ قَالَتْ فَغِرْتُ فَقُلْتُ مَا تَذْكُرُ مِنْ عَجُوزٍ مِنْ عَجَائِزِ قُرَيْشٍ حَمْرَاءِ الشِّدْقَيْنِ هَلَكَتْ فِي الدَّهْرِ قَدْ أَبْدَلَكَ اللَّهُ خَيْرًا مِنْهَا.

3821- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hatice'nin kız kardeşi Hâle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girmek için izin istedi. Hâle'nin sesinin kız kardeşi Hatice'nin sesine benzemesinden dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birden Hadice'yi hatırlayarak birden heyecanlandı ve:

-"Allah'ım Hâle bu" dedi. Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ben kıskandım ve dedim ki: Kureyş'in ölüp gitmiş, ağzının etrafı kırmızı yaşlı kadınlarından bir kadını, Allah Azze ve Celle ondan yaşça daha küçük ve daha güzel birini sana nasip etmişken neden anıp duruyorsun?

٢١- بَاب ذِكْرُ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

21- Cerîr İbnu Abdullah El-Becelî'[50]nin -Allah ondan razı olsun- Zikri Bâbı

٣٨٢٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ بَيَانٍ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا حَجَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَآنِي إِلَّا ضَحِكَ.

3822- Cerîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müslüman olduğum günden bu yana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir şey istediğimde veya evine girmek için izin istediğimde beni hiç geri çevirmedi. Beni her gördüğünde muhakkak yüzüme gülümsedi, beni hep tebessümle karşıladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3035, 6090)

٣٨٢٣ - وَعَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ بَيْتٌ يُقَالُ لَهُ ذُو الْخَلَصَةِ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ الْكَعْبَةُ الْيَمَانِيَةُ أَوْ الْكَعْبَةُ الشَّأْمِيَّةُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَنْتَ مُرِيحِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ قَالَ فَنَفَرْتُ إِلَيْهِ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ قَالَ فَكَسَرْنَا وَقَتَلْنَا مَنْ وَجَدْنَا عِنْدَهُ فَأَتَيْنَاهُ فَأَخْبَرْنَاهُ فَدَعَا لَنَا وَلِأَحْمَسَ.

3823- Cerîr ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

50 Cerir İbnu Abdullah el-Becelî -Allah ondan razı- olsun yüzünde melek nişânesi bulunan, yakışıklı bir yiğit. Cahiliye devrinde "Yemen'in Kâbe'si" diye bilinen Zülhallesa tapınağını yıkan bir kahraman. Yemen aşîretlerinden Becîle kabilesinin reisi. Ebu Amr künyesiyle anılan Cerir hicretin 10. yılı Ramazan ayında kavminden 200 kişiyle birlikte Medine'ye gelerek İslâm'la şereflendi. O, uzun boylu, nûrâni yüzlü ve son derece yakışıklı bir kimseydi. Ömer Allah ondan razı olsun onun hakkında: "Cerir İbnu Abdullah bu ümmetin Yusuf'udur." derdi. Osman döneminde Kûfe valisi Mugire'ye bağlı olarak bir süre Hemedan valiliği yaptı. Daha sonra Saîd İbnu As kumandasında Azerbaycan fetihlerine katıldı. Osman Allah ondan razı olsun Fırat kenarındaki bir kısım toprakları ona verdi. Karkisiya şehrinde uzlete çekilen ve yüze yakın hadis rivayet ettiği söylenen Cerir İbnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- 674 m. tarihinde vefat etti.

Câhiliyet devrinde Yemen de Zu'l-Halasa denilen ve Mekke'de bulunan Kâbe'ye karşı yapılmış içi put dolu bir bina vardı. Buna Yemenliler'in Kâbesi manasında "el-Kâbetul-Yemâmiyye" denilirdi. Mekke'deki Kâbe'ye ise "el-Kâbetuş-Şâmiyye" denirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturmaz mısın?" buyurdu.

Ben de Ehmes kabilesinden yüz elli atlıyla beraber Yemen'e gittim ve o binayı yerle bir ettik. Yanında bulduğumuz kişileri de öldürdük. Gelip durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim ve Ehmes kabilesi için dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3036, 3076, 3823, 4355, 4356, 4357, 6089, 6333)

٢٢- بَاب ذِكْرُ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ الْعَبْسِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ

22- Huzeyfe İbnul-Yemân El-Absî'[51]nin -Allah ondan razı olsun- Zikri Bâbı

---

51 Babası Utbe bin Rebia, Kureyş'in ileri gelenlerinden ve İslâm'ın amansız düşmanlarından idi. Ebu Huzeyfe'nin İslâm'ı kabul etmesine mâni olmak istemişse de muvaffak olamamıştır. Ebu Huzeyfe 43. kişi olarak Müslüman olmuştur. Bu güzide insan, bir gün Peygamber Efendimizin Dari Erkam da bulunduğu bir sırada, onun yanına giderek İslâm'a girmiştir. Azılı bir müşrik olan babası, bunu duyunca çok kızdı. Ebu Huzeyfe de Mekke de çok ağır hakaret ve işkencelere maruz kaldı. Bu yüzden Ebu Huzeyfe Habeşistana yapılan ilk hicrete iştirak etti. Sonra tekrar Mekke'ye döndü. Bir müddet burada kaldıktan sonra Medine'ye hicret etti. Medinede Ensardan Abbad b. Bişr'e misafir oldu. Peygamber Efendimiz daha sonra bu iki sahabeyi kardeş ilân etti. Ebu Huzeyfe , Resullullah Efendimiz ile birlikte birçok gazaya iştirak etti. Ebu Huzeyfe Bedirde içinde babasının olduğu bir orduya karşı harp etti. Bu harpte kendi babası da dâhil kiminle karşılarşırsa vuruşacağını söylemişti. Babası, Utbe bin Rebia, harbi önlemeye çalıştı. Fakat Ebu Cehil onu korkaklığından ve oğluna acıdığın için, harbi istemiyorsun diye itham edince, kardeşi ve diğer oğlu ile beraber öne çıkıp er diledi ve Bedirde ilk maktullerden oldu. Rasulullah Efendimiz Ebu Huzeyfe'yi üzgün görüp hatırını sordu, Ebu Huzeyfe de: Ya Rasulallah babam çok akıllı ve meziyet sahibi birisiydi. Onun Müslüman olacağını umuyordum. Müşrik olarak ölmesi beni üzdü dedi. Peygamber Efendimiz Ebu Huzeyfe'nin bu sözlerinden memnun kaldı ve kendisine dua etti. Ebu Huzeyfe, Ensardan Salimi evlâtlık olarak almıştı. Bu yüzden Salim, Mevla Ebu Huzeyfe olarak meşhurdur. Ebu Huzeyfe, uzun boylu, güzel ve sevimli yüzlü birisiydi. Bir başka ifade ile onun fizikî yapısı da ahlâkı ve imanı kadar güzeldi. Kur'ân-ı Kerîm'e vakıftı. Ayrıca çok miktarda hadis-i şerif rivayet etmiştir.

٣٨٢٤ - حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ رَجَاءٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ هَزِيمَةً بَيِّنَةً فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ عَلَى أُخْرَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ أُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ فَنَادَى أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَقَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ أَبِي فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهَا بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

3824- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında müşrikler hezimete uğradılar. Bu esnada İblis:

-Ey Allah'ın kulları! Sizden geri kalmış olup arkanızda bulunan kimselerden sakının veya onları öldürün! diye haykırdı. Bu ses üzerine ön safta savaşan Müslümanlar geriye dönerek birbirleriyle savaşmaya, birbirlerini öldürmeye başladılar. O esnada Huzeyfe babası Yeman'ı gördü ve:

-Ey Allah'ın kulları! Bu benim babamdır, babam! diye haykırdı. Vallahi onlar Huzeyfe'nin babası Yeman'ı bırakmadılar ve onu düşman zannederek öldürdüler. Bunun üzerine Huzeyfe:

-Allah sizleri bağışlasın, dedi.

Hişam ibnu Urve dedi ki: Huzeyfe ölünceye kadar babasını öldüren Müslümanlar hakkında hep Allah Azze ve Celle'den bağışlanma istemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3290, 4065, 6668, 6883, 6890)

٢٣- بَاب ذِكْرُ هِنْدِ بِنْتِ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

23- Utbe İbnu Rabîa'nın Kızı Hind'in[52] -Allah ondan razı olsun- Zikri Bâbı

52 Peygamber efendimizin kayınvalidesidir. Resulullah'ın mübarek hanımlarından, müminlerin annesi Habibe validemizin annesidir. Ebu Süfyan'ın da hanımıdır. Önce Mekke müşrikleri arasında yer alan Hind binti Utbe, Bedir savaşında Hamza tarafından öldürülen babasının intikamını almak üzere Uhud Savaşına katılıp müşrik askerlerine cesaret vermeye çalıştı. Hamza'nın şehit edilmesine sebep oldu. Mekke'nin fethinde Müslüman oldu. Kadınlar adına Resulullah ile sözleşme yaptı. Hayır dua aldı. Yermük gazasında bulunup, İslâm ordusunu harbe teşvik etti. Akıllı, tedbirli ve görüşü sağlam bir kadın idi. Nitekim, imana gelip evindeki putları kır-

٣٨٢٥ - وَقَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدٌ بِنْتُ عُتْبَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْ أَهْلِ خِبَاءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يَذِلُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ ثُمَّ مَا أَصْبَحَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَعِزُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ قَالَتْ وَأَيْضًا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنْ الَّذِي لَهُ عِيَالَنَا قَالَ لَا أُرَاهُ إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ.

3825- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Utbe'nin kızı Hind geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Müslüman olmadan önce yeryüzünde senin ev halkın kadar hakir olmalarını istediğim başka bir ev halkı yoktu. Müslüman olduktan sonra ise, yeryüzünde senin ev halkın kadar azîz olmalarını istediğim hiçbir ev halkı yoktur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Hind'e:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben de bu konuda senin gibiyim" buyurdu. Yine Hind şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kocam Ebu Sufyân cimri bir adamdır. Onun malından çocuklarım için gizlice almamda bana bir günah var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Örfe göre, kendine ve oğullarına yetecek miktarda onun malından almanda senin için bir günah yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2211, 2460, 5359, 5364, 5370, 6641, 7161, 7180)

٢٤ - بَاب حَدِيثُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ

24- Zeyd İbnu Amr İbnu Nufeyl'in[53] Hadîsi Bâbı

dıktan sonra, Resulullah'a iki kuzu hediye göndermişti. Resulullah'ın da dua etmesi üzerine, Allah-ü Teâlâ onun koyunlarına, o kadar bereket verdi ki, sayısı bilinmez oldu.

53 Zeyd ibn Amr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in cennetle müjdelediği on zâttan birisi olan Saîd ibn Zeyd'in babası, Umer ibn Hattâb'ın da amcası oğludur. Zeyd, Tevhîd Dîni arayan muvahhidlerden idi, putlara tapmaktan, şirkten sakınır-

٣٨٢٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ زَيْدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ بِأَسْفَلِ بَلْدَحٍ قَبْلَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْيُ فَقُدِّمَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُفْرَةٌ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ زَيْدٌ إِنِّي لَسْتُ آكُلُ مِمَّا تَذْبَحُونَ عَلَى أَنْصَابِكُمْ وَلَا آكُلُ إِلَّا مَا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَأَنَّ زَيْدَ بْنَ عَمْرٍو كَانَ يَعِيبُ عَلَى قُرَيْشٍ ذَبَائِحَهُمْ وَيَقُولُ الشَّاةُ خَلَقَهَا اللَّهُ وَأَنْزَلَ لَهَا مِنْ السَّمَاءِ الْمَاءَ وَأَنْبَتَ لَهَا مِنْ الْأَرْضِ ثُمَّ تَذْبَحُونَهَا عَلَى غَيْرِ اسْمِ اللَّهِ إِنْكَارًا لِذَلِكَ وَإِعْظَامًا لَهُ.

3826- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem peygamberlik verilmeden önce Beldah vadisinin alt tarafında Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl ile karşılaştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yemek ikram edildi. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o yemekten yemedi. Sonra Zeyd şöyle dedi:

-Putlarınız adına kestiğiniz hayvanların etinden yemem. Ben ancak üzerlerine Allah'ın ismi anılarak kesilen hayvanların etinden yerim.

Zeyd ibnu Amr, Kureyş'in kestiği hayvanları ayıplar ve onların yaptıkları işleri inkâr ederek şöyle derdi:

-Koyunu yaratan Allah olduğu, ona içmesi için gökten suyu indirdiği, yemesi içinde yerden bitkileri bitirdiği hâlde sizler o koyunu Allah'tan başkası adına kesiyorsunuz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5499)

---

dı. Fakat Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e peygamberlik gelmezden beş sene evvel vefat etmiştir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Zeyd, benim le İsâ arasında yalnız başına bir ümmet olarak diriltilir" buyurmuştur.

٣٨٢٧ - قَالَ مُوسَى حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا تَحَدَّثَ بِهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ زَيْدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ يَسْأَلُ عَنِ الدِّينِ وَيَتَّبِعُهُ فَلَقِيَ عَالِمًا مِنَ الْيَهُودِ فَسَأَلَهُ عَنْ دِينِهِمْ فَقَالَ إِنِّي لَعَلِّي أَنْ أَدِينَ دِينَكُمْ فَأَخْبِرْنِي فَقَالَ لَا تَكُونُ عَلَى دِينِنَا حَتَّى تَأْخُذَ بِنَصِيبِكَ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ قَالَ زَيْدٌ مَا أَفِرُّ إِلَّا مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَلَا أَحْمِلُ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ شَيْئًا أَبَدًا وَأَنَّى أَسْتَطِيعُهُ فَهَلْ تَدُلُّنِي عَلَى غَيْرِهِ قَالَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ حَنِيفًا قَالَ زَيْدٌ وَمَا الْحَنِيفُ قَالَ دِينُ إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَكُنْ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَا يَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ فَخَرَجَ زَيْدٌ فَلَقِيَ عَالِمًا مِنَ النَّصَارَى فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَقَالَ لَنْ تَكُونَ عَلَى دِينِنَا حَتَّى تَأْخُذَ بِنَصِيبِكَ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ قَالَ مَا أَفِرُّ إِلَّا مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا أَحْمِلُ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا مِنْ غَضَبِهِ شَيْئًا أَبَدًا وَأَنَّى أَسْتَطِيعُ فَهَلْ تَدُلُّنِي عَلَى غَيْرِهِ قَالَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ حَنِيفًا قَالَ وَمَا الْحَنِيفُ قَالَ دِينُ إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَكُنْ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَا يَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ فَلَمَّا رَأَى زَيْدٌ قَوْلَهُمْ فِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام خَرَجَ فَلَمَّا بَرَزَ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ أَنِّي عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ.

3827- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl, tevhid dinini öğrenmek ve o dine tâbi olmak için Mekke'den Şam'a gitti. Orada Yahudî bir âlimle karşılaştı ve ona dinlerinden sordu. Dedi ki:

-Bana dininizden haber ver. Belki ben de sizin dininize girerim. Yahudi âlimi dedi ki:

-Sen Allah'ın gazabından nasibini almadıkça bizim dinimize giremezsin. Zeyd dedi ki:

-Ben ancak Allah'ın gazabından kaçmak için buraya geldim. Ben asla Allah'ın gazabından bir şey taşımam ve buna da gücüm yetmez. Bana bundan başka bir şeyi göster. Yahudi âlim dedi ki:

-Hanif dininden başka bir şey bilmiyorum. Zeyd dedi ki:

-Hanif dini nedir? Yahudi âlim şöyle dedi:

-Ne Yahudi ne de Hıristiyan olan İbrahim aleyhisselamın dinidir. O Allah'tan başkasına ibadet etmezdi.

Zeyd o Yahudi âlimin yanından çıktı ve Hıristiyan bir âlimin yanına vardı. Ona söylediklerinin aynını ona da söyledi. Hıristiyan âlim şöyle dedi:

-Sen Allah'ın lânetinden nasibini almadıkça bizim dinimize giremezsin. Zeyd dedi ki:

-Ben ancak Allah'ın lânetinden kaçıyorum. Ne Allah'ın lânetinden ne de gazabından bir şey asla taşımam, buna gücüm yetmez. Sen bana uyabileceğim, güç yetirebileceğim başka bir din göster. Hıristiyan âlimi:

-Ben o dînin ancak Hanif Dîni olduğunu biliyorum. Zeyd:

-Hanif dini nedir? diye sordu. Hıristiyan âlimi:

-O İbrahim aleyhisselamın dinidir ki, O ne Yahudi idi ne de Hıristiyan. O yalnızca bir olan Allah'a ibadet ederdi.

Zeyd onların İbrahim aleyhisselam hakkındaki sözlerini duyunca oradan çıktı. Onların arazilerinden çıkınca ellerini kaldırdı ve:

-Allah'ım! Ben seni şâhit tutuyorum ki ben İbrâhîm aleyhisselamın dîni üzereyim, dedi.

٣٨٢٨ - وَقَالَ اللَّيْثُ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ رَأَيْتُ زَيْدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ قَائِمًا مُسْنِدًا ظَهْرَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ يَقُولُ يَا مَعَاشِرَ قُرَيْشٍ وَاللَّهِ مَا مِنْكُمْ عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ غَيْرِي وَكَانَ يُحْيِي الْمَوْءُودَةَ يَقُولُ لِلرَّجُلِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْتُلَ ابْنَتَهُ لَا تَقْتُلْهَا أَنَا أَكْفِيكَهَا مَئُونَتَهَا فَيَأْخُذُهَا فَإِذَا تَرَعْرَعَتْ قَالَ لِأَبِيهَا إِنْ شِئْتَ دَفَعْتُهَا إِلَيْكَ وَإِنْ شِئْتَ كَفَيْتُكَ مَئُونَتَهَا.

3828- Esma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyli, sırtını Kâbe'ye dayamış bir hâlde gördüm. O şöyle diyordu:

-Ey Kureyş topluluğu! Vallahi benden başka hiçbiriniz İbrahim aleyhisselamın dini üzere değildir.

Zeyd, kız çocuklarını diri diri toprağa gömmeye götüren babalarına:

-Kız çocuğunu öldürme! Onun yaşamını sağlayacak ihtiyaçlarını

ben gideririm, der ve o kız çocuğunu alır ve ona bakardı. Kız çocuğunu büyüttüğü zaman kızın babasına:

-Dilersen kızını al, istemezsen ben onun ihtiyaçlarını giderir, onun yaşaması için gerekli maddi imkânı sağlarım, derdi.

٢٥- بَاب بُنْيَانُ الْكَعْبَةِ

25- Kâbe'nin İnşa Edilmesi Bâbı

٣٨٢٩ - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا بُنِيَتْ الْكَعْبَةُ ذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَبَّاسٌ يَنْقُلَانِ الْحِجَارَةَ فَقَالَ عَبَّاسٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلْ إِزَارَكَ عَلَى رَقَبَتِكَ يَقِيكَ مِنْ الْحِجَارَةِ فَخَرَّ إِلَى الْأَرْضِ وَطَمَحَتْ عَيْنَاهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ إِزَارِي إِزَارِي فَشَدَّ عَلَيْهِ إِزَارَهُ.

3829- Câbir ibnu Abdullah'tan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Kâbe bina olunurken, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile amcası Abbas omuzlarında taş taşıyorlardı. Abbas Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedi ki: İzârını çıkar da boynunun üzerine koy. İzârını çıkarıp boynuna koyacağı sırada hemen yere düştü. Gözlerini gökyüzüne çevirdi ve Abbas'a: "İzârımı bana ver" dedi. Hemen izârını alıp üzerine bağladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 364, 1582)

٣٨٣٠ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَا لَمْ يَكُنْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَوْلَ الْبَيْتِ حَائِطٌ كَانُوا يُصَلُّونَ حَوْلَ الْبَيْتِ حَتَّى كَانَ عُمَرُ فَبَنَى حَوْلَهُ حَائِطًا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ جَدْرُهُ قَصِيرٌ فَبَنَاهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ.

3830- Amr ibnu Dînâr ve Ubeydullah ibnu Ebî Yezîd -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Kâbe'nin etra-

fında duvar yoktu. İnsanlar Kâbe'nin etrafında namaz kılarlardı. Ömer - Allah ondan razı olsun- hilafeti döneminde Kâbe'nin etrafını duvarla çevirdi.

Ubeydullah şöyle dedi: Kâbe'nin etrafındaki duvar kısa idi. Abdullah ibnu Zubeyr Kâbe'nin duvarını daha yüksek bina etmiştir.

٢٦- بَاب أَيَّامُ الْجَاهِلِيَّةِ

26- Câhiliyet Günleri[54] Bâbı

٣٨٣١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ يَوْمًا تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ كَانَ مَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ لَا يَصُومُهُ.

3831- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kureyşliler cahiliyet döneminde Aşure gününde oruç tutarlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bu günde oruç tutardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret ettiğinde Aşure günü oruç tutmuş ve o gün oruç tutulmasını emretmiştir. Ramazan ayı orucu farz kılınınca dileyen Aşure günü oruç tuttu, dilemeyen ise tutmadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1592)

٣٨٣٢ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الْعُمْرَةَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ مِنَ الْفُجُورِ فِي الْأَرْضِ وَكَانُوا يُسَمُّونَ الْمُحَرَّمَ صَفَرًا وَيَقُولُونَ إِذَا بَرَا الدَّبَرُ وَعَفَا الْأَثَرُ حَلَّتْ الْعُمْرَةُ لِمَنْ اعْتَمَرَ قَالَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ رَابِعَةً

---

54 Câhiliyet günleri, İsâ Peygamber ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin peygamberliği arasında geçen müddetin adıdır. Bu devirde câhilce işler çok olduğu ve umumî bir cehalet hüküm sürdüğü için bu isimle adlandırılmıştır.

مُهِلِّينَ بِالْحَجِّ وَأَمَرَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْحِلِّ قَالَ الْحِلُّ كُلُّهُ.

3832- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Cahiliye ehli, hac aylarında umre yapmanın, yeryüzündeki günahların en büyüğü olduğuna inanırlardı. Safer ayını da, haram aylardan biri olan Muharrem ayına dâhil eder ve şöyle derlerdi: Devenin sırtındaki yük taşımadan dolayı meydana gelen iz kaybolana ve üzerindeki sefer izi ortadan kaybolana kadar ve devenin ayak izleri de kaybolduğunda ve Safer ayı çıktığında umre yapan kimse için umre işte o zaman helâl olur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabeleri ile beraber Zil-Hicce ayının dördüncü gününün sabahında (pazar günü) hac niyetiyle Mekke'ye geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerine, haclarını umreye çevirmelerini emretti. Daha önceki itikatlarına binaen bunu yapmak sahabelere ağır geldi ve:

Ey Allah'ın Rasûlü! Hangi ihramdan çıkmadır bu? diye sordular. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: "Tamamen ihramdan çıkmadır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1085, 1564, 2505)

٣٨٣٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ كَانَ عَمْرٌو يَقُولُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ جَاءَ سَيْلٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَسَا مَا بَيْنَ الْجَبَلَيْنِ قَالَ سُفْيَانُ وَيَقُولُ إِنَّ هَذَا لَحَدِيثٌ لَهُ شَأْنٌ.

3833- Hazn ibnu Ebî Vehb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Câhiliyet devrinde büyük bir sel geldi de Mekke'de Kâbe'nin yanındaki iki dağın arasını doldurdu.

٣٨٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ بَيَانٍ أَبِي بِشْرٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى امْرَأَةٍ مِنْ أَحْمَسَ يُقَالُ لَهَا زَيْنَبُ فَرَآهَا لَا تَكَلَّمُ فَقَالَ مَا لَهَا لَا تَكَلَّمُ قَالُوا حَجَّتْ مُصْمِتَةً قَالَ لَهَا تَكَلَّمِي فَإِنَّ هَذَا لَا يَحِلُّ هَذَا مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ فَتَكَلَّمَتْ فَقَالَتْ مَنْ أَنْتَ قَالَ امْرُؤٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ

أَيُّ الْمُهَاجِرِينَ قَالَ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَتْ مِنْ أَيِّ قُرَيْشٍ أَنْتَ قَالَ إِنَّكِ لَسَئُولٌ أَنَا أَبُو بَكْرٍ قَالَتْ مَا بَقَاؤُنَا عَلَى هَذَا الْأَمْرِ الصَّالِحِ الَّذِي جَاءَ اللَّهُ بِهِ بَعْدَ الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ بَقَاؤُكُمْ عَلَيْهِ مَا اسْتَقَامَتْ بِكُمْ أَئِمَّتُكُمْ قَالَتْ وَمَا الْأَئِمَّةُ قَالَ أَمَا كَانَ لِقَوْمِكِ رُءُوسٌ وَأَشْرَافٌ يَأْمُرُونَهُمْ فَيُطِيعُونَهُمْ قَالَتْ بَلَى قَالَ فَهُمْ أُولَئِكَ عَلَى النَّاسِ.

3834- Kays ibnu Ebî Hâzım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir, Ahmes kabilesinden olan ve Zeyneb bintul-Muhacir denilen bir kadının yanına girdi. O kadının konuşmadığını gördü ve:

-Bu kadının nesi var da konuşmuyor? diye sordu.

-Bu kadın hiç konuşmadan haccını yaptı, dediler. Ebu Bekir o kadına:

-Senin bu şekilde hac yaparken konuşmayarak susman helâl değildir. Çünkü bu cahiliyet işlerindendir.

Bunun üzerine kadın konuştu ve:

-Sen kimsin? diye sordu. Ebu Bekir:

-Muhacirlerden bir adam, diye cevap verdi. Kadın:

-Hangi muhacirler? diye sordu. Ebu Bekir:

-Kureyş'ten olan muhacirler, dedi. Kadın:

-Sen Kureyş'in hangi boyundansın? diye sordu. Ebu Bekir:

-Sen çok soru soran bir kadınsın. Ben, Ebu Bekir'im, dedi. Kadın:

-Câhiliyet devrinin ardından Allah'ın bize getirmiş olduğu İslâm dininin içermiş olduğu adalet, tevhid üzere birlik, mazluma yardım etme ve her şeyin yerli yerine konup herkese hakkının verilmesi üzerinde bekâmız ne kadar olur? diye sordu. Ebu Bekir:

-Bunlar üzerinde bakî olmanız, imamlarınız yani önderleriniz, liderleriniz sizleri dosdoğru tuttuğu müddetçe olur,[55] dedi. Kadın:

-İmamlar nedir? diye sordu. Ebu Bekir:

-Senin kavminin onlara emretmekte olan ve onların da kendilerine itaat ettikleri başkanları ve hayırlı insanları vardır, öyle değil mi? diye

55 Çünkü insanlar krallarının dini üzeredirler.

sordu. Kadın:

-Evet, vardır, dedi. Ebu Bekir:

-İşte imamlarda insanlar üzerinde böyledirler, dedi.

٣٨٣٥- حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَسْلَمَتْ امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ لِبَعْضِ الْعَرَبِ وَكَانَ لَهَا حِفْشٌ فِي الْمَسْجِدِ قَالَتْ فَكَانَتْ تَأْتِينَا فَتَحَدَّثُ عِنْدَنَا فَإِذَا فَرَغَتْ مِنْ حَدِيثِهَا قَالَتْ:

وَيَوْمُ الْوِشَاحِ مِنْ تَعَاجِيبِ رَبِّنَا ... أَلَا إِنَّهُ مِنْ بَلْدَةِ الْكُفْرِ أَنْجَانِي

فَلَمَّا أَكْثَرَتْ قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ وَمَا يَوْمُ الْوِشَاحِ قَالَتْ خَرَجَتْ جُوَيْرِيَةٌ لِبَعْضِ أَهْلِي وَعَلَيْهَا وِشَاحٌ مِنْ أَدَمٍ فَسَقَطَ مِنْهَا فَانْحَطَّتْ عَلَيْهِ الْحُدَيَّا وَهِيَ تَحْسَبُهُ لَحْمًا فَأَخَذَتْهُ فَاتَّهَمُونِي بِهِ فَعَذَّبُونِي حَتَّى بَلَغَ مِنْ أَمْرِي أَنَّهُمْ طَلَبُوا فِي قُبُلِي فَبَيْنَاهُمْ حَوْلِي وَأَنَا فِي كَرْبِي إِذْ أَقْبَلَتْ الْحُدَيَّا حَتَّى وَازَتْ بِرُءُوسِنَا ثُمَّ أَلْقَتْهُ فَأَخَذُوهُ فَقُلْتُ لَهُمْ هَذَا الَّذِي اتَّهَمْتُمُونِي بِهِ وَأَنَا مِنْهُ بَرِيئَةٌ.

3835- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Arap kabilelerinden birinin siyahî bir cariyesi Müslüman oldu. Onun mescitte küçük ve dar bir odası vardı. O cariye bizim yanıma gelir ve bizim yanımızda konuşurdu. Sözlerini bitirince şöyle dedi:

Kuşağın kaybolup bulunduğu gün Rabbimizin şaşılacak işlerindendir. Muhakkak ki Rabbim beni küfür beldesinden kurtardı.

O cariye her defasında bu şiiri okuyunca ben kendisine:

-Bu kuşağın kaybolup bulunduğu gün de nedir? diye sordum. Cariye, başından geçen olayı şöyle anlattı:

-O kabilenin küçük kızı dışarı çıktı. Üzerinde de deriden yapılmış, kırmızı renkli bir kuşağı vardı. O kuşak üzerinden düştü. Bir çaylak kuşu gelip o kuşağı et zannederek kapıp gitti. O kuşağı aradılar, ancak bulamadılar. Beni, o kuşağı almakla itham ettiler. Bana işkence ettiler. Öyle ki

ararken benim avret yerimi bile aradılar. Onlar benim etrafımda iken ve ben de üzüntü ve keder içindeyken kuşağı alıp giden o çaylak kuşu onların başlarının hizasına geldi ve onların başlarının üzerine o kuşağı attı. Bunun üzerine ben onlara:

-İşte beni çalmış olmakla itham ettiğiniz kuşak! Ben ise bundan beriyim, dedim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 439)

٣٨٣٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلَا يَحْلِفْ إِلَّا بِاللَّهِ فَكَانَتْ قُرَيْشٌ تَحْلِفُ بِآبَائِهَا فَقَالَ لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ.

3836- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim yemin ederse ancak Allah adına yemin etsin."

Kureyş, babaları üzerine yemin ederdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Babalarınızın üzerine yemin etmeyin" buyurdu.[56] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2679)

٣٨٣٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ أَنَّ الْقَاسِمَ كَانَ يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْ الْجَنَازَةِ وَلَا يَقُومُ لَهَا وَيُخْبِرُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُومُونَ لَهَا يَقُولُونَ إِذَا رَأَوْهَا كُنْتِ فِي أَهْلِكِ مَا أَنْتِ مَرَّتَيْنِ.

3837- Abdurrahman ibnul-Kâsım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babası Kasım cenazenin önünde yürür ve cenaze için ayağa kalkmazdı. Âişe'nin şöyle dediğini haber verirdi:

---

56 Câhiliyet devrinde babalar üstüne yapılan yemîn, eğer babası sağ ise "Babamın başı için şu işi işlerim, yahut işlemem"; ölmüş ise "Babamın toprağı hakkı için şunu yaparım yahut yapmam" şeklinde idi. Yemîn, yemîn yapılan şeyi ta'zîm ifâde ettiği, ta'zîme ise ancak Allah'ın hakkı olduğu için, İslâm'da bu câhiliyet yemîni kaldırılmıştır.

-Cahiliye ehli cenaze için ayağa kalkarlar ve onu gördüklerinde: Sen şu anda hayatta olduğun gibisin, derlerdi.[57]

٣٨٣٨ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ الْمُشْرِكِينَ كَانُوا لَا يُفِيضُونَ مِنْ جَمْعٍ حَتَّى تَشْرُقَ الشَّمْسُ عَلَى ثَبِيرٍ فَخَالَفَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَفَاضَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ.

3838- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müşrikler, hac yaparlarken güneş Sebîr Dağı üzerine doğmadıkça Müzdelife'den Minâ'ya hareket etmezlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara muhalefet etti ve güneş doğmadan önce alacakaranlıkta Müzdelife'den Minâ'ya hareket etti.[58] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1684)

٣٨٣٩ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ يَحْيَى بْنُ الْمُهَلَّبِ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عِكْرِمَةَ ﴿ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴾ قَالَ مَلْأَى مُتَتَابِعَةً .

3839- Bana İshâk ibnu İbrâhîm bildirip şöyle dedi: Ben Ebu Usâme'ye: Size Yahya ibnu'l-Muhelleb tahdîs etti. Bize Husayn, İkrime'den bildirdi. O ﴿ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴾ (Nebe: 34) âyeti hakkında: Arka arkaya dolu kadehler, demiştir.

٣٨٤٠ - قَالَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ اسْقِنَا كَأْسًا دِهَاقًا.

3840- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben babam Abbas'tan işittim. O câhiliyet devrinde hizmetçisine: Bizi dolu dolu kadehle sula, diyordu.

---

57 Çünkü onlar öldükten sonra dirilmeye iman etmiyorlardı. Onlar öldüklerinde ruhun çıkıp kuş olup uçtuğuna inanırlardı.

58 Bunda Câhiliye'nin güneş doğmadan Minâ'dan hareket etmemeleri âdeti, İslâm'da kaldırılmıştır.

٣٨٤١ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلٌ وَكَادَ أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ.

3841- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şâirin söylediği en doğru söz, Lebîd'in şu sözüdür: Allah'tan başka her şey bâtıldır."

Umeyye ibnu Ebis-Salt da neredeyse Müslüman olacaktı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6147, 6489)

٣٨٤٢ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ لِأَبِي بَكْرٍ غُلَامٌ يُخْرِجُ لَهُ الْخَرَاجَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَأْكُلُ مِنْ خَرَاجِهِ فَجَاءَ يَوْمًا بِشَيْءٍ فَأَكَلَ مِنْهُ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ الْغُلَامُ أَتَدْرِي مَا هَذَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَمَا هُوَ قَالَ كُنْتُ تَكَهَّنْتُ لِإِنْسَانٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَمَا أُحْسِنُ الْكِهَانَةَ إِلَّا أَنِّي خَدَعْتُهُ فَلَقِيَنِي فَأَعْطَانِي بِذَلِكَ فَهَذَا الَّذِي أَكَلْتَ مِنْهُ فَأَدْخَلَ أَبُو بَكْرٍ يَدَهُ فَقَاءَ كُلَّ شَيْءٍ فِي بَطْنِهِ.

3842- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir'in bir kölesi vardı. Kazancının bir miktarını getirip Ebu Bekir'e getirip verir idi. Ebu Bekir de ondan yer idi. Bir gün o köle Ebu Bekir'e bir şey getirdi ve Ebu Bekir ondan yedi. Kölesi O'na dedi ki:

-Bu yediğinin ne olduğunu, nereden kazanıldığını biliyor musun? Ebu Bekir:

-O nedir? dedi. Köle şöyle dedi:

-Ben câhiliyet devrinde bir insana kâhinlik yapardım. Fakat ben kâhinliği güzel yapamıyor, sadece o insanı aldatıyordum. O adam benimle karşılaştı ve bana bu malı verdi. İşte senin yediğin şey bu maldandır.

Bunun üzerine Ebu Bekir elini ağzına soktu ve karnındakini kus-

mak suretiyle dışarı çıkardı.

٣٨٤٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَتَبَايَعُونَ لُحُومَ الْجَزُورِ إِلَى حَبَلِ الْحَبَلَةِ قَالَ وَحَبَلُ الْحَبَلَةِ أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ مَا فِي بَطْنِهَا ثُمَّ تَحْمِلَ الَّتِي نُتِجَتْ فَنَهَاهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ.

3843- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Câhiliye ehli deve etlerini, habelul-habele yani gebe devenin dişi doğacak yavrusunun gebeliğini almak karşılığında satarlardı. Bu, Cahiliyet halkının kendi aralarında yaptıkları bir alışverişti. Bu alışveriş şöyledir: Bir adam, bir deveyi veya herhangi bir malı gebe bir devenin doğurmasına, sonra bu doğan dişi yavru da gebe olup karnındaki cenini doğurmasına şart koşup mal alıp satardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu tür satıştan onları yasaklamıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2143)

٣٨٤٤- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ قَالَ غَيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ كُنَّا نَأْتِي أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ فَيُحَدِّثُنَا عَنِ الْأَنْصَارِ وَكَانَ يَقُولُ لِي فَعَلَ قَوْمُكَ كَذَا وَكَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا وَفَعَلَ قَوْمُكَ كَذَا وَكَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا.

3844- Ğaylân ibnu Cerîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Enes'in yanına girerdik. O da bize Ensar'ın menkıbelerini ve katıldıkları savaşları anlatırdı. Enes bana şöyle derdi:

-Senin kavmin şu günde şöyle şöyle yaptı, senin kavmin şu günde şöyle şöyle yaptı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3776)

٢٧- بَاب الْقَسَامَةُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

27- Câhiliye Devrinde, Cinayetin Yapıldığı yada Yapılmadığına Dair Yapılan Yemin Bâbı

٣٨٤٥ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِث حَدَّثَنَا قَطَنٌ أَبُو الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْمَدَنِيُّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ أَوَّلَ قَسَامَةٍ كَانَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَفِينَا بَنِي هَاشِمٍ كَانَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ اسْتَأْجَرَهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ فَخِذٍ أُخْرَى فَانْطَلَقَ مَعَهُ فِي إِبِلِهِ فَمَرَّ رَجُلٌ بِهِ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ قَدْ انْقَطَعَتْ عُرْوَةُ جُوَالِقِهِ فَقَالَ أَغِثْنِي بِعِقَالٍ أَشُدُّ بِهِ عُرْوَةَ جُوَالِقِي لَا تَنْفِرُ الْإِبِلُ فَأَعْطَاهُ عِقَالًا فَشَدَّ بِهِ عُرْوَةَ جُوَالِقِهِ فَلَمَّا نَزَلُوا عُقِلَتْ الْإِبِلُ إِلَّا بَعِيرًا وَاحِدًا فَقَالَ الَّذِي اسْتَأْجَرَهُ مَا شَأْنُ هَذَا الْبَعِيرِ لَمْ يُعْقَلْ مِنْ بَيْنِ الْإِبِلِ قَالَ لَيْسَ لَهُ عِقَالٌ قَالَ فَأَيْنَ عِقَالُهُ قَالَ فَحَذَفَهُ بِعَصًا كَانَ فِيهَا أَجَلُهُ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ أَتَشْهَدُ الْمَوْسِمَ قَالَ مَا أَشْهَدُ وَرُبَّمَا شَهِدْتُهُ قَالَ هَلْ أَنْتَ مُبْلِغٌ عَنِّي رِسَالَةً مَرَّةً مِنْ الدَّهْرِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَكَتَبَ إِذَا أَنْتَ شَهِدْتَ الْمَوْسِمَ فَنَادِ يَا آلَ قُرَيْشٍ فَإِذَا أَجَابُوكَ فَنَادِ يَا آلَ بَنِي هَاشِمٍ فَإِنْ أَجَابُوكَ فَسَلْ عَنْ أَبِي طَالِبٍ فَأَخْبِرْهُ أَنَّ فُلَانًا قَتَلَنِي فِي عِقَالٍ وَمَاتَ الْمُسْتَأْجَرُ فَلَمَّا قَدِمَ الَّذِي اسْتَأْجَرَهُ أَتَاهُ أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ مَا فَعَلَ صَاحِبُنَا قَالَ مَرِضَ فَأَحْسَنْتُ الْقِيَامَ عَلَيْهِ فَوَلِيتُ دَفْنَهُ قَالَ قَدْ كَانَ أَهْلَ ذَاكَ مِنْكَ فَمَكُثَ حِينًا ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي أَوْصَى إِلَيْهِ أَنْ يُبْلِغَ عَنْهُ وَافَى الْمَوْسِمَ فَقَالَ يَا آلَ قُرَيْشٍ قَالُوا هَذِهِ قُرَيْشٌ قَالَ يَا آلَ بَنِي هَاشِمٍ قَالُوا هَذِهِ بَنُو هَاشِمٍ قَالَ أَيْنَ أَبُو طَالِبٍ قَالُوا هَذَا أَبُو طَالِبٍ قَالَ أَمَرَنِي فُلَانٌ أَنْ أُبْلِغَكَ رِسَالَةً أَنَّ فُلَانًا قَتَلَهُ فِي عِقَالٍ فَأَتَاهُ أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ لَهُ اخْتَرْ مِنَّا إِحْدَى ثَلَاثٍ إِنْ شِئْتَ أَنْ تُؤَدِّيَ مِائَةً مِنْ الْإِبِلِ فَإِنَّكَ قَتَلْتَ صَاحِبَنَا وَإِنْ شِئْتَ حَلَفَ خَمْسُونَ مِنْ قَوْمِكَ إِنَّكَ لَمْ تَقْتُلْهُ فَإِنْ أَبَيْتَ قَتَلْنَاكَ بِهِ فَأَتَى قَوْمَهُ فَقَالُوا نَحْلِفُ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ كَانَتْ تَحْتَ رَجُلٍ مِنْهُمْ قَدْ وَلَدَتْ لَهُ فَقَالَتْ يَا أَبَا طَالِبٍ أُحِبُّ أَنْ تُجِيزَ ابْنِي هَذَا بِرَجُلٍ مِنْ الْخَمْسِينَ وَلَا تُصْبِرْ يَمِينَهُ حَيْثُ تُصْبَرُ

الْأَيْمَانُ فَفَعَلَ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ يَا أَبَا طَالِبٍ أَرَدْتَ خَمْسِينَ رَجُلًا أَنْ يَحْلِفُوا مَكَانَ مِائَةٍ مِنَ الْإِبِلِ يُصِيبُ كُلُّ رَجُلٍ بَعِيرَانِ هَذَانِ بَعِيرَانِ فَاقْبَلْهُمَا عَنِّي وَلَا تُصْبِرْ يَمِينِي حَيْثُ تُصْبَرُ الْأَيْمَانُ فَقَبِلَهُمَا وَجَاءَ ثَمَانِيَةً وَأَرْبَعُونَ فَحَلَفُوا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا حَالَ الْحَوْلُ وَمِنَ الثَّمَانِيَةِ وَأَرْبَعِينَ عَيْنٌ تَطْرِفُ.

3845- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Câhiliye devrinde yapılan ilk kasame yemini[59] yani ciyetin yapıldığı yada yapılmadığına dair edilen yemin biz Hâşim oğulları içinde olmuştur: Hâşim oğullarından bir adamı Kureyş kabilesinin başka boyundan biri ücretli işçi olarak kiraladı. Develerle birlikte yola çıktılar. Yolda o hizmetçiye Hâşim oğullarından bir adam uğradı. Bu adamın deriden çuvallarının kulpları kopmuştu. Bu adam, ücretli hizmetçiye:

-Bana bir iple yardım et de onunla çuvallarımın kulplarını bağlayayım, develer de kaçmaz, dedi. Hizmetçi ona bir ip verdi. O da bununla çuvallarının saplarını bağladı. Mola verdiklerinde bir tek deve dışında bütün develer bağlandı. Ücretli tutan adam, hizmetçiye:

-Develerin arasında bağlanmamış olan bu devenin hâli nedir? dedi. Hizmetçi:

-Onu bağlamak için ip yoktur, dedi.

-Onun ipi nerede? diye sordu. O şöyle dedi:

-Bana Hâşim oğullarından bir adam uğradı. Çuvallarının ipleri kopmuştu. Benden yardım istedi, ben de ona bunun ipini verdim. Bunun üzerine onu ücretle tutan adam hizmetçiye bir asâ fırlattı. Hizmetçi bundan dolayı ağır yaralandı. Bu darbeden dolayı ölmek üzereydi. O esnada adamın yanına Yemenli biri uğradı. Yaralı, o gelen adama:

---

59 Kasame, maktulün velîlerine taksim edilen yeminin adıdır. Kasame, kasem kökünden gelir ve yemin mânâsını ifade eder. Bazılarının görüşüne göre kasame'den maksat, maktulün velîleridir. Burada kasame ile elli yemin kastedilmektedir ki bu yeminler maktulün velîlerine taksim edilir. Meselâ bir cemaat, bir kişiyi kendi yakınlarından birini öldürmekle itham etse, onların doğru söylediklerini gösteren bir karine de bulunsa, bu yemini yaparlar veya ithamlarını takviye edecek bir karine olmadığında davalının yaptığı yeminlerin adına kasame denir. Kasame, cahiliye döneminde de bilinmekteydi.

-Sen hac yapar mısın? diye sordu. Yemenli de:

-Her zaman değil, dedi. Ölmekte olan hizmetçi Yemenliye dedi k:

-Şayet hacca gidersen benim mesajımı iletir misin? O da:

-Evet, iletirim, dedi. Ölmekte olan hizmetçi şöyle dedi:

-Hacca gittiğinde: Ey Kureyş ehli! diye nidâ et. Şayet onlar saa icabet ederlerse: Ey Haşim oğulları ehli! diye nidâ et. Şayet onlar saa icabet ederlerse, Onlara Ebu Talib'ten sor ve falancanın beni bir ip yüzünden öldürdüğünü ona haber ver.

Bu sözlerinden sonra ücretle tutulan bu adam vefat etti. Ölen adamı yanında ücretli olarak tutan adam Mekke'ye geri döndüğünde kendisine Ebu Talib geldi ve:

-Arkadaşımız ne yaptı, o nerede? diye sordu. O şöyle dedi:

-Hastalandı, onun işlerini güzelce yerine getirdim ve onun defnini de ben üstlendim. Ebu Tâlib:

-O, senin tarafından bu hizmetleri hak etmişti, dedi.

Bir müddet sonra hac mevsiminde ölen hizmetçinin ölmeden vasiyette bulunduğu Yemenli hacca gelip:

-Ey Kureyş ehli! diye nidâ etti.

-İşte Kureyşliler buradadır, denildi. Bu sefer:

-Ey Hâşim oğulları! diye nidâ etti. Sonra:

-Ebu Talib nerededir? diye sordu. Kendisine:

-İşte bu Ebu Talib'tir, dediler. Yemenli dedi ki:

-Falanca, bana kendisini falancanın bir ip yüzünden öldürdüğünü sana bildirmemi vasiyet etmişti, dedi. Bunun üzerine Ebu Talib, o adamın yanına geldi ve şöyle dedi:

-O adamımızı öldürdüğün için ceza olarak şu üç şeyden birini seç: Sen arkadaşımızı öldürdüğün için buna bedel olarak yüz deve ödersin. Dilersen kavminden elli kişi yüz deve yerine senin onu öldürmediğine dair yemin ederler. Bu ikisini kabul etmezsen ona bedel seni öldürürüz.

O adam kavmine geldi ve durumu onlara bildirdi. Onlar da:

-Yemin edelim, dediler. Bu sırada Ebu Tâlib'e Hâşim oğullarından bir kadın geldi ki bu kadın, ölenin kız kardeşi Zeyneb bintu Alkame idi.

Bu kadın onlardan Abdul-Uzzâ ibnu Kays adında bir adamın nikâhı altında idi ve ondan bir çocuğu vardı. Ebu Tâlib'e dedi ki:

-Ey Ebu Tâlib! Benim şu oğlumu o elli kişiden bir adam yerine tutmanı, fakat ona, yemînlerin yaptırıldığı Kâbe rüknü ile Makam arasında yemîn ettirmemeni istiyorum, dedi. Ebu Tâlib, kadının istediğini yaptı. Bu sırada onlardan bir adam geldi ve:

-Ey Ebu Talib! Yüz deve yerine onlardan elli adamın yemîn etmesini istedin. Her bir adama iki deve isabet eder. İşte şunlar iki devedir. Sen bunları benim tarafımdan kabul et de, yeminlerin yaptırıldığı yerde beni yemîn ettirme, dedi. Ebu Tâlib o iki deveyi de kabul etti. Akabinde kırk sekiz adam geldi de Kâbe'nin rüknü yanında o adamın hizmetçiyi öldürmediğine dair yemin ettiler.

İbnu Abbas şöyle dedi: Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki bu yemin etme olayının üzerinden bir yıl geçmeden orada yemin eden kırk sekiz kişi öldü.[60]

٣٨٤٦ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثٍ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدِ افْتَرَقَ مَلَؤُهُمْ وَقُتِّلَتْ سَرَوَاتُهُمْ وَجُرِّحُوا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ.

3846- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Buâs günü, Allah'ın kendi Rasûlü için hazırladığı bir gündür. Bu savaşın neticesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret etmişti. Evs ve Hazrec kabileleri arasında gerçekleşen bu savaşta her iki tarafta dağılmış, en hayırlıları öldürülmüş ve yaralanmışlardı. Onların Müslüman olmaları için Allah Azze ve Celle'nin Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hazırladığı bir gündür bu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3777)

60 Fakihi'nin İbnu Ebi Necîh, onun da babası yoluyla rivayeti şöyledir: İnsanlar Kâbe'de o adamı onun öldürmediğine dair batıl yemin ettiler. Sonra çıktılar ve büyük bir kayanın altında konakladılar. O kaya onların üzerine düştü ve orada hepsi öldüler.

٣٨٤٧ - وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو عَنْ بُكَيْرِ بْنِ الْأَشَجِّ أَنَّ كُرَيْبًا مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ السَّعْيُ بِبَطْنِ الْوَادِي بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سُنَّةً إِنَّمَا كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَسْعَوْنَهَا وَيَقُولُونَ لَا نُجِيزُ الْبَطْحَاءَ إِلَّا شَدًّا.

3847- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Mekke vadîsinin içinde Safâ ile Merve arasında say yapmak bir sünnet değildi. Safâ ile Merve arasında ancak Cahiliye ehli say yaparlır ve: Batha'yı ancak hızlı yürüyerek geçeriz, derlerdi.

٣٨٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا مُطَرِّفٌ سَمِعْتُ أَبَا السَّفَرِ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اسْمَعُوا مِنِّي مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَسْمِعُونِي مَا تَقُولُونَ وَلَا تَذْهَبُوا فَتَقُولُوا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ فَلْيَطُفْ مِنْ وَرَاءِ الْحِجْرِ وَلَا تَقُولُوا الْحَطِيمُ فَإِنَّ الرَّجُلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ كَانَ يَحْلِفُ فَيُلْقِي سَوْطَهُ أَوْ نَعْلَهُ أَوْ قَوْسَهُ.

3848- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ey insanlar! Size söyleyeceğim sözleri iyi dinleyin ve duyduklarınızı bana tekrar edin ki ben sizin benim sözlerimi iyice ezberlediğinizi bileyim. Sakın lâfımı iyice anlamadan gidip de: İbnu Abbas şöyle dedi, İbnu Abbas böyle dedi, demeyin. Her kim Kâbe'yi tavâf ederse Hicr'in arka tarafından tavâf etsin. Oraya Hatim demeyin. Çünkü câhiliyet devrinde herhangi biri orada yemîn ederdi de yemîn ettiğine dair oraya kamçısını veya ayakkabısını veya da yayını atardı.

٣٨٤٩ - حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ قِرْدَةً اجْتَمَعَ عَلَيْهَا قِرَدَةٌ قَدْ زَنَتْ فَرَجَمُوهَا فَرَجَمْتُهَا مَعَهُمْ.

3849- Amr ibnu Meymûn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben câhiliyet devrinde zina etmiş bir maymunu recmetmek için bi-

rikmiş maymunları gördüm. Ben de onlarla beraber o zina etmiş maymuna taş attım.[61]

٣٨٥٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خِلَالٌ مِنْ خِلَالِ الْجَاهِلِيَّةِ الطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ وَالنِّيَاحَةُ وَنَسِيَ الثَّالِثَةَ قَالَ سُفْيَانُ وَيَقُولُونَ إِنَّهَا الِاسْتِسْقَاءُ بِالْأَنْوَاءِ.

3850- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bazı hasletler vardır ki bunlar câhiliyet hasletlerindendir: Nesepleri kötülemek, ölü arkasından feryatla ağlamak.

Bunu rivayet eden Ubeydullah üçüncü hasleti unuttu. Sufyân şöyle dedi: Üçüncü hasletin, yıldızın hareketleriyle yağmur istemek olduğunu söylüyorlar.[62]

٢٨- بَاب مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

28- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Peygamber Olarak Gönderilmesi Bâbı

مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ قُصَيِّ بْنِ كِلَابِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبِ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin nesebi şöyledir: Muhammed ibnu Abdullah ibnu Abdulmuttalib ibnu Hâşim ibnu Abdimenâf ibnu Kusayy ibnu Kilâb ibnu Murre ibnu Ka'b ibnu Lueyy ibnu Gâlib ibnu

---

61 Bu kıssanın aslını el-İsmâîlî, Absî ibn Hıtân'dan; o da Amr ibn Meymûn'dan olmak üzere geniş surette zikretmiştir: Amr şöyle demiştir: Ben Yemen'de aileme âit bir koyun sürüsü içinde idim. Yüksek bir yerde bulunuyordum. Derken bir maymun geldi, beraberinde birçok maymunlar vardı... (Umdetul Kari).

62 Câhiliye'de yıldız hareketlerinden yağmur isterlerdi de, şu yıldız sebebiyle yağmura mazhar olduk, şu yıldız sayesinde suya kavuştuk derlerdi. İslâm bunun şirk olduğunu beyan etmiştir.

Fihr ibnu Mâlik ibnun-Nadr ibnu Kinâne ibnu Huzeyme ibnu Müdrike ibnu İlyâs ibnu Mudar ibnu Nizâr ibnu Maad ibnu Adnan.[63]

٣٨٥١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُنْزِلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ فَمَكَثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً ثُمَّ أُمِرَ بِالْهِجْرَةِ فَهَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَكَثَ بِهَا عَشْرَ سِنِينَ ثُمَّ تُوُفِّيَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3851- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kırk yaşında iken kendisine vahiy indirildi. Kendisine peygamberlik verildikten Mekke'de on üç sene kaldı. Sonra Medine'ye hicret etti. Medine'de de on sene kaldı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti.

٢٩- بَاب مَا لَقِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ بِمَكَّةَ

29- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ve Sahabelerinin Mekke'de İken Müşriklerden Gördükleri İşkence ve Eziyetler Bâbı

٣٨٥٢- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا بَيَانٌ وَإِسْمَاعِيلُ قَالَا سَمِعْنَا قَيْسًا يَقُولُ سَمِعْتُ خَبَّابًا يَقُولُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً وَهُوَ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ وَقَدْ لَقِينَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ شِدَّةً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَدْعُو اللَّهَ فَقَعَدَ وَهُوَ مُحْمَرٌّ وَجْهُهُ فَقَالَ لَقَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ لَيُمْشَطُ بِمِشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ عِظَامِهِ مِنْ لَحْمٍ أَوْ عَصَبٍ مَا يَصْرِفُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُوضَعُ الْمِنْشَارُ عَلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِاثْنَيْنِ مَا يَصْرِفُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَلَيُتِمَّنَّ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ مَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ زَادَ بَيَانٌ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ.

---

63 Buhârî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin nesebini Adnan'da bırakmıştır. İbrahim'e ve Âdem'e kadar çıkarmamıştır. Çünkü nesebinin Adnan'a kadar olan zincirinde nesep ilmi âlimlerinin ittifakı vardır. Ondan yukarısında ihtilâf vardır.

3852- Habbâb ibnul-Eret -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kâbe'nin gölgesinde kaftanını yastık yapıp dayandığı bir esnada kendisine gelip Kureyş müşriklerinden gördüğümüz kötü muamele ve işkencelerden şikâyet ettik ve:

-Bizim için Allah'a dua ederek yardım etmez misin? Onların bu şikâyeti üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizden önceki kavimlerden bir adam, yere çukur kazılır ve sadece başı dışarıda kalacak şekilde o çukura gömülür ve bir testereyle o başı ikiye ayrılırdı da bu bile onları dininden döndüremezdi. Bir başkasının da demir taraklarla etinin altındaki kemiği ve siniri taranırdı da bu bile onu dininden döndürmeye yetmezdi. Vallahi bu din kemale erecek, tamamlanacaktır. Öyle ki, San'a'dan Hadramevt'e kadar bir adam atına binip gidecek ve Allah'tan başkasından korkmayacaktır. Koyunları olan adam, koyununa kurt saldıracağından korkmayacaktır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3612)

٣٨٥٣ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّجْمَ فَسَجَدَ فَمَا بَقِيَ أَحَدٌ إِلَّا سَجَدَ إِلَّا رَجُلٌ رَأَيْتُهُ أَخَذَ كَفًّا مِنْ حَصًا فَرَفَعَهُ فَسَجَدَ عَلَيْهِ وَقَالَ هَذَا يَكْفِينِي فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدُ قُتِلَ كَافِرًا بِاللَّهِ.

3853- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necm sûresini okudu ve secde etti, O'nunla beraber olan topluluğun tamamı da secde ettiler. O topluluktan bir adam çakıl veya topraktan bir avuç alarak yüzüne doğru kaldırdı ve: Bu bana yeter, dedi. Bundan sonra ben o adamın kâfir olarak öldürüldüğünü gördüm.[64] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1067, 1070)

٣٨٥٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

64 O ihtiyarın Müslümanlarla beraber bulunduğu hâlde, onlara muhalefet edip secdeden çekinmesi, onlara bir nevi eziyet olması yönündendir.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ جَاءَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ بِسَلَى جَزُورٍ فَقَذَفَهُ عَلَى ظَهْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام فَأَخَذَتْهُ مِنْ ظَهْرِهِ وَدَعَتْ عَلَى مَنْ صَنَعَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْمَلَأَ مِنْ قُرَيْشٍ أَبَا جَهْلِ بْنَ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ أَوْ أُبَيَّ بْنَ خَلَفٍ شُعْبَةُ الشَّاكُّ فَرَأَيْتُهُمْ قُتِلُوا يَوْمَ بَدْرٍ فَأُلْقُوا فِي بِئْرٍ غَيْرَ أُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ أَوْ أُبَيٍّ تَقَطَّعَتْ أَوْصَالُهُ فَلَمْ يُلْقَ فِي الْبِئْرِ.

3854- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'de namaz kılıyordu. Kâbe'nin etrafında da Kureyş'ten bazı insanlar oturmakta idiler. Ukbe ibnu Ebi Muayt yeni kesilen bir devenin rahmini getirdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırtına attı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem secdeden başını kaldırmadı. Fâtıma geldi ve bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırtından aldı ve bunu yapana beddua etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ım Kureyş'i (onlardan kâfir olanları) helâk et! Ebu Cehil ibnu Hişam'ı, Utbe ibnu Rabia'yı, Şeybe ibnu Rabia'yı, Umeyye ibnu Halef -veya Ubey ibnu Halef'i-helâk et!"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin isimlerini saydığı bu kimselerin Bedir savaşında öldürüldüğünü ve Bedir kuyusuna atıldığını gördüm. Yalnız Umeyye ibnu Halef veya Ubey'in vücudu parça parça olduğundan dolayı Bedir kuyusuna atılmadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 240)

٣٨٥٥ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ أَوْ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ أَمَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبْزَى قَالَ سَلْ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ مَا أَمْرُهُمَا ﴿ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ﴾ ﴿ وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا ﴾ فَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَمَّا أُنْزِلَتْ الَّتِي فِي الْفُرْقَانِ قَالَ مُشْرِكُو أَهْلِ مَكَّةَ فَقَدْ قَتَلْنَا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَدَعَوْنَا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَقَدْ أَتَيْنَا الْفَوَاحِشَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ ﴾

الْآيَةَ فَهَذِهِ لِأُولَئِكَ وَأَمَّا الَّتِي فِي النِّسَاءِ الرَّجُلُ إِذَا عَرَفَ الْإِسْلَامَ وَشَرَائِعَهُ ثُمَّ قَتَلَ فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ فَذَكَرْتُهُ لِمُجَاهِدٍ فَقَالَ إِلَّا مَنْ نَدِمَ.

3855- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman ibnu Ebzâ bana: İbnu Abbas'tan şu iki âyeti sor, diye emretti: ***«Hak yolda olmadıkça Allah'ın (öldürülmesini) haram kıldığı insanı öldürmeyin.»*** (Enam: 151) ***«Her kim bir mümini kasten öldürürse..»*** (Nisa: 93) Ben de bunu İbnu Abbas'a sordum. İbnu Abbas şöyle dedi:

«Allah ile beraber başka bir ilâha yalvarmayanlar, hak yolla olmadıkça Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmeyenler ve zina etmeyenlerdir. Kim bunları yaparsa, günahının cezasını bulur.» (Furkan: 68) âyeti indirilince Mekkeli müşrikler dediler ki:

-Bizler, Allah'ın haram kıldığı canı öldürdük, Allah'la beraber başka ilâha yalvardık ve her türlü kötülüğü yaptık. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle: ***«Ancak tövbe eden, iman eden»*** (Furkan: 70) âyetini indirdi. İşte bu âyet onlar içindir.

«Her kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde daimi kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lânetlemiş ve onun için büyük bir azap vardır.» (Nisa: 93) Âyetine gelince, bir kimse İslâm'ı, onun getirdiği kanunlarını bilir, sonra da kasten birini öldürürse işte onların cezası cehennemdir.

Ben bunu Mücahid'e söyledim. O: Pişman olan bunun dışındadır, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4590, 4762, 4763, 4764, 4765, 4766)

٣٨٥٦ - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَخْبِرْنِي بِأَشَدِّ شَيْءٍ صَنَعَهُ الْمُشْرِكُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي حِجْرِ الْكَعْبَةِ إِذْ أَقْبَلَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ فَوَضَعَ ثَوْبَهُ فِي عُنُقِهِ فَخَنَقَهُ خَنْقًا شَدِيدًا فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى أَخَذَ بِمَنْكِبِهِ وَدَفَعَهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ﴾.

3856- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Amr'a müşriklerin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yaptıkları işkencenin en şiddetlisini sordum. Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'de namaz kılarken yanına Ukbe ibnu Ebi Muayt geldi ve ridâsını toplayıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin boynuna koydu ve sıkıca boynunu sıkarak O'nu boğmaya başladı. Bu esnada Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- geldi ve onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden uzaklaştırdı ve ***«Rabbim Allah'tır, diyen bir adamı, size apaçık deliller getirmiş olmasına rağmen öldürecek misiniz?»*** (Mü'min: 28) âyetini söyledi. (Hadisin geçtiği yer: 3678)

٣٠- بَاب إِسْلَامُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

30- Ebu Bekir Es-Sıddîk'ın[53] -Allah ondan razı olsun- Müslüman Oluşu Bâbı

٣٨٥٧ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمَّادٍ الْآمُلِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ عَنْ بَيَانٍ عَنْ وَبَرَةَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ قَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خَمْسَةُ أَعْبُدٍ وَامْرَأَتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ.

3857- Ammâr ibnu Yâsir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

65 Ebu Bekir (Arapça: ابو بكر d. 573 - ö. 23 Ağustos 634), Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kayınpederi, ilk Halife. Müslümanlıktan önceki ismi Abdülkâbe'dir. Müslüman olduktan sonra Muhammed Ebu Bekir'i Abdullah olarak anmıştır. En yaygın kullanılan lâkaplarından olan es-Sıddîk (sadık, iffetli) sebebiyle sık sık Ebu Bekir es-Sıddîk olarak anılır. Sıddîk lâkabını isra olayını kendisine haber eden dönemin müşriklerine "Eğer olayı bildiren Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise doğru bildirmiştir" şeklinde cevap vermesinden sonra almıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ın, kızı Âişe ile hicret öncesinde Mekke'de evlenmesinden dolayı kayınpederidir. Halifeliği sırasında Kur'ân'ı mushaf hâline getirtmiştir. Ebu Bekir hür erkekler arasında ilk Müslüman olanıdır. Beş köle de: Bilâl Habeşî, Zeyd ibn Harise, Amir ibn Fuheyre -ki Ebu Bekir'in kölesidir ve efendisiyle beraber Müslüman olmuştur-, Ubeyd ibn Zeyd, Ebu Fukeyhe ki, Safvân ibn Umeyye'nin kölesi idi.

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüğümde, O'nun beraberinde ilk Müslümanlar olarak beş köle, iki kadın, bir de Ebu Bekir'den başka kimse yoktu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3660)

٣١- بَاب إِسْلَامُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

31- Sa'd İbnu Ebî Vakkas'ın -Allah ondan razı olsun- Müslüman Oluşu Bâbı

٣٨٥٨ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ مَا أَسْلَمَ أَحَدٌ إِلَّا فِي الْيَوْمِ الَّذِي أَسْلَمْتُ فِيهِ وَلَقَدْ مَكَثْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَإِنِّي لَثُلُثُ الْإِسْلَامِ.

3858- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim İslâm'a girdiğim gün, benden başka kimse İslâm'a girmedi. Ben bu şekilde yedi gün bekledim ve ben ilk Müslüman olanların üçüncüsüyüm.[66] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3726, 3727)

٣٢- بَاب ذِكْرُ الْجِنِّ

32- Cin Taifesinin Zikri Bâbı

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ ﴾

«(Ey Muhammedi) De ki: "Cinlerden bir grup benden Kur'an dinlemiş ve şöyle demişlerdi: Biz, doğru yola ileten hayret verici bir Kur'an dinledik ve ona îman ettik. Artık Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız.» (Cin: 1)

---

66 Sa'd'ın üçüncü Müslüman olması sözünden kasıt, erkek, hür, baliğ olarak Müslüman olanların üçüncüsüyüm manasına olabilir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birinci, Ebu Bekir ikinci, Sa'd üçüncü olmuş olur. Müslümanlığın ilk günlerinde Müslümanların gizli bir cemiyet hâlinde yaşamış olmaları sebebiyle, Sa'd'ın kendisine delâlet eden Ebu Bekir ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den başka kimseyi tanımamış olması ve kendi bilgisine göre böyle söylemesi de muhtemeldir. Diğer taraftan beş köle ile Ebu Bekir altı olur, Sa'd da yedinci gelir. Şu hâlde Sa'd İslâm'da en kıdemli birkaç kişiden biridir.

٣٨٥٩ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيد حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ مَعْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَأَلْتُ مَسْرُوقًا مَنْ آذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجِنِّ لَيْلَةَ اسْتَمَعُوا الْقُرْآنَ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُوكَ يَعْنِي عَبْدَ اللَّهِ أَنَّهُ آذَنَتْ بِهِمْ شَجَرَةٌ.

3859- Ma'n ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben babam Abdurrahman ibnu Abdullah ibnu Mesud'dan işittim, şöyle dedi: Ben Mesrûk'a: Cinlerden bir taifenin Kur'ân dinledikleri gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bunu kim haber verdi? diye sordum. O şöyle dedi:

-Bana baban Abdullah: Cinleri bir ağaç haber verdi.[67]

٣٨٦٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيد قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَحْمِلُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِدَاوَةً لِوَضُوئِهِ وَحَاجَتِهِ فَبَيْنَمَا هُوَ يَتْبَعُهُ بِهَا فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ ابْغِنِي أَحْجَارًا أَسْتَنْفِضْ بِهَا وَلَا تَأْتِنِي بِعَظْمٍ وَلَا بِرَوْثَةٍ فَأَتَيْتُهُ بِأَحْجَارٍ أَحْمِلُهَا فِي طَرَفِ ثَوْبِي حَتَّى وَضَعْتُهَا إِلَى جَنْبِهِ ثُمَّ انْصَرَفْتُ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مَشَيْتُ فَقُلْتُ مَا بَالُ الْعَظْمِ وَالرَّوْثَةِ قَالَ هُمَا مِنْ طَعَامِ الْجِنِّ وَإِنَّهُ أَتَانِي وَفْدُ جِنِّ نَصِيبِينَ وَنِعْمَ الْجِنُّ فَسَأَلُونِي الزَّادَ فَدَعَوْتُ اللَّهَ لَهُمْ أَنْ لَا يَمُرُّوا بِعَظْمٍ وَلَا بِرَوْثَةٍ إِلَّا وَجَدُوا عَلَيْهَا طَعَامًا.

3860- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

67 Bu cin vakası,Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Tâif dönüşünde olmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Tâlib ile Hatîce'nin arka arkaya ölmeleri üzerine Kureyş, bu iki dayanaktan mahrum kalan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme eziyete başlamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde kendisiine bir sığınak aramak üzere Tâif'e gitmişti. Fakat orada umduğunu bulamayarak dönerken, gece yarısı Batnu Nahle'ye gelmişti. Orada namaz kılarken, cinden yedi kişilik bir cemaat buraya uğramış ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in okuduğu Kur'ân'ı dinlemişlerdir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazı bitirince cinler kendi kavimlerine gidip, onları anlatmışlardır.

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde O'nun abdest alması ve hacetini gidermesi için kırbayla su taşırdı. Yine bir gün kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin arkasından giderken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kimdir bu?" diye sordu.

-Ben, Ebu Hureyre'yim, diye cevap verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Benim için taşlar iste de, onlarla istinca edeyim. Bana kemik ve hayvan dışkısı (gübre) getirme." Elbisemin ucuyla O'na taşlar getirip yanına koydum ve O'ndan uzaklaştım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hacetini giderince O'nunla beraber yürüdüm. Kendisine:

-Kemik ve hayvan gübresi ile istinca yapmamanın sebebi nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O ikisi cinlerin yiyeceklerindendir. Şu muhakkak ki, bana Nasîbîn cinlerinin bir heyeti geldi. Bunlar ne iyi cinlerdir! Benden azık istediler. Ben de onlar için Allah'a: Cinlerin uğrayacakları her kemik ve tezek üzerinde yiyecek bulmaları için dua ettim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 155)

٣٣- بَاب إِسْلَامُ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

33- Ebu Zer El-Gifârî'nin[68] -Allah ondan razı olsun- Müslüman Oluşu Bâbı

68 İlk Müslümanlardan, sahâbî Ebu Zerr, Benû Gıfâr kabilesine mensup olup doğum tarihi bilinmemektedir. H. 31 (M. 651/652) yılında Mekke ile Medine arasında bir yer olan Rebeze'de vefat etmiştir. Ebu Zerr'in ismi ve babasının adı hakkında kaynaklarda çeşitli isimler zikredilmektedir. Bazı eserlerde isminin Cündüb b. Cenâde b. Seken, bazı eserlerde Seken b. Cenâde b. Kavs b. Bevaz b. Ömer olarak zikredilmektedir. Bazı eserlerde ise Cündüb b. Cenâde b. Kays b. Beyaz b. Amr olarak zikredilmektedir. Bu sonuncusunun daha doğru olması muhtemeldir. Zira annesinin künyesi Ümmü Cündüb'dür.Cündüb b. Cenâde'nin künyesi Ebu Zerr'dir. İslâm tarihinde isminden ziyade bu künyesi ile meşhur olup bununla anılmaktadır. Lâkabı ise Mesîhu'l-İslâm'dır. Bu lâkabı ona Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizzat vermiştir. Ebu Zerr el-Gifârî'nin kabilesi ve ailesi genellikle câhiliye devrinde yol kesmek, kervanları soymak ve eşkıyalık yapmakla tanınırdı. Ebu Zerr, cesareti ve atılganlığı ile o kadar büyük bir şöhret yapmıştı ki, ismini duyan, olduğu yerde korkudan titrerdi. Genç yaştaki Ebu Zerr hazretleri bir gün, birdenbire değişerek mesleğini bırakıp haniflerden oldu. İslâm'ın henüz zuhur etmediği bir zamanda Allah yolunu tuttu. Öyle ki, etrafındakilere, "Allah'tan başkasına ibadet

٣٨٦١- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا بَلَغَ أَبَا ذَرٍّ مَبْعَثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَخِيهِ ارْكَبْ إِلَى هَذَا الْوَادِي فَاعْلَمْ لِي عِلْمَ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ يَأْتِيهِ الْخَبَرُ مِنْ السَّمَاءِ وَاسْمَعْ مِنْ قَوْلِهِ ثُمَّ ائْتِنِي فَانْطَلَقَ الْأَخُ حَتَّى قَدِمَهُ وَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَبِي ذَرٍّ فَقَالَ لَهُ رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَكَلَامًا مَا هُوَ بِالشِّعْرِ فَقَالَ مَا شَفَيْتَنِي مِمَّا أَرَدْتُ فَتَزَوَّدَ وَحَمَلَ شَنَّةً لَهُ فِيهَا مَاءٌ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ فَأَتَى الْمَسْجِدَ فَالْتَمَسَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يَعْرِفُهُ وَكَرِهَ أَنْ يَسْأَلَ عَنْهُ حَتَّى أَدْرَكَهُ بَعْضُ اللَّيْلِ فَاضْطَجَعَ فَرَآهُ عَلِيٌّ فَعَرَفَ أَنَّهُ غَرِيبٌ فَلَمَّا رَآهُ تَبِعَهُ فَلَمْ يَسْأَلْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أَصْبَحَ ثُمَّ احْتَمَلَ قِرْبَتَهُ وَزَادَهُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَظَلَّ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَلَا يَرَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَمْسَى فَعَادَ إِلَى مَضْجَعِهِ فَمَرَّ بِهِ عَلِيٌّ فَقَالَ أَمَا نَالَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَعْلَمَ مَنْزِلَهُ فَأَقَامَهُ فَذَهَبَ بِهِ مَعَهُ لَا يَسْأَلُ وَاحِدٌ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الثَّالِثِ فَعَادَ عَلِيٌّ عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ فَأَقَامَ مَعَهُ ثُمَّ قَالَ أَلَا تُحَدِّثُنِي مَا الَّذِي أَقْدَمَكَ قَالَ إِنْ أَعْطَيْتَنِي عَهْدًا وَمِيثَاقًا لَتُرْشِدَنِّي فَعَلْتُ فَفَعَلَ فَأَخْبَرَهُ قَالَ فَإِنَّهُ حَقٌّ وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا أَصْبَحْتَ فَاتْبَعْنِي فَإِنِّي إِنْ رَأَيْتُ شَيْئًا أَخَافُ

---

edilmez. Putlara tapmayınız, onlardan hiçbir şey istemeyiniz!" demeye başladı. Böylece hak yolunu bulmuş ve lebbeyk demişti. Bu hususdaki ifadesine göre, müslüman olmadan üç yıl evveline kadar kendine mahsus bir şekilde Allah'a ibadet ettiğini ifade etmiştir. Uzun boylu, esmer, geniş omuzlu ve saçları beyazlaşmış hâliyle Hz. Ebu Zerr bir âbide gibi idi. Vefatında geriye harap bir ev ile üç koyun ve birkaç keçiden başka bir şey bırakmadı. Ebu Zerr, ashap tarafından "ilim deryası" sıfatıyla vasıflandırılmıştı. Çünkü bilgi edinmek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sık sık sorular sorardı. İman, ihsan, emir, nehy, iyilik ve kötülük hakkında ne varsa hepsini Rasulullah'a sorarak öğrenmişti. Her hareket ve işinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e tâbi olduğunu gösterirdi. Gayet kanaatkâr olup basit ve sâde yaşardı. Âbid, zâhid idi. Hakkı söylemekten çekinmez ve korkmaz idi. Ebu Musa el-Eş'âri'yi ise yaşayışından dolayı çok severdi ve ona, "Sen, benim kardeşimsin" derdi.

عَلَيْكَ قُمْتُ كَأَنِّي أُرِيقُ الْمَاءَ فَإِنْ مَضَيْتُ فَاتْبَعْنِي حَتَّى تَدْخُلَ مَدْخَلِي فَفَعَلَ فَانْطَلَقَ يَقْفُوهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَخَلَ مَعَهُ فَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ وَأَسْلَمَ مَكَانَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْجِعْ إِلَى قَوْمِكَ فَأَخْبِرْهُمْ حَتَّى يَأْتِيَكَ أَمْرِي قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَصْرُخَنَّ بِهَا بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ الْقَوْمُ فَضَرَبُوهُ حَتَّى أَضْجَعُوهُ وَأَتَى الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيْهِ قَالَ وَيْلَكُمْ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ مِنْ غِفَارٍ وَأَنَّ طَرِيقَ تِجَارِكُمْ إِلَى الشَّأْمِ فَأَنْقَذَهُ مِنْهُمْ ثُمَّ عَادَ مِنْ الْغَدِ لِمِثْلِهَا فَضَرَبُوهُ وَثَارُوا إِلَيْهِ فَأَكَبَّ الْعَبَّاسُ عَلَيْهِ.

3861- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin peygamber gönderildiği haberi Ebu Zer'e ulaşınca, Ebu Zer, kardeşi Uneys'e:

-Haydi Mekke'ye git ve kendisinin peygamber olduğunu gökyüzünden haber geldiğini iddia eden adamın haberini bana getir, dedim.

Kardeşim gitti, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e kavuştu. Sonra dönüp geldi. Kardeşime:

-Sende ne haber var? diye sordum. O da:

-Vallahi bir adam gördüm, O hayırlı şeyleri emrediyor, şerli şeylerden de yasaklıyor, dedi. Kardeşime:

-Gönlüme şifâ verir bir haber getirmedin! dedim. Yanıma tulum içinde bir miktar su alarak Mekke'ye yola koyuldum. (Mescide girdim.) Fakat ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi tanımıyordum; O'nu başkasına sormak da istemiyordum. Zemzem suyu içiyor, mescitte bulunuyordum.

Bu sırada yanıma Alî uğradı ve:

-Bu adam yabancı gibidir! dedi. Ben de:

-Evet, yabancıyım, dedim. Ali:

-Öyleyse bizim eve buyur! dedi.

Alî'nin beraberinde yürüdüm. Sabaha kadar o bana bir şey sorma-

dı. Ben de ona haber vermiyordum. Sabahlayınca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i sormak için kuşluk vakti mescite gittim. Fakat hiç kimse bana O'na dâir bir şey bildirmiyordu. Bana yine Ali uğradı ve:

-Bu adam için henüz yerini öğrenmesi zamanı gelmedi mi? diye sordu. Ben de:

-Hayır burada ikâmet niyetinde değilim, dedim. Alî:

-Beraberimde yürü, bize gidelim, dedi. Gittik. Evde Alî:

-Senin işin nedir, seni bu beldeye getiren şey nedir? diye sordu. Ben de:

-Gizli tutacağına bana söz verirsen, sana haber veririm, dedim. Alî:

-Emîn ol, öyle yaparım, dedi. Ben de ona şöyle anlattım:

-Burada peygamber olduğunu iddia eden bir adam çıkmış olduğu haberi bize ulaştı. Onunla konuşmak üzere kardeşimi gönderdim. Fakat kardeşim dönüp geldi; getirdiği haber bana kanaat vermedi. Bunun üzerine kendim bu zâta varıp yüz yüze kavuşmak istedim, buraya geldim. Alî şöyle dedi:

-Şüphesiz sen hidâyete mazhar oldun. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gidiyorum. Sen benim peşimden gel. Benim girdiğim yere sen de gir! Şayet ben (yolda) sana zarar vereceğinden korktuğum birisini görürsem, ayakkabımı düzeltir gibi bir duvara yönelik dururum. Sen yoluna devam et.

Alî gitti. Ben de onun beraberinde gittim. Nihayet o, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna girdi. Ben de beraberinde girdim. Hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Bana İslâm'ı öğret! dedim. O da bana İslâm'ı anlattı. Ben de bulunduğum yerde Müslüman oldum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Ey Ebu Zer! Müslüman olduğunu gizli tut ve memleketine dön. Sonra sana bizim meydana çıktığımız haberi ulaşınca hemen gel!" Ben de şöyle dedim:

-Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben Müslüman olduğumu onların ortasında haykıracağım.

Kureyş mescitte toplu bir hâlde iken Ebu Zer mescit'e geldi ve şöyle dedi:

-Ey Kureyş topluluğu! Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Rasûluhu (Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Ve yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve Rasûlüdür) dedim.

Kureyş müşrikleri de:

-Saldırın şu dinini değiştiren adama! dediler de kalktılar ve ölesiye bana vurmaya başladılar.

Bu sırada Abbas bana yetişti ve üzerime kapandı. Sonra onlara döndü ve:

-Yazıklar olsun sizlere! Ğifâr'dan bir adamı öldürüyorsunuz. Ğifâr ise sizin ticaret yeriniz ve yolunuz Ğifâr üzerindedir, dedi.

Bunun üzerine Kureyşliler benden çekildiler. Ertesi gün sabah vakti ben yine mescit'e gittim. Ve dünkü gibi söylediklerimi tekrar ettim. Onlar da yine:

-Vurun şu dinini değiştiren adama! dediler yine dünkü gibi ölesiye beni dövdüler. Abbas yine imdadıma yetişip üzerime kapandı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3522)

٣٤- بَاب إِسْلَامُ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

34- Saîd İbnu Zeyd'in[69] -Allah ondan razı olsun- Müslüman Oluşu Bâbı

٣٨٦٢ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ يَقُولُ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنَّ عُمَرَ لَمُوثِقِي عَلَى الْإِسْلَامِ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عُمَرُ وَلَوْ أَنَّ أُحُدًا ارْفَضَّ لِلَّذِي صَنَعْتُمْ بِعُثْمَانَ لَكَانَ.

69 Saîd ibn Zeyd, daha önce de geçtiği üzere Umer ibnu'l-Hattâb'ın amcası oğlu ve kız kardeşinin kocası olduğu için, aynı zamanda eniştesidir. Mekke'de zevcesiyle beraber ilk Müslüman olanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabîden biridir. Bedir'den başka bütün gazvelerde hazır bulunmuş, Bedir ganimetlerinden kendisine pay ayrılmıştır. Akîk mevkiinde hicrî elli bir yılında vefat etmiş, cenazesi Medîne'ye nakledilmiştir.

3862- Saîd ibnu Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl -Allah ondan razı olsun- Kûfe Mescidi'nde şöyle dedi:

Vallahi Ömer ibnul-Hattâb'ı İslâm'a girmeden önce beni İslâm'a bağlayıcı olarak görmüşümdür. Şayet Osman'a yaptığınız bu ölümüne kadar yaptığınız işten dolayı Uhud Dağı yerinden gitseydi, muhakkak gitmeye, düşmeye daha çok hak sahibi olurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 3867, 6942)

٣٥- بَاب إِسْلَامُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

35- Ömer İbnul-Hattâb'ın -Allah ondan razı olsun- Müslüman Oluşu Bâbı

٣٨٦٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا زِلْنَا أَعِزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ.

3863- Abdullah ibnu Mesud şöyle dedi:

Ömer İslâm'a girdiğinden beri bizler dînde azîzler yani galipler olmakta devam ettik.[70] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3684)

٣٨٦٤ - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ فَأَخْبَرَنِي جَدِّي زَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَيْنَمَا هُوَ فِي الدَّارِ خَائِفًا إِذْ جَاءَهُ الْعَاصِ بْنُ وَائِلٍ السَّهْمِيُّ أَبُو عَمْرٍو عَلَيْهِ حُلَّةُ حِبَرَةٍ وَقَمِيصٌ مَكْفُوفٌ بِحَرِيرٍ وَهُوَ مِنْ بَنِي سَهْمٍ وَهُمْ حُلَفَاؤُنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَالَ لَهُ مَا بَالُكَ قَالَ زَعَمَ قَوْمُكَ أَنَّهُمْ سَيَقْتُلُونِي إِنْ أَسْلَمْتُ قَالَ لَا سَبِيلَ إِلَيْكَ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا أَمِنْتُ فَخَرَجَ الْعَاصِ فَلَقِيَ النَّاسَ قَدْ سَالَ بِهِمْ الْوَادِي فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُونَ فَقَالُوا نُرِيدُ هَذَا ابْنَ الْخَطَّابِ الَّذِي صَبَا قَالَ لَا سَبِيلَ إِلَيْهِ فَكَرَّ النَّاسُ.

---

70 İbnu Ebi Şeybe ve Taberani, Kasım ibnu Abdurrahman yoluyla rivayetlerinde Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ömer'in Müslüman oluşu izzet, hicreti yardım, halifeliği ise rahmet olmuştur. Vallahi bizler, Ömer Müslüman olana kadar Kâbe'de açıktan namaz kılamıyorduk. -Allah ondan razı olsun-

3864- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb Müslüman olduktan sonra Kureyş'in kendisini öldürecekleri endişesiyle evinde iken yanına Âs ibnu Vâil es-Sehmi Ebu Amr geldi. Üzerinde işlemeli bir elbisesi ve ipekle dikili bir gömlek vardı. Ebu Amr Sehm oğullarındandı ve cahiliyette bizim yeminli dostlarımızdı. Âs, Ömer'e:

-Bu hâlin nedir? Neyin var? diye sordu. Ömer dedi ki:

-Senin kavmin, Müslüman olduğum için beni öldüreceklerini söylüyorlar. Âs dedi ki:

-Onlar bunu sana yapamazlar, onlar seni öldüremezler.

Ömer dedi ki:

-Bu sözden sonra kendimde bir güven duygusu meydana geldi. Bundan sonra Âs, Ömer'in evinden çıktı ve sel gibi gelen insanlarla karşılaştı. Onlara:

-Nereye gidiyorsunuz? diye sordu. Onlar da:

-Dinini değiştiren şu İbnul-Hattab'ın yanına gidiyoruz, dediler. Âs onlara dedi ki:

-Sizin için ona ulaşmaya hiç yol yoktur, dedi. Bu söz üzerine insanlar geri döndüler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3865)

٣٨٦٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُهُ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ اجْتَمَعَ النَّاسُ عِنْدَ دَارِهِ وَقَالُوا صَبَا عُمَرُ وَأَنَا غُلَامٌ فَوْقَ ظَهْرِ بَيْتِي فَجَاءَ رَجُلٌ عَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْ دِيبَاجٍ فَقَالَ قَدْ صَبَا عُمَرُ فَمَا ذَاكَ فَأَنَا لَهُ جَارٌ قَالَ فَرَأَيْتُ النَّاسَ تَصَدَّعُوا عَنْهُ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا الْعَاصِ بْنُ وَائِلٍ.

3865- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer Müslüman olunca insanların evinin yanında biriktiler ve:

-Ömer dinini değiştirdi, dediler. Ben o sırada çocuktum ve evimizin damına çıkmıştım. O esnada üzerinde ipekten bir kaftanı olan bir adam

gelip:

-Ömer dinini değiştirmiştir. Ne var bunda? Muhakkak ki ben O'nun komşusu yani O'nun koruyucusuyum.

Onun bu sözlerinden sonra insanlar Ömer'in evinden dağılıp gitiler. Ben:

-Bu adam kim? diye sordum.

-Âs ibnu Vâil, dediler.

٣٨٦٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ أَنَّ سَالِمًا حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ مَا سَمِعْتُ عُمَرَ لِشَيْءٍ قَطُّ يَقُولُ إِنِّي لَأَظُنُّهُ كَذَا إِلَّا كَانَ كَمَا يَظُنُّ بَيْنَمَا عُمَرُ جَالِسٌ إِذْ مَرَّ بِهِ رَجُلٌ جَمِيلٌ فَقَالَ لَقَدْ أَخْطَأَ ظَنِّي أَوْ إِنَّ هَذَا عَلَى دِينِهِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَوْ لَقَدْ كَانَ كَاهِنَهُمْ عَلَيَّ الرَّجُلَ فَدُعِيَ لَهُ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ اسْتُقْبِلَ بِهِ رَجُلٌ مُسْلِمٌ قَالَ فَإِنِّي أَعْزِمُ عَلَيْكَ إِلَّا مَا أَخْبَرْتَنِي قَالَ كُنْتُ كَاهِنَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ فَمَا أَعْجَبُ مَا جَاءَتْكَ بِهِ جِنِّيَّتُكَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا يَوْمًا فِي السُّوقِ جَاءَتْنِي أَعْرِفُ فِيهَا الْفَزَعَ فَقَالَتْ أَلَمْ تَرَ الْجِنَّ وَبَلَاسَهَا وَيَأْسَهَا مِنْ بَعْدِ إِنْكَاسِهَا وَلُحُوقِهَا بِالْقِلَاصِ وَأَحْلَاسِهَا قَالَ عُمَرُ صَدَقَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ عِنْدَ آلِهَتِهِمْ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ بِعِجْلٍ فَذَبَحَهُ فَصَرَخَ بِهِ صَارِخٌ لَمْ أَسْمَعْ صَارِخًا قَطُّ أَشَدَّ صَوْتًا مِنْهُ يَقُولُ يَا جَلِيحُ أَمْرٌ نَجِيحٌ رَجُلٌ فَصِيحٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَوَثَبَ الْقَوْمُ قُلْتُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَعْلَمَ مَا وَرَاءَ هَذَا ثُمَّ نَادَى يَا جَلِيحُ أَمْرٌ نَجِيحٌ رَجُلٌ فَصِيحٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقُمْتُ فَمَا نَشِبْنَا أَنْ قِيلَ هَذَا نَبِيٌّ.

3866- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ömer'in bir şey için "Ben onun şöyle olacağını zannediyorun" deyip de onun zannettiği gibi olmayan bir söz söylediğini işitmedim. Bir gün Ömer otururken yanına güzel bir adam olan Sevâd ibnu Kârib uğradı. Ömer dedi ki:

-Zannım yanılmıştır veya bu adam cahiliyette dini üzereydi veya onların kâhiniydi. O adamı bana çağırın.

Sevâd çağırıldı ve Ömer -Allah ondan razı olsun- sözlerini ona zikretti. Sevâd dedi ki:

-Ben bugünkü gibi bir gün görmedim. Çünkü bu gün içinde Müslüman bir adam karşılandı.

Ömer de ona dedi ki:

-Sen benim istediğim şeyi kesinlikle bana haber vereceksin. Sevâd şöyle dedi:

-Ben cahiliyet devrinde kâhin bir kimse idim. Ömer dedi ki:

-Senin dişi cininin sana getirdiği haberlerin en garibi, en ilginç olanı hangisidir? Sevâd şöyle dedi:

-Ben bir gün çarşıda iken dişi cinim korkmuş bir hâlde bana geldi ve dedi ki:

-Sen cini ve onun korkusunu ve kulak hırsızlığından yasaklanmasından sonraki ümitsizliğini ve sırtlarına ince çullar konulmuş genç develerle yetişilip yakalanmasını görmedin mi? Ömer şöyle dedi:

-O doğru söyledi. Ben bir gün müşriklerin putları yanında bulunduğum sırada bir adam bir buzağı getirdi de onu kurban etti. Bu esnada bir adam öyle bir bağırışla bağırdı ki ben daha önce öyle kuvvetli bir sesle bağıran bir kimseyi duymamıştım. O adam şöyle diyordu:

-Ey düşmanlığını açığa vuran kimse! İyi, isabetli bir iş ve fasih konuşan bir adam Lâ ilâhe illâ ente! (Senden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur) diyor. Orada bulunan topluluk, o kimseye doğru kalktılar.

Ömer -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Ben, bunun arkasında ne olduğunu öğrenmeden buradan ayrılmayacağım, dedim. Sonra o bağıran adam yine bağırmaya başladı:

-Ey düşmanlığını açığa vuran kimse! İyi, isabetli bir iş ve fasih konuşan bir adam Lâ ilâhe illallâh (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur) diyor! Ben orada durdum. Çok beklemedik ki: Bu Peygamber'dir meydana çıkmıştır, denildi.

٣٨٦٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ يَقُولُ لِلْقَوْمِ لَوْ رَأَيْتُنِي مُوثِقِي عُمَرُ عَلَى الْإِسْلَامِ أَنَا وَأُخْتُهُ وَمَا أَسْلَمَ وَلَوْ أَنَّ أُحُدًا انْقَضَّ لِمَا صَنَعْتُمْ بِعُثْمَانَ لَكَانَ مَحْقُوقًا أَنْ يَنْقَضَّ.

3867- Kays ibnu Ebî Hazim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Saîd ibnu Zeyd'i bir topluluğa hitap ederken işittim. O şöyle diyordu:

-Ömer Müslüman olmadan önce ben ve benim hanımım olan kız kardeşi Fâtıma bintul-Hattâb İslâm'a girdiğimiz için hakaret ve baskı yaparak beni İslâm üzerine sebatla bağlayan Ömer olmuştur. Şayet Osman'a yaptığınız bu ölümüne kadar yaptığınız işten dolayı Uhud Dağı yerinden gitseydi, muhakkak gitmeye, düşmeye daha çok hak sahibi olurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3862)

٣٦- بَاب انْشِقَاقُ الْقَمَرِ

36- Ay'ın İkiye Bölünmesi Bâbı[71]

٣٨٦٨- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمُ الْقَمَرَ شِقَّتَيْنِ حَتَّى رَأَوْا حِرَاءً بَيْنَهُمَا.

3868- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke ehli Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden, kendilerine bir mucize göstermelerini istediler. O da kendilerine ayın ikiye bölünmesini gösterdi. Mekkeliler Hira Dağı'nı o iki bölük arasında gördüler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3637)

---

71 Ay'ın ikiye bölünmesi mucizesi Rasûlullah'a has mucizelerin en büyüğü ve en parlaklarındandır. Çünkü bu mucize, bütün peygamberlere verilen mucizelerin hepsinden büyüktür.Bu mu'cizeyi Allah, Kur'ân'da da söylemiştir: "Saat yaklaştı, Ay (ikiye) ayrıldı. Onlar bir mucize görürlerse yüz çevirirler ve müstemir bir büyüdür derler..." (Kamer: 1-3).

٣٨٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ وَنَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى فَقَالَ اشْهَدُوا وَذَهَبَتْ فِرْقَةٌ نَحْوَ الْجَبَلِ وَقَالَ أَبُو الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ انْشَقَّ بِمَكَّةَ وَتَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ.

3869- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Mina'da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber iken ay ikiye ayrıldı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şahit olun!" buyurdu. Ay'dan bir parça da Hira Dağı tarafına gitti.

Ebud-Duhâ, Mesruk'tan, O'nun da Abdullah'dan rivayetinde O: Ay, Mekke'de ikiye ayrıldı, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3636)

٣٨٧٠ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْقَمَرَ انْشَقَّ عَلَى زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3870- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Ay ikiye ayrıldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3638)

٣٨٧١ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ.

3871- Abdullah ibnu Mesud: -Allah ondan razı olsun- Ay ikiye yarıldı, dedi.

٣٧- بَاب هِجْرَةِ الْحَبَشَةِ

37- Habeşistan'a Hicret[72] Bâbı

72 Burada yeri gelmişken hicret hakkında bilgi verelim. Hicret dediğimiz zaman manası "intikal, yani bir kimsenin bir beldeden bir beldeye intikali" Bu umum manasi gerek maddî, gerek manevî, gerek çalışma, gerekse dinî yüzünden olsun bir beldeden diğer bir beldeye intikaline denir. Burada tabi iki beldeden kasıt küfür diyarından İslâm diyarına intikaldir. Mevzuya geçmeden önce bilmemiz gereken iki husus vardır. Bu da İslâm da Daru'l-Küfür ve Daru'l-Islâm mefhumunun anlaşılmasi, yani hangi diyar İslâm diyarıdır, hangi diyar küfür diyarıdır? Bu gün en çok tartışılan mevzulardan biri de budur. **Daru'l-Küfür;** dediğimiz zaman, kafirlerin hükmettiği küfür kanunlarının icra edildiği,kafirlerin nüfusunun o beldede hakim oldugu diyardır. Bu da iki çesittir, bir kısmı ***Daru'l-Harp***: İkinci kısmı ***Daru'l-Sulh***. Bir harp halinde olup, sulh içinde yaşanmasına Daru'l-Sulh diyoruz. Daru'l-Sulh: Müslümanlar ile kafirler arasında sükûnet, barış olan diyardır. Hükümler kafirlerin olup, aralarında Müslümanların da bulunduğu beldedir. **Daru'l-Islâm:** Veya İslâm diyarı dediğimiz zaman, Müslümanların hükmettiği veya İslâm hükümlerinin icra olunduğu ve nüfusun Müslümanlara ait olduğu diyardır. Velevki nüfus yönünden kafirler teşkil etse bile, O İslam diyarıdır. Önemli olan İslam kanunlarının geçerli olması ve icra edilmesidir. Lügatta: Terk etme, bir boşluğun dolması manasındadır. Istılahta: Küfür ve şirk diyarından İslam diyarına intikaldir. Hicret iki çesittir; 1- Maddî ve cismanî hicret vardır, bu da intikaldir. Kişinin maddeten ve cismen intikal etmesi, bu da hicretin her yerini kapsar herhâlde (İkinci manası vardır ki aslında ilk hicretten önce maddî ve cismanî hicretten bu ikinci hicret daha önemlidir. Bu da hakikî ve manevî hicrettir ki cesette buna tâbi olur. Bu da söyledir ki;) 2- Başkasının yani Allah'tan gayrı bütün efradın her şeyin muhabbetinden ve kulluğundan Allah'ın muhabbet ve kulluğuna hicret. Baskaşının korkusundan veya ümidinden veya başkasına tevekkülden Allah'a dönme O'na intikal etme bu da manevî hicrettir. Bu manada Rasulullah (s.a.v.)'den bir rivayet vardır. Muhacir (hicret eden kimse) Allah'ın nehyetmiş olduğu yasakladığı masiyet saydığı şeyleri terketme. (Ebu Davud; 2481/Buhari/Müslim) -Bir müşrik Müslüman olduktan sonra müşriklerden ayrılmadıkça hicret etmedikçe Allah onun hiçbir amelini kabul etmez. (Nesei; zekat-73/İbn-i Mace, hudut-2) Evet İslâm izzet ve kuvvet dinidir. Bir Müslümanın kafire kafirlere zelil olmasını kabul etmez. Bir Müslüman onların aralarında kaldıkça ister istemez kendi kalbinde, hislerinde aşağılık kompleksi doğar. Ve bu şekilde onlara dayanma durumuna düşer. Ve nitelendirilebilir. Bu yüzden İslâm dini hicreti farz kılmış gücü yeten bir Müslümanın onlar arasında müsaade etmemiştir. Bu gibi sebepler yüzünden, ancak zaruretler müstesna. **Hicretin kısımları:** Hicretin birkaç tane kısmı vardır; a) Darul harpten veya Darul küfürden İslâm diyarına hicrettir. Bunun farziyeti ilk hicretten beri "yani Müslümanların Rasulullah (s.a.v.) zamanından tutunda Habeşistan hicretinden, Mekkeden Medine'ye hicretten tâ kıyamete kadar bu hicret bakidir. (az önceki rivayet buna delildir. Ebu Davut 2475) Evet tevbe kapısı kapanıncaya kadar Hicret kapanmaz. b) İkincisi ise; Bidat beldesinden çıkmak; Kara militanların, zındıkların bulunduğu beldeden. Imami Malik (r.a.) de-

di ki; Selefi Salihine sövüldüğü, eza edildigi, küfredildiği bir beldede bir kimsenin ikâmet etmesi helâl değildir. Bunu İbnul-Arabi Ahkamul-Kur'ân tefsirinde 1/484 de nakletmiştir. Evet bundan sebep onların bidatine aldanabilir onlar gibi yani bidat ehli olur korkusuyladır. c) Haramın galip olduğu beldeden çıkmak; çünkü helâli talep etmek her Müslüman'a farzdır. Düşünün bir beldede galibiyet haramda, yiyecek, içecekte, kazançta artık bir Müslümanın orada haramdan kurtulması maddeten mümkün olma durumu varsa ;bu defe ne yapar? Helâli kazanmak kastıyla başka bir memlekete hicret eder. Çünkü neden? Helâli araması, talep etmesi farzdır. Ama yaşadığı beldede kendi ihtiyaçlarını karşılayacak helâl seyler varsa; ondan kazanabiliyorsa; bu defa bundan muaf tutulur. Ama öyle bir duruma düşer ki Artık kendi ihtiyaçlarını haramlık yüzünden gideremez. Galibiyet haramdır. Artık oradan intikal etmesi gerekir. d) Bir müslümanın nefsine yapılan eziyet yüzünden o yerden çıkması gerekir. Müslümana eziyet ediliyor dövülüyor, hapse atılıyor, çesitli eziyetler yapılıyorsa Müslüman'ın oradan çıkması intikal etmesi gerekir. Bunu dinler tarihinde ilk olarak İbrahim (a.s.) yapmıştır. Çünkü kavminden korkunca (Hani biliyorsunuz putları kırdı, onların taptıklarının batıl olduğunu her şeyi anlattı onlardan beri olduğunu söyledi) dedi ki; Ben Rabime hicret ediyorum (Ankebut 26) Ben Rabbime gidiceğim ve O bana yol gösterecektir. (Saffat 11) Biliyorsunuz ki bunu Musa (a.s.) da yapmıştır. Askerlerden bir kıptiyi öldürünce Firavun'un sarayından biri gelip çık burdan bir topluluk seni öldürmek için yola çıktı dediğinde; Oradan ayrılıp Şuayb (a.s.)'ın olduğu yere Medyene hicret etmiştir. e) Müslümanın malına veya namusuna eziyet korkusu varsa oradan çıkabilir. Çünkü Müslümanın malı ve namusunun hicreti, kanının haramlığı gibidir. Müslümanın kanı diğer Müslüman'a nasıl haramsa malı ve namusu da haramdır. f) Zararlı bir beldede, yani o beldede hastalık varsa ve o beldeyi hastalık sardıysa o beldeden temiz olan bir beldeye çıkabilir. Peygamber efendimiz (s.a.v.) "haramilere beldeleri zarar görünce oturmaz hâle gelince Merc denilen yere çıkmalarına izin vermiştir. Tâ ki beldeleri düzelinceye kadar. (Sıhhi yönden düzelinceye kadar.) Ancak hadiste bir istisna gelmiştir. Taun hastalığı çıkan yerden çıkmak yasaklanmıştır. Çünkü o hastalık başka yere sirayet etmesin diye taun olan beldeden dışarıda çıkmasını, içeride girmesini yasaklamıştır. Tabi ki bu istisna kılınmıştır. Darul harpte veya Darul küfür de ikâmet eden kimseler yani Müslümanlar üç kısımdır; 1. Kısım: Bunlar kafirlerle ikâmet ediyor ve onlara rağbet ediyor, dost olarak onları seçiyor, dinlerinden razı oluyor ve onları meth ediyorsun. Müslümanlara karşı o kafirlere yardımcı oluyorsun, böyle yapan bir şahıs kafir olur. İslâm'ın hükmü bu şahıs hakkında budur, yani o adam kafirdir. 2. Kısım: Mal, evlât veya memleket sevgisi yüzünden onlarla ikâmet ederse; düşünün ki oturduğu memleketi kafirler istilâ etmiş, orada doğdun, orada büyüdün, malın orada, ailen orada, her şeyin orada, o memlekette dinini izhar edemiyorsa, (izhardan kasıt; Eshedü enlâ ilâhe illallah ve eshedü enne muhammeden abdehü verasuluh demek değil, namaz kılmakta yeterli değil, yani dini açıktan ilân etmektir) dinini yaşayamıyorsa, Ben Müslümanım, siz kafirsiniz, aramızda düşmanlık vardır! demesi, bunu izhar etmesi lâzım, bu izharı yapamıyorsa, Hicrete de gücü varsa, bunu yapmıyorsa, Hicreti terk etmesi yüzünden Allah ve Rasulüne âsi gelmiştir. Bu şekilde büyük bir günah işlemiştir. Ancak bu memlekette yani mal ve evlât sevgisi yüzünden o memlekette kaldığı için tekfir edilmez, ama büyük günah işlemiş bir şahıstır. Yani nefse zulmedenlerdendir.

وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قِبَلَ الْمَدِينَةِ وَرَجَعَ عَامَّةُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ فِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى وَأَسْمَاءَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hicret edeceğiniz yurt, iki kara taşlık saha arasında hurmalıkları bulunan bir mıntıka, bir şehir olduğu bana gösterildi" buyurdu. Bunun üzerine Müslümanlardan Medine yönüne hicret edenler hicret ettiler. Daha evvel Habeşistan'a hicret etmiş olanların hepsi de bilâhare Medine'ye döndüler. Bu bâbta Ebu Musa'nın ve Esma bintu Umeys'in Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettikleri hadîsler vardır.

٣٨٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ قَالَا لَهُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُكَلِّمَ خَالَكَ عُثْمَانَ فِي أَخِيهِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ وَكَانَ أَكْثَرَ النَّاسُ فِيمَا فَعَلَ بِهِ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَانْتَصَبْتُ لِعُثْمَانَ حِينَ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً وَهِيَ نَصِيحَةٌ فَقَالَ أَيُّهَا الْمَرْءُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَانْصَرَفْتُ فَلَمَّا قَضَيْتُ الصَّلَاةَ جَلَسْتُ إِلَى الْمِسْوَرِ وَإِلَى ابْنِ عَبْدِ يَغُوثَ فَحَدَّثْتُهُمَا بِالَّذِي قُلْتُ لِعُثْمَانَ وَقَالَ لِي فَقَالَا قَدْ قَضَيْتَ الَّذِي كَانَ عَلَيْكَ فَبَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ مَعَهُمَا إِذْ جَاءَنِي رَسُولُ عُثْمَانَ فَقَالَا لِي قَدْ ابْتَلَاكَ اللَّهُ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا نَصِيحَتُكَ الَّتِي ذَكَرْتَ آنِفًا قَالَ فَتَشَهَّدْتُ ثُمَّ قُلْتُ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتَ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَآمَنْتَ بِهِ وَهَاجَرْتَ الْهِجْرَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ وَصَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتَ هَدْيَهُ وَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِي شَأْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ فَحَقٌّ عَلَيْكَ أَنْ تُقِيمَ عَلَيْهِ الْحَدَّ فَقَالَ لِي يَا ابْنَ أَخِي آذْرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ قَدْ خَلَصَ إِلَيَّ

مِنْ عِلْمِهِ مَا خَلَصَ إِلَى الْعَذْرَاءِ فِي سِتْرِهَا قَالَ فَتَشَهَّدَ عُثْمَانُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتُ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَآمَنْتُ بِمَا بُعِثَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَاجَرْتُ الْهِجْرَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ كَمَا قُلْتَ وَصَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ وَبَايَعْتُهُ وَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اسْتَخْلَفَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ ثُمَّ اسْتَخْلَفَ عُمَرُ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ ثُمَّ اسْتُخْلِفْتُ أَفَلَيْسَ لِي عَلَيْكُمْ مِثْلُ الَّذِي كَانَ لَهُمْ عَلَيَّ قَالَ بَلَى قَالَ فَمَا هَذِهِ الْأَحَادِيثُ الَّتِي تَبْلُغُنِي عَنْكُمْ فَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ شَأْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ فَسَنَأْخُذُ فِيهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ قَالَ فَجَلَدَ الْوَلِيدَ أَرْبَعِينَ جَلْدَةً وَأَمَرَ عَلِيًّا أَنْ يَجْلِدَهُ وَكَانَ هُوَ يَجْلِدُهُ وَقَالَ يُونُسُ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَفَلَيْسَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي كَانَ لَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ ﴿بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ مَا ابْتَلَيْتُمْ بِهِ مِنْ شِدَّةٍ وَفِي مَوْضِعٍ ﴿الْبَلَاءُ﴾ الِابْتِلَاءُ وَالتَّمْحِيصُ مَنْ بَلَوْتُهُ وَمَحَّصْتُهُ أَيْ اسْتَخْرَجْتُ مَا عِنْدَهُ يَبْلُو يَخْتَبِرُ ﴿مُبْتَلِيكُمْ﴾ مُخْتَبِرُكُمْ وَأَمَّا قَوْلُهُ ﴿بَلَاءٌ عَظِيمٌ﴾ النِّعَمُ وَهِيَ مِنْ أَبْلَيْتُهُ وَتِلْكَ مِنْ ابْتَلَيْتُهُ.

3872- Ubeydullah ibnu Adiy ibnul-Hiyâr -Allah ondan razı olsun- şöyle haber verdi:

Misver ibnu Mahrame ve Abdurrahman ibnul-Esved ibnu Abdû Yeğûs, bana şöyle dediler:

-Osman'ın kardeşi Velid hakkında konuşmana engel olan şey nedir? İnsanlar onun hakkında konuşmayı çoğalttılar.[73]

Bunun üzerine ben namazdan çıkınca Osman'ın yanına vardım ve:

---

73 Velid ibnu Ukbe, Osman'ın anne tarafından kardeşidir. Kûfe emiri. Sarhoş olarak sabah namazını dört rekât olarak kıldırmış ve: Daha fazlalaştırayım mı? demiştir. İnsanlar bunun hakkında konuşmuşlar, cennetle müjdelenen on kişiden biri olan, kendisinde ilim, fazilet ve olgun bir yaşa sahip olan Sa'd ibnu Ebi Vakkas'ı Kûfe emirliğinden azledip yerine Velid'i emir tayin edişi hakkında da konuşmuşlardı. Osman, Velid'e içki içmesinden dolayı haddi geciktirmişti. Çünkü bu konuda ona şahit olanların ortaya çıkmasını, bu konuda şahitlik yapmalarını beklemişti. Durum tamamen ortaya çıkınca Osman, Velid'e had cezası uygulanmasını emretmiştir.

-Sana bir konuda nasihat edeceğim, dedim. Bunun üzerine Osman:

-Ey adam! Ben senden Allah'a sığınırım, dedi.

Osman'ın bu sözü üzerine ben Misver ve Abdurrahman'ın yanına geri döndüm. O esnada Osman'ın elçisi geldi ve beni çağırdı. Ben de Osman'ın yanına geldim. Osman:

-Bana nasihatın nedir? dedi. Ben Osman'a şöyle dedim:

-Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, Muhammed'i hak ile gönderdi. O'na Kitab'ı indirdi. Sen de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet edenlerden oldun. İki kere hicret ettin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sohbet ve arkadaşlık yaptın. O'nun yolunu görüp bildin. İnsanlar Velid'in kötü durumu hakkında konuşmayı çoğalttılar.

Osman:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanına eriştin mi? diye sordu. Ben:

-Hayır. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ilmi gizli olmadığı gibi kimseye de has değildir. O'nun ilmi her yere ve herkese ulaşmıştır, dedim. Osman şöyle dedi:

-Muhakkak ki Allah, Muhammed'i hak ile peygamber göndermiş, ben de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet eden kimselerden olmuşumdur. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle gönderilmiş olan bilgilere îmân etmiş, senin de söylediğin gibi iki defa hicret etmişimdir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle sohbet etmiş ve O'na beyat eylemişimdir. Allah'a yemîn ederim ki, Allah O'nu vefat ettirinceye kadar ben O'na isyan etmedim ve O'nu hiçbir zaman aldatmadım. O'ndan sonra Ebu Bekir geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadım. Sonra Ömer geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadım. Halife olarak onlara itaat edilip isyan edilmediği gibi bana da itaat edilip isyan edilmemesi gerekmez mi? Ben:

-Bilâkis sana da itaat edilip isyan edilmemesi gerekir.

Bundan sonra Osman:

-Sizden bana ulaşan bu sözler nelerdir? Bana söylediğin Velid'in durumuna gelince, onun hakkında inşallah hak olan kararı alacağız, dedi ve Ali'yi yanına çağırarak Velid'e içki içmesinden dolayı kırk sopa vurmasını emretti. Ali de Velid'e kırk sopa vurdu. (Hadisin geçtiği yer: 3696)

٣٨٧٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتَا كَنِيسَةً رَأَيْنَهَا بِالْحَبَشَةِ فِيهَا تَصَاوِيرُ فَذَكَرَتَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أُولَئِكَ إِذَا كَانَ فِيهِمْ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِيكَ الصُّوَرَ أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

3873- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ümmü Habibe ve Ümmü Seleme Habeşistan'da gördükleri kiliseden ve içindeki resimlerden konuştular. Bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdiler bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Onlar, içlerinde salih bir kimse öldüğünde, kabrine bir mescit inşâ ederler ve içine de o resimlerden yaparlar. Onlar kıyamet günü Allah katında insanların en şerlileridir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 427)

٣٨٧٤ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ السَّعِيدِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدٍ قَالَتْ قَدِمْتُ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَأَنَا جُوَيْرِيَةٌ فَكَسَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمِيصَةً لَهَا أَعْلَامٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ الْأَعْلَامَ بِيَدِهِ وَيَقُولُ سَنَاهْ سَنَاهْ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ يَعْنِي حَسَنٌ حَسَنٌ.

3874- Hâlid'in kızı Ümmü Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben küçük bir kızken Habeş toprağından geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana küçük bir kız çocuğu hâlinde geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana yünden, nakışlı siyah bir elbise giydirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle elbisenin üzerinde nakışlara eliyle dokunmaya ve: "Senâh senâh" demeye başladı.

Humeydî şöyle dedi: Bu Habeş dilinde güzel, manasına gelir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3071)

٣٨٧٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي فَيَرُدُّ عَلَيْنَا فَلَمَّا رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِ النَّجَاشِيِّ سَلَّمْنَا عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَتَرُدُّ عَلَيْنَا قَالَ إِنَّ فِي الصَّلَاةِ شُغْلًا فَقُلْتُ لِإِبْرَاهِيمَ كَيْفَ تَصْنَعُ أَنْتَ قَالَ أَرُدُّ فِي نَفْسِي.

3875- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılarken kendisine selâm verir, O da selâmımızı alırdı. Habeşistan'dan Necaşi'nin yanından döndüğümüzde biz yine selâm verdik. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem selâmımızı almadı. Bunun üzerine bizler dedik ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen namazda iken biz sana selâm verirdik, sen de selâmımızı alırdın. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Muhakkak ki kişi namazında Kur'ân, dua ve zikirle meşguldür" buyurdu. Ben İbrahim'e dedim ki: Sen namazda iken sana selâm verildiğinde sen nasıl yağıyorsun? O şöyle dedi: Sessizce içimden selâmını alırım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1199)

٣٨٧٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَلَغَنَا مَخْرَجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَرَكِبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَتْنَا سَفِينَتُنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ فَوَافَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكُمْ أَنْتُمْ يَا أَهْلَ السَّفِينَةِ هِجْرَتَانِ.

3876- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Yemen'de iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin peygamber olarak gönderildiği ve Medine'ye hicret ettiği haberi bize ulaştı. Biz de gemimize binip yola çıktık. Ancak gemimiz bizi Habeşistan'a kral Necaşi'nin topraklarına sürükledi. Orada Cafer ibnu Ebî Talib'le karşılaştım. Habeşistan'dan ayrılana kadar onunla beraber kaldık. Medine'ye geldiğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber fethinden

dönmüştü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ey gemi ehli! Sizlere iki hicret sevabı vardır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3136)

٣٨- بَاب مَوْتِ النَّجَاشِيِّ

38- Necâşî'nin Ölümü Bâbı

٣٨٧٧- حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ مَاتَ النَّجَاشِيُّ مَاتَ الْيَوْمَ رَجُلٌ صَالِحٌ فَقُومُوا فَصَلُّوا عَلَى أَخِيكُمْ أَصْحَمَةَ.

3877- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Necâşî vefat ettiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bugün sâlih bir kişi ölmüştür. Kalkın ve kardeşiniz Ashame'ye cenaze namazı kılın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1317)

٣٨٧٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ عَطَاءً حَدَّثَهُمْ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ فَصَفَفْنَا وَرَاءَهُ فَكُنْتُ فِي الصَّفِّ الثَّانِي أَوِ الثَّالِثِ.

3878- Câbir ibnu Abdullah el-Ensari -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necâşî üzerine cenaze namazı kıldırdı. Bizler de arkasında saf tuttuk. Ben ikinci veya üçüncü saftа idim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1317)

٣٨٧٩- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ سَلِيمِ بْنِ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ فَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا تَابَعَهُ عَبْدُ الصَّمَدِ.

3879- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Habeş kralı Necâşî Asha-me'nin cenaze namazı kıldı. Cenaze namazını kıldırırken dört kere tekbir aldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1317)

٣٨٨٠- حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَابْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى لَهُمْ النَّجَاشِيَّ صَاحِبَ الْحَبَشَةِ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَقَالَ اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ.

3880- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necaşi Ashame'nin üzerine cenaze namazı kıldı ve üzerine dört tekbir aldı. (Hadisin geçtiği yer: 1245)

٣٨٨١ - وَعَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفَّ بِهِمْ فِي الْمُصَلَّى فَصَلَّى عَلَيْهِ وَكَبَّرَ أَرْبَعًا.

3881- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendilerini musallada saf tutturmuş ve Necaşi'nin üzerine dört tekbir alarak cenaze namazını kıldırmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1245)

٣٩- بَاب تَقَاسُمِ الْمُشْرِكِينَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

39- Müşriklerinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Aleyhine Küfür Üzere Antlaşma Yapmaları Bâbı

٣٨٨٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَادَ حُنَيْنًا مَنْزِلُنَا غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ.

3882- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Minâ'dan Mekke'ye dönüşünde Huneyn savaşına gitmek istediğinde şöyle buyurdu:

"İnşallah yarın, Kureyş ile Kinâne oğullarının küfür üzerinde ahitleştikleri Kinâne oğullarının yurdunda konaklayacağız. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1589)

٤٠- بَاب قِصَّةِ أَبِي طَالِبٍ

40- Ebu Tâlib'in Kıssası Bâbı

٣٨٨٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَغْنَيْتَ عَنْ عَمِّكَ فَإِنَّهُ كَانَ يَحُوطُكَ وَيَغْضَبُ لَكَ قَالَ هُوَ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ وَلَوْلَا أَنَا لَكَانَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ.

3883- Abbas ibnu Abdulmuttalib -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

Amcan Ebu Tâlib'e yardımcı olmandan seni alıkoyan ne idi? Muhakkak ki o seni korur ve senin için öfkelenirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O, cehennemde azabı hafifletilmiş olarak topuklarına kadar ulaşan ateşle azap olunacaktır. Şayet benim onun için şefaatim olmasaydı muhakkak o cehennemin en derin çukurunda olurdu."[74]

74 Bu rivayette bir müşriğe bile şefaatin fayda vereceği ve cehennemde topuklarına kadar ateşe gireceğini bununla da beyninin fokurdayacağını bildiriyor.

٣٨٨٤ - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَبَا طَالِبٍ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ دَخَلَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ أَيْ عَمِّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ يَا أَبَا طَالِبٍ تَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَلَمْ يَزَالَا يُكَلِّمَانِهِ حَتَّى قَالَ آخِرَ شَيْءٍ كَلَّمَهُمْ بِهِ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْهُ فَنَزَلَتْ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ وَنَزَلَتْ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾.

3884- Müseyyeb ibnu Hazen -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellemin amcası Ebu Tâlib'in ölümü yaklaştığında, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun yanına geldi. Amcasının yanında Ebu Cehil vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Tâlib'e dedi ki:

-"Ey Amca! Lâ ilâhe illâllah, de. Bu kelimeyle Allah katında sana şahitlik edeyim."

Ebu Cehil ve Abdullah ibnu Ebî Umeyye dediler ki:

-Ey Ebu Tâlib! Abdulmuttalib'in dininden yüz mü çeviriyorsun?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun Lâ ilâhe illallah demesini telkin etmeye devam etti. Bu arada o ikisi de aynı sözlerini tekrar edip durdular.

Ebu Tâlib son söz olarak: Ben Abdulmuttalib'in dini üzereyim, dedi ve Lâ ilahe illâllah demekten kaçındı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Vallahi bundan yasaklanmadığım müddetçe Allah'tan seni bağışlamasını dileyeceğim."

Buna binaen Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«Kendilerinin cehennem ehlinden oldukları iyice belli olduktan sonra, yakın akraba da olsalar, müşrikler için (Allah'tan) af ve mağfiret dilemek ne Peygamber için, ne de mü'minler için yapılacak iş değil-

dir.» Tevbe: 113

«(Ey Muhammed) Sen, sevdiğin kimseye hidayet edemezsin; fakat Allah dilediğine hidayet eder. O, hidayete lâyık olanları daha iyi bilir.» Kasas: 56 (Hadisin geçtiği diğer yer: 1360)

٣٨٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذُكِرَ عِنْدَهُ عَمُّهُ فَقَالَ لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ النَّارِ يَبْلُغُ كَعْبَيْهِ يَغْلِي مِنْهُ دِمَاغُهُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بِهَذَا وَقَالَ تَغْلِي مِنْهُ أُمُّ دِمَاغِهِ.

3885- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında amcası Ebu Tâlib zikredilince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Umarım ki Kıyamet günü benim şefaatim ona fayda verecektir. Cehennemde onun topuklarına kadar ulaşan bir ateşle azap olunacaktır. Bu ateşin tesiriyle beyni kaynayacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6564)

٤١- بَاب حَدِيثِ الْإِسْرَاءِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

41- İsrâ Hadîsi Ve Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

﴿ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى ﴾

«Kulu Muhammed'i, geceleyin, Mescid-i Harâm'dan, kendisine bazı âyetlerimizi göstermek için, etrafını mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah, her türlü noksan sıfatlardan münezzehtir. Her şeyi hakkıyla işiten, hakkıyla gören O'dur.» (İsra: 1)

٣٨٨٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ

سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَمَّا كَذَّبَنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ فَجَلَا اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ.

3886- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ın geceleyin beni Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya götürdüğünü söylediğimde Kureyş beni yalanlayınca, Mescid-i Harâm'a gidip Hicr'de ayakta durdum. Allah Azze ve Celle benimle Beytül-Maqdis arasındaki perdeyi kaldırdı. Onların sordukları soruları Mescid-i Aksâ'ya bakarak, onun alâmetlerinden Kureyş'e haber vermeye başladım."
(Hadisin geçtiği diğer yer: 4710)

٤٢ - بَاب الْمِعْرَاجِ

42- Mirâç Bâbı

٣٨٨٧ - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ وَرُبَّمَا قَالَ فِي الْحِجْرِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي آتٍ فَقَدَّ قَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ فَقُلْتُ لِلْجَارُودِ وَهُوَ إِلَى جَنْبِي مَا يَعْنِي بِهِ قَالَ مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ إِلَى شِعْرَتِهِ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ مِنْ قَصِّهِ إِلَى شِعْرَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي ثُمَّ أُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءَةٍ إِيمَانًا فَغُسِلَ قَلْبِي ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيدَ ثُمَّ أُتِيتُ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ فَقَالَ لَهُ الْجَارُودُ هُوَ الْبُرَاقُ يَا أَبَا حَمْزَةَ قَالَ أَنَسٌ نَعَمْ يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرْفِهِ فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا فِيهَا آدَمُ فَقَالَ هَذَا أَبُوكَ آدَمُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالِابْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ

مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا الْخَالَةِ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يُوسُفُ قَالَ هَذَا يُوسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ أَوَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِلَى إِدْرِيسَ قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا مُوسَى قَالَ هَذَا مُوسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ فَلَمَّا تَجَاوَزْتُ بَكَى قِيلَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ قَالَ أَبْكِي لِأَنَّ غُلَامًا بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَكْثَرُ مِمَّنْ يَدْخُلُهَا مِنْ أُمَّتِي ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ هَذَا أَبُوكَ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ قَالَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ قَالَ مَرْحَبًا بِالِابْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ رُفِعَتْ إِلَيَّ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبْقُهَا مِثْلُ قِلَالِ

هَجَرَ وَإِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفِيَلَةِ قَالَ هَذِهِ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى وَإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَقُلْتُ مَا هَذَانِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَنَهْرَانِ فِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنِّيلُ وَالْفُرَاتُ ثُمَّ رُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ وَإِنَاءٍ مِنْ عَسَلٍ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ الَّتِي أَنْتَ عَلَيْهَا وَأُمَّتُكَ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ الصَّلَوَاتُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ بِمَا أُمِرْتَ قَالَ أُمِرْتُ بِخَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ بِمَ أُمِرْتَ قُلْتُ أُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ وَإِنِّي قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ قَالَ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ وَلَكِنِّي أَرْضَى وَأُسَلِّمُ قَالَ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَى مُنَادٍ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي.

3887- Mâlik ibnu Sa'sa'a -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kâbe'nin yanında uyurla uyanıklık arasında idim. -Allah Rasılü sallallahu aleyhi ve sellem burada iki kişinin arasında olan adamı, kastetti- İçi iman dolu altından yapılmış bir kap getirildi. Göğüsten karnın alt tarafına kadar yarıldı. Sonra kalbim çıkarıldı ve kalbim yıkandı. Ve bana katırdan küçük, eşekten büyük beyaz bir hayvan getirildi ki, o Burak'ır. Akabinde ben Cibril ile beraber gittim. Dünya semâsına geldiğimizde kapının açılmasını istedi.

-Kim o? denildi.

- Cibril'dir, dedi.

- Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:

-Muhammed'dir, diye cevap verildi.

-Ona buraya gelsin diye davet gönderildi mi? diye soruldu. Cibril:

-Evet, dedi.

-Merhaba hoş gelmiş. Bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! Dedi ve kapıyı açtı. Dünya semasında Âdem aleyhisselam ile karşılaştım. Cibril:

-Bu senin baban Âdem'dir. O'na selâm ver, dedi.

Ben de O'na selâm verdim. Âdem aleyhisselam selamımı aldı, sonra da şöyle dedi:

-Merhaba salih oğul ve Peygamber! dedi. Akabinde ikinci semâya vardık ve kapının açılmasını istedi.

-Kimdir o? denildi.

-Cibril'dir, dedi.

-Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:

-Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemdir, dedi.

-Ona gelsin diye haber gönderildi mi? denildi. Cibril:

-Evet gönderildi, dedi.

-Merhaba O'na, hoş geldi, safa geldi ve bu gelenin gelişi ne güzeldir! Denildi ve kapıyı açtı. Akabinde ben İsâ ve Yahya Peygamberlerin yanına vardım. Cibril bana:

-Bu Yahya ve İsa peygamberler. O ikisine selam ver, dedi.

Ben de o ikisine selam verdim. Onlar da benim selamımı aldılar. Sonra dediler ki:

-Merhaba salih kardeş ve peygamber! dediler.

Sonra üçüncü semâya vardık. Cibril, kapının açılmasını istedi.

-Kimdir o? denildi.

-Cibril'dir, dedi.

-Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:

-O Muhammed'dir, dedi.

-Ona buraya gelmesi için davet gönderilmiş midir? denildi. Cibril:

-Evet, gönderilmiştir, dedi.

-Merhaba O'na ve bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! Denildi ve kapı açıldı. Ben orada Yusuf aleyhisselam ile karşılaştım. Cibril bana dedi ki:

-Bu Yusuf peygamberdir. O'na selam ver!

Ben de O'na selam verdim. O da selamımı aldı. Sonra şöyle dedi:

-Sâlih bir kardeş ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Sonra dördüncü semâya vardık ve kapının açılmasını istedi.

-Kimdir o? denildi.

-Cibril'dir, denildi.

-Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:

-Muhammed'dir, denildi.

-Ona mirâç daveti gönderilmiş midir? denildi. Cibril:

-Evet, gönderilmiştir, dedi.

-Merhaba! Bu gelenin gelişi ne güzeldir! denildi ve kapı açıldı. Orada İdris aleyhisselam ile karşılaştım. Cibril bana dedi ki:

-Bu İdris'dir. Ona selam ver.

Ben de O'na selam verdim. O da selamımı aldı ve:

-Kardeşim ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Sonra beşinci semâya vardık.

-Kimdir o? denildi.

-Cibril'dir, dedi.

-Beraberindeki kimdir? denildi.

-Muhammed'dir, dedi.

-Ona davet gönderilmiş midir? denildi. Cibril:

-Evet gönderilmiştir, dedi.

-Merhaba! Bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde biz Harun'un yanına geldik. Cibril bana dedi ki:

-Bu Harun peygamberdir. O'na selam ver.

Ben de O'na selam verdim. O da selamımı aldı ve:

-Kardeşim ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Sonra altıncı semâya vardık.

-Kimdir o? denildi.

-Cibril'dir, dedi.

-Beraberindeki kimdir? denildi.

-Muhammed'dir, denildi.

-O'na davet gönderilmiş midir? Cibril:

-Evet, gönderilmiştir, dedi.

-Bu gelen kişiye merhaba ve O'nun bu gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde ben Musa'nın yanına vardım. Cibril bana dedi ki:

-Bu Musa peygamberdir. O'na selam ver.

Ben de O'na selam verdim. O da selamımı aldı. Sonra bana:

-Kardeşim ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Ben Musa'yı bırakıp geçince Musa ağladı. Musa'ya:

-Neden ağlıyorsun, seni ağlatan nedir? diye soruldu. Musa:

-Ya Rabbi! Benden sonra peygamber olarak gönderilen bu genç, O'nun ümmetinden cennete girecekler benim ümmetimden gireceklerden daha faziletlidir de ona ağlıyorum! dedi.

Sonra yedinci semâya vardık. Cibril kapının açılmasını istedi.

-Kimdir o? denildi.

-Cibril'dir, dedi.

-Yanındaki kimdir? denildi.

-Muhammed'dir, denildi.

-O'na davet gönderilmiş midir? denildi. Cibril:

-Evet, gönderildi, dedi.

-Merhaba! Bunun gelişi ne güzeldir! denildi.

Daha sonra ben İbrahim aleyhisselam ile karşılaştım. Cibril bana dedi ki:

-Bu senin babandır. O'na selam ver.

Ben de O'na selâm verdim. O da benim selamımı aldı. Sonra:

-Bir oğul ve peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi.

Sonra Sidretü'l-Müntehâ'ya yükseltildim. Bana Sidretü'l-Müntehâ da gösterildi. Bir de gördüm ki, sidre ağacının yemişleri sanki Yemen'in Hecer şehri testileri gibi; yaprakları ise fillerin kulakları gibidir. Sidre'nin dibinde dört nehir vardır: İki bâtın nehir, iki zahir nehir. Ben dedim ki:

-Ey Cibril! Bu ikisi nedir?

-Bu Sidretü'l-Münteha'dır. Bana el-Beytu'l-Mamûr yükseltildi. Ben Cibril'e bunu sordum. Cibril:

-Bâtın olan iki nehir cennettedir. Zahir olan iki nehir ise Nîl ile Furât nehirleridir, dedi.

Sonra ben Beytu'l-Mamur'a yükseltildim. Sonra bana içinde şarap bulunan bir kap, yine içinde süt bulunan bir kap ve yine içinde bal bulunan bir kap getirildi. Ben süt olanını aldım. Bunun üzerine Cibril bana:

-Sen ümmetin ve senin üzerine olduğun fıtratı aldın.

Sonra benim üzerime her gün elli namaz farz kılındı. Ben bunları kabul ettim ve Musa'ya geldim. Musa:

-Ne ile emrolundun? dedi.

-Üzerime her gün elli namaz farz olundu, dedim. Musa:

-Ben, insanları senden daha iyi biliyorum; ben İsrâîl oğullarını sıkı bir denemeye tâbi tuttum. Senin ümmetin her gün elli namaza güç yetiremez. Onun için Rabbi'ne dön de hafifletmesini iste, dedi.

Ben de döndüm ve hafifletmeyi istedim. Rabbim namazları kırk yaptı. Sonra evvelki gibi Musa'ya döndüm. O daha önceki sözlerini tekrar etti. Akabinde Rabbime gidip yine hafifletme istedim. Sonra Rabbim namazları otuz yaptı. Sonra yine bundan önceki gibi Musa'ya döndüm. O yine sözlerini tekrarladı. Akabinde Rabbime gidip hafifletme istedim. Bu sefer Rabbim namazları yirmi yaptı. Sonra yine Musa'ya döndüm. Musa yine sözlerini tekrarladı. Akabinde Rabbime gidip hafifletme istedim. Bu sefer Rabbim namazları on yaptı. Sonra Musa'ya geldim. O da yine hafifletme istememi söyledi. Bu sefer Rabbim namazları beş yaptı. Akabinde Musa'ya geldim. Musa:

-Ne ile emrolundun? diye sordu.

-Rabbim namazları beş yaptı, dedim. Musa dedi ki:

-Senin ümmetin her gün beş vakit namazı kılmaya güç yetiremezler. Ben senden önce bunları insanlar üzerinde tecrübe ettim ve onlarla daha şiddetli bir şekilde mücadele ettim. Rabbine dön ve ümmetin için bunu hafifletmesini iste!

Ben Musa'ya:

-Ben bundan razı oldum ve teslim oldum, dedim.

Hayırla selâmette kal ben bu beşi kabul ediyorum, dedim. Akabinde Allah Azze ve Celle:[75]

-Ben beş vakit namazla alâkalı farzı, kullarımın yapması gerekeni tamamladım ve kullarıma ibadeti hafiflettim, diye nidâ etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3207)

٣٨٨٨ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ﴾ قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أُرِيَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ قَالَ هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ.

3888- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- Allah Azze ve Celle'nin: ***«Sana gösterdiğimiz rüyayı insanlar için sadece bir imtihan kılmıştık.»*** (İsra: 60) âyeti hakkında şöyle dedi:

O rüyâ, gözün gördüğü, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Beytu'l-Makdis'e yükseltildiği gece gösterildi. Yine bu âyette geçen "Kurân'da ki lânetlemiş ağaç" zakkum ağacıdır. (Hadisin geçtiği yerler: 4716, 6613)

٤٣ - بَاب وُفُودِ الْأَنْصَارِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ وَبَيْعَةِ الْعَقَبَةِ

43- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de İken Ensar'ın O'nun Yanına Gelmeleri ve Akabe Beyatı Bâbı

75 Allah Azze ve Celle peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ile İsra gecesinde vasıtasız olarak konuşmuştur.

٣٨٨٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ح حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ بِطُولِهِ قَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ فِي حَدِيثِهِ وَلَقَدْ شَهِدْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ حِينَ تَوَاثَقْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِهَا مَشْهَدَ بَدْرٍ وَإِنْ كَانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرَ فِي النَّاسِ مِنْهَا.

3889- Yahya ibnu Bukeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Akabe gecesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile İslâm Dîni üzerinde sebat edeceğimize dair beyat ettiğimiz zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında hazır bulundum. Her ne kadar insanlar Bedir savaşından çokça bahsediyor olsalar da, Akabe beyatında hazır bulunmaya bedel Bedir'de hazır bulunmayı sevmem. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2757)

٣٨٩٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ كَانَ عَمْرٌو يَقُولُ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ شَهِدَ بِي خَالَايَ الْعَقَبَةَ. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ أَحَدُهُمَا الْبَرَاءُ بْنُ مَعْرُورٍ.

3890- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Ben Akabe'de iki dayım ile hazır bulundum.

Ebu Abdullah Buhari -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: İbnu Uyeyne dedi ki: O ikisinden biri Bera ibnu Ma'rûr idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3891)

٣٨٩١ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ أَنَا وَأَبِي وَخَالِي مِنْ أَصْحَابِ الْعَقَبَةِ.

3891- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben, babam ve iki dayım Akabe beyatında hazır bulunanlardanız.

٣٨٩٢ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِذُ اللَّهِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ مِنَ الَّذِينَ شَهِدُوا بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمِنْ أَصْحَابِهِ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَحَوْلَهُ عِصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ تَعَالَوْا بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُونِي فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ بِهِ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ لَهُ كَفَّارَةٌ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَهُ اللَّهُ فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ وَإِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ قَالَ فَبَايَعْتُهُ عَلَى ذَلِكَ.

3892- Ubade ibnus-Samit -Allah ondan razı olsun- Bedir savaşına katılmış Akabe Beyatı'nda hazır bulunmuş birisidir ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafında sahabeden bir grup[76] olduğu hâlde şöyle dediğini haber vermiştir:

"Allah'a (ibadette) hiçbir şeyi ortak kılmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek, şu anda ve gelecekte yalanla iftira etmemek, hiçbir marûfta (dindeki emir ve yasaklarda) isyan etmemek üzere bana tâbi olunuz. İçinizden her kim ahdinde dururs a onun mükâfatı Allah'a âittir. Her kim bu dediklerimden birini yapar da bu yüzden dünyada cezalandırılırsa bu ceza onun için kefaret olur. Her kim de bu dediklerimden birini yapar Allah da onu gizlerse onun hesabı Allah'a kalmıştır: Dilerse onu affeder, dilerse azap eder."

Biz de bu şart üzere Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat ettik. (Hadisin geçtiği diğer yer: 18)

٣٨٩٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنِ الصُّنَابِحِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنِّي مِنَ النُّقَبَاءِ الَّذِينَ

76 İsabe kelimesi sayıları onla kırk arasında olan gruba denir. (Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

بَايِعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ بَايَعْنَاهُ عَلَى أَنْ لَا نُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا نَسْرِقَ وَلَا نَزْنِيَ وَلَا نَقْتُلَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَلَا نَنْتَهِبَ وَلَا نَعْصِيَ بِالْجَنَّةِ إِنْ فَعَلْنَا ذَلِكَ فَإِنْ غَشِينَا مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا كَانَ قَضَاءُ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ.

3893- Ubâde ibnus-Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat etmiş kimselerdendim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, Allah Azze ve Celle'ye hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, haksız yere Allah'ın haram kıldığı canı öldürmemek, başkasının malını haksız yere almamak, Allah'a hiçbir emrinde isyan etmemek ve bunun mukabilinde bize cennetin verileceğine dair beyat ettik. Şayet bu sayılanlardan birinde vukû bulursak, onun hükmü Allah'a âittir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 18)

٤٤- بَاب تَزْوِيجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَائِشَةَ وَقُدُومِهَا الْمَدِينَةَ وَبِنَائِهِ بِهَا

44- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Âişe ile Evlenmesi, Âişe'nin Hicret'ten Sonra Medine'ye Gelmesi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Medine'de İken Âişe ile Güvey Odasına Girmesi Bâbı

٣٨٩٤ - حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا بِنْتُ ستِّ سنِينَ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَنَزَلْنَا فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ خَزْرَجٍ فَوُعِكْتُ فَتَمَرَّقَ شَعَرِي فَوَفَى جُمَيْمَةً فَأَتَتْنِي أُمِّي أُمُّ رُومَانَ وَإِنِّي لَفِي أُرْجُوحَةٍ وَمَعِي صَوَاحِبُ لِي فَصَرَخَتْ بِي فَأَتَيْتُهَا لَا أَدْرِي مَا تُرِيدُ بِي فَأَخَذَتْ بِيَدِي حَتَّى أَوْقَفَتْنِي عَلَى بَابِ الدَّارِ وَإِنِّي لَأُنْهِجُ حَتَّى سَكَنَ بَعْضُ نَفَسِي ثُمَّ أَخَذَتْ شَيْئًا مِنْ مَاءٍ فَمَسَحَتْ بِهِ وَجْهِي وَرَأْسِي ثُمَّ أَدْخَلَتْنِي الدَّارَ فَإِذَا نِسْوَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فِي الْبَيْتِ فَقُلْنَ عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَعَلَى خَيْرِ طَائِرٍ فَأَسْلَمَتْنِي إِلَيْهِنَّ فَأَصْلَحْنَ مِنْ شَأْنِي فَلَمْ يَرُعْنِي إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضُحًى فَأَسْلَمَتْنِي إِلَيْهِ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ.

3894- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben altı yaşında iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni nikâhı altına aldı. Ben, annem ve kız kardeşim Esma ile birlikte Medine'ye hicret ettik ve Haris ibnu Hazrec oğullarının evine indik. Ben orada aşırı ateşli bir hastalık olan hummaya yakalandım ve bu sebepten dolayı saçlarım döküldü. İyileştikten sonra dökülen saçlarım tekrar gürleşti ve omuzlarıma kadar ulaştı. Ben arkadaşlarımla beraber salıncakta oynarken annem Ümmü Rûmân yanıma geldi ve beni çağırdı. Ben de annemin yanına geldim. Beni neden çağırdığını, benden ne istediğini bilmiyordum. Benim elimden tuttu ve evin kapısının önünde durdurdu. Ben oyun esnasında yorgunluktan dolayı soluyordum. Sonra o yorgunluğum geçince sakinleştim. Sonra annem bir miktar su aldı ve benim yüzümü ve kafamı sildi. Sonra beni evin içine girdirdi. Evin içinde Ensar'dan kadınlar vardı. Bana:

-Hayır, bereket ve hayırlı bir kısmete geldin, dediler. Annem beni bu kadınlara teslim etti. Bunlar da benim kılığımı kıyafetimi düzelttiler ve beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme teslim ettiler. Beni hiçbir şey sıkmadı, ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi habersiz görünce sıkıldım. Ensâr kadınları beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme teslîm ettiklerinde, ben dokuz yaşında idim.[77] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3896, 5133, 5134, 5156, 5158, 5160)

٣٨٩٥ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا أُرِيتُكِ فِي الْمَنَامِ مَرَّتَيْنِ أَرَى أَنَّكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ وَيَقُولُ هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَاكْشِفْ عَنْهَا فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَأَقُولُ إِنْ يَكُ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ.

77 Ahmed ibn Hanbel'in Müsnedinde ise şu ziyâde vardır: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir sedir üzerine oturmuştu. Yanında Ensâr'dan erkekler ve kadınlar vardı. Beni yanıma oturttular, sonra: Bu ehlindir, mübarek olsun, dediler. Âişe, annesi Ümmü Rûmân, kız kardeşi Esma ile beraber Ebu Bekir'in hicretinden sonra hicret etmiştir. Ebu Bekir Medine'ye varıp yerleştikten sonra, Mekke'deki âilelerini getirmek üzere Zeyd ibn Harîse ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kölesi Ebu Râfı'i Mekke'ye gönderdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in iki kızı Fâtıma ve Ümmü Gülsüm ile zevcesi Sevde ve Âişe, annesi ve kız kardeşi Medine'ye nakledildiler. Âişe'nin güvey evine girmesi, en sahîh rivâyete göre, hicretin sekizinci ayında, Şevval ayında olmuştur.

3895- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine şöyle buyurdu:

"Rüyamda bana iki kere gösterildin. Senin suretini ipek bir kumaş parçasının üstünde gördüm. Cibril bana: Bu senin hanımındır, diyordu. O surete baktığımda Onun sen olduğunu gördüm. Şayet bu rüyam Allah katından ise muhakkak bunu gerçekleştirecektir, diyordum" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5078, 5125, 7011, 7012)

٣٨٩٦ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ تُوُفِّيَتْ خَدِيجَةُ قَبْلَ مَخْرَجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ بِثَلَاثِ سِنِينَ فَلَبِثَ سَنَتَيْنِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ وَنَكَحَ عَائِشَةَ وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ ثُمَّ بَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ.

3896- Urve ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hatîce, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret etmeden üç yıl önce vefat etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki veya buna yakın bir vakit bekledi. Ardından altı yaşında olan Âişe'yi nikâhı altına aldı ve Âişe dokuz yaşında iken güvey odasına girdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3894)

٤٥- بَاب هِجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ

45- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ashabının Medine'ye Hicret Etmeleri Babı[78]

وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الْأَنْصَارِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ.

78 Hicretle alâkalı şi fa verici bilgi daha önce 3871 nolu rivayetten sonra gelen 37. bâb başlığında verilmişti.

Abdullah ibnu Zeyd ve Ebu Hureyre -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet hicret olmasaydı, muhakkak Ensar'dan biri olurdum."

Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben rüyamda kendimi Mekke'den hurmalık bir araziye hicret ettiğimi gördüm. Gördüğüm o yerin Yemâme veya Hecer olduğunu zannettim. Orası Yesrib dedikleri Medine şehridir."

٣٨٩٧ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يَقُولُ عُدْنَا خَبَّابًا فَقَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُرِيدُ وَجْهَ اللَّهِ فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْخُذْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ نَمِرَةً فَكُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ بَدَا رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ شَيْئًا مِنْ إِذْخِرٍ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا.

3897- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz, hastalığı esnasında Habâb'ı ziyarete gittik. Habbâb şöyle dedi: Allah'ın rızasını umarak Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber hicret ettik. Ecrimiz Allah'a âittir: Bizden kimi öldü ve (fetihler neticesinde elde edilen ganimetlerden) bir şey yiyemedi. Musab ibnu Umeyr bunlardan biridir. Bizden kimi de, meyvesi olgunlaşmış ve onu hasat etmektedir. Musab ibnu Umeyr, Uhud savaşında öldürüldü. O'nu kefenleyecek bir burdeden (bir kumaş parçasından) başka bir şey bulamadık. Onunla başını örtsek ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örtsek başı açıkta kalıyordu. Sonunda Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize onunla başını örtmemizi, ayaklarını da izhir otu koymamızı emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1276, 3913, 3914, 4047, 4082, 6432, 6448)

٣٨٩٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ.

3898- Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ameller niyetlere göredir. Kişinin eline geçecek olan da ancak niyet ettiğidir. Her kimin hicreti dünyalık bir menfaat elde etmek veya da evlenmek istediği bir kadından dolayı ise onun hicreti, hicret etmiş olduğu şeyedir. Her kimin de hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne işe, onun hicreti Allah'a ve Rasûlü'nedir." (Hadis'in geçtiği diğer yerler: 1, 54, 2529, 3898, 5070, 6689, 6953)

٣٨٩٩ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَبْدَةَ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ مُجَاهِدِ بْنِ جَبْرٍ الْمَكِّيِّ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ.

3899- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle derdi:

Fetihten sonra hicret yoktur.

٣٩٠٠ - قَالَ يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ وَحَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ زُرْتُ عَائِشَةَ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ اللَّيْثِيِّ فَسَأَلْنَاهَا عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَتْ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ كَانَ الْمُؤْمِنُونَ يَفِرُّ أَحَدُهُمْ بِدِينِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَخَافَةَ أَنْ يُفْتَنَ عَلَيْهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ أَظْهَرَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ وَالْيَوْمَ يَعْبُدُ رَبَّهُ حَيْثُ شَاءَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ.

3900- Atâ ibnu Ebî Rabâh -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ubeyd ibnu Umeyr el-Leysî ile beraber Âişe'yi ziyaret ettim. O'na hicretten sorduk. Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Mekke'nin fethinden sonra hicret yoktur.[79] Bir zamanlar müminler, dini konusunda fitneye düşmekten, dininden döndürülmek korkusuyla Allah'ın ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emirlerini yerine getirebilmek için başka beldelere hicret ederlerdi. Bugün ise Allah, İslâm dinini üstün kılmıştır. (Artık Mekke, bir iman beldesi olmuş ve bütün kabileler Müslüman olmuşlardır.) Bugün dilediği gibi Rabbine ibadet edebiliyor. Ancak bundan sonra cihad ve niyet vardır. (Hadisin geçtiği yerler: 3080, 4312)

٣٩٠١- حَدَّثَنِي زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ قَالَ هِشَامٌ فَأَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ سَعْدًا قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ مِنْ قَوْمٍ كَذَّبُوا رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْرَجُوهُ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّكَ قَدْ وَضَعْتَ الْحَرْبَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ وَقَالَ أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ مِنْ قَوْمٍ كَذَّبُوا نَبِيَّكَ وَأَخْرَجُوهُ مِنْ قُرَيْشٍ.

3901- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Muâz dedi ki: Allah'ım! Sen bilmektesin ki, Rasûlün sallallahu aleyhi ve sellemi yalanlayan ve onu vatanından çıkaran Kureyşliler kadar senin yolunda cihad etmek istediğim hiçbir kimse yoktur. Allah'ım! Sanıyorum ki artık onlarla bizim aramızda savaş olmayacaktır.[80]

Ebân ibnu Yezîd şöyle dedi: Bize Hişâm, babası Urve'den bildirdi. O şöyle dedi: Bana Âişe şöyle haber verdi: Rasûlün sallallahu aleyhi ve sellemi yalanlayan ve onu vatanından çıkaran Kureyşliler kadar senin yolunda cihad etmek istediğim hiçbir kimse yoktur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 463, 2813, 4117, 4122)

٣٩٠٢- حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بُعِثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

79 Yani Mekkenin fetihinden sonra artık Mekke'den Medîne'ye hicret yoktur. Bundan sonra Mekke'den yalnız cihat kastıyla ve ilim tahsîli niyetiyle çıkılabilir.

80 Sa'd ibn Muâz bu duayı Kurayza oğulları hakemliği kendisine yöneltildiği günden evvelki gecede yapmıştı.

لِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَمَكُثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً يُوحَى إِلَيْهِ ثُمَّ أُمِرَ بِالْهِجْرَةِ فَهَاجَرَ عَشْرَ سِنِينَ وَمَاتَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ.

3902- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kırk yaşında iken kendisine peygamberlik verildi. Mekke'de on üç sene kaldı. Mekke'den Medine'ye hicret etmekle emrolundu. Medine'de on yıl kaldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem altmış üç yaşında iken vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3851, 3903)

٣٩٠٣- حَدَّثَنِي مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَكَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَتُوُفِّيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ.

3903- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisine peygamberlik verildikten sonra Mekke'de on üç sene kaldı. Altmış üç yaşında iken Medîne'de vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler 3851, 3902, 3903)

٣٩٠٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدٍ يَعْنِي ابْنَ حُنَيْنٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّ عَبْدًا خَيَّرَهُ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا مَا شَاءَ وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَهُ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَعَجِبْنَا لَهُ وَقَالَ النَّاسُ انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ يُخْبِرُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدٍ خَيَّرَهُ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ وَهُوَ يَقُولُ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْمُخَيَّرَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ هُوَ أَعْلَمَنَا بِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَمَنِّ النَّاسِ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبَا بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا

خَلِيلًا مِنْ أُمَّتِي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ إِلَّا خُلَّةَ الْإِسْلَامِ لَا يَبْقَيَنَّ فِي الْمَسْجِدِ خَوْخَةٌ إِلَّا خَوْخَةُ أَبِي بَكْرٍ.

3904- Ebu Said El- Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefatına yakın verdiği bir hutbede şöyle buyurdu:

"Allah Subhânehû, bir kuluna kendi katındaki nimetleri ile dünya nimetleri arasında seçme hakkı tanıdı. O kul ise Allah katında olanı tercih etti."

Bu sözler üzerine Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- ağlamaya başladı ve dedi ki:

-Anamız babamız sana feda olsun. O'nun böyle demesine bizler şaşırdık ve insanlar dediler ki.

-Bu şeyhe bakın! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın bir kuluna dünya ile kendi katındakiler hususunda seçme hakkı tanıyıp, o kulunda Allah'ın katındakini seçmesini haber veriyor ve O da: Anamız babamız sana feda olsun, diyor.

O kul, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem idi. Bunu içimizde en iyi bilen Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yaptığı arkadaşlığı ve verdiği malıyla bana Ebu Bekir'den daha hayırlı birisi yoktur. Şayet ümmetimden birini dost edinecek olsaydım muhakkak Ebu Bekir'i kendime dost edinirdim. Ancak İslâm kardeşliği ve sevgisi (ve dostluğu bundan daha üstündür.) Ebu Bekir'in kapısından başka Mescit'e açılan hiçbir kapıyı açık (yani kapatılmamış olarak) bırakmayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 466, 3654)

٣٩٠٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَيْ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَلَمَّا ابْتُلِيَ الْمُسْلِمُونَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا نَحْوَ أَرْضِ الْحَبَشَةِ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَرْكَ الْغِمَادِ لَقِيَهُ

ابْنُ الدَّغِنَةِ وَهُوَ سَيِّدُ الْقَارَةِ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ يَا أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَخْرَجَنِي قَوْمِي فَأُرِيدُ أَنْ أَسِيحَ فِي الْأَرْضِ وَأَعْبُدَ رَبِّي قَالَ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَإِنَّ مِثْلَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ لَا يَخْرُجُ وَلَا يُخْرَجُ إِنَّكَ تَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَأَنَا لَكَ جَارٌ ارْجِعْ وَاعْبُدْ رَبَّكَ بِبَلَدِكَ فَرَجَعَ وَارْتَحَلَ مَعَهُ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَطَافَ ابْنُ الدَّغِنَةِ عَشِيَّةً فِي أَشْرَافِ قُرَيْشٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَا يَخْرُجُ مِثْلُهُ وَلَا يُخْرَجُ أَتُخْرِجُونَ رَجُلًا يَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَيَصِلُ الرَّحِمَ وَيَحْمِلُ الْكَلَّ وَيَقْرِي الضَّيْفَ وَيُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَلَمْ تُكَذِّبْ قُرَيْشٌ بِجِوَارِ ابْنِ الدَّغِنَةِ وَقَالُوا لِابْنِ الدَّغِنَةِ مُرْ أَبَا بَكْرٍ فَلْيَعْبُدْ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَلْيُصَلِّ فِيهَا وَلْيَقْرَأْ مَا شَاءَ وَلَا يُؤْذِينَا بِذَلِكَ وَلَا يَسْتَعْلِنْ بِهِ فَإِنَّا نَخْشَى أَنْ يَفْتِنَ نِسَاءَنَا وَأَبْنَاءَنَا فَقَالَ ذَلِكَ ابْنُ الدَّغِنَةِ لِأَبِي بَكْرٍ فَلَبِثَ أَبُو بَكْرٍ بِذَلِكَ يَعْبُدُ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَلَا يَسْتَعْلِنُ بِصَلَاتِهِ وَلَا يَقْرَأُ فِي غَيْرِ دَارِهِ ثُمَّ بَدَا لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَنْقَذِفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ وَهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَّاءً لَا يَمْلِكُ عَيْنَيْهِ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ وَأَفْزَعَ ذَلِكَ أَشْرَافَ قُرَيْشٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَأَرْسَلُوا إِلَى ابْنِ الدَّغِنَةِ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا إِنَّا كُنَّا أَجَرْنَا أَبَا بَكْرٍ بِجِوَارِكَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَقَدْ جَاوَزَ ذَلِكَ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ فَأَعْلَنَ بِالصَّلَاةِ وَالْقِرَاءَةِ فِيهِ وَإِنَّا قَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ نِسَاءَنَا وَأَبْنَاءَنَا فَانْهَهُ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَعَلَ وَإِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ يُعْلِنَ بِذَلِكَ فَسَلْهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْكَ ذِمَّتَكَ فَإِنَّا قَدْ كَرِهْنَا أَنْ نُخْفِرَكَ وَلَسْنَا مُقِرِّينَ لِأَبِي بَكْرٍ الِاسْتِعْلَانَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَتَى ابْنُ الدَّغِنَةِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ قَدْ عَلِمْتَ الَّذِي عَاقَدْتُ لَكَ عَلَيْهِ فَإِمَّا أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى ذَلِكَ وَإِمَّا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيَّ ذِمَّتِي فَإِنِّي لَا أُحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ الْعَرَبُ أَنِّي أُخْفِرْتُ فِي رَجُلٍ عَقَدْتُ لَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَإِنِّي أَرُدُّ إِلَيْكَ جِوَارَكَ وَأَرْضَى بِجِوَارِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لِلْمُسْلِمِينَ إِنِّي أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ وَهُمَا الْحَرَّتَانِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قِبَلَ الْمَدِينَةِ وَرَجَعَ عَامَّةُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ قِبَلَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَهَلْ تَرْجُو ذَلِكَ بِأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَصْحَبَهُ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ وَهُوَ الْخَبَطُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَبَيْنَمَا نَحْنُ يَوْمًا جُلُوسٌ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَقَنِّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فِدَاءٌ لَهُ أَبِي وَأُمِّي وَاللَّهِ مَا جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا أَمْرٌ قَالَتْ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّمَا هُمْ أَهْلُكَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصُّحَابَةُ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَخُذْ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَى رَاحِلَتَيَّ هَاتَيْنِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالثَّمَنِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجَهَّزْنَاهُمَا أَحَثَّ الْجِهَازِ وَصَنَعْنَا لَهُمَا سُفْرَةً فِي جِرَابٍ فَقَطَعَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قِطْعَةً مِنْ نِطَاقِهَا فَرَبَطَتْ بِهِ عَلَى فَمِ الْجِرَابِ فَبِذَلِكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ قَالَتْ ثُمَّ لَحِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ بِغَارٍ فِي جَبَلِ ثَوْرٍ فَكَمَنَا فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يَبِيتُ عِنْدَهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ شَابٌّ ثَقِفٌ لَقِنٌ فَيُدْلِجُ مِنْ عِنْدِهِمَا بِسَحَرٍ فَيُصْبِحُ مَعَ قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ كَبَائِتٍ فَلَا يَسْمَعُ أَمْرًا يُكْتَادَانِ بِهِ إِلَّا وَعَاهُ حَتَّى يَأْتِيَهُمَا بِخَبَرِ ذَلِكَ حِينَ يَخْتَلِطُ الظَّلَامُ وَيَرْعَى عَلَيْهِمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ مِنْحَةً مِنْ غَنَمٍ فَيُرِيحُهَا عَلَيْهِمَا حِينَ تَذْهَبُ سَاعَةٌ مِنْ الْعِشَاءِ فَيَبِيتَانِ فِي رِسْلٍ وَهُوَ لَبَنُ مِنْحَتِهِمَا وَرَضِيفِهِمَا حَتَّى يَنْعِقَ بِهَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ

بِغَلَسٍ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثِ وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدِّيلِ وَهُوَ مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيٍّ هَادِيًا خِرِّيتًا وَالْخِرِّيتُ الْمَاهِرُ بِالْهِدَايَةِ قَدْ غَمَسَ حِلْفًا فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِيِّ وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَأَمِنَاهُ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ وَانْطَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ وَالدَّلِيلُ فَأَخَذَ بِهِمْ طَرِيقَ السَّوَاحِلِ.

3905- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam ve annemin dini ibadetlerini yapmayı bıraktıklarını hiç hatırlamadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah akşam bize uğramadığı gün yoktu. Müslümanlar Kureyş müşrikleri tarafından işkenceye uğratılınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Habeşistan'a göçe izin vermişti, Ebu Bekir de Habeşistan tarafına hicret etmek üzere Mekke'den çıkmıştı. Ebu Bekir, Berkul-Ğimâd[81] bölgesine gelince Karre kabilesinin reisi İbnud-Dağine ile karşılaştı. İbnud-Dağin[82], Ebu Bekir'e:

Ey Ebu Bekir! Nereye gitmek istiyorsun? dedi. Ebu Bekir de:

Beni kavminin ezâsı çıkardı. Ben de yeryüzünde seyahat etmek, bir yere çekilmek ve orada Rabbime ibâdet etmek istiyorum, dedi. İbnu'd-Dağine şöyle dedi:

Senin gibi bir zat ne yurdundan çıkar, ne de başkaları tarafından çıkarılır. Sen fakiri kazandırırsın, bulunmayan bir malı ihsan edersin, akrabaya yardım edersin, acizlerin yükünü çekersin, misafirine ikram edersin, insanların başlarına gelen musibetlerine karşı onlara yardım edersin! Şimdi ben senin korktuğun şeylere karşı seni koruyacağım. Haydi Mekke'ye geri dön ve Rabbine memleketinde ibadet et!

Bunun üzerine İbnu Dağine, Ebu Bekir ile beraber yola koyulup Mekke'ye geldiler. Mekke'ye gelince İbnu Dağine Kureyş kabilesinin ileri gelenlerini dolaşmış ve onlara şöyle dedi:

---

81 Berkul-Ğimâd, Mekke'nin Yemen yönünde ve deniz sahiline takriben beş günlük mesafede bir yerin adıdır.

82 Bu zâtın adı Rabîa ibn Refi'dir. Sonra Müslüman olmuştur.

-Şüphesiz Ebu Bekir gibi birisi memleketinden çıkmaz ve çıkarılmaz. Sizler, fakiri kazandıran, bulunmayan bir malı ihsan eden, akrabaya yardım eden, acizlerin yükünü çeken, misafirine ikram eden, insanların başlarına gelen musîbetlerine karşı onlara yardım eden bir adamı mı memleketinden çıkarıyorsunuz? Ebu Bekir'i himayesine aldı. Kureyş de İbnu Dağine'nin Ebu Bekr'i emânına almasını kabul ettiler ve Ebu Bekir'i emniyette kıldılar. Artık herhangi bir kötülük yapmak için O'na iliş-mediler. Kureyşliler İbnu'd-Dağîne'ye şöyle dediler:

-Ebu Bekir'e emret de O, sadece evinde Rabbine ibadet etsin. Evinde namaz kılsın, dilediği şeyi okusun ve okuduğu ile bize ezâ vermesin, okuduğunu yüksek sesle okumasın. Çünkü biz oğullarımızı ve kadınlarımızı fitneye düşürmesinden korkuyoruz.

Kureyş'lilerin bu sözlerini İbnud-Dağîne Ebu Bekir'e söyledi. Ebu Bekir de bu şartlara göre evinde Rabbine ibadet etmeye, evinden başka yerde yüksek sesle namaz kılmamaya ve yüksek sesle Kur'ân okumamaya başladı.

Sonra Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- evinin yanına bir mescit binâ etti. O mescitte namaz kılıyor ve Kur'ân okuyordu. Bunun üzerine müşriklerin kadınları ve çocukları Ebu Bekir'in namaz kılması ve Kur'ân okumasına hayret ederek ve O'na bakabilmek için izdiham ve kargaşa meydana getiriyorlardı. Ebu Bekir çok ağlayan bir adamdı. Kur'ân okurken gözyaşını tutamazdı.

Ebu Bekir'in bu hâli Kureyş'in müşriklerinin ileri gelenlerini korkuttu da, onlar İbnu'd-Dağîne'ye haber gönderdiler. Akabinde İbnud-Dağîne onların yanına geldi. Kureyş'in ileri gelenleri İbnu'd-Dağine'ye şöyle dediler:

-Biz, kendi evinde Rabbine ibadet etmek üzere Ebu Bekir'i himaye ve emânına almanı kabul etmiştik. Ebu Bekir ise bu sınırı aşmış, evinin avlusunda bir mescit binâ etmiş, içinde yüksek sesle namaz kılmaya ve Kurân okumaya başlamıştır. Doğrusu biz oğullarımızı ve kadınlarımızı fitneye düşürmesinden korktuk. Sen ona git. Eğer kendi evinde Rabbine şart koştuğumuz şekilde ibadetine evinde devam etmek isterse bunu yapsın. Şayet bunu kabul etmez de muhakkak namaz kılarken ve Kur'ân okurken sesini yükseltmek isterse, O'na verdiğin koruma ahdini ve emânını sana geri vermesini iste. Emin ol ki, biz sana verdiğimiz sözden caymayı çirkin gördük. Ancak biz Ebu Bekir'in sesli olarak namaz kılıp Kur'ân okumasını istemiyoruz.

Bunun üzerine İbnu'd-Dağîne, Ebu Bekir'e gelip şöyle dedi:

-Benim sana hangi şart üzere emân verip seni korumam altına aldığını biliyorsun. Şimdi sen, ya şartım üzere evinde sessizce namazını kılar ve Kur'ân'ını okursun ya da senin üzerindeki korumamı kaldırırım. Çünkü ben bir kimse hakkında vermiş olduğum emân ahdimi bozmuş olduğumu Arap milletinin işitmesini istemem. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ben senin koruma ahdini sana geri veriyorum ve Allah'ın korumasına razı oluyorum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise o günlerde Mekke'de bulunuyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin hicret edeceğiniz yurt bana gösterildi. Ben iki kara taşlık arasında, hurmalıklı çorak bir yer gördüm."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Medine'ye hicret edenler hicret ettiler. Habeşistan'a hicret etmiş olanların bazısı da Medine'ye hicret ettiler. Ebu Bekir de Medine'ye hicret etmek için hazırlandı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir'e şöyle buyurdu:

-"Yavaş ol, acele etme. Çünkü ben, benim için de Medine'ye hicret etmem için izin verildi."

Ebu Bekir şöyle dedi: Babam sana feda olsun, sen bunu umuyor musun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evet" dedi. Bunun üzerine Ebu Bekir, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den Medine'ye hicretinde O'nunla yol arkadaşı olmak için o an için hicretten vazgeçti. Yanında bulunan iki kuvvetli binek devesini dört ay dikenli meşe nevi'nden büyük talh ağacı yaprağı ile evinde besledi dışarıya salıvermedi.

İbnu Şihâb şöyle dedi: Urve dedi ki, Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz bir gün öğle sıcağında Ebu Bekir'in evinde oturuyorduk. Ev halkından biri Ebu Bekir'e dedi ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buraya doğru geliyor. Bu vakit, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bize gelmeyi alışkanlık haline getirdiği bir vakit değildi. Ebu Bekir dedi ki:

-Anam babam O'na feda olsun! Vallahi bu vakitte önemli bir mese-

le olmasa gelmezdi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Bekir'e dedi ki:

-"Yanındakileri dışarı çıkar." Ebu Bekir beni ve Esma'yı kastederek:

-Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Bunlar ancak senin ailendir, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Mekke'den Medine'ye hicret etmem için bana izin verildi." Bunun üzerine Ebu Bekir dedi ki:

-Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Medine'ye hicretinde yol arkadaşın olmayı isterim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet" diyerek Ebu Bekir'in kendisiyle Medine'ye hicret etmesine izin verdi. Ebu Bekir dedi ki:

-Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Şu iki binek devemden birin al! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O deveyi ancak bedelini ödeyerek alırım" buyurdu.

Biz çabukça Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir için yolculukta gerekli malzemeleri hazırladık. Her ikisi için deriden bir torba içinde yol azığı hazırladık. Torbanın ağzını bağlamak için Ebu Bekir'in kızı Esmâ kuşağından bir parça yırtarak ağzını bağladı. Bu sebepten dolayı Esmâ, kuşak sahibi manasında "Zâtu'n-Nitâk" olarak isimlendi.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir Sevr Dağı'ndaki bir mağaraya vardılar ve orada üç gece gizlendiler.[83] Her gece yanlarında Ebu Bekir'in oğlu Abdullah gecelerdi. Abdullah maharetli, çabuk anlayışlı bir gençti. Seher vakti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'in yanından çıkar, Mekke'de gecelemiş gibi Kureyş ile sabahlardı. Abdullah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir hakkında Kureyş müşriklerinin hilelerinden duyduğu şeyleri ezberler, karanlık basınca gelir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile babasına haber verirdi. Ebu Bekir'in kölesi Âmir ibnu Fuheyre o civarda bol

83 Mekke'den çıkışları bir perşembe günü, mağaraya ulaşmaları cuma gecesi olmuş, bir pazar günü de mağaradan çıkıp yola koyulmuşlardır. Sevr Dağı, Mekke'nin sağ tarafında ve üç mil uzaklıktadır. Mağara da bu dağın tepesindedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'i mütevazı sinesinde saklayan bu mağara, bu gün de mevcuttur.

sütlü sağmal koyun sürüsü otlatır ve akşamdan bir müddet geçtiğinde o sürüyü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'in yanlarına getirirdi. Onlar da sağıp taze süt içerek gecelerlerdi. O süt, kendi sağmallarının sütü idi. Ve içine kızgın taş konularak ısıtılmış ve biraz pişirilmiş idi. Nihayet gecenin sonunda Âmir ibnu Fuheyre mağaranın önüne gelir, sağmal koyunlara seslenir, tekrar otlatmaya götürürdü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'in mağarada bulundukları üç gecenin hepsinde böyle yapmıştır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- Dîl oğullarından sonra Abd ibnu Adiy oğullarından yol kılavuzluğunda tecrübeli birini ücretle tuttular. O Kureyşli kâfirlerin dini üzereydi. Ona güvendiler ve iki develerini ona teslim ettiler. Onunla üç gün sonra Sevr mağarasında buluşmak üzere ahidleştiler. Onlarla birlikte Âmir ibnu Fuheyra ve kılavuzla beraber gittiler. Onları sahil yolundan götürdü.

٣٩٠٦–قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَالِكٍ الْمُدْلِجِيُّ وَهُوَ ابْنُ أَخِي سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ سُرَاقَةَ بْنَ جُعْشُمٍ يَقُولُ جَاءَنَا رُسُلُ كُفَّارِ قُرَيْشٍ يَجْعَلُونَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ دِيَةَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مَنْ قَتَلَهُ أَوْ أَسَرَهُ فَبَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ فِي مَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ قَوْمِي بَنِي مُدْلِجٍ أَقْبَلَ رَجُلٌ مِنْهُمْ حَتَّى قَامَ عَلَيْنَا وَنَحْنُ جُلُوسٌ فَقَالَ يَا سُرَاقَةُ إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ آنِفًا أَسْوِدَةً بِالسَّاحِلِ أُرَاهَا مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ قَالَ سُرَاقَةُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُمْ هُمْ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ لَيْسُوا بِهِمْ وَلَكِنَّكَ رَأَيْتَ فُلَانًا وَفُلَانًا انْطَلَقُوا بِأَعْيُنِنَا ثُمَّ لَبِثْتُ فِي الْمَجْلِسِ سَاعَةً ثُمَّ قُمْتُ فَدَخَلْتُ فَأَمَرْتُ جَارِيَتِي أَنْ تَخْرُجَ بِفَرَسِي وَهِيَ مِنْ وَرَاءِ أَكَمَةٍ فَتَحْبِسَهَا عَلَيَّ وَأَخَذْتُ رُمْحِي فَخَرَجْتُ بِهِ مِنْ ظَهْرِ الْبَيْتِ فَخَطَطْتُ بِزُجِّهِ الْأَرْضَ وَخَفَضْتُ عَالِيَهُ حَتَّى أَتَيْتُ فَرَسِي فَرَكِبْتُهَا فَرَفَعْتُهَا تُقَرِّبُ بِي حَتَّى دَنَوْتُ مِنْهُمْ فَعَثَرَتْ بِي فَرَسِي فَخَرَرْتُ عَنْهَا فَقُمْتُ فَأَهْوَيْتُ يَدِي إِلَى كِنَانَتِي فَاسْتَخْرَجْتُ مِنْهَا الْأَزْلَامَ فَاسْتَقْسَمْتُ بِهَا أَضُرُّهُمْ أَمْ لَا فَخَرَجَ الَّذِي أَكْرَهُ فَرَكِبْتُ فَرَسِي وَعَصَيْتُ الْأَزْلَامَ تُقَرِّبُ بِي حَتَّى إِذَا سَمِعْتُ قِرَاءَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ لَا يَلْتَفِتُ وَأَبُو بَكْرٍ يُكْثِرُ الِالْتِفَاتَ سَاخَتْ يَدَا فَرَسِي فِي الْأَرْضِ حَتَّى بَلَغَتَا الرُّكْبَتَيْنِ فَخَرَرْتُ عَنْهَا ثُمَّ زَجَرْتُهَا فَنَهَضَتْ فَلَمْ تَكَدْ تُخْرِجُ يَدَيْهَا فَلَمَّا اسْتَوَتْ قَائِمَةً إِذَا لِأَثَرِ يَدَيْهَا عُثَانٌ سَاطِعٌ فِي السَّمَاءِ مِثْلُ الدُّخَانِ فَاسْتَقْسَمْتُ بِالْأَزْلَامِ فَخَرَجَ الَّذِي أَكْرَهُ فَنَادَيْتُهُمْ بِالْأَمَانِ فَوَقَفُوا فَرَكِبْتُ فَرَسِي حَتَّى جِئْتُهُمْ وَوَقَعَ فِي نَفْسِي حِينَ لَقِيتُ مَا لَقِيتُ مِنَ الْحَبْسِ عَنْهُمْ أَنْ سَيَظْهَرُ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ قَوْمَكَ قَدْ جَعَلُوا فِيكَ الدِّيَةَ وَأَخْبَرْتُهُمْ أَخْبَارَ مَا يُرِيدُ النَّاسُ بِهِمْ وَعَرَضْتُ عَلَيْهِمُ الزَّادَ وَالْمَتَاعَ فَلَمْ يَرْزَآنِي وَلَمْ يَسْأَلَانِي إِلَّا أَنْ قَالَ أَخْفِ عَنَّا فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَكْتُبَ لِي كِتَابَ أَمْنٍ فَأَمَرَ عَامِرَ بْنَ فُهَيْرَةَ فَكَتَبَ فِي رُقْعَةٍ مِنْ أَدِيمٍ ثُمَّ مَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ الزُّبَيْرَ فِي رَكْبٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ كَانُوا تِجَارًا قَافِلِينَ مِنَ الشَّأْمِ فَكَسَا الزُّبَيْرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ ثِيَابَ بَيَاضٍ وَسَمِعَ الْمُسْلِمُونَ بِالْمَدِينَةِ مَخْرَجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ فَكَانُوا يَغْدُونَ كُلَّ غَدَاةٍ إِلَى الْحَرَّةِ فَيَنْتَظِرُونَهُ حَتَّى يَرُدَّهُمْ حَرُّ الظَّهِيرَةِ فَانْقَلَبُوا يَوْمًا بَعْدَ مَا أَطَالُوا انْتِظَارَهُمْ فَلَمَّا أَوَوْا إِلَى بُيُوتِهِمْ أَوْفَى رَجُلٌ مِنْ يَهُودَ عَلَى أُطُمٍ مِنْ آطَامِهِمْ لِأَمْرٍ يَنْظُرُ إِلَيْهِ فَبَصُرَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ مُبَيَّضِينَ يَزُولُ بِهِمُ السَّرَابُ فَلَمْ يَمْلِكِ الْيَهُودِيُّ أَنْ قَالَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا مَعَاشِرَ الْعَرَبِ هَذَا جَدُّكُمُ الَّذِي تَنْتَظِرُونَ فَثَارَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى السِّلَاحِ فَتَلَقَّوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِظَهْرِ الْحَرَّةِ فَعَدَلَ بِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ حَتَّى نَزَلَ بِهِمْ فِي بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ وَذَلِكَ يَوْمَ الِاثْنَيْنِ مِنْ شَهْرِ رَبِيعٍ الْأَوَّلِ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ لِلنَّاسِ وَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَامِتًا فَطَفِقَ مَنْ جَاءَ مِنَ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ لَمْ يَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَيِّي أَبَا بَكْرٍ حَتَّى أَصَابَتِ الشَّمْسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى ظَلَّلَ عَلَيْهِ بِرِدَائِهِ فَعَرَفَ

النَّاسُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلكَ فَلَبثَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ في بَني عَمْرو بْن عَوْف بضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً وَأُسِّسَ الْمَسْجدُ الَّذي أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى وَصَلَّى فيه رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ ثُمَّ رَكبَ رَاحلَتَهُ فَسَارَ يَمْشي مَعَهُ النَّاسُ حَتَّى بَرَكَتْ عنْدَ مَسْجد الرَّسُول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ بالْمَدينَة وَهُوَ يُصَلِّي فيه يَوْمَئذ رجَالٌ منْ الْمُسْلمينَ وَكَانَ مرْبَدًا للتَّمْر لسُهَيْل وَسَهْل غُلَامَيْن يَتيمَيْن في حَجْر أَسْعَدَ بْن زُرَارَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ حينَ بَرَكَتْ به رَاحلَتُهُ هَذَا إنْ شَاءَ اللَّهُ الْمَنْزلُ ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ الْغُلَامَيْن فَسَاوَمَهُمَا بالْمرْبَد ليَتَّخذَهُ مَسْجدًا فَقَالَا لَا بَلْ نَهَبُهُ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّه فَأَبَى رَسُولُ اللَّه أَنْ يَقْبَلَهُ منْهُمَا هبَةً حَتَّى ابْتَاعَهُ منْهُمَا ثُمَّ بَنَاهُ مَسْجدًا وَطَفقَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ يَنْقُلُ مَعَهُمْ اللَّبنَ في بُنْيَانه وَيَقُولُ وَهُوَ يَنْقُلُ اللَّبنَ هَذَا الْحمَالُ لَا حمَالَ خَيْبَرْ هَذَا أَبَرُّ رَبَّنَا وَأَطْهَرْ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إنَّ الْأَجْرَ أَجْرُ الْآخرَهْ فَارْحَمْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجرَهْ فَتَمَثَّلَ بشعْر رَجُل منْ الْمُسْلمينَ لَمْ يُسَمَّ لي قَالَ ابْنُ شهَاب وَلَمْ يَبْلُغْنَا في الْأَحَاديث أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ تَمَثَّلَ ببَيْت شعْر تَامٍّ غَيْرَ هَذَا الْبَيْت.

3906- Surâka ibnu Cu'şum şöyle dedi:

Kureyşli kâfirlerin elçileri bize geldiler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve Ebu Bekir'i öldüren veya esir alana mükâfat verecekleri söylüyorlardı. Ben kavmim olan Mudlic oğulları meclisinde oturmakta iken onlardan bir adam geldi ve dedi ki:

-Ey Surâka! Ben biraz önce sahil tarafında bir karartı gördüm. Ben onların Muhammed ve ashabı olduğunu sanıyorum. Surâka dedi ki:

-Ben onların Muhammed ve ashabı olduklarını anladım. O adama dedim ki:

-Onlar, Muhammed ve ashabı değiller. Ancak sen falan ve falanca kişileri görmüşsün. Şimdi onlar bizim gözlerimiz önünden geçip gittiler, kendilerine âit bir kayıp arıyorlar.

Sonra orada bir müddet daha oturdum. Sonra kalkıp evime girdim.

Cariyeme atımı alıp çıkarmasını ve yüksek tepenin arkasında beni beklemesini emrettim. Ben de mızrağımı alarak evimin arka tarafından çıktım. Mızrağımın alt tarafını yerde sürüklüyor, üst tarafını da aşağıya doğru tutuyordum. Bu şekilde atımın yanına geldim ve atıma bindim. Atımı hızlıca sürdüm ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabına yaklaştım. Bu esnada atım tökezledi ve ben de atımdan düştüm. Ayağa kalktım ve elimi ok kılıfını içine sokarak fal oklarımı çıkarıp fal baktım. Faldan hoşlanmadığım şeyler çıktı.[84] Ben faldan çıkan neticeye aldırmayarak tekrar atıma bindim ve onlara yaklaştım. Onlara öyle yaklaştım ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin okuyuşunu duyuyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sağa sola bakmıyordu. Ebu Bekir ise sıkça sağa sola bakıyordu. O esnada atımın ön ayakları dizlerine kadar toprağa gömüldü. Ben de attan düştüm.[85] Sonra ben hayvanı kalkmaya zorladım. O da kalkmaya çalıştı. Fakat bir türlü ayaklarını çıkarmaya gücü yetmedi. Hayvan zorlukla homurdanarak kalkıp doğrulunca da hemen iki ayağının gömülen izinden göğe doğru ateş dumanı gibi bir duman yükselip dağıldı. Bunun üzerine ben fal oklarıyla tekrar fal baktım. Yine hoşlanmadığım şeyler çıktı. Bu sefer onlardan emân dileyerek onlara nidâ ettim. Bunun üzerine durdular. Ben de atıma binerek onların yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabına yaklaşmak isteyipte yaklaşamayışım ve başıma gelenler neticesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emrinin zafere ulaşacağı gönlümde kanaat buldu. Buna binaen ben dedim ki:

-Senin kavmin sizlerin ölü veya diri yakalanmanız için mükâfat vaat ediyorlar.İnsanların onlardan ne istediklerini kendisine haber verdim. Onlara yol azığı olarak bir şeyler takdim ettim. Ancak onlar bunu kabul etmediler ve benden, bizi gördüğünü kimseye haber verme, demekten başka bir şey istemediler. Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden hakkımda bir emânnâme yazmasını istedim. Allah Rasû-

84 Ezlâm, Zelem'in cem'idir. Zelem bir çeşit kumar okudur. Kidh dedikleri bu fal okunun yeleği ve demiri yoktu. İki kalemden ibaret olan bu zelemlerin birisinde "Neam-Evet", diğerinde "Lâ-Hayır" yazılı bulunurdu. Câhiliyet devrinde Araplar, sonu bilinmeyen bir işle karşılaştıklarında bu oklarla fal bakarak, bunlardan birisini çekerlerdi. Eğer evet çıkarsa o işe girişirler; hayır çıkarsa vazgeçerlerdi. Ezlâm kuburu da bu okların konulduğu meşin kabın ismidir.

85 Surâka'nın düşmesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in duasıyla olmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Surâka'yı görünce "Allahümme ısrahu = Ya Allah onu düşür" diye dua etmiş, bunun üzerine atı da, kendi de düşmüştür.

lü sallallahu aleyhi ve sellem de Âmir ibnu Fuheyre'ye emretti. Âmir de bir deri parçasına yazıp verdi. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yoluna devam etti.

İbnu Şihâb şöyle dedi: Bana Urve ibnu Zubeyr haber verip şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yolda Şam'dan gelen ve bir ticaret kervanı olan Müslümanlarla ve Zubeyr ibnul-Avvâm ile karşılaştı. Zubeyr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'e beyaz elbise giydirdi. Medine'deki Müslümanlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Mekke'den çıktığını duymuşlardı. Her gün Harra bölgesine çıkıyorlar ve öğle sıcağı bastırana kadar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gelişini bekliyorlardı. Yine bir gün Müslümanların beklemeleri uzadıktan sonra geri dönmüşlerdi. Evlerine girdikleri sırada Yahudîlerden bir kişi, kendisine âit bir işe bakmak üzere Yahudî kulelerinden bir kulenin üstüne çıkıp yüksekten uzaklara bakmakta iken, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabelerini, beyazlar giymiş oldukları hâlde sıcaktan meydana gelen serap ve sis manzaralarını yararak geldiklerini gördü. Kendine hâkim olamadı ve yüksek bir sesle şöyle bağırdı:

-Ey Arap topluluğu! Beklediğiniz nasibiniz ve devletinizin sahibi geliyor!

Bunun üzerine Müslümanlar hemen silâhlarına sarıldılar ve Harra bölgesinin yolunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi karşıladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'den kendisini karşılamaya gelen Müslümanlarla beraber Medine'nin sağ tarafına Amr ibnu Avf oğulları yurduna yani Kûba'da konakladı. Buraya gelişi Rebiül-Evvel ayının pazartesi gününe mutabık etmektedir. İnsanları Ebu Bekir karşıladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise susarak bir yere oturmuştu. Ensâr'dan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi karşılamaya gelenler ve daha önce O'nu görmemiş olanlar gelip Ebu Bekir'e selâm vermeye başladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bulunduğu yere güneş ışıkları gelip de Ebu Bekir O'nu ridâsıyla gölgeleyince, insanlar o anda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi tanıdılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Amr ibnu Avf diyarında yani Kûba'da on küsür gün kaldı. Orada takva üzere binâ edilen Kûba Mescidi inşâ edildi ve orada namaz kıldı.[86]

86 Kûbâ Mescidi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ın hicreti ve bilhassa Kûbâ Köyü'ne ulaşması ile açılan yeni devrin mübarek bir abidesidir. Bundan dolayı Kur'ân diliyle Takva Mescidi adı verilmiştir.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesine bindi ve yanındakilerle beraber Medine'ye doğru yola çıktı. Nihayet Medine'ye vardığında devesi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Medine'deki Mescidi'nin yerinde çöktü. Burasını Müslümanlar o sırada namaz kılma yeri edinmişlerdi. Mescit yapılan bu yer Sa'd ibnu Zurâre'nin terbiyesinde bulunan Suheyl ve Sehl adlı iki yetîm çocuğa âit olup hurma kurutulan bir yerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin devesi bu arsaya gelip çökünce, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İnşallah burası bizim konaklayacağımız, Mescidimizi yapacağımız yerdir" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o iki genci çağırıp burada Mescit yapmak için satın almak istedi. Suheyl ve Sehl dediler ki:

-Hayır ey Allah'ın Rasûlü bu araziyi satma değil bilâkis sana hibe ediyoruz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların bu hibelerini kabul etmedi ve onlardan o araziyi satın aldı ve orada mescidini inşa etti. Mescit binâ edilirken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabıyla beraber kerpiç taşımaya başladı. Taşırken de şu beyitleri okuyordu:

"Taşınılan bu kerpiçler Hayber'in taşınılan hurma ve üzümünden daha temiz ve sevabı daha kalıcıdır.

Hayırlı ücret, âhiret ücretidir. Allah'ım! Sen Ensar ve Muhacirleri bağışla!"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Müslümanlardan ismini bana bildirmediği birinin şiirini okudu. İbnu Şihab şöyle dedi: Hadislerde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu beyitler dışında başka bir şiiri tam olarak okuduğu bize ulaşmamıştır.

٣٩٠٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ وَفَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا صَنَعْتُ سُفْرَةً لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ حِينَ أَرَادَا الْمَدِينَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي مَا أَجِدُ شَيْئًا أَرْبِطُهُ إِلَّا نِطَاقِي قَالَ فَشُقِّيهِ فَفَعَلْتُ فَسُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَسْمَاءُ ذَاتُ النِّطَاقِ.

3907- Esma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve babam Ebu Bekir Medine'ye hicret edecekleri zaman onlar için yol azığı hazırladım. Ben ba-

bama söyledim ki: Bu torbanın ağzını bağlayabileceğim, kuşağımdan başka bir şey bulamadım. Ebu Bekir bana:

-Onu ikiye böl, dedi.

Ben de böyle yaptım. Bu sebepten dolayı iki kuşaklı manasında "zatun-nitâkeyn" diye isimlendirildim.[87]

İbnu Abbas: Esma Zâtun-Nitâk, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2979, 3907, 5388)

٣٩٠٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا أَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ تَبِعَهُ سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَاخَتْ بِهِ فَرَسُهُ قَالَ ادْعُ اللَّهَ لِي وَلَا أَضُرُّكَ فَدَعَا لَهُ قَالَ فَعَطِشَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَّ بِرَاعٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذْتُ قَدَحًا فَحَلَبْتُ فِيهِ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ فَأَتَيْتُهُ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ.

3908- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den Medine'ye hicret için yola çıktığında O'nu Surâka ibnu Mâlik ibnu Cu'şum takip etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona beddua etti. Bunun üzerine onun atının ayakları yere battı. Bunun üzerine Surâka, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Benim için Allah'a dua et, ben sana zarar vermeyeceğim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onun için dua etti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem susamıştı. O esnada oraya bir çoban uğradı. Ebu Bekir dedi ki: Ben bir kap aldım ve bir miktar süt

87 Esma, yemek çıkını ve yemek sofrası yapacak bir şey bulamadığından, belindeki nitâkını çıkarıp ikiye bölerek bunun birisini yemek sofrası, bir parçasını da su kırbasına bağ yapmış olduğundan, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tarafından kendisine bu sıfat verilmiş, bu da onun için ebedî bir iftihar ünvanı olmuştur. Nitâk hakkında şu bilgi verilmiştir:en-Nitâk, kitâb vezninde Arap kadın elbiselerinden bir libâstır. Hakikati izâr gibi bir parçadır. Ortasını bellerine bağlayıp, yukarısını aşağısının üzerinden dizlere doğru salıverirler. Aşağısı ise yerde sürünür. Hâlen fistan tabîr ettikleri gibi bir giyecektir.

sağdım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sütten içti ve ben de bundan razı oldum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2439, 3615, 3652, 3917, 5607)

٣٩٠٩- حَدَّثَنِي زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا حَمَلَتْ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَتْ فَخَرَجْتُ وَأَنَا مُتِمٌّ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَنَزَلْتُ بِقُبَاءٍ فَوَلَدْتُهُ بِقُبَاءٍ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ فِي حَجْرِهِ ثُمَّ دَعَا بِتَمْرَةٍ فَمَضَغَهَا ثُمَّ تَفَلَ فِي فِيهِ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ دَخَلَ جَوْفَهُ رِيقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَنَّكَهُ بِتَمْرَةٍ ثُمَّ دَعَا لَهُ وَبَرَّكَ عَلَيْهِ وَكَانَ أَوَّلَ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ تَابَعَهُ خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا هَاجَرَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حُبْلَى.

3909- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Esmâ -Allah ondan razı olsun- Mekke'ye hicret etmeden önce oğlu Abdullah ibnu Zubeyr'e hâmile idi. Esmâ şöyle dedi:

-Ben hamilelik müddetini tamamlamış ve son günlerimde iken Medine'ye hicret ettim. Kûba'ya geldim ve orada doğum yaptım. Sonra oğlum Abdullah'ı alarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdim ve kucağına koydum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hurma istedi, onu çiğnedi sonra da bebeğin ağzına tükürdü. Böylelikle bebeğin midesine ilk giren şey Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tükrüğü olmuştu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ağzında çiğnediği hurma ile bebeğin damağını ovdu. Sonra onun için bereket duası etti. Medine'ye hicret edildiğinde ilk doğan çocuk benim çocuğum oldu.[88]

Bu hadîsi Alî ibnu Mushir'den; o da Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Esma'dan senediyle rivayet etmekte Zekeriyyâ ibnu Yah-

88 Esmâ'nın çocuğu Kûba'da doğurup, emzirmeden Peygamber'e getirdiği, Peygamber'in de ona dua ettiği ve Abdullah adını verdiği ziyâdesi de vardır. Hicretten sonra Medîne hâricinde Muhacir Müslüman aileleri arasında ilk doğan erkek çocuk olarak da Habeşistan'da doğan Abdullah ibn Ca'fer bildiriliyor. Medine'de Ensâr aileleri arasında ilk doğan çocuk da Mesleme ibn Mahled yahut Numân ibn Beşîr'dir denilmiştir.

yâ'ya Hâlid ibnu Mahled mutâbaat etmiştir. Bunda: Esma, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına hamile olduğu hâlde hicret etmiştir ifadesi vardır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5469)

٣٩١٠ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ أَتَوْا بِهِ لِنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمْرَةً فَلَاكَهَا ثُمَّ أَدْخَلَهَا فِي فِيهِ فَأَوَّلُ مَا دَخَلَ بَطْنَهُ رِيقُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3910- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'de İslâm içinde ilk doğan çocuk Abdullah ibnu Zubeyr'dir Onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdiler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hurma aldı ve onu ağzında çiğnedi, sonra çocuğun ağzına koydu. Böylelikle Abdullah'ın karnına girdiği ilk şey Allal Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tükrüğü olmuştu.

٣٩١١ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَهُوَ مُرْدِفٌ أَبَا بَكْرٍ وَأَبُو بَكْرٍ شَيْخٌ يُعْرَفُ وَنَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَابٌّ لَا يُعْرَفُ قَالَ فَيَلْقَى الرَّجُلُ أَبَا بَكْرٍ فَيَقُولُ يَا أَبَا بَكْرٍ مَنْ هَذَا لرَّجُلُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْكَ فَيَقُولُ هَذَا الرَّجُلُ يَهْدِينِي السَّبِيلَ قَالَ فَيَحْسِبُ الْحَاسِبُ لَهُ إِنَّمَا يَعْنِي الطَّرِيقَ وَإِنَّمَا يَعْنِي سَبِيلَ الْخَيْرِ فَالْتَفَتَ أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا هُوَ بِفَارِسٍ قَدْ حقَهُمْ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا فَارِسٌ قَدْ لَحِقَ بِنَا فَالْتَفَتَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ اصْرَعْهُ فَصَرَعَهُ الْفَرَسُ ثُمَّ قَامَتْ تُحَمْحِمُ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مُرْنِي مَا شِئْتَ قَالَ فَقِفْ مَكَانَكَ لَا تَتْرُكَنَّ أَحَدًا يَلْحَقُ بِنَا قَالَ فَكَانَ أَوَّلَ النَّهَارِ جَاهِدًا لَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ آخِرَ النَّهَارِ مَسْلَحَةً لَهُ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ سَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَانِبَ الْحَرَّةِ ثُمَّ بَعَثَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَاءُوا إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِمَا وَقَالُوا ارْكَبَا آمِنَيْنِ مُطَاعَيْنِ فَرَكِبَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَحَفُّوا دُونَهُمَا بِالسِّلَاحِ فَقِيلَ فِي الْمَدِينَةِ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشْرَفُوا يَنْظُرُونَ وَيَقُولُونَ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ فَأَقْبَلَ يَسِيرُ حَتَّى نَزَلَ جَانِبَ دَارِ أَبِي أَيُّوبَ فَإِنَّهُ لَيُحَدِّثُ أَهْلَهُ إِذْ سَمِعَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ وَهُوَ فِي نَخْلٍ لِأَهْلِهِ يَخْتَرِفُ لَهُمْ فَعَجِلَ أَنْ يَضَعَ الَّذِي يَخْتَرِفُ لَهُمْ فِيهَا فَجَاءَ وَهِيَ مَعَهُ فَسَمِعَ مِنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ بُيُوتِ أَهْلِنَا أَقْرَبُ فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ أَنَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ هَذِهِ دَارِي وَهَذَا بَابِي قَالَ فَانْطَلِقْ فَهَيِّئْ لَنَا مَقِيلًا قَالَ قُومَا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ فَلَمَّا جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّكَ جِئْتَ بِحَقٍّ وَقَدْ عَلِمَتْ يَهُودُ أَنِّي سَيِّدُهُمْ وَابْنُ سَيِّدِهِمْ وَأَعْلَمُهُمْ وَابْنُ أَعْلَمِهِمْ فَادْعُهُمْ فَاسْأَلْهُمْ عَنِّي قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا أَنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ فَإِنَّهُمْ إِنْ يَعْلَمُوا أَنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ قَالُوا فِيَّ مَا لَيْسَ فِيَّ فَأَرْسَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلُوا فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ وَيْلَكُمْ اتَّقُوا اللَّهَ فَوَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنَّكُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا وَأَنِّي جِئْتُكُمْ بِحَقٍّ فَأَسْلِمُوا قَالُوا مَا نَعْلَمُهُ قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَهَا ثَلَاثَ مِرَارٍ قَالَ فَأَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا ذَاكَ سَيِّدُنَا وَابْنُ سَيِّدِنَا وَأَعْلَمُنَا وَابْنُ أَعْلَمِنَا قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ يَا ابْنَ سَلَامٍ اخْرُجْ عَلَيْهِمْ فَخَرَجَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ اتَّقُوا اللَّهَ فَوَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنَّكُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّهُ جَاءَ بِحَقٍّ فَقَالُوا كَذَبْتَ فَأَخْرَجَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3911- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Bekir'in bineğinin ar-

kasında Medine'ye geldi. Ebu Bekir'in, saç ve sakalı ağardığından ihtiyar görünüyor, ticâret için gelip gittiğinden de Medineliler tarafından tanınmıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise Ebu Bekir'e göre görünüş olarak daha genç gözüküyor ve Medineliler tarafından da tanınmıyordu. Hicret esnasında karşılaştıkları kimseler:

-Ey Ebu Bekir! Bu önündeki adam kimdir? diye sorduklarında:

-Bu adam bana yol göstericidir, diyordu. Bunu duyan kimse Ebu Bekir'in bu sözüyle kendisini yolu gösteren birisi olduğunu zannederdi. O ise bununla kendisini doğru yola, hayır yoluna yani hak dine ileten kimse olduğunu kastediyordu. Yolculuk esnasında Ebu Bekir geriye dönüp baktığında kendilerine Surâkâ'nın yetiştiğini gördü. Bunun üzerine Ebu Bekir dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu atıyla bizi takip eden adam bize yetişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun geldiği tarafa döndü ve:

-"Allah'ım! Onu yere çal" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu duası üzerine Surâkâ'nın atı yere çalındı. Sonra at ayağa kalktı ve kişnemeye başladı. Surâkâ dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana dilediğini emret. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Yerinde dur ve bizi arkamızdan takip edecek kimseyi bırakma."

Surâka, gündüzün ilk saatlerinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme karşı mücadele eden biri iken, gündüzün sonunda onu müdafa eden silâhlı bir askeri olmuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Harre bölgesi tarafında konakladı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ensar'a haber gönderdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'in yanına geldiler ve ikisine selâm verdiler ve dediler ki:

-Ensar tarafından itaat edilen ve düşmanlarınızdan emin olmuş bir şekilde develerinize binin. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir develerine bindiler. Karşılamaya gelenler de o ikisini korumak için silâhlarıyla etraflarını kuşattılar. Medine'ye geldiklerinde:

-Allah'ın peygamberi geldi, Allah'ın peygamberi geldi! denildi. Medineliler yüksek bir yere çıkıp O'na baktılar ve:

-Allah'ın peygamberi geldi, dediler ve onları sevinçle karşıladılar.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Eyyûb'un evinin ya-

nına indi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada ailesiyle konuşuyordu. O esnada O'nun konuşmasını Abdullah ibnu Selâm işitti. Kendisi, ailesine âit olan bir hurmalıkta onlara hurma topluyordu. Hemen onlar için toplamakta olduğu hurmaları orada bırakıvermeye acele etti de topladığı hurmalar yanında olduğu hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sesini işitti. Sonra tekrar kendi ailesinin yanına döndü.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadınlar tarafından akrabaların kastederek:

-"Ailemizin en yakın evleri hangisidir?" diye sordu.

Ebu Eyyûb dedi ki:

-Benim evim yakındır ey Allah'ın Rasûlü! İşte bu benim evimdir, bu da kapısıdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse git de bizim için evinde yer hazırla" buyurdu. Ebu Eyyûb dedi ki:

-Allah'ın bereketiyle buyurun, hoş geldiniz! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Eyyûb'un evine gelince, Abdullah ibnu Selâm geldi ve şöyle dedi:

-Ben şehâdet ederim ki, sen Allah'ın Rasûlü'sün ve hak olan bir dinle geldin. Yahudiler bilir ki ben onların efendisiyim, efendilerinin oğluyum. Ben onların en âlimi ve en âlimlerinin oğluyum. Onları çağır ve onlara benim Müslüman olduğumu öğrenmeden önce onlara beni sor. Şayet onlar benim Müslüman olduğumu öğrenirlerse benim hakkımda iftira ederler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Yahudilere bir elçi gönderdi. Onlar da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu davetini kabul ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara dedi ki:

-"Ey Yahudî topluluğu! Size yazıklar olsun! Allah'tan korkun! O'ndan başka hakkıyla ibadet edilen başka bir ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, sizler benim hak peygamber olduğumu ve size hak ile geldiğimi çok iyi biliyorsunuz. Gelin Müslüman olun."

Yahudiler: Biz senin peygamber olduğunu bilmiyoruz, dediler. Bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme üç defa söylediler. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Abdullah ibnu Selâm'ı nasıl bilirsiniz?" diye sordu. Bunun üzeri-

ne Yahudiler dediler ki:

-O bizim efendimiz ve efendimizin oğludur. O bizim en âlimimiz ve en âlimimizin oğludur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet o Müslüman olursa, ne dersiniz?" diye sordu:

-Müslüman olmasından Allah onu korusun, dediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet o Müslüman olursa, ne dersiniz?" diye sordu:

-Müslüman olmasından Allah onu korusun, dediler.

Yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet o Müslüman olursa, ne dersiniz?" diye sordu.

-Müslüman olmasından Allah onu korusun, diye cevap verdiler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey İbnu Selâm! Onların yanına çık!" buyurdu. Abdullah ibnu Selâm gizlendiği yerden çıktı ve:

-Ey Yahudi topluluğu! Allah'tan korkun! O'ndan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh'ın olmadığı Allah'ın adına yemin ederim ki sizler, O'nun Allah'ın Rasûlü olduğunu ve O'nun hak ile geldiğini çok iyi biliyorsunuz.

Abdullah ibnu Selâm'ın bu sözleri üzerine Yahudiler:

-Sen yalan söyledin, dediler.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onları dışarı çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3329, 3938, 4480)

٣٩١٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فَرَضَ لِلْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَرْبَعَةَ آلَافٍ فِي أَرْبَعَةٍ وَفَرَضَ لِابْنِ عُمَرَ ثَلَاثَةَ آلَافٍ وَخَمْسَ مِائَةٍ فَقِيلَ لَهُ هُوَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ فَلِمَ نَقَصْتَهُ مِنْ أَرْبَعَةِ آلَافٍ فَقَالَ إِنَّمَا هَاجَرَ بِهِ أَبَوَاهُ يَقُولُ لَيْسَ هُوَ كَمَنْ هَاجَرَ بِنَفْسِهِ.

3912- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- ilk Muhâcirlerden her birine Beytul-Mâl'dan dört mevsim veya dört yılda dört bin dirhem ödenmesini tayîn etti. Oğlu Abdullah için ise üç bin beş yüz dirhem tayîn etti. Bunun üzerine kendine denildi ki:

-Oğlun Abdullah ilk muhacirlerden olduğu hâlde neden onun hakkını diğerlerine nazaran azalttın? Ömer ibnul-Hattâb şöyle dedi:

-Onu ailesi hicret ettirmiştir. O, kendi başına hicret eden gibi değildir.[89]

٣٩١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3913- Habbâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Biz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber hicret ettik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1276, 3897, 3914, 4047, 4082, 6432, 6448)

٣٩١٤ - و حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقَ بْنَ سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا خَبَّابٌ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ وَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ نَجِدْ شَيْئًا نُكَفِّنُهُ فِيهِ إِلَّا نَمِرَةً كُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ فَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ بِهَا وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنْ إِذْخِرٍ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا.

3914- Habbab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah'ın rızasını umarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber hicret ettik. Ecrimiz Allah'a âittir: Bizden kimi öldü ve (fetihler

89 İbnu Ömer o zaman on bir yaşında idi.

neticesinde elde edilen ganimetlerden) bir şey yiyemedi. Musab ibnu Umeyr bunlardan biridir. Bizden kimi de, meyvesi olgunlaşmış ve onu hasat etmektedir. Musab ibnu Umeyr, Uhud savaşında öldürüldü. O'nu kefenleyecek bir burdeden (bir kumaş parçasından) başka bir şey bulamadık. Onunla başını örtsek ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örtsek başı açıkta kalıyordu. Sonunda Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize onunla başını örtmemizi, ayaklarını da ızhır otu koymamızı emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1276, 3897, 3913, 4047, 4082, 6432, 6448)

٣٩١٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ قَالَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ هَلْ تَدْرِي مَا قَالَ أَبِي لِأَبِيكَ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّ أَبِي قَالَ لِأَبِيكَ يَا أَبَا مُوسَى هَلْ يَسُرُّكَ إِسْلَامُنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِجْرَتُنَا مَعَهُ وَجِهَادُنَا مَعَهُ وَعَمَلُنَا كُلُّهُ مَعَهُ بَرَدَ لَنَا وَأَنَّ كُلَّ عَمَلٍ عَمِلْنَاهُ بَعْدَهُ نَجَوْنَا مِنْهُ كَفَافًا رَأْسًا بِرَأْسٍ فَقَالَ أَبِي لَا وَاللَّهِ قَدْ جَاهَدْنَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَلَّيْنَا وَصُمْنَا وَعَمِلْنَا خَيْرًا كَثِيرًا وَأَسْلَمَ عَلَى أَيْدِينَا بَشَرٌ كَثِيرٌ وَإِنَّا لَنَرْجُو ذَلِكَ فَقَالَ أَبِي لَكِنِّي أَنَا وَالَّذِي نَفْسُ عُمَرَ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنَّ ذَلِكَ بَرَدَ لَنَا وَأَنَّ كُلَّ شَيْءٍ عَمِلْنَاهُ بَعْدُ نَجَوْنَا مِنْهُ كَفَافًا رَأْسًا بِرَأْسٍ فَقُلْتُ إِنَّ أَبَاكَ وَاللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَبِي.

3915- Ebu Musa el-Eş'arî'nin oğlu Ebu Burde -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer bana dedi ki.

-Benim babamın senin babana ne dediğini biliyor musun? Ben:

-Hayır, bilmiyorum, dedim.

-Benim babam senin babana şöyle dedi: Ey Ebu Musa! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber İslâm'a girmemiz, O'nun beraberinde hicret etmemiz, O'nun beraberinde cihat etmemiz ve O'nun beraberinde yaptıklarımızın hepsinin bizim lehimize sabit olması ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra yaptığımız amellerin hepsinin de ne lehimize ne de aleyhimize olması seni sevindirir mi?

Ebu Musa dedi ki:

-Hayır bu beni sevindirmez. Vallahi biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra cihat ettik, namaz kıldık, oruç tuttuk ve daha birçok hayır işledik. Bizim elimizle birçok kimseye Allah hidayet verdi. Bizler bu amellerimizin ecrini ümid ederiz.

Ebu Musa'nın bu sözleri üzerine Ömer şöyle dedi:

-Ancak ben, Ömer'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde yaptığımız amellerin bizim için sabit olup sevabının bize ulaşmasını, ancak O'ndan sonra yaptığımız her bir amel hakkında da ne lehimize, ne de aleyhimize bir sevap ve ikab sabit olmayarak kurtulmamızı çok arzu etmişimdir.

Ebu Burde, İbnu Ömer şöyle dedi: Senin baban Ömer. vallahi benim babam Ebu Musa'dan daha hayırlıdır.[90]

٣٩١٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ أَوْ بَلَغَنِي عَنْهُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا قِيلَ لَهُ هَاجَرَ قَبْلَ أَبِيهِ يَغْضَبُ قَالَ وَقَدِمْتُ أَنَا وَعُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْنَاهُ قَائِلًا فَرَجَعْنَا إِلَى الْمَنْزِلِ فَأَرْسَلَنِي عُمَرُ وَقَالَ اذْهَبْ فَانْظُرْ هَلْ اسْتَيْقَظَ فَأَتَيْتُهُ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَبَايَعْتُهُ ثُمَّ انْطَلَقْتُ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ قَدْ اسْتَيْقَظَ فَانْطَلَقْنَا إِلَيْهِ نُهَرْوِلُ هَرْوَلَةً حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهِ فَبَايَعَهُ ثُمَّ بَايَعْتُهُ.

3916- Ebu Osman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer, -Allah ondan ve babasından razı olsun- kendisi için söylenilen: O, babasından önce hicret etti, sözüne öfkelenmiş ve şöyle demiştir:

-Ben ve babam Ömer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittik. Ancak O'nun kaylule de yani öğle uykusu uyurken bulduk ve evimize geri döndük. Bir müddet sonra babam beni tekrar gönderdi ve dedi ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına git ve uyanmış mı bir bak. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gel-

90 Ömer, söylediği bu sözü ancak nefsini kırmak için söylemiştir.

dim ve O'na beyat ettim. Sonra babam Ömer'in yanına geldim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin uyandığını haber verdim. Hızlıca yürüyerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik. O'na önce babam sonra ben beyat ettik.[91] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4186, 4187)

٣٩١٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يُحَدِّثُ قَالَ ابْتَاعَ أَبُو بَكْرٍ مِنْ عَازِبٍ رَحْلًا فَحَمَلْتُهُ مَعَهُ قَالَ فَسَأَلَهُ عَازِبٌ عَنْ مَسِيرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَخَذَ عَلَيْنَا بِالرَّصَدِ فَخَرَجْنَا لَيْلًا فَأَحْثَثْنَا لَيْلَتَنَا وَيَوْمَنَا حَتَّى قَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ ثُمَّ رُفِعَتْ لَنَا صَخْرَةٌ فَأَتَيْنَاهَا وَلَهَا شَيْءٌ مِنْ ظِلٍّ قَالَ فَفَرَشْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرْوَةً مَعِي ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ أَنْفُضُ مَا حَوْلَهُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعٍ قَدْ أَقْبَلَ فِي غُنَيْمَةٍ يُرِيدُ مِنَ الصَّخْرَةِ مِثْلَ الَّذِي أَرَدْنَا فَسَأَلْتُهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ فَقَالَ أَنَا لِفُلَانٍ فَقُلْتُ لَهُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لَهُ هَلْ أَنْتَ حَالِبٌ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ فَقُلْتُ لَهُ انْفُضِ الضَّرْعَ قَالَ فَحَلَبَ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَمَعِي إِدَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ عَلَيْهَا خِرْقَةٌ قَدْ رَوَّأْتُهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رَضِيتُ ثُمَّ ارْتَحَلْنَا وَالطَّلَبُ فِي إِثْرِنَا.

3917- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir, babam Âzib'den bir binek devesi satın aldı. Ben o deveyi Ebu Bekir'le berabber onun evine taşıdım.

Bu sırada Âzib,, Ebu Bekir'e, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hicret yürüyüşünü sordu. Ebu Bekir şöyle dedi:

Bizim üzerimize gözcüler tutuldu. Biz üç gün sonra geceleyin ma-

91 Ömer ibnul-Hattâb ve oğlu Abdullah'ın bu Beyatı Rıdvan beyatıdır. En iyisini bilen Allah'tır.

ğaradan yola çıktık. O gecemizi ve gündüzümüzü süratle yürüdük. Nihayet güneş gündüzün ortasına gelip dikildi. O sırada gözümüze büyük bir kaya göründü. Onun yanına geldik. Onun biraz gölgesi vardı.

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için beraberimde bulunan bir postu yere koydum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun üzerine yattı. Ben de onun etrafında olan şeyleri bakıp araştırmak üzere gittim. Bu sırada bir çobanla karşılaştım ki, çoban küçük koyun sürüsü içinde bizim istediğimiz gibi o kayanın gölgesinden faydalanmak isteyerek, ona doğru gelmektedir. Ben çobana:

-Sen kimin çobanısın? dedim. O da:

-Kureyş'ten birisinin çobanıyım, dedi. Çoban onun ismini söyledi ve ben de onu tanıdım. Bu sefer ben ona:

-Koyunların içinde sütlü olanı var mı? diye sordum. Çoban:

-Evet, dedi. Ben:

-Benim için süt sağar mısın? dedim. Çoban:

-Evet, sağarım, dedi.

Ben ona emrettim, koyunlarından birini tuttu. Sonra ona koyunun memesi üzerindeki tozları silkelemesini emrettim. Sonra da ellerini silkeleyip temizlemesini emrettim.Avuçlarından birini diğerine vurup şöylece temizlediğini söyledi. Akabinde benim için bir miktar süt sağdı. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için deriden bir kab yapmıştım, ağzında bir bez vardı. Sütün üzerine biraz su döktüm, hatta kabın aşağısı biraz soğudu. Nihayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve:

-İç ey Allah'ın Rasûlü! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içti, ben de bundan hoşnut oldum.Sonra hareket ettik. Bizi arayıcılar izimiz üzerinde idiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2439, 3615, 3652, 3908, 5607)

٣٩١٨ - قَالَ الْبَرَاءُ فَدَخَلْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ عَلَى أَهْلِه فَإِذَا عَائِشَةُ ابْنَتُهُ مُضْطَجِعَةٌ قَدْ أَصَابَتْهَا حُمَّى فَرَأَيْتُ أَبَاهَا فَقَبَّلَ خَدَّهَا وَقَالَ كَيْفَ أَنْتِ يَا بُنَيَّةُ.

3918- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Bekir ile beraber ailesinin yanına girdim. Kızı Âişe hastalanmış yatıyordu. Humma hastalığına yakalanmıştı. Ebu Bekir'in, kızı Âişe'nin yanaklarından öptü-

günü gördüm. Âişe'ye: Nasılsın kızcağızım? dedi.

٣٩١٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عَبْلَةَ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ وَسَّاجٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَنَسٍ خَادِمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ فِي أَصْحَابِهِ أَشْمَطُ غَيْرَ أَبِي بَكْرٍ فَغَلَفَهَا بِالْحِنَّاءِ وَالْكَتَمِ.

3919- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde ashabı içinde saçları ağarmış Ebu Bekir'den başkası yoktu. Ebu Bekir saçlarını kına ve ketem bitkisi ile boyadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3918, 3920)

٣٩٢٠- وَقَالَ دُحَيْمٌ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ وَسَّاجٍ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَكَانَ أَسَنَّ أَصْحَابِهِ أَبُو بَكْرٍ فَغَلَفَهَا بِالْحِنَّاءِ وَالْكَتَمِ حَتَّى قَنَأَ لَوْنُهَا.

3920- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde ashabı içinde en yaşlısı Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- idi. Ebu Bekir ağarmış saçlarını kına ve ketem bitkisi ile boyadı. Böylelikle saçının kırmızılığı artmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3918, 3919)

٣٩٢١- حَدَّثَنَا أَصْبَغُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ كَلْبٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ بَكْرٍ فَلَمَّا هَاجَرَ أَبُو بَكْرٍ طَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَهَا ابْنُ عَمِّهَا هَذَا الشَّاعِرُ الَّذِي قَالَ هَذِهِ الْقَصِيدَةَ رَثَى كُفَّارَ قُرَيْشٍ:

وَمَاذَا بِالْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ ... مِنَ الشِّيزَى تُزَيَّنُ بِالسَّنَامِ

وَمَاذَا بِالْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ ... مِنَ الْقَيْنَاتِ وَالشُّرْبِ الْكِرَامِ

تُحَيِّينَا السَّلَامَةَ أُمُّ بَكْرٍ وَهَلْ لِي بَعْدَ قَوْمِي مِنْ سَلَامِ

يُحَدِّثُنَا الرَّسُولُ بِأَنْ سَنَحْيَا وَكَيْفَ حَيَاةُ أَصْدَاءٍ وَهَامِ.

3921- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- Kelb kabilesinden kendisine Ümmü Bekir denilen bir kadınla evlendi. Ebu Bekir Medine'ye hicret ettiğinde hanımını boşadı. O da amcasının oğlu ile evlendi. Evlendiği o adam Bedir savaşında öldürülüp Bedir kuyusuna atılan Kureyşli müşrikler için şu mersiyeyi yazmıştır:

Ne var o kuyuda o Bedir kuyusunda

Deve hörgücünü andıran etlerle süslenmiş tencereler

Ne var o kuyuda o Bedir kuyusunda

Şarkıcılar ve şerefli içki içenler

Bekir'in Annesi bize esenlik dileyerek selâmlıyor.

Ya benim kavmimden sonra bir esenliğim mi olurmuş?

Rasul bize diriltileceğimizi anlatıyor.

Baykuşların ve iskelet kalmış kafataslarının hayat bulması nasıl olurmuş.

٣٩٢٢- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَارِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِأَقْدَامِ الْقَوْمِ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْ أَنَّ بَعْضَهُمْ طَأْطَأَ بَصَرَهُ رَآنَا قَالَ اسْكُتْ يَا أَبَا بَكْرٍ اثْنَانِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا.

3922- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke'den Medine'ye hicret yolculuğunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber mağarada bulunduğumuz sırada başımı kaldırdığımda bizi takip eden müşriklerin ayaklarını mağaranın önünde gördüm. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet onlardan bazısı başını eğip baksa muhakkak bizi görür. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sus ey Ebu Bekir! Biz, üçüncüleri Allah olan iki kişiyiz!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3653, 4663)

٣٩٢٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنِ الْهِجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ الْهِجْرَةَ شَأْنُهَا شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتُعْطِي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَمْنَحُ مِنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَحْلُبُهَا يَوْمَ وُرُودِهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبِحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتِرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا.

3923- Ebu Saîd el-Hudrî'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir bedevi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve hicretten sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sana yazık olur! Çünkü hicret meşakkatlidir. Senin zekâtını verdiğin deven var mı?" Bedevi:

-Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sütünden bir kısmını bağış olarak veriyor musun?" buyurdu. Bedevi:

-Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Deveni sulama gününde sütünü sağıp fakirlere dağıtıyor musun?" buyurdu. Bedevi:

-Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Öyle ise sen, denizlerin ötesinde bulunsan da çalış. Çünkü Allah senin çalışmanı karşılıksız bırakmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1452, 2633, 6165)

٤٦- بَاب مَقْدَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ الْمَدِينَةَ

46- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ashabının Medine'ye Gelişleri Bâbı

٣٩٢٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَنْبَأَنَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ثُمَّ قَدِمَ عَلَيْنَا عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

3924- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bize ilk önce hicret edip gelenler Musab ibnu Umeyr ve İbnu Ümmi Mektûm'dur. Sonra bize Ammâr ibnu Yâsir ile Bilâl geldi. -Allah onlardan razı olsun- (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2325, 3325)

٣٩٢٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَكَانَا يُقْرِئَانِ النَّاسَ فَقَدِمَ بِلَالٌ وَسَعْدٌ وَعَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ ثُمَّ قَدِمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي عِشْرِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرِحُوا بِشَيْءٍ فَرَحَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَعَلَ الْإِمَاءُ يَقُلْنَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا قَدِمَ حَتَّى قَرَأْتُ ﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ فِي سُوَرٍ مِنَ الْمُفَصَّلِ.

3925- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bize ilk önce hicret edip gelenler Musab ibnu Umeyr ve İbnu Ümmü Mektûm'dur. Bu ikisi insanlara Kur'ân okuturlardı. Sonra Medine'ye Bilâl, Sa'd ibnu Ebî Vakkâs ve Ammâr ibnu Yâsir hicret ettiler. Daha sonra Ömer ibnul-Hattâb yirmi kişi ile beraber Medine'ye geldi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldi. Medine ehlinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gelişine sevindikleri gibi bir şey için sevindiklerini görmedim. Genç kızlar bile: Allah Rasûlü sallalla-

hu aleyhi ve sellem geldi, demeye başladılar. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret etmeden önce Mufassal sûrelerle beraber ﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ A'lâ Sûresi'ni okumuştum.[92] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2325, 3325, 3924)

٣٩٢٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وُعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ:

كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ ... وَالْمَوْتُ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ

وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أُقْلِعَ عَنْهُ الْحُمَّى يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ وَيَقُولُ:

أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً ... بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلُ

وَهَلْ أَرِدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مَجَنَّةٍ ... وَهَلْ يَبْدُوَنْ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلُ

قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِهَا وَمُدِّهَا وَانْقُلْ حُمَّاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ.

3926- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye hicret ettiğinde Ebu Bekir ve Bilâl -Allah onlardan razı olsun- şiddetli hummaya yakalanmışlardı. Ben o ikisinin yanına girdim ve: Ey babacığım nasılsın? Ey Bilâl nasılsın? diye sorardım. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- kendisini humma tuttuğunda şöyle derdi:

---

92 Hicret eden yirmi kişiden on üçünün adları şöyledir: Zeyd ibnu Hattâb, Saîd ibnu Zeyd, Abdullah ibnu Surâka, Huneys ibnu Huzâfe, Vâkıd ibnu Abdillah, Havla ibnu Ebî Havla, Mâlik ibnu Ebî Havla, Hilâl, Ayyâs ibnu Ebî Rabîa, Bekr oğulları kabilesinden Hâlid, Iyâs, Âmir, Âkil. Bu on üç Muhâcir'in de Rıfâa ibnu Munzir'e misafir olduklarını bildiriyor.

Her kişi kendi ailesi içinde sabahlar.

Hâlbuki ölüm insana ayakkabısının bağcığından daha yakındır.

Bilâl ise humma nöbeti biraz dindiği zamanlar yüksek bir sesle şu beyitleri söylerdi:

Etrafımda izhir ve celil otları olduğu hâlde

Bir gece vadide geceler miyim?

Bir gün olur da Mecinne sularına yaklaşır mıyım?

Şâme ve Tafil dağları bana gözükürler mi?

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve bunu haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'ım! Mekke'yi bize sevdirdiğin gibi, Medine'yi bize ona olan sevgimizden veya daha şiddetli bir sevgiyle sevdir. Allah'ım! Ürünlerimize bereket ver ve Medine'yi hastalıklardan bizim için temizle. Medine'de bulunan humma hastalığını Cuhfe bölgesine taşı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1889)

٣٩٢٧- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ دَخَلْتُ عَلَى عُثْمَانَ وَقَالَ بِشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ خِيَارٍ أَخْبَرَهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عُثْمَانَ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَكُنْتُ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَآمَنَ بِمَا بُعِثَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ هَاجَرْتُ هِجْرَتَيْنِ وَنِلْتُ صِهْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَايَعْتُهُ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ تَابَعَهُ إِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ مِثْلَهُ.

3927- Ubeydullah ibnu Adiy ibnu Hiyâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Osman'ın yanına girdim. Osman şehadet kelimelerini söyledikten sonra şöyle dedi: Muhakkak ki Allah, Muhammed'i hak ile peygamber göndermiş, ben de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet eden kimselerden

olmuşumdur. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle gönderilniş olan bilgilere îmân etmiş, senin de söylediğin gibi iki defa hicret etmişimdir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızıyla evlenerek O'nuıla akraba oldum ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat ettm. Vallahi, Allah O'nu vefat ettirinceye kadar ben O'na isyan etmedim ve O'nu hiçbir zaman aldatmadım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3696, 3872)

٣٩٢٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ وَأَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَهُوَ بِمِنًى فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا عُمَرُ فَوَجَدَنِي فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ الْمَوْسِمَ يَجْمَعُ رَعَاعَ النَّاسِ وَغَوْغَاءَهُمْ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تُمْهِلَ حَتَّى تَقْدَمَ الْمَدِينَةَ فَإِنَّهَا دَارُ الْهِجْرَةِ وَالسُّنَّةِ وَالسَّلَامَةِ وَتَخْلُصَ لِأَهْلِ الْفِقْهِ وَأَشْرَافِ النَّاسِ وَذَوِي رَأْيِهِمْ قَالَ عُمَرُ لَأَقُومَنَّ فِي أَوَّلِ مَقَامٍ أَقُومُهُ بِالْمَدِينَةِ.

3928- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman ibnu Avf, Ömer'in yaptığı son hacda Minâ'da iken kendi ailesi yanına döndü. Orada beni buldu ve dedi ki:

Ben Ömer'e şöyle dedim:

-Ey Müminlerin Emîri! Hac yapmak için buraya anlayış seviyeleri düşük insanlar ve şerde acele eden insanlar da gelirler. Ben, söyleyeceğin sözleri Medine'ye varıncaya kadar ertelemenden yanayım. Muhakkak ki Medine, Hicret, Sünnet ve Selâmet yurdudur. Orada anlayış sahibi olınlara, insanlardan ileri gelenlerine ve görüş sahibi olan insanlara ulaşırsın. Ömer şöyle dedi:

-Medine'ye ulaştığımda ilk fırsatta bu hükümleri söyleyeceğim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2462, 3445, 4021, 6829, 7323)

٣٩٢٩- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِمْ بَايَعَتْ النَّبِيَّ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ طَارَ لَهُمْ فِي السُّكْنَى حِينَ اقْتَرَعَتِ الْأَنْصَارُ عَلَى سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَاشْتَكَى عُثْمَانُ عِنْدَنَا فَمَرَّضْتُهُ حَتَّى تُوُفِّيَ وَجَعَلْنَاهُ فِي أَثْوَابِهِ فَدَخَلَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ شَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللّٰهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكِ أَنَّ اللّٰهَ أَكْرَمَهُ قَالَتْ قُلْتُ لَا أَدْرِي بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللّٰهِ فَمَنْ قَالَ أَمَّا هُوَ فَقَدْ جَاءَهُ وَاللّٰهِ الْيَقِينُ وَاللّٰهِ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَمَا أَدْرِي وَاللّٰهِ وَأَنَا رَسُولُ اللّٰهِ مَا يُفْعَلُ بِي قَالَتْ فَوَاللّٰهِ لَا أُزَكِّي أَحَدًا بَعْدَهُ قَالَتْ فَأَحْزَنَنِي ذَلِكَ فَنِمْتُ فَرِيتُ لِعُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ذَلِكَ عَمَلُهُ.

3929- Ensar'dan bir kadın olan ve Nebi sallallahu aleyhi ve selleme beyat eden Ümmül-Âlâ şöyle haber verdi.

Mekke'den Medine'ye hicret eden muhacirler kura ile Ensar arasında paylaştırıldı. Bizim de Osman ibnu Maz'un payımıza düştü. O'nu evlerimizde ağırladık. Ölümüne sebep olan hastalığa yakalandı ve vefat etti. Vefat edince yıkandı ve kendi elbisesiyle kefenlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve ben dedim ki: Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun Ebu Sâib! Benim senin üzerinde ki şehadetim muhakkak Allah sana (seni bağışlaması ve cennete koymasıyla) ikramda bulunmuştur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ın ona ikramda bulunduğunu nereden biliyorsun?"

Ben dedim ki: Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Allah kime ikramda bulunur ki? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Osman ibnu Mazun'a ölüm gelmiştir. Vallahi ben onun için hayır dilerim. Vallahi ben Allah'ın Rasûlü olduğum hâlde bana neler yapılır bilmem."

Ümmül-Ata dedi ki: Vallahi bundan sonra kimseyi tezkiye etmem.

(Hadisin geçtiği diğer yer: 1243)

٣٩٣٠- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثٍ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَقَدْ افْتَرَقَ مَلَؤُهُمْ وَقُتِلَتْ سَرَاتُهُمْ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ.

3930- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Buâs günü, Allah'ın kendi Rasûlü için hazırladığı bir gündür. Bu savaşın neticesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret etmişti. Evs ve Hazrec kabileleri arasında gerçekleşen bu savaşta her iki tarafta dağılmış, en hayırlıları öldürülmüş ve yaralanmışlardı. Onların Müslüman olmaları için Allah Azze ve Celle'nin Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hazırladığı bir gündür bu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3777)

٣٩٣١- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ دَخَلَ عَلَيْهَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحًى وَعِنْدَهَا قَيْنَتَانِ تُغَنِّيَانِ بِمَا تَقَاذَفَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ بُعَاثٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مِزْمَارُ الشَّيْطَانِ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَإِنَّ عِيدَنَا هَذَا الْيَوْمُ.

3931- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir Ramazan veya kurban bayramında yanımda Ensar'ın cariyelerinden iki cariye Buâs savaşlarında Ensar'ın birbirleri hakkında söyledikleri terennümleri terennüm ediyorlardı. Bu esnada Ebu Bekir yanıma geldi ve dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evinde şeytan çalgıları mı?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ey Ebu Bekir! Onları bırak! Her kavmin bir bayramı vardır, bizim bayramımız da bu gündür." (Hadisin geçtiği yerler: 949, 952, 987, 2907, 3530)

٣٩٣٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ ح و حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ يَزِيدُ بْنُ حُمَيْدٍ الضُّبَعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ نَزَلَ فِي عُلْوِ الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ قَالَ فَأَقَامَ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى مَلَإِ بَنِي النَّجَّارِ قَالَ فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِي سُيُوفِهِمْ قَالَ وَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَبُو بَكْرٍ رِدْفَهُ وَمَلَأُ بَنِي النَّجَّارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفِنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ فَكَانَ يُصَلِّي حَيْثُ أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ وَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ أَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَأَرْسَلَ إِلَى مَلَإِ بَنِي النَّجَّارِ فَجَاءُوا فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي حَائِطَكُمْ هَذَا فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ قَالَ فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ لَكُمْ كَانَتْ فِيهِ قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَتْ فِيهِ خِرَبٌ وَكَانَ فِيهِ نَخْلٌ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ وَبِالْخِرَبِ فَسُوِّيَتْ وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَ قَالَ فَصَفُّوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ قَالَ وَجَعَلُوا عِضَادَتَيْهِ حِجَارَةً قَالَ قَالَ جَعَلُوا يَنْقُلُونَ ذَاكَ الصَّخْرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُمْ يَقُولُونَ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَهْ فَانْصُرْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ.

3932- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiği zaman, Medine'nin yüksek tarafında Amr ibnu Avf oğulları denilen yerde konakladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada on dört gün kaldı. Sonra ana tarafından dayıları olan Neccâr oğulları cemâatine haber gönderdi. Neccâr oğulları kılıçlarını kuşanarak geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesi üzerinde, Ebu Bekir O'nun arka tarafına binmiş, Neccâr oğulları cemâati de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafını kuşatmış olarak gelişlerini görür gibiyim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye gelince Ebu Eyyub'un avlusuna geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, nerede namaz vakti girmiş ise orada namazını kılardı. Hatta koyun ağıllarında da namaz kılardı.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescidi'nin inşa edilmesini emretti. Neccar oğullarına gelmeleri için haber gönderdi. Onlar da geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-Ey Neccâr oğulları! Mescid'in inşa edileceği bu arazinin fiyatını söyleyin" buyurdu. Onlar ise dediler ki:

-Hayır vallahi! Biz onun ecrini ancak Allah'tan bekleriz.

O arazinin içinde müşriklerin kabirleri, harabeler ve hurma ağaçarı vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, müşrik kabirlerinin lazılmasını, harabelerin düzlenmesini ve hurma ağaçlarının kesilmesini enretti. Mescid'in kıble tarafına hurma kütüklerini dizdiler. Kapının etrafını da taşlarla ördüler. Sahabeler o taşları taşımaya başladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlarla beraber olduğu hâlde onlar şu beyitleri söylüyorlardı:

"Âhiret hayatının hayrından başka hayır yoktur.

Allah'ım! Ensâr ve Muhâcirlere mağfiret eyle." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2341)

٤٧- بَاب إِقَامَةِ الْمُهَاجِرِ بِمَكَّةَ بَعْدَ قَضَاءِ نُسُكِهِ

47- Mekke'den Medine'ye Hicret Eden Bir Muhacirin, Mekke'nin Fethinden Önce Hac veya Umre yaparken Mekke'de Kalmasının Hükmü Bâbı

٣٩٣٣- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُمَيْدٍ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَسْأَلُ السَّائِبَ ابْنَ أُخْتِ النَّمِرِ مَا سَمِعْتَ فِي سُكْنَى مَكَّةَ قَالَ سَمِعْتُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثٌ لِلْمُهَاجِرِ بَعْدَ الصَّدَرِ.

3933- Abdurrahman ibnu Humeyd Zuhrî -Allah ondan razı olsın- şöyle dedi:

Bem Ömer ibnu Abdulaziz'in Nemr'in kız kardeşinin oğlu Sâib'e şöyle sorarken işittim: Fetihten önce Mekke'ye gelen muhacirlerin Mekke'de kalmaları hakkında ne işittin? O şöyle dedi: Ben A'lâ ibnu Hadrami'den şöyle derken işittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöy-

le buyurdu:

"Hac da Mina'dan döndükten sonra Mekke'de üç gece kalma ruhsatı vardır."[93] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 350, 1090, 3935)

٤٨- بَاب التَّارِيخِ مِنْ أَيْنَ أَرَّخُوا التَّارِيخَ

48- Târîh Bâbı, Sahabeler İslâm Târihinin Başlangıcını Hangi Olayla Başlattılar?

٣٩٣٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ مَا عَدُّوا مِنْ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا مِنْ وَفَاتِهِ مَا عَدُّوا إِلَّا مِنْ مَقْدَمِهِ الْمَدِينَةَ

3934- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sahabeler, İslâm tarihinin başlangıcı olarak ne Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin peygamber olarak gönderilişini ne de O'nun vefatını aldılar. Onlar başlangıç olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Mekke'den Medine'ye hicretini başlangıç olarak almışlardır.[94]

٣٩٣٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فُرِضَتْ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفُرِضَتْ أَرْبَعًا وَتُرِكَتْ صَلَاةُ السَّفَرِ عَلَى الْأُولَى تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ.

---

93 Mekke'den hicret ettikten sonra, o kimsenin Mekke'de ikâmet etmesi Mekke'nin fethinden önce haramdı. Ancak Mekke'ye hac ve umre yapma kastıyla gelenler haccını tamamlayıp Mina'dan Mekke'ye döndüğünde orada üç gün kalmasına izin verilmişti.

94 Suheyli şöyle dedi: Sahabeler, İslam tarihinin başlangıcının hicret olduğunu Allah Azze ve Celle'nin şu âyetine binaen kabul etmişlerdir: ***«İlk gününden itibaren takvâ üzere tesis edilmiş olan bir Mescit...»*** (Tevbe: 104) Yani bundan maksat, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ve ashabının Medine'ye girdikleri günden itibaren. En iyisini bilen Allah'tır.

3935- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Namaz ilk olarak ikişer rekât olarak farz edildi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hicret etti. Bundan sonra namaz dört rekât olarak farz kılındı. Seferde kılınan namaz ise iki rekât olarak bırakıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 350, 1090)

٤٩- بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَمَرْثِيَتِهِ لِمَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ

49- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Allah'ım! Ashabımın Hicretini Tamamla!" Sözü ve Mekke'de Ölenler İçin Acı Duyup Üzülmesi Bâbı

٣٩٣٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَادَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ مَرَضٍ أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ بِي مِنَ الْوَجَعِ مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي وَاحِدَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قَالَ فَأَتَصَدَّقُ بِشَطْرِهِ قَالَ الثُّلُثُ يَا سَعْدُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ ذُرِّيَّتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَسْتَ بِنَافِقٍ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا آجَرَكَ اللَّهُ بِهَا حَتَّى اللُّقْمَةَ تَجْعَلُهَا فِي فِي امْرَأَتِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُخَلَّفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخَلَّفَ فَتَعْمَلَ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ازْدَدْتَ بِهِ دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنِ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ يَرْثِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُوُفِّيَ بِمَكَّةَ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ وَمُوسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ.

3936- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Vedâ Haccı yılında Mekke'de tutulduğum şiddetli bir hastalığımda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim ziyaretime gelmişti. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Hastalığım iyice şiddetlendi. Ben ise malı

olan birisiyim. Benim bir tek kızımdan başka mirasımı bırakacağım kimsem yok. Malımın üçte ikisini sadaka olarak vereyim mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, sadaka yapma" buyurdu. Yarısını sadaka yapayım mı? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: "Hayır, sadaka olarak verme" dedi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Üçte birini sadaka olarak ver. Üçte biri büyüktür veya çoktur. Senin mirasçılarını zengin bırakman, muhtaç ve halka el açar hâlde fakir olarak ortada bırakmandan daha hayırlıdır. Sen Allah'ın rızasını isteyerek harcayacağın her bir nafakadan dolayı sevabını alırsın. Hatta yemek yerken eşinin ağzına vereceğin bir lokmadan bile". Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni arkadaşlarımdan sonra burada terk mi edeceksin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sen terk edilmeyeceksin. Şayet burada (Mekke'de) sâlih amel işlersen, elbette onunla derecen artar ve merteben yükselir. Sonra umuyorum ki, sen uzun zaman yaşayacaksın. Hatta senden bir takım kavimler faydalanacak, diğer bir toplulukta senden dolayı zarara uğrayacaklardır. Allah'ım! Sahabelerimin hicretlerini tamamla, onları topukları üzerinde geri döndürme! Lâkin üzüntülü olan Sa'd ibnu Havle'dir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun, Mekke'de iken ölmüş olmasından dolayı acı duyup üzülmüştür.[95] (Hadisin geçtiği yer: 1295)

٥٠- بَاب كَيْفَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ

50- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensar ve Muhacirler Arasındaki Kardeşliği Nasıl Kurdu?[96]

---

95 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ın ağır hasta olan Sa'd ibn Ebî Vakkas'a Mekke'de hasta ziyaretine gidip, onunla konuştuğu sırada, Sa'd'ın hayatta geri bırakılacağı, yani çok yaşayacağı ümidini açıklayıp, onu teselli etmesi aynen gerçekleşmiştir. Hakîkaten Sa'd ibn Ebî Vakkas bu tarihten sonra daha kırk beş yıl yaşamıştır. Uzun ve başarılı kumandanlık ve vâlîlik devirlerinden sonra, Medine'ye on mil uzaklıktaki konağında ve elli beşinci hicret yılında vefat etmiş, Medîne'ye; el-Bakî'ye nakledilip orada gömülmüştür. Bedir gazasında giydiği eski, bir yün cübbeyi muhafaza etmiş ve onunla kefenlenmesini vasiyet etmişti. Cennetle müjdelenen on sahabîden biridir. Allah onların hepsinden razı olsun.

96 Sahâbîler arasında iki kerre kardeşlik akdi yapılmıştır. Birisi Mekke'deki Müslümanlar arasında, öbürü de Medine'de Muhâcirler'le Ensâr arasında. Burada kastedilen kardeşlik, Medine'de kurulan kardeşlik akdidir. Hicretin yedinci ayında ve mescit inşasının bitimi sırasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Muhacir

وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَقَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ.

Abdurrahman ibnu Avf şöyle dedi: Medîne'ye geldiğimiz zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle Sa'd ibnur-Rabî'yi kardeş yaptı. Ebu Cuhayfe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Selmân el-Fârisî ile Ebud-Derdâ'yı kardeş yaptı.

٣٩٣٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ فَآخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ فَعَرَضَ عَلَيْهِ أَنْ يُنَاصِفَهُ أَهْلَهُ وَمَالَهُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ دُلَّنِي عَلَى السُّوقِ فَرَبِحَ شَيْئًا مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ أَيَّامٍ وَعَلَيْهِ وَضَرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْيَمْ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ فَمَا سُقْتَ فِيهَا فَقَالَ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ.

3937- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman İbnu Avf Medine'ye geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla Ensar'dan Sa'd İbnu Rebî'i kardeş kıldı. Sa'd, zengin bir kimse idi. Sa'd, Abdurrahman'a: Malımı seninle yarı yarıya paylaşayım ve seni evlendireyim, dedi.

Bu teklif üzerine Abdurrahman İbnu Avf, Sa'd İbnu Rebî'ye: Allah sana ehlini ve malını bereketli kılıp mübarek kılsın. Benim bu hususta ihtiyacım yoktur. Medine'de içinde ticaret yapılan bir çarşı var mı? diye

---

cir ve Ensâr'dan kırk beşerden doksan kişiyi Enes ibn Mâlik'in evine davet etti. "İslâm Dîni'nde yeminli dostluk yoktur, dîn kardeşliği vardır" buyurup, doksan kişi arasında ikişer ikişer kardeşlik akdi yaptı. Böylece tarihin kaydettiği benzersiz dayanışma ve yardımlaşma müessesesi kurulmuş oldu.

sordu. Sa'd: Kaynuka kabilesinin çarşısı var, dedi.

Abdurrahman sonra Kaynuka çarşısına gitti. Satmak için yanında süzme peynir ve yağ götürdü. Aradan fazla bir zaman geçmeden, Abdurrahman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına üzerinde zifafa girenlere mahsus sarı zâferan kokusu olduğu hâlde geldi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem ona: "Evlendin mi ey Abdurrahman?" diye sordu. Abdurrahman:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ensar'dan bir kadınla evlendim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ne kadar mehir verdin?" diye sordu. Abdurrahman: Bir çekirdek ağırlığınca altın, dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman İbnu Avf'a: "Bir koyun kesmekle de olsa bir velime (yani düğün yemeği) ver" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2049, 2293, 2781, 2937, 5073, 5148, 5153, 5155, 5167, 6082, 6386)

٥١ – بَاب

51- Bâb

٣٩٣٨ – بَاب حَدَّثَنِي حَامِدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ بِشْرِ بْنِ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ بَلَغَهُ مَقْدَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَأَتَاهُ يَسْأَلُهُ عَنْ أَشْيَاءَ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَمَا بَالُ الْوَلَدِ يَنْزِعُ إِلَى أَبِيهِ أَوْ إِلَى أُمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي بِهِ جِبْرِيلُ آنِفًا قَالَ ابْنُ سَلَامٍ ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ قَالَ أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُهُمْ مِنْ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ الْحُوتِ وَأَمَّا الْوَلَدُ فَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدَ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ مَاءَ الرَّجُلِ نَزَعَتْ الْوَلَدَ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهُتٌ فَاسْأَلْهُمْ عَنِّي قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا بِإِسْلَامِي فَجَاءَتْ الْيَهُودُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ رَجُلٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ

سَلَامٍ فِيكُمْ قَالُوا خَيْرُنَا وَابْنُ خَيْرِنَا وَأَفْضَلُنَا وَابْنُ أَفْضَلِنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَأَعَادَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا مِثْلَ ذَلِكَ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ قَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَتَنَقَّصُوهُ قَالَ هَذَا كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

3938- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Medine'ye geldiği haberi Abdullah ibnu Selâm'a ulaştı. Abdullah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve şöyle dedi:

-Ben sana üç şey soracağım ki, bunların cevaplarını bir peygamberden başkası bilemez. Kıyamet alâmetlerinin ilki nedir? Cennet ehlinin cennette yiyecekleri ilk yemek nedir? Çocuk hangi şeyden dolayı babasına benzer ve hangi sebeple anasının soyuna çeker?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu meseleleri biraz önce Cibril bana haber verdi" buyurdu.

Bunun üzerine Abdullah:

-Bu Cibrîl, melekler arasında Yahudî düşmanıdır, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kıyamet alâmetlerinin birincisi bir ateştir ki, o insanları doğu tarafından batı tarafına sürecektir. Cennet ahâlîsinin yiyeceği ilk yemek balık ciğerinin sarkmış olan fazlasıdır. Çocuğun baba ve ana soylarına benzemesine gelince, erkek, kadına cinsî münâsebette bulunduğu sırada erkeğin suyu kadınınkinin önüne geçerse çocuk babaya benzer. Kadının suyu erkeğinkinin önüne geçerse, çocuk anaya benzer."

Bu cevaplar üzerine Abdullah ibnu Selâm:

-Ben şehâdet ederim ki sen Allah'ın Rasûlü'sün, dedi. Sonra Abdullah şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yahudiler yalancı bir kavimdir. Şayet sen beni onlardan sormazdan önce benim Müslüman olduğumu öğrenirlerse, muhakkak onlar senin yanında bana iftiralarda bulunurlar. Onun için evvelâ sen beni onlardan sor, dedi.

Bunun ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına

bir grup Yahudî geldi. Abdullah da bir eve girip onların kendisini görmeyecek şekilde gizlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelen Yahudî topluluğuna:

-"İçinizde Abdullah ibnu Selâm'ı nasıl bilirsiniz, nasıl birisidir?" diye sordu. Yahudiler:

-O bizim en âlimimiz ve en âlimimizin oğludur. O bizim en hayırlımız ve en hayırlımızın oğludur, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet Abdullah Müslüman olduysa ne dersiniz?" buyurdu. Yahudiler:

-Böyle bir şeyden Allah onu korusun, dediler. Onların bu sözünün ardından Abdullah bulunduğu yerden çıktı ve:

-Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhû (Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve Rasûlü'dür) şehadetini getirerek Müslüman olduğunu onlara bildirdi. Abdullah'ın bu şehadeti üzerine Yahudiler:

-O bizim en şerlimiz, en şerlimizin oğlu, diyerek ona iftirada bulundular. Abdullah:

-Ey Allah'ın Rasûlü, işte korkmakta olduğum bu söyledikleri idi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3329, 3911, 4480)

٣٩٣٩ - ٣٩٤٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ أَبَا الْمِنْهَالِ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ مُطْعِمٍ قَالَ بَاعَ شَرِيكٌ لِي دَرَاهِمَ فِي السُّوقِ نَسِيئَةً فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَيَصْلُحُ هَذَا فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ بِعْتُهَا فِي السُّوقِ فَمَا عَابَهُ أَحَدٌ فَسَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَتَبَايَعُ هَذَا الْبَيْعَ فَقَالَ مَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَلَيْسَ بِهِ بَأْسٌ وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَلَا يَصْلُحُ وَائْتِ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ فَاسْأَلْهُ فَإِنَّهُ كَانَ أَعْظَمَنَا تِجَارَةً فَسَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ فَقَالَ مِثْلَهُ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَقَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَنَحْنُ نَتَبَايَعُ وَقَالَ نَسِيئَةً إِلَى الْمَوْسِمِ أَوْ الْحَجِّ.

3939-3940- Ebul-Minhel Abdurrahman ibnu Mutim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim bir ortağım çarşıda vadeli olarak gümüş paralar sattı. Bunun üzerine ben dedim ki:

-Subhanallah! Bu satış geçerli olur mu? Ortağım dedi ki:

-Subhanallah! Vallahi ben o gümüş paraları çarşıda sattım. Bundan dolayı da kimse beni ayıplamadı.

Ben de bunu Bera ibnu Âzib'e sordum. O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde biz bu tür alış-veriş yapıyorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu alış-veriş peşin olursa, bunda bir sakınca yok. Ancak vadeli olursa, işte bu geçerli olmaz."

Bera ibnu Âzib dedi ki: Zeyd ibnu Erkam'la buluş ve bu meseleyi ona sor. İçimizde ticaret kapasitesi en büyük olan o idi.

Ben de bu meseleyi gidip Zeyd ibnu Erkam'a sordum. Erkam da bunun aynını söyledi.

Bir keresinde Sufyân şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde bizler bu şekilde alış-veriş yapardık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hac mevsimine veya hacca kadar vadeli alış-veriş" buyurdu. (3939 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2180, 2497, 2061) (3940 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2060, 2181, 2498)

٥٢- بَاب إِتْيَانِ الْيَهُودِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ

52- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye Geldiği Zaman Yahudilerin O'nun Yanına Gelmeleri Bâbı

﴿ هَادُوا ﴾ صَارُوا يَهُودًا وَأَمَّا قَوْلُهُ ﴿ هُدْنَا ﴾ تُبْنَا هَائِدٌ تَائِبٌ.

﴿ هَادُوا ﴾ (Mâide: 41) "Yahûdî oldular" demektir. ﴿ هُدْنَا ﴾ (Araf: 156) "Tevbe ettik" demektir. هَائِدٌ Tövbe eden, demektir.

٣٩٤١- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ آمَنَ بِي عَشَرَةٌ مِنَ الْيَهُودِ لآمَنَ بِي الْيَهُودُ.

3941- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yahudilerin ileri gelenlerinden on kişi bana iman etmiş olsaydı, muhakkak Yahudilerin tamamı bana iman ederlerdi."[97]

٣٩٤٢- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ أَوْ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْغُدَانِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَيْسٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَإِذَا أُنَاسٌ مِنَ الْيَهُودِ يُعَظِّمُونَ عَاشُورَاءَ وَيَصُومُونَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ أَحَقُّ بِصَوْمِهِ فَأَمَرَ بِصَوْمِهِ.

3942- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde yahudilerin Aşure gününde oruç tuttuklarını gördü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Aşure günü oruç tutmaya biz daha çok hak sahibiyiz" buyurdu ve o gün oruç tutmamızı emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2005)

٣٩٤٣- حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

---

97 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde Yahudilerin ileri gelenleri şu kimselerdi: Nadir oğullarından: 1-Ebu Yasir ibnu Ehtab, 2-Kardeşi Huyey ibnu Ehtab, 3-Kab ibnul-Eşref, 4-Rafi ibnu ebi Hakik. Kaynuka oğullarından: 5-Abdullah ibnu Hanif, 6-Nuhhas, 7-Rufa ibnu Zeyd. Kurayza oğullarından: 8-Zübeyr ibnu Batıya, 9-Kab ibnu Esed, 10-Şemvil ibnu Zeyd. Bunların hiç birinin Müslüman olduğu sabit olmamıştır. Bunlardan her biri Yahudilerin ileri gelenleriydiler ve kendilerine tâbi olan cemaatleri vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin muradının bu kişiler olduğu ihtimaldir.

الْمَدِينَةَ وَجَدَ الْيَهُودَ يَصُومُونَ عَاشُورَاءَ فَسُئِلُوا عَنْ ذَلِكَ فَقَالُوا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي أَظْفَرَ اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَبَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى فِرْعَوْنَ وَنَحْنُ نَصُومُهُ تَعْظِيمًا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ ثُمَّ أَمَرَ بِصَوْمِهِ.

3943- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye gelince Yahudilerin Aşure günü oruç tuttuğunu gördü. Onlara: "Bu ne orucudur?" diye sordu. Yahudiler: Bu güzel bir gündür. Bu gün Allah İsrail oğullarını düşmanlarından kurtardı, bu sebeple Musa, bugün oruç tuttu, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben Musa'ya, Musa'nın yaptığını yapmaya sizden daha çok hak sahibiyim" dedi. O gün oruç tuttu ve ashabına da Aşure gününde oruç tutmalarını emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2004, 3397, 4680, 4737)

٣٩٤٤- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْدِلُ شَعْرَهُ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ فَرَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ.

3944- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alın saçlarını alnının üstüne bırakırdı. Müşrikler ise başlarının saçlarını alnın iki tarafına ayırırlardı. Kitap ehli olanlar da başlarının saçlarını alınlarına salıverirlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, hakkında hiçbir şey ile emrolunmadığı hâllerde kitap ehline uygun olmayı severdi. Sonraları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de başının saçını iki tarafa ayırıp bıraktı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3558, 5917)

٣٩٤٥- حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ هُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ جَزَّءُوهُ أَجْزَاءً فَآمَنُوا بِبَعْضِهِ وَكَفَرُوا بِبَعْضِهِ.

3945- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Onlar, Kitab'ı parça parça kısımlara ayırıp da bazısına îmân eden, bazısını da inkâr eden Kitap ehli kimselerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4705, 4706)

٥٣- بَاب إِسْلَامِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

53- Selmân El-Fârisî'nin[98] -Allah ondan razı olsun- Müslüman Oluşu Bâbı

98 Seçkin ve meşhur sahabilerden biri. İran asıllı olup, İsfahan'ın Cayy kasabasında doğmuştur. Bir rivayete göre de doğum yeri Râmehürmüz'dür. Doğum tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Selman'ın Müslüman olmadan önceki ismi, Mabah bin Buzahsan'dır. Müslüman olduktan sonra Selman ismini almıştır. Künyesi Ebu Abdullah'tır. Ona nesebi sorulduğu zaman; "Ben; Selman bin İslâm'ım" demiştir. Selman'ın babası Mecusiliğe aşırı bağlı olan bir köy ağası (Dikhan) olup büyük bir çiftliğe sahipti. Onun evinde bir ateşgede vardı ve onda ateşin sönmeden sürekli yanmasını sağlama işiyle Selman ilgileniyordu. Babasının ona karşı olan sevgisi çok aşırıydı. Bu yüzden onu, kendisine bir zarar gelmesin diye eve kapatmıştı. Bu arada Selman, Mecusiliğin gerçek bir din olup olamayacağı hakkında düşünmeye başladı. Ancak o kendi deyimiyle, bir köle gibi eve hapsedildiğinden, dışarıdaki olaylardan pek haberdar değildi ve bu yüzden Mecusiliği diğer dinlerle karşılaştırma imkânından yoksun bulunmaktaydı. Bir ara babası, işleri yoğunlaşınca onu tarlalardan birisine bakması için göndermek zorunda kaldı. Öte taraftan onu, kendisi için her şeyden değerli olduğunu söyleyerek işini bitirince gecikmeden eve dönmesi için uyardı. Bölgede az da olsa Hristiyan bulunmaktaydı. Yola çıkan Selman, bir kilisenin yanından geçerken, içerde ibadet edenlerin durumu dikkatini çekti ve içeri girerek onları izlemeye başladı. O, evde hapsedilmiş olduğu için bu insanların dini hakkında hiç bir bilgiye sahip değildi. Selman tarlaya gitmekten vazgeçerek, büyük bir merak içerisinde, akşama kadar orada kalmış ve bu dinin Mecusilikten daha hayırlı olduğu kanaatine vararak, onlara bu dinin kaynağının nerede olduğunu sormuştu. Onunla ilgilenen hıristiyanlar, dinleri hakkında onu bilgilendirmişler ve bu dinlerinin kaynağının Suriye de olduğunu söylemişlerdi. Selman, eve dönmekte gecikince babası endişelenmiş ve onu bulmak için adamlar göndermişti. Eve dönen Selman, başından geçen olayı babasına anlattı. Babası ise ona, gördüğü dinde hiç bir hayrın bulunmadığını ve atalarının dininin, karşılaştığı dinden daha iyi

ve üstün olduğunu söyledi. Selman babasına karşı çıkarak, hıristiyanlığın kendi dinlerinden üstün olduğu konusunda onunla tartışmaya başladı. Babası, onun bu durumundan telaşlandı ve ayaklarından bağlayarak onu hapsetti. Selman, kilisedeki Hıristiyanlarla irtibat kurarak, Suriye tarafına gidecek bir kervan hazır olduğu zaman, kendisine haber vermelerini istedi. Böyle bir kervan hazır olduğu zaman, kendisine verilen haber üzerine evden kaçtı ve bu kervana katılarak Suriye'ye gitti. Burada bir rahibin hizmetine girdi ve ondan Hıristiyanlığın esaslarını öğrenmeye başladı. Ancak bu rahip, kötü bir kimseydi. O, insanları sadaka vermeye teşvik ediyor, fakat topladığı bu sadakaları yerlerine sarfetmeyerek kendisi için biriktiriyordu. Bu rahip ölünce, Selman, onun yerine geçen rahibe tâbi oldu. Bu kimse zühd ve takva sahibi bir zattı. Ona büyük bir sevgiyle bağlanan Selman, ölümü yaklaştığı zaman; kendisine kimi tavsiye edebileceğini sordu. Rahip ona, tâbi olunabilecek tek kişiyi tanıdığını, onun da Musul'da bulunduğunu söyledi. Selman, Musul'a gidip, bu kimseye tâbi oldu. Onun ölümü yaklaştığı zaman da ondan yine kimin gözetimine girmesi gerektiği hususunda tavsiye istedi. Bu zat ona, üzerinde bulundukları itikatta hiç kimseyi tanımadığını, ancak, Nusaybin'de bulunan bir âlime tâbi olabileceğini söyledi. Selman doğruca Nusaybin'e gitti. Nusaybin'deki rahibin yanında bir müddet kaldıktan sonra, onun da ölüm döşeğine yattığını gören Selman, yine kime uyabileceğini sordu. Bu kimse, ona, uyulabilecek tek bir kimseyi tanıdığını ve onun Rum diyarında, Ammuriye'de bulunduğunu söyledi. O ölünce Selman, Ammuriye'ye gitti. Ammuriye'de bir müddet kaldıktan sonra burada yanında kaldığı rahibin ölümü yaklaştığı zaman ondan da kime tâbi olacağı konusunda vasiyette bulunmasını istedi. Bu kimse ona, yeryüzünde tâbi olunabilecek bir kimsenin var olduğunu bilmediğini söyledi ve söyle ekledi: "Ancak bir peygamberin gelmesi yakındır. O, İbrâhim'in dini üzere gönderilecek ve kavminin arasından hicret edip, içinde hurma bahçeleri olan iki harra arasındaki bir yere gidecektir. Onun peygamber olduğunu belirten alâmetleri vardır: O, hediye edilen şeyleri yer, sadaka olarak hiçbir şeyi kabul etmez. İki omuzu arasında da nübüvvet mührü bulunmaktadır. Görünce onu tanırsın. O ülkeye gidip ona katılmayı başarabileceğine inanıyorsan bunu yap" Selman, burada bir müddet kaldıktan sonra, Kelb kabilesinden bir tüccarla karşılaştı. Ondan, ülkesi hakkında bilgi aldı ve bahsedilen nebinin bu bölgedeki bir yerden çıkması gerektiğine kanaat getirerek, kendisini bir ücret karşılığında birlikte götürmesini istedi. Selman'ın teklifini kabul eden Kelbli Arap onu yanına alarak Hicaz'a doğru yola çıktı. Ancak, Vadil-Kura'ya geldiklerinde bu kimse Selman'a ihanet etti ve onu köle olarak bir Yahudiye sattı. Vadil-Kura'da hurmalıkları gören Selman, kalbi mutmain olmamakla birlikte, Ammuriye'deki rahibin kendisine tarif ettiği yerin burası olmasını arzuluyordu. Vadil-Kura'da bir müddet kaldıktan sonra, efendisinin amcasının oğlu olan Kureyzaoğulları'ndan bir kimse tarafından satın alınarak Medine'ye götürülen Selman, burayı görünce, hocasının kendisine bahsettiği beldeye geldiğini anlamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de peygamberlikle görevlendirilip Medine'ye hicret edene kadar köle olarak hurma bahçelerinde çalışmış ve sürekli meşgul tutulduğu ve serbest olarak kimseyle konuşamadığı için, onun varlığından haberdar olamamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kûba'ya geldiği zaman Yahu-

diler, Evs ve Hacrec'in ona iman etmesine kızıyor ve bunu bir türlü hazmedemiyorlardı. Selman, hurma bahçesinde bir ağacın tepesinde çalıştığı sırada Yahudilerden birisi gelmiş ve ağacın altında oturan Selman'ın sahibine (Evs ve Hacrec'i kastederek); "Allah Benu Kayle'ye lânet etsin. Vallahi onlar şu anda, Mekke'den bu gün gelen bir adamın etrafında toplanmış bulunuyor ve onun nebi olduğuna inanıyorlar" dedi. Selman söyle demektedir: "Ben kendi kendime; "bu kesinlikle o peygamberdir" dedim. Öyle bir titremeye başladım ki; ağacın altında duran sahibimin üzerine düşeceğim korkusuna kapıldım. Süratli şekilde ağaçtan aşağı inip; "Ne diyor? Bu haber nedir?" diye sordum. Bunun üzerine efendim bana şiddetli bir yumruk attı ve; "Bundan sana ne! işinin başına dön" diye bağırdı. Ben ona; "Sadece duyduğum bu haberin ne olduğunu anlamak istemiştim" dedim. Akşam olunca Selman, biriktirmiş olduğu bir miktar yiyeceği alarak, Kûba'da bulunmakta olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gitti ve ona; "Senin salih bir kimse olduğunu duydum. Yanınızda ihtiyaç sahibi olan arkadaşlarınız var. Sizin halinizi duyduğum zaman, bunları size vermemin daha iyi olacağını düşündüm" dedi ve getirdiklerini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına koydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabına; "Yiyin" dedi. Ancak kendisi bunlardan yemedi. Selman, sadaka kabul etmediğini gördüğü zaman kendi kendine; "Bu âlâmetlerin biridir" dedi. Daha sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geçti. Selmân tekrar bir şeyler hazırlayarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gitti ve getirdiklerinin sadaka olmadığını, sadece kendisine hediye olarak vermek istediğini söyledi. Onun sahabeleriyle birlikte bunlardan yediğini görünce ikinci âlâmetin de onda var olduğuna kani oldu. Bir zaman sonra Selman tekrar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabıyla birlikte oturmaktaydı. O, onlara selâm verdikten sonra, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in etrafında dolaşmaya başladı. Onun, bildiği bir şeyi araştırdığını anlayan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ridasını kaldırdı. Selman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sırtındaki mührü gördüğü zaman Ammuriye'deki rahibin kendisine bahsettiği mührün aynısı olduğunu anladı ve onu öperek ağlamaya başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu yanına oturtarak halini sordu. Selman, oraya ulaşıncaya kadar başından geçen olayları anlattığı zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve orada bulunan sahabiler bunu hayretler içerisinde dinlemişlerdi. Selman, son derece mütevazı ve kanaatkâr bir hayat yaşamıştır. O, Medain'de vali bulunduğu ve çoğu devlet memurlarından fazla gelire sahip olduğu hâlde günlük yaşamı, son derece sadeydi. O, köle olduğu zaman nasıl giyinir ve nasıl gezer idiyse Medain valisi olduğu zaman da aynı hâl üzere devam etmişti. O, eline geçen parayı tasadduk eder ve kendi emeğiyle ürettiği şeylerden başkasını yemezdi. Tanımayan birisinin, onun vali olduğunu anlaması mümkün değildi. Medain sokaklarında yürürken Suriye tarafından gelen bir tüccar, üzerinde alelâde bir aba ile gördüğü Selman'ı çağırarak yüklerini taşımasını istedi. O, hiç tereddüt etmeden yükleri sırtına aldı ve adamla birlikte yürümeye başladı. Onu bu hâlde görenler, "Bu validir" dediklerinde adam; "Seni tanımıyordum" diyerek özür diledi. Selman ona, "Hayır bunları evine kadar götüreceğim" diyerek yoluna devam etti. O, hiçbir zaman sadaka ka-

٣٩٤٦- حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ شَقِيقٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ أَبِي وَحَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ أَنَّهُ تَدَاوَلَهُ بِضْعَةَ عَشَرَ مِنْ رَبٍّ إِلَى رَبٍّ.

3946- Ebu Osman en-Nehdî, Selmân el-Fârisî'den, kendisini on kişiden fazla efendinin, birbirinden satın almak suretiyle elden ele alıp verdiklerini bildirmiştir.

٣٩٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَوْفٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَنَا مِنْ رَامَ هُرْمُزَ.

3947- Ebu Osman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Selmân'dan -Allah ondan razı olsun- işittim. O şöyle diyordu: Ben Râme Hürmüz beldesindenim.

٣٩٤٨- حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ فَتْرَةٌ بَيْنَ عِيسَى وَمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَسَلَّمَ سِتُّ مِائَةِ سَنَةٍ.

3948- Selman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İsâ aleyhisselam ile Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin arasında altı yüz sene Allah tarafından peygamber gönderilmemiştir.

---

bul etmemiştir. Çoğu zaman eline geçen parayla hemen et alır ve onu pişirerek, hadis ehlini çağırır ve birlikte yerlerdi. Onun ilmi ve takvası diğer sahabileri de etkilemekteydi. Zira onu ziyarete giden Sa'd b. Ebi Vakkas, kendisine nasıl davranması gerektiği şeklinde tavsiyede bulunmasını istemişti. Selman, sık saçlı, uzun boylu bir kimseydi. Onun Medâin'de Bukeyre adında bir hanımı vardi. Selman, Ömer döneminde Medâin valiliğinde bulunmuştur. Selman, Hicri 36 yılında Medain'de vefat etmiştir.

٦٤-كِتَاب الْمَغَازِي

64- ALLAH RASÛLÜ'NÜN SAVAŞLARI[99] KİTABI
(sallallahu aleyhi ve sellem)

١- بَاب غَزْوَةِ الْعُشَيْرَةِ أَوْ الْعُسَيْرَةِ

1- Uşeyra veya Useyra Savaşı Bâbı

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ أَوَّلُ مَا غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَبْوَاءَ ثُمَّ بُوَاطَ ثُمَّ الْعُشَيْرَةَ.

Muhammed ibnu İshâk şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ilk yaptığı savaş Ebvâ, sonra Buvât, sonra Uşeyra'dır.

٣٩٤٩ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ كُنْتُ إِلَى جَنْبِ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ فَقِيلَ لَهُ كَمْ غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَةٍ قَالَ تِسْعَ عَشْرَةَ قِيلَ كَمْ غَزَوْتَ أَنْتَ مَعَهُ قَالَ سَبْعَ عَشْرَةَ قُلْتُ فَأَيُّهُمْ كَانَتْ أَوَّلَ قَالَ الْعُسَيْرَةُ أَوْ الْعُشَيْرُ فَذَكَرْتُ لِقَتَادَةَ فَقَالَ الْعُشَيْرُ.

3949- Ebu İshâk Amr ibnu Abdullah es-Subey'î -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

99 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de harbe izinli değildi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde yine bu esas üzerine yürümüştür. Fakat İslâm'ı ve Müslümanları savunmak ihtiyacı belirince, evvelâ savunma harbine izin verildi.

Ben Zeyd ibnu Erkam'ın yanında idim. Kendisine;

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kaç savaş yaptı? diye soruldu. Zeyd ibnu Erkam:

-On dokuz savaş, diye cevap verdi.

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile kaç savaştabulundun? diye soruldu.

-On yedi, diye cevap verdi.

-O savaşların hangisi önce idi? diye sordum.

-Uşeyr veya Useyr Savaşı, diye cevap verdi.

Ben bunu Katade'ye söyledim. O, Uşeyr Savaşı, dedi. (Hadiin geçtiği diğer yerler: 4404, 4471)

٢ – بَاب ذِكْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُقْتَلُ بِبَدْرٍ

2- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Bedir Savaşından Önce Bedir Savaşında Öldürülecek Olan Kimseleri Söylemesi Bâbı

٣٩٥٠ – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَ عَنْ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ أَنَّهُ قَالَ كَانَ صَدِيقًا لِأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ وَكَانَ أُمَيَّةُ إِذَا مَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ وَكَانَ سَعْدٌ إِذَا مَرَّ بِمَكَّةَ نَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ انْطَلَقَ سَعْدٌ مُعْتَمِرًا فَنَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ بِمَكَّةَ فَقَالَ لِأُمَيَّةَ انْظُرْ لِي سَاعَةَ خَلْوَةٍ لَعَلِّي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ فَخَرَجَ بِهِ قَرِيبًا مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ فَلَقِيَهُمَا أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ يَا أَبَا صَفْوَانَ مَنْ هَذَا مَعَكَ فَقَالَ هَذَا سَعْدٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ أَلَا أَرَاكَ تَطُوفُ بِمَكَّةَ آمِنًا وَقَدْ آوَيْتُمْ الصُّبَاةَ وَزَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ تَنْصُرُونَهُمْ وَتُعِينُونَهُمْ أَمَا وَاللَّهِ لَوْلَا أَنَّكَ مَعَ أَبِي صَفْوَانَ مَا رَجَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ سَالِمًا فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ وَرَفَعَ صَوْتَهُ عَلَيْهِ أَمَا وَاللَّهِ لَئِنْ مَنَعْتَنِي هَذَا لَأَمْنَعَنَّكَ مَا هُوَ أَشَدُّ عَلَيْكَ مِنْهُ طَرِيقُكَ عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ أُمَيَّةُ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ يَا سَعْدُ عَلَى أَبِي

الْحَكَمِ سَيِّدِ أَهْلِ الْوَادِي فَقَالَ سَعْدٌ دَعْنَا عَنْكَ يَا أُمَيَّةُ فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّهُمْ قَاتِلُوكَ قَالَ بِمَكَّةَ قَالَ لَا أَدْرِي فَفَزِعَ لِذَلِكَ أُمَيَّةُ فَزَعًا شَدِيدًا فَلَمَّا رَجَعَ أُمَيَّةُ إِلَى أَهْلِهِ قَالَ يَا أُمَّ صَفْوَانَ أَلَمْ تَرَيْ مَا قَالَ لِي سَعْدٌ قَالَتْ وَمَا قَالَ لَكَ قَالَ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُمْ قَاتِلِيَّ فَقُلْتُ لَهُ بِمَكَّةَ قَالَ لَا أَدْرِي فَقَالَ أُمَيَّةُ وَاللَّهِ لَا أَخْرُجُ مِنْ مَكَّةَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ اسْتَنْفَرَ أَبُو جَهْلٍ النَّاسَ قَالَ أَدْرِكُوا عِيرَكُمْ فَكَرِهَ أُمَيَّةُ أَنْ يَخْرُجَ فَأَتَاهُ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ يَا أَبَا صَفْوَانَ إِنَّكَ مَتَى مَا يَرَاكَ النَّاسُ قَدْ تَخَلَّفْتَ وَأَنْتَ سَيِّدُ أَهْلِ الْوَادِي تَخَلَّفُوا مَعَكَ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ أَبُو جَهْلٍ حَتَّى قَالَ أَمَّا إِذْ غَلَبْتَنِي فَوَاللَّهِ لَأَشْتَرِيَنَّ أَجْوَدَ بَعِيرٍ بِمَكَّةَ ثُمَّ قَالَ أُمَيَّةُ يَا أُمَّ صَفْوَانَ جَهِّزِينِي فَقَالَتْ لَهُ يَا أَبَا صَفْوَانَ وَقَدْ نَسِيتَ مَا قَالَ لَكَ أَخُوكَ الْيَثْرِبِيُّ قَالَ لَا مَا أُرِيدُ أَنْ أَجُوزَ مَعَهُمْ إِلَّا قَرِيبًا فَلَمَّا خَرَجَ أُمَيَّةُ أَخَذَ لَا يَنْزِلُ مَنْزِلًا إِلَّا عَقَلَ بَعِيرَهُ فَلَمْ يَزَلْ بِذَلِكَ حَتَّى قَتَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِبَدْرٍ.

3950- Abdullah ibnu Mes'ûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Muâz umre yapmak için Mekke'ye gitti. Mekke'de Umeyye ibnu Halef Ebu Safvan'a misafir oldu. Umeyye, ticaret için Şam'a gittiğinde Medine'ye uğrar ve Sa'd'ın misafiri olurdu. Umeyye, Sa'd'a dedi ki:

-Gündüzün ortasına kadar bekle. İnsanlar öğle sıcağından dolayı evlerine çekildikleri zaman git ve Kâbe'yi tavâf et. Sa'd Kâbe'yi tavâf ederken Ebu Cehil yanlarına çıkageldi ve:

-Kâbe'yi tavâf eden bu adam kimdir? diye sordu. Sa'd:

-Ben Sa'd'ım, dedi. Bunun üzerine Ebu Cehil şöyle dedi:

-Sizler Muhammed ve ashabını barındırdığınız hâlde buraya gelmiş Kâbe'yi güven içinde tavâf mı ediyorsun? Sa'd da:

-Evet, dedi. Umeyye araya girip Sa'd'a:

-Ebu Hakem'e karşı sesini yükseltme. Çünkü bu vadinin efendisidir, dedi. Sonra Sa'd şöyle dedi:

-Vallahi şayet beni Kâbe'yi tavâf etmemden yasaklarsan, ben de senin Şam'a giden ticaret kervanının yolunu keserim. Umeyye yine Sa'd'a:

-Sesini yükseltme, diyor ve onu tutuyordu. Buna öfkelenen Sa'd:

-Beni bırak! Ben Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin seni öldüreceğini söylerken işittim, dedi.

-Beni mi? dedi Umeyye. Sa'd:

-Evet, dedi, dedi. Bunun üzerine Umeyye:

-Vallahi Muhammed konuştuğunda yalan söylemez, dedi ve hanımına gelerek:

-Yesribli kardeşim Sa'd'ın ne dediğini bilmez misin? dedi. Hanımı:

-Ne dedi ki? diye sordu. Umeyye şöyle dedi:

-Muhammed'in beni öldüreceğini derken işittiğini söyledi. Bunun üzerine hanımı:

-Vallahi Muhammed yalan söylemez, dedi.

Bir müddet sonra Bedir savaşı olacağı zaman herkes savaşa çağrıldı. Hanımı kendisine:

-Yesribli kardeşin Sa'd'ın sana ne dediğini hatırlamaz mısın? dedi. O: Hayır ben o sözü unutmuş değilim, lâkin ben onların beraberinde ancak yakın bir yere kadar yürümek istiyorum, dedi. Ebu Safvân Umeyye ibnu Halef, Bedir'e doğru yola çıkınca artık konakladığı her bir konak yerinde muhakkak devesini yanında bağlayıp hazır bulundurmaya başladı. Ve yolculuğunu bu suretle devam ettirdi. Nihayet Allah Azze ve Celle onu Bedir'de öldürdü.[100] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3632)

٣- بَاب قِصَّةِ غَزْوَةِ بَدْرٍ

3- Bedir Savaşı Kıssası Bâbı[101]

---

100 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir'de öldürülecek kimseleri haber vermiş, işte bu Umeyye de Bedir'de öldürülmüştür. Bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in en açık mucizelerindendir.

101 Bedir mevkii, Medine'den yüz yirmi fersah uzaklıkta bir yerin adıdır. Câhiliyet döneminde panayır yerlerinden biri olup suyu, muzu ve üzüm bağları vardır.Küçük ve Büyük olmak üzere iki Bedir gazası vardır. Küçüğüne Birinci Bedir de denilir Bu, Peygamber'in Uşeyre'den dönüşünden on gün sonradır. Sebebi de Kureyş başkanlarından Kürz ibn Câbir'in bir müfreze ile Medîne korularına kadar gelerek Medîneliler'in hayvanlarını sürüp götürmesidir. Bu vakıa üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Muhacirler'den bir fırka ile Kürz'ün arkasından gitmiş ve

وَقَوْلِ اللّٰهِ تَعَالَى ﴿ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴾ وَقَالَ وَحْشِيٌّ قَتَلَ حَمْزَةُ طُعَيْمَةَ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ يَوْمَ بَدْرٍ وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ ﴾ الْآيَةَ.

Allah Azze ve Celle Allah şöyle buyuruyor:

«Nitekim Bedir'de siz, onlara nazaran daha zayıf olduğunuz hâlde, Allah size yardım etmişti. O hâlde Allah'tan sakının ki, şükredesiniz. Müminlere, "Rabbinizin, indirilen üç bin melekle size yardım elini uzatması, size kâfi gelmeyecek mi?" demiştin. Evet. Eğer sabreder ve sakınırsanız, bu düşman da size âniden gelirse, Rabbiniz yine, işaretlenmiş beş bin melekle yardım elini size uzatır. Allah, sırf sizin için ve kalplerinizin mutmain olması için (Rasulullah'ın sözünü) müjde kılmıştır. Zaten yardım, ancak Azîz ve Hakîm olan Allah katındandır. (Bu yardım da) küfredenlerden bir kısmını helâk etmek, bir kısmını da ümitlerini yitirmiş olarak dönüp gitsinler diye, perişan eylemek için.» Âli İmran: 123-127

Vahşî ibnu Harb el-Habeşî şöyle dedi: Hamza, Bedir savaşında Tuayma ibnu Adiy ibnul-Hiyâr'ı öldürdü.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Allah, iki gruptan birinin size âit olduğunu vaad etmişti; siz ise, kuvveti olmayanın size âit olmasını arzu ediyordunuz.» Enfal: 7

Bedir yakınınma kadar varmış, Kürz savuşup gitmiş bulunduğundan, Medine'ye dönmüştür. Burada kastedilen Büyük Bedir gazâ'sıdır, Uşeyre seferinin sebebi olan Ebu Sufyân kafilesinin Şam'dan dönüşünü önlemek maksadıyla yapılmıştır. Bu, zengin bir ticaret kaafiesi olup, kırk kişi ile korunuyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Üç yüz on küsür kişi ile hareket etti. iki atlı ve yetmiş develeri vardı. Mekkeliler Ebu Sufyân kervanını kurtarmak için 950 veya 1000 kişi ile Mekke'den hareket ettiler. Yüz atlı, yüz hecin süvârîsi, geri kalanı da piyade idi.

٣٩٥١ - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمْ أَتَخَلَّفْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا إِلَّا فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ غَيْرَ أَنِّي تَخَلَّفْتُ عَنْ غَزْوَةِ بَدْرٍ وَلَمْ يُعَاتَبْ أَحَدٌ تَخَلَّفَ عَنْهَا إِنَّمَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عِيرَ قُرَيْشٍ حَتَّى جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّهِمْ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ.

3951- Ka'b ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben TEbuk savaşından başka Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin katıldığı savaşlardan geri kalmadım. Ancak ben Bedir savaşına katılmadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu savaşa katılmayan hiç kimseyi ayıplamadı. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'den Kureyş kervanını karşılamak için çıkmıştı. Nihayet Allah, Müslümanlarla onların düşmanlarını, ummadıkları bir zamanda savaş etmek üzere bir yere getirdi.[102] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2757, 2947, 2948, 2949, 2950, 3088. 3556, 3889, 4418, 4673, 4676, 4677, 4678, 4655, 6690, 7225)

---

102 Bu seferde karşı çıkılacak kervan zayıf olduğu için fazla önem verilmemiş ve sefere katılmak serbest bırakılmıştı. İşte Ka'b ibn Mâlik bu sözleriyle Bedir harbine katılmama sebebi olan bu serbest bırakılmayı ifâde etmiş oluyor. Ka'b'ın dediği gibi, Allah, Müslümanlarla düşmanları olan Kureyş büyük ordusunu ummadıkları bir zamanda karşı karşıya getirdi. Müslümanlarda iki atlı vardı: Zübeyr ibnu Avvâm ile Mikdâd ibnu Esved. Yetmiş de develeri vardı, ikişer, üçer binmişlerdi. Altı zırh ve sekiz kılıçları vardı. Rasûlullah, İbnu Ümmü Mektûm'u Medine'de Vali bırakarak, Ramazan'ın sekizinci pazartesi günü hareket etti. Ruha mevkiinde Lubâbe ibn Abdilmunzir'i Medine'ye Vali ve muhafız tayîn ederek geri gönderdi. Ordunun başkumandan sancağı demek olan livayı Musab ibnu Umeyr'e verdi. Râye denilen İkinci derecedeki iki bayraktan birisini Alî ibnu Ebî Tâlib'e, diğerini de Ensar namına Sa'd ibnu Muâz'a verdi. Bu suretle Bedir mevkiine doğru hareket edildi. Ebu Sufyân, Peygamber'in bu hareketini öğrenerek Mekke'ye haber gönderdi. Mekke zenginlerinin hepsi Ebu Sufyân kervanının sermayesinde hisseli bulunduklarından, şehir heyecan içinde çalkalandı. Ebu Cehil'in kumandası altında bir ordu hazırlandı. Ebu Leheb'ten başka bütün Mekke ileri gelenlerinin bu sefere katılması temin edildi Dokuz yüz elli veya bin mevcutlu olan bu orduda yüz atlı, yüz hecin süvârili vardı. Geri kalanları piyade idi. Çoğunun arkasında zırh vardı. Bu ordu da Bedir'e doğru hareket etti. Ebu Sufyân, kervanı deniz sahili yoluyla Mekke'ye salimen ulaştırdı, fakat bu iki ordu Bedir'de karşı karşıya gelip çarpıştı. Neticede Mekkeliler'in, yirmi dördü ileri gelenlerden olmak üzere, yetmişi ölü, yetmişi de esîr; oldu. Müslümanlar parlak bir zaferle Medine'ye döndüler.

٤- بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

4- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿ إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴾

«Rabbinizden yardım istemiştiniz de, O, "birbiri arkasına göndereceğim bin melek ile sizin elbette yardımcınızım" diyerek sizin duanızı kabul etmişti. Allah, bunu, ancak bir müjde kılmak ve onunla kalplerinizi rahatlatmak için yapmıştır; zira yardım, yalnız Allah katındandır. Allah, Azîz'dir; hikmet sahibidir. (Korkuya karşı) kendisinden bir emniyet olmak üzere size hafif bir uyku vermiş, kendisiyle sizi temizlemek, şeytanın pisliğini sizden gidermek, kalplerinizi birbirine bağlamak ve ayaklarınızı sağlamlaştırmak için, üzerinize gökten bir de su indirmiştir.

Rabbin meleklere de şöyle vahyetmişti: "Şüphesiz ben sizinle beraberim; müminlerin kalplerini pekiştirin, küfredenlerin kalplerine korku salacağım. Bu itibarla vurun boyunların üstüne; vurun onların bütün parmaklarına". Bu, Allah'a ve Rasûlüne muhalefet etmeleri dolayısıyladır. Her kim Allah'a ve Rasûlüne muhalefet ederse, şüphesiz, (böylelerine karşı) Allah'ın azabı çok şiddetlidir.» Enfal: 9-13

٣٩٥٢ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مُخَارِقٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ شَهِدْتُ مِنَ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ مَشْهَدًا لَأَنْ أَكُونَ صَاحِبَهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا عُدِلَ بِهِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَدْعُو عَلَى الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ لَا نَقُولُ كَمَا قَالَ قَوْمُ مُوسَى ﴿ اذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا ﴾ وَلَكِنَّا

نُقَاتِلُ عَنْ يَمِينِكَ وَعَنْ شِمَالِكَ وَبَيْنَ يَدَيْكَ وَخَلْفَكَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْرَقَ وَجْهُهُ وَسَرَّهُ يَعْنِي قَوْلَهُ.

3952- Târik ibnu Şihâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Mesud'u şöyle derken işittim: Mikdâd ibnul-Esvad'i öyle bir söz söylediğine şahit oldum ki, o sözü benim söylememi dünyalık birçok şeyin ağırlığından bana daha sevimli gelirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, müşriklerle Bedir savaşında savaşmak için Müslümanları çağırıyordu. Mikdâd şöyle dedi: Bizler Musa'nın kavminin ***«Rabbinle birlikte sen git ve onlarla ikiniz savaşın»*** (Maide: 24) dediği gibi demeyiz. Ancak biz senin sağında, solunda, önünde ve arkanda müşriklerle savaşırız.

Mikdâd'ın bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünün parladığını ve sevindiğini gördüm. (Hadisin geçtiği yer: 4609)

٣٩٥٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبَدْ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ ﴿ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴾.

3953- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşında bir çadır içinde Allah'a şöyle dua ediyordu:

"Allah'ım! Peygamberlerine yardım edeceğin hakkındaki ahdini ve zafer vaadini yerine getirmeni senden istiyorum! Allah'ım! Şayet müminlerin helâkını dilemişsen bu günden sonra ibadet edilmez!"

Sonunda Ebu Bekir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elini tuttu ve şöyle dedi: Bu dediklerin senin için yeterlidir ey Allah'ın Rasûlü!

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ***«Fakat o topluluk, hezimete uğratılacak ve dönüp kaçacaklardır. Onların, vaadolunan azabı asıl görecekleri vakit kıyamettir. Kıyamet azabı daha korkunç ve daha acıdır.»*** (Kamer: 45-46) âyetini okuyarak çadırından dışarı çıktı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2915)

٥- بَاب
5- Bâb

٣٩٥٤ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ أَنَّهُ سَمِعَ مِقْسَمًا مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ عَنْ بَدْرٍ وَالْخَارِجُونَ إِلَى بَدْرٍ.

3954- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- ***«Müminlerden, özür sahibi olmadan oturanlarla, Allah yolunda canlarıyla ve mallarıyla cihad edenler bir olmazlar»*** (Nisa: 95) âyeti hakkında: Bedir savaşına katılmayıp oturanlarla, savaşa katılanlar eşit olmazlar, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4595)

٦- بَاب عِدَّةِ أَصْحَابِ بَدْرٍ
6- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Beraber Bedir Savaşına Katılan Sahabelerin Sayısı Bâbı

٣٩٥٥ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ اسْتُصْغِرْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ...

3955- Berâ ibnu Âzib -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşına katılmak için ben ve İbnu Ömer ergenlik çağına girmediğimiz için küçük sayıldık ve savaşa katılmamıza izin verilmedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3956)

٣٩٥٦ - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ اسْتُصْغِرْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ الْمُهَاجِرُونَ يَوْمَ بَدْرٍ نَيِّفًا عَلَى سِتِّينَ وَالْأَنْصَارُ نَيِّفًا وَأَرْبَعِينَ وَمِائَتَيْنِ.

3956- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşına katılmak için ben ve İbnu Ömer ergenlik çağına girmediğimiz için küçük sayıldık ve savaşa katılmamıza izin verilmedi. Bedir savaşında Muhacirler altmış küsür kişi, Ensâr ise iki yüz kırk küsür kişi idiler.

٣٩٥٧ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا أَنَّهُمْ كَانُوا عِدَّةَ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَازُوا مَعَهُ النَّهَرَ بِضْعَةَ عَشَرَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ قَالَ الْبَرَاءُ لَا وَاللَّهِ مَا جَاوَزَ مَعَهُ النَّهَرَ إِلَّا مُؤْمِنٌ.

3957- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşına katılan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı, sayılarının Talût ile beraber nehri geçen üç yüz on küsür kişi kadar olduklarını bana bildirdiler. Hayır vallahi! Tâlût ile beraber nehri yalnız mümin olanlar geçmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3958, 3959)

٣٩٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ كُنَّا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَتَحَدَّثُ أَنَّ عِدَّةَ أَصْحَابِ بَدْرٍ عَلَى عِدَّةِ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَاوَزُوا مَعَهُ النَّهَرَ وَلَمْ يُجَاوِزْ مَعَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ بِضْعَةَ عَشَرَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ.

3958- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin sahabeleri, Bedir savaşına katılanların sayısının, Tâlût'la beraber nehri geçenlerin sayısı kadar olduğunu konuşurduk. O'nunla beraber nehri mümin olandan başkası geçmemiştir ve onların sayısı üç yüz on küsür kişi idi.

٣٩٥٩ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ ح و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ أَصْحَابَ بَدْرٍ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ بِعِدَّةِ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَاوَزُوا مَعَهُ النَّهَرَ وَمَا جَاوَزَ مَعَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ.

3959- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler, Bedir savaşına katılanların sayısının, Tâlût'la beraber nehri geçenlerin sayısı olan üç yüz on küsür kişi gibi olduğunu konuşurduk. Tâlût'la o nehri ancak mümin olan geçmiştir.

٧- بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى كُفَّارِ قُرَيْشٍ شَيْبَةَ وَعُتْبَةَ وَالْوَلِيدِ وَأَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ وَهَلَاكِهِمْ

7- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Kureyş Kâfirlerinden Şeybe İbnu Rabîa, Utbe ve Ebu Cehil İbnu Hişâm'a Beddua Etmesi ve Bunların Helâk Olmaları Bâbı

٣٩٦٠ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَعْبَةَ فَدَعَا عَلَى نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَى شَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ فَأَشْهَدُ بِاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرْعَى قَدْ غَيَّرَتْهُمُ الشَّمْسُ وَكَانَ يَوْمًا حَارًّا.

3960- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'ye doğru yöneldi ve orada bulunan Kureyş'ten Şeybe ibnu Rabîa, Utbe ibnu Rabîa, Velîd ibnu Utbe ve Ebu Cehil ibnu Hişâm'a beddua etti. Ben Allah'ın adına yemin ederim ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saydığı kimseleri Bedir savaşında ölüler içinde yere serilmiş olarak gördüm. O gün sıcak bir gün olduğundan, güneş onların renklerini siyaha çevirmişti.[103] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 240, 520, 2934, 3185, 3854)

---

103 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kabe'de namaz kılarken, bu kimseler O'nunla eğlenmişler, biri de yeni boğazlanmış bir devenin döl yatağını getirip secdede iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sırtı üzerine koymuş, kızı Fatıma gelip bunu sırtından kaldırdıktan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de böylece namazını tamamladıktan sonra birer birer bu kimselerin isimlerini söylemek suretiyle, aleyhlerine beddua etmişti. İşte bu beddua Bedir'de gerçekleşmiş ve o kimselerin hepsi Bedir'de öldürülmüşlerdir.

٨- بَاب قَتْلِ أَبِي جَهْلٍ

8- Ebu Cehil'in Öldürülmesi Bâbı

٣٩٦١ - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا قَيْسٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَتَى أَبَا جَهْلٍ وَبِهِ رَمَقٌ يَوْمَ بَدْرٍ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ هَلْ أَعْمَدُ مِنْ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ.

3961- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Bedir savaşında yaralı bir şekilde ölmekte olan Ebu Cehil'in geldi ve dedi ki: Ey Allah düşmanı! Allah seni rezil etti. Ebu Cehil de şöyle dedi: Kendisini kavminin öldürdüğü bir adamı ne ile rezil edecek?

٣٩٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَنْظُرُ مَا صَنَعَ أَبُو جَهْلٍ فَانْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ قَالَ أَأَنْتَ أَبُو جَهْلٍ قَالَ فَأَخَذَ بِلِحْيَتِهِ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ أَوْ رَجُلٍ قَتَلَهُ قَوْمُهُ قَالَ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَنْتَ أَبُو جَهْلٍ.

3962- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ebu Cehil'in ne yaptığına, durumunun ne olduğuna kim bakar?" buyurdu. Bunun üzerine İbnu Mesud gitti ve Ebu Cehil'i, Afra'nın iki oğlu olan Muâz ve Muavviz'in yaraladığını ve ölmekte olduğunu gördü ve:

-Sen Ebu Cehil misin? dedi ve onu sakalından yakaladı. Ebu Cehil dedi ki: Kendi kavminin öldürdüğü veya sizin öldürdüğünüz kişinin üstünde bir kimse var mıdır? (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3963, 4020)

٣٩٦٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ يَنْظُرُ مَا فَعَلَ أَبُو جَهْلٍ فَانْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ فَأَخَذَ بِلِحْيَتِهِ فَقَالَ أَنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلَهُ قَوْمُهُ أَوْ قَالَ قَتَلْتُمُوهُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ نَحْوَهُ.

3963- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşı esnasında: "Ebu Cehil'in ne yaptığına kim bakar?" diye sordu. Bunun üzerine İbnu Mesud gitti ve Ebu Cehil'i, Afra'nın iki oğlu olan Muâz ve Muavviz'in yaraladığını ve ölmekte olduğunu gördü ve:

-Sen Ebu Cehil misin? dedi ve onu sakalından yakaladı. Ebu Cehil dedi ki: Kendi kavminin öldürdüğü veya sizin öldürdüğünüz kişinin üstünde bir kimse var mıdır?

٣٩٦٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَتَبْتُ عَنْ يُوسُفَ بْنِ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي بَدْرٍ يَعْنِي حَدِيثَ ابْنَيْ عَفْرَاءَ.

3964- Abdurrahman ibnu Avf -Allah ondan razı olsun- Afra'nın iki oğlu olan Muâz ve Muavviz hadîsini zikretmiştir.

٣٩٦٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَجْثُو بَيْنَ يَدَيْ الرَّحْمَنِ لِلْخُصُومَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَالَ قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ وَفِيهِمْ أُنْزِلَتْ ﴿ هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ﴾ قَالَ هُمْ الَّذِينَ تَبَارَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ حَمْزَةُ وَعَلِيٌّ وَعُبَيْدَةُ أَوْ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْحَارِثِ وَشَيْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ.

3965- Alî ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben kıyamet gününde Rahman'ın huzurunda müşriklerle muhake-

me olmak için ilk diz çöken kimse olacağım. (Çünkü aşağıda zikredilen mübareze, İslâm dinindeki ilk mübarezedir.)

Kays ibnu Ubâd şöyle dedi: ***«İşte bu iki hasım, Rableri hakkında çekişmeye girmişlerdir.»*** (Hac: 19) âyeti, Bedir savaşında, savaş başlamadan önce birbirleriyle mübareze yapan, yani karşılıklı vuruşan kimseler hakkında inmiştir. Bunlar sahabelerden: Hamza, Alî, Ubeyde veya Ebu Ubeyde ibnul-Hâris. Müşriklerden ise: Şeybe ibnu Rabîa. Utbe ibnu Rabîa, Velîd ibnu Utbe'dir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3967, 4744)

٣٩٦٦ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَزَلَتْ ﴿ هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ﴾ فِي سِتَّةٍ مِنْ قُرَيْشٍ عَلِيٍّ وَحَمْزَةَ وَعُبَيْدَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ.

3966- Ebu Zerr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İşte bu iki hasım, Rableri hakkında çekişmeye girmişlerdir.» (Hac: 19) âyeti, Kureyş'ten şu altı kişi hakkında inmiştir: Alî, Hamza, Ubeyde ibnul-Hâris, Şeybe ibnu Rabîa, Utbe ibnu Rabîa ve Velîd ibnu Utbe.

٣٩٦٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الصَّوَّافُ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ كَانَ يَنْزِلُ فِي بَنِي ضُبَيْعَةَ وَهُوَ مَوْلًى لِبَنِي سَدُوسَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِينَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿ هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ﴾.

3967- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İşte bu iki hasım, Rableri hakkında çekişmeye girmişlerdir.» (Hac: 19) âyeti, bizim hakkımızda indi.

٣٩٦٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُقْسِمُ لَنَزَلَتْ هَؤُلَاءِ الْآيَاتُ فِي هَؤُلَاءِ الرَّهْطِ السِّتَّةِ يَوْمَ بَدْرٍ نَحْوَهُ.

3968- Kays ibnu Ubâd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Zerr el-Gıfârî'nin -Allah ondan razı olsun- yemin ederek şöyle dediğini işittim: Hac suresindeki 19 ve 22. âyetler Bedir savaşında birbirleriyle mübareze yapan bu altı kişi hakkında inmiştir.

٣٩٦٩ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ يُقْسِمُ قَسَمًا إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ﴾ نَزَلَتْ فِي الَّذِينَ بَرَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ حَمْزَةَ وَعَلِيٍّ وَعُبَيْدَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَعُتْبَةَ وَشَيْبَةَ ابْنَيْ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ.

3969- Kays ibnu Ubâd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İşte bu iki hasım, Rableri hakkında çekişmeye girmişlerdir.» (Hac: 19) âyeti, Bedir savaşında mübareze yapan şu altı kişi hakkında inmiştir. Bunlar: Alî, Hamza, Ubeyde ibnul-Hâris, Şeybe ibnu Rabîa, Utbe ibnu Rabîa ve Velîd ibnu Utbe.

٣٩٧٠ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ السَّلُولِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَأَلَ رَجُلٌ الْبَرَاءَ وَأَنَا أَسْمَعُ قَالَ أَشَهِدَ عَلِيٌّ بَدْرًا قَالَ بَارَزَ وَظَاهَرَ.

3970- Ebu İshâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adamın Berâ'ya: Ali, Bedir savaşına katıldı mı? diye sorduğunu duydum. Bera şöyle dedi: Ali Bedir savaşında mübareze yaptı ve kazandı.

٣٩٧١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كَاتَبْتُ أُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ فَذَكَرَ قَتْلَهُ وَقَتْلَ ابْنِهِ فَقَالَ بِلَالٌ لَا نَجَوْتُ إِنْ نَجَا أُمَيَّةُ.

3971- Abdurrahman ibnu Avf -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Mekke'deki malımı ve yakınlarımı muhafaza etmesi; ben de onun Medine'deki malını ve yakınlarını korumam için Umeyye ibnu Halefe bir mektup yazdım.

Bedir savaşı günü geldiği zaman, ben o gün bir gece insanlar uyuduğu bir sırada Ümeyye ibnu Halef'i korumak için onu alıp bir dağa çıktım. Fakat Umeyye'yi Bilâl gördü. Hemen koşup, bir Ensâr meclisinde durdu ve:

Bu Ümeyye ibnu Halef'tir; yakalayın! Eğer Ümeyye bu sefer kurtulursa ben kurtulmam! diye haykırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2301)

٣٩٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَرَأَ وَالنَّجْمِ فَسَجَدَ بِهَا وَسَجَدَ مَنْ مَعَهُ غَيْرَ أَنَّ شَيْخًا أَخَذَ كَفًّا مِنْ تُرَابٍ فَرَفَعَهُ إِلَى جَبْهَتِهِ فَقَالَ يَكْفِينِي هَذَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدُ قُتِلَ كَافِرًا.

3972- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de iken Necm sûresini okudu. Beraberinde olanlarla birlikte tilâvet secdesi etti. Ancak içlerinden bir yaşlı secde etmeyerek yerden bir avuç çakıl taşı veya toprak alarak alnına doğru kaldırarak bu bana yeter, dedi. Ben o şahsın daha sonra kâfir olarak öldürüldüğünü gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1067)

٣٩٧٣ - أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ كَانَ فِي الزُّبَيْرِ ثَلَاثُ ضَرَبَاتٍ بِالسَّيْفِ إِحْدَاهُنَّ فِي عَاتِقِهِ قَالَ إِنْ كُنْتُ لَأُدْخِلُ أَصَابِعِي فِيهَا قَالَ ضُرِبَ ثِنْتَيْنِ يَوْمَ بَدْرٍ وَوَاحِدَةً يَوْمَ الْيَرْمُوكِ قَالَ عُرْوَةُ وَقَالَ لِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ حِينَ قُتِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يَا عُرْوَةُ هَلْ تَعْرِفُ سَيْفَ الزُّبَيْرِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَمَا فِيهِ قُلْتُ فِيهِ فَلَّةٌ فُلَّهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ صَدَقْتَ بِهِنَّ فُلُولٌ مِنْ قِرَاعِ الْكَتَائِبِ ثُمَّ رَدَّهُ عَلَى عُرْوَةَ قَالَ هِشَامٌ فَأَقَمْنَاهُ بَيْنَنَا ثَلَاثَةَ آلَافٍ وَأَخَذَهُ بَعْضُنَا وَلَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ أَخَذْتُهُ.

3973- Urve ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zübeyr'in vücudunda üç kılıç darbesi vardı. O yaralarından biri omzunda idi. Ben çocuk iken bu kılıç darbelerinin çukurluğu içine parmaklarımı sokar, oynardım.

Bu kılıç darbelerinin ikisini Bedir savaşında aldı. Birini de Yermuk savaşında almıştı. Abdullah ibnu Zübeyr öldürülünce, Abdülmelik ibnu Mervan bana dedi ki: Ey Urve! Sen Zübeyr'in kılıcını biliyor musun? Ben: Evet, dedim.

-Onda ne vardı? diye sordu. Ben dedim ki:

-Kılıcının ağzı kırıktı ki, bunu Bedir savaşında kırmıştı. O kılıca üç bin dirhem değer biçtik. O kılıcı bizden bazıları aldı. O kılıcı kendimin almasını temenni ettim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3721)

٣٩٧٤ - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ سَيْفُ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ مُحَلًّى بِفِضَّةٍ قَالَ هِشَامٌ وَكَانَ سَيْفُ عُرْوَةَ مُحَلًّى بِفِضَّةٍ.

3974- Urve şöyle dedi: Zübeyr ibnu Avvam'ın kılıcı gümüşle süslenmiş idi. Hişâm şöyle dedi: Urve'nin kılıcı gümüşle süslenmiş idi.

٣٩٧٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لِلزُّبَيْرِ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ أَلَا تَشُدُّ فَنَشُدَّ مَعَكَ فَقَالَ إِنِّي إِنْ شَدَدْتُ كَذَبْتُمْ فَقَالُوا لَا نَفْعَلُ فَحَمَلَ عَلَيْهِمْ حَتَّى شَقَّ صُفُوفَهُمْ فَجَاوَزَهُمْ وَمَا مَعَهُ أَحَدٌ ثُمَّ رَجَعَ مُقْبِلًا فَأَخَذُوا بِلِجَامِهِ فَضَرَبُوهُ ضَرْبَتَيْنِ عَلَى عَاتِقِهِ بَيْنَهُمَا ضَرْبَةٌ ضُرِبَهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ عُرْوَةُ كُنْتُ أُدْخِلُ أَصَابِعِي فِي تِلْكَ الضَّرَبَاتِ أَلْعَبُ وَأَنَا صَغِيرٌ قَالَ عُرْوَةُ وَكَانَ مَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يَوْمَئِذٍ وَهُوَ ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ فَحَمَلَهُ عَلَى فَرَسٍ وَوَكَّلَ بِهِ رَجُلًا.

3975- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı Yermuk Vakası gününde Zübeyr'e:

-Ey Zübeyr! Rumlar'a şiddetli bir saldırı yapmaz mısın ki, biz de seninle beraber şiddetli bir saldırı yapalım? dediler.

Zübeyr: Eğer ben saldırırsam, sizler yalan çıkar, arkaya dönersiniz, dedi. Bunun üzerine mücahit sahabeler: Hayır yalan çıkmaz, geriye dönmeyiz, dediler.

Bunun üzerine Zübeyr, Rûmlar üzerine amansız hamleler yaptı ve onların saflarını yardı. Düşman saflarına saldırırken yanında kimse yoktu, tek başınaydı. Sonra arkadaşlarının yanına geri döndü. Rumlar onun atının dizginini yakalamışlar ve boynu ile kürek kemiği arasından iki darbe vurmuşlardı. Bu iki darbenin arasında Bedir savaşında aldığı üçüncü bir yara izi vardı.

Urve şöyle dedi: Ben küçükken bu üç darbenin yerlerine parmaklarımı sokar, oynardım.

Yermuk savaşında Zübeyr'in beraberinde Abdullah ibnu Zübeyr de vardı. Abdullah ibnu Zübeyr on yaşında idi. Babası onu bir ata bindirdi ve onunla ilgilenmesi için birini görevlendirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3721)

٣٩٧٦ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ سَمِعَ رَوْحَ بْنَ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ لَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ يَوْمَ بَدْرٍ بِأَرْبَعَةٍ وَعِشْرِينَ رَجُلًا مِنْ صَنَادِيدِ قُرَيْشٍ فَقُذِفُوا فِي طَوِيٍّ مِنْ أَطْوَاءِ بَدْرٍ خَبِيثٍ مُخْبِثٍ وَكَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرْصَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَلَمَّا كَانَ بِبَدْرٍ الْيَوْمَ الثَّالِثَ أَمَرَ بِرَاحِلَتِهِ فَشُدَّ عَلَيْهَا رَحْلُهَا ثُمَّ مَشَى وَاتَّبَعَهُ أَصْحَابُهُ وَقَالُوا مَا نُرَى يَنْطَلِقُ إِلَّا لِبَعْضِ حَاجَتِهِ حَتَّى قَامَ عَلَى شَفَةِ الرَّكِيِّ فَجَعَلَ يُنَادِيهِمْ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ يَا فُلَانُ بْنَ فُلَانٍ وَيَا فُلَانُ بْنَ فُلَانٍ أَيَسُرُّكُمْ أَنَّكُمْ أَطَعْتُمُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّا قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تُكَلِّمُ مِنْ أَجْسَادٍ لَا أَرْوَاحَ لَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا أَقُولُ مِنْهُمْ قَالَ قَتَادَةُ أَحْيَاهُمُ اللَّهُ حَتَّى أَسْمَعَهُمْ قَوْلَهُ تَوْبِيخًا وَتَصْغِيرًا وَنَقِيمَةً وَحَسْرَةً وَنَدَمًا.

3976- Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşı sona erdikten sonra Kureyş'in ileri gelenlerinden yirmi dört kişinin cesedinin toplanmasını ve içine pislik atılan Bedir kuyusuna atılmasını emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kavme karşı savaş kazandığı zaman, o kavmin hiçbir bina bulunmayan boş arazisinde üç gün boyunca ikâmet ederdi. Savaştan sonra Bedir de bulunduğu üçüncü günü devesinin hazırlanmasını emretti. Sonra yürüdü. Ashabı da O'nu takip etti ve dediler ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bazı ihtiyaçları için yürüdüğünü sanıyoruz.

Sonunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem müşriklerin cesetlerinin atıldığı Bedir kuyusunun başında durdu ve onların isimleri ve babalarının isimleriyle hitap ederek konuşmaya başladı:

"Ey Falan oğlu Falan! Ey Falan oğlu Falan! Allah'a ve Rasûlü'ne itaat etmeniz sizi sevindirir miydi? Bizler Rabbimizin bize vaad etmiş olduğu şeyi hak olarak bulduk. Muhakkak ki O vaadini yerine getirdi. Sizler de Rabbinizin size vaad etmiş olduğu şeyi hak olarak buldunuz mu?"

Bunun üzerine Ömer dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Ruhları olmayan cesetlere ne söylüyorsun?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhammedin nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, benim söylemekte olduğum sözleri sizler onlardan daha iyi işitici değilsiniz"

Katâde şöyle dedi: Allah, onları ayıplamak, küçültmek, azap etmek ve kaçırdıkları fırsatlara yanmaları, yaptıklarına pişmanlık duymaları için, Bedir kuyusuna atılan müşriklerin cesetlerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin konuşmasını duymaları için o esnada ruhlarını geri iade etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3065)

٣٩٧٧ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ﴿الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ قَالَ هُمْ وَاللَّهِ كُفَّارُ قُرَيْشٍ قَالَ عَمْرٌو هُمْ قُرَيْشٌ وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَةُ اللَّهِ ﴿وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ قَالَ النَّارَ يَوْمَ بَدْرٍ.

3977- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

«Allah'ın nimetine şükrü nankörlükle değiştiren ve kavimlerini helâk yurduna sokanları görmüyor musun?» (İbrâhîm: 28) Vallahi onlar Kureyş kâfirleridirler. Amr ibnu Dînâr, onların Kureyşliler olduğunu, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin ise Allah'ın nimeti olduğunu söylemiştir. O Kureyşli kâfirler kendi kavimlerini Bedir savaşında cehenneme sokmuşlardır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4700)

٣٩٧٨ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذُكِرَ عِنْدَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَفَعَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ فَقَالَتْ وَهَلَ إِنَّمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيُعَذَّبُ بِخَطِيئَتِهِ وَذَنْبِهِ وَإِنَّ أَهْلَهُ لَيَبْكُونَ عَلَيْهِ الْآنَ.

3978- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe'nin -Allah ondan razı olsun- yanında, İbnu Ömer'in Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle haber verdiği söylenildi: "Şüphesiz ölü, kabrinde kendi ailesinin ona ağlamasından dolayı azap edilir"

Bunun üzerine Âişe şöyle dedi: O yanılmış. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki ölü, hataları ve günahları sebebiyle azap olunur. Şimdi ise ailesi onun için ağlamaktadırlar.

٣٩٧٩ - قَالَتْ وَذَاكَ مِثْلُ قَوْلِهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْقَلِيبِ وَفِيهِ قَتْلَى بَدْرٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ لَهُمْ مَا قَالَ إِنَّهُمْ لَيَسْمَعُونَ مَا أَقُولُ إِنَّمَا قَالَ إِنَّهُمْ الْآنَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّ مَا كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ حَقٌّ ثُمَّ قَرَأَتْ ﴿ إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى ﴾ ﴿ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴾ يَقُولُ حِينَ تَبَوَّءُوا مَقَاعِدَهُمْ مِنْ النَّارِ.

3979- Âişe -Allah ondan razı olsun- sözüne devam ederek şöyle dedi: Bu, İbnu Ömer'in naklettiği: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, müşriklerin atıldığı Bedir kuyusunun başında durdu ve onlara söyledikle-

rini söyledi ve: "Onlar benim söylediklerimi işitiyorlar" buyurdu, sözlerinin benzeridir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ancak şöyle buyurmuştur: "Onlar şimdi benim sözlerimin hak olduğunu biliyorlar." Sonra Âişe şu âyetleri okudu: ***« (Ey Muhammed!) Sen elbette ölülere duyuramazsın; arkalarına dönüp gidenlere de çağrıyı işittiremezsin.»*** (Neml: 80) ***«Sen kabirlerde olanlara işittiremezsin.»*** (Fâtır: 22)

Urve: Onlar cehennemde kalacakları yere yerleştikleri zaman diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1371)

٣٩٨٠ـ٣٩٨١ - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَلِيبِ بَدْرٍ فَقَالَ هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ثُمَّ قَالَ إِنَّهُمْ الْآنَ يَسْمَعُونَ مَا أَقُولُ فَذُكِرَ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ إِنَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُمْ الْآنَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِي كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ هُوَ الْحَقُّ ثُمَّ قَرَأَتْ ﴿ إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى﴾ حَتَّى قَرَأَتْ الْآيَةَ.

3980-3981- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşından sonra Bedir kuyusuna atılan müşriklerin başına gelen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rabbinizin size vaad ettiğini hak olarak buldunuz mu?" Sonra şöyle buyurdu: "Şimdi onlar benim söylediğimi duymaktadırlar."

İbnu Ömer'in naklettiği bu hadis Âişe'ye söylenilince O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ancak şöyle buyurdu:

Onlar şimdi, onlara söylediğim şeyin hak olduğunu muhakkak bilmektedirler." Sonra Âişe şu ayetleri okudu: ***«(Ey Muhammed!) Sen elbette ölülere duyuramazsın; arkalarına dönüp gidenlere de çağrıyı işittiremezsin.»*** (Neml: 80) ***«Sen kabirlerde olanlara işittiremezsin.»*** (Fâtır: 22)

٩- بَاب فَضْلُ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا

9- Bedir Savaşına Katılanların Fazileti Bâbı

٣٩٨٢ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أُصِيبَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ فَجَاءَتْ أُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتَ مَنْزِلَةَ حَارِثَةَ مِنِّي فَإِنْ يَكُنْ فِي الْجَنَّةِ أَصْبِرْ وَأَحْتَسِبْ وَإِنْ تَكُ الْأُخْرَى تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ وَيْحَكِ أَوَهَبِلْتِ أَوَجَنَّةٌ وَاحِدَةٌ هِيَ إِنَّهَا جِنَانٌ كَثِيرَةٌ وَإِنَّهُ فِي جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ.

3982- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Harise ibnu Surâka, Bedir savaşında çocuk olduğu hâlde öldürüldü. Bunun üzerine annesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Oğlum Harise'nin benim yanımdaki değerini bilirsin. Şayet o cennette ise sabreder ve bunun sevabını Allah'tan beklerim. Yok şayet böyle değilse, o zaman sen benim ne yapacağımı görürsün.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Vay sana! Bir tek cennet mi var? Şüphesiz birçok cennetler vardır. Muhakkak ki senin oğlun Firdevs cennetindedir." (Hadisin geçtiği yer: 2809)

٣٩٨٣ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ حُصَيْنَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا مَرْثَدٍ الْغَنَوِيَّ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَكُلُّنَا فَارِسٌ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا امْرَأَةً مِنْ الْمُشْرِكِينَ مَعَهَا كِتَابٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ فَأَدْرَكْنَاهَا نَسِيرُ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا حَيْثُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا الْكِتَابُ

فَقَالَتْ مَا مَعَنَا كِتَابٌ فَأَنَخْنَاهَا فَالْتَمَسْنَا فَلَمْ نَرَ كِتَابًا فَقُلْنَا مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُجَرِّدَنَّكِ فَلَمَّا رَأَتْ الْجِدَّ أَهْوَتْ إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْهُ فَانْطَلَقْنَا بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَلْأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ حَاطِبٌ وَاللَّهِ مَا بِي أَنْ لَا أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ إِلَّا لَهُ هُنَاكَ مِنْ عَشِيرَتِهِ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ وَلَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ إِنَّهُ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَلْأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ أَلَيْسَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ إِلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ الْجَنَّةُ أَوْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ فَدَمَعَتْ عَيْنَا عُمَرَ وَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ.

3983- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni, Zübeyr ve Mıkdâd'ı gönderdi ve şöyle buyurdu:

-"Gidin, Hah bostanına kadar ilerleyin. Oraya vardığınızda mahfe içinde yolculuk eden bir kadın bulacaksınız. O kadının yanında bir mektup vardır. Onu kadından alıp getiriniz."

Biz, atlarımızla koşarak gittik ve bostana vardık. Hakîkaten orada mahfe içinde bir kadın bulduk. Kadına:

-Mektubu çıkar, dedik. Kadın:

-Benim yanımda mektup yoktur, diye inkâr etti. Biz kadına:

-Ya mektubu üzerine sakladığın yerden çıkartırsın yada biz senin elbiseni soyup bulacağız! dedik.

Bunun üzerine kadın mektubu belindeki kuşağa bağlı bir kumaşın içinden çıkardı. Biz mektubu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellame getirdik. Mektup'ta: "Hâtıb ibnu Ebî Belta'dan Mekke müşriklerinden

bir takım insanlara!" başlığı altında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yapacağı bazı işleri onlara haber veriyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu da neyin nesidir ey Hâtib?!" diye sordu. Hâtib şöyle cevap verdi:

-Ey Allah'ın Rasûlü, benim aleyhime hüküm vermede acele etme. Ben Kureyş'e antlaşma ile bağlı bir kişiyim. Fakat ben hiçbir zaman onlardan olmadım. Senin beraberinde bulunan Muhacirlerin Mekke'de ailelerini ve mallarını koruyacak akrabaları vardır. Benim ise himaye edecek kimsem yoktur. Nesep yönünden olan bu boşluğu, Mekkeliler arasında minnettarlık kazanarak doldurmak ve bu suretle akrabamı himaye etmek istedim. Yoksa bu işi Müslüman olduktan sonra, ne kâfir olmak, ne de dinimden dönerek mürted olmak ve ne de küfre razı göstererek yaptım.

Onun bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

-"Hâtib sizlere doğruyu söyledi" buyurdu. Ömer dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü, beni bırak da şu münâfığın boynunu vurayım!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki Hâtib, Bedir savaşına katılmıştır. Bilemezsin, belki de Allah Bedir savaşına katılanların yüksek mücâdelelerine muttali' olmuştu da: "Ey Bedir askerleri, bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz, ben sizleri bağışladım" buyurmuş olabilir!"

Bunun üzerine Ömer'in iki gözü yaş akıttı da: Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3007)

١٠ – بَاب

10- Bâb

٣٩٨٤ – بَاب حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ إِذَا أَكْثَبُوكُمْ فَارْمُوهُمْ وَاسْتَبْقُوا نَبْلَكُمْ.

3984- Ebu Useyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşında bize şöyle buyurdu: "Düşman uzakta iken oklarınızı onlara doğru atmayın. (Çünkü uzağa atılan ok, düşmana isabet etmeyebilir.) Onlar yaklaştıklarında oklarınızı atın ki oklarınız tükenmesin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2900)

٣٩٨٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ وَالْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ إِذَا أَكْثَبُوكُمْ يَعْنِي كَثَّرُوكُمْ فَارْمُوهُمْ وَاسْتَبْقُوا نَبْلَكُمْ.

3985- Ebu Useyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşında bize şöyle buyurdu: "Düşman uzakta iken oklarınızı onlara doğru atmayın. (Çünkü uzağa atılan ok, düşmana isabet etmeyebilir.) Onlar yaklaştıklarında yani çoğaldıklarında oklarınızı atın ki oklarınız tükenmesin."

٣٩٨٦ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرُّمَاةِ يَوْمَ أُحُدٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ فَأَصَابُوا مِنَّا سَبْعِينَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ أَصَابُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعِينَ وَمِائَةً سَبْعِينَ أَسِيرًا وَسَبْعِينَ قَتِيلًا قَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَوْمٌ بِيَوْمِ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سِجَالٌ.

3986- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında okçuların başına Abdullah ibnu Cubeyr'i komutan tayin etti. Uhud harbinde müşrikler bizden yetmiş kişiyi şehit ettiler. Hâlbuki Bedir savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabeleri müşriklerden yüz kırk kişiyi ele geçirmiş, bunlardan yetmişini esîr etmiş, yetmişini de öldürmüşlerdi.

Ebu Sufyân, şöyle dedi:

-Bu savaş, Bedir savaşının mukabilidir. Aramızda savaş çekişmeyle geçer. Savaş, tarafların bir lehine bir aleyhine gelişir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3039)

٣٩٨٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْخَيْرِ بَعْدُ وَثَوَابُ الصِّدْقِ الَّذِي آتَانَا بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ.

3987- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Asıl hayır, Uhud günü musibete uğramalarının ardından Allah'ın onlara hayır nevinden getirdiği şeylerdir. Ve Bedir gününden sonra Allah'ın bizlere verdiği doğruluk ve sebat mükâfatıdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3622)

٣٩٨٨ - حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنِّي لَفِي الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ إِذِ الْتَفَتُّ فَإِذَا عَنْ يَمِينِي وَعَنْ يَسَارِي فَتَيَانِ حَدِيثَا السِّنِّ فَكَأَنِّي لَمْ آمَنْ بِمَكَانِهِمَا إِذْ قَالَ لِي أَحَدُهُمَا سِرًّا مِنْ صَاحِبِهِ يَا عَمِّ أَرِنِي أَبَا جَهْلٍ فَقُلْتُ يَا ابْنَ أَخِي وَمَا تَصْنَعُ بِهِ قَالَ عَاهَدْتُ اللَّهَ إِنْ رَأَيْتُهُ أَنْ أَقْتُلَهُ أَوْ أَمُوتَ دُونَهُ فَقَالَ لِي الْآخَرُ سِرًّا مِنْ صَاحِبِهِ مِثْلَهُ قَالَ فَمَا سَرَّنِي أَنِّي بَيْنَ رَجُلَيْنِ مَكَانَهُمَا فَأَشَرْتُ لَهُمَا إِلَيْهِ فَشَدَّا عَلَيْهِ مِثْلَ الصَّقْرَيْنِ حَتَّى ضَرَبَاهُ وَهُمَا ابْنَا عَفْرَاءَ.

3988- Abdurrahman ibnu Avf -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşında ben safta durmuş sağıma soluma bakıyordum. Bu esnada Ensâr'dan iki genç gördüm. Bunlardan daha şiddetli ve kuvvetli olan iki kimse arasında olmayı temenni ettim. Bu iki gençten biri bana doğru baktı ve diğerinden gizli olarak:

-Ey amca! Ebu Cehil'i tanır mısın? diye sordu. Ben de:

-Evet, tanırım. Ey kardeşim oğlu! Ebu Cehil'i ne yapacaksın? diye

sordum. O şöyle dedi:

-Allah'a yemîn ederim ki, eğer onu görürsem artık benimle ondan eceli yakın olan ölünceye kadar, şahsım onun şahsından asla ayrılmayacaktır.

Bu iki gençten diğeri de ondan gizli olarak bana aynı şeyi sordu. Ben o ikisine Ebu Cehil'i gösterdim. O ikisi hemen kılıçlarına sarıldılar ve Ebu Cehil'i öldürünceye kadar ona kılıçlarıyla vurdular. Bu iki genç, Afra kadının oğulları Muâz ve Muavviz idiler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3141)

٣٩٨٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ أَسِيدِ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيُّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةً عَيْنًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ جَدَّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالْهَدَةِ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ مِنْ هُذَيْلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لِحْيَانَ فَنَفَرُوا لَهُمْ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَجُلٍ رَامٍ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ حَتَّى وَجَدُوا مَأْكَلَهُمْ التَّمْرَ فِي مَنْزِلٍ نَزَلُوهُ فَقَالُوا تَمْرُ يَثْرِبَ فَاتَّبَعُوا آثَارَهُمْ فَلَمَّا حَسَّ بِهِمْ عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجَئُوا إِلَى مَوْضِعٍ فَأَحَاطَ بِهِمْ الْقَوْمُ فَقَالُوا لَهُمْ انْزِلُوا فَأَعْطُوا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمْ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ أَنْ لَا نَقْتُلَ مِنْكُمْ أَحَدًا فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ أَيُّهَا الْقَوْمُ أَمَّا أَنَا فَلَا أَنْزِلُ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَقَتَلُوا عَاصِمًا وَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ عَلَى الْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ مِنْهُمْ خُبَيْبٌ وَزَيْدُ بْنُ الدَّثِنَةِ وَرَجُلٌ آخَرُ فَلَمَّا اسْتَمْكَنُوا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ فَرَبَطُوهُمْ بِهَا قَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ وَاللَّهِ لَا أَصْحَبُكُمْ إِنَّ لِي بِهَؤُلَاءِ أُسْوَةً يُرِيدُ الْقَتْلَى فَجَرَّرُوهُ وَعَالَجُوهُ فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَانْطُلِقَ بِخُبَيْبٍ وَزَيْدِ بْنِ الدَّثِنَةِ حَتَّى بَاعُوهُمَا بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَابْتَاعَ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلٍ خُبَيْبًا وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ خُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى أَجْمَعُوا قَتْلَهُ فَاسْتَعَارَ مِنْ بَعْضِ بَنَاتِ الْحَارِثِ مُوسًى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَدَرَجَ بُنَيٌّ لَهَا وَهِيَ غَافِلَةٌ حَتَّى أَتَاهُ فَوَجَدَتْهُ

مُجْلِسَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ قَالَتْ فَفَزِعْتُ فَزْعَةً عَرَفَهَا خُبَيْبٌ فَقَالَ أَتَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ وَاللَّهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْمًا يَأْكُلُ قِطْفًا مِنْ عِنَبٍ فِي يَدِهِ وَإِنَّهُ لَمُوثَقٌ بِالْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرَةٍ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّهُ لَرِزْقٌ رَزَقَهُ اللَّهُ خُبَيْبًا فَلَمَّا خَرَجُوا بِهِ مِنْ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ قَالَ لَهُمْ خُبَيْبٌ دَعُونِي أُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ فَتَرَكُوهُ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فَقَالَ وَاللَّهِ لَوْلَا أَنْ تَحْسِبُوا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ لَزِدْتُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا وَاقْتُلْهُمْ بَدَدًا وَلَا تُبْقِ مِنْهُمْ أَحَدًا ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ فَلَسْتُ أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ جَنْبٍ كَانَ لِلَّهِ مَصْرَعِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعٍ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ أَبُو سِرْوَعَةَ عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَتَلَهُ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ سَنَّ لِكُلِّ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْرًا الصَّلَاةَ وَأَخْبَرَ أَصْحَابَهُ يَوْمَ أُصِيبُوا خَبَرَهُمْ وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ حِينَ حُدِّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ أَنْ يُؤْتَوْا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرَفُ وَكَانَ قَتَلَ رَجُلًا عَظِيمًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ فَبَعَثَ اللَّهُ لِعَاصِمٍ مِثْلَ الظُّلَّةِ مِنْ الدَّبْرِ فَحَمَتْهُ مِنْ رُسُلِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا أَنْ يَقْطَعُوا مِنْهُ شَيْئًا وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ ذَكَرُوا مَرَارَةَ بْنَ الرَّبِيعِ الْعَمْرِيَّ وَهِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ الْوَاقِفِيَّ رَجُلَيْنِ صَالِحَيْنِ قَدْ شَهِدَا بَدْرًا.

3989- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Uhud savaşından dönünce on kişilik bir topluluğu casusluk için bir seriyye gönderdi. Başlarına da emir olarak Âsim ibnu Ömer ibnul-Hattab'ın dedesi olan Âsim ibnu Sâbiit el-Ensari'yi görevlendirdi. Bunlar yola koyuldular. Mekke ve Ufsan arasındaki Hedee bölgesine geldiklerinde, Huzeyl kabilesinden Lihyân oğulları denilen aşiret halkına, bunların geldiği zikredildi. Bunun üzerine bu seriyyeye doğru hepsi güzel atıcı iki yüze yakın bir topluluk etrafa dağıldılar ve seriyyedekilerin izlerini takip ettiler. Nihayet takipçiler, seriyye'nin Medine'den azık edinip yanlarına aldıkları hurmaları yedikleri yerde bir hurma buldular ve:

-İşte bu Yesrib hurmasıdır, dediler.

İzlerini takip etmeye başladılar. Âsim ve arkadaşları bunları görün-

ce, hemen yüksek bir yere çıktılar. Fakat takipçiler onların etrafını çepeçevre kuşattılar. Onlara dediler ki:

-Oradan aşağıya inin ve teslim olun. Sizlerden hiçbirinizi öldürmeyeceğimize dair size söz veriyoruz.

Seriyye'nin emiri Âsim ibnu Sabit de dedi ki:

-Vallahi ben bugün bir kâfirin zimmetine binaen gidip onlara teslim olmam. Allah'ım! Bizim içinde bulunduğumuz bu durumumuzu Peygamberine haber ver!

Bunun üzerine kâfirler Müslümanlara oklar attılar. Âsim'i ve onunla beraber altı kişiyi öldürdüler. Diğer kalan üç kişi ise kâfirlerin vermiş oldukları söze binaen aşağı inerek teslim oldular. Bu üç kişi Hubeyb ibnu Adiyy el-Ensârî, İbnu Desine ve Abdullah ibnu Târik'tir. Kâfirler bunları ele geçirdikleri zaman yaylarının kirişlerini çözdüler ve bu kirişlerle Müslümanları sıkıca bağladılar. Bunun üzerine Abdullah ibnu Tarık:

-İşte bu ilk ihanetinizdir. Vallahi ben sizlerle beraber olmayacağım. Şehit edilen arkadaşlarını kastederek:

-Muhakkak bu kardeşlerimde uyulacak güzel bir örnek vardır, dedi. Kâfirler hemen onu çekip sürüklediler ve kendileriyle beraber gelmeye zorladılar. Abdullah onlarla gitmek istemedi. Bunun üzerine kâfirler onu öldürdüler.

Daha sonra Hubeyb ve İbnu Desine'yi götürdüler. Nihayet bu ikisini Bedir savaşının ardından Mekke'de sattılar. Hubeyb'i, Hâris ibnu Âmir ibnu Nevfel ibnu Abdi Menâf oğulları satın aldı. Hubeyb, Bedir savaşında Haris ibnu Âmir'i öldürmüştü. Hubeyb onların yanında bir süre esîr olarak kaldı.

İbnu Şihâb şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibnu İyâd haber verdi; ona da el-Hâris'in kızı Zeynep şöyle haber verdi:

Onlar, Hubeyb'i öldürme karar verince, Hubeyb, öldürülürken avret yerlerindeki kılların gözükmemesi için ondan bir ustura istedi. Kadın kendisine usturayı verdi. Kadın dedi ki: Hubeyb, ben farkında değilken yanına gelen erkek çocuğumu tutmuştu. Ben onu, çocuğumu kendi uyluğu üzerinde kucağına oturtmuş, ustura da elinde iken buldum. Ben çok korktum. Hubeyb bu korkumu yüzümden anladı da:

-Çocuğu öldüreceğimden mi korkuyorsun? Ben böyle bir şeyi yapacak değilim, dedi.

-Vallahi bu Hubeyb kadar hayırlı hiçbir esîr görmedim. Allah'a yeminle söylüyorum: Ben bir gün onu, kendisi demir bağlar içinde bağlanmış olduğu ve o zaman Mekke'de bu meyveden hiç bulunmadığı hâlde elinde bir üzüm salkımı tutmuş da onu yerken bulmuşumdur. Şüphesiz bu, Allah'ın Hubeyb'e verdiği bir rızıktı.

Hubeyb'i öldürmek için harem'den çıkıp Hil bölgesine geldiler. Hubeyb onlara dedi ki:

-Beni serbest bırakın da iki rekât namaz kılayım. Sonra da şöyle dedi:

-Şayet benim ölümden korktuğum zannınız olmasaydı, muhakkak namazımı uzatırdım. Allah'ım! Onların hepsini helâk eyle!

Sonra Hubeyb şu beyitleri söyledi:

Ben Müslüman olarak Allah için öldürülürken, atılacağım yerin arzın hangi yanı olsa aldırmam. Çünkü öldürülmem Allah'ın zâtı yolundadır.

Şayet O isterse kesilip parçalanmış organ eklemleri üzerine bereketler yağdırır!

Akabinde İbnul-Hâris onu öldürdü. İşte böylece Hubeyb, bağlanarak öldürülen her Müslüman'ın ölümü sırasında iki rekât namaz kılma sünnetini ilk defa yapan kimse oldu.

Seriyye kumandanı Âsim ibnu Sâbit'in vurulduğu gün yaptığı duasını da Allah kabul buyurdu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerine, onların haberini ve vurulup öldürüldüklerini haber verdi. Kureyş kâfirlerinden birtakım insanlar, Âsim'in öldürülmüş olduğu kendilerine haber verildiği zaman, Âsim'in cesedinden öldürüldüğünün bilineceği herhangi bir parça getirmeleri için, Âsim'in cesedine elçi yolladılar. Çünkü Âsim, Bedir günü onların büyüklerinden birisini öldürmüştü. Bu sırada Âsim'in cesedi üzerine Allah tarafından bal arılarından gölge edici bir bulut gönderildi de, o bulut cesedi onların elçisinden korudu. Artık onun etinden herhangi bir şey kesmeye güçleri yetmedi. (Hadisingeçtiği diğer yer: 3045)

٣٩٩٠ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ذُكِرَ لَهُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ وَكَانَ بَدْرِيًّا مَرِضَ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ فَرَكِبَ إِلَيْهِ بَعْدَ أَنْ تَعَالَى النَّهَارُ وَاقْتَرَبَتْ الْجُمُعَةُ وَتَرَكَ الْجُمُعَةَ.

3990- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer'e -Allah ondan ve babasından razı olsun- Saîd ibnu Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl'in[104] cuma günü hasta olduğu zikredildi. Bunun üzerine İbnu Ömer, gün yükseldiği ve Cuma namazı vakti yaklaştığı hâlde onu ziyarete gitti ve Cuma namazını terk etti.

٣٩٩١ - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَاهُ كَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَرْقَمِ الزُّهْرِيِّ يَأْمُرُهُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَى سُبَيْعَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ الْأَسْلَمِيَّةِ فَيَسْأَلَهَا عَنْ حَدِيثِهَا وَعَنْ مَا قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ اسْتَفْتَتْهُ فَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَرْقَمِ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ يُخْبِرُهُ أَنَّ سُبَيْعَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا كَانَتْ تَحْتَ سَعْدِ بْنِ خَوْلَةَ وَهُوَ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا فَتُوُفِّيَ عَنْهَا فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَهِيَ حَامِلٌ فَلَمْ تَنْشَبْ أَنْ وَضَعَتْ حَمْلَهَا بَعْدَ وَفَاتِهِ فَلَمَّا تَعَلَّتْ مِنْ نِفَاسِهَا تَجَمَّلَتْ لِلْخُطَّابِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا أَبُو السَّنَابِلِ بْنُ بَعْكَكٍ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ فَقَالَ لَهَا مَا لِي أَرَاكِ تَجَمَّلْتِ لِلْخُطَّابِ تُرَجِّينَ النِّكَاحَ فَإِنَّكِ وَاللَّهِ مَا أَنْتِ بِنَاكِحٍ حَتَّى تَمُرَّ عَلَيْكِ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ قَالَتْ سُبَيْعَةُ فَلَمَّا قَالَ لِي ذَلِكَ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي حِينَ أَمْسَيْتُ وَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَأَفْتَانِي بِأَنِّي قَدْ حَلَلْتُ حِينَ وَضَعْتُ حَمْلِي وَأَمَرَنِي بِالتَّزَوُّجِ إِنْ بَدَا لِي. تَابَعَهُ أَصْبَغُ عَنِ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ وَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ مَوْلَى بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ إِيَاسِ بْنِ الْبُكَيْرِ وَكَانَ أَبُوهُ شَهِدَ بَدْرًا أَخْبَرَهُ.

---

104 Kendisi Bedir savaşına katılmadığı hâlde, Bedir savaşına katılanlarla birlikte zikredilmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona Bedir savaşında elde edilen ganimetlerden bir pay vermiştir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu ve Talha'yı casusluk yapmaları için Kureyş'in içine göndermişti. Savaş ise o ikisi dönmeden önce başlamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisini Bedir savaşına katılanlardan kabul etmiş ve onlara ganimetten pay vermiş we bu ecre ortak olmuşlardır.

3991- Ubeydullah ibnu Abdullah ibnu Utbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babası Abdullah ibnu Utbe, Ömer ibnu Abdullah ibnu Erkam ez-Zuhrî'ye bir mektup yazdı. Mektubunda Haris Eslemi'nin kızı Subeya'nın yanına gitmesini, ona hadisinden sormasını, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sorusunu ve O'nun cevabını sormasını emrediyordu. Ömer ibnu Abdullah ibnu Erkam da Abdullah ibnu Utbe'ye bir mektup yazıp, kendisine Haris'in kızı Subeya'nın şöyle haber verdiğini bildirdi.

Subeya, Âmir ibnu Luey oğullarından olan ve Bedir savaşına katılan Sad ibnu Havle'nin karısı idi. Kendisi hamile iken kocası Sad ibnu Havle Vedâ haccında vefat etti. Kocasının ölümünün üzerinden çok bir zaman geçmeden doğurmuş ve nifastan temizlendikten sonra kendisiyle evlenmek isteyenler için süslenmişti. O esnada yanına Abduddâr oğullarından biri olan Ebu's-Senabil ibnu Bakek girdi ve dedi ki:

-Evlenmek istediğin için seni süslenmiş bir hâlde mi görüyorum? Vallahi sen, kocanın ölümünün üzerine dört ay o gün geçmedikçe evlenemezsin.

Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittim ve O'na bundan sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, doğum yaptıktan sonra dilersem evlenebileceğimi söyledi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5319)

١١- بَاب شُهُودِ الْمَلَائِكَةِ بَدْرًا

11- Meleklerin, Müslümanlarla Birlikte Bedir Savaşına Katılmaları Bâbı

٣٩٩٢ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ أَبُوهُ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ قَالَ جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا تَعُدُّونَ أَهْلَ بَدْرٍ فِيكُمْ قَالَ مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِينَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا قَالَ وَكَذَلِكَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ.

3992- Muâz ibnu Rifâa, Bedir savaşına katılan babası Rifâa ibnu Râfi' Zırakî'den -Allah onlardan razı olsun- haber verdi. O şöyle dedi:

Cibril aleyhisselam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve dedi ki:

-İçinizde Bedir savaşına katılanları nasıl görürsünüz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onları Müslümanların en üstünleri olarak görürüz."

Bunun üzerine Cibril aleyhisselam şöyle dedi:

-Bizler de Bedir savaşına katılan melekleri en üstünleri olarak görürüz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3994)

٣٩٩٣ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُعَاذِ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ وَكَانَ رِفَاعَةُ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ وَكَانَ رَافِعٌ مِنْ أَهْلِ الْعَقَبَةِ فَكَانَ يَقُولُ لِابْنِهِ مَا يَسُرُّنِي أَنِّي شَهِدْتُ بَدْرًا بِالْعَقَبَةِ قَالَ سَأَلَ جِبْرِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا.

3993- Muâz ibnu Rifâa ibnu Rafi' -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Rifâ'a, Bedir savaşına katılanlardan biriydi. Rafi' ise Akabe beyatına katılanlardan biriydi. Rafi' oğlu Rifâ'a'ya şöyle derdi:

-Benim Akabe beyatlarında hazır bulunmam yerine Bedir savaşında hazır bulunmuş olmaklığım beni sevindirmez. Sonra Rafi' şöyle dedi: Cibril gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sordu, dedi ve yukarıdaki hadisi zikretti.

٣٩٩٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى سَمِعَ مُعَاذَ بْنَ رِفَاعَةَ أَنَّ مَلَكًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَعَنْ يَحْيَى أَنَّ يَزِيدَ بْنَ الْهَادِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَهُ يَوْمَ حَدَّثَهُ مُعَاذٌ هَذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ يَزِيدُ فَقَالَ مُعَاذٌ إِنَّ السَّائِلَ هُوَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام.

3994- Muaz ibnu Rafi' şöyle dedi: Bir melek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sordu. Yezid ibnul-Hâd, Yahya'ya şöyle haber verdi. Muaz bu hadisi söylediğinde kendisi onunla beraberdi. Yezid ibnul-Hâd

şöyle dedi: Muaz şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme soru soran Cibril aleyhisselam idi.

٣٩٩٥ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ بَدْرٍ هَذَا جِبْرِيلُ آخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهِ عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ.

3995- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşında şöyle buyurdu: "İşte şu Cibril'dir. Atının başını tutmuş, savaş aleti de üzerindedir."

١٢ - بَاب

12- Bâb

٣٩٩٦- حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَاتَ أَبُو زَيْدٍ وَلَمْ يَتْرُكْ عَقِبًا وَكَانَ بَدْرِيًّا.

3996- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Zeyd Kays ibnu Seken hiçbir çocuk ve torun bırakmadan öldü. O Bedir savaşına katılanlardan biriydi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3810)

٣٩٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ خَبَّابٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدِ بْنَ مَالِكٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ أَهْلُهُ لَحْمًا مِنْ لُحُومِ الْأَضْحَى فَقَالَ مَا أَنَا بِآكِلِهِ حَتَّى أَسْأَلَ فَانْطَلَقَ إِلَى أَخِيهِ لِأُمِّهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ حَدَثَ بَعْدَكَ أَمْرٌ نَقْضٌ لِمَا كَانُوا يُنْهَوْنَ عَنْهُ مِنْ أَكْلِ لُحُومِ الْأَضْحَى بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

3997- Abdullah ibnu Habbâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Saîd ibnu Mâlik el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- bir yolculuktan geldi. Ailesi kendisine kurbanların etlerinden et ikram ettiler. Bu-

nun üzerine Saîd ibnu Mâlik şöyle dedi:

-Ben bunun hükmünü sormadıkça bundan yemeyeceğim. Ardından anne tarafından kardeşi olan ve Bedir savaşına katılan Katâde ibnu Numan'ın yanına gitti. Ona kurban etlerinin üç günden fazla bekletilip yenmesinden sordu.[105] Katade şöyle dedi: Senden sonra kurban etlerinin üç günden sonra yenilmesi yasağı ortadan kaldırıldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5568)

٣٩٩٨ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ الزُّبَيْرُ لَقِيتُ يَوْمَ بَدْرٍ عُبَيْدَةَ بْنَ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ وَهُوَ مُدَجَّجٌ لَا يُرَى مِنْهُ إِلَّا عَيْنَاهُ وَهُوَ يُكْنَى أَبَا ذَاتِ الْكَرِشِ فَقَالَ أَنَا أَبُو ذَاتِ الْكَرِشِ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ بِالْعَنَزَةِ فَطَعَنْتُهُ فِي عَيْنِهِ فَمَاتَ قَالَ هِشَامٌ فَأُخْبِرْتُ أَنَّ الزُّبَيْرَ قَالَ لَقَدْ وَضَعْتُ رِجْلِي عَلَيْهِ ثُمَّ تَمَطَّأْتُ فَكَانَ الْجَهْدَ أَنْ نَزَعْتُهَا وَقَدْ انْثَنَى طَرَفَاهَا قَالَ عُرْوَةُ فَسَأَلَهُ إِيَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا ثُمَّ طَلَبَهَا أَبُو بَكْرٍ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا قُبِضَ أَبُو بَكْرٍ سَأَلَهَا إِيَّاهُ عُمَرُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهَا فَلَمَّا قُبِضَ عُمَرُ أَخَذَهَا ثُمَّ طَلَبَهَا عُثْمَانُ مِنْهُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهَا فَلَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ وَقَعَتْ عِنْدَ آلِ عَلِيٍّ فَطَلَبَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ فَكَانَتْ عِنْدَهُ حَتَّى قُتِلَ.

3998- Zübeyr ibnu Avvâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşında, Ubeyde ibnu Saîd ibnu Âs ile karşılaştım. O, yalnız iki gözü gözükecek şekilde zırh ve silâhla kuşanmıştı. Onun künyesi Ebu Zâtil-Keriş idi. Ubeyde bana dedi ki: Ben Ebu Zâtil-Keriş'im! Bunun üzerine ben mızrağımla saldırdım ve mızrağımı onun gözünün içine sokarak onu öldürdüm. Ayağımı cesedinin üzerine koydum ve mızrağımı kuvvetlice geri çektim. Bu esnada mızrağımın iki ucu eğildi.

Urve şöyle dedi: Sonra o mızrağı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem istedi ve Zübeyr onu O'na verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve

---

105 Ali'nin -Allah ondan razı olsun- rivayet ettiği hadiste Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurban etlerinin üç günden fazla bekletilmesini yasaklamıştı. Ancak bu hüküm daha sonra ortadan kaldırılmış yani nesh edilmiştir.

sellem vefat edince Zübeyr onu geri aldı. Sonra o mızrağı Ebu Bekir istedi. O da ona verdi. Ebu Bekir vefat edince onu Ömer istedi. Zübeyr de ona verdi. Ömer vefat edince mızrağı geri aldı. Sonra Osman istedi. Zübeyr de ona verdi. Osman öldürülünce Ali'ye ve sonra oğullarına geçti. Sonra Zübeyr'in oğlu Abdullah istedi. Öldürülünceye kadar mızrak onun yanında kaldı.

٣٩٩٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِذُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَايِعُونِي.

3999- Bedir savaşına iştirak etmiş olan Ubâde ibnu Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bana beyat edin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 18)

٤٠٠٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَبَا حُذَيْفَةَ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَنَّى سَالِمًا وَأَنْكَحَهُ بِنْتَ أَخِيهِ هِنْدَ بِنْتَ الْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَهُوَ مَوْلًى لِامْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ كَمَا تَبَنَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْدًا وَكَانَ مَنْ تَبَنَّى رَجُلًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ دَعَاهُ النَّاسُ إِلَيْهِ وَوَرِثَ مِنْ مِيرَاثِهِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ ﴾ فَجَاءَتْ سَهْلَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

4000- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Bedir savaşına katılan ve Ebu Huzeyfe, Salim ibnu Makıl'ı evlâtlık olarak yanına almış ve kardeşi Velid ibnu Utbe'nin kızı Hind'le evlendirmişti. Salim, Ensâr'dan bir kadının azatlı kölesi idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Zeyd ibnu Hârise'yi evlâtlık edinmişti. Cahiliyette, her kim birini evlâtlık olarak alırsa onu evlâtlık alanın adıyla çağırırlardı. Evlâtlık alınan kimse mirasta alırdı. Bu hüküm Allah Azze ve Celle şu âyeti indirinceye kadar devam etti:

«Evlâtlıkları babalarına nispet ederek çağırın» (Ahzâb: 5)

Sehle, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi. Burada hadisi zikretti.[29] (Hadisin geçtiği diğer yer: 5088)

٤٠٠١ – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ بُنِيَ عَلَيَّ فَجَلَسَ عَلَى فِرَاشِي كَمَجْلِسِكَ مِنِّي وَجُوَيْرِيَاتٌ يَضْرِبْنَ بِالدُّفِّ يَنْدُبْنَ مَنْ قُتِلَ مِنْ آبَائِهِنَّ يَوْمَ بَدْرٍ حَتَّى قَالَتْ جَارِيَةٌ وَفِينَا نَبِيٌّ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُولِي هَكَذَا وَقُولِي مَا كُنْتِ تَقُولِينَ.

4001- Halid ibnu Zekvan dedi ki: Muavviz'in kızı Rubeyyi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Düğünümün olduğu günün kuşluk vaktinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldi ve senin benim yanıma oturuşun gibi döşeğime oturdu. O sırada bir takım kadınlar def çalıyorlar ve babalarının güzel taraflarını zikredip onlara dua ediyorlardı. Onlardan bir tanesi dedi ki: Bizim içimizde öyle bir peygamber var ki, yarın ne olacağını bilir. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sakın böyle söyleme! Daha önce söylediğin sözleri söyle!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 5147)

٤٠٠٢ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ يُرِيدُ التَّمَاثِيلَ الَّتِي فِيهَا الْأَرْوَاحُ.

---

106 Nikâh Kitabı'nda gelecek inşallah.

4002- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından olan ve O'nunla beraber Bedir savaşına katılan Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İçinde köpek ve resim bulunan eve melekler girmez."

İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem resimlerle insan ve hayvan gibi ruhu olan yani canlı resimlerini kastetmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3225)

٤٠٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ ح و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمْ السَّلَام أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنْ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ الْخُمُسِ يَوْمَئِذٍ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِيَ بِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَّاغًا فِي بَنِي قَيْنُقَاعَ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِي فَنَأْتِيَ بِإِذْخِرٍ فَأَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ مِنْ الصَّوَّاغِينَ فَنَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي فَبَيْنَا أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفَيَّ مِنْ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَايَ مُنَاخَانِ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ حَتَّى جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا أَنَا بِشَارِفَيَّ قَدْ أُجِبَّتْ أَسْنِمَتُهَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنَيَّ حِينَ رَأَيْتُ الْمَنْظَرَ قُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا قَالُوا فَعَلَهُ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبٍ مِنْ الْأَنْصَارِ عِنْدَهُ قَيْنَةٌ وَأَصْحَابُهُ فَقَالَتْ فِي غِنَائِهَا أَلَا يَا حَمْزُ لِلشُّرُفِ النِّوَاءِ فَوَثَبَ حَمْزَةُ إِلَى السَّيْفِ فَأَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَأَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا قَالَ عَلِيٌّ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ وَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ مَا لَكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ عَدَا حَمْزَةُ عَلَى نَاقَتَيَّ فَأَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَا هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرْبٌ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَى ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ

حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَأَذِنَ لَهُ فَطَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُومُ حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ فَإِذَا حَمْزَةُ ثَمِلٌ مُحْمَرَّةٌ عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حَمْزَةُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتِهِ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ وَهَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي فَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ثَمِلٌ فَنَكَصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَقِبَيْهِ الْقَهْقَرَى فَخَرَجَ وَخَرَجْنَا مَعَهُ

4003- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim Bedir Savaşında elde edilen ganimet mallarından payıma düşen yaşlı bir devem vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana humus yani beşte birden yaşlı bir deve daha vermişti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Fâtıma ile evlenmek istediğim zaman, Kaynuka oğullarından kuyumcu bir adamla benimle beraber gelmesi ve beraber izhir otu getirmemiz hususunda anlaştım. Buradan elde edeceğim gelirle düğün yemeği yani velime vermek istedim. Ben yaşlı develerim için semerler, çuvallar ve ipler toplarken, iki devem de Ensâr'dan bir adamın evinin yanında çöktürülmüş hâldeydiler. Topladığım şeyleri toplayıp döndüğüm zaman develerimi gördüm ki hörgüçleri kesilmiş, böğürleri yarılıp ciğerleri alınmış. Develerime yapılan bu manzara karşısında göz yaşlarıma hâkim olamadım. Orada bulunanlara:

-Bu işi kim yaptı? Diye sordum. Onlar:

-Bunu Hamza ibnu Abdulmuttalib yaptı, kendisi bu evde Ensar'dan bazı kimselerle içki içiyor, dediler. Bunun üzerine ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittim. O'nun yanında Zeyd ibnu Harise vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüzümden, karşılaştığım kötü durumu anladı ve.

-"Neyin var?" diye sordu. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü, ben bugünkü kadar korkunç bir manzara görmedim: Hamza benim yaşlı iki dişi deveme saldırıp onların hörgüçlerini kesti, böğürlerini yardı, işte o, şu evde içki içenlerin berâberindedir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ridâsını istedi ve onu büründü. Sonra yürüyerek gitti. Zeyd ibnu Harise ile ben kendisini takip ettik. Nihayet içinde Hamza'nın bulunduğu o eve geldi, içeriye girmek için izni istedi. İçeridekiler gelenlere girme izni verdiler. İçende içki içmekte olan

bir toplulukla karşılaştık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yaptığı iş hakkında Hamza'yı kınamaya başladı. Hamza da sarhoş olmuş, gözleri kıpkırmızı idi. Hamza, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e doğru baktı, sonra bakışı yükseltti, akabinde dizlerine baktı. Sonra bakışı yükseltip göbeğine baktı. Sonra bakışı yükseltip yüzüne baktı. Sonra Hamza:

-Siz, babam Abdulmuttalib'in köleleri değil misiniz? dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, amcası Hamza'nın sarhoş olduğunu anladı da şuursuzca bir fiile kalkışmasından sakınarak topukları üzerinde arka arkaya çekildi. Biz de O'nunla beraber odadan dışarı çıktık. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2089, 2375, 3091)

٤٠٠٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ أَنْفَذَهُ لَنَا ابْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ سَمِعَهُ مِنْ ابْنِ مَعْقِلٍ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَبَّرَ عَلَى سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ فَقَالَ إِنَّهُ شَهِدَ بَدْرًا.

4004- Abdullah ibnu Makil el-Muzenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Alî -Allah ondan razı olsun- Kûfe de vefat eden Sehl ibnu Huneyf'in cenaze namazını kıldırdı ve üzerine tekbir aldı ve: O Bedir savaşına katılanlardandı, dedi.

٤٠٠٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ مِنْ خُنَيْسِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا تُوُفِّيَ بِالْمَدِينَةِ قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ قَالَ سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ فَقَالَ قَدْ بَدَا لِي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ فَصَمَتَ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا فَكُنْتُ عَلَيْهِ أَوْجَدَ مِنِّي عَلَى عُثْمَانَ فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْكَحْتُهَا إِيَّاهُ فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَعَلَّكَ وَجَدْتَ عَلَيَّ

حِينَ عَرَضْتَ عَلَيَّ حَفْصَةَ فَلَمْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ إِلَّا أَنِّي قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ تَرَكَهَا لَقَبِلْتُهَا.

4005- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından ve Bedir savaşına katılanlardan biri olan Huneys ibnu Huzâfe es-Sehmî Medine'de vefat edince onun nikâhı altında bulunan kızım Hafsa dul kaldı. Ben Osman ibnu Affan ile karşılaştım ve onun kızım Hafsa ile evlenmesini istedim ve: Dilersen kızım Hafsa'yı seninle evlendireyim, dedim. Osman: Düşüneyim, dedi. Ben birkaç gün bekledim. Sonra Osman bana şöyle dedi: Bu günlerde evlenmeyi düşünmüyorum, dedi.

Ben Ebu Bekir ile karşılaştım ve dedim ki: Dilersen seni kızım Hafsa ile evlendireyim, dedim. Bunun üzerine Ebu Bekir sustu ve bana hiçbir cevap da vermedi. Ben de ona, Osman'a öfkelendiğimden daha şiddetli bir öfkeyle öfkelendim. Birkaç gün bekledim. Sonra kısım Hafsa'yla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evlenmek istedi. Ben de Hafsa'yı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlendirdim. Ebu Bekir benim yanıma geldi ve dedi ki: Kızın Hafsa ile evlenmemi istediğinde sana hiçbir cevap vermeyişime herhâlde kızmışsındır. Ben: Evet, kızdım, dedim. Ebu Bekir şöyle dedi: Sen bana kızın Hafsa ile evlenmemi istediğinde, şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin onunla evlenme isteğini bilmemiş olsaydım muhakkak sana cevap verirdim. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırrını ifşa etmek istemedim. Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla evlenmek istemeseydi muhakkak ben evlenirdim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5122, 5129, 5145)

٤٠٠٦ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا مَسْعُودٍ الْبَدْرِيَّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَةٌ.

4006- Ebu Mesud el-Bedrî' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kişinin ailesi için yaptığı harcama sadakadır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 55)

٤٠٠٧ – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فِي إِمَارَتِهِ أَخَّرَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ الْعَصْرَ وَهُوَ أَمِيرُ الْكُوفَةِ فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو مَسْعُودٍ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيُّ جَدُّ زَيْدِ بْنِ حَسَنٍ شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ نَزَلَ جِبْرِيلُ فَصَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَ صَلَوَاتٍ ثُمَّ قَالَ هَكَذَا أُمِرْتُ كَذَلِكَ كَانَ بَشِيرُ بْنُ أَبِي مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ.

4007- Zuhrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Urve ibnu Zübeyr'in Ömer ibnu Abdilazîz'e emirliği zamanında şöyle diyordu: Kûfe'nin emiri olan Muğira ibnu Şube ikindi namazını geciktirdi. Bedir savaşına katılanlardan biri olan ve Zeyd ibnu Hasen'in dedesi Ebu Mesud Ukbe ibnu Amr el-Ensârî girdi ve şöyle dedi:

-Biliyorsun ki Cibril aleyhisselam inmiş ve namaz kılmış, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de beş vakit namazı O'nunla birlikte kılmıştır. Sonra Cibril: "İşte bunlarla emrolundun" dedi.

Urve dedi ki: Bu şekilde Beşîr ibnu Ebi Mesud, babasından bildiriyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 521)

٤٠٠٨ – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآيَتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَلَقِيتُ أَبَا مَسْعُودٍ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُهُ فَحَدَّثَنِيهِ.

4008- Ebu Mesud el-Bedrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim Bakara sûresi'nin son iki âyetini geceleyin okursa bu ona yeter." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5008, 5009, 5040, 5051)

٤٠٠٩ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4009- Mahmûd ibnur-Rabî' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabelerinden biri olan ve Ensar'dan İtbân ibnu Mâlik Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi... (Hadisin geçtiği diğer yer: 424)

٤٠١٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ هُوَ ابْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ الْحُصَيْنَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَهُوَ أَحَدُ بَنِي سَالِمٍ وَهُوَ مِنْ سَرَاتِهِمْ عَنْ حَدِيثِ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عِتْبَانَ بْنِ مَالِكٍ فَصَدَّقَهُ.

4010- İbnu Şihâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Sonra ben Salim oğullarından biri ve onların hayırlılarından olan Husayn ibnu Muhammed'e, Mahmûd ibnur-Rabî'in İtbân ibnu Mâlik'ten rivayet ettiği hadîsi sordum da, o hadîsi böylece doğruladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 424)

٤٠١١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ وَكَانَ مِنْ أَكْبَرِ بَنِي عَدِيٍّ وَكَانَ أَبُوهُ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ عُمَرَ اسْتَعْمَلَ قُدَامَةَ بْنَ مَظْعُونٍ عَلَى الْبَحْرَيْنِ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا وَهُوَ خَالُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَحَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

4011- Zuhrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Adiyy oğullarının büyüklerinden olan ve babası Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Bedir savaşına katılan Abdullah ibnu Âmir ibnu Rabîa bana şöyle haber verdi. Ömer ibnul-Hattâb, Bedir savaşına katılan Kudame ibnu Mazun'u Bahreyn'e vali olarak görevlendirdi. O, Abdullah ibnu Ömer ve Hafsa'nın dayısıdır. -Allah onlardan razı olsun-

٤٠١٢ - ٤٠١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَنَّ عَمَّيْهِ وَكَانَا شَهِدَا بَدْرًا أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ قُلْتُ لِسَالِمٍ فَتُكْرِيهَا أَنْتَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ رَافِعًا أَكْثَرَ عَلَى نَفْسِهِ.

4012-4013- Salim ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Râfi ibnu Hadîc, Abdullah ibnu Ömer'e şöyle dedi: Bedir savaşına katılan amcaları Zuheyr ile Muzahhir, kendisine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tarlaları kiraya vermekten yasakladığını haber verdiler. Ben Salim'e dedim ki: Sen tarlaları kiraya veriyor musun? diye sordum. O da: Evet veriyorum. Şüphesiz Râfi' kendi aleyhine sözü çoğaltmıştır, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2347)

٤٠١٤ – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ اللَّيْثِيَّ قَالَ رَأَيْتُ رِفَاعَةَ بْنَ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيَّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا.

4014- Abdullah ibnu Şeddâd ibnul-Hâdi el-Leysî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşına katılan Rifâ'a ibnu Râfi' el-Ensârî'yi gördüm.

٤٠١٥ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَالَحَ أَهْلَ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتِ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافَوْا صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا انْصَرَفَ تَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُمْ ثُمَّ قَالَ أَظُنُّكُمْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدِمَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللَّهِ مَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنِّي أَخْشَى أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ.

4015- Amr ibnu Avf el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cizye almak için Ubeyde ibnul-Cerrah'ı Bahreyn'e gönderdi. Harp etmeksizin Bahreyn ehliyle barış antlaşması yapmış ve onlara Alâ ibnu Hadramî'yi emir tayin etmişti. Ebu Ubeyde Bahreyn'den topladığı cizyeyle Medine'ye geldi. Ensar, Ebu Ubeyde'nin topladığı cizyelerle Medine'ye geldiğini duydular. Ensar bu haberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kıldıkları sabah namazında duymuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onlara sabah namazını kıldırıp ayrılması ile beraber hemen sahabeler Ebu Ubeyde'ye karşı çıktılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabeleri bu hâlde görünce gülümsedi ve onlara:

-"Sanıyorum ki sizler Ebu Ubeyde'nin birçok malla geldiğini duymuşsunuz" buyurdu. Onlar da:

-Evet, ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sevininiz ve sizi sevindirecek şeyleri de ümit edin. Vallahi sizin için fakirlikten korkmam. Ancak sizden öncekilere dünya nimetleri açıldığı, genişletildiği gibi size de bu şekilde dünya nimetlerinin bolca verilmesinden korkarım. Sonra onların bu dünya malında birbirleriyle yarıştıkları gibi sizler de birbirinizle yarışırsınız. Tıpkı bu sebepten dolayı onların helâk olduğu gibi sizler de helâk olursunuz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3158, 6425)

٤٠١٦- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ كُلَّهَا.

4016- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- bütün yılanları öldürür idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3297, 3310, 3312)

٤٠١٧- حَتَّى حَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ الْبَدْرِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ جِنَّانِ الْبُيُوتِ فَأَمْسَكَ عَنْهَا.

4017- Ebu Lubâbe el-Bedrî, Abdullah ibnu Ömer'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evlerde bulunan beyaz renkli veya ince veya

küçük ve zehirsiz yılanları öldürmekten yasakladı, deyince onları öldürmeyi terk etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3298, 3311, 4017)

٤٠١٨ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رِجَالًا مِنَ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا ائْذَنْ لَنَا فَلْنَتْرُكْ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ قَالَ وَاللَّهِ لَا تَذَرُونَ مِنْهُ دِرْهَمًا.

4018- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir takım kimseler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Bize izin ver de kız kardeşimizin oğlu Abbas'ın fidyesini almayalım, diyerek bu hususta izin istediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ondan alacağınız bir tek dirhemi bile bırakmayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2537, 3048)

٤٠١٩ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيٍّ عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ ح حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ ثُمَّ الْجُنْدَعِيُّ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِقْدَادَ بْنَ عَمْرٍو الْكِنْدِيَّ وَكَانَ حَلِيفًا لِبَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ رَجُلًا مِنَ الْكُفَّارِ فَاقْتَتَلْنَا فَضَرَبَ إِحْدَى يَدَيَّ بِالسَّيْفِ فَقَطَعَهَا ثُمَّ لَاذَ مِنِّي بِشَجَرَةٍ فَقَالَ أَسْلَمْتُ لِلَّهِ أَأَقْتُلُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْتُلْهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ قَطَعَ إِحْدَى يَدَيَّ ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا قَطَعَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْتُلْهُ فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ وَإِنَّكَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ.

4019- Ubeydullah ibnu Adiy ibnul-Hiyâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zuhra oğullarının dostu olan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Bedir savaşına katılan Mikdâd ibnu Amr el-Kindi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi: Bana haber ver ey Allah'ın Rasûlü! Ben kâfirlerden biriyle karşılaşsam ve onunla vuruşsam, ardından o benim bir kolumu kılıçla vurup koparsa, sonra da kaçıp bir ağaca sığınsa, sonra da: Ben Müslüman oldum, dese, bu sözünden sonra onu öldürebilir miyim?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır onu öldürme" buyurdu. Bunun üzerine Mikdâd şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O benim iki elimden birisini kestikten sonra İslâm dinine girdiğini söyledi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onu öldürme! Şayet sen onu öldürürsen, o senin onu öldürmezden önceki durumundasın. Sen de onun Müslüman olmak için söylediği şehadet kelimesini söylemesinden önceki durumundasın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6865)

٤٠٢٠ - حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ يَنْظُرُ مَا صَنَعَ أَبُو جَهْلٍ فَانْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ فَقَالَ آنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ ابْنُ عُلَيَّةَ قَالَ سُلَيْمَانُ هَكَذَا قَالَهَا أَنَسٌ قَالَ أَنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ قَالَ سُلَيْمَانُ أَوْ قَالَ قَتَلَهُ قَوْمُهُ قَالَ وَقَالَ أَبُو مِجْلَزٍ قَالَ أَبُو جَهْلٍ فَلَوْ غَيْرُ أَكَّارٍ قَتَلَنِي.

4020- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşına: "Ebu Cehil'in ne yaptığına, durumunun ne olduğuna kim bakar?" buyurdu. Bunun üzerine İbnu Mesud gitti ve Ebu Cehil'i, Afra'nın iki oğlu olan Muâz ve Muavviz'in yaraladığını ve ölmekte olduğunu gördü ve:

-Sen Ebu Cehil misin? dedi. Ebu Cehil dedi ki: Sizin öldürdüğünüz

kişinin üstünde bir kimse var mıdır?

Ebu Miclez şöyle dedi: Ebu Cehil, İbnu Mesud'a: Keşke beni zirâatçılardan başkası öldürseydi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3962)

٤٠٢١- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ لَمَّا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى إِخْوَانِنَا مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَقِينَا مِنْهُمْ رَجُلَانِ صَالِحَانِ شَهِدَا بَدْرًا فَحَدَّثْتُ بِهِ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ هُمَا عُوَيْمُ بْنُ سَاعِدَةَ وَمَعْنُ بْنُ عَدِيٍّ.

4021- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiği zaman ben Ebu Bekir'e: Bizimle beraber Ensar kardeşlerimizin yanına gel, dedim. Ensardan Bedir savaşına katılmış iki salih kişi ile karşılaştık. Ben bunu Urve ibnu Zübeyr'e anlattım. Urve: O ikisi Uveym ibnu Sâide ile Mean ibnu Adiy'dir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2462, 3445, 3928, 6829, 7323)

٤٠٢٢- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ كَانَ عَطَاءُ الْبَدْرِيِّينَ خَمْسَةَ آلَافٍ خَمْسَةَ آلَافٍ وَقَالَ عُمَرُ لَأُفَضِّلَنَّهُمْ عَلَى مَنْ بَعْدَهُمْ.

4022- Kays ibnu Ebî Hâzım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşına katılanlara yıllık beşer bin dirhem verilirdi. Ömer dedi ki: Ben Bedir savaşına katılanlara onlardan sonra gelenler üzerinde fazla vereceğim.

٤٠٢٣- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ وَذَلِكَ أَوَّلَ مَا وَقَرَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِي.

4023- Mutim ibnu Adiy -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi akşam namazında Tûr sûresini okurken işittim. Bu imanın kalbimde sabit oluşunun ilkidir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 765, 3050, 4854)

٤٠٢٤- وَعَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ الْمُطْعِمُ بْنُ عَدِيٍّ حَيًّا ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ النَّتْنَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ .

وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَقَعَتْ الْفِتْنَةُ الْأُولَى يَعْنِي مَقْتَلَ عُثْمَانَ فَلَمْ تُبْقِ مِنْ أَصْحَابِ بَدْرٍ أَحَدًا ثُمَّ وَقَعَتْ الْفِتْنَةُ الثَّانِيَةُ يَعْنِي الْحَرَّةَ فَلَمْ تُبْقِ مِنْ أَصْحَابِ الْحُدَيْبِيَةِ أَحَدًا ثُمَّ وَقَعَتْ الثَّالِثَةُ فَلَمْ تَرْتَفِعْ وَلِلنَّاسِ طَبَاخٌ.

4024- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Bedir savaşında ele geçirilen müşrik esirler hakkında şöyle buyurdu:

"Şayet Mut'im ibnu Adiy sağ olsaydı, sonra bu esirler hakkında benimle konuşmuş olsaydı fidye almaksızın onları serbest bırakırdım" (Hadisin geçtiği diğer yer: 3139)

Saîd ibnu Museyyeb şöyle dedi: Osman'ın öldürülmesiyle birinci fitne ortaya çıkınca Bedir savaşına katılanlardan kimseyi bırakmadı. Sonra ikinci olarak Harre fitnesi ortaya çıktı ve Hudeybiye sahabelerinden kimseyi bırakmadı. Sonra üçüncü bir fitne[107] meydana geldi ki bu da insanlarda güç-kuvvet bırakmadı.

---

107 Bu fitnenin, Irak'ta Ezârika fitnesi; Haccâc'ın 74'te Abdullah ibn Zübeyr'i öldürüp Kâbe'yi tahrip etmesi fitnesi; Mervân ibnu Muhammed'in halîfeliği zamanında 130 senesinde Medine'de Ebu Hamza el-Hâricî fitnesi olduğu söylenmiştir.

٤٠٢٥ - حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ قَالَتْ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ فَعَثَرَتْ أُمُّ مِسْطَحٍ فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ بِئْسَ مَا قُلْتِ تَسُبِّينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا فَذَكَرَ حَدِيثَ الْإِفْكِ.

4025- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben ve Ümmü Mistah hacet gidermek için çıktığımızda Ümmü Mistah'ın ayağı elbisesine takılıp düştü ve: Mistah helâk olsun! diye oğluna lânet okudu. Bunun üzerine ben dedim ki: Sen ne kadar da kötü söz söyledin. Bedir savaşına katılmış birine mi sövüyorsun?

Burada ifk hadisini zikretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2593, 2637, 2661, 2688, 2879, 4141, 4690, 4749, 4750, 4757, 5212, 6662, 6679, 7369, 7370, 7500, 7545)

٤٠٢٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ هَذِهِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُلْقِيهِمْ هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَكُمْ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالَ مُوسَى قَالَ نَافِعٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُنَادِي نَاسًا أَمْوَاتًا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا قُلْتُ مِنْهُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ فَجَمِيعُ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ قُرَيْشٍ مِمَّنْ ضُرِبَ لَهُ بِسَهْمِهِ أَحَدٌ وَثَمَانُونَ رَجُلًا وَكَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يَقُولُ قَالَ الزُّبَيْرُ قُسِمَتْ سُهْمَانُهُمْ فَكَانُوا مِائَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ.

4026- İbnu Şihâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Bedir kuyusuna atılan müşrik cesetlerinin başında durdu ve: "Rabbinizin size vaad etmiş olduğu şeyi hak olarak buldunuz mu?" buyurdu.

Abdullah ibnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından bazıları şöyle dediler: Ey Allah'ın Rasûlü! Ölü olan insanlara mı sesleniyorsun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler benim söylediğim sözleri onlardan daha iyi işitici değilsiniz"

Ebu Abdullah Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: Bedir savaşına katılan ve kendisine bir pay ayrılan Kureyş'ten seksen bir kişidir. Urve ibnu Zübeyr şöyle diyordu: Zübeyr şöyle dedi: Onların payları ayrıldı ve onların sayısı yüz kişi idi.

En iyisini bilen Allah'tır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1371, 3979, 2981)

٤٠٢٧- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الزُّبَيْرِ قَالَ ضُرِبَتْ يَوْمَ بَدْرٍ لِلْمُهَاجِرِينَ بِمِائَةِ سَهْمٍ.

4027- Zübeyr ibnu'l-Avvâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bedir savaşında Muhacirler için yüz pay ayrıldı.

١٣- بَاب تَسْمِيَةُ مَنْ سُمِّيَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ فِي الْجَامِعِ الَّذِي وَضَعَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَى حُرُوفِ الْمُعْجَمِ

13- Ebu Abdullah Buhârî'nin -Allah kendisine rahmet etsin- El-Câmi'u's-Sahîh Adlı Kitabında Bedir Savaşına Katılan Kimselerin Harf Sırasına Göre İsimlerinin Verilmesi Bâbı

النَّبِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَاسُ بْنُ الْبُكَيْرِ بِلَالُ بْنُ رَبَاحٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ الْقُرَشِيِّ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْهَاشِمِيُّ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ حَلِيفٌ لِقُرَيْشٍ أَبُو حُذَيْفَةَ بْنُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ الْقُرَشِيُّ حَارِثَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ حَارِثَةُ بْنُ سُرَاقَةَ كَانَ فِي النَّظَّارَةِ خُبَيْبُ بْنُ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ خُنَيْسُ بْنُ حُذَافَةَ السَّهْمِيُّ رِفَاعَةُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ رِفَاعَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُنْذِرِ أَبُو لُبَابَةَ الْأَنْصَارِيُّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ الْقُرَشِيُّ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ أَبُو طَلْحَةَ

الْأَنْصَارِيُّ أَبُو زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ الزُّهْرِيُّ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ الْقُرَشِيُّ سَعِيدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ الْقُرَشِيُّ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيُّ ظُهَيْرُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ وَأَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ الْقُرَشِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ الْهُذَلِيُّ عُتْبَةُ بْنُ مَسْعُودٍ الْهُذَلِيُّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الزُّهْرِيُّ عُبَيْدَةُ بْنُ الْحَارِثِ الْقُرَشِيُّ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ الْأَنْصَارِيُّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْعَدَوِيُّ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْقُرَشِيُّ خَلَّفَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ابْنَتِهِ وَضَرَبَ لَهُ بِسَهْمِهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ الْهَاشِمِيُّ عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ حَلِيفُ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيُّ عَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ الْعَنَزِيُّ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ عُوَيْمُ بْنُ سَاعِدَةَ الْأَنْصَارِيُّ عِتْبَانُ بْنُ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ قُدَامَةُ بْنُ مَظْعُونٍ قَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ الْأَنْصَارِيُّ مُعَاذُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْجَمُوحِ مُعَوِّذُ بْنُ عَفْرَاءَ وَأَخُوهُ مَالِكُ بْنُ رَبِيعَةَ أَبُو أُسَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ مُرَارَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ مَعْنُ بْنُ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ مِسْطَحُ بْنُ أُثَاثَةَ بْنِ عَبَّادِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ مِقْدَادُ بْنُ عَمْرٍو الْكِنْدِيُّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ هِلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ الْأَنْصَارِيُّ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Muhammed ibnu Abdullah el-Hâşimî. İyâs ibnu Bukeyr. Ebu Bekir el-Kuraşi'nin azatlı kölesi Bilâl ibnu Rabâh, Hamza ibnu Abdulmuttalib el-Hâşimî. Kureyş'in yeminli dostu Hâtıb ibnu Ebu Beltea. Ebu Huzeyfe ibnu Utbe ibnu Rabîa el-Kuraşî. Bedir savaşında öldürülen ve savaşta gözcü olan Harise ibnu Rabi el-Ensârî ki bunun adı Hârise ibnu Surâka'dır. Hubeyb ibnu Adiy el-Ensârî. Huneys ibnu Huzâfe es-Sehmî. Rifâa ibnu Râfî el-Ensârî. Rifâa ibnu Abdulmunzir Ebu Lubâbe el-Ensârî. Zübeyr ibnu Avvâm el-Kuraşî. Zeyd ibnu Sehl Ebu Talha el-Ensârî. Ebu Zeyd el-Ensârî. Sa'd ibnu Mâlik ez-Zuhrî. Sa'd ibnu Havle el-Kuraşî. Saîd ibnu Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl el-Kuraşî. Sehl ibnu Huneyf el-Ensârî. Zuheyr ibnu Râfi' el-Ensârî ve kardeşi Muzahhir ibnu Râfi' el-Ensârî. Abdullah ibnu Osman Ebu Bekir Sıddîk el-Kuraşî. Abdullah ibnu Mesud el-Huzelî. Utbe ibnu Mesud el-Huzelî. Abdurrahman ibnu Avf ez-Zuhrî. Ubeyde ibnu Hâris el-Kuraşî. Ubâde ibnu Sâmit el-Ensârî. Ömer ibnul-Hattâb el-Adevî. Osman ibnu Affân el-Kuraşî ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu, hasta olan kızına

bakması için kocası Osman'ı onun yanında bırakmıştı. Onun için Bedir savaşında elde edilen ganimetten pay ayırmıştır. Alî ibnu Ebî Talib el-Hâşimî. Âmir ibnu Luey oğullarının yeminli dostu Amr ibnu Avf. Ukbe ibnu Amr el-Ensârî. Âmir ibnu Rabîa el-Anezî. Âsim ibnu Sabit el-Ensârî. Uveym ibnu Sâide el-Ensârî. İtbân ibnu Mâlik el-Ensârî. Kudâme ibnu Maz'ûn. Katâde ibnu Nu'mân el-Ensârî. Muâz ibnu Amr ibnu Cemûh. Muavviz ibnu Afra ve kardeşi Muâz ibnu Afra. Mâlik ibnu Rabîa Ebu Useyd el-Ensârî. Murâre ibnu Rabî' el-Ensârî. Ma'n ibnu Adiy el-Ensârî. Mistah ibnu Usâse ibnu Abbâd ibnu Muttalib ibnu Abdu Menâf. Zuhre oğulları'nın yeminli dostu olan Mikdâd ibnu Amr el-Kindî. Hilâl ibnu Umeyye el-Ensârî -Allah onlardan razı olsun-

١٤ - بَاب حَدِيثِ بَنِي النَّضِيرِ وَمَخْرَجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فِي دِيَةِ الرَّجُلَيْنِ وَمَا أَرَادُوا مِنْ الْغَدْرِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ كَانَتْ عَلَى رَأْسِ سِتَّةِ أَشْهُرٍ مِنْ وَقْعَةِ بَدْرٍ قَبْلَ أُحُدٍ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا ﴾ وَجَعَلَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ بَعْدَ بِئْرِ مَعُونَةَ وَأُحُدٍ.

14- Nadîr Oğulları Hadîsi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Öldürülen İki Kişinin Diyetini Vermek İçin Nadîr Oğullarından Yardım İstemek İçin Onların Yanına Gitmesi ve Onların da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Suikast Düzenlemek İstemeleri Bâbı

Urve şöyle dedi: Nadîr oğulları[108] savaşı, Bedir savaşından altı ay sonra Uhud savaşından önce meydana gelmiştir.

108 Nadir oğulları, evleri ve hurma bahçeleri Medine'nin etrafında olan Yahudi topluluğudur. Medine'de Yahudîler üç kısım idi: Nadîr oğulları, Kurayza oğulları, Kaynuka oğulları. Bunlar kısmen Medine'nin içinde, kısmen hâricinde ikâmet ederlerdi. Medine'nin sanat, ticaret, ekim ve dikim işlerini ellerine almışlardı. Bu sebeple hepsi de servet sahibi idi. Medine'nin iktisadî hâkimiyeti bunların elinde idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret ettiğinde, bunların dînî hürriyetlerini kabul, mal ve can emniyetlerini korumayı taahhüt etmiş, bunlarla muahede yapmış idi. Bu muahedelerin bir maddesinde mal ve can emniyeti mukaabilinde ve gerektiğinde maddî yardımda bulunmak zikrolunmuştu.Amir oğulları'nın işlediği Maûne Kuyusu faciasından sağ kurtulup Medine'ye gelmekte olan Amr ibn

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Kitap ehlinden inkâr edenleri kendi ülkelerinden ilk sürgünde çıkaran O'dur. Oysa siz (ey müminler), onların çıkacaklarını sanmamıştınız.» Haşr: 2

Muhammed ibnu İshâk, Nadîr oğulları savaşının Maûne Kuyusu olayından ve Uhud savaşından sonra meydana geldiğini söylemiştir.

٤٠٢٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَارَبَتْ النَّضِيرُ وَقُرَيْظَةُ فَأَجْلَى بَنِي النَّضِيرِ وَأَقَرَّ قُرَيْظَةَ وَمَنَّ عَلَيْهِمْ حَتَّى حَارَبَتْ قُرَيْظَةُ فَقَتَلَ رِجَالَهُمْ وَقَسَمَ نِسَاءَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا بَعْضَهُمْ لَحِقُوا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَآمَنَهُمْ وَأَسْلَمُوا وَأَجْلَى يَهُودَ الْمَدِينَةِ كُلَّهُمْ بَنِي قَيْنُقَاعَ وَهُمْ رَهْطُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَيَهُودَ بَنِي حَارِثَةَ وَكُلَّ يَهُودِ الْمَدِينَةِ.

4028- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme karşı Kurayza ve Nadîr

---

Umeyye ed-Damrî, Âmir oğulları'ndan iki kişiye rastgelip, bunlar uyurken şehit olan arkadaşlarının intikamını almak gayretiyle ikisini de öldürmüştü. Medîne'ye geldiğinde bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hata etmişsin! Onlar benden ahd ve emân almışlardı" buyurdu. İşte bunların diyetleri verilecekti. Anlaşma gereğince Nadîr oğulları'ndan yardım isteniyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde Ebu Bekir, Ömer, Alî, Zübeyr, Talha, Sa'd İbn Muâz, Sa'd ibnu Ubâde, Useyd ibn Hudayr da vardı. Nadîr oğulları, evvelâ yardım ederiz dediler. Sonra birer birer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından ayrıldılar. Bir evin duvarı dibinde oturmakta olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerine yukarıdan bir taş bırakmak suretiyle sûikast tertip ettiler. Cibril bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Nadîr oğulları'na on gün içinde Medine'yi terketmelerini emretti. Onlar evvelâ bunu kabul eder göründüler. Sonra münafıkların ve Kurayza oğullan'nın yardım vaadlerinden cesaretlenip Medine'den çıkmamaya yeltendiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara harp ilânıyla kalelerini muhasara etti. İki haftalık muhasaradan sonra bunaldılar. Ve neticede develerinin taşıyabileceği eşyalarıyla Medîne'den çıkıp gitmelerine müsâade edildi.

oğulları savaş açtılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nadîr oğullarını yurtlarından kovmuştur. Kurayza oğullarına ise yurtlarında kalmaları noktasında dokunmayarak onlara lütufta bulundu. Tâ ki Kurayza Yahudileri anlaşmayı bozup savaş ilân edinceye kadar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlarla savaşmış, savaşta erkeklerini öldürmüş, kadınlarını, çocuklarını ve mallarını ganimet olarak Müslümanlar arasında paylaştırmıştır. Onlardan bazıları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme katıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara güvence verdi ve onlar da Müslüman oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'de bulunan bütün Yahudileri dışarı attı. Bunlar: Abdullah ibnu Selâm'ın kabilesi olan Kaynuka oğulları ve Harise oğulları Yahudileridir.[109]

٤٠٢٩ - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ سُورَةُ الْحَشْرِ قَالَ قُلْ سُورَةُ النَّضِيرِ تَابَعَهُ هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ.

4029- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas'a Haşr Sûresi diye söyledim. İbnu Abbas: O sûreyi Nadir Sûresi, olarak söyle, dedi. (Çünkü bu sûre onlar hakkında inmiştir.)
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 4645, 4882, 4883)

٤٠٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخَلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ.

4030- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bazı kimseler hurma ağaçlarını ve mahsullerini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vermişti. Bu durum Kurayza ve Nadîr'i fethedene kadar devam etti. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi

---

109 Yahudiler her zaman olduğu gibi verdikleri ahdi tutmadılar. Medîne'de yayılan İslâmiyet'in nüfuzunun kendi nüfuzlarını gidereceğini anlayarak, Kureyş tarafını tutmuşlardı. Başta en savaşçı olan Kaynuka oğulları olmak üzere, bunların birer birer hadleri bildirilmiştir.

ve sellem onlara o hurma ağaçlarını geri verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2630, 3128, 4120)

٤٠٣١- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبُوَيْرَةُ فَنَزَلَتْ ﴿ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ ﴾.

4031- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir Yahûdî kabilesi olan Nadir oğullarının Buveyre'de bulunan hurmalıklarını yaktı ve kestirdi. Bunun üzerine şu âyet indi:[110]

«Hurma ağaçlarından her neyi kesmiş, yahut kesmeyip kökleri üzerinde dikili bırakmışsanız, o da Allah'ın izniyle ve fâsıkları rezil etmesi içindir.» Haşr: 5 (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2326, 3021, 4032, 4884)

٤٠٣٢- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ أَخْبَرَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ قَالَ وَلَهَا يَقُولُ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ وَهَانَ عَلَى سَرَاةِ بَنِي لُؤَيٍّ حَرِيقٌ بِالْبُوَيْرَةِ مُسْتَطِيرُ قَالَ فَأَجَابَهُ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَدَامَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْ صَنِيعٍ وَحَرَّقَ فِي نَوَاحِيهَا السَّعِيرُ سَتَعْلَمُ أَيُّنَا مِنْهَا بِنُزْهٍ وَتَعْلَمُ أَيُّ أَرْضَيْنَا تَضِيرُ.

4032- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir Yahûdî kabilesi olan Nadir oğullarının Buveyre'de bulunan hurmalıklarını yaktı ve kestirdi. İşte bu Buveyre için şâir Hassan ibnu Sabit şu beyti söyler:

Lüey oğulları, yani Kureyş'in ileri gelenleri, Buveyra hurmalıklarındaki yayılan yangına hiç aldırış etmediler.

---

110 Muhacirlerden bir kısmı diğerini hurma ağacını kesmekten nehyetti ve; bunlar Müslümanların ganimetleridir, dediler. Bunun üzerine Kur'ân-ı Kerîm hurma ağacını kesmeyi yasaklayanı doğrulayan ve kesenin de günah işlememiş olduğunu belirten hükümleri indirdi ve kesmenin de kesmemenin de Allah'ın izni dâiresinde olduğunu ifade etti.

Onun bu şiirine karşılık Ebu Sufyân ibnul-Hâris, Hassân'a şöyle cevap verdi:

Allah bu yakmayı bir yapıcıdan devam ettirsin ve Medîne etrafını da alevli bir ateş yaksın. Yakında bileceksin ki Buveyre'ye hangimiz uzakta olacak! Ve yine bileceksin ki Mekke ve Medîne arazîlerimizden hangisi bununla zarar görecek![111] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2326, 3021, 4031, 4884)

٤٠٣٣ – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ النَّصْرِيُّ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَاهُ إِذْ جَاءَهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ يَسْتَأْذِنُونَ فَقَالَ نَعَمْ فَأَدْخَلَهُمْ فَلَبِثَ قَلِيلًا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عَبَّاسٍ وَعَلِيٍّ يَسْتَأْذِنَانِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا دَخَلَا قَالَ عَبَّاسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا وَهُمَا يَخْتَصِمَانِ فِي الَّذِي أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَنِي النَّضِيرِ فَاسْتَبَّ عَلِيٌّ وَعَبَّاسٌ فَقَالَ الرَّهْطُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرِحْ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخَرِ فَقَالَ عُمَرُ اتَّئِدُوا أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ بِذَلِكَ نَفْسَهُ قَالُوا قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَبَّاسٍ وَعَلِيٍّ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ كَانَ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ فَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ ﴾ فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ أَعْطَاكُمُوهَا

111 Bu muhasaranın devamı üzerine Nadîr oğulları bunalıp emân diledi. Taberî'nın beyânına göre, develerine yükleyip götürebildikleri kadar mal alıp götürmek üzere gitmelerine müsâade edildi. Bunlardan bir kısmı Şam'a, bir kısmı Filistin'de Erîha'ya gitmişlerdir.

وَقَسَمَهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ هَذَا الْمَالُ مِنْهَا فَكَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللّٰهِ فَعَمِلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيَاتَهُ ثُمَّ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَأَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضَهُ أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ فِيهِ بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمْ حِينَئِذٍ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ وَقَالَ تَذْكُرَانِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ فِيهِ كَمَا تَقُولَانِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ فِيهِ لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللّٰهُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهُ سَنَتَيْنِ مِنْ إِمَارَتِي أَعْمَلُ فِيهِ بِمَا عَمِلَ فِيهِ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ أَنِّي فِيهِ صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ جِئْتُمَانِي كِلَاكُمَا وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ فَجِئْتَنِي يَعْنِي عَبَّاسًا فَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ فَلَمَّا بَدَا لِي أَنْ أَدْفَعَهُ إِلَيْكُمَا قُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا عَلَى أَنَّ عَلَيْكُمَا عَهْدَ اللّٰهِ وَمِيثَاقَهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهِ بِمَا عَمِلَ فِيهِ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَمَا عَمِلْتُ فِيهِ مُنْذُ وَلِيتُ وَإِلَّا فَلَا تُكَلِّمَانِي فَقُلْتُمَا ادْفَعْهُ إِلَيْنَا بِذَلِكَ فَدَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا أَفَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَاللّٰهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهِ بِقَضَاءٍ غَيْرِ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهُ فَادْفَعَا إِلَيَّ فَأَنَا أَكْفِيكُمَاهُ.

4033- Malik ibnu Evs ibnu Hadsân en-Nasrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ömer ibnul-Hattâb'ın yanında oturmakta iken yanına kapıcısı Yerfa' geldi ve:

-Osman ibnu Affân, Abdurrahman ibnu Avf, Zübeyr, Sa'd ibnu Ebî Vakkas seninle görüşmek için izin istiyorlar, dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara izin verdi.

Akabinde onlar içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Sonra Yerfa' da biraz oturdu. Sonra:

-Alî ve Abbas senin yanına girmek için izin istiyorlar. Onlara izin verir misin? dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara da izin verdi.

Akabinde ikisi de içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Akabinde Abbas, Ömer'e:

-Ey Müminlerin Emîri! Benimle şu Alî arasında bir hüküm ver, dedi.

Alî ile Abbas, Allah'ın, Rasûlü'ne Benu'n-Nadîr'den fey[112] olarak verdiği mallar hususunda aralarında ihtilâf etmişlerdi. Abbas'ın bu sözü üzerine Osman ve arkadaşları:

-Ey Müminlerin Emîri, bu ikisi arasında hükmet ve bunların birini diğerinden rahat ettir, dediler. Ömer:

-Yavaş ve sabırlı olun! Gök ve yer izniyle duran Allah hakkı için size sorarım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Bizler mîras bırakmayız, biz ne bırakmışsak sadakadır" buyurduğunu biliyor musunuz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununla kendisini kastetmektedir. Orada bulunanlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylemiştir, dediler.

Bunun üzerine Ömer, Alî ve Abbas'a yönelerek şöyle dedi:

-Allah hakkı için ikinize soruyorum: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözü söylemiş olduğunu biliyor musunuz? dedi. Onlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözü söylemiştir, dediler. Ömer:

-Ben size bu işten tahdîs ediyorum: Muhakkak ki Allah bu fey' malı hakkında başka hiçbir kimseye vermediği bir şeyi kendi Rasûlü'ne tahsis etmiştir, dedi. Sonra da şu âyeti okudu:

«Allah'ın, onların mallarından Rasûlü'ne verdiği ganimete, siz ne at koşturdunuz, ne de sürdünüz. Fakat Allah, peygamberlerini dilediği kimselere musallat eder. Allah, her şeye kadirdir.» Haşr: 6

---

112 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e has olup dilediği gibi ondan tasarruf ederdi. Fey', kâfirlerden savaş olmaksızın alınan mal olup ganimet dışında cizye, haraç ve ticaret malları vergilerinin genel adıdır. Kâfirlerden bu isim altında alınan mallardır.

İşte bu Allah'ın Rasûlü'ne hâs oldu. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu malları sizleri dışarıda bırakarak alıp toplamadı ve onu sırf kendisine tahsîs etmedi, muhakkak bu ganimet mallarını sizlere vermiş ve onu size dağıtmıştır. Nihayet o ganimetten şu mal arta kalmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu ganimet malından kendi ailesinin bir senelik nafakasını ayırıp verirdi. Sonra geri kalanını alır ve onu Allah'ın malı, bir vakıf kılar Müslümanların işlerine tahsîs eder idi.

İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendi hayatında bu malları böyle kullandı. Allah hakkı için size soruyorum: Siz bunu biliyor musunuz? Onlar:

-Evet, böyle biliyoruz, dediler. Sonra Alî ile Abbas'a döndü ve:

-Sizlere Allah hakkı için soruyorum: Siz de bunu böyle biliyor musunuz? diye sordu.

Ukayl, İbnu Şihâb'dan şunu ziyâde etti:

-Onlar da evet dediler. Ömer şöyle dedi:

-Sonra Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdi. Ebu Bekir:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin velîsiyim, dedi ve Ebu Bekir bu malları teslim aldı ve o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı gibi tasarruf etti. Allah bilir ki, Ebu Bekir bu hususta doğru sözlüdür, itaatlidir, doğru yoldadır, hakka uyucudur. Sonra Allah, Ebu Bekir'i vefat ettirdi. Bu sefer ben Ebu Bekir'in velîsi oldum. Ve o malları teslim aldım, emirliğimin iki senesinde o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ve Ebu Bekir'in yaptığı gibi tasarruf ediyordum. Allah biliyor ki, ben de bu tasarruf hususunda doğru sözlü, itaatli, doğru yolda yürüyen ve hakka uyucu idim. Sonra siz ikiniz bana geldiniz, benimle konuştunuz. Sözünüz bir, işiniz birdir. Ey Abbas, sen bana geldin, kardeşinin oğlu tarafından mîras hisseni istiyordun. Ve bana Alî de geldi; o da karısı Fâtıma'nın babasının mîrasından olan payını istiyordu. Ben de sizlere: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Biz peygamberler miras bırakmayız. Biz ne bırakırsak sadakadır, mülkiyeti Beytül-Mal'a aittir" buyurdu, dedim.

Müteakiben o malı size aynı şartla yani mülkiyeti Beytül-Mal'a, tasarrufu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir devrindeki gibi olmak şartıyla teslîm etmek fikri bana zahir olunca:

-İsterseniz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tasarrufu, Ebu

Bekir'in tasarrufu ve mallara velî olduğum zamandan beri benim tasarruf edegeldiğim gibi tasarruf edeceğinize dâir Allah'ın ahdi ve mîsâkı üzerinize olmak şartıyla o malları size teslîm edeyim, dedim. Sizler:

-Bu şart ile onları bize teslîm et, dediniz. Ben de malları size teslîm ettim. Şimdi Allah hakkı için ey topluluk sizlere soruyorum:

-Ben bu malları bu şartla Alî ile Abbas'a teslîm ettim mi? dedi. Topluluk:

-Evet, teslîm ettin, dediler. Sonra Ömer, Alî ile Abbas'a yöneldi ve:

-Vallahi ben o malları bu şartla sizlere teslîm ettim mi? dedi. Onlar da:

-Evet, diye cevap verdiler. Ömer:

-Öyleyken, benden bundan başka bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve yer, izni ve emriyle durmakta olan Allah'a yemin ediyorum ki, ben o mallar hakkında bundan başka bir hüküm vermem. Bu şartlar içinde bu malları kullanmaktan ileride acze düşerseniz, onları bana geri veriniz; ben onları sizin yerinize velâyet yolu üzere tasarruf ederim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2904, 3094, 4885, 5357, 6728, 7305)

٤٠٣٤ - قَالَ فَحَدَّثْتُ هَذَا الْحَدِيثَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ صَدَقَ مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ أَنَا سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُولُ أَرْسَلَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ يَسْأَلْنَهُ ثُمُنَهُنَّ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُنْتُ أَنَا أَرُدُّهُنَّ فَقُلْتُ لَهُنَّ أَلَا تَتَّقِينَ اللَّهَ أَلَمْ تَعْلَمْنَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ بِذَلِكَ نَفْسَهُ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَالِ فَانْتَهَى أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مَا أَخْبَرْتُهُنَّ قَالَ فَكَانَتْ هَذِهِ الصَّدَقَةُ بِيَدِ عَلِيٍّ مَنَعَهَا عَلِيٌّ عَبَّاسًا فَغَلَبَهُ عَلَيْهَا ثُمَّ كَانَ بِيَدِ حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ بِيَدِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ بِيَدِ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ وَحَسَنِ بْنِ حَسَنٍ كِلَاهُمَا كَانَا يَتَدَاوَلَانِهَا ثُمَّ بِيَدِ زَيْدِ بْنِ حَسَنٍ وَهِيَ صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقًّا.

4034- Zuhrî şöyle dedi: Ben bu hadisi Urve ibnu Zübeyr'e bildir-

dim. O şöyle dedi:

Mâlik ibnu Evs doğru söyledi. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe'den şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımları, Osman'ı Ebu Bekir'e gönderip, Allah'ın kendi Rasûlü'ne bahşettiği ganimet mallarından sekizde birini istiyorlardı. Ben ise onların bu isteklerine karşı çıkıyor ve şöyle diyordum: Allah'tan korkmaz mısınız? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim mal olarak geride bıraktıklarımız sadakadır. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin ancak bu maldan yerler" buyurduğunu bilmez misiniz?

Benim söylediğim bu söz üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarını bu isteklerini bıraktılar. Bu sadaka Ali'nin elinde idi. Abbas'ı bu mala müdahale etmesinden yasakladı ve ona bu konuda galebe çaldı. Sonra bu mal Ali'nin oğlu Hasan'a geçti. Sonra Ali'nin oğlu Hüseyin' geçti. Sonra Hüseyin'in oğlu Ali'ye ve Hasan'ın oğlu Hasan'a geçti ve her ikisi de bu maldan faydalanmışlardır. Sonra bu mal, Hasan'ın oğlu Zeyd'in kontrolüne geçmiştir. Hakîkaten bu mal Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sadakası olarak idare olundu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6727, 6730)

٤٠٣٥ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام وَالْعَبَّاسَ أَتَيَا أَبَا بَكْرٍ يَلْتَمِسَانِ مِيرَاثَهُمَا أَرْضَهُ مِنْ فَدَكٍ وَسَهْمَهُ مِنْ خَيْبَرَ.

4035- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fâtıma ve Abbas -Allah onlardan razı olsun- Ebu Bekir'e gelip Fedek arazîsinden miraslarını ve Hayber'den paylarını istiyorlardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3092, 3711, 4240, 6725)

٤٠٣٦ – فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ فِي هَذَا الْمَالِ وَاللَّهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي .

4036- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız şeyler sadakadır. Muhammed ailesi ancak bu maldan yerler."

Ebu Bekir şöyle dedi: Vallahi, bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin akrabalarına hizmet etmek, kendi akrabalarıma yardım edip hizmet etmekten daha sevimlidir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3712, 4241, 6726)

١٥ - بَاب قَتْلِ كَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ

15- Ka'b İbnu Eşref'in[113] Öldürülmesi Bâbı

٤٠٣٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَامَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأْذَنْ لِي أَنْ أَقُولَ شَيْئًا قَالَ قُلْ فَأَتَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ قَدْ سَأَلَنَا صَدَقَةً وَإِنَّهُ قَدْ عَنَّانَا وَإِنِّي قَدْ أَتَيْتُكَ

113 Ka'b İbnu'l-Eşref, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ın aleyhine hicviyeler düzüyor ve bunlarla Kureyş kâfirlerini, ona karşı tahrik ediyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret ettiği zaman, şehrin ahalisi kozmopolitti: Bir kısmı Müslüman, bir kısmı putlara tapan müşrik, bir kısmı da Yahudi idi. Yahudiler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabına rahatsızlık veriyorlardı. Cenab-ı Hakk, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sabır ve af emrediyordu. Allah şu âyeti onlar hakkında inzâl buyurmuş idi."Hiç şüphesiz, sizden önce kitap verilenlerden ve Allah'a eş koşanlardan çok üzücü sözler işiteceksiniz. Sabreder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız bilin ki, bu üzerinizde sebat edilecek işlerdendir" (Âl-i İmrân 186).Ka'b İbnu'l-Eşref, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e eza vermekten bir türlü vazgeçmiyordu. Sonunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd İbnu Mu'âz'a, onu öldürecek birini yollamasını emretti. Onu Muhammed İbnu Mesleme öldürdü. Ka'b öldürülünce, Yahudiler ve müşrikler çok korktular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek: "Arkadaşımızı geceleyin kapısını çalarak öldürdüler" dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara Ka'bu'l-Eşref'in geçmişte söylediklerini hatırlattı. Sonra da hepsini kendisiyle onlar arasında yapılacak ve sıkıntıları sona erdirecek bir antlaşma imzalamaya çağırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlarla kendisi ve bütün Müslümanlar arasında muteber olacak yazılı bir antlaşma yaptı.

أَسْتَسْلِفُكَ قَالَ وَأَيْضًا وَاللَّهِ لَتَمَلُّنَّهُ قَالَ إِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاهُ فَلَا نُحِبُّ أَنْ نَدَعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى أَيِّ شَيْءٍ يَصِيرُ شَأْنُهُ وَقَدْ أَرَدْنَا أَنْ تُسْلِفَنَا وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ و حَدَّثَنَا عَمْرٌو غَيْرَ مَرَّةٍ فَلَمْ يَذْكُرْ وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ أَوْ فَقُلْتُ لَهُ فِيهِ وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ فَقَالَ أُرَى فِيهِ وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ فَقَالَ نَعَمِ ارْهَنُونِي قَالُوا أَيَّ شَيْءٍ تُرِيدُ قَالَ ارْهَنُونِي نِسَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُكَ نِسَاءَنَا وَأَنْتَ أَجْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ فَارْهَنُونِي أَبْنَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُكَ أَبْنَاءَنَا فَيُسَبُّ أَحَدُهُمْ فَيُقَالُ رُهِنَ بِوَسْقٍ أَوْ وَسْقَيْنِ هَذَا عَارٌ عَلَيْنَا وَلَكِنَّا نَرْهَنُكَ اللَّأْمَةَ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي السِّلَاحَ فَوَاعَدَهُ أَنْ يَأْتِيَهُ فَجَاءَهُ لَيْلًا وَمَعَهُ أَبُو نَائِلَةَ وَهُوَ أَخُو كَعْبٍ مِنَ الرَّضَاعَةِ فَدَعَاهُمْ إِلَى الْحِصْنِ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ أَيْنَ تَخْرُجُ هَذِهِ السَّاعَةَ فَقَالَ إِنَّمَا هُوَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ وَأَخِي أَبُو نَائِلَةَ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو قَالَتْ أَسْمَعُ صَوْتًا كَأَنَّهُ يَقْطُرُ مِنْهُ الدَّمُ قَالَ إِنَّمَا هُوَ أَخِي مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ وَرَضِيعِي أَبُو نَائِلَةَ إِنَّ الْكَرِيمَ لَوْ دُعِيَ إِلَى طَعْنَةٍ بِلَيْلٍ لَأَجَابَ قَالَ وَيُدْخِلُ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ مَعَهُ رَجُلَيْنِ قِيلَ لِسُفْيَانَ سَمَّاهُمْ عَمْرٌو قَالَ سَمَّى بَعْضَهُمْ قَالَ عَمْرٌو جَاءَ مَعَهُ بِرَجُلَيْنِ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو أَبُو عَبْسِ بْنُ جَبْرٍ وَالْحَارِثُ بْنُ أَوْسٍ وَعَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ قَالَ عَمْرٌو جَاءَ مَعَهُ بِرَجُلَيْنِ فَقَالَ إِذَا مَا جَاءَ فَإِنِّي قَائِلٌ بِشَعَرِهِ فَأَشَمُّهُ فَإِذَا رَأَيْتُمُونِي اسْتَمْكَنْتُ مِنْ رَأْسِهِ فَدُونَكُمْ فَاضْرِبُوهُ وَقَالَ مَرَّةً ثُمَّ أُشِمُّكُمْ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ مُتَوَشِّحًا وَهُوَ يَنْفَحُ مِنْهُ رِيحُ الطِّيبِ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ رِيحًا أَيْ أَطْيَبَ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو قَالَ عِنْدِي أَعْطَرُ نِسَاءِ الْعَرَبِ وَأَكْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ عَمْرٌو فَقَالَ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَشُمَّ رَأْسَكَ قَالَ نَعَمْ فَشَمَّهُ ثُمَّ أَشَمَّ أَصْحَابَهُ ثُمَّ قَالَ أَتَأْذَنُ لِي قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا اسْتَمْكَنَ مِنْهُ قَالَ دُونَكُمْ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ.

4037- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ka'b ibnu Eşrefi kim öldürür? Çünkü o, Allah'a ve Rasûlü'ne eza etmiştir." Muhammed ibnu Mesleme:

-Benim onu öldürmemi ister misin ey Allah'ın Rasûlü? dedi. Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Evet" dedi. Muhammed ibnu Mesleme, Ka'b ibnu Eşref'in yanına geldi ve ona dedi ki:

-Bu Muhammed bizim üzerimize bazı emir yasaklar yükledi. Üstelik bizden de sadaka vermemizi istiyor. Ka'b ibnu Eşref:

-Yine vallahi sizler O'ndan bıkacaksınız, dedi. Muhammed ibnu Esleme şöyle dedi:

-Bizler bir kere O'na tâbi olduk ve sonunun ne olacağını görmek için de O'nun yanından ayrılmayı hoş görmedik. Biz şimdi senden bize bir deve veya iki deve yükü ödünç vermeni istiyoruz.

Ka'b şöyle dedi: Evet, size bu istediğinizi veririm, ancak bana bunun karşılığında rehin verin.

-Sana neyi rehin vermemizi istiyorsun? dediler.

Ka'b: Bana kadınlarınızı rehin olarak verin, dedi.

-Sen Araplar içinde en güzeli olduğun hâlde biz sana kadınlarımızı nasıl rehin bırakalım? dediler.

Ka'b: Öyleyse oğullarınızı bana rehin verin, dedi.

-Oğullarımızı sana nasıl rehin olarak bırakırız? Sonra bunların biri hakkında "Bir veya iki deve yükü hurma karşılığında rehin olunan" diye sövülür. Bu da bize ebedî bir ardır. Ancak biz sana silâhlarımızı rehin bırakalım, dediler.

Ka'b bunu kabul etti ve onlara kendisine gelmeleri için randevu verdi. Muhammed ibnu Mesleme, Ka'b'ın süt kardeşi Ebu Nâile beraber geceleyin Ka'b'ın yanına geldiler ve kalesinin dışından ona seslendiler. Ka'b onları karşılamak için aşağı indi. Hanımı ona dedi ki: Bu saatte nereye çıkıyorsun? Ka'b: Gelenler, Muhammed ibnu Mesleme ve kardeşim Ebu Nâile'dir. Hanımı dedi ki: Ben, kendisinden kan damlayan bir ses işitiyorum. Ka'b: Gelenler ancak kardeşim Muhammed ibnu Mesleme ile süt kardeşim Ebu Nâile'dir. Hem şüphesiz kerîm olan insan, şayet geceleyin kılıç darbesine çağırılsa bile o çağrıya muhakkak icabet eder, dedi.

Muhammed ibnu Mesleme beraberinde içeriye iki kişi daha soktu. Sufyân'a: Amr ibnu Dînâr onların isimlerini söyledi mi? diye soruldu. O da: Bâzısının ismini söyledi, dedi. Amr: Beraberinde iki kişi getirdi, dedi. Amr'dan başka râvîler ise: İçeri girenleri Ebu Abs ibnu Cebr, Hâris ibnu

Evs, Abbâd ibnu Bişr diye isimlerini saydılar.

Amr dedi ki: İbnu Mesleme beraberinde iki kişiyi getirdi. Onlara: Ka'b gelince, ben onun saçını tutup koklarım. Benim onun kafasını tuttuğumu gördüğünüzde siz gelin ve onun boynunu kılıçla vurursunuz. Bir keresinde İbnu Mesleme arkadaşlarına: Ka'b'ın başını size de koklatırım, dedi.

Ka'b ibnul-Eşref güzel giyimli ve silâhlarını kuşanmış olduğu hâlde etrafına hoş koku saçarak misafirlerin yanına indi. Bunun üzerine İbnu Mesleme: Ben bu günkü gibi güzel koku duymadım, dedi. Ka'b: Arabın en güzel kokulu ve en asîl kadınları benim yanımda yaşıyor, dedi. Muhammed ibnu Mesleme: Başını saçını koklamama izin verir misin? dedi. Ka'b: Evet izin veririm, dedi. İbnu Mesleme kendisi kokladı, sonra arkadaşlarına da koklattı. Sonra: Bana bir daha koklamaya izin verir misin? dedi. Ka'b: Evet, dedi. İbnu Mesleme, Ka'b ibnul-Eşref'in başını sıkıca tuttu ve: Haydi gelin ve onun boynunu vurun, dedi. Onlar da Ka'b ibnul-Eşref'i öldürdüler ve gelip bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdiler. Bu suretle İbnul-Eşref'i öldürdüler. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip haber verdiler.[114] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2510, 3031, 3032)

١٦ – بَاب قَتْلِ أَبِي رَافِعٍ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ أَبِي الْحُقَيْقِ

16- Ebu Râfi' Abdullah İbnu Ebil-Hukayk'ın Öldürülmesi Bâbı

وَيُقَالُ سَلَّامُ بْنُ أَبِي الْحُقَيْقِ كَانَ بِخَيْبَرَ وَيُقَالُ فِي حِصْنٍ لَهُ بِأَرْضِ الْحِجَازِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ هُوَ بَعْدَ كَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ.

Ona Sellâm ibnu Ebil-Hukayk da denilir. Yahudî olan Ebu Râfi[115] Hayber'de yaşardı. Onun Hicaz topraklarında bir kalenin içinde yaşadığı

114 Kâb'ı öldüren mücahidler, onun başını bir yem torbasının içine koyarak Medine'ye getirmişlerdi. Bu suretle İslâm'da ilk naklolunan düşman başı, Ka'b'ın başıdır, denilmiştir. Ka'b'ın öldürülmesi, hicretin üçüncü yılı Ramazanında vâki' olmuştur.

115 Ensar'dan olan Evs ve Hazrec kabileleri tıpkı iki koçun çekişmesi gibi birbirleriyle yarış hâlinde idiler. Şöyle ki her ne zaman Evs Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için bir şeyler yapacak olsa Hazrecliler "Vallahi bu fazilet hususunda bizi geçemeyeceksiniz; çünkü bunun bir benzerini de biz yapacağız" derler ve gerçek-

söylenir.

Zuhrî şöyle dedi: Ebu Râfi'in öldürülmesi, Ka'b ibnul-Eşref'in öldürülmesinden sonra olmuştur.

٤٠٣٨ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَهْطًا إِلَى أَبِي رَافِعٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكٍ بَيْتَهُ لَيْلًا وَهُوَ نَائِمٌ فَقَتَلَهُ.

4038- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem küçük bir topluluğu Ebu Râfi'e gönderdi. Abdullah ibnu Atik, geceleyin Ebu Râfi' uyurken evine girdi ve onu öldürdü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3022, 3023, 4039, 4040)

٤٠٣٩ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي رَافِعٍ الْيَهُودِيِّ رِجَالًا مِنْ الْأَنْصَارِ فَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَتِيكٍ وَكَانَ أَبُو

---

ten de onların yaptıklarına benzer bir şey yapmadıkça rahatlayamazlardı. diğer taraftan bu durum aynıyla Evs kabilesi için de geçerliydi. Onlar da Hazreclilerin yaptığının benzerini yapmadıkça rahat edemezlerdi. Evs kabilesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e olan düşmanlığından dolayı Ka'b b. Eşref'i öldürdüklerinde Hazrec mensupları "Allah'a yemin ederiz ki fazilet yönünden bizi geçmenize müsaade etmeyeceğiz!" dediler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e düşmanlık hususunda Ka'b b. Eşref'e denk birisini aramaya koyuldular. Sonunda İbn Ebi'l-Hukayk üzerinde karar kıldılar. Bu kişi Hayber'de oturmaktaydı. Hazrecliler onu öldürmek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den izin istediler. Kendilerine izin verildi. Bunun üzerine Hazrec'in Beni Selîme kabilesinden dört ve onların yeminlileri olan Eslem kabilesinden de bir kişi olmak üzere bu iş için beş kişi seçildi. Bunlar Abdullah b. Atîk, Mes'ud b. Sinan, Abdullah b. Üneys, Ebu Katâde el-Hâris b. Rib'î ve Huzâî b. Esved idi. Bu sonuncusu Eslem'den olan bir kişidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içlerinden Abdullah b. Atîk'i onlara başkan yaptı ve kendilerine "Sakın kadınlarla çocuklara dokunmayınız!" diye de sıkı sıkı tembihte bulundu. Bu beş kişi Hayber'e doğru yola çıkıp geceleyin oraya vardılar. Ve öldürdüler döndüler.

رَافِعٍ يُؤْذِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُعِينُ عَلَيْهِ وَكَانَ فِي حِصْنٍ لَهُ بِأَرْضِ الْحِجَازِ فَلَمَّا دَنَوْا مِنْهُ وَقَدْ غَرَبَتْ الشَّمْسُ وَرَاحَ النَّاسُ بِسَرْحِهِمْ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لِأَصْحَابِهِ اجْلِسُوا مَكَانَكُمْ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ وَمُتَلَطِّفٌ لِلْبَوَّابِ لَعَلِّي أَنْ أَدْخُلَ فَأَقْبَلَ حَتَّى دَنَا مِنْ الْبَابِ ثُمَّ تَقَنَّعَ بِثَوْبِهِ كَأَنَّهُ يَقْضِي حَاجَةً وَقَدْ دَخَلَ النَّاسُ فَهَتَفَ بِهِ الْبَوَّابُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ أَنْ تَدْخُلَ فَادْخُلْ فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُغْلِقَ الْبَابَ فَدَخَلْتُ فَكَمَنْتُ فَلَمَّا دَخَلَ النَّاسُ أَغْلَقَ الْبَابَ ثُمَّ عَلَّقَ الْأَغَالِيقَ عَلَى وَتِدٍ قَالَ فَقُمْتُ إِلَى الْأَقَالِيدِ فَأَخَذْتُهَا فَفَتَحْتُ الْبَابَ وَكَانَ أَبُو رَافِعٍ يُسْمَرُ عِنْدَهُ وَكَانَ فِي عَلَالِيَّ لَهُ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْهُ أَهْلُ سَمَرِهِ صَعِدْتُ إِلَيْهِ فَجَعَلْتُ كُلَّمَا فَتَحْتُ بَابًا أَغْلَقْتُ عَلَيَّ مِنْ دَاخِلٍ قُلْتُ إِنْ الْقَوْمُ نَذِرُوا بِي لَمْ يَخْلُصُوا إِلَيَّ حَتَّى أَقْتُلَهُ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ فِي بَيْتٍ مُظْلِمٍ وَسْطَ عِيَالِهِ لَا أَدْرِي أَيْنَ هُوَ مِنْ الْبَيْتِ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ قَالَ مَنْ هَذَا فَأَهْوَيْتُ نَحْوَ الصَّوْتِ فَأَضْرِبُهُ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ وَأَنَا دَهِشٌ فَمَا أَغْنَيْتُ شَيْئًا وَصَاحَ فَخَرَجْتُ مِنْ الْبَيْتِ فَأَمْكُثُ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ دَخَلْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ مَا هَذَا الصَّوْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ فَقَالَ لِأُمِّكَ الْوَيْلُ إِنَّ رَجُلًا فِي الْبَيْتِ ضَرَبَنِي قَبْلُ بِالسَّيْفِ قَالَ فَأَضْرِبُهُ ضَرْبَةً أَثْخَنَتْهُ وَلَمْ أَقْتُلْهُ ثُمَّ وَضَعْتُ ظُبَةَ السَّيْفِ فِي بَطْنِهِ حَتَّى أَخَذَ فِي ظَهْرِهِ فَعَرَفْتُ أَنِّي قَتَلْتُهُ فَجَعَلْتُ أَفْتَحُ الْأَبْوَابَ بَابًا بَابًا حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى دَرَجَةٍ لَهُ فَوَضَعْتُ رِجْلِي وَأَنَا أُرَى أَنِّي قَدْ انْتَهَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَوَقَعْتُ فِي لَيْلَةٍ مُقْمِرَةٍ فَانْكَسَرَتْ سَاقِي فَعَصَبْتُهَا بِعِمَامَةٍ ثُمَّ انْطَلَقْتُ حَتَّى جَلَسْتُ عَلَى الْبَابِ فَقُلْتُ لَا أَخْرُجُ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَعْلَمَ أَقَتَلْتُهُ فَلَمَّا صَاحَ الدِّيكُ قَامَ النَّاعِي عَلَى السُّورِ فَقَالَ أَنْعَى أَبَا رَافِعٍ تَاجِرَ أَهْلِ الْحِجَازِ فَانْطَلَقْتُ إِلَى أَصْحَابِي فَقُلْتُ النَّجَاءَ فَقَدْ قَتَلَ اللَّهُ أَبَا رَافِعٍ فَانْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ ابْسُطْ رِجْلَكَ فَبَسَطْتُ رِجْلِي فَمَسَحَهَا فَكَأَنَّهَا لَمْ أَشْتَكِهَا قَطُّ.

4039- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ensâr'dan bir grubu Yahudî olan Ebu Râfi'yi öldürmeleri için gönderdi. Abdullah ibnu Atik'i de onların başına emir tayin etti. Ebu Râfi', Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ezâ eder ve O'nun aleyhi yardım ederdi. Hicaz toprakları olan Hayber de bir kalenin içinde yaşardı.

Abdullah ibnu Atîk ile arkadaşları kaleye yaklaştıklarında güneş batmıştı. İnsanlar da hayvanlarının otlatma yerinden dönüyorlardı. Abdullah ibnu Atîk arkadaşlarına dedi ki: Siz yerinizde oturun. Ben Ebu Râfi'in kalesine gideyim. Kale kapıcılarına nezakette bulunayım ki belki kalenin içine girebilirim.

Kale kapısına doğru yürüyerek kapıya yaklaştı. Sonra elbisesiyle yüzünü kapattı. Sanki o hacetini gideriyordu. İnsanlar kale kapısından içeriye girmişlerdi. Bu sırada kale kapıcısı: Ey Allah'ın kulu, kaleye girmek istersen hemen gir! Ben kapıyı kapatmak istiyorum, diye bağırdı. Ben de kaleye girdim ve bir yere gizlendim. İnsanlar kaleye girince kapıcı kapıyı kapattı ve kale kapısının anahtarını bir direğe astı. Ben gizlendiğim yerden çıktım ve anahtarları alıp kale kapısını açtım. Ebu Râfi'nin yanında ve onun odasında gece konuşmaları olurdu. Bu konuşma sona erip insanlar onun yanından ayrılınca odasının bulunduğu yere doğru çıktım ve her geçtiğim kapıyı arkasında kilitledim. Kendi kendime dedim ki: Şayet bunlar beni tanırlarsa benim Ebu Râfi'yi öldürmeme fırsat vermezler. Ebu Rafi'nin odasına geldim. O, karanlık bir odada ailesinin ortasında idi. Onun evin neresinde olduğunu bilmiyordum. O yüzden: Ebu Rafi, diye seslendim. Kim o, dedi. Ben hemen sesin olduğu tarafa doğru yöneldim ve kılıçla ona vurmaya başladım. Ben o esnada korku içindeydim ve onu öldüremedim. Ebu Rafi bağırmaya başladı. Ben hemen evden dışarıya çıktım ve evden uzak olmayan bir yerde gizlendim. Bir müddet bekledikten sonra tekrar içeri girdim ve dedim ki: Ey Ebu Rafi! Bu ses de neyin nesi?

-Anası cehenneme giresice! Biraz önce evime giren bir adam bana kılıcıyla saldırdı.

Abdullah ibnu Atîk dedi ki: Ben ona kılıcımla tekrar vurdum, ancak yine ölmeyince kılıcın keskin ucunu onun karnına bastım. Bunun üzerine Ebu Râfi' sırt üstü devrildi. Ben onu öldürdüğümü anladım. Bundan sonra kapıları birer birer açtım ve kale merdivenine ulaştım. Merdivenden inerken yere ulaştığımı zannederek adımımı attım ve düşerek incik kemiğimi kırdım. Bir sargıyla inciğimi sardım. Gidip kapının yanına oturdum. Kendi kendime dedim ki: Onu öldürdüğümü kesin öğrenmeden önce bu-

radan çıkmayacağım. Sabah olup da horoz ötmeye başlayınca ölü ilâncısı kale sûrlarının üstüne çıktı ve:

-Hicaz ehlinin taciri Ebu Rafi' öldü, diye ilân etti. Bunun üzerine ben de arkadaşlarımla beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittim ve Ebu Rafi'i öldürdüğümü bildirdim. Ayağımın kırıldığını görünce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Ayağını uzat" buyurdu. Ben de ayağımı uzattım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağıma elini sürdü. Ayağım sanki hiç sakatlanmamış gibi oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3022, 3023, 4038, 4040)

٤٠٤٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحٌ هُوَ ابْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي رَافِعٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَتِيكٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُتْبَةَ فِي نَاسٍ مَعَهُمْ فَانْطَلَقُوا حَتَّى دَنَوْا مِنْ الْحِصْنِ فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكٍ امْكُثُوا أَنْتُمْ حَتَّى أَنْطَلِقَ أَنَا فَأَنْظُرَ قَالَ فَتَلَطَّفْتُ أَنْ أَدْخُلَ الْحِصْنَ فَفَقَدُوا حِمَارًا لَهُمْ قَالَ فَخَرَجُوا بِقَبَسٍ يَطْلُبُونَهُ قَالَ فَخَشِيتُ أَنْ أُعْرَفَ قَالَ فَغَطَّيْتُ رَأْسِي وَجَلَسْتُ كَأَنِّي أَقْضِي حَاجَةً ثُمَّ نَادَى صَاحِبُ الْبَابِ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ فَلْيَدْخُلْ قَبْلَ أَنْ أُغْلِقَهُ فَدَخَلْتُ ثُمَّ اخْتَبَأْتُ فِي مَرْبِطِ حِمَارٍ عِنْدَ بَابِ الْحِصْنِ فَتَعَشَّوْا عِنْدَ أَبِي رَافِعٍ وَتَحَدَّثُوا حَتَّى ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنْ اللَّيْلِ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ فَلَمَّا هَدَأَتْ الْأَصْوَاتُ وَلَا أَسْمَعُ حَرَكَةً خَرَجْتُ قَالَ وَرَأَيْتُ صَاحِبَ الْبَابِ حَيْثُ وَضَعَ مِفْتَاحَ الْحِصْنِ فِي كَوَّةٍ فَأَخَذْتُهُ فَفَتَحْتُ بِهِ بَابَ الْحِصْنِ قَالَ قُلْتُ إِنْ نَذِرَ بِي الْقَوْمُ انْطَلَقْتُ عَلَى مَهَلٍ ثُمَّ عَمَدْتُ إِلَى أَبْوَابِ بُيُوتِهِمْ فَغَلَّقْتُهَا عَلَيْهِمْ مِنْ ظَاهِرٍ ثُمَّ صَعِدْتُ إِلَى أَبِي رَافِعٍ فِي سُلَّمٍ فَإِذَا الْبَيْتُ مُظْلِمٌ قَدْ طَفِئَ سِرَاجُهُ فَلَمْ أَدْرِ أَيْنَ الرَّجُلُ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ فَعَمَدْتُ نَحْوَ الصَّوْتِ فَأَضْرِبُهُ وَصَاحَ فَلَمْ تُغْنِ شَيْئًا قَالَ ثُمَّ جِئْتُ كَأَنِّي أُغِيثُهُ فَقُلْتُ مَا لَكَ يَا أَبَا رَافِعٍ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي فَقَالَ أَلَا أُعْجِبُكَ لِأُمِّكَ الْوَيْلُ دَخَلَ عَلَيَّ رَجُلٌ فَضَرَبَنِي بِالسَّيْفِ قَالَ

فَعَمَدْتُ لَهُ أَيْضًا فَأَضْرِبُهُ أُخْرَى فَلَمْ تُغْنِ شَيْئًا فَصَاحَ وَقَامَ أَهْلُهُ قَالَ ثُمَّ جِئْتُ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي كَهَيْئَةِ الْمُغِيثِ فَإِذَا هُوَ مُسْتَلْقٍ عَلَى ظَهْرِهِ فَأَضَعُ السَّيْفَ فِي بَطْنِهِ ثُمَّ أَنْكَفِئُ عَلَيْهِ حَتَّى سَمِعْتُ صَوْتَ الْعَظْمِ ثُمَّ خَرَجْتُ دَهِشًا حَتَّى أَتَيْتُ السُّلَّمَ أُرِيدُ أَنْ أَنْزِلَ فَأَسْقُطُ مِنْهُ فَانْخَلَعَتْ رِجْلِي فَعَصَبْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُ أَصْحَابِي أَحْجُلُ فَقُلْتُ انْطَلِقُوا فَبَشِّرُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَسْمَعَ النَّاعِيَةَ فَلَمَّا كَانَ فِي وَجْهِ الصُّبْحِ صَعِدَ النَّاعِيَةُ فَقَالَ أَنْعَى أَبَا رَافِعٍ قَالَ فَقُمْتُ أَمْشِي مَا بِي قَلَبَةٌ فَأَدْرَكْتُ أَصْحَابِي قَبْلَ أَنْ يَأْتُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَشَّرْتُهُ.

4040- Berâ ibnu Azib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Abdullah ibnu Atîk ve Abdullah ibnu Utbe'yi bazı kimselerle beraber Ebu Rafi'yi öldürmeye göderdi. Onlar Ebu Rafi'nin bulunduğu kaleye doğru yola çıktılar. Abdullah ibnu Atîk arkadaşlarına dedi ki: Sizler burada durun, ben gidip bakayın.

Abdullah ibnu Atîk şöyle dedi: Ben gittim ve kaleye girmek için nizik hareket ettim. Kale halkı kendilerine ait bir merkep kaybetmişler. Kiledekiler alacakaranlıkta dışarı çıktılar ve kaybolan merkebi arıyorlard. Tanınmaktan korktum, başımı kapattım. Kendimi hacetimi gideriyor gibi gösterdim. Sonra kapının bekçisi: İçeriye kim girmek istiyorsa ben kapyı kapatmadan önce girsin! diye bağırdı. Ben de hemen içeriye girdim ve kale kapısının yanındaki eşek ahırının içinde saklandım. Adamları Ebu Râfi'in yanında akşam yemeği yediler ve yanında oturup konuştular. Nhayet geceden bir müddet geçti. Sonra adamları kale içindeki kendi evlerine döndüler. Sesler kesilip de hiçbir hareket işitmez olunca, ben gizlediğim yerden dışarı çıktım. Ben kapıcının kalenin anahtarını bir oyuk içne koyduğu yeri görmüştüm. Anahtarı oradan aldım ve kalenin kapısını açtım. Kendi kendime de: Oradakiler bani tanırlarsa, diye düşündüm ve yavaşça yürüdüm. Sonra kale içindeki evlerinin kapılarına varıp onlar, dışarıdan kilitledim. Sonra merdivenle Ebu Râfi'in yanına çıktım. Evin kandili söndürüldüğünden dolayı içerisi karanlıktı ve adamın nerede olduğunu bilmiyordum. Bunun üzerine ben: Ey Ebu Râfi' diye seslendin. Kimdir o? dedi. Ben hemen sesin geldiği yöne doğru gittim ve kılıcımla ona vurmaya başladım. O bağırdı. Fakat bu kılıç darbeleri onu öldürmeme yetmedi. Sonra sanki kaleden biriymişim ve ona yardım etmeye gemiş biri sesimi değiştirerek: Sana ne oldu ey Ebu Rafi? dedim. Ebu Râfi'

ledi ki: Yanıma bir adam girdi ve bana kılıçla saldırdı. Ben yine ona doğru gidip kılıcımla vurmaya başladım. Fakat onu öldürmeyi başaramadım. Ebu Râfi' bağırdı ve ev halkı ayağa kalktı. Sonra ben sesimi değiştirerek yardım isteyici şeklinde geldim. Onu sırtı üzerine yatmış gördüm. Hemen kılıcı karnına soktum, sonra üzerinde tersine çevirdim ve kemiğin sesini şittim. Sonra dehşetle dışarı çıktım ve merdivene geldim. Aşağıya inmek stiyordum ki, merdivenden düştüm, ayağım eklem yerinden çıktı. Hemen ayağımı bir sargı ile sardım. Sonra ben bir ayak üzerinde sekerek arkadaşlarıma geldim ve onlara: Sizler gidiniz ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sevinçli haberi bildiriniz. Ben onun ölümünü haber veren ölüm ilâncısını işitinceye kadar buradan ayrılmayacağım, dedim. Sabah olunca ölü ilâncısı yukarıya çıktı ve: Ebu Râfi'in ölümünü bildiririm! diye ilân etti.

Müteakiben ben, ayağımda hiçbir ağrı hissetmeyerek kalkıp yürüdüm. Arkadaşlarımın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelmelerinden önce onlara yetiştim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Ebu Râfi'i öldürüldüğümü müjdeledim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3022, 3023, 4038, 4039, 4040)

١٧ - بَاب غَزْوَةِ أُحُدٍ

17- Uhud Savaşı Bâbı[116]

---

116 Allah peygamberimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i peygamberlerin gelmesinin kesintiye uğradığı bir dönemde; dünya, cahilliğin ve sapıklığın karanlığıyla doluyken peygamber olarak gönderdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem beraberinde Sahabe-i Kiram'ı olduğu hâlde bu dini ufuklara yaymaya başladı. Kâfirler ve inatçılar ise davetine karşı çıktı. O'na karşı kılıçlarını çektiler. Bedir'de karşı karşıya geldiler ve Allah'ın emriyle zafer gerçekleşti. İslâm sancağı yükseldi. Müşrikler feryat ederek Mekke'ye döndüler. Hepsi ölüsüne ağlıyor, başına gelen musibetten şikâyet ediyordu. Bu musibet onlara çok ağır geldi. Bunun üzerine Kureyş, Müslümanlarla yeniden karşılaşmak için hazırlanmaya karar verdi. Tam bir yıl hazırlık ile geçti. Kuvvetleri toplandı ve orduları, hicri üçüncü senenin Şevval ayında Bedir Savaşı'nın intikamını almak için Medine'ye yöneldi. Uhud Dağı yakınlarında, vadinin kıyısında konakladılar. Müslümanlardan bazıları Bedir Savaşı'nı kaçırdıkları için üzgündü. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e onlarla karşılaşmak için çıkmayı önerdiler. Müslümanlar, onlarla savaşmaya karar verdi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Cuma günü insanlara namaz kıldırdıktan sonra evine girdi, savaşa hazırlanmış ve zırhını giymiş olarak dışarı çıktı. Ve şöyle buyurdu: "Zırhını giyen bir peygambere, Allah onunla düşmanları arasında hükmünü verinceye

kadar onu çıkarması yakışmaz." Sonra bin kişi ile yola çıktılar. Medine ile Uhud arasına gelince münafıkların başı Abdullah b. Ubeyy ordunun üçte biri ile müslümanları yarı yolda bıraktı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onları bırakarak yoluna devam etti. Uhud'da, vadinin dağ tarafındaki kenarına konakladılar. Karargahını ve ordunun sırtını dağa doğru verdi. Müşriklerin ordusu, müslümanlar ile Medine arasında kalmıştı. Elli kişiden oluşan bir okçu grubunu okçular tepesine yerleştirdi ve başlarına Abdullah b. Cubeyr'i emir tayin etti. Onlara, yerlerinde kalmalarını ve kuşlar onları kapıyor görseler bile yerlerinden ayrılmamalarını emretti. Şöyle buyurdu: "Bizim öldürüldüğümüzü görseniz bile bize yardım etmeyin. Bizim ganimet topladığımızı görseniz bile bize katılmayın."Cumartesi günü sabah olunca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem savaş için hazırlandı ve üst üste iki zırh giyerek ortaya çıktı. Gençlere baktı ve küçük gördüklerini savaştan geri çevirdi, diğerlerine izin verdi. İzin verdikleri arasında Semura b. Cundüb ve Râfi' b. Hadîc de vardı ve onlar on beş yaşında idiler. Kureyş de savaş için hazırlandı. Müşrikler, iki yüzü atlı olmak üzere üç bin kişi idiler. Onlara Ebu Süfyan komuta ediyordu. Allah'ın nurunu söndürmek ve kulları saptırmak istiyorlardı. Müslümanlar yedi yüz kişi idiler. Zafer ve şehadet arzuluyorlardı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem sahabilerini savaşa teşvik etti. Sabretmeye ve mücedeleye yöneltti. Nihayet iki ordu karşı karşıya geldi ve saflar birbirine yaklaştı. Kılıçlar çekilmiş, mızraklar doğrultulmuş ve oklar çıkarılmıştı. Bir yanda Rahman'ın taraftarları, diğer yanda şeytanın taraftarları.Sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem savaşa izin verdi ve taraflar birbirine daha çok yaklaştı. Atlılar birbirine girdi ve çetin bir savaş başladı. Zafer müslümanlarındı ve Allah mü'minler üzerine yardımını indirmişti. Müşrikler ortada kaldı ve sancakları düştü. Geri dönüp kaçmaya başladılar. Okçular, müşriklerin hezimetini görünce onların bir daha dönemeyeceğini sandı. Onlardan bazıları ganimet toplamak için aşağı indi ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in korumalarını emrettiği yerlerini terk ettiler. Emirleri onlara yerlerinde kalmaları gerektiğini hatırlattı ama buna rağmen indiler ve geçidi boşalttılar. O gün daha henüz şirk içerisinde olan Halid b. Velid okçular tepesinin arkasına dolaştı ve tepede bulunan okçulardan geriye kalan on kişiyi öldürdü. Müslümanların ordusu arkadan müşrik ordusu ve önden yayaları arasında kalmıştı. Müslümanları kuşattılar. Müslümanlardan bir grup bozuldu ve bir kısmı da dağıldı. Aralarında öldürülenler oldu. Allah onlardan razı olsun ve onları da razı etsin. Müşrikler sancaklarını yeniden kaldırdılar. Müslümanların safları karıştı. Allah'ın olmasını dilediği oldu. Şehadete erişen şehadete erişti. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in etrafından dağıldıklarında O, sabit kaldı ve onları arkalarından çağırdı. Bazıları geri döndüler. Müşrikler Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e ulaştılar. O'nu öldürmek istiyorlardı. Yüzünü yardılar ve taşla azı dişini kırdılar. Miğferinin halkalarından ikisi yüzüne değdi. Başındaki miğferi taş atarak kırdılar. Fasık Ebu Âmir'in, müslümanları tuzağa düşürmek için kazdığı çukurlardan birine düştü. Ali b. Ebi Talib elinden tuttu ve Talha b. Ubeydullah kucaklayıp çıkardı. Mus'ab b. Umeyr gözleri önünde öldürüldü. Müşrikler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yetiştiler. Müslümanlardan yaklaşık on kişilik bir grup, öldürülünceye kadar O'nun etrafını sardı. Talha b. Ubeydullah müşrikleri O'nun etrafından uzaklaştırıncaya kadar onlarla dö-

وَقَوْلِ اللّٰهِ تَعَالَى ﴿ وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿ وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ ﴾ تَسْتَأْصِلُونَهُمْ قَتْلًا ﴿ بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ أَمْوَاتًا ﴾ الْآيَةَ.

---

vüştü. Ebu Dücane sırtı ile önüne kalkan oldu ve oklar sırtına saplandığı hâlde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i korumak için hareket etmiyordu. Şeytan en yüksek sesiyle "Muhammed öldü!" diye bağırdı. Bu müslümanların birçoğunun kalbinde olumsuz etki yaptı. Çoğu geri döndü. Allah'ın emri, takdir edilmiş bir kaderdi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem müslümanlara doğru yöneldi ve O'nu gördüler. Etrafında toplandılar ve O'nunla birlikte daha önce konakladıkları yere çekildiler. Sırtlarını dağa dayadılar. Ali b. Ebi Talib, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzündeki kanı yıkadı ve başına su serpti. Kızı Fatıma, suyun kan akışını artırdığını görünce bir hasır parçası aldı ve yakarak yaraya bastı; kan durdu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, elinden gelen gayreti göstermişti. Orada bulunan bir kayaya çıkmak istedi de vaziyeti nedeniyle çıkamadı. Talha altına oturdu da çıktı. İnsanlar ölüleri için endişe ettiler. Sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem indi ve şehitleri gördü. En kötü şekilde işkence edilmişlerdi. Amcası Hamza'yı aradı. Vadide; karnı yarılmış, burnu ve kulakları kesilmiş bir hâlde buldu. Müşrikler de konakladıkları yere çekildiler. Sakat kalanlar ve can çekişenler vardı. Bütün bunların hepsi Cumartesi günü oldu. Savaş sona ermişti. Savaşın sonucunda müslümanlardan yetmiş şehit ve kâfirlerden yirmi iki ölü vardı. Bizim ölülerimiz cennette, onların ölüleri ise cehennemdedir. Bundan sonra ey müslümanlar!.. Uhud, hezimet değil bir zaferdir. İbretler ve derslerle dolu bir savaştır. Olayları, nesillerin birbirine aktardığı bembeyaz sayfalardır. Allah bu savaşta Kitab-ı Mübini'nden altmış ayet indirdi. Bu savaş Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in nefsinde derin bir iz bıraktı. Vefatı öncesine kadar hatırlardı.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Hani sen, savaş için müminleri savaş yerinde hazırlamak üzere, erken vakitte, âilenin yanından ayrılmıştın. Allah, hakkıyla işiten, hakkıyla bilendir.» Âli-İmran: 121

«Ey müminler! Eğer gerçekten mümin kişiler iseniz; (savaşta) gevşeklik göstermeyin ve (mağlûbiyet korkusuyla) üzüntüye kapılmayın. Hem de siz (onlardan) daha üstün olduğunuz hâlde. Eğer siz, (Uhud'da maddî ve manevî) bir yara almışsanız, (karşınızdaki) kavim de o yaranın aynını (Bedir'de) almıştı. Allah'ın iman edenleri ortaya çıkarması, içinizden şehitler edinmesi ve îman edenleri temizleyip kâfirleri de yok etmesi için, bu günleri insanlar arasında nöbetleşe döndürür dururuz. Allah, zâlimleri sevmez. Yoksa siz, Allah, içinizden cihada katılanları belli etmeden ve sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sanıyorsunuz? Oysa siz, (Uhud'da düşmanla ve) ölümle karşılaşmadan önce, ölümü (ve şehit olmayı) temenni etmiştiniz. İşte şimdi bakıp onu (karşınızda) görüyorsunuz. (O hâlde mağlûbiyet korkusu ve üzüntüsü niye?!)» Âli-İmrân: 139-143

«Allah, size olan vaadini şüphesiz yerine getirmiştir; nitekim O'nun izni (ve yardımı) ile kâfirleri öldürüyordunuz. Ne var ki bu yardım, arzu ettiğiniz zaferi size gösterdikten sonra, zaafa düştüğünüz, verilen emir hususunda çekiştiğiniz ve isyan ettiğiniz vakte kadar sürmüştür. Sizden bir kısmınız dünyayı, bir kısmınızda âhireti istiyordu. (Bu sebeple) Allah, imtihan etmek için sizi onlardan (ve yardımı da sizden) geri çekmiş, bununla beraber, yine de sizi bağışlamıştır. Allah, müminlere karşı çok lütufkârdır.» Âli-İmran: 152

«Allah yolunda öldürülenleri ölü sanma.» Âli İmrân: 169

٤٠٤١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ هَذَا جِبْرِيلُ آخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهِ عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ.

4041- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında şöyle buyurdu:

"İşte şu Cibril'dir. Atının başını tutmuş, savaş aleti de üzerindedir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3995)

٤٠٤٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ عَدِيٍّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيْوَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَتْلَى أُحُدٍ بَعْدَ ثَمَانِي سِنِينَ كَالْمُوَدِّعِ لِلْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ ثُمَّ طَلَعَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ إِنِّي بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فَرَطٌ وَأَنَا عَلَيْكُمْ شَهِيدٌ وَإِنَّ مَوْعِدَكُمْ الْحَوْضُ وَإِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَيْهِ مِنْ مَقَامِي هَذَا وَإِنِّي لَسْتُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا أَنْ تَنَافَسُوهَا قَالَ فَكَانَتْ آخِرَ نَظْرَةٍ نَظَرْتُهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4042- Ukbe ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşından sekiz yıl sonra Uhud şehitleri üzerine cenaze namazı kıldı. Sanki ölülere ve yaşayanlara veda eder gibiydi. Sonra minbere çıktı ve şöyle buyurdu:

"Ben sizin için havzıma ilk erişeniniz olacağım. Sizin şahidiniz ben olacağım. Sizinle buluşma yerimiz Havzım olacaktır. Vallahi ben şu anda cennetteki havzımı görmekteyim. Vallahi ben, sizlerin benden sonra şirk koşmanızdan korkmam. Ancak, dünya malı hususunda birbirinizle yarışmanızdan korkarım."

Ukbe ibnu Âmir şöyle dedi: Bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi son görüşüm olmuştu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1344, 3596, 4085, 6590)

٤٠٤٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقِينَا الْمُشْرِكِينَ يَوْمَئِذٍ وَأَجْلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَيْشًا مِنْ الرُّمَاةِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَبْدَ اللَّهِ وَقَالَ لَا تَبْرَحُوا إِنْ رَأَيْتُمُونَا ظَهَرْنَا عَلَيْهِمْ فَلَا تَبْرَحُوا وَإِنْ رَأَيْتُمُوهُمْ ظَهَرُوا عَلَيْنَا فَلَا تُعِينُونَا فَلَمَّا لَقِينَا هَرَبُوا حَتَّى رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَشْتَدِدْنَ فِي الْجَبَلِ رَفَعْنَ عَنْ سُوقِهِنَّ قَدْ بَدَتْ خَلَاخِلُهُنَّ فَأَخَذُوا يَقُولُونَ الْغَنِيمَةَ الْغَنِيمَةَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ عَهِدَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا

تَبْرَحُوا فَأَبَوْا فَلَمَّا أَبَوْا صُرِفَ وُجُوهُهُمْ فَأُصِيبَ سَبْعُونَ قَتِيلًا وَأَشْرَفَ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ مُحَمَّدٌ فَقَالَ لَا تُجِيبُوهُ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ قَالَ لَا تُجِيبُوهُ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ قُتِلُوا فَلَوْ كَانُوا أَحْيَاءً لَأَجَابُوا فَلَمْ يَمْلِكْ عُمَرُ نَفْسَهُ فَقَالَ كَذَبْتَ يَا عَدُوَّ اللَّهِ أَبْقَى اللَّهُ عَلَيْكَ مَا يُخْزِيكَ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ اعْلُ هُبَلُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجِيبُوهُ قَالُوا مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ أَعْلَى وَأَجَلُّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ لَنَا الْعُزَّى وَلَا عُزَّى لَكُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجِيبُوهُ قَالُوا مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ مَوْلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَوْمٌ بِيَوْمِ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سِجَالٌ وَتَجِدُونَ مُثْلَةً لَمْ آمُرْ بِهَا وَلَمْ تَسُؤْنِي.

4043- Berâ ibnu Âzib'den -Allah ondan razı olsun- işittim; şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında okçu birliklerin başına Abdullah ibnu Cubeyr'i kumandan tayîn etti. Onlar elli kişilerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şu emri verdi:

-"Bizim düşmanlara gâlip geldiğimizi görseniz de yerlerinizden ayrılmayın, düşmanların bize gâlip geldiklerini görseniz de bize yardım etmek için kesinlikle yerlerinizden ayrılmayın."

Savaş başladı ve ilk etapta Müslümanlar, müşrikleri bozguna uğrattılar. Vallahi ben o sırada düşman ordusundaki müşrik kadınları gördüm ki, onlar elbiselerini toplamışlar, bacaklarındaki halhalları ve baldırları meydana çıkmış hâlde çabuk çabuk koşuyorlardı.

Müşriklerin hezimete uğradıklarını gören Abdullah ibnu Cubeyr'in komutası altındaki okçular:

-Ey arkadaşlar, ganimet, ganimet! Kardeşlerimiz savaşı kazandı, burada ne bekliyorsunuz? dediler.

Abdullah ibnu Cubeyr okçulara:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in size söylediği emirleri unuttunuz mu? diyerek onları yerlerinde tutmaya çalıştı. Onlar:

-Vallahi insanların yanına muhakkak gideceğiz ve ganimetten nasibimizi alacağız! dediler ve görevli oldukları yeri bırakıp ordunun içine

karıştılar.

Onlar, onların yanına varır varmaz yüzleri geldikleri tarafa çevrildi ve ordunun büyük kısmı bozularak kaçmaya yöneldiler. Ordunun dağıldığı bu anda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ordunun geri kalanlarını çağırıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde on iki kişiden başka kimse kalmadı.

Uhud harbinde müşrikler bizden yetmiş kişi şehit ettiler. Hâlbuki Bedir harbinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabeleri müşriklerden yüz kırk kişiyi elde ederek, bunlardan yetmişini esîr etmiş, yetmişini de öldürmüşlerdi.

Ebu Sufyân üç defa:

-Topluluk içinde Muhammed var mı? dîye bağırdı. Fakat Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, sahabelerine ona cevap vermelerini yasakladı. Sonra Ebu Sufyân yine üç kere:

-Topluluk içinde Ebu Kuhâfe'nin oğlu Ebu Bekir var mıdır? dedi. Sonra yine üç kere:

-Topluluk içinde Ömer İbnul-Hattâb var mıdır? diye sordu.

Bütün bunlardan sonra da arkadaşlarına dönerek:

-Bunların hepsi öldürülmüşler, dedi.

Onun bu sözü üzerine Ömer kendine hâkim olamadı ve:

-Vallahi yalan söyledin ey Allah'ın düşmanı! İyi bil ki, senin adlarını saydıklarının hepsi hayattadır. Fetih günü sana zarar verecek kuvvetimiz vardır! diye bağırdı.

Ebu Sufyân, şöyle dedi:

-Bu savaş, Bedir savaşının mukabilidir. Aramızda savaş çekişmeyle geçer. Savaş, tarafların bir lehine bir aleyhine gelişir. Ölüleriniz içinde bazılarının kulağı, burnu gibi bazı uzuvlarını kesilmiş olarak bulacaksınız. Bunu ben emretmedim. Ancak bana kötü bir şey olarak da gelmedi.

Sonra Ebu Sufyân:

Yüksek ol Hubel, yüksek ol Hubel! diye recez okumaya başladı.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ebu Sufyân'a cevap vermeyecek misiniz?" buyurdu. Sahabeler:

-Ey Allah'ın Rasûlü, ne söyleyelim? dediler. Allah Rasûlü sallalla-

hu aleyhi ve sellem:

-"Allah en yücedir, Allah en uludur! deyin" buyurdu. Ebu Sufyân:

-Muhakkak ki bizim Uzzâ'mız var, sizin ise Uzzâ'nız yok, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona cevap vermeyecek misiniz?" buyurdu.

-Ey Allah'ın Rasûlü, ne cevap verelim? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah bizim Mevlâ'mızdır, hâlbuki sizin mevlânız yoktur! deyin" buyurdu.

Ebu Sufyân dedi ki: Bu, Bedir gününe mukabil bir gündür. Savaşı bir siz kazanırsınız, bir biz. Ölüleriniz arasında kulakları, burunları kesilmiş olanları göreceksiniz. Bunu ben emretmedim. Ancak bana kötü bir şeymiş gibi de gelmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3039, 3936, 4067, 4561)

٤٠٤٤ - أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ قَالَ اصْطَبَحَ الْخَمْرَ يَوْمَ أُحُدٍ نَاسٌ ثُمَّ قُتِلُوا شُهَدَاءَ.

4044- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşının yapılacağı günün sabahı insanlar içki içtiler, sonra şehitler olarak öldürüldüler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2815, 4618)

٤٠٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ أُتِيَ بِطَعَامٍ وَكَانَ صَائِمًا فَقَالَ قُتِلَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي كُفِّنَ فِي بُرْدَةٍ إِنْ غُطِّيَ رَأْسُهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِنْ غُطِّيَ رِجْلَاهُ بَدَا رَأْسُهُ وَأُرَاهُ قَالَ وَقُتِلَ حَمْزَةُ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي ثُمَّ بُسِطَ لَنَا مِنْ الدُّنْيَا مَا بُسِطَ أَوْ قَالَ أُعْطِينَا مِنْ الدُّنْيَا مَا أُعْطِينَا وَقَدْ خَشِينَا أَنْ تَكُونَ حَسَنَاتُنَا عُجِّلَتْ لَنَا ثُمَّ جَعَلَ يَبْكِي حَتَّى تَرَكَ الطَّعَامَ.

4045- Sad ibnu İbrahim, babası İbrahim'den -Allah ondan razı olsun- bildirdi. O şöyle dedi:

Abdurrahman ibnu Avf'a O oruçlu iken yemek getirildi. O şöyle dedi. Musab ibnu Umeyr öldürüldü. O benden daha hayırlıdır. Bir burde (bir parça kumaş) içinde kefenlendi. Onunla başını örttüklerinde ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örttüklerinde ise başı açıkta kalıyordu. Hamza öldürüldü. O benden daha hayırlıdır. Sonra dünya nimetleri büyüdükçe büyüdü. Veya da şöyle dedi. Dünya nimetleri bize verildikçe verildi. Biz iyiliklerimizin dünyada verilmesinden korkmaktayız. Sonra ağlamaya başladı ve yemeyi terk etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1274, 1275)

٤٠٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فَأَيْنَ أَنَا قَالَ فِي الْجَنَّةِ فَأَلْقَى تَمَرَاتٍ فِي يَدِهِ ثُمَّ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ.

4046- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Bana haber ver! Şayet ben öldürülürsem, mekânım neresi olacak? Diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Senin mekânın cennet olacaktır" buyurdu. Bunun üzerine o adam elindeki hurmaları attı ve öldürülünceye kadar müşriklerle savaştı.

٤٠٤٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ فَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ وَمِنَّا مَنْ مَضَى أَوْ ذَهَبَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا كَانَ مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ لَمْ يَتْرُكْ إِلَّا نَمِرَةً كُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غُطِّيَ بِهَا رِجْلَاهُ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلِهِ الْإِذْخِرَ أَوْ قَالَ أَلْقُوا عَلَى رِجْلِهِ مِنْ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ قَدْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا.

4047- Habbab'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah'ın rızasını umarak Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile bera-

ber hicret ettik. Ecrimiz Allah'a aittir: Bizden kimi öldü ve (fetihler neticesinde elde edilen ganimetlerden) bir şey yiyemedi. Musab ibnu Umeyr bunlardan biridir. Bizden kimi de, meyvesi olgunlaşmış ve onu hasat etmektedir. Musab ibnu Umeyr, Uhud savaşında öldürüldü. O'nu kefenleyecek bir burdeden (bir kumaş parçasından) başka bir şey bulamadık. Onunla başını örtsek ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örtsek başı açıkta kalıyordu. Sonunda Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize onunla başını örtmemizi, ayaklarını da izhir otu koymamızı emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1276, 3897, 3913, 3914, 4082, 6432, 6448)

٤٠٤٨ - أَخْبَرَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَمَّهُ غَابَ عَنْ بَدْرٍ فَقَالَ غِبْتُ عَنْ أَوَّلِ قِتَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَئِنْ أَشْهَدَنِي اللَّهُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَرَيَنَّ اللَّهُ مَا أَجِدُ فَلَقِيَ يَوْمَ أُحُدٍ فَهُزِمَ النَّاسُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْنِي الْمُسْلِمِينَ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا جَاءَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ فَتَقَدَّمَ بِسَيْفِهِ فَلَقِيَ سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ فَقَالَ أَيْنَ يَا سَعْدُ إِنِّي أَجِدُ رِيحَ الْجَنَّةِ دُونَ أُحُدٍ فَمَضَى فَقُتِلَ فَمَا عُرِفَ حَتَّى عَرَفَتْهُ أُخْتُهُ بِشَامَةٍ أَوْ بِبَنَانِهِ وَبِهِ بِضْعٌ وَثَمَانُونَ مِنْ طَعْنَةٍ وَضَرْبَةٍ وَرَمْيَةٍ بِسَهْمٍ.

4048- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Amcam Enes ibnu Nadr, Bedir savaşına uzakta bulunduğundan katılamamıştı. Bu sebepten dolayı dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Müşriklerle yaptığın ilk savaşa katılamadım. Şayet Allah beni müşriklerle yapılacak savaşı bana nasip ederse ne yapacağımı Allah muhakkak insanlara gösterecektir!

Uhud savaşında Müslümanlar hezimete uğrayınca Enes ibnu Nadr şöyle dedi:

-Allah'ım! Sen'den, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinin O'nun sözünü dinlememeleri sonucu düştükleri bu durumdan ve onların kaçmalarından dolayı özür dilerim. Müşriklerin yaptıklarından dolayı da sana sığınırım.

Sonra müşriklere doğru ilerledi. Bu esnada Sa'd ibnu Muâz ile karşılaştı. Enes ibnu Nadr ona dedi ki:

-Ey Sa'd ibnu Muâz! Ben cenneti istiyorum. Nadr'ın Rabbine yemîn ederim ki, ben cennetin kokusunu Uhud'un berisinden hissedip buluyorum!

Sa'd ibnu Muâz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İbnu Nadr'ın müşriklere karşı gösterdiği cesareti anlatamam.

Enes dedi ki: Biz Enes ibnu Nadr'ı şehit edilmiş hâlde bulduğumuzda, onun bedeninde kılıç-mızrak darbesi ve ok saplanması olarak seksenden fazla yara bulduk. Müşrikler onun burnunu, kulaklarını ve diğer bâzı uzuvlarını kesmişlerdi. Onu bu hâlde kız kardeşinden başka kimse tanıyamadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2805, 4783)

٤٠٤٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فَقَدْتُ آيَةً مِنَ الْأَحْزَابِ حِينَ نَسَخْنَا الْمُصْحَفَ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِهَا فَالْتَمَسْنَاهَا فَوَجَدْنَاهَا مَعَ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ ﴿ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ ﴾ فَأَلْحَقْنَاهَا فِي سُورَتِهَا فِي الْمُصْحَفِ.

4049- Zeyd ibnu Sabit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Kur'ân yazılı sahîfeleri Mushaf'lara naklettim. Bu sırada Ahzâb sûresi'nden bir âyeti kaybettim. Hâlbuki ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onu okuduğunu her zaman işitir dururdum.

O âyeti yazılı olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in, tek başına şâhitliğini iki kimsenin şâhitliğine denk tuttuğu Ensâr'dan Huzeyfe ibnu Sâbit'in yanında buldum. İşte o âyet Allah'ın şu kavlidir:

«Mü'minler içinde Allah'a verdikleri söze sâdık kalanlar vardır. Bu itibarla onlardan kimi şehit olmuştur; kimi de beklemektedir. Verdikleri sözü hiç değiştirmemişlerdir.» Ahzap; 23

Bu âyeti Kur'ân'da yerine koyduk. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2807, 4679, 4784, 4986, 4988, 4989, 7191, 7425)

٤٠٥٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ يُحَدِّثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُحُدٍ رَجَعَ نَاسٌ مِمَّنْ خَرَجَ مَعَهُ وَكَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِرْقَتَيْنِ فِرْقَةٌ تَقُولُ نُقَاتِلُهُمْ وَفِرْقَةٌ تَقُولُ لَا نُقَاتِلُهُمْ فَنَزَلَتْ ﴿ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ﴾ وَقَالَ إِنَّهَا طَيْبَةٌ تَنْفِي الذُّنُوبَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ خَبَثَ الْفِضَّةِ.

4050- Zeyd ibnu Sabit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşına çıktığında ashabından bir kısım insanlar savaştan geri döndüler. Bir grup, savaştan geri dönenler hakkında, onları öldürelim, dediler. Diğer bir grup ise, onları öldürmeyelim, dediler. Bunun üzerine ***«Size ne oluyor da münafıklar hakkında iki gruba ayrıldınız»*** (Nisa: 88) âyeti nazil oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Tıpkı ateşin gümüşün pisini attığı gibi Medine de pis olan insanları dışarı atar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1884)

١٨ - بَاب

18- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı:

﴿ إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلْ الْمُؤْمِنُونَ ﴾

«İçinizden iki grup, Allah yardımcıları olduğu hâlde, bozguna uğramak korkusuna kapılmıştı. Hâlbuki müminler, Allah'a güvenmelidirler.» Âli-İmran: 122

٤٠٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا﴿ إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا ﴾بَنِي سَلِمَةَ وَبَنِي حَارِثَةَ وَمَا أُحِبُّ أَنَّهَا لَمْ تَنْزِلْ وَاللَّهُ يَقُولُ﴿ وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا ﴾.

4051- Câbir ibnu Abdulah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İçinizden iki grup, Allah yardımcıları olduğu hâlde, bozguna uğramak korkusuna kapılmıştı.» Âli-İmran: 122 âyeti, bizim hakkımızda yani Seleme ve Hârise oğulları hakkında inmiştir. Ben, Allah Azze ve Celle'nin, ***«Allah yardımcıları olduğu hâlde»*** buyurup dururken, bu âyetin bu sebeple inmemiş olmasını arzu etmem. (Hadisin geçtiği yerler: 4358)

٤٠٥٢ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ نَكَحْتَ يَا جَابِرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَاذَا أَبِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ لَا بَلْ ثَيِّبًا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ تِسْعَ بَنَاتٍ كُنَّ لِي تِسْعَ أَخَوَاتٍ فَكَرِهْتُ أَنْ أَجْمَعَ إِلَيْهِنَّ جَارِيَةً خَرْقَاءَ مِثْلَهُنَّ وَلَكِنْ امْرَأَةً تَمْشُطُهُنَّ وَتَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ أَصَبْتَ.

4052- Cabir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Evlendin mi ey Cabir?" diye sordu. Ben:

-Evet evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-"Bakire ile mi, dul ile mi evlendin?" diye sordu. Ben:

-Dul ile evlendim, diye cevap verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Senin kendisi ile oynaşacağın, onun da seninle oynaşacağı bakire bir kız ile evlenseydin ya" dedi. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Babam Uhud savaşında şehit edildi ve dokuz kız çocuğu bıraktı. Onlar benim dokuz kız kardeşimdir. Ben, kız kardeşlerim gibi tecrübesiz biriyle evlenmek istemedim. Ancak kız kardeşlerimin saçlarını tarayacak ve onların işlerini görecek biriyle evlendim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İyi yapmışsın" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 443, 1801, 2097, 2309, 2385. 2494, 2470, 2603, 2604, 2728, 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367, 6387)

٤٠٥٣ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ

أَبَاهُ اسْتُشْهِدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا وَتَرَكَ سِتَّ بَنَاتٍ فَلَمَّا حَضَرَ جِزَازُ النَّخْلِ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ وَالِدِي قَدْ اسْتُشْهِدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ دَيْنًا كَثِيرًا وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ يَرَاكَ الْغُرَمَاءُ فَقَالَ اذْهَبْ فَبَيْدِرْ كُلَّ تَمْرٍ عَلَى نَاحِيَةٍ فَفَعَلْتُ ثُمَّ دَعَوْتُهُ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ كَأَنَّهُمْ أُغْرُوا بِي تِلْكَ السَّاعَةَ فَلَمَّا رَأَى مَا يَصْنَعُونَ أَطَافَ حَوْلَ أَعْظَمِهَا بَيْدَرًا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي أَصْحَابَكَ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَدَّى اللَّهُ عَنْ وَالِدِي أَمَانَتَهُ وَأَنَا أَرْضَى أَنْ يُؤَدِّيَ اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَلَا أَرْجِعَ إِلَى أَخَوَاتِي بِتَمْرَةٍ فَسَلَّمَ اللَّهُ الْبَيَادِرَ كُلَّهَا وَحَتَّى إِنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْبَيْدَرِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّهَا لَمْ تَنْقُصْ تَمْرَةً وَاحِدَةً.

4053- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babası Uhud savaşında şehit düşmüş ve geride altı tane kız ile bir miktar borç bırakmıştı. Hurma mahsûlünün kesim ve toplama zamanı geldiğinde ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim ve dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Biliyorsun ki babam Uhud savaşında şehit düştü ve geride birçok borç bıraktı. Ben alacaklıların seni görmelerini arzu ediyorum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sen git, hurmaları topla, her cins hurmayı ayrı ayrı yerlere yığıp ayrı ayrı harman et sonra gelip bana haber ver"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dediklerini yaptım ve O'nu bostanıma davet ettim. Alacaklılar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi orada görünce o anda alacaklarını daha bir istek ve şevkle istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların yaptıkları ısrarı görünce, hurma harmanlarının en büyüğünün etrafında üç defa dolaştı, sonra onun yanına oturdu. Sonra:

-"Şu alacaklıları çağır!" buyurdu. Akabinde alacaklarına mukabil onlara ölçüp ölçüp hurma vermeye devam etti. Nihayet Allah babamın borçlarını tamamen ödedi. Vallahi ben, Allah, babamın borçlarını tama-

men ödesin de kız kardeşlerime bir tek hurma ile dönüp gitmemeye razı idim. Vallahi hurma yığınlarının hepsi kurtuldu. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına oturduğu yığına bakıp duruyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alacaklılara bu harmandan verdiği hâlde sanki ondan bir tek hurma eksilmemiş gibi idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2127, 2385, 2396, 2405, 2601, 2781, 3580)

٤٠٥٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ وَمَعَهُ رَجُلَانِ يُقَاتِلَانِ عَنْهُ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ بِيضٌ كَأَشَدِّ الْقِتَالِ مَا رَأَيْتُهُمَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ.

4054- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve O'nunla beraber, üzerlerinde beyaz elbiseleriyle kahramanca savaşan iki kişiyi gördüm. Ben o ikisini ne bundan önce ne de bundan sonra gördüm.

٤٠٥٥ – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ السَّعْدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ نَثَلَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِنَانَتَهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي.

4055- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ok kılıfından okları çıkarıp bana verdi ve: "At ey Sa'd! Anam babam sana feda olsun!" dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3725)

٤٠٥٦ – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ جَمَعَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ.

4056- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında bana "Anam babam sana feda olsun" diyerek anne ve babasını bir arada zikretti.

٤٠٥٧ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَحْيَى عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ قَالَ قَالَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَقَدْ جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ أَبَوَيْهِ كِلَيْهِمَا يُرِيدُ حِينَ قَالَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي وَهُوَ يُقَاتِلُ.

4057- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında savaşırken bana "Anam babam sana feda olsun" diyerek anne ve babasını bir arada zikretti.

٤٠٥٨-حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ غَيْرَ سَعْدٍ.

4058- Alî ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Sa'd dışında hiçbir kimse için "Anam babam sana feda olsun" dediğini duymadım.

٤٠٥٩-حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَعَ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ إِلَّا لِسَعْدِ بْنِ مَالِكٍ فَإِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَوْمَ أُحُدٍ يَا سَعْدُ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي.

4059- Alî ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, Sa'd ibnu Malik (ibnu Vakkas) dışında bir kimse için "Anam babam sana feda olsun" dediğini duymadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında ona şöyle diyordu: "At ey Sa'd! Anam babam sana feda olsun!"

٤٠٦٠-٤٠٦١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُعْتَمِرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ زَعَمَ أَبُو عُثْمَانَ أَنَّهُ لَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ تِلْكَ الْأَيَّامِ الَّتِي يُقَاتِلُ فِيهِنَّ غَيْرُ طَلْحَةَ وَسَعْدٍ عَنْ حَدِيثِهِمَا.

4060-4061- Ebu Osman Abdurrahman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında, savaşın kızıştığı o enda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafında Talha ve Sa'd ibnu Ebî Vakkas'tan başka kimse kalmamıştı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3722-3723)

٤٠٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ قَالَ صَحِبْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَطَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ وَالْمِقْدَادَ وَسَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنْهُمْ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا أَنِّي سَمِعْتُ طَلْحَةَ يُحَدِّثُ عَنْ يَوْمِ أُحُدٍ.

4062- Sâib ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Talha ibnu Ubeydullah, Sa'd ibnu Ebî Vakkas, Mikdâd ibnu Esved ve Abdurrahman ibnu Avf -Allah onlardan razı olsun- ile arkadaşlık yaptım. Onlardan hiçbirinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittikleri bir sözü söylediklerini duymadım. Ancak ben, Talha'yı, Uhud savaşından bahsederken işittim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2824)

٤٠٦٣ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ رَأَيْتُ يَدَ طَلْحَةَ شَلَّاءَ وَقَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ.

4063- Kays ibnu Ebî Hazım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Uhud günü Talha'nın çolak olan elini gördüm. Talha, bu kesik eliyle Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi koruyordu.

٤٠٦٤ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُجَوِّبٌ عَلَيْهِ بِحَجَفَةٍ لَهُ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ النَّزْعِ كَسَرَ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَكَانَ الرَّجُلُ يَمُرُّ مَعَهُ بِجَعْبَةٍ مِنْ النَّبْلِ فَيَقُولُ انْثُرْهَا لِأَبِي طَلْحَةَ قَالَ وَيُشْرِفُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لَا تُشْرِفْ يُصِيبُكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشَمِّرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تُنْقِزَانِ الْقِرَبَ عَلَى مُتُونِهِمَا تُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرْجِعَانِ فَتَمْلَآنِهَا ثُمَّ تَجِيئَانِ فَتُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيْ أَبِي طَلْحَةَ إِمَّا مَرَّتَيْنِ وَإِمَّا ثَلَاثًا.

4064- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında askerler bozulup insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından dağıldığı sırada Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin önünde elindeki deriden kalkanıyla kendini siper etmişti. Ebu Talha iyi bir ok akıtıcısı idi. Yayının kirişi sert olduğundan dolayı ok hızlı giderdi. Uhud savaşında Ebu Talha iki veya üç yay kırmıştır. O gün Ebu Talha'nın yanından terkisi okla dolu olarak geçen her kese Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Terkindeki okları Ebu Talha'nın önüne boşalt" diyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düşman ordusuna bakmak için yüksek bir yere çıkınca Ebu Talha şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Anam-babam sana feda olsun! Yüksek yere çıkma ki düşman oklarından biri sana isabet etmesin! Benim göğsüm senin göğsüne siperdir!

Ben Uhud savaşında Ebu Bekir'in kızı Âişe ile Ümmü Süleym'i yaralılar arasında dolaşırlarken gördüm. O ikisi rahat yürüyebilmek için elbiselerini toplamışlardı. Öyle ki ben onların ayaklarındaki halhallarını gördüm. Bu ikisi sırtlarında su kırbaları taşıyarak yaralıların ağzına su veriyorlardı. Sonra tekrar geri dönüp kırbalara su dolduruyor ve yaralılara su veriyorlardı.

Uhud savaşında Ebu Talha'nın eline iki veya üç kılıç darbesi isabet etmişti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2880, 2902, 3811)

٤٠٦٥ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَرَخَ إِبْلِيسُ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَبَصُرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي قَالَ قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿بَصُرَتْ﴾ عَلِمْتُ مِنَ الْبَصِيرَةِ فِي الْأَمْرِ وَأَبْصَرْتُ مِنْ بَصَرِ الْعَيْنِ وَيُقَالُ بَصُرْتُ وَأَبْصَرْتُ وَاحِدٌ.

4065- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında müşrikler hezimete uğradılar. Bu esnada İblis:

-Ey Allah'ın kulları! Sizden geri kalmış olup arkanızda bulunan kimselerden sakının veya onları öldürün! diye haykırdı. Bu ses üzerine ön safta savaşan Müslümanlar geriye dönerek birbirleriyle savaşmaya, birbirlerini öldürmeye başladılar. O esnada Huzeyfe babası Yeman'ı gördü ve:

-Ey Allah'ın kulları! Bu benim babamdır, babam! diye haykırdı. Vallahi onlar Huzeyfe'nin babası Yeman'ı bırakmadılar ve onu düşman zannederek öldürdüler. Bunun üzerine Huzeyfe:

-Allah sizleri bağışlasın, dedi.

Urve dedi ki: Huzeyfe ölünceye kadar babasını öldüren Müslümanlar hakkında hep Allah'tan bağışlanma istemeye devam etti.[117] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3290)

---

117 Huzeyfe'nin babası Yemân, beraberindeki yaşlı arkadaşıyla birlikte Uhud harbinde Müslümanların bozulduğu haberi üzerine Medine'den Uhud'a gelmişler ve harbe girişmişlerdi. Harbîn başında Uhud'da bulunamadıkları için o günkü parolayı bilemediklerinden dolayı Müslümanlarca düşmandan sanılarak yanlışlıkla öldürülmüşlerdir. Oğlu Huzeyfe'nin "Durun, o babamdır" diye bağırıncaya kadar Müslümanlar onu öldürmüşlerdir.

١٩ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

19- Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴾

«(Savaş için) iki ordunun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirip gidenler, şüphesiz, irtikap ettikleri bir takım şeyler dolayısıyla, şeytanın yoldan çıkarmak istediği kimselerdir. Bununla beraber Allah, onları yine de bağışlamıştır. Allah, şüphesiz çok bağışlayıcı, çok şefkâtlidir.» Âli-İmran: 155 [118]

٤٠٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ حَجَّ الْبَيْتَ فَرَأَى قَوْمًا جُلُوسًا فَقَالَ مَنْ هَؤُلَاءِ الْقُعُودُ قَالُوا هَؤُلَاءِ قُرَيْشٌ قَالَ مَنْ الشَّيْخُ قَالُوا ابْنُ عُمَرَ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ شَيْءٍ أَتُحَدِّثُنِي قَالَ أَنْشُدُكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الْبَيْتِ أَتَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَرَّ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَعْلَمُهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَدْرٍ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَعْلَمُ أَنَّهُ تَخَلَّفَ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَكَبَّرَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ تَعَالَ لِأُخْبِرَكَ وَلِأُبَيِّنَ لَكَ عَمَّا سَأَلْتَنِي عَنْهُ أَمَّا فِرَارُهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَفَا عَنْهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمَهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ أَعَزَّ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ لَبَعَثَهُ مَكَانَهُ فَبَعَثَ عُثْمَانَ وَكَانَتْ بَيْعَةُ الرِّضْوَانِ بَعْدَمَا ذَهَبَ عُثْمَانُ إِلَى مَكَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى هَذِهِ يَدُ عُثْمَانَ فَضَرَبَ بِهَا عَلَى يَدِهِ فَقَالَ هَذِهِ لِعُثْمَانَ اذْهَبْ بِهَذَا الْآنَ مَعَكَ.

---

118 Uhud günü meydana gelen kargaşa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in öldürüldüğü haberi üzerine umûmî bir panik hâlini almıştı. Medîne'ye kadar kaçanlar da olmuş ve kadınların ayıplamalarına uğramışlardı. Çoğu Uhud Dağı'na kaçmıştı. Ömer de bunların arasında bulunuyor ve: "Kim Muhammed öldürüldü derse onu öldüreceğini" söyleyerek, bozgunluğu önlemeye çalışıyordu.

4066- Osman ibnu Mevheb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mısır ehlinden bir adam geldi ve Kâbe'yi haccetti. Bu esnada oturan bir topluluk gördü ve:

-Bu topluluk kimlerdir? diye sordu. Oradakiler:

-Bunlar Kureyş kabilesindendirler, dediler. O zât bu sefer:

-Bunlar içinde büyüğü hangisidir? diye sordu. Onlar:

-Abdullah ibnu Ömer'dir, diye cevap verdiler. Bu zât:

-Ey İbnu Ömer! Ben senden bir şey soracağım, onu bana haber ver: Uhud savaşından Osman'ın kaçtığını biliyor musun? diye sordu. İbnu Ömer:

-Evet, diye cevap verdi. O zat yine:

-Osman'ın Bedir savaşında kaybolup savaşa katılmadığını bilir misin? diye sordu. İbnu Ömer:

-Evet, biliyorum, dedi. O kimse:

-Peki Osman'ın Rıdvan Beyatı'nda hazır bulunmadığını biliyor musun? diye sordu. İbnu Ömer:

-Evet biliyorum, dedi.

Abdullah ibnu Ömer'a sorduğu sorulara olumlu cevap vermesi üzerine o zat "Allah-u Ekber" dedi.

Bunun üzerine İbnu Ömer, o adama şöyle dedi:

-Gel sana Osman'ın bütün bu sorduklarına neden katılamadığını sana açıklayayım:

-Uhud savaşına katılmaması konusunda Allah onu bağışlamış ve affetmiştir. Bedir savaşına katılmamasının sebebi ise, Osman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızıyla evliydi ve hanımı hasta idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona:

-"Senin için Bedir savaşına katılan bir mücahidin sevabı ve ganimetten senin için bir pay vardır," buyurdu. Rıdvan beyatında bulunmayışının sebebi ise, Mekke'ye vazife ile gönderilmiş olmasındandır. Şayet Mekke vadisinde Osman'dan ziyade şeref ve nüfus sahibi bir kimse bulunsaydı, muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Osman'ın yerine onu gönderirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Osman'ı

Mekkeye gönderdi. O, Mekke'ye gittikten sonra Rıdvan Bey'atı yapılmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sağ elini göstererek:

-"Bu Osman'ın elidir" demiş ve sol elinin üzerine vurmuş ve:

-"Bu Osman için" demiştir.

Bu anlattıklarından sonra İbnu Ömer, o Mısırlı hacıya:

-Sana verdiğim bu cevaplarla beraber, artık şimdi gidebilirsin, dedi.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 3130, 3698, 3704, 4515, 4650, 4651, 7095)

٢٠ - بَاب

20- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

﴿ إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾

﴿تُصْعِدُونَ﴾ تَذْهَبُونَ أَصْعَدَ وَصَعِدَ فَوْقَ الْبَيْتِ.

«(Savaş alanından siz boyuna) uzaklaşıyor ve hiç kimseyle ilgilenmiyordunuz; Peygamber ise, arkanızdan sizi çağırıp duruyordu. Bu yüzdendir ki, elinizden kaçırdığınıza ve başınıza gelen musibete üzülmemeniz için, Allah size keder üzerine keder vermiştir. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.» Âli-İmran: 153

٤٠٦٧ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرَّجَّالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ وَأَقْبَلُوا مُنْهَزِمِينَ فَذَاكَ إِذْ يَدْعُوهُمُ الرَّسُولُ فِي أُخْرَاهُمْ.

4067- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Uhud savaşında okçular tepesine okçular yerleştirmiş ve başlarına da komutan olarak Abdullah ibnu Cubeyr'i komutan tayin etmişti. Onlar dağıldıkları zaman Allah Rasû-

lü sallallahu aleyhi ve sellem onları arkalarından çağırıyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3039, 3936, 4043, 4561)

٢١ - بَاب

21- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

﴿ ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشَى طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَا هُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾.

«Sonra, bu kederden sonra, size öyle bir güven (duygusu), bir uyku (hâli) indirdik ki, içinizden bir grubu (kâmilen) örtmüştü. Diğer bir grup ise, (yalnız) kendi canlarıyla uğraşıyorlar, Allah hakkında da, câhiliye zannı gibi hak olmayan bir zan besleyerek. "Bu zafer işinden bize düşen bir şey mi var ki?" diyorlardı. (Ey Muhammed!) De ki: Bütün iş Allah'a mahsustur. Sana açıklayamadıkları şeyi kendi içlerinde gizliyorlar ve diyorlar ki: "Eğer bu işten bize düşen bir şey olsaydı, burada öldürülmezdik." (Ey Muhammed! Onlara) de ki: "Evinizde bulunsaydınız bile, üzerlerine öldürülme yazılmış olanlar, öldürülüp düşecekleri yere giderlerdi. Bu, gönüllerinizdekini denemesi ve kalplerinizdekini temizlemesi içindir. Allah, gönüllerde olanı hakkıyla bilendir.» Âli-İmran: 154[119]

119 Ayette haber verilen uyku, gaflet değil, gönüllere huzur ve emniyet veren ilâhi bir sekinettir. Ve o sırada pek ziyade ihtiyaç duyulan bir istirahattır. Âyette hususî olarak bu ilâhi nimetin halis müminlere ihsan edildiğine ve münafıkların canı ve başı derdine düşerek uyku yüzü görmediklerine işaret edilmiştir.

٤٠٦٨ - و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ فِيمَنْ تَغَشَّاهُ النُّعَاسُ يَوْمَ أُحُدٍ حَتَّى سَقَطَ سَيْفِي مِنْ يَدِي مِرَارًا يَسْقُطُ وَآخُذُهُ وَيَسْقُطُ فَآخُذُهُ.

4068- Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Uhud savaşında kendisini uyku bürüyen kimseler içinde idim. Öyle ki bu sebepten dolayı elimdeki kılıç defalarca yere düştü. Kılıç düşüyor ben alıyordum, kılıç düşüyor ben alıyordum. (Hadisin geçtiği yer: 4562)

٢٢ - بَاب

22- Bâb:

﴿ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴾ قَالَ حُمَيْدٌ وَثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ شُجَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ شَجُّوا نَبِيَّهُمْ فَنَزَلَتْ ﴿ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ ﴾.

«Bir kısmının tövbelerini kabul etmek, bir kısmı da zalim olduklarından, onlara azap etmek içindir ki, bunda, senin yapabileceğin hiçbir şey yoktur.» Âli-İmran: 128

Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kafası yarıldı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Peygamberlerinin başını yaralayan bir topluluk nasıl kurtuluşa erebilir." Bunun üzerine ***«Bunda, senin yapabileceğin hiçbir şey yoktur»*** âyeti indi.

٤٠٦٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السُّلَمِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ مِنَ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنَ الْفَجْرِ يَقُولُ اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا وَفُلَانًا بَعْدَ مَا يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴾.

4069- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dişi kırılmış, yüzü yaralanmış ve kafası yarılmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazının son rekâtında başını rükûdan kaldırdı ve "Semiallâhu limen hamideh. Rabbena ve lekel-hamd" (Allah kendisine hamd edene icabet etti. Rabbimiz hamd sanadır) dedikten sonra "Allah'ım! Falan, Falan ve Falanı helâk et!" diye beddua etti. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle ***«Bir kısmının tövbelerini kabul etmek, bir kısmı da zalim olduklarından, onlara azap etmek içindir ki, bunda, senin yapabileceğin hiçbir şey yoktur.»*** Âli-İmran: 128 âyetini indirdi.[120] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4070, 4559, 7346)

٤٠٧٠ - وَعَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو عَلَى صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ وَسُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو وَالْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَنَزَلَتْ ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾.

4070- Salim ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Safvân ibnu Umeyye, Sehl ibnu Amr, Hâris ibnu Hişâm'a beddua ederdi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle ***«Bir kısmının tövbelerini kabul etmek, bir kısmı da zalim olduklarından, onlara azap etmek içindir ki, bunda, senin yapabileceğin hiçbir şey yoktur.»*** Âli-İmran: 128 âyetini indirdi.

٢٢- بَاب ذِكْرِ أُمِّ سَلِيطٍ

22. Ümmü Selît'in Zikri Bâbı

٤٠٧١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ مُرُوطًا بَيْنَ نِسَاءٍ

120 Bunların üçü de Mekke'nin fethi günü Müslüman olmuşlar ve Müslümanlıktaki hayatları pek güzel devam etmiştir.

مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ فَبَقِيَ مِنْهَا مِرْطٌ جَيِّدٌ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ مَنْ عِنْدَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَعْطِ هَذَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي عِنْدَكَ يُرِيدُونَ أُمَّ كُلْثُومٍ بِنْتَ عَلِيٍّ فَقَالَ عُمَرُ أُمُّ سَلِيطٍ أَحَقُّ بِهِ وَأُمُّ سَلِيطٍ مِنْ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُمَرُ فَإِنَّهَا كَانَتْ تُزْفِرُ لَنَا الْقِرَبَ يَوْمَ أُحُدٍ.

4071- Sa'lebe ibnu Ebî Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnu Hattâb, -Allah ondan razı olsun- Medine kadınlarından bir takım kadınlar arasında kadınların giyindikleri tiftik örtüler taksim etti. Geriye iyi bir örtü kaldı. Ömer'in yanında olanlardan bazıları:

-Ey Mü'minlerin Emîri! Şu futayı da yanındaki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızına ver! dediler ve onunla Alî'nin kızı Ümmü Külsüm'ü[121] kastetmişlerdi.

Bunun üzerine Ömer:

-Bu örtüye Ümmü Selît daha lâyıktır, dedi.

Ümmü Selît, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e beyat eden Ensâr kadınlarındandır. Ömer şöyle dedi:

-Ümmü Selît, Uhud savaşında su kırbalarıyla bize su taşırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2881)

٢٣ - بَاب قَتْلِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

23- Hamza İbnu Abdulmuttalib'in -Allah ondan razı olsun- Öldürülmesi Bâbı[122]

---

121 Ömer'in zevcesidir.

122 Ebn Ya'la veya Ebu Ammâre; Lâkabı; Esedullah (Allah'ın Aslanı)dır. Babası Abdulmuttalib, annesi Hâle'dir. Hamza, Peygamberimizin amcalarının en küçüğüdür. Doğumdan birkaç gün sonra, Peygamberimizi emziren Ebu Lebeb'in câriyesi Süveybe daha önceleri Hamza'yı da emzirmiş olduğundan, Hamza Peygamberimizin süt kardeşi idi. Hamza, orta boylu, güçlü kuvvetli, heybetli, onurlu bir sahabîdir. Hamza iyi bir avcı, keskin nişancı, Kureyş'in en şereflilerindendir. Mazlumlara yardım etmeyi seven cesur bir savaşçıydı. Av dönüşü evine gitmeden Kâbe'yi tavâf edecek kadar kutsal kabul ettiği değerlere saygılı, karşılaştığı şahıslara selâm verip sohbet etmesini seven mürüvvetli bir insandı. Onun gençlik dönemine ait bilgilerimiz yok denecek kadar azdır. Peygamberimiz yakınlarına İslâm'ı tebliğ etmiş

٤٠٧٢ - حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ فَلَمَّا قَدِمْنَا حِمْصَ قَالَ لِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَدِيٍّ هَلْ لَكَ لِي وَحْشِيٌّ نَسْأَلُهُ عَنْ قَتْلِ حَمْزَةَ قُلْتُ نَعَمْ وَكَانَ وَحْشِيٌّ يَسْكُنُ حِمْصَ فَسَأَلْنَا عَنْهُ فَقِيلَ لَنَا هُوَ ذَاكَ فِي ظِلِّ قَصْرِهِ كَأَنَّهُ حَمِيتٌ قَالَ فَجِئْنَا حَتَّى وَقَفْنَا عَلَيْهِ بِيَسِيرٍ فَسَلَّمْنَا فَرَدَّ السَّلَامَ قَالَ وَعُبَيْدُ اللَّهِ مُعْتَجِرٌ بِعِمَامَتِهِ مَا يَرَى وَحْشِيٌّ إِلَّا عَيْنَيْهِ وَرِجْلَيْهِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَا وَحْشِيُّ. أَتَعْرِفُنِي قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لَا وَاللَّهِ إِلَّا أَنِّي أَعْلَمُ أَنَّ عَدِيَّ بْنَ الْخِيَارِ تَزَوَّجَ امْرَأَةً يُقَالُ لَهَا أُمُّ قِتَالٍ بِنْتُ أَبِي الْعِيصِ فَوَلَدَتْ لَهُ غُلَامًا بِمَكَّةَ فَكُنْتُ أَسْتَرْضِعُ لَهُ فَحَمَلْتُ ذَلِكَ الْغُلَامَ مَعَ أُمِّهِ فَنَاوَلْتُهَا إِيَّاهُ فَلَكَأَنِّي نَظَرْتُ إِلَى قَدَمَيْكَ قَالَ فَكَشَفَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ أَلَا تُخْبِرُنَا بِقَتْلِ حَمْزَةَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ حَمْزَةَ قَتَلَ طُعَيْمَةَ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ بِبَدْرٍ فَقَالَ لِي مَوْلَايَ جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ إِنْ قَتَلْتَ حَمْزَةَ بِعَمِّي فَأَنْتَ حُرٌّ قَالَ فَلَمَّا أَنْ خَرَجَ النَّاسُ عَامَ عَيْنَيْنِ وَعَيْنَيْنِ جَبَلٌ بِحِيَالِ أُحُدٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ وَادٍ خَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ إِلَى الْقِتَالِ فَلَمَّا أَنْ اصْطَفُّوا لِلْقِتَالِ خَرَجَ سِبَاعٌ فَقَالَ هَلْ مِنْ مُبَارِزٍ قَالَ فَخَرَجَ إِلَيْهِ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ يَا سِبَاعُ يَا ابْنَ أُمِّ أَنْمَارٍ مُقَطِّعَةِ الْبُظُورِ أَتُحَادُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثُمَّ شَدَّ

---

olmasına rağmen, Hamza henüz Müslüman olmamıştı. Ebu Cehil'in Peygamberimize yaptığı bir hakaret sonucunda Müslüman olmuştur. Peygamberimiz bir gün Safâ tepesinde iken Ebu Cehil ve arkadaşları onun yanına gelirler. Ebu Cehil Peygamberimize hakaret eder. Abdullah b. Cüdâ'nin câriyesi bu olayı seyredip av dönüşü Kâbe'ye uğramayı âdet edinen Hamza'ya anlatır. Hamza, eve gitmeden Ebu Cehil'in yanına uğrayarak elindeki yayı Ebu Cehil'in kafasına çalar, başını yaralar ve hakaret eder. Bir gün sonra da Allah Rasûlü'nün yanına giderek (Bi'set'ten iki yol sonra) Müslüman olur. Uhud'da şehit olmuştur. Peygamberimiz, Hamza'nın şehit olduğunu öğrenince onun başı ucuna gelir ve dua eder. Hamza, kız kardeşi Safiyye'nin getirdigi bir hırka ile kefenlendi. Peygamberimiz, amcası Hamza'nın cenaze namazını kıldırdı. Hamza, Uhud'a defnedildi.

عَلَيْهِ فَكَانَ كَأَمْسِ الذَّاهِبِ قَالَ وَكَمَنْتُ لِحَمْزَةَ تَحْتَ صَخْرَةٍ فَلَمَّا دَنَا مِنِّي رَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي فَأَضَعُهَا فِي ثُنَّتِهِ حَتَّى خَرَجَتْ مِنْ بَيْنِ وَرِكَيْهِ قَالَ فَكَانَ ذَاكَ الْعَهْدَ بِهِ فَلَمَّا رَجَعَ النَّاسُ رَجَعْتُ مَعَهُمْ فَأَقَمْتُ بِمَكَّةَ حَتَّى فَشَا فِيهَا الْإِسْلَامُ ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى الطَّائِفِ فَأَرْسَلُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا فَقِيلَ لِي إِنَّهُ لَا يَهِيجُ الرُّسُلَ قَالَ فَخَرَجْتُ مَعَهُمْ حَتَّى قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآنِي قَالَ آنْتَ وَحْشِيٌّ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَنْتَ قَتَلْتَ حَمْزَةَ قُلْتُ قَدْ كَانَ مِنْ الْأَمْرِ مَا بَلَغَكَ قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُغَيِّبَ وَجْهَكَ عَنِّي قَالَ فَخَرَجْتُ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ قُلْتُ لَأَخْرُجَنَّ إِلَى مُسَيْلِمَةَ لَعَلِّي أَقْتُلُهُ فَأُكَافِئَ بِهِ حَمْزَةَ قَالَ فَخَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ فَكَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ قَالَ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي ثَلْمَةِ جِدَارٍ كَأَنَّهُ جَمَلٌ أَوْرَقُ ثَائِرُ الرَّأْسِ قَالَ فَرَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي فَأَضَعُهَا بَيْنَ ثَدْيَيْهِ حَتَّى خَرَجَتْ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ قَالَ وَوَثَبَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَضَرَبَهُ بِالسَّيْفِ عَلَى هَامَتِهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْفَضْلِ فَأَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ فَقَالَتْ جَارِيَةٌ عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ وَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَتَلَهُ الْعَبْدُ الْأَسْوَدُ.

4072- Cafer ibnu Amr ibnu Umeyye ed-Damri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ubeydullah ibnu Adiy ibnul-Hiyâr ile yolculuğa çıktım. Hıms bölgesine vardığımızda Ubeydullah ibnu Adiy bana dedi ki: Vahşi'nin yanına gidelim mi? O'na Hamza'yı öldürmesini sorarız. Ben de: Evet, dedim. O sırada Vahşî Hıms'ta oturuyordu. Biz Vahşî'nin nerede bulunduğunu sorduk. Bize şu sarayın gölgesinde oturan Vahşî'dir diye gösterildi. Vahşi büyük bir tulum gibiydi. Yanına yaklaştık ve ona selâm verdik, o da selâmımızı aldı. Ubeydullah başını sarığıyla kapatmıştı. Vahşi onun sadece gözlerini ve ayaklarını görüyordu. Ubeydullah dedi ki: Ey Vahşî! Beni tanıyor musun? Vahşî, Ubeydullah'a baktı ve şöyle dedi:

-Hayır vallahi tanımadım. Yalnız şunu bilmekteyim ki, Adiy ibnul-Hiyâr, Ebul-Îs'in kızı Ümmü Kitâl denilen bir kadınla evlenmişti. Bu ka-

dının Mekke'de Adiy'den bir oğlu olmuştu. Ben de onu emzirmesi için bir süt anne aramıştım. O çocuğu annesiyle beraber taşımış ve süt annesine götürmüştüm. Senin ayaklarını o taşıdığım çocuğun ayaklarına benzettim. Bunun üzerine Ubeydullah, yüzünden sarığı açtı. Sonra Vahşî'ye dedi ki: Bize Hamza'nın öldürülmesini anlatmaz mısın?

Vahşî şöyle dedi: Evet, anlatırım. Hamza, Bedir savaşında Tuayme ibnu Adiy ibnu Hiyâr'ı öldürmüştü. Efendim olan Cubeyr ibnu Mut'im bana dedi ki: Şayet amcama bedel olarak Hamza'yı öldürürsen sen hürsün. Vahşî şöyle dedi: Ayneyn yılı insanlar savaş için çıkınca ben de insanlarla beraber savaşa çıktım. Ayneyn, Uhud Dağı'nın yanında bir dağın ismidir. Bununla Uhud arasında bir vâdi vardır. İnsanlar savaş için karşı karşıya geldikleri zaman müşriklerden Siba ibnu Abduluzza meydana çıkarak: Benimle mübareze edecek yok mu? dedi. Onun karşısına Hazma ibnu Abdulmuttalib çıktı ve dedi ki: Ey Sibâ'! Ey kadın sünnetçisi olan Ümmü Enmâr'ın oğlu! Allah'a ve Rasûlü'ne inatla karşı mı çıkıyorsun? Sonra Sibâ' üzerine yürüdü. Hamza onu öldürdü. Bu sırada ben Hamza'yı öldürmek için bir taş arkasına gizlendim. Hamza bana yaklaşınca mızrağımı ona attım. Mızrak kasık bölgesinden girdi ve iki uyluk üstünün arkasından çıktı. Böylelikle onu öldürdüm. İnsanlar savaştan dönünce ben de onlarla beraber döndüm. Mekke'de İslâm dini yayılıncaya kadar orada kaldım. Sonra ben Taif'e gittim. Taifliler Müslüman olmak için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme elçi gönderdiler. Bana da: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir elçiyi rahatsız etmez, denildi. Bunun üzerine ben de onlarla beraber Medine'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni görünce: "Sen Vahşi misin?" dedi. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hamza'yı sen mi öldürdün?" diye sordu. Ben dedim ki: Bu sana ulaşan haber şeklinde oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yüzünü bana göstermemen mümkün mü?" buyurdu.

Bunun üzerine ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından çıktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat edip Museylimetul-Kezzâb yalancı peygamberliğini ilân edince ben dedim ki: Ben Museylime'ye karşı savaşmaya çıkıyorum. Umarım ki onu öldürüm de bu Hamza'yı öldürmeme mukabil olur. Museylime'ye karşı çıkan orduyla beraber ben de çıktım. Bu savaşta gâlip ve mağlup olan oldu. Yıkık bir duvarın karaltısında Museylime'yi gördüm. O sanki kül renginde bir deve gibiydi ve saçı-başı da dağınıktı. Ona doğru mızrağımı attım. Mızrak onun göğsünün ortasından girdi ve iki omzunun ortasında çıktı. Bu esna-

da Ensar'dan bir adam geldi ve boynuna kılıçla vurdu.

Abdullah ibnu Ömer şöyle dedi: Evin arkasından bir kadın çıktı ve: Müminlerin emirine yazık oldu! Onu siyahi bir köle öldürdü.

٢٤- بَاب مَا أَصَابَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْجِرَاحِ يَوْمَ أُحُدٍ

24- Uhud Savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Aldığı Yaralar Bâbı[123]

٤٠٧٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ فَعَلُوا بِنَبِيِّهِ يُشِيرُ إِلَى رَبَاعِيَتِهِ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى رَجُلٍ يَقْتُلُهُ رَسُولُ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

4073- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında azı dişini işaret ederek şöyle buyurdu:

"Peygamberlerine bunu yapan bir topluluğa Allah'ın gazabı şiddetli olmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Allah yolunda öldürdüğü adamın üzerine Allah'ın gazabı şiddetli olmuştur."

٤٠٧٤ - حَدَّثَنِي مَخْلَدُ بْنُ مَالِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ دَمَّوْا وَجْهَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

---

123 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dişini Utbe ibnu Ebî Vakkas attığı bir taşla kırmış ve alt dudağını yaralamıştı. Abdullah ibnu Şihâb da alnını yarmıştır. Abdullah ibnu Kamie'nin bir kılıç vuruşuyla da elmacığı yaralanmış ve bu vuruşla parçalanan miğferin iki halkası elmacığına batmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Utbe için "Yılına erişmesin" buyurmuş ve hakîkaten senesi içinde ölmüştür.

4074- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Allah yolunda öldürdüğü kişinin üzerine Allah'ın gazabı şiddetli oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünü yaralayıp kan akıtan topluluğun üzerine Allah'ın gazabı şiddetli oldu."

٤٠٧٥ - بَاب حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ وَهُوَ يُسْأَلُ عَنْ جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُ مَنْ كَانَ يَغْسِلُ جُرْحَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ كَانَ يَسْكُبُ الْمَاءَ وَبِمَا دُووِيَ قَالَ كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَغْسِلُهُ وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَسْكُبُ الْمَاءَ بِالْمِجَنِّ فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ أَنَّ الْمَاءَ لَا يَزِيدُ الدَّمَ إِلَّا كَثْرَةً أَخَذَتْ قِطْعَةً مِنْ حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا فَاسْتَمْسَكَ الدَّمُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ يَوْمَئِذٍ وَجُرِحَ وَجْهُهُ وَكُسِرَتْ الْبَيْضَةُ عَلَى رَأْسِهِ.

4075- Ebu Hazım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sehl ibnu Sa'd'a, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Uhud savaşında isabet eden yaralardan soruldu. O şöyle dedi: Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yarasını kimin yıkadığını, kimin su döktüğünü ve ne ile tedavi edildiğini en iyi bilen benim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı Fâtıma yarayı yıkıyor, Alî de kalkanı ile suyu döküyordu. Fâtıma suyun kanı artırdığını görünce bir hasır parçası aldı ve onu yakarak külünü yaraya basarak kanamayı durdurdu. Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin azı dişi kırıldı, yüzü yaralandı ve başındaki miğferi kırıldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 243)

٤٠٧٦ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ نَبِيٌّ وَاشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ دَمَّى وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4076- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir peygamberin öldürdüğü kişiye Allah'ın gazabı şiddetli olmuş-

tur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünü kanatan kimse üzerine de Allah'ın gazabı şiddetli olmuştur.

٢٥ - بَاب ﴿ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ ﴾

25. Bâb: *«Allah'ın ve Peygamberin davetine icabet edenler»* Âli İmran: 172 Âyeti

٤٠٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ﴿ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾ قَالَتْ لِعُرْوَةَ يَا ابْنَ أُخْتِي كَانَ أَبَوَاكَ مِنْهُمُ الزُّبَيْرُ وَأَبُو بَكْرٍ لَمَّا أَصَابَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَصَابَ يَوْمَ أُحُدٍ وَانْصَرَفَ عَنْهُ الْمُشْرِكُونَ خَافَ أَنْ يَرْجِعُوا قَالَ مَنْ يَذْهَبُ فِي إِثْرِهِمْ فَانْتَدَبَ مِنْهُمْ سَبْعُونَ رَجُلًا قَالَ كَانَ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَالزُّبَيْرُ.

4077- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«(Uhud'da) kendilerine isabet eden (ağır) yaradan sonra, Allah'ın ve Peygamberin davetine icabet edenler ve bir de içlerinden iyilikte bulunup Allah'tan sakınanlar için son derece büyük mükâfat vardır.» Âli-İmrân: 172 Âişe, Urve'ye dedi ki:

-Ey kız kardeşimin oğlu! Baban Zübeyr ve Ebu Bekir onlardandır. Uhud savaşında meydana gelen musibetten sonra, müşrikler geri dönünce, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem müşriklerin Medine'ye geri dönmesinden endişe etmiş ve şöyle buyurmuştu: "Onların arkalarından kim gider?" Bunun üzerine sahabeden yetmiş kişi çıktı. Onların içinde Ebu Bekir ve Zübeyr de vardı.

٢٦ - بَاب مَنْ قُتِلَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ أُحُدٍ مِنْهُمْ: حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَالْيَمَانُ وَأَنَسُ بْنُ النَّضْرِ وَمُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ

26- Uhud Savaşında Müslümanlardan Öldürülenler Bâbı

Hamza ibnu Abdulmuttalib, Yemân, Enes ibnu Nadr ve Mus'ab ibnu Umeyr onlardandır.

٤٠٧٨ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ مَا نَعْلَمُ حَيًّا مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ أَكْثَرَ شَهِيدًا أَعَزَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ قُتِلَ مِنْهُمْ يَوْمَ أُحُدٍ سَبْعُونَ وَيَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ سَبْعُونَ وَيَوْمَ الْيَمَامَةِ سَبْعُونَ قَالَ وَكَانَ بِئْرُ مَعُونَةَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَوْمُ الْيَمَامَةِ عَلَى عَهْدِ أَبِي بَكْرٍ يَوْمَ مُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابِ.

4078- Katâde ibnu Dâime -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Arap kabîleleri içinde Ensâr'dan daha çok şehit vermiş ve kıyamet günü onlardan daha azîz olmuş hiçbir kabîle bilmiyorum.

Enes ibnu Mâlik şöyle dedi: Uhud savaşında Ensar'dan yetmiş kişi; Maûne Kuyusu günü yetmiş kişi; Yemâme günü de yetmiş kişi öldürülmüştür. Katâde şöyle dedi: Maûne Kuyusu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında vukû bulmuştur. Yemâme günü, Ebu Bekir zamanında yalancı peygamber Museylimetül-Kezzâb ile yapılan savaştır.

٤٠٧٩ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَقُولُ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدٍ قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُغَسَّلُوا.

4079- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında şehit edilenlerden ikişer kişiyi bir parça kumaş içinde topluyordu. Sonra da: "Bunların hangisinin Kur'ân ezberi daha çoktur?" diye soruyordu. Bu iki şehitten birine işaret edildiğinde, onu kabrine önce koyuyordu. Şöyle buyurdu: "Ben bunlar üzerine kıyamet günü şahitlik edeceğim" Onları, kanları içinde defnedilmelerini emretti. Onlar ne yıkandılar ne de onların cenaze namazları kılındı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1343)

٤٠٨٠ - وَقَالَ أَبُو الْوَلِيدِ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا قُتِلَ أَبِي جَعَلْتُ أَبْكِي وَأَكْشِفُ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ فَجَعَلَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَوْنِي وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَنْهَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبْكِيهِ أَوْ مَا تَبْكِيهِ مَا زَالَتِ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا حَتَّى رُفِعَ.

4080- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam Uhud savaşında öldürülünce yüzündeki kumaşı açarak ağlamaya başladım. Ağlamamı yasakladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise beni bundan yasaklamadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sen ağlasan da ağlamasan da, sizler O'nu yerinden kaldırana kadar melekler onu kanatlarıyla gölgelendirmeye devam ediyorlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1244)

٤٠٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُرَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ أُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ بِهِ اللَّهُ مِنَ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقَرًا وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ.

4081- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rüyamda bir kılıç salladım ve bu kılıcın ortası kırıldı. Bu rüyamda Uhud savaşında müminlerin başına gelen sıkıntılar olarak çıktı. Sonra yine rüyamda kılıcımı salladım ve öncekinden daha güzel bir duruma döndü. Bu rüyamda Allah'ın müminlere nasip ettiği fetihler ve müminlerin içtiması olarak çıktı. Yine rüyamda bir sığırın boğazlandığını gördüm. O da Uhud savaşında şehit edilen müminler olarak çıktı. Allah onlar için en hayırlısını yapmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3622)

٤٠٨٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ خَبَّابٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ فَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى أَوْ ذَهَبَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا كَانَ مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ يَتْرُكْ إِلَّا نَمِرَةً كُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غُطِّيَ بِهَا رِجْلَاهُ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ الْإِذْخِرَ أَوْ قَالَ أَلْقُوا عَلَى رِجْلَيْهِ مِنْ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا.

4082- Habbâb ibnul-Eret -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah'ın rızasını umarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber hicret ettik. Ecrimiz Allah'a aittir: Bizden kimi öldü ve (fetihler neticesinde elde edilen ganimetlerden) bir şey yiyemedi. Musab ibnu Umeyr bunlardan biridir. Bizden kimi de, meyvesi olgunlaşmış ve onu hasat etmektedir. Musab ibnu Umeyr, Uhud savaşında öldürüldü. O'nu kefenleyecek bir burdeden (bir kumaş parçasından) başka bir şey bulamadık. Onunla başını örtsek ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örtsek başı açıkta kalıyordu. Sonunda Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize onunla başını örtmemizi, ayaklarını da izhir otu koymamızı emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1276)

٢٧ - بَاب أُحُدٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ

27- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "Uhud bizi sever, biz de onu severiz" Sözü Bâbı

قَالَهُ عَبَّاسُ بْنُ سَهْلٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu sözü Abbas ibnu Sehl, Ebu Humeyd'den; o da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden nakletmiştir.

٤٠٨٣ - حَدَّثَنِي نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ.

4083- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Uhud Dağı öyle bir dağdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2889)

٤٠٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي حَرَّمْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا.

4084- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisine Uhud göründüğünde şöyle buyurdu:

"Bu Uhud dağıdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz. Allah'ım! İbrahim Mekke'yi haram kıldı. Ben de Medine'nin şu iki kara taşlık arasını haram kılıyorum." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2889)

٤٠٨٥ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطٌ لَكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا.

4085- Ukbe ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çıkıp Uhud şehitlerine cenaze namazı gibi namaz kıldı. Sonra minbere çıkıp şöyle buyurdu: "Ben sizin için havzıma ilk erişeniniz olacağım. Sizin şahidiniz ben olacağım. Vallahi ben şu anda cennetteki havzımı görmekteyim. Bana yeryüzünün hazinelerinin anahtarları veya yeryüzünün anahtarları verildi. Vallahi ben, sizlerin benden sonra şirk koşmanızdan korkmam. Ancak, dünya malı hususunda birbirinizle yarışmanızdan korkarım." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1344)

٢٨ - بَاب غَزْوَةِ الرَّجِيعِ وَرِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَبِئْرِ مَعُونَةَ وَحَدِيثِ عَضَلٍ وَالْقَارَةِ وَعَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ وَخُبَيْبٍ وَأَصْحَابِهِ

28- Recî', Ri'l ve Zekvân Savaşları, Maûne Kuyusu Savaşı, Adal ve Kâre Kabileleri Hadîsi, Âsim İbnu Sabit Hadîsi, Hubeyb Ve Arkadaşları Hadîsi Bâbı

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ أَنَّهَا بَعْدَ أُحُدٍ.

Muhammed ibnu İshâk şöyle dedi: Bize Asım ibnu Ömer, Raci savaşının Uhud savaşından sonra olduğunu haber vermiştir.

٤٠٨٦ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً عَيْنًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ وَهُوَ جَدُّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانَ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ مِنْ هُذَيْلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لَحْيَانَ فَتَبِعُوهُمْ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَامٍ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ حَتَّى أَتَوْا مَنْزِلًا نَزَلُوهُ فَوَجَدُوا فِيهِ نَوَى تَمْرٍ تَزَوَّدُوهُ مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا هَذَا تَمْرُ يَثْرِبَ فَتَبِعُوا آثَارَهُمْ حَتَّى لَحِقُوهُمْ فَلَمَّا انْتَهَى عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجَئُوا إِلَى فَدْفَدٍ وَجَاءَ الْقَوْمُ فَأَحَاطُوا بِهِمْ فَقَالُوا لَكُمُ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ إِنْ نَزَلْتُمْ إِلَيْنَا أَنْ لَا نَقْتُلَ مِنْكُمْ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ أَمَّا أَنَا فَلَا أَنْزِلُ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ فَقَاتَلُوهُمْ حَتَّى قَتَلُوا عَاصِمًا فِي سَبْعَةِ نَفَرٍ بِالنَّبْلِ وَبَقِيَ خُبَيْبٌ وَزَيْدٌ وَرَجُلٌ آخَرُ فَأَعْطَوْهُمُ الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ فَلَمَّا أَعْطَوْهُمُ الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ نَزَلُوا إِلَيْهِمْ فَلَمَّا اسْتَمْكَنُوا مِنْهُمْ حَلُّوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ فَرَبَطُوهُمْ بِهَا فَقَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ الَّذِي مَعَهُمَا هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَجَرَّرُوهُ وَعَالَجُوهُ عَلَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَلَمْ يَفْعَلْ فَقَتَلُوهُ وَانْطَلَقُوا بِخُبَيْبٍ وَزَيْدٍ حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ فَاشْتَرَى خُبَيْبًا بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلٍ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ يَوْمَ بَدْرٍ فَمَكَثَ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى إِذَا أَجْمَعُوا قَتْلَهُ اسْتَعَارَ

مُوسَى مِنْ بَعْضِ بَنَاتِ الْحَارِثِ لِيَسْتَحِدَّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَقَالَتْ فَغَفَلْتُ عَنْ صَبِيٍّ لِي فَدَرَجَ إِلَيْهِ حَتَّى أَتَاهُ فَوَضَعَهُ عَلَى فَخِذِهِ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ فَزِعْتُ فَزْعَةً عَرَفَ ذَاكَ مِنِّي وَفِي يَدِهِ الْمُوسَى فَقَالَ أَتَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَاكِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَكَانَتْ تَقُولُ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ لَقَدْ رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ مِنْ قِطْفِ عِنَبٍ وَمَا بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ ثَمَرَةٌ وَإِنَّهُ لَمُوثَقٌ فِي الْحَدِيدِ وَمَا كَانَ إِلَّا رِزْقٌ رَزَقَهُ اللَّهُ فَخَرَجُوا بِهِ مِنْ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فَقَالَ دَعُونِي أُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَرَوْا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ مِنْ الْمَوْتِ لَزِدْتُ فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَنَّ الرَّكْعَتَيْنِ عِنْدَ الْقَتْلِ هُوَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا ثُمَّ قَالَ:

مَا أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ شِقٍّ كَانَ لِلَّهِ مَصْرَعِي

وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعِ

ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَتَلَهُ وَبَعَثَتْ قُرَيْشٌ إِلَى عَاصِمٍ لِيُؤْتَوْا بِشَيْءٍ مِنْ جَسَدِهِ يَعْرِفُونَهُ وَكَانَ عَاصِمٌ قَتَلَ عَظِيمًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَبَعَثَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِثْلَ الظُّلَّةِ مِنْ الدَّبْرِ فَحَمَتْهُ مِنْ رُسُلِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا مِنْهُ عَلَى شَيْءٍ.

4086- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Uhud savaşından dönünce on kişilik bir topluluğu casusluk için bir seriyye gönderdi. Başlarına da emir olarak Âsim ibnu Ömer ibnul-Hattab'ın dedesi olan Âsim ibnu Sâbit el-Ensari'yi görevlendirdi. Bunlar yola koyuldular. Mekke ve Ufsan arasındaki Hedee bölgesine geldiklerinde, Huzeyl kabilesinden Lihyân oğulları denilen aşiret halkına, bunların geldiği zikredildi. Bunun üzerine bu seriyyeye doğru hepsi güzel atıcı iki yüze yakın bir topluluk etrafa dağıldılar ve seriyyedekilerin izlerini takip ettiler. Nihayet takipçiler, seriyyenin Medine'den azık edinip yanlarına aldıkları hurmaları yedikleri yerde bir hurma buldular ve:

-İşte bu Yesrib hurmasıdır, dediler.

İzlerini takip etmeye başladılar. Âsim ve arkadaşları bunları görünce, hemen yüksek bir yere çıktılar. Fakat takipçiler onların etrafını çep-

çevre kuşattılar. Onlara dediler ki:

-Oradan aşağıya inin ve teslim olun. Sizlerden hiçbirinizi öldürmeyeceğimize dair size söz veriyoruz.

Seriyye'nin emiri Âsim ibnu Sabit de dedi ki:

-Vallahi ben bugün bir kâfirin zimmetine binaen gidip onlara teslim olmam. Allah'ım! Bizim içinde bulunduğumuz bu durumumuzu Peygamberine haber ver!

Bunun üzerine kâfirler Müslümanlara oklar attılar. Âsim'i ve onunla beraber altı kişiyi öldürdüler. Diğer kalan üç kişi ise kâfirlerin vermiş oldukları söze binaen aşağı inerek teslim oldular. Bu üç kişi Hubeyb ibnu Adiyy el-Ensârî, İbnu Desine ve Abdullah ibnu Târik'tir. Kâfirler bunları ele geçirdikleri zaman yaylarının kirişlerini çözdüler ve bu kirişlerle Müslümanları sıkıca bağladılar. Bunun üzerine Abdullah ibnu Tarık:

-İşte bu ilk ihanetinizdir. Vallahi ben sizlerle beraber olmayacağım. Şehit edilen arkadaşlarını kastederek:

-Muhakkak bu kardeşlerimde uyulacak güzel bir örnek vardır, dedi. Kâfirler hemen onu çekip sürüklediler ve kendileriyle beraber gelmeye zorladılar. Abdullah onlarla gitmek istemedi. Bunun üzerine kâfirler onu öldürdüler.

Daha sonra Hubeyb ve İbnu Desine'yi götürdüler. Nihayet bu ikisini Bedir savaşının ardından Mekke'de sattılar. Hubeyb'i, Hâris ibnu Âmir ibnu Nevfel ibnu Abdi Menâf oğulları satın aldı. Hubeyb, Bedir savaşında Haris ibnu Âmir'i öldürmüştü. Hubeyb onların yanında bir süre esîr olarak kaldı.

İbnu Şihâb şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibnu İyâd haber verdi; ona da el-Hâris'in kızı Zeynep şöyle haber verdi:

Onlar, Hubeyb'i öldürme karar verince, Hubeyb, öldürülürken avret yerlerindeki kılların gözükmemesi için ondan bir ustura istedi. Kadın kendisine usturayı verdi. Kadın dedi ki: Hubeyb, ben farkında değilken yanına gelen erkek çocuğumu tutmuştu. Ben onu, çocuğumu kendi uyluğu üzerinde kucağına oturtmuş, ustura da elinde iken buldum. Ben çok korktum. Hubeyb bu korkumu yüzümden anladı da:

-Çocuğu öldüreceğimden mi korkuyorsun? Ben böyle bir şeyi yapacak değilim, dedi.

-Vallahi bu Hubeyb kadar hayırlı hiçbir esîr görmedim. Allah'a ye-

minle söylüyorum: Ben bir gün onu, kendisi demir bağlar içinde bağlanmış olduğu ve o zaman Mekke'de bu meyveden hiç bulunmadığı hâlde elinde bir üzüm salkımı tutmuş da onu yerken bulmuşumdur. Şüphesiz bu, Allah'ın Hubeyb'e verdiği bir rızıktı.

Hubeyb'i öldürmek için Harem'den çıkıp Hil bölgesine geldiler. Hubeyb onlara dedi ki:

-Beni serbest bırakın da iki rekât namaz kılayım. Sonra da şöyle dedi:

-Şayet benim ölümden korktuğum zannınız olmasaydı, muhakkak namazımı uzatırdım. Allah'ım! Onların hepsini helâk eyle!

Sonra Hubeyb şu beyitleri söyledi:

Ben Müslüman olarak Allah için öldürülürken, atılacağım yerim arzın hangi yanı olsa aldırmam. Çünkü öldürülmem Allah'ın zâtı yolundadır.

Şayet O isterse kesilip parçalanmış organ eklemleri üzerine bereketler yağdırır!

Akabinde İbnul-Hâris onu öldürdü. İşte böylece Hubeyb, bağlanarak öldürülen her Müslüman'ın ölümü sırasında iki rekât namaz kılma sünnetini ilk defa yapan kimse oldu.

Seriyye kumandanı Âsim ibnu Sâbit'in vurulduğu gün yaptığı duasını da Allah kabul buyurdu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerine, onların haberini ve vurulup öldürüldüklerini haber verdi. Kureyş kâfirlerinden birtakım insanlar, Âsim'in öldürülmüş olduğu kendilerine haber verildiği zaman, Âsim'in cesedinden öldürüldüğünün bilineceği herhangi bir parça getirmeleri için, Âsim'in cesedine elçi yolladılar. Çünkü Âsim, Bedir günü onların büyüklerinden birisini öldürmüştü. Bu sırada Âsim'in cesedi üzerine Allah tarafından bal arılarından gölge edici bir bulut gönderildi de, o bulut cesedi onların elçisinden korudu. Artık onun etinden herhangi bir şey kesmeye güçleri yetmedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3045)

٤٠٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ الَّذِي قَتَلَ خُبَيْبًا هُوَ أَبُو سِرْوَعَةَ.

4087- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Hubeyb'i öldüren Ebu Sirvaa'dır.

٤٠٨٨ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعِينَ رَجُلًا لِحَاجَةٍ يُقَالُ لَهُمْ الْقُرَّاءُ فَعَرَضَ لَهُمْ حَيَّانِ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ رِعْلٌ وَذَكْوَانُ عِنْدَ بِئْرٍ يُقَالُ لَهَا بِئْرُ مَعُونَةَ فَقَالَ الْقَوْمُ وَاللَّهِ مَا إِيَّاكُمْ أَرَدْنَا إِنَّمَا نَحْنُ مُجْتَازُونَ فِي حَاجَةٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَتَلُوهُمْ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ وَذَلِكَ بَدْءُ الْقُنُوتِ وَمَا كُنَّا نَقْنُتُ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ وَسَأَلَ رَجُلٌ أَنَسًا عَنْ الْقُنُوتِ أَبَعْدَ الرُّكُوعِ أَوْ عِنْدَ فَرَاغٍ مِنْ الْقِرَاءَةِ قَالَ لَا بَلْ عِنْدَ فَرَاغٍ مِنْ الْقِرَاءَةِ.

4088- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendilerine "Kurrâ" denilen yetmiş hafızı din öğretmeleri için bâzı kabilelere göndermişti. Bunlara Maûne Kuyusu denilen bir kuyunun yanında Suleym oğullarından iki kabile, Ri'l ve Zekvân kabileleri karşı çıktılar. Bunun üzerine o yetmiş kişilik topluluk, karşılarına çıkan iki kabileye hitaben: Vallahi bizim sizlerle hiçbir işimiz yok. Bizler sadece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bir işi için yolumuza gidiyoruz, dediler. Bu sırada müşrik kabileler emân vermeyip hafızları öldürdüler.

O yetmiş hafızın öldürülmesi üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca sabah namazında kunut yaparak onlara beddua etti. Namazda kunut yapmanın ilki bu olmuştur. Biz daha önce namazda kunut yapmazdık.

Abdulazîz ibnu Suheyb şöyle dedi: Bir adam Enes'e: Kunut, rükûdan önce mi yoksa sonra mı, diye sordu. Enes: Rükû'dan önce kıraati bitirdikten sonra, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1001, 1300, 2801, 2814, 3064, 3170, 4088-4091)

٤٠٨٩ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ الْعَرَبِ.

4089- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Arap'ın bazı kabilelerine

bir ay boyunca namazında rükûdan sonra kunut yaparak beddua etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1001)

٤٠٩٠ - حَدَّثَنِي عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رِعْلًا وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لَحْيَانَ اسْتَمَدُّوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَدُوٍّ فَأَمَدَّهُمْ بِسَبْعِينَ مِنَ الْأَنْصَارِ كُنَّا نُسَمِّيهِمْ الْقُرَّاءَ فِي زَمَانِهِمْ كَانُوا يَحْتَطِبُونَ بِالنَّهَارِ وَيُصَلُّونَ بِاللَّيْلِ حَتَّى كَانُوا بِبِئْرِ مَعُونَةَ قَتَلُوهُمْ وَغَدَرُوا بِهِمْ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَنَتَ شَهْرًا يَدْعُو فِي الصُّبْحِ عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لَحْيَانَ قَالَ أَنَسٌ فَقَرَأْنَا فِيهِمْ قُرْآنًا ثُمَّ إِنَّ ذَلِكَ رُفِعَ بَلِّغُوا عَنَّا قَوْمَنَا أَنَّا لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَنَتَ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لِحْيَانَ زَادَ خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ أُولَئِكَ السَّبْعِينَ مِنَ الْأَنْصَارِ قُتِلُوا بِبِئْرِ مَعُونَةَ قُرْآنًا كِتَابًا نَحْوَهُ.

4090- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ri'l, Zekvân, Usayye ve Lihyân oğulları kabileleri düşmanlarına karşı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden yardım istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara Ensâr'dan kendi zamanlarında "Kurrâ" ismini vermekte olduğumuz yetmiş kişi ile yardım etti. Onlar Suffa ehlinden idiler ve gündüzleri odun toplarlar, geceleyin de namaz kılarlardı. Bunlar, Mekke ile Usfân arasında bulunan Maûne Kuyusuna vardıklarında, o kabileler ihanet ederek onları öldürdüler. Onların hunharca öldürülmeleri haberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ri'l, Zekvân, Usayye ve Lihyân oğulları kabilelerine sabah namazında kunut yaparak beddua etti.

Enes şöyle dedi: biz, bu yetmiş şehit hakkında Kur'ân'dan şu âyeti okurduk. *«Kavmimize bildirin ki, bizler Rabbimize kavuştuk ve O bizden razı oldu. Bizi de razı etti.»* Sonra bu tilâvet kaldırıldı.

Katade, Enes ibnu Mâlik'in şöyle dediğini haber verdi: Allah Rasû-

lü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca bazı Arap boylarına kunut yaparak beddua etti.

Halîfe ibnu Hayyât şunu ziyade etti: Enes şöyle dedi: Ensar'dan olan bu yetmiş kişi Maûna Kuyusu'nun bulunduğu yerde öldürüldüler. Onlar hakkında Kur'ân'da âyet okuduk.

٤٠٩١-حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ خَالَهُ أَخَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ فِي سَبْعِينَ رَاكِبًا وَكَانَ رَئِيسَ الْمُشْرِكِينَ عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ خَيَّرَ بَيْنَ ثَلَاثِ خِصَالٍ فَقَالَ يَكُونُ لَكَ أَهْلُ السَّهْلِ وَلِي أَهْلُ الْمَدَرِ أَوْ أَكُونُ خَلِيفَتَكَ أَوْ أَغْزُوكَ بِأَهْلِ غَطَفَانَ بِأَلْفٍ وَأَلْفٍ فَطُعِنَ عَامِرٌ فِي بَيْتِ أُمِّ فُلَانٍ فَقَالَ غُدَّةٌ كَغُدَّةِ الْبِكْرِ فِي بَيْتِ امْرَأَةٍ مِنْ آلِ فُلَانٍ ائْتُونِي بِفَرَسِي فَمَاتَ عَلَى ظَهْرِ فَرَسِهِ فَانْطَلَقَ حَرَامٌ أَخُو أُمِّ سُلَيْمٍ وَهُوَ رَجُلٌ أَعْرَجُ وَرَجُلٌ مِنْ بَنِي فُلَانٍ قَالَ كُونَا قَرِيبًا حَتَّى آتِيَهُمْ فَإِنْ آمَنُونِي كُنْتُمْ وَإِنْ قَتَلُونِي أَتَيْتُمْ أَصْحَابَكُمْ فَقَالَ أَتُؤْمِنُونِي أُبَلِّغْ رِسَالَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يُحَدِّثُهُمْ وَأَوْمَئُوا إِلَى رَجُلٍ فَأَتَاهُ مِنْ خَلْفِهِ فَطَعَنَهُ قَالَ هَمَّامٌ أَحْسِبُهُ حَتَّى أَلْفَذَهُ بِالرُّمْحِ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ فُزْتُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ فَلُحِقَ الرَّجُلُ فَقُتِلُوا كُلُّهُمْ غَيْرَ الْأَعْرَجِ كَانَ فِي رَأْسِ جَبَلٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْنَا ثُمَّ كَانَ مِنَ الْمَنْسُوخِ إِنَّا قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَبَنِي لَحْيَانَ وَعُصَيَّةَ الَّذِينَ عَصَوُا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4091- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Enes'in dayısı ve annesi Ümmü Süleym'in erkek kardeşi olan Haram ibnu Milhân'ı yetmiş atlıyla beraber Âmir oğulları kabilesine gönderdi. Müşriklerin başkanı olan Âmir ibnu Tufeyl, Âmir oğulları heyetiyle beraber Medine'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şu üç teklîf arasında muhayyer kılıp bunlardan birini tercîh etmesini söylemişti: Ya şehirliler senin, köyler ahâlîsi benim olur. Veya hepsi senin olur da ben sana halîfe olurum. Veya bunlardan hiçbirini kabul et-

mezsen, ben Gatafân ahâlîsinden bin al at ile bin al kısrak süvârîsini önüme katarak sana hücum ederim, dedi. Bu teklifler üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Allah'ım! Âmir'in belâsını bana bırakmadan kendin sav " diye dua etti. Akabinde Amir, Selûl oğullarından bir kadının evinde tâûn hastalığına tutuldu. Boynunda hıyarcığa benzer bir şiş peyda oldu. Bunu görünce fena hâlde canı sıkılan Âmir: Deve taununa benzer bir şişlik; hem de Selûl ailesinden bir kadının evinde! İşte bu hiç olmadı! diye hayıflandı da: Getirin atımı! dedi; atının sırtında öldü.

Munzir ibnu Amr, evvelâ Haram ile iki arkadaşını ileriye gönderdi. Ümmü Süleym'in erkek kardeşi Haram ibnu Milhân gitti. Onun beraberinde aksak bir adam ve bir de Falan oğullarından diğer adam da gittiler. Haram ibnu Milhân iki arkadaşına şu talimatı verdi: Ben, Âmir oğullarının yanına varıncaya kadar siz benden uzak durmayın. Eğer onlar bana emân verirlerse, siz bana yakın durumdasınız. Yok beni öldürürlerse siz hemen diğer arkadaşların yanına koşar haber verirsiniz! Haram ibnu Milhân, Âmir ile cemâatine: Bana emân veriyor musunuz ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elçiliğini yerine ulaştırayım? dedi. O böyle konuşurken düşmanlar içlerinden bir adama işaret verdiler. O da Harâm'ın arkasına geldi ve ona mızrak sapladı. Hemmâm dedi ki: Zannederim ki, saplayan kişi, bu mızrağı Harâm'ın göğsünden dışarı çıkarttı. Haram ibnu Milhân bu ölüm darbesini alınca bedeninden fışkıran kana ellerini bulayıp başına, yüzüne sürdü ve: Allah-u Ekber, Kâbe'nin Rabbi'ne yemin ederim ki, ben kazandım! diye bağırdı. Akabinde Harâm'ın arkadaşı olan adama da yetişildi müşrikler onu da öldürdüler. Sonra yalnız bir tepenin başında bulunan o sakat adam müstesna, müşrikler o sahabelerin hepsini öldürdüler. Bu sırada Yüce Allah bizim üzerimize şu sözleri indirdi de, sonra bu sözlerin metni, okunması neshedilenlerden oldu: ***"Bizler muhakkak Rabbimize kavuştuk. O bizden hoşnut oldu, bizi de hoşnut etti".*** Bunların haberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'a ve Rasûlü'ne isyan eden Ri'l, Zekvân, Benû Lıhyân ve Usayya kabilelerine otuz gün boyunca sabah namazında kunut yaparak beddua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1001, 1300, 2801, 2814, 3064, 3170, 4088)

٤٠٩٢ - حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا طُعِنَ حَرَامُ بْنُ مِلْحَانَ وَكَانَ خَالَهُ يَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ قَالَ بِالدَّمِ هَكَذَا فَنَضَحَهُ عَلَى وَجْهِهِ وَرَأْسِهِ ثُمَّ قَالَ فُزْتُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ.

4092- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Dayım Haram ibnu Milhân, Maûne Kuyusu günü yaralandığı zaman vücudundan fışkıran kanı yüzüne ve başına sürdü ve: Kâbe'nin Rabbi'ne yemin olsun ki, ben kazandım, dedi.

٤٠٩٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فِي الْخُرُوجِ حِينَ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْأَذَى فَقَالَ لَهُ أَقِمْ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَطْمَعُ أَنْ يُؤْذَنَ لَكَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنِّي لَأَرْجُو ذَلِكَ قَالَتْ فَانْتَظَرَهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ ظُهْرًا فَنَادَاهُ فَقَالَ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّمَا هُمَا ابْنَتَايَ فَقَالَ أَشَعَرْتَ أَنَّهُ قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الصُّحْبَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّحْبَةَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي نَاقَتَانِ قَدْ كُنْتُ أَعْدَدْتُهُمَا لِلْخُرُوجِ فَأَعْطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِحْدَاهُمَا وَهِيَ الْجَدْعَاءُ فَرَكِبَا فَانْطَلَقَا حَتَّى أَتَيَا الْغَارَ وَهُوَ بِثَوْرٍ فَتَوَارَيَا فِيهِ فَكَانَ عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ غُلَامًا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الطُّفَيْلِ بْنِ سَخْبَرَةَ أَخُو عَائِشَةَ لِأُمِّهَا وَكَانَتْ لِأَبِي بَكْرٍ مِنْحَةً فَكَانَ يَرُوحُ بِهَا وَيَغْدُو عَلَيْهِمْ وَيُصْبِحُ فَيَدَّلِجُ إِلَيْهِمَا ثُمَّ يَسْرَحُ فَلَا يَفْطُنُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ الرِّعَاءِ فَلَمَّا خَرَجَ خَرَجَ مَعَهُمَا يُعْقِبَانِهِ حَتَّى قَدِمَا الْمَدِينَةَ فَقُتِلَ عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ يَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ وَعَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ فَأَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ لَمَّا قُتِلَ الَّذِينَ بِبِئْرِ مَعُونَةَ وَأُسِرَ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ قَالَ لَهُ عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ مَنْ هَذَا فَأَشَارَ إِلَى قَتِيلٍ فَقَالَ لَهُ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ هَذَا عَامِرُ

بْنُ فُهَيْرَةَ فَقَالَ لَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدَ مَا قُتِلَ رُفِعَ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى إِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى السَّمَاءِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْأَرْضِ ثُمَّ وُضِعَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرُهُمْ فَنَعَاهُمْ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَكُمْ قَدْ أُصِيبُوا وَإِنَّهُمْ قَدْ سَأَلُوا رَبَّهُمْ فَقَالُوا رَبَّنَا أَخْبِرْ عَنَّا إِخْوَانَنَا بِمَا رَضِينَا عَنْكَ وَرَضِيتَ عَنَّا فَأَخْبَرَهُمْ عَنْهُمْ وَأُصِيبَ يَوْمَئِذٍ فِيهِمْ عُرْوَةُ بْنُ أَسْمَاءَ بْنِ الصَّلْتِ فَسُمِّيَ عُرْوَةُ بِهِ وَمُنْذِرُ بْنُ عَمْرٍو سُمِّيَ بِهِ مُنْذِرًا.

4093- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir, Kureyş tarafından kendisine yapılan ezâ şiddetlendiği zaman Mekke'den Medine'ye çıkmak hususunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona: "Yerinde ikâmet et" buyurdu. Bu sefer Ebu Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü! Sana da Medine'ye hicret hususunda izin verilmesini arzu ediyor musun? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buna: "Ben bunu kuvvetle ümit etmekteyim" diye cevap verirdi. Âişe dedi ki: Ebu Bekir bu iznin verilmesini bekledi durdu. Derken bir gün öğle vaktinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Bekir'e geldi de: "Ey Ebu Bekir!" diye nidâ etti de evimize girince: "Yanında kim varsa dışarı çıkar" buyurdu. Ebu Bekir: Yanımda bulunanlar ancak iki kızımdır, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Mekke'den Medine'ye hicret hususunda bana izin verildi" buyurdu. Ebu Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben de bu hicretinde sana yol arkadaşlığı yapmak isterim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evet, sen benim yol arkadaşımsın" buyurdu. Ebu Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü, yanımda iki tane dişi binek devesi vardır. Ben onları Mekke'den hicrete çıkış için hazırlamış idim, dedi ve onlardan birisini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme verdi. Bu Ced'â isimli devedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir develere binip hareket ettiler, nihayet Sevr Dağı'ndaki mağaraya geldiler ve orada gizlendiler. Âmir ibnu Fuheyre, Abdullah ibnu Tufeyl ibnu Sahbere'nin kölesi idi. O, Abdullah ibnu Tufeyl, Âişe'nin ana bir kardeşi idi. Ebu Bekir'in sağmal hayvanları vardı. Âmir ibnu Fuheyre, o sağmal hayvanları öğleden sonra ve daha evvel onların üzerine doğru otlatmaya götürür, orada olur. Bir de gecenin sonunda yine sürüyü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'in yanına doğru yürütür, sonra da kuşluk vakti meraya sürerdi. Onun bu işini çobanlardan hiçbiri bilmezdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir mağaradan çıktıkları zaman

Âmir de onların beraberinde Medine'ye doğru yola çıktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir yolda Âmir'i nöbetle bineklerinin ardına bindiriyorlardı. Bu şekilde ilerleyerek nihayet Medine'ye geldiler. İşte bu Âmir ibnu Fuheyre de -Allah ondan razı olsun- Maûne Kuyusu günü şehit edilmiştir.

Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Maûne Kuyusu yanındaki sahabelerin öldürüldüğü ve Amr ibnu Umeyye Damrî'nin esîr edildiği zaman, Âmir ibnu Tufeyl hâini, Amr'e öldürülenlerden birini işaret edip göstererek: Bu kimdir? diye sordu. Amr ibnu Umeyye de ona: Bu, Âmir ibnu Fuheyre'dir, niye sordun? deyince: Yemîn olsun ben onun öldürüldükten sonra göğe yükseltildiğini ve hatta gök onunla arz arasında kaldıktan sonra tekrar yere indirildiğini görmüşümdür, onun için sordum, dedi. Maûne Kuyusu faciası akabinde Cibril'in diliyle onların haberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onların öldürüldüklerini sahabelerine bildirdi de: "Arkadaşlarınız müşriklerle karşılaşıp öldürüldüler. Ve onlar Rablerinden istekte bulundular da: Ey Rabbimiz, bizim tarafımızdan, bizim sana kavuştuğumuzu ve senden razı olduğumuzu; Senin de bizden razı olduğunu dünyadaki kardeşlerimize haber ver, dediler. Rab'leri de Cebrail vasıtasıyla onların hâlini haber verdi" diyerek, sahabelerine duyurmuştur.

Maûne Kuyusu günü öldürülen sahabeler içinde Urve ibnu Esma ibnu Salt da vardı. Urve ibnu Zübeyr onun ismiyle isimlendirildi. O şehitlerin içinde Munzir ibnu Amr da kumandan olarak şehit edilmişti. Zübeyr'in oğlu Munzir de onun ismiyle isimlendirildi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 476, 2138, 2263, 2264, 2297, 3905, 5087, 6079)

٤٠٩٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَنَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَيَقُولُ عُصَيَّةُ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

4094- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca namazında rükûdan sonra Ri'l ve Zekvân kabilelerine beddua etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Usayya kabilesi Allah'a ve Rasûlü'ne isyan ettiler" diyordu.

٤٠٩٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الَّذِينَ قَتَلُوا يَعْنِي أَصْحَابَهُ بِبِئْرِ مَعُونَةَ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا حِينَ يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ وَلَحْيَانَ وَعُصَيَّةَ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَسٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الَّذِينَ قُتِلُوا أَصْحَابَ بِئْرِ مَعُونَةَ قُرْآنًا قَرَأْنَاهُ حَتَّى نُسِخَ بَعْدُ بَلِّغُوا قَوْمَنَا فَقَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَرَضِينَا عَنْهُ.

4095- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Maûne Kuyusu yanında sahabelerini öldüren, Allah'a ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme isyan eden Ri'l, Lihyân ve Usayya kabilelerine otuz gün boyunca sabah namazında kunut yaparak onlara beddua etti. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle Maûne Kuyusu'nda öldürülenler konusunda Peygamberi sallallahu aleyhi ve selleme âyet indirdi. Biz bunu okuduk, sonra da bu âyet nesholundu: ***"Kavmimize haber verin ki, bizler Rabbimize kavuştuk, O bizden razı oldu, biz de bize verdiği nimetler karşısında razı olduk."***

٤٠٩٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ الْقُنُوتِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ كَانَ قَبْلَ الرُّكُوعِ أَوْ بَعْدَهُ قَالَ قَبْلَهُ قُلْتُ فَإِنَّ فُلَانًا أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَهُ قَالَ كَذَبَ إِنَّمَا قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا أَنَّهُ كَانَ بَعَثَ نَاسًا يُقَالُ لَهُمْ الْقُرَّاءُ وَهُمْ سَبْعُونَ رَجُلًا إِلَى نَاسٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَبَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ قِبَلَهُمْ فَظَهَرَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ فَقَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا يَدْعُو عَلَيْهِمْ.

4096- Âsım el-Ahvel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik'e -Allah ondan razı olsun- namaz içindeki kunûtun olup olmadığını sordum. O, evet, vardır, dedi. Kunut, namazdan ön-

ce midir, sonra mıdır, diye sordum. O, öncedir, dedi. Ben dedim ki: Falanca bana senin bunun rükûdan sonra dediğini haber verdi. O şöyle dedi: O yalan söylemiş. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca kunut yaptı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendilerine Kurra denilen yetmiş hafızı aralarında anlaşma bulunan müşrik bir kavme gönderdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile aralarında anlaşma bulunan bu topluluk, kendilerine gönderilen yetmiş hafızı şehit etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca namazda rükûdan sonra onlara beddua etti.

٢٩ - بَاب غَزْوَةِ الْخَنْدَقِ وَهِيَ الْأَحْزَابُ

29- Hendek Savaşı Bâbı

قَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ كَانَتْ فِي شَوَّالٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ.

Musa ibnu Ukbe şöyle dedi: Bu savaş, hicretin dördüncü senesi, Şevval ayında meydana gelmiştir.

٤٠٩٧ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضَهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجِزْهُ وَعَرَضَهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَازَهُ.

4097- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben on dört yaşında iken Uhud savaşına katılmak istedim. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana izin vermedi. On beş yaşında iken Hendek savaşına katılmak istedim. Bu sefer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana savaşa katılmama izin verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2664)

٤٠٩٨ - حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَنْدَقِ وَهُمْ يَحْفِرُونَ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ عَلَى أَكْتَادِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ.

4098- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hendek savaşından önce hendek kazıp ve sırtlarımızda toprak taşırken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âhiret hayatından başka hayat yoktur. Allah'ım! Sen Ensar ve Muhacirleri bağışla!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 3797)

٤٠٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْخَنْدَقِ فَإِذَا الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ فِي غَدَاةٍ بَارِدَةٍ فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ عَبِيدٌ يَعْمَلُونَ ذَلِكَ لَهُمْ فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ مِنْ النَّصَبِ وَالْجُوعِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْعَيْشَ عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ فَقَالُوا مُجِيبِينَ لَهُ:

نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدَا.

4099- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşında hendek kazılan yere gitti. Muhacirler ile Ensâr soğuk bir kuşluk vaktinde hendek kazıyorlardı. Kendileri için bu işi yapacak köleleri de yoktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların üzerlerindeki yorgunluğu ve açlığı görünce şöyle dedi:

"Allah'ım! Önem verilecek hayat, âhiret hayatıdır. Sen Ensar ve muhacirleri bağışla!"

Sahabeler de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme cevap olarak şöyle dediler:

Bizler yaşadığımız müddetçe Allah yolunda cihat için Muhammed'e beyat ettik. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2834)

٤١٠٠ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَعَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ الْخَنْدَقَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَيَنْقُلُونَ التُّرَابَ عَلَى مُتُونِهِمْ وَهُمْ يَقُولُونَ:

نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْإِسْلَامِ مَا بَقِينَا أَبَدَا

قَالَ يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُجِيبُهُمْ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَهْ فَبَارِكْ فِي الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ قَالَ يُؤْتَوْنَ بِمِلْءِ كَفِّي مِنْ الشَّعِيرِ فَيُصْنَعُ لَهُمْ بِإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ تُوضَعُ بَيْنَ يَدَيْ الْقَوْمِ وَالْقَوْمُ جِيَاعٌ وَهِيَ بَشِعَةٌ فِي الْحَلْقِ وَلَهَا رِيحٌ مُنْتِنٌ

4100- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşında Muhacirler ve Ensar Medine'nin etrafında hendek kazmaya başladılar. Sırtlarında toprak taşıyorlar ve şu beyitleri söylüyorlardı:

Bizler yaşadığımız müddetçe İslâm üzerine Muhammed'e beyat ettik.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara şöyle cevap veriyordu:

"Âhiret hayrından başka hayır yoktur. Allah'ım! Sen Ensar ve Muhacirleri mübarek kıl!"

Sahabelere o zaman bir avuç dolusu arpa getirilir, akabinde bu onlar için, eskiliğinden tadı ve kokusu değişmiş et yağı ile pişirilip yemek yapılır ve topluluğun önüne konulurdu. Topluluk aç oldukları hâlde bu yağın sertliği, bozuk tadı boğazda kalırdı; bu yağın hoşa gitmeyen bir kokusu da vardı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2834)

٤١٠١ - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ إِنَّا يَوْمَ الْخَنْدَقِ نَحْفِرُ فَعَرَضَتْ كُدْيَةٌ شَدِيدَةٌ فَجَاءُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا هَذِهِ كُدْيَةٌ عَرَضَتْ فِي الْخَنْدَقِ فَقَالَ أَنَا

نَازِلٌ ثُمَّ قَامَ وَبَطْنُهُ مَعْصُوبٌ بِحَجَرٍ وَلَبِثْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَا نَذُوقُ ذَوَاقًا فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِعْوَلَ فَضَرَبَ فَعَادَ كَثِيبًا أَهْيَلَ أَوْ أَهْيَمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي إِلَى الْبَيْتِ فَقُلْتُ لِامْرَأَتِي رَأَيْتُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا مَا كَانَ فِي ذَلِكَ صَبْرٌ فَعِنْدَكِ شَيْءٌ قَالَتْ عِنْدِي شَعِيرٌ وَعَنَاقٌ فَذَبَحَتْ الْعَنَاقَ وَطَحَنَتْ الشَّعِيرَ حَتَّى جَعَلْنَا اللَّحْمَ فِي الْبُرْمَةِ ثُمَّ جِئْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْعَجِينُ قَدْ انْكَسَرَ وَالْبُرْمَةُ بَيْنَ الْأَثَافِيِّ قَدْ كَادَتْ أَنْ تَنْضَجَ فَقُلْتُ طُعَيِّمٌ لِي فَقُمْ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَجُلٌ أَوْ رَجُلَانِ قَالَ كَمْ هُوَ فَذَكَرْتُ لَهُ قَالَ كَثِيرٌ طَيِّبٌ قَالَ قُلْ لَهَا لَا تَنْزِعْ الْبُرْمَةَ وَلَا الْخُبْزَ مِنْ التَّنُّورِ حَتَّى آتِيَ فَقَالَ قُومُوا فَقَامَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ قَالَ وَيْحَكِ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَمَنْ مَعَهُمْ قَالَتْ هَلْ سَأَلَكَ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ ادْخُلُوا وَلَا تَضَاغَطُوا فَجَعَلَ يَكْسِرُ الْخُبْزَ وَيَجْعَلُ عَلَيْهِ اللَّحْمَ وَيُخَمِّرُ الْبُرْمَةَ وَالتَّنُّورَ إِذَا أَخَذَ مِنْهُ وَيُقَرِّبُ إِلَى أَصْحَابِهِ ثُمَّ يَنْزِعُ فَلَمْ يَزَلْ يَكْسِرُ الْخُبْزَ وَيَغْرِفُ حَتَّى شَبِعُوا وَبَقِيَ بَقِيَّةٌ قَالَ كُلِي هَذَا وَأَهْدِي فَإِنَّ النَّاسَ أَصَابَتْهُمْ مَجَاعَةٌ.

4101- Abdulvâhid ibnu Eymen -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Câbir'in -Allah ondan razı olsun- yanına geldim. O şöyle dedi: Bizler Hendek savaşı öncesi hendek kazıyorduk. Kazı esnasında sert bir kaya rastgeldi. Bunun üzerine sahabeler gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Hendeği kazarken sert bir kaya rastgeldi, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hendeğe ben inerim" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem karnına açlıktan dolayı taş bağlamış olarak hendeğe indi. Bizler üç gündür hiçbir şey yememiştik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem balyozu eline aldı ve o sert kayaya vurdu. O sert kaya ince kum gibi dağıldı. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü, eve gitmeme izin ver. Evime geldiğimde eşime dedim ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde bir açlık hâli gördüm ki, artık bu sabredilir gibi değil. Evinde yiyecek bir şey var mı? O: Yanımda biraz arpa ile bir keçi oğlağı var, dedi. Hemen keçi oğlağını kestim. Hanım da o arpayı öğüttü. Nihayet eti çömleğe koyduk. Hamur mayalanıp fırına, çömleği de tandıra konulduktan ve bunlar güzel pişmeye başladıktan son-

ra ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldim ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü, biraz yiyeceğim var, bir veya iki kişi ile kalk buyur gel. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yiyeceğin ne kadardır?" diye sordu. Ben de miktarını bildirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Çok ve güzel bir yemek! Hanımına söyle, ben evinize gelinceye kadar çömleği tandırdan, ekmeği de fırından ayırmasın!"

Bunun ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada bulunanlara: "Ey hendek ahâlîsi! Kalkınız Câbir'in ziyafetine gideceğiz" buyurdu. Bu umûmî davet üzerine Muhacirler ve Ensâr kalktılar. Câbir karısının yanına girince telâşından: Allah sana iyilik versin! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Muhâcirler'i, Ensâr'ı ve yanında bulunan kimseleri getiriyor, diye endîşesini belirtti. Kadın: Peygamber yemeğimizin miktarını sana sordu mu? dedi. Ona: Evet sordu, dedim. Eşim: Madem ki biz evimizdeki yiyeceği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdik, gerisini Allah ve Rasûlü bilir, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hendek halkıyla evimizin önüne gelince yanındaki topluluğa: "Giriniz ve birbirinizi sıkıştırmayarak serbest oturunuz" buyurdu. Sahabeler bölük bölük oturdular. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi eliyle çömleği ve fırının kapağını açtı, ekmeği fırından alıp parçalamaya ve üzerine et koyup davetlilere sunmaya başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu suretle ekmek bölüp üstüne et koymaya ve her defasında çömleği ve fırını kapayarak hendek halkına dağıtmaya devam etti. Nihayet davetliler doydular. Yemek de arttı kaldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Câbir'in hanımına: "Bu geri kalanı sen ye ve başkalarına da hediye et. Çünkü bütün insanlara açlık isabet etmiştir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3070)

٤١٠٢ – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حُفِرَ الْخَنْدَقُ رَأَيْتُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمَصًا شَدِيدًا فَانْكَفَأْتُ إِلَى امْرَأَتِي فَقُلْتُ هَلْ عِنْدَكِ شَيْءٌ فَإِنِّي رَأَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمَصًا شَدِيدًا فَأَخْرَجَتْ إِلَيَّ جِرَابًا فِيهِ صَاعٌ مِنْ شَعِيرٍ وَلَنَا بُهَيْمَةٌ دَاجِنٌ فَذَبَحْتُهَا وَطَحَنَتْ الشَّعِيرَ فَفَرَغَتْ إِلَى فَرَاغِي وَقَطَّعْتُهَا فِي بُرْمَتِهَا ثُمَّ وَلَّيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ لَا تَفْضَحْنِي بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَنْ مَعَهُ فَجِئْتُهُ فَسَارَرْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا وَطَحَنَّا صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ كَانَ عِنْدَنَا فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرٌ مَعَكَ فَصَاحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُورًا فَحَيَّ هَلًا بِهَلَكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُنْزِلُنَّ بُرْمَتَكُمْ وَلَا تَخْبِزُنَّ عَجِينَكُمْ حَتَّى أَجِيءَ فَجِئْتُ وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْدُمُ النَّاسَ حَتَّى جِئْتُ امْرَأَتِي فَقَالَتْ بِكَ وَبِكَ فَقُلْتُ قَدْ فَعَلْتُ الَّذِي قُلْتِ فَأَخْرَجَتْ لَهُ عَجِينًا فَبَصَقَ فِيهِ وَبَارَكَ ثُمَّ عَمَدَ إِلَى بُرْمَتِنَا فَبَصَقَ وَبَارَكَ ثُمَّ قَالَ ادْعُ خَابِزَةً فَلْتَخْبِزْ مَعِي وَاقْدَحِي مِنْ بُرْمَتِكُمْ وَلَا تُنْزِلُوهَا وَهُمْ أَلْفٌ فَأُقْسِمُ بِاللَّهِ لَقَدْ أَكَلُوا حَتَّى تَرَكُوهُ وَانْحَرَفُوا وَإِنَّ بُرْمَتَنَا لَتَغِطُّ كَمَا هِيَ وَإِنَّ عَجِينَنَا لَيُخْبَزُ كَمَا هُوَ.

4102- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben hendek kazıldığı zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde şiddetli bir açlık gördüm. Hemen hanımımın yanına döndüm ve dedim ki: Yanında yiyecek bir şeyler var mı? Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çok aç olduğunu gördüm. O bana içinde bir sâ' arpa bulunan bir dağarcık çıkardı. Bizim bir besi oğlağımız vardı. Ben onu kestim. Hanımım da o arpayı öğüttü. O arpa öğütmeyi, benim oğlağı kesip ayrılmamla beraber bitirdi. Ben oğlağın etini parçalayıp, çömleğinin içine koydum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına döndüm. Hanımım Suheyle, benim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dönüşümün akabinde: Beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve beraberindekilerle mahçup etme! dedi. Ben akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldim ve O'na gizlice: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz bir oğlağımızı kestik, yanımızda bulunan bir sâ' arpayı da öğüttük; Sen ve beraberindeki on kadar insanla bize buyur gel, dedim. Bu teklifim üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bağırıp: "Ey hendek ahâlîsi! Câbir ziyafet yemeği yapmıştır. Çabuk geliniz!" buyurdu. Akabinde Câbir'e de: "Ben size gelinceye kadar çömleğinizi tandırdan indirmeyin, hamurunuzu da ekmek yapmayın" diye tembih etti. Câbir dedi ki: Ben eve geldim, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de geldi. İnsanlar da ilerliyorlardı. Ben karımın yanına geldim. Karım gelen insanların çokluğunu ve yemeğin azlığını görünce, bana: Allah sana iyilik versin, Allah sana şöyle böyle yapsın! dedi. Ben de ona: Ben senin: Yemeğin azlığını Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber ver de beni rüsva etme, dediğini yaptım, dedim. Akabinde karım, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hamuru çıkardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun içine tükürüğünden attı da hamura bereket duası yaptı. Sonra da et çömleğine yöneldi, onun içine de tükürük attı ve bereket duası etti. Sonra: "Ekmek pişirici bir kadın çağır da benimle beraber pişirsin, sen de çömleğinizden kepçe ile et çıkar ve sakın çömleği tandır taşlarının üzerinden aşağıya indirmeyiniz" buyurdu. Oradaki topluluk bin kişi idi. Allah'a yemîn ederim ki onların hepsi yediler, yemeği bırakıp yemekten ayrıldılar; bizim et çömleğimiz olduğu gibi dopdolu idi, hamurumuz da olduğu gibi hiç eksilmeden hâlâ ekmek yapılır hâldeydi. (Hadisin geçtiği yer: 3070)

٤١٠٣ - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ﴿ إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتْ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتْ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ ﴾ قَالَتْ كَانَ ذَاكَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ.

4103- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Size üstünüzden ve alt tarafınızdan gelmişlerdi; gözler dönmüş, yürekler boğazlara gelip dayanmıştı. Allah hakkında çeşitli zanlarda bulunuyordunuz.» Ahzâb: 10 Bu âyetteki zikredilenler Hendek savaşında meydana gelmiştir.

٤١٠٤ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقُلُ التُّرَابَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ حَتَّى أَغْمَرَ بَطْنَهُ أَوْ اغْبَرَّ بَطْنُهُ يَقُولُ:

وَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا ... وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا

فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا ... وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا

إِنَّ الْأُلَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا ... إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا

وَرَفَعَ بِهَا صَوْتَهُ أَبَيْنَا أَبَيْنَا.

4104- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşında hendek kazılırken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi toprak karnının beyazlığını örtmüş olduğu hâlde toprak taşırken gördüm ve şöyle diyordu:

"Allah'ım! Şayet Sen olmasaydın biz ne doğru yolu bulabilir, ne sadaka verebilir, ne de namaz kılabilirdik! Üzerimize sekineti indir. Kâfirlerle savaş meydanında karşılaştığımızda ayaklarımızı sabit kıl! Onlar bize zulmettiler ve bizim çekindiğimiz fitneyi istediler!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 2837)

٤١٠٥ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ.

4105- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

"Ben doğudan esen rüzgârla yardım olundum. Ad kavmi ise batıdan esen daha şiddetli bir rüzgârla helâk oldu." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1035)

٤١٠٦ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يُحَدِّثُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْأَحْزَابِ وَخَنْدَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُهُ يَنْقُلُ مِنْ تُرَابِ الْخَنْدَقِ حَتَّى وَارَى عَنِّي الْغُبَارُ جِلْدَةَ بَطْنِهِ وَكَانَ كَثِيرَ الشَّعَرِ فَسَمِعْتُهُ يَرْتَجِزُ بِكَلِمَاتِ ابْنِ رَوَاحَةَ وَهُوَ يَنْقُلُ مِنَ التُّرَابِ يَقُولُ:

اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا ... وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا

فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا ... وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا

إِنَّ الْأُلَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا ... وَإِنْ أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا

قَالَ ثُمَّ يَمُدُّ صَوْتَهُ بِآخِرِهَا.

4106- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşında hendek kazılırken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi toprak karnının beyazlığını örtmüş olduğu hâlde toprak taşırken gördüm Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin göğsü çokça kıllıydı. İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o hâlde toprak taşırken, Abdullah ibnu Revâha'nın şu kelimelerini şiir şeklinde okumakta olduğunu işittim; O şöyle diyordu:

"Allah'ım! Şayet Sen olmasaydın biz ne doğru yolu bulabilir, ne sadaka verebilir, ne de namaz kılabilirdik! Üzerimize sekineti indir. Kâfirlerle savaş meydanında karşılaştığımızda ayaklarımızı sabit kıl! Onlar bize zulmettiler ve bizim çekindiğimiz fitneyi istediler!"

٤١٠٧ - حَدَّثَنِي عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ يَوْمٍ شَهِدْتُهُ يَوْمُ الْخَنْدَقِ.

4107- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Katıldığım ilk savaş Hendek savaşıdır.

٤١٠٨ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ وَنِسْوَانُهَا تَنْطُفُ قُلْتُ قَدْ كَانَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ مَا تَرَيْنَ فَلَمْ يُجْعَلْ لِي مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ فَقَالَتْ الْحَقْ فَإِنَّهُمْ يَنْتَظِرُونَكَ وَأَخْشَى أَنْ يَكُونَ فِي احْتِبَاسِكَ عَنْهُمْ فُرْقَةٌ فَلَمْ تَدَعْهُ حَتَّى ذَهَبَ فَلَمَّا تَفَرَّقَ النَّاسُ خَطَبَ مُعَاوِيَةُ قَالَ مَنْ كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَتَكَلَّمَ فِي هَذَا الْأَمْرِ فَلْيُطْلِعْ لَنَا قَرْنَهُ فَلَنَحْنُ أَحَقُّ بِهِ مِنْهُ وَمِنْ أَبِيهِ قَالَ حَبِيبُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَهَلَّا أَجَبْتَهُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَحَلَلْتُ حُبْوَتِي وَهَمَمْتُ أَنْ أَقُولَ أَحَقُّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْكَ مَنْ قَاتَلَكَ وَأَبَاكَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَخَشِيتُ أَنْ أَقُولَ كَلِمَةً تُفَرِّقُ بَيْنَ الْجَمْعِ وَتَسْفِكُ الدَّمَ وَيُحْمَلُ عَنِّي غَيْرُ ذَلِكَ فَذَكَرْتُ مَا أَعَدَّ اللَّهُ فِي الْجِنَانِ قَالَ حَبِيبٌ حُفِظْتَ وَعُصِمْتَ قَالَ مَحْمُودٌ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ وَنَوْسَانُهَا.

4108- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sıffin vakası sırasında kız kardeşim Hafsa'yı ziyaret edip yanına girdim. O esnada ablam yıkanmıştı ve saç örgüleri su damlatır hâldeydi. Ona: Alî ile Muâviye'nin hilafet meselesi gördüğün gibi oldu. Mekke'de, Medine'de sağ kalan sahabeleri bu işi müzâkere etmeye çağırıyorlar. Fakat benim için emîrlikten bir şey takdir edilmemiştir, benim bu işle ilgim yoktur, onun için ben müzâkereye gitmeyeceğim, dedim. Hafsa: Buradan gidecek heyete sen de katıl. Çünkü Sufyânîler senin durumuna muhakkak bakıyorlardır. Senin gitmekten çekinmeni, muhalefet sanmalarından korkarım, dedi. Ve Hafsa, kardeşi İbnu Ömer'i iki hakemin toplanma yerine gönderinceye kadar boş bırakmadı. Nihayet İbnu Ömer, hakemlerin bulunduğu yere vardı ve aralarında cereyan eden dolambaçlı vakıa da hazır bulundu. Hakemlerin hüküm vermesinden sonra insanlar dağılınca Muâviye kendisini halîfe sayarak bir hutbe yaptı da, hutbenin bir cümlesinde Alî'ye meyl ve muhabbeti olan Abdullah ibnu Ömer'le babası Ömer'e tarîz edip: Bu halifelik işi hakkında her kim benimle konuşmak isterse yüzünü bize göstersin! Muhakkak ki, biz halifeliğe hem ondan, hem de babasından yani Ömer'den daha haklıyız! demiştir. Küçük yaşta bir sahabe olan râvî Habîb ibnu Mesleme, İbnu Ömer'e: Sen Muâviye'ye cevap vermedin mi? diye sordu. Abdullah ibnu Ömer: Hemen maşlahımın bağını çözdüm de ona: Bu halifelik işine senden daha haklı ve daha lâyık olan, Uhud günü, Hendek günü İslâm'ı korumak üzere sana ve baban Ebu Sufyan'a karşı harp eden kişidir yani Alî'dir, demek istedim. Fakat İslâm topluluğunun arasını açacak, kan dökecek ve istemediğim ters bir manâya hamlolunacak bir kelime söylemekten korktum. Ve o anda Allah'ın sabreden kuluna hazırladığı mükâfatını hatırladım da Muâviye'ye karşılık vermedim, demiştir. Abdullah ibnu Ömer'in bu sözlerini dinleyen Habîb ibnu Mesleme -Muâviye taraftarı olmakla beraber- onun görüşündeki doğruluğu takdir ederek: Sen Allah tarafından bir fitneden korunmuş ve büyük bir fenalıktan muhafaza edilmişsin! demiştir.

٤١٠٩ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ نَغْزُوهُمْ وَلَا يَغْزُونَنَا.

4109- Süleyman ibnu Surad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşında şöyle buyurdu: "Artık biz onlara saldıracağız, onlar bizlere saldırmayacaklar."

٤١١٠-حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ يَقُولُ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ صُرَدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حِينَ أَجْلَى الْأَحْزَابَ عَنْهُ الْآنَ نَغْزُوهُمْ وَلَا يَغْزُونَنَا نَحْنُ نَسِيرُ إِلَيْهِمْ.

4110- Süleyman ibnu Surad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hendek savaşından sonra şöyle buyurdu:

"Bundan böyle biz müşriklere saldıracağız, onlar bize saldırmayacaklar ve onların üzerlerine yürüyeceğiz."[124]

٤١١١-حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ مَلَأَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا كَمَا شَغَلُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ.

4111- Ali ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşında şöyle buyurdu:

"Allah müşriklerin evlerini ve mezarlarını ateşle doldursun! Onlar bizleri güneş battığı zamana kadar ikindi namazından alıkoydular" (Hadisin geçtiği diğer yer: 2931)

٤١١٢ - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَ مَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ جَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كِدْتُ أَنْ أُصَلِّيَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ أَنْ تَغْرُبَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا

---

124 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bunda haber verdiği gibi, Ahzâb savaşı müşriklerin son saldırısı olmuştur. Bundan sonra Müslümanlar Mekke üzerine sefer etmişlerdir: Evvelâ umre yapmak için gittiler. Müşriklerin bunu kabul etmeyip dayatması üzerine Hudeybiye anlaşması yapılarak geri dönüldü. Ertesi yıl gidilip Kabe ziyaret edildi. Bir yıl sonra da Mekke fetholundu. Uhud ve Ahzâb gazvelerinde Müslümanlar üzerine muharip olarak gelenlerin hepsi Müslüman oldular.

فَنَزَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُطْحَانَ فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَمَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ.

4112- Cabir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattab, Hendek savaşında güneş battıktan sonra Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve Kureyş kâfirlerine ağır söz söylemeye ve onlara beddua etmeye başladı. Ömer dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! İkindi namazını neredeyse güneş batmadan kılamayacaktım. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki, ben de ikindi namazını kılamadım." Bunun üzerine kalkıp Buthân vadisine gittik ve namaz için abdest aldı. Bizler de abdest aldık. Güneş battıktan sonra ikindiyi, sonra da ardından akşam namazını kıldırdı.[125] (Hadisin geçtiği diğer yer: 596)

---

125 Hendek Savaşı 31 Mart 627 tarihinde gerçekleşen, Mekkeli Müşriklerle Müslümanlar arasındaki üçüncü ve son savaştır. Savaş adını, Müslümanların savunma için kazdıkları hendekten almaktadır.Mekkeli Müşrikler Uhud Savaşı'nda kesin bir zafer kazanamamışlardı. Ayrıca Uhud Savaşı'ndan sonra Müslümanlar, Medine'nin doğusuna ve kuzeyine bazı seferler yaparak Mekke kervanlarının Mısır, Suriye ve Irak yolunu kapattı.Mekkeli Müşrikler kendi birliklerinin yanı sıra, Ehabiş, Kinane ve Tihame kabilelerinden de paralı askerler aldılar. Bunların yanında Gatafan, Fezare, Beni Esed ve Necd kabilelerinde de para karşılığı askerler aldılar.Mekkeli Müşriklerin harekete geçtiğini haber alan Müslümanlar, öncelikle savaş için strateji belirlediler. Buna göre açıkta savaşılmayacak, savunma savaşı verilecekti. Savunmayı kolaylaştırmak amacıyla Selman-ı Farisi'nin teklifiyle şehrin(Medine) bazı stratejik yerlerine hendekler kazılmasına karar verildi.Ayrıca kadın ve çocuklar da zarar görmemeleri için şehirdeki bazı kulelere yerleştirildiler.Sal dağında karargâh kuran Müslümanlar, küçük gruplara ayrılarak hendeği korumaya ve muhtemel hendeği aşma girişimlerini engellemeye çalıştılar. Bir iki girişim dışında Müşrikler hendeği aşmayı denemediler. Savaş karşılıklı ok atışlarıyla geçti. Yiyecek stoklarının tükenmesi ve kuşatmanın etkisiz kalması nedeniyle Müşrikler, Beni Kurayza Yahudilerini savaşa katılmaları için razı ettiler. Buna göre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e saldırmama sözü veren Beni Kurayzalılar, Müslümanları arkadan vuracaklardı. Ancak durumu haber alan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bazı ufak birlikleri bu yöne sevk etti. Bunu duyan Beni Kurayzalılar önemli bir girişimde bulunamadılar. Yalnızca bazı Yahudiler'in, ailelerin bulundukları kulelere başarısız saldırma girişimleri oldu. Bunların birinde Hz.Muhammed (s.a.v.)'in halası Safiye, kuleye tırmanan bir Yahudi'nin başını keserek diğer Yahudilerin önüne attı. Müşriklerin kuşatması 1 ay kadar sürdü. Soğukların artması, hatta çıkan bir fırtınanın çadırlarını dağıtması sebebiyle Müşrikler, kuşatmayı kaldırdılar. Böylece Hendek Savaşı Müşrikler için neticesiz kalmış oldu.

٤١١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّ وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ.

4113- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşı günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kurayza oğullarının haberini bana kim getirir?" diye sordu Zübeyr: Ben getiririm, dedi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kere daha:

-"Kurayza oğullarının haberini bana kim getiririr[126]?" Zübeyr:

-Ben, diye cevap verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Her peygamberin sahabeleri içinde havarisi, hâlis ve seçkin bir adamı vardır. Benim havarim de Zübeyr'dir."[127] (Hadisin geçtiği yer: 2846)

٤١١٤ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ أَعَزَّ جُنْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَغَلَبَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَهُ.

4114- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle derdi:

"Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Al-

---

126 Hendek günü Beni Kurayza Yahudileri verdikleri sözde durmayıp müşriklere yardıma kalkışınca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların durumlarıyla ilgili haberleri toplayıp tedbir alıyordu.

127 Havârî, İsa aleyhisselâm'ın öğüt ve inançlarını yayma işiyle görevlendirdiği yardımcısı ve öğrencisinden herbirine verilen isimdi. Zamanla havari sözcüğü, "herhangi bir davayı canla başla savunan kişi" anlamında kullanılagelmiştir. Mecazi olarak havari dost, yardımcı anlamlarında da kullanılır. Örneğin bu hadiste olduğu gibi; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, her peygamberin bir havarisi vardır benimki de Zübeyr'dir demiştir.

lah ordusunu aziz kıldı. Kuluna yardım etti. Tek olarak Arap kabilelerini yendi. O'ndan sonra bir şey yoktur."[128]

٤١١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ وَعَبْدَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْأَحْزَابِ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمْ الْأَحْزَابَ اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ.

4115- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşında müşrikler aleyhine şöyle dua ediyordu:

"Kur'ân'ı indiren, hesabı çabuk gören, Allah'ım! Allah'ım! Düşmanları bozguna uğrat! Allah'ım! Onları hezimete uğrat ve ayakları altından onları salla!"[129] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2933)

٤١١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ وَنَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ الْغَزْوِ أَوْ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ يَبْدَأُ فَيُكَبِّرُ ثَلَاثَ مِرَارٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.

4116- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir gazadan, hacdan veya umreden döndüğü zaman, her ne zaman yüksekçe bir yere çıksa üç kere

---

128 Yaratılan her şey Yüce Allah'ın varlığına nispetle yok gibidir. Çünkü her şey yok olur, O ise bakîdir. O, her şeyden sonra vardır, O'ndan sonra hiçbir şey yoktur.

129 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu duaları kabul edildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünde sevinç eseri parladı da sahâbîlerine zafer vaadini müjdeledi. O gece doğu tarafından esen müthiş bir fırtına düşman ordusunu alt üst etti, gönüllerine korku düştü, bir panik içinde Mekke yolunu tutup gittiler.

tekbir getirdikten[130] sonra şöyle söylerdi:

"Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerike leh. Lehül-mülkü ve lehülhamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr, âyibûne, tâibûne, 'âbidûne, sâcidûne, li Rabbinâ hâmidûn. Sadakallahu va'deh ve nasara abdeh ve hezemel-ahzâbe vahdeh."

"Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur, O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na aittir, O her şeye gücü yetendir. Bizler Rabbimize geri dönücüleriz, tövbe ediyor, Rabbimize kulluk ediyor, secde ediyor, Rabbimize hamd ediyoruz. Allah vaadinde doğru söylemiş, kuluna yardım etmiş, bütün düşman milletlerini yalnız başına hezimete uğratmıştır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1797)

٣٠ - بَاب مَرْجِعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْأَحْزَابِ وَمَخْرَجِهِ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ وَمُحَاصَرَتِهِ إِيَّاهُمْ

30- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hendek Savaşından Sonra Dönmesi ve Kurayza Oğulları'na Gidip Onları Kuşatma Altına Alması Bâbı[131]

٤١١٧ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا رَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ السِّلَاحَ وَاغْتَسَلَ أَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ السِّلَاحَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْنَاهُ فَاخْرُجْ إِلَيْهِمْ قَالَ فَإِلَى أَيْنَ قَالَ هَا هُنَا وَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ.

---

130 Burada bir sünnet öğretiliyor, "Yükseğe çıkışta tekbîr alma" ve Allah'ın nimetlerine karşı devamlı şükür ve hamd etme.

131 Hicretin 5. senesi. (Milâdî 627) Benî Kurayza Yahudilerinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle olan anlaşmalarına göre, Hendek Muharebesinde düşman tarafından sarılan Medine'yi Müslümanlarla elele vererek müdafaa etmeleri gerekiyordu. Fakat bunu yapmadılar. Üstelik anlaşma hükümlerini hiçe sayarak, harbin en zor safhasında müşriklerle işbirliğine giriştiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tahkik ve sulh için gönderdiği heyete hakarette bulundular ve, " Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kim oluyormuş? Muhammed'le aramızda ne

ahid vardır, ne de akid" dediler. Hatta daha da ileri giderek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için küstahça sözler bile sarfettiler. Bununla da yetinmediler. Medine üzerine baskınlar düzenleyerek, Müslüman aile ve çocukları kılıçtan geçirme teşebbüsüne bile kalkıştılar. Bu hareketleriyle Müslümanları, harp endişesinden daha büyük bir telâş ve endişeye düşürdüler. Bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendilerine lütufkâr davranmasına karşı açık bir nankörlük ve hıyânetti. Hendek Muharebesinde 10 bini bulan düşman ordusu büyük bir hezimete uğrayarak geri çekilmişti. Harpte müşrikler yanında yer alan Kurayza oğulları da hayal kırıklığı içinde Medine'ye iki saatlik mesafede bulunan sağlam kalelerine çekilmişlerdi. Giriştikleri hâince hareketin farkında idiler. Bu sebeple, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin her an üzerlerine yürümesinden endişe duyup korkuyorlardı. Benî Kurayza Yahudileri, cürüm üzerine cürüm işlediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve mücahidleri iyi bir şekilde karşılamak yerine, onlar hakkında ileri geri konuştular, söylenmeyecek laflar ettiler. Bu, onların teslim olmayıp mukavemet edeceklerinin ifadesi idi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, önce mücahidlere onları oka tutmalarını emretti. Mücahidler onlara ok yağdırmaya başladılar. Kurayza oğulları da kalelerinden Müslümanların üzerine en şiddetli bir şekilde ok yağdırıyorlardı. Böylece, Kurayza oğulları muhasara altına alınmış oluyorlardı. Benî Kurayza Yahudileri, yirmi beş gece süren muhasaradan sonra, başka çare kalmadığını anlayarak teslim olmayı kabul ettiler. Haklarında hüküm vermek üzere de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem den bir hakem tayin edilmesini istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, "Ashabımdan istediğinizi hakem olarak seçiniz" buyurdu. Kurayza oğulları, "Biz, Sa'd bin Muaz'ın vereceği hükme göre teslim oluruz" dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, "Pekâla! Sa'd bin Muaz'ın hükmüne göre teslim olunuz" buyurdu. Hendek Muharebesinde yaralanan Sa'd bin Muaz o sırada tedavisine bakılması için, Mescid-i Nebevîi de kurulan bir çadırda bulunuyordu. Evsli Müslümanlar, onu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemın huzuruna getirdiler.Benî Kurayza Yahudileri, eskiden beri Evslilerin müttefikleri idiler. Bu sebeple, Sa'd onlardan söz almak istedi: "Kurayza oğulları hakkında vereceğim hükmü kabul edeceğinize dair bana Allah'ın ahd ve misakıyla söz veriyor musunuz?" diye sordu.Evsliler, "Evet, söz veriyoruz" dediler. Sa'd, onlara hakem olması hasebiyle, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden de bu hususu sorması gerekiyordu. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bazı Sahabîlerle bir tarafta oturuyordu. Sa'd, Efendimize olan derin hürmetinden dolayı, bizzat ismini zikredip sormaktan hâyâ duydu. Yüzünü başka tarafa çevirerek, "Şurada bulunan zât da bu yolda vereceğim hükmü kabul buyuracağına dair bana, Allah'ın ahd ve misakıyla sizin gibi söz veriyor mu?" diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, "Evet" diye cevap verdi. Bundan sonra Sa'd'ın emri üzerine Kurayza oğulları kalelerinden indiler. silâhlarını bırakıp teslim oldular. Sa'd bin Muaz bütün bunlardan sonra hükmünü şöyle açıkladı: "Ben, onlar hakkında büluğ çağına eren erkeklerin boyunlarının vurulmasına; malların Müslümanlar arasında taksim edilmesine, çocuklarla kadınların ise esir alınmasına hükmettim." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sa'd'ı bu hükmünden dolayı tebrik ve takdir ederek, "Sen, onlar hakkında,

4117- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşından sonra evine döndü, silâhını bıraktı ve yıkandı. O esnada Cibril aleyhisselam geldi ve dedi ki:

-Silâhı bıraktın mı? Vallahi bizler silâhlarımızı bırakmadık.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse nereye?" diye sordu. O da: İşte şuraya, diyerek Benû Kurayza'ya doğru işaret etti.

Bu konuşmanın üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kurayza oğullarına doğru yola çıktı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2813)

٤١١٨ – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْغُبَارِ سَاطِعًا فِي زُقَاقِ بَنِي غَنْمٍ مَوْكِبَ جِبْرِيلَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ حِينَ سَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ.

4118- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kurayza oğulları yurduna sefer ettiğinde ben Ensâr'dan Ğunm oğulları sokağında yükselen tozu hâlâ görür gibiyim. Cibril de ordunun içinde ilerliyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3214)

Allah Teâlâ'nın yedi kat semanın üzerinde verdiği hükmüne uygun hüküm verdin" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emriyle, bülûğ çağına ermiş erkeklerin elleri bağlandı. Bütün eşyaları bir araya toplandı. Eli bağlı erkekler, mallar ve davarlar Medine'ye getirildi. Ganimetler bir eve kondu. Davarlar ise, etrafa yayılmaya bırakıldı. Daha sonra ganimetlerin beşte biri Beytü'l-Mâl'a yani devlet hazinesine tahsis olundu. Kalanı mücahidler arasında pay edildi. Verilen hüküm gereği erkeklerin boyunları vuruldu. Muhasara sırasında kaleden aşağıya taş bırakarak bir Sahabinin şehit olmasına sebep olan Nübâte adındaki bir kadına da kısas uygulandı.Bu arada birkaç kişi de affa uğradı. Bunlar, daha önce Müslümanlara bazı iyiliklerde bulunmuşlardı. İyilik gören Sahabîler, onların affını isteyince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onları affetti.Böylece, Medine'nin etrafı, muzır unsurlardan temizlenmiş oluyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Müslümanlar, bu hâdiseden sonra uzun müddet huzur ve sükûn içinde yaşadılar ve harpsiz bir devir geçirdiler.

٤١١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ لَا يُصَلِّيَنَّ أَحَدٌ الْعَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَدْرَكَ بَعْضُهُمْ الْعَصْرَ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا نُصَلِّي حَتَّى نَأْتِيَهَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ نُصَلِّي لَمْ يُرِدْ مِنَّا ذَلِكَ فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُعَنِّفْ وَاحِدًا مِنْهُمْ.

4119- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşından döndüğünde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu: "Sizden hiçbiriniz, ikindi namazını Beni Kureyza'ya ulaşana kadar kılmasın."

Yoldayken ikindi namazının vakti girdi. Onlardan bazıları dediler ki: İkindi namazını Beni Kurayza'ya ulaşıncaya kadar kılmayalım. Diğerleri ise namazımızı kılalım zira bizden istenen bu değildir dediler (Yani, bizden istenen bir an önce Beni Kurayza'ya ulaşmamızdır. Yoksa namaz vakti girdiği hâlde namazı kılmamamız değildir. Çünkü Beni Kureyza'ya ulaştığımızda namazın vakti çıkabilir.) Bu olay Nebi sallallahu aleyhi ve selleme anlatıldığında onlardan hiçbirine bir şey demedi.[132] (Hadisin geçtiği diğer yer: 946)

٤١٢٠ - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ ح و حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخَلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ وَإِنَّ أَهْلِي أَمَرُونِي أَنْ آتِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْأَلَهُ الَّذِي كَانُوا أَعْطَوْهُ أَوْ بَعْضَهُ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَعْطَاهُ أُمَّ أَيْمَنَ فَجَاءَتْ أُمُّ أَيْمَنَ فَجَعَلَتْ الثَّوْبَ فِي عُنُقِي تَقُولُ كَلَّا وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَا يُعْطِيكَهُمْ وَقَدْ أَعْطَانِيهَا أَوْ كَمَا قَالَتْ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

132 Kitap ve sünnet olarak, iki kaynak adı altında zikredilen İslâm'ın tümü vahiy cümlesindendir.Kur'an, Allah'tan inen vahiy olduğu gibi. Sünnet de Allah'tan inen bir vahiy'dir. Burada da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emri Allah'tan inen bir vahiy mesabesindendir.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَكِ كَذَا وَتَقُولُ كَلَّا وَاللَّهِ حَتَّى أَعْطَاهَا حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ عَشَرَةَ أَمْثَالِهِ أَوْ كَمَا قَالَ.

4120- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret edince bazı kimseler, hurmalığından bazı ağaçları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tahsis etmişti. Bu durum Kurayza ve Nadir'i fethedinceye kadar devam etti. Benim ailem de bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gitmemi ve O'ndan vaktiyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vermiş oldukları hurmaları veya bir kısmını geri istememi emrettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise o hurma ağaçlarını Ümmü Eymen'e vermişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o hurma ağaçlarını bana verdi. Bu esnada Ümmü Eymen elbiseyi boynuna dolayarak geldi ve: O'ndan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onları bana vermişken size geri vermez! demeye başladı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise: "Sen o hurma ağaçlarını bırak! Ben sana falanca hurmalıkları vereyim" diyor, Ümmü Eymen ise: Hayır, vallahi olmaz, diyordu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ümmü Eymen'e bunun on misli hurmalık verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2630)

٤١٢١ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَزَلَ أَهْلُ قُرَيْظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى سَعْدٍ فَأَتَى عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا مِنْ الْمَسْجِدِ قَالَ لِلْأَنْصَارِ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ أَوْ خَيْرِكُمْ فَقَالَ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ فَقَالَ تَقْتُلُ مُقَاتِلَتَهُمْ وَتَسْبِي ذَرَارِيَّهُمْ قَالَ قَضَيْتَ بِحُكْمِ اللَّهِ وَرُبَّمَا قَالَ بِحُكْمِ الْمَلِكِ.

4121- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kurayza oğulları, Sa'd ibnu Muâz'ın hükmüne razı olup kalelerinden inince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a haberci gönderdi. Sa'd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yakın bir yerde bu-

lunuyordu. Akabinde bir merkep üzerinde geldi. Sa'd yaklaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Seyyidinize -veya en hayırlı olanınıza- ayağa kalkınız!" buyurdu.

Sa'd geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sa'd'a:

-"Bunlar senin hükmüne razı oldular" buyurdu. Sa'd:

-Ben bunlardan savaş meydanında savaşanların öldürülmesine, kadınları ve çocuklarının esîr edilmesine hükmediyorum, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak sen onlar hakkında Melik olan Allah'ın hükmüyle hüküm verdin" buyurdu.[133] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3043)

٤١٢٢ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أُصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ رَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُقَالُ لَهُ حِبَّانُ بْنُ الْعَرِقَةِ وَهُوَ حِبَّانُ بْنُ قَيْسٍ مِنْ بَنِي مَعِيصِ بْنِ عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ رَمَاهُ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ فَلَمَّا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْخَنْدَقِ وَضَعَ السِّلَاحَ وَاغْتَسَلَ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام وَهُوَ يَنْفُضُ رَأْسَهُ مِنْ الْغُبَارِ فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ السِّلَاحَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ اخْرُجْ إِلَيْهِمْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَيْنَ فَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَتَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلُوا عَلَى حُكْمِهِ فَرَدَّ الْحُكْمَ إِلَى سَعْدٍ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ وَأَنْ تُسْبَى النِّسَاءُ وَالذُّرِّيَّةُ وَأَنْ تُقْسَمَ أَمْوَالُهُمْ قَالَ هِشَامٌ فَأَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ سَعْدًا قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ مِنْ قَوْمٍ كَذَّبُوا رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ

133 Bunlar dört yüz kişidir. Kadınları ve çocukları da esir edilmiştir. Kurayza oğulları da Sa'd ibn Muâz'ın verdiği hükmün Tevrat hükmüne uygun olduğunu itiraf etmişlerdir. Günümüzde de hüküm böyledir: Vatana ihanet eden, düşmanla birleşerek vatanına karşı silâh kullanan kişinin cezası idamdır.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْرَجُوهُ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّكَ قَدْ وَضَعْتَ الْحَرْبَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَإِنْ كَانَ بَقِيَ مِنْ حَرْبِ قُرَيْشٍ شَيْءٌ فَأَبْقِنِي لَهُ حَتَّى أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ وَإِنْ كُنْتَ وَضَعْتَ الْحَرْبَ فَافْجُرْهَا وَاجْعَلْ مَوْتَتِي فِيهَا فَانْفَجَرَتْ مِنْ لَبَّتِه فَلَمْ يَرُعْهُمْ وَفِي الْمَسْجِدِ خَيْمَةٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ إِلَّا الدَّمُ يَسِيلُ إِلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا أَهْلَ الْخَيْمَةِ مَا هَذَا الَّذِي يَأْتِينَا مِنْ قِبَلِكُمْ فَإِذَا سَعْدٌ يَغْذُو جُرْحُهُ دَمًا فَمَاتَ مِنْهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

4122- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Muâz Hendek savaşında yaralandı. Ona Kureyş'ten Hıbbân ibnul-Arıka denilen bir adam ok atmış ve kol damarından yaralamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu yaralı iken ziyaret edebilmek ve ona bakılması için Mescit'te bir çadır kurdurdu.[134]

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşından dönünce silâhını çıkardı ve yıkandı. O esnada Cibril aleyhisselam başındaki tozları silkeleyerek geldi ve dedi ki: Sen silâhını çıkarmışsın! Vallahi ben silâhımı daha çıkarmadım.[135] Haydi onların üzerine yürü!" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Savaş için nereye gideyim? diye sordu. Cibril aleyhisselam da Kurayza oğullarını işaret etti.

Kurayza oğulları, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip O'nun kendileri hakkında hüküm vermesini istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlar hakkında hüküm vermesi için Sa'd ibnu Muâz'ı çağırdı. Sa'd şöyle dedi: Ben onlar hakkında, onlardan savaş meydanında savaşanların öldürülmelerini, kadın ve çocuklarının esir edilmesini ve mallarının da ganimet olarak dağıtılmasını hükmederim.

Allah'ım! Sen biliyorsun ki, Rasûlün sallallahu aleyhi ve sellemi yalanlayan ve O'nu Mekke'den çıkaran bir kavme karşı senin yolunda cihat etmek istediğim hiçbir kimse yoktur. Allah'ım! Ben zannediyorum ki, bizimle onlar arasında artık yapılacak bir savaş kalmamıştır. Şayet Kureyş ile yapılacak başka bir savaşımız olacak ise, Sen'in yolunda onlarla cihat

134 Bu çadır Rufeyde Ensâriyye'nin kurduğu çadır idi ki, bu hayırsever kadın Müslümanların kimsesiz yaralılarına orada bakar, Allah rızâsı için bizzat hizmetlerini görürdü. Peygamber sık sık ziyareti kolay olsun diye Sa'd'ın, Rufeyde'nin çadırına naklini emrettikten sonra, sabah akşam yanına gider ve hatırını sormakla gönlünü hoş ederdi.

135 Bu da gösteriyorki, Allah, Müslümanlara melekler ordusu ile yardım etmiştir.

edebilmem için beni hayatta bırak. Şayet onlarla aramızda savaş olmayacaksa bu yaramı deş de bu yüzden bana şehitlik nasip et!

Sa'd'ın bu duası üzerine boyun damarı yarıldı ve kan akmaya başladı. Mescit'te Ğifâr oğullarının da bir çadırı vardı. Sa'd'ın akan kanı onların tarafına doğru geldi. Bunun üzerine dediler ki: Ey çadır ehli! Sizin tarafınızdan buraya gelen kan da neyin nesidir? Baktılar ki, Sa'd'ın yarası kanamaktadır. Buna binaen Sa'd -Allah ondan razı olsun- vefat etti.[136] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 463, 2813, 3901, 4117)

٤١٢٣ - حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ أَنَّهُ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَسَّانَ اهْجُهُمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ.

4123- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: buyurdu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hassân'a şöyle buyurdu:

"Sen de müşrikleri hicvedip kötüle veya onların hicivlerine karşılık ver, Cibril de seninle beraberdir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3213)

٤١٢٤ - وَزَادَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ قُرَيْظَةَ لِحَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ اهْجُ الْمُشْرِكِينَ فَإِنَّ جِبْرِيلَ مَعَكَ.

4124- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kurayza gününde Hassan ibnu Sâbit'e şöyle buyurdu:

"Müşrikleri hicvedip kötüle! Muhakkak ki Cibril seninle beraberdir."

---

136 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sa'd'ın vefatı zamanında yanında bulunamamış. Kendisine Cibrîl gelip: "Ya Muhammed, bu sâlih kul kimdir ki, ruhunun yükselmesi için göğün kapıları açıldı ve gelişinden dolayı Rahman'ın Arş'ı titredi?" demiş. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem acele Sa'd'ın yanına gitmiş, fakat vefat etmiş bulmuştur.

٣١ - بَاب غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ

31- Zâtur-Rıka' Savaşı Bâbı[137]

وَهِيَ غَزْوَةُ مُحَارِبِ خَصَفَةَ مِنْ بَنِي ثَعْلَبَةَ مِنْ غَطَفَانَ فَنَزَلَ نَخْلًا وَهِيَ بَعْدَ خَيْبَرَ لِأَنَّ أَبَا مُوسَى جَاءَ بَعْدَ خَيْبَرَ.

Bu savaş, Gatafân'dan bir boy olan Sa'lebe oğullarından Hasafe ibnu Kays'ın başkanı bulunduğu Muhârib kabilesine karşı yapılan seferdir. Bu savaş, Hayber savaşından sonra meydana gelmiştir. Çünkü Ebu Musa el-Eş'arî, Habeşistan'dan Hayber savaşından sonra gelmiştir.

٤١٢٥-قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِأَصْحَابِهِ فِي الْخَوْفِ فِي غَزْوَةِ السَّابِعَةِ غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَوْفَ بِذِي قَرَدٍ.

---

137 Ebu Musa şöyle anlatıyor; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte bir gazveye çıktık. Biz bir devesi olan altı kişiydik ve deveye sırayla biniyoruk. Derken ayaklarımız delindi. Benim ayaklarım da delindi ve tırnaklarım düştü, ayaklarımıza bezler sarıyorduk. Böylece seferimiz, ayaklarımıza sardığımız parçalar sebebiyle Zatu'r-Rika' gazvesi diye isimlendi. er-Rıkâ', er-Ruk'a'nın cem'idir. Ruk'a, elbise yırtığına vurulan bez parçasıdır ki, yama diye de tabir olunur. Zâtu'r-Rıkâ', yani: Sargılar Gazvesi denilmesine sebep olmuştur. Hicretin dördüncü yılında Gatafan'dan Muharib oğulları ile Sa'lebe oğullarına karşı yapılan gaza. Olayın geçtiği yere nispetle bu adı almıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nadîr oğulları Gazvesinden döndükten sonra iki ay sonra, Muharibo ğullarından hayvan satmak için Medine'ye gelen bir adam, Muharib oğulları ile Sa'lebe oğullarının, Müslümanlarla savaşmak için hazırlandıklarını ve Nahl yakınlarındaki Zatu'r-Rik'a'da toplandıklarını haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nahl yakınında Sa'd ile Şukrâ arasında bir yer olan Zatu'r-Rik'a'ya kadar ilerledi. Ancak müşrikler savaşa cesaret edemediler ve dağılarak etraftaki tepelere çekildiler.Bu arada namaz vakti girmiş bulunuyordu. Ancak müslümanlar, namaz kılarken düşmanın saldırıya geçmesinden endişeleniyorlardı. Burada korku namazı ile ilgili âyet (en-Nisa, 4/101-103) nazil oldu ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ashabına bu âyetin bildirdiği şekilde namaz kıldırdı. Müşrikler geri çekilirken sürülerinden bir kısmı orada kalmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu mallara ganimet olarak el koydu. Ayrıca bir kadın da esir edilmişti.

4125- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yedinci savaşı olan Zâtur-Rikâ' savaşında ashabına korku namazı kıldırdı.

İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zû Kared bölgesinde korku namazı kıldı.[138] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4126, 4127, 4130, 4137)

٤١٢٦ - وَقَالَ بَكْرُ بْنُ سَوَادَةَ حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ جَابِرًا حَدَّثَهُمْ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِمْ يَوْمَ مُحَارِبٍ وَثَعْلَبَةَ.

4126- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, sahabelerine Muhârib ve Salebe günlerinde namaz kıldırdı.

٤١٢٧- وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ سَمِعْتُ وَهْبَ بْنَ كَيْسَانَ سَمِعْتُ جَابِرًا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ذَاتِ الرِّقَاعِ مِنْ نَخْلٍ فَلَقِيَ جَمْعًا مِنْ غَطَفَانَ فَلَمْ يَكُنْ قِتَالٌ وَأَخَافَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْ الْخَوْفِ وَقَالَ يَزِيدُ عَنْ سَلَمَةَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْقَرَدِ.

4127- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Gatafân arazîsinden olan Nahl denilen yerdeki Zâtur-Rıkâ' bölgesine doğru sefere çıktı. Zâtur-Rıkâ' bölgesine gelince Gatafân kabilelerinden bir grupla karşılaştı. Burada insanların bazısı bazılarından korkuttu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabına iki rekât korku namazı kıldırdı.

Seleme ibnul-Ekva şöyle dedi: Ben Kared günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber savaşta bulundum.

---

138 Korku namazıyla, düşman, sel, yangın, yırtıcı hayvan gibi bir engel karşısında bulunan bir cemaatin, iki grup hâlinde nöbetle kıldıkları namaz.

٤١٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ وَنَحْنُ سِتَّةُ نَفَرٍ بَيْنَنَا بَعِيرٌ نَعْتَقِبُهُ فَنَقِبَتْ أَقْدَامُنَا وَنَقِبَتْ قَدَمَايَ وَسَقَطَتْ أَظْفَارِي وَكُنَّا نُلُفُّ عَلَى أَرْجُلِنَا الْخِرَقَ فَسُمِّيَتْ غَزْوَةَ ذَاتِ الرِّقَاعِ لِمَا كُنَّا نَعْصِبُ مِنْ الْخِرَقِ عَلَى أَرْجُلِنَا وَحَدَّثَ أَبُو مُوسَى بِهَذَا ثُمَّ كَرِهَ ذَاكَ قَالَ مَا كُنْتُ أَصْنَعُ بِأَنْ أَذْكُرَهُ كَأَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَكُونَ شَيْءٌ مِنْ عَمَلِهِ أَفْشَاهُ.

4128- Ebu Musa el-Eş'ârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Eş'arî kabilesinden, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde altı kişilik bir topluluk olarak savaşa çıktık. Bizim bir devemiz vardı ve biz ona nöbetleşerek biniyorduk. Ayaklarımızın derileri delindi. Benim de ayaklarım delindi ve tırnaklarım döküldü. Bizler ayaklarımıza bez parçaları sarıyorduk. Bizler ayaklarımıza bu suretle bez parçaları sardığımız için bu sefere Zâtur-Rikâ' savaşı adı verildi.

Ebu Burde şöyle dedi: Bu rivayette kendi nefsin tezkiye olduğu için Ebu Musa bunu rivayet etmeyi hoş görmedi ve: Bunu yapacak değilim, dedi. Sanki yaptığı salih bir ameli ifşa etmeyi hoş görmedi. (Çünkü yapılan salih bir ameli gizlemek, onu yaymaktan daha üstündür.)

٤١٢٩ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ عَمَّنْ شَهِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ ذَاتِ الرِّقَاعِ صَلَّى صَلَاةَ الْخَوْفِ أَنَّ طَائِفَةً صَفَّتْ مَعَهُ وَطَائِفَةٌ وِجَاهَ الْعَدُوِّ فَصَلَّى بِالَّتِي مَعَهُ رَكْعَةً ثُمَّ ثَبَتَ قَائِمًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ انْصَرَفُوا فَصَفُّوا وِجَاهَ الْعَدُوِّ وَجَاءَتْ الطَّائِفَةُ الْأُخْرَى فَصَلَّى بِهِمْ الرَّكْعَةَ الَّتِي بَقِيَتْ مِنْ صَلَاتِهِ ثُمَّ ثَبَتَ جَالِسًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ سَلَّمَ بِهِمْ . وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَخْلٍ فَذَكَرَ صَلَاةَ الْخَوْفِ قَالَ مَالِكٌ وَذَلِكَ أَحْسَنُ مَا سَمِعْتُ فِي صَلَاةِ الْخَوْفِ.

4129- Salih ibnu Havvât -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Zâtu'r-Rikâ' savaşına katılmış ve O'nunla korku namazı kılmıştır. Ordunun bir kısmı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaza durup saf tuttular. Ordunun diğer kısmı ise yüzlerini düşmana dönerek savunma yapmışlardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisiyle beraber bulunanlarla bir rekât kıldı. Sonra kendisi ayakta sabit durdu. Kendisiyle bir rekât kılanlar, kendi başlarına diğer bir rekât daha kılarak namazlarını tamamladılar. Sonra namazdan ayrıldılar ve düşmana karşı durdular. Namaz kılmayan diğer grup geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin arkasında namazda saf tuttular ve geri kalan bir rekât namazını O'nunla birlikte kıldılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tahiyyâtta oturdu, namazdan çıkmayıp oturmakta devam etti. Cemaat de bir rekât kendi başlarına kılıp tamamladılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunlarla beraber selâm verdi.

٤١٣٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَحْيَى سَمِعَ الْقَاسِمَ أَخْبَرَنِي صَالِحُ بْنُ خَوَّاتٍ عَنْ سَهْلٍ حَدَّثَهُ قَوْلَهُ تَابَعَهُ اللَّيْثُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ بَنِي أَنْمَارٍ.

4130- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Gatafân arazisindeki Nahl bölgesinde idik. Câbir burada korku namazı hadisini zikretti.

İmâm Mâlik şöyle dedi: Bu benim korku namazı hakkında duyduğum en iyi hadistir.

Kâim ibnu Muhammed şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Enmâr oğulları savaşında korku namazı kıldırdı.

٤١٣١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ يَقُومُ الْإِمَامُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَطَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَهُ وَطَائِفَةٌ مِنْ قِبَلِ الْعَدُوِّ وُجُوهُهُمْ إِلَى الْعَدُوِّ فَيُصَلِّي بِالَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً ثُمَّ يَقُومُونَ فَيَرْكَعُونَ لِأَنْفُسِهِمْ رَكْعَةً وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ فِي مَكَانِهِمْ ثُمَّ يَذْهَبُ هَؤُلَاءِ إِلَى مَقَامِ أُولَئِكَ فَيَرْكَعُ بِهِمْ رَكْعَةً فَلَهُ ثِنْتَانِ ثُمَّ يَرْكَعُونَ وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ.

4131- Sehl ibnu Ebî Hasme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İmam korku namazında kıbleye yönelik olarak namaza durur. Ordunun bir kısmı da imamla beraber namaza durur. Ordunun diğer grubu da düşmana karşı durur. İmam beraberindekilerle bir rekât kılar. Sonra bunlar ayağa kalkar, kendi başlarına bir rekât kılar ve oldukları yerde iki secde yaparlar. Sonra bu namazı kılmış olanlar, düşman tarafında bulunan kimselerin yerine gider, düşman cihetinde bulunanlar da imamın yanına gelirler. İmam onlarla beraber bir rekât kılar. Böylece imam iki rekât namaz kılmış olur. Sonra bu yeni gelenler kendi başlarına rükû yapar ve iki secde ederler.[139]

٤١٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ فَوَازَيْنَا الْعَدُوَّ فَصَافَفْنَا لَهُمْ.

4132- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Necd tarafına savaşa gitmiştim. Düşmanla karşı karşıya geldik ve savaş meydanında saf saf durup yerimizi aldık. (Hadisin geçtiği diğer yer: 942)

---

139 Daha önce namaz bahsinde açıklamıştık.

٤١٣٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِإِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ وَالطَّائِفَةُ الْأُخْرَى مُوَاجِهَةُ الْعَدُوِّ ثُمَّ انْصَرَفُوا فَقَامُوا فِي مَقَامِ أَصْحَابِهِمْ أُولَئِكَ فَجَاءَ أُولَئِكَ فَصَلَّى بِهِمْ رَكْعَةً ثُمَّ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ قَامَ هَؤُلَاءِ فَقَضَوْا رَكْعَتَهُمْ وَقَامَ هَؤُلَاءِ فَقَضَوْا رَكْعَتَهُمْ.

4133- Salim ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere korku namazı kıldırmak üzere namaza durdu. Bizden bir grup O'nunla beraber namaza durdu. Bir grup da düşmana karşı saldırıya geçti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisiyle beraber olanlarla rükû etti ve iki kere secde etti. Sonra namaz kılmayan grubun gelip namaz kılmaları için namazdan ayrıldılar. Onlar geldiler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem rükû etti ve iki kere secde etti ve sonra da selâm verdi. Onlardan herbiri namazlarını kılıp kendi hâllerinde rükû ve iki kere secde etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 942)

٤١٣٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سِنَانٌ وَأَبُو سَلَمَةَ أَنَّ جَابِرًا أَخْبَرَ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ.

4134- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Necd tarafına savaşa çıkmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2910)

٤١٣٥ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ فَلَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَفَلَ مَعَهُ فَأَدْرَكَتْهُمُ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الْعِضَاهِ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ وَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ سَمُرَةٍ فَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ قَالَ

جَابِرٌ فَنِمْنَا نَوْمَةً ثُمَّ إِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُونَا فَجِئْنَاهُ فَإِذَا عِنْدَهُ أَعْرَابِيٌّ جَالِسٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ سَيْفِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاسْتَيْقَظْتُ وَهُوَ فِي يَدِهِ صَلْتًا فَقَالَ لِي مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قُلْتُ اللَّهُ فَهَا هُوَ ذَا جَالِسٌ ثُمَّ لَمْ يُعَاقِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4135- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Necd tarafına doğru savaşa gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem döndüğünde o da O'nunla beraber döndü. Öğle sıcağı bastırınca orta boylu dikenli çalıların çok olduğu bir vadide Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mola verdi. İnsanlar gölgelenmek için ağaçların gölgesine dağıldılar.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ağacın altına geçti ve kılıcını o ağaca astı. Bizler bir müddet uyuduk. Birden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bizi çağırmakta olduğunu işittik. Bir de baktık ki yanında müşriklerden bedevi bir Arap var! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şu bedevi Arap ben uyurken gelmiş, kılıcımı alarak kınından sıyırmış, yanımda durmuş. Bu arada ben uyandım. Kılıç, kınından sıyrılmış olarak bu adamın elinde idi. Bu hâlde bedevi bana:

-"Benden şu anda seni kim koruyabilir? dedi. Ben de Allah korur, dedim. İşte şurada oturan adamdır."[140]

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu cezalandırmadı.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 2910)

٤١٣٦ - وَقَالَ أَبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَاتِ الرِّقَاعِ فَإِذَا أَتَيْنَا عَلَى شَجَرَةٍ ظَلِيلَةٍ تَرَكْنَاهَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَسَيْفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعَلَّقٌ بِالشَّجَرَةِ فَاخْتَرَطَهُ فَقَالَ تَخَافُنِي قَالَ لَا قَالَ فَمَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي

140 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme kılıç çeken adamın ismi Ğavres ibnu Hâris'dir.

قَالَ اللَّهُ فَتَهَدَّدَهُ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِطَائِفَةٍ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تَأَخَّرُوا وَصَلَّى بِالطَّائِفَةِ الْأُخْرَى رَكْعَتَيْنِ وَكَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعٌ وَلِلْقَوْمِ رَكْعَتَانِ وَقَالَ مُسَدَّدٌ عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ اسْمُ الرَّجُلِ غَوْرَثُ بْنُ الْحَارِثِ وَقَاتَلَ فِيهَا مُحَارِبَ خَصَفَةَ.

4136- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Zâtur-Rikâ' savaşına katıldık. Gölgeli bir ağaç altına geldiğimiz zaman bizler o gölgeli ağacı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gölgelenmesi için O'na bıraktık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kılıcı ağaçta asılı iken, müşriklerden bir adam geldi ve kılıcı kınından çıkararak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Benden korkuyor musun? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona: "Hayır korkmuyorum" diye cevap verdi. Bedevî: Şimdi benim seni öldürmeme kim engel olabilir? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Allah korur" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabeleri o bedeviyi tehdit edip korkuttular. Bu olayın akabinde namaz için kâmet getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orduyu ikiye böldü. Birinci grup Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin arkasında iki rekât kıldılar ve geri çekildiler. İkinci grup gelip onlarda iki rekât kıldılar. Böylelikle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dört rekât, ashabı ise iki rekât namaz kılmış oldular.[141]

Ebu Bişr şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme kılıç çeken adamın ismi Ğavres ibnu Hâris'dir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu savaşta Muhâribu Hasafe kabilesiyle savaşmıştır.

٤١٣٧ - وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَخْلٍ فَصَلَّى الْخَوْفَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْوَةَ نَجْدٍ صَلَاةَ الْخَوْفِ وَإِنَّمَا جَاءَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَّامَ خَيْبَرَ.

4137- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Nahl bölgesinde bulunduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada korku nama-

141 Ebu Zübeyr'in Cabir'den rivayeti gösteriyor ki bu ikisi farklı olaylardır.

zı kıldırdı.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Necd savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber korku namazı kıldım.

Ebu Hureyre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına Hayber günlerinde gelmiştir.[142]

٣٢ - بَاب غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ مِنْ خُزَاعَةَ وَهِيَ غَزْوَةُ الْمُرَيْسِيعِ

32- Huzâa Kabilesinden Bir Soy Olan Mustalik Oğulları Savaşı, Bu ise Mureysi' Savaşıdır Bâbı [143]

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَذَلِكَ سَنَةَ ستٍّ وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَقَالَ النُّعْمَانُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ كَانَ حَدِيثُ الْإِفْكِ فِي غَزْوَةِ الْمُرَيْسِيعِ.

İbnu İshâk: Bu, altıncı senede yapıldı, demiştir. Musa ibnu Ukbe ise, dördüncü senededir, demiştir. Numân ibnu Râşid Zuhrî'den: İfk olayı Mureysi' savaşı (dönüşünde) meydana gelmiştir.

---

142 Buhari rahimehullah bununla Zatur-Rika' savaşının, Hayber'den sonra meydana geldiğini tekid etmek istemiştir.

143 Hicretin beşinci yılında yapılan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bizzat ordu kumandanı olarak katıldığı gazve. Bu gazveye "müreysi' gazvesi" de denilir. Mustalik oğulları Huzaa kabîlesine mensup küçük bir obadır. "Müreysi" ise, bu kabilenin çevresinde konakladığı bir kuyunun adıdır. Mustalik oğulları'nın başkanı Hâris b. Ebi Dırar söz geçirebildiği kabileleri ve kendi obasını müslümanlarla savaşmaya teşvik edip bölgede İslâm'ın yayılmasını engellemek maksadıyla silâh ve harp malzemesi satın alıyor, hazırlıklar yapıyordu.Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hâris'in hazırlığını haber aldı. Durumla ilgili olarak bilgi sahibi olmak için Büreyde b. Husayb'ı Mustalik oğulları'nın obasına gönderdi. Büreyde, Mustalik oğulları'nın durumunu öğrenebilmek ve bu adamların şerrinden emin olabilmek için gerektiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hakkında ileri geri konuşabilecekti. Ona bu izni bizzat Peygamber Efendimiz vermişti. Mustalik oğulları, Büreyde'ye Peygamberimiz hakkında sorular sordular. Büreyde onların niyetlerinin ciddi olduğunu anlayınca, kavmiyle birlikte kendilerine yardım edeceğini ve müslümanların köklerinin kazınması gerektiğini, kendisinin düşüncesinin de bu olduğunu onlara anlatıp durdu. Kavmini toplayarak yardıma gelmek bahanesiyle Mustalik oğulları'nın yurdundan ayrılıp acele Medine'ye döndü. Onların bu haince tutumunu ve tavrını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e an-

٤١٣٨ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ أَنَّهُ قَالَ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَرَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ فَسَأَلْتُهُ عَنِ الْعَزْلِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ فَأَصَبْنَا سَبْيًا مِنْ سَبْيِ الْعَرَبِ فَاشْتَهَيْنَا النِّسَاءَ وَاشْتَدَّتْ عَلَيْنَا الْعُزْبَةُ وَأَحْبَبْنَا الْعَزْلَ فَأَرَدْنَا أَنْ نَعْزِلَ وَقُلْنَا نَعْزِلُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَظْهُرِنَا قَبْلَ أَنْ نَسْأَلَهُ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَائِنَةٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهِيَ كَائِنَةٌ.

4138- Abdullah ibnu Muhayrîz -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mescit'e girdim ve orada Ebu Saîd el-Hudrî'yi gördüm. Onun yanına oturdum ve ona azilden sordum.[144] Ebu Saîd şöyle dedi: Mustalik oğulları savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber çıktık.

---

lattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem durumu öğrendikten sonra ashaptan bazılarıyla istişare etti. Yedi yüz kişilik kuvvet hazırlayarak yola çıktı. Birliğin içinde münafıklar da yer alıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gidilecek yeri gizli tutup ters bir istikamette yola çıktı. Gün boyunca Şam'a doğru kuzey istikametinde yol aldı. Akşam olduğu yerde konakladı. Daha sonra Tihame tarafına doğru süratle yol aldı. Yolda Mustalik oğulları adına casusluk yapan bir adam yakalandı. Casus, Mustalik oğulları hakkında bilgisinin olmadığını belirtti. Sıkıştırılınca Mustalik oğulları adına casusluk yaptığını itiraf etti, ona müslüman olması teklif edildiği hâlde o buna yanaşmayıp kabilesinin alacağı tavra göre hareket edebileceğini belirtti. Bu nedenle boynu vuruldu. Mustalik oğulları, casuslarının yakalandığını ve öldürüldüğünü öğrenince telâşlandılar, ne yapacaklarını şaşırdılar. Bu arada kendilerine yardıma gelen diğer İslâm düşmanı kabileler de dağılınca yapayalnız kaldılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Müreysi kuyusu başında karargâhını kurdu. Birliğini savaş düzenine koyduktan sonra saldırı için uygun bir zamanı beklemeye başladı. Mustalik oğulları'na Müslüman olmaları canlarını, mallarını ancak böyle koruyabilecekleri hatırlatıldı. Onlar, bu teklifi kabul etmeyerek, Müslümanlar'a ok atmaya başladılar. Hayvanlarının su başında bulunduğu. kendilerinin gafil olduğu bir anda geceleyin ansızın baskın yapıldı. Mustalik oğulları kaçmaya fırsat bulamadan kıskıvrak yakalandılar. Erkekleri, kadınları ve çocukları esir edildi. Malları ganimet olarak Müslümanların ellerine geçti. İçlerinden on iki kişi de öldürüldü. Ganimet malı olarak Müslümanların eline iki bin deve, beş bin davar geçti. Ganimetin beşte biri Beytü'l-Mâl'a ayrıldı. Geriye kalan beşte dörtlük oran savaşa katılanlar arasında paylaştırıldı.

144 Azil, kadınla cinsi münasebet esnasında meniyi dışarı bırakmaktır. Ve İslâm da caizdir.

Arap kadınlarından birçok esir elde ettik. O günlerde kadınlara karşı arzumuz artmış ve bekârlık bizlere çok şiddetli olmuştu. Esir aldığımız kadınlara yaklaşmak ve onların hamile kalmamaları için azil yapmak istedik. Bu azil meselesini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme soralım dedik ve O'na bundan sorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Azli yapmamanız üzerinize vacip değildir. Çünkü şu muhakkak ki, Allah'ın kıyamet gününe kadar dünyaya gelmesini yazmış olduğu her bir hayat sahibi insan, mutlak dünyaya gelecektir." (Hadisin geçtiği yer: 2229)

٤١٣٩ - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْوَةَ نَجْدٍ فَلَمَّا أَدْرَكَتْهُ الْقَائِلَةُ وَهُوَ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَنَزَلَ تَحْتَ شَجَرَةٍ وَاسْتَظَلَّ بِهَا وَعَلَّقَ سَيْفَهُ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الشَّجَرِ يَسْتَظِلُّونَ وَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ دَعَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجِئْنَا فَإِذَا أَعْرَابِيٌّ قَاعِدٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ إِنَّ هَذَا أَتَانِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاخْتَرَطَ سَيْفِي فَاسْتَيْقَظْتُ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِي مُخْتَرِطٌ صَلْتًا قَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قُلْتُ اللَّهُ فَشَامَهُ ثُمَّ قَعَدَ فَهُوَ هَذَا قَالَ وَلَمْ يُعَاقِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4139- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Necd tarafına doğru savaşa gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem döndüğünde o da O'nunla beraber döndü. Öğle sıcağı bastırınca orta boylu dikenli çalıların çok olduğu bir vadide Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mola verdi. İnsanlar gölgelenmek için ağaçların gölgesine dağıldılar.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ağacın altına geçti ve kılıcını o ağaca astı. Bizler bir müddet uyuduk. Birden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bizi çağırmakta olduğunu işittik. Bir de baktık ki yanında müşriklerden bedevi bir Arap var! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şu bedevi Arap ben uyurken gelmiş, kılıcımı alarak kınından sıyırmış, yanımda durmuş. Bu arada ben uyandım. Kılıç, kınından sıyrılmış olarak bu adamın elinde idi. Bu hâlde bedevi bana:

-Benden şu anda seni kim koruyabilir? dedi. Ben de Allah korur, dedim. Bunun üzerine o bedevi kılıcını kınına soktu. İşte o bu adamdır."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamı cezalandırmadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2910)

٣٣ - بَاب غَزْوَةِ أَنْمَارٍ

33- Enmâr Savaşı Bâbı

٤١٤٠ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَاقَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ أَنْمَارٍ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ مُتَوَجِّهًا قِبَلَ الْمَشْرِقِ مُتَطَوِّعًا.

4140- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Enmâr savaşında devesine binmiş ve (kıblenin dışında) doğu tarafına yönelmiş bir şekilde nafile namaz kılarken gördüm.[145] (Hadisin geçtiği diğer yer: 400)

٣٤ - بَاب حَدِيثِ الْإِفْكِ

34- İfk Hadîsesi Bâbı[146]

---

145 Hicretin 4. senesi, Cemaziyelevvel ayı. Beni Nadir Yahudilerinin Medine'den sürgün edilmelerinden iki ay sonraydı. Enmâr, Buceyre kabîlesinden bir soydur. Enmar ve Salebe oğulları kabilelerinin Müslümanlarla çarpışmak üzere toplanmış oldukları haberi Medine'ye ulaştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem derhal hazırlanarak, mücahidlerle Medine'den yola çıktı. Zatü'r-Rrika mevkiine kadar ilerleyip orada karargâhını kurdu. Müşrikler mücahidlerle çarpışmayı göze alamadıklarından dağlara kaçtılar.

146 İfk; yalan, büyük yalan, iftira namuslu birinin namusu hakkında iftira etmek manasınadır. **İfk olayı**; İslâm tarihinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcesi ve müminlerin annesi (el-Ahzâb, 33/6). Âişe hakkında münâfıklar tarafından uydurulan iftira olayının adıdır. Olayın gerçek yüzü münafıkların, Medine'de

güvenli bir yurt edinen ve günden güne gelişen İslâm toplumunu parçalamak için İslâm peygamberinin aile mahremiyetini hedef alarak, başvurdukları aleyhte bir propaganda ve karalama hareketidir. Onlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in, en yakın arkadaşları ile arasını açabilirlerse, İslâm'ı yok etme emellerine kısa yoldan varabileceklerini zannediyorlardı. Münâfıklar Mustalik oğullarına karşı düzenlenen cihat harekâtında, Âişe'nin başına gelen normal bir olaydan yararlanarak Ebu Bekir'le Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in arasına fitne sokmaya ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ı gözden düşürmeye çalıştılar. Münâfıklar, hicretin beşinci yılı Şaban ayında, Necid bölgesinde, Müreysî suyu yanında konaklamış olan Mustalik oğulları kabilesine karşı düzenlenen sefere savaşın şiddetli geçmeyeceğini bildikleri için kalabalık bir şekilde katılmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sefere çıkmadan önce, adeti olduğu üzere, hanımları arasında kura çekmiş, kendisiyle beraber sefere gitme kurası Âişe'ye çıkmıştı. Sefer dönüşü ordu, geceleyin bir yere konakladı. Âişe ihtiyacı için ordugâhın dışına çıktı. Döndüğü zaman, boynundaki Yemen boncuğundan dizilmiş gerdanlığının kopup düşmüş olduğunu gördü. Bu gerdanlığı Âişe'ye, gelin olduğunda annesi Ümmü Rûman hediye etmişti. Âişe, gerdanlığı aramak için ordunun dışında ihtiyacını giderdiği yere gitti. Bulup döndüğünde ise kendisinin devesi üzerindeki mahfelinde olduğunu zanneden muhafızları da dahil olmak üzere, ordunun oradan ayrılıp gitmiş olduğunu gördü. Geri dönüp kendisini ararlar düşüncesiyle orada oturup bekledi. Bu arada da olduğu yerde uyuyup kaldı. Ordunun artçısı Safvan bin Muattal kendisini görerek, hiç konuşmadan onu devesine bindirdi. Devenin yularını çekerek orduya yetiştirdi. İkinci konakta Âişe'nin devesinin üzerinde olmadığı anlaşılıp bir süre sonra genç bir askerin devesiyle geldiğini görünce, münâfıklar bunu fırsat bilip dedikoduya başladılar. Abdullah b. Übeyy el altından bu dedikoduyu besledi. Müslümanlar bunun iftira olduğunu anladılar. Ne yazık ki münafıklar dışında üç Müslüman da bu dedikoduya kendilerini kaptırdılar; Bunlar Safvan'dan öç almak isteyen Hassan bin Sâbit, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından Zeyneb binti Cahş'ın kız kardeşi Hamne ve Ebu Bekir'in yardımlarıyla geçinen Mıstah b. Üsâse idiler. Bunun üzerine ayetler indi. "Namuslu ve hür kadınlara (zina isnadıyla) iftira atan, sonra da (bununla ilgili olarak) dört şahit getirmeyen kimselerin (her birine) seksen değnek vurun. Onların ebedî şahitliklerini kabul etmeyin. Onlar fasıkların tâ kendileridir. Ancak (bu hareketlerine) tövbe edip durumlarını ıslah edenler müstesnâdır. Çünkü Allah çok yarlığayıcı, çok esirgeyicidir" (en-Nûr, 24/4-5). Ayetlerde, zina iftirası atanlar için üç ayrı hüküm konulmuştur: 1- İftiracıya seksen sopa vurulacak. 2- Şahitliği ebediyyen kabul edilmeyecek. 3- Allah'ın taatından çıktığı için fasıklıkla vasıflandırılacak. Bu âyetlerin inmesi üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hassan, Hamne ve Mıstah'a zina iftirası cezası olarak seksen değnek vurdurdu. Abdullah b. Übeyye'ye bu ceza tatbik edilmedi. İftira, içi başka dışı başka olan iki yüzlü münafıkların metodudur. İftiradan sakınmak, iftiraya uğrayan mazlumlara arka çıkmak, zalim ve iftiracıları yalanlamak gerekir.

وَالْأَفَكِ بِمَنْزِلَةِ النَّجْسِ وَالنَّجَسِ يُقَالُ ﴿ إِفْكُهُمْ ﴾ وَأَفْكُهُمْ وَأَفَكُهُمْ فَمَنْ قَالَ أَفَكَهُمْ يَقُولُ صَرَفَهُمْ عَنْ الْإِيمَانِ وَكَذَّبَهُمْ كَمَا قَالَ ﴿ يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ﴾ يُصْرَفُ عَنْهُ مَنْ صُرِفَ.

"el-İfk ve'l-Efeku", "en-Nicsu ve'n-Necesu" menzilesinde, yani ilk iki kelime vezin yönünden son iki kelimenin benzeridir. "İfkuhum, Efkuhum ve Efekuhum" denilir.

"Efekehum" diyen kimse onları imandan döndürdü ve yalan söyledi demektir. Nitekim Allah: ***"Yu'feku anhu men ufike"*** (zâriyât: 9) buyurdu. Bu, "Yusrafu anhu men surife", yani "Ondan döndürülen kimseler döndürülür" demektir.

٤١٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا وَكُلُّهُمْ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ حَدِيثِهَا وَبَعْضُهُمْ كَانَ أَوْعَى لِحَدِيثِهَا مِنْ بَعْضٍ وَأَثْبَتَ لَهُ اقْتِصَاصًا وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ الْحَدِيثَ الَّذِي حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا وَإِنْ كَانَ بَعْضُهُمْ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضٍ قَالُوا قَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ أَزْوَاجِهِ فَأَيُّهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا فَخَرَجَ فِيهَا سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ فَكُنْتُ أُحْمَلُ فِي هَوْدَجِي وَأُنْزَلُ فِيهِ فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَتِهِ تِلْكَ وَقَفَلَ دَنَوْنَا مِنْ الْمَدِينَةِ قَافِلِينَ آذَنَ لَيْلَةً بِالرَّحِيلِ فَقُمْتُ حِينَ آذَنُوا بِالرَّحِيلِ فَمَشَيْتُ حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ إِلَى رَحْلِي فَلَمَسْتُ صَدْرِي فَإِذَا عِقْدٌ لِي مِنْ جَزْعِ ظَفَارِ قَدْ انْقَطَعَ فَرَجَعْتُ فَالْتَمَسْتُ

النِّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خِفَافًا لَمْ يَهْبُلْنَ وَلَمْ يَغْشَهُنَّ اللَّحْمُ إِنَّمَا يَأْكُلْنَ الْعُلْقَةَ مِنَ الطَّعَامِ فَلَمْ يَسْتَنْكِرْ الْقَوْمُ خِفَّةَ الْهَوْدَجِ حِينَ رَفَعُوهُ وَحَمَلُوهُ وَكُنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ فَبَعَثُوا الْجَمَلَ فَسَارُوا وَوَجَدْتُ عِقْدِي بَعْدَ مَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ فَجِئْتُ مَنَازِلَهُمْ وَلَيْسَ بِهَا مِنْهُمْ دَاعٍ وَلَا مُجِيبٌ فَتَيَمَّمْتُ مَنْزِلِي الَّذِي كُنْتُ بِهِ وَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونِي فَيَرْجِعُونَ إِلَيَّ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ فِي مَنْزِلِي غَلَبَتْنِي عَيْنِي فَنِمْتُ وَكَانَ صَفْوَانُ بْنُ الْمُعَطَّلِ السُّلَمِيُّ ثُمَّ الذَّكْوَانِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْجَيْشِ فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنْزِلِي فَرَأَى سَوَادَ إِنْسَانٍ نَائِمٍ فَعَرَفَنِي حِينَ رَآنِي وَكَانَ رَآنِي قَبْلَ الْحِجَابِ فَاسْتَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجَاعِهِ حِينَ عَرَفَنِي فَخَمَّرْتُ وَجْهِي بِجِلْبَابِي وَ وَاللَّهِ مَا تَكَلَّمْنَا بِكَلِمَةٍ وَلَا سَمِعْتُ مِنْهُ كَلِمَةً غَيْرَ اسْتِرْجَاعِهِ وَهَوَى حَتَّى أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ فَوَطِئَ عَلَى يَدِهَا فَقُمْتُ إِلَيْهَا فَرَكِبْتُهَا فَانْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا الْجَيْشَ مُوغِرِينَ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ وَهُمْ نُزُولٌ قَالَتْ فَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى كِبْرَ الْإِفْكِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ قَالَ عُرْوَةُ أُخْبِرْتُ أَنَّهُ كَانَ يُشَاعُ وَيُتَحَدَّثُ بِهِ عِنْدَهُ فَيُقِرُّهُ وَيَسْتَمِعُهُ وَيَسْتَوْشِيهِ وَقَالَ عُرْوَةُ أَيْضًا لَمْ يُسَمَّ مِنْ أَهْلِ الْإِفْكِ أَيْضًا إِلَّا حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ وَمِسْطَحُ بْنُ أُثَاثَةَ وَحَمْنَةُ بِنْتُ جَحْشٍ فِي نَاسٍ آخَرِينَ لَا عِلْمَ لِي بِهِمْ غَيْرَ أَنَّهُمْ عُصْبَةٌ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنَّ كِبْرَ ذَلِكَ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ قَالَ عُرْوَةُ كَانَتْ عَائِشَةُ تَكْرَهُ أَنْ يُسَبَّ عِنْدَهَا حَسَّانُ وَتَقُولُ إِنَّهُ الَّذِي قَالَ فَإِنَّ أَبِي وَوَالِدَهُ وَعِرْضِي لِعِرْضِ مُحَمَّدٍ مِنْكُمْ وِقَاءُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَاشْتَكَيْتُ

لَا نَخْرُجُ إِلَّا لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ نَتَّخِذَ الْكُنُفَ قَرِيبًا مِنْ بُيُوتِنَا قَالَتْ وَأَمْرُنَا
أَمْرُ الْعَرَبِ الْأُوَلِ فِي الْبَرِّيَّةِ قِبَلَ الْغَائِطِ وَكُنَّا نَتَأَذَّى بِالْكُنُفِ أَنْ نَتَّخِذَهَا عِنْدَ بُيُوتِنَا
قَالَتْ فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ وَهِيَ ابْنَةُ أَبِي رُهْمِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ وَأُمُّهَا
بِنْتُ صَخْرِ بْنِ عَامِرٍ خَالَةُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَابْنُهَا مِسْطَحُ بْنُ أُثَاثَةَ بْنِ عَبَّادِ بْنِ
الْمُطَّلِبِ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قِبَلَ بَيْتِي حِينَ فَرَغْنَا مِنْ شَأْنِنَا فَعَثَرَتْ أُمُّ مِسْطَحٍ
فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ لَهَا بِئْسَ مَا قُلْتِ أَتَسُبِّينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا
فَقَالَتْ أَيْ هَنْتَاهْ وَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ قَالَتْ وَقُلْتُ مَا قَالَ فَأَخْبَرَتْنِي بِقَوْلِ أَهْلِ
الْإِفْكِ قَالَتْ فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرَضِي فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تِيكُمْ فَقُلْتُ لَهُ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ آتِيَ
أَبَوَيَّ قَالَتْ وَأُرِيدُ أَنْ أَسْتَيْقِنَ الْخَبَرَ مِنْ قِبَلِهِمَا قَالَتْ فَأَذِنَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِأُمِّي يَا أُمَّتَاهْ مَاذَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ قَالَتْ يَا بُنَيَّةُ هَوِّنِي عَلَيْكِ
فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةٌ قَطُّ وَضِيئَةً عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا لَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا كَثَّرْنَ عَلَيْهَا
قَالَتْ فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَوَلَقَدْ تَحَدَّثَ النَّاسُ بِهَذَا قَالَتْ فَبَكَيْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى
أَصْبَحْتُ لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ ثُمَّ أَصْبَحْتُ أَبْكِي قَالَتْ وَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ
يَسْأَلُهُمَا وَيَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ قَالَتْ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَأَشَارَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالَّذِي يَعْلَمُ مِنْ بَرَاءَةِ أَهْلِهِ وَبِالَّذِي يَعْلَمُ لَهُمْ فِي نَفْسِهِ فَقَالَ أُسَامَةُ

مَا رَأَيْتُ عَلَيْهَا أَمْرًا قَطُّ أَغْمِصُهُ غَيْرَ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ أَهْلِهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ قَالَتْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَوْمِهِ فَاسْتَعْذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ مَنْ يَعْذِرُنِي مِنْ رَجُلٍ قَدْ بَلَغَنِي عَنْهُ أَذَاهُ فِي أَهْلِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا وَمَا يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِي قَالَتْ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ أَخُو بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْذِرُكَ فَإِنْ كَانَ مِنْ الْأَوْسِ ضَرَبْتُ عُنُقَهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ إِخْوَانِنَا مِنْ الْخَزْرَجِ أَمَرْتَنَا فَفَعَلْنَا أَمْرَكَ قَالَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ الْخَزْرَجِ وَكَانَتْ أُمُّ حَسَّانَ بِنْتَ عَمِّهِ مِنْ فَخِذِهِ وَهُوَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزْرَجِ قَالَتْ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا وَلَكِنْ احْتَمَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ فَقَالَ لِسَعْدٍ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَا تَقْتُلُهُ وَلَا تَقْدِرُ عَلَى قَتْلِهِ وَلَوْ كَانَ مِنْ رَهْطِكَ مَا أَحْبَبْتَ أَنْ يُقْتَلَ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ سَعْدٍ فَقَالَ لِسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَنَقْتُلَنَّهُ فَإِنَّكَ مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنْ الْمُنَافِقِينَ قَالَتْ فَثَارَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَقْتَتِلُوا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَتْ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَتُوا وَسَكَتَ قَالَتْ فَبَكَيْتُ يَوْمِي ذَلِكَ كُلَّهُ لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ قَالَتْ وَأَصْبَحَ أَبَوَايَ عِنْدِي وَقَدْ بَكَيْتُ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ حَتَّى إِنِّي لَأَظُنُّ أَنَّ الْبُكَاءَ فَالِقٌ كَبِدِي فَبَيْنَا أَبَوَايَ جَالِسَانِ عِنْدِي وَأَنَا أَبْكِي فَاسْتَأْذَنَتْ عَلَيَّ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَأَذِنْتُ لَهَا فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِي قَالَتْ فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْنَا فَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ قَالَتْ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي مُنْذُ قِيلَ مَا قِيلَ قَبْلَهَا وَقَدْ لَبِثَ شَهْرًا لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي بِشَيْءٍ قَالَتْ فَتَشَهَّدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ جَلَسَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ يَا عَائِشَةُ إِنَّهُ بَلَغَنِي عَنْكِ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ كُنْتِ بَرِيئَةً فَسَيُبَرِّئُكِ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتِ أَلْمَمْتِ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ

وَتُوبِي إِلَيْهِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ ثُمَّ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ قَالَتْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَالَتَهُ قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أُحِسُّ مِنْهُ قَطْرَةً فَقُلْتُ لِأَبِي أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِّي فِيمَا قَالَ فَقَالَ أَبِي وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِأُمِّي أَجِيبِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا قَالَ قَالَتْ أُمِّي وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ لَا أَقْرَأُ مِنَ الْقُرْآنِ كَثِيرًا إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَقَدْ سَمِعْتُمْ هَذَا الْحَدِيثَ حَتَّى اسْتَقَرَّ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ فَلَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنِ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي مِنْهُ بَرِيئَةٌ لَتُصَدِّقُنِّي فَوَاللَّهِ لَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ حِينَ قَالَ ﴿ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴾ ثُمَّ تَحَوَّلْتُ وَاضْطَجَعْتُ عَلَى فِرَاشِي وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي حِينَئِذٍ بَرِيئَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ مُبَرِّئِي بِبَرَاءَتِي وَلَكِنْ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ مُنْزِلٌ فِي شَأْنِي وَحْيًا يُتْلَى لَشَأْنِي فِي نَفْسِي كَانَ أَحْقَرَ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللَّهُ فِيَّ بِأَمْرٍ وَلَكِنْ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّئُنِي اللَّهُ بِهَا فَوَاللَّهِ مَا رَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَجْلِسَهُ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ حَتَّى أُنْزِلَ عَلَيْهِ فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنَ الْبُرَحَاءِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِنَ الْعَرَقِ مِثْلُ الْجُمَانِ وَهُوَ فِي يَوْمٍ شَاتٍ مِنْ ثِقَلِ الْقَوْلِ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَيْهِ قَالَتْ فَسُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَكَانَتْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا أَنْ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ بَرَّأَكِ قَالَتْ فَقَالَتْ لِي أُمِّي قُومِي إِلَيْهِ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ فَإِنِّي لَا أَحْمَدُ إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَتْ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ ﴾ الْعَشْرَ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ هَذَا فِي بَرَاءَتِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحِ بْنِ أُثَاثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَفَقْرِهِ وَاللَّهِ لَا أُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ الَّذِي قَالَ لِعَائِشَةَ مَا قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ

﴿غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحٍ النَّفَقَةَ الَّتِي كَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ وَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَنْزِعُهَا مِنْهُ أَبَدًا قَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي فَقَالَ لِزَيْنَبَ مَاذَا عَلِمْتِ أَوْ رَأَيْتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْمِي سَمْعِي وَبَصَرِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ إِلَّا خَيْرًا قَالَتْ عَائِشَةُ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ قَالَتْ وَطَفِقَتْ أُخْتُهَا حَمْنَةُ تُحَارِبُ لَهَا فَهَلَكَتْ فِيمَنْ هَلَكَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَهَذَا الَّذِي بَلَغَنِي مِنْ حَدِيثِ هَؤُلَاءِ الرَّهْطِ ثُمَّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَاللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي قِيلَ لَهُ مَا قِيلَ لَيَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا كَشَفْتُ مِنْ كَنَفِ أُنْثَى قَطُّ قَالَتْ ثُمَّ قُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

4141- Urve ibnu Zübeyr, Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Alkame ibnu Vakkaas ve Ubeydullah ibnu Abdullah ibnu Utbe ibnu Mes'ûd, -Allah onlardan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcesi Âişe'den -Allah ondan razı olsun-, iftira sahiplerinin kendisi için söyledikleri zamanki hadîsini tahdîs ettiler. Bu dört râvîden her biri bana Âişe hadîsinden bir kısmı tahdîs ettiler. Bunların bâzısı, Âişe hadîsini diğer bâzısından daha iyi muhafaza edici ve hadîsi aynen getirip nakletmekte, daha sağlam tespit edici idi. İşte ben bu râvîlerin herbirinden, onların Âişe'den bana tahdîs ettikleri bu hadîsi iyice belleyip muhafaza ettim. Bunların bâzısı her ne kadar hadîsi diğerinden daha iyi muhafaza edici ise de, bunlardan bâzısının hadîsi diğer bâzısının hadîsini tasdîk etmektedir. Bunlar söylediler ki, Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuğa, sefere çıkmak istediği zaman hanımları arasında kura çekerdi. Kura hanımlarından hangisine çıkarsa onunla o yolculuğuna çıkardı. Mustalik oğulları savaşına çıkacağında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine hanımları arasında kura çekti ve kurada benim ismim çıktı. Hicap âyeti indirildikten sonra ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yolculuğa çıktım. Ben hevdec içinde yolculuğumu yapar ve kervan konakladığı zaman ben o hevdecden indirilirdim. Bu şekilde yolumuza devam ettik.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu Mustalik oğulları savaşından döndüğü ve Medine'ye yaklaştığımızda bir konaklama yerinde ko-

nakladı. Gecenin bir kısmını orada geçirdi. Sonra konaklama yerinden ayrılma emri verdi. Hareket emrini orduya duyurdukları zaman ben kalktım ve ihtiyâcımı gidermek için ordudan ayrılıp gittim. Hacetimi bitirince ordunun konaklama yerine geldim.

Bu esnada göğsüme elimle dokundum ve Yemen akikli gerdanlığımın koptuğunun farkına vardım. Geri döndüm ve gerdanlığımı aramaya başladım. Gerdanlığımı aramak beni ordudan geride bırakmıştı. İçine bindiğim hevdecimi deveye indirip bindirenler benim hevdec içinde olduğumu zannetmişler ve onu alarak deveye yüklemişlerdi. O zamanlarda kadınlar az yemek yediklerinden dolayı hafif idiler; fazla kilolu değillerdi. Bu sebepten dolayı hizmetçiler hevdeci deveye yüklemek için kaldırdıklarında, hevdecin ağırlığını fark etmeyerek deveye yüklemişler. Ben o zamanlar küçük yaşta bir kadındım. Böylelikle deveyi sürüp yürümüşler.

Ordu, konaklama yerinden ayrıldıktan sonra ben düşürdüğüm gerdanlığımı buldum. Konaklama yerine geldim, ancak orada hiç kimse yoktu. Onlar benim hevdecde olmadığımı fark ederler ve beni almak için geri dönerler, düşüncesiyle orada beklemeye başladım. Bu esnada uykum geldi ve bulunduğum yerde uyuyakaldım.

Ordunun ardından kolaçan etmekle görevli olan Safvân ibnu Muattal Sulemi ez-Zekvâni benim konakladığım yere geldi. Uyuyan bir insan karaltısı görünce benim yanıma geldi ve beni tanıdı. Çünkü o beni hicab (örtünme) âyeti inmeden önce de tanırdı. Safvân beni görüp hayret içinde ***«İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn»*** (Biz Allah'tan geldik, yine Allah'a döneceğiz) demesiyle ben uyandım. Safvân devesini çökertti, ben de deveye bindim. Safvân, deveyi çekerek önde yürüdü. Ordu, öğle sıcağında mola verdikleri bir esnada orduya yetiştik.

İşte bana zina iftirası atarak helâk olanlar bu esnada helâk oldular. Zina iftirasını ilk çıkaran da Abdullah ibnu Ubey ibnu Selûl olmuştu. Medine'ye geldiğimizde ben bir ay boyunca hasta olarak yattım. İnsanlar da bana zina iftirası atanların sözlerini etrafta yaymaya başlamışlar.

Ben, bu hastalığım boyunca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden, daha önceki hasta olduğum zamanlarda görmekte olduğum şefkati bu hastalığımda göremiyordum. Bu zamanlarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma giriyor, bana selâm veriyor ve:

-"Hastanız nasıl?" diye soruyordu. Ben ise bana atılan zina iftirasından habersizdim. Artık hastalığım iyileşmeye başlamıştı.

Bir gece ben Ümmü Mistah ile beraber ihtiyaç gidermek için Mesâni' bölgesine çıkmıştım. Biz buraya ancak geceleri çıkardık. Bu bizim evlerimizin yakınında helâlar edinmemizden önceydi. Bu şekilde bizim helâ ihtiyacımızı gidermek için evlerimizin dışına çıkmamız, tıpkı çöl bedevilerinin ihtiyaçlarını gidermek için çölde dışarıya çıkmalarına veya temizlenmek için gezinmelerine benziyordu. Ben, Ebu Ruhm'ın kızı Ümmü Mistah ile beraber hacet gidermeye giderken onun ayağı çarşafına takılıp yere düştü ve:

-Mistah helâk olsun! diye oğluna beddua etti. Ben Ümmü Mistah'a dedim ki:

-Sen ne kadar kötü bir söz söyledin! Bedir savaşında bulunan bir kimseye mi sövüyorsun? dedim. Ümmü Mistah bana:

-Ey kadın! Senin hakkında söylenilen sözleri işitmez misin? dedi ve kendisine zina iftirası atanların sözlerini bana haber verdi. Duyduğum bu sözlerden sonra hastalığım daha da arttı. Evime döndüğümde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldi, bana selâm verdi ve:

-"Hastanız nasıldır?" diye sordu. Ben kendisine dedim ki:

-Annem ve babamın yanına gitmek üzere bana izin ver! dedim. Bu haberin insanlar içinde yayılıp yayılmadığını, anne ve babamdan kesin bir haberle öğrenmek istedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana izin verdi. Ben anne ve babamın yanına geldim. Anneme:

-İnsanlar benim hakkımda neler konuşuyorlar? diye sordum. Annem şöyle dedi:

-Ey kızım! Sen kendini üzme. Vallahi bir kadın senin gibi güzelliğe sahip ve kocasının kendisini sevdiği biri olsun ve onun birçok da ortakları bulunsun da, aleyhinde dedikoduyu çoğaltmasınlar; bu çok az olan bir şeydir. Ben de:

-Subhanallah! İnsanlar gerçekten bu sözleri mi söylüyorlar? dedim.

O gece babamın evinde yattım. Sabaha kadar ne gözüme uyku girdi ne de gözyaşım dindi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali ibnu Ebî Tâlib' ve Usâme ibnu Zeyd'i yanına çağırdı. O esnada vahiy geciktiği için bunlarla ailesinden ayrılma hususunda onlarla istişare edecekti. Usâme, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ailesine karşı olan sevgisini dile getirerek şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi hanımın Âişe hakkında biz hayırdan başka bir şey bilmiyoruz.

Yapılan bu istişarede Ali ibnu Ebî Tâlib ise şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah sana bu konuda kısıtlama ve darlık vermemiştir. Âişe'den başka kadın çoktur. Bunu bir de Âişe'nin cariyesi olan Berire'ye sorunuz. O doğrusunu sana söyler.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Berire'yi yanına çağırdı ve:

-"Ey Berire! Sen Âişe'de seni şüpheye düşüren bir durum gördün mü?" diye sordu, Berire Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle cevap verdi:

-Seni hak olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, ben Âişe'den beni şüpheye düşüren, ayıp olarak bir şey görmedim. Ancak Âişe küçük yaşta bir kadın olduğu için hamur yoğururken uyurdu da evin koyunu gelir ve hamuru yerdi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescit'te ayağa kalktı ve bu iftirayı en evvel ortaya atan Abdullah ibnu Ubeyy ibnu Selül'den dolayı söz söylemekte mazeretli tutulmasını isteyerek şöyle buyurdu:

-"Ev halkım hakkında bana eza eden bir şahıs hakkında, bana kim yardım eder de, benim için ondan intikam alır? Vallahi ben ailem hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum. Aileme bu iftirayı atan adam hakkında da ben hayırdan başka bir şey bilmiyorum. Bu adam benimle birlikte olmadığı sürece ailemin yanına girmemiştir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözleri üzerine Sa'd ibnu Muâz ayağa kalkıp şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi ona karşı sana ben yardım edeceğim. Eğer bu iftirayı çıkaran Evs kabilesinden biri ise, biz onun boynunu vururuz. Şayet Hazrecli kardeşlerimizden biri ise, sen bu konuda ne emredersen biz de onu yerine getiririz.

Sa'd ibnu Muaz'ın bu sözlerinden sonra Hazrec kabilesinin reisi olan Sa'd ibnu Ubâde ayağa kalktı. -Bu olaydan önce sâlih bir kimse idi. O esnada öfkelendi ve şöyle dedi:

-Allah'a yemin ederim ki sen yalan söylüyorsun. Vallahi sen onu öl-

düremezsin ve öldürmeye muktedir değilsin.

Useyd ibnul-Hudayr ayağa kalkıp şöyle dedi:

-Allah'a yemin ederim ki sen yalan söyledin. Vallahi biz muhakkak onu öldürürüz. Sen münafıksın ve münafıklar hakkında bizimle mücâdele ediyorsun!

Bu münakaşadan sonra Evs ve Hazrec kabileleri ayaklandılar. Neredeyse birbirleriyle savaşacaklardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise o esnada hâlâ minber üzerinde idi. Bu olay üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minberden indi ve onları sakinleştirerek susturmuş ve kendisi de başka bir şey söylemeyip susmuştu.

Ben, o gün, sürekli ağladım. Ne gözümün yaşı dindi, ne gözüme uyku girdi. Sabahleyin babam ve annem yanıma geldiler. Ben iki gece, bir gün boyunca ağladım. Ağlamaktan neredeyse ciğerim parçalanacak sandım.

Annem ve babam yanımda oturdukları bir esnada ben ağlamakta iken Ensâr'dan bir kadın yanıma gelmek için izin istedi. Ben de ona girmesi için izin verdim. O kadın da oturup benimle ağlamaya başladı. Biz bu durumda ağlaşıp dururken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içeriye girdi ve oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzerime bu zina iftirası atıldığı günden bu yana yanımda oturmamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay beklediği hâlde kendisine beni temize çıkaracak herhangi şey indirilmemişti, bu konuda vahiy gelmemişti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şehâdet getirdi ve şöyle buyurdu:

-"Ey Âişe! Hakkında bana bu sözler ulaştı. Şayet sen bu söylenilenlerden uzak isen, yakında Allah seni temize çıkarır. Yok eğer böyle bir günaha yaklaştınsa Allah'tan bağışlanma dile ve Allah'a tövbe et. Çünkü kul, günahını itirâf eder ve sonra tövbe ederse Allah da onu bağışlar."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sözlerini bitirince gözümün yaşı kesildi. Artık ben gözyaşından bir damla bulamıyordum. Babama:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediği söze benim tarafımdan cevap ver! dedim. Babam:

-Vallahi ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi.

Sonra anneme: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediği

söze benim tarafımdan cevap ver! dedim. O da:

-Vallahi ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi.

Ben yaşı küçük bir kadındım. Kur'ân'dan da çok ezberim yoktu. Bu yüzden dolayı şöyle dedim:

-Vallahi ben bildim ki, sizler insanların benim hakkımda konuştuklarını duydunuz, bu söz nefsinize yerleşti ve siz bu söze inanıp tasdik ettiniz. Şimdi ben size: Ben böyle bir fiilden uzağım, desem ki Allah benim bu fiilden uzak olduğumu biliyor, benim bu sözümü tasdik etmezsiniz. Şayet ben size bir iş itirâf etsem, ki Allah benim bu fiilden uzak olduğumu biliyor, beni tasdik edersiniz. Vallahi benim ve sizin misalinizi bulamıyorum. Ancak Yûsuf Peygamber'in babası Yakup aleyhisselâma dediğini ben de söylüyorum:

«Artık benim için yapılacak iş, güzel bir sabırdır. Şu anlatışınıza göre, yardımına sığınılacak kimse, yalnız Allah'tır.» Yûsuf: 18

Bu sözleri söyledikten sonra yatağıma doğru uzandım ve Allah'tan beni temize çıkarmasını temenni ediyordum. Kendi nefsimi hakir gördüğümden dolayı, vallahi Kur'ân'da benim hakkımda Allah'ın âyet indireceğini sanmıyordum. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin rüyasında görüp Allah'ın beni temize çıkarmasını ümit ediyordum. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yerinden kalkmamış ve oradakilerden hiçbiri odadan çıkmamışken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vahiy indirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hararetlendi ve böyle vahiy geldiğinde kış gününde bile kendisinden inci tanesi gibi ter dökülürdü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bu durum gidince O gülüyordu. Bana ilk söylediği söz şu oldu:

-"Ey Âişe! Allah'a hamd et! Allah, sana atılan bu zina iftirasından seni temize çıkardı" Bunun üzerine annem bana:

-Kalk ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme teşekkür et! dedi. Ben: Hayır, ben O'na kalkmam. Ben yalnız Allah'a hamd ederim, dedim.

Allah Teâlâ, bana atılan zina iftirasından beni işte şu âyetle temizledi:

«(Peygamberin eşi hakkındaki) o iftirayı yapanlar, içinizden bir topluluktur. Bunu kendiniz için bir şer sanmayın; aksine o, sizin için hayırlı olmuştur. Onlardan herbiri için kazandığı günah nispetinde ceza

vardır. İftiranın en büyüğünü yüklenene ise, büyük azap vardır.» Nur: 11

Allah, beni zina iftirasından temizleyen bu âyetleri indirince Ebu Bekir es-Sıddîk -Allah ondan razı olsun- akrabalığından dolayı infâk etmekte bulunduğu Mistah ibnu Usâse için:

-Vallahi Âişe hakkında bu iftirayı söyledikten sonra ona bundan sonra hiçbir infakta bulunmayacağım. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi:

«İçinizden fazilet ve servet sahipleri, yakınlarına, düşkünlere, Allah yolunda hicret edenlere vermemek hususunda yemin etmesinler; fakat affetsinler, geçsinler. Allah'ın sizi bağışlamasını istemez misiniz? Allah çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir» Nur: 22

Bu âyetin inmesi üzerine Ebu Bekir:

-Vallahi ben, Allah'ın beni bağışlamasını severim, dedi ve Mistah'a vermekte olduğu yardımı vermeye devem etti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeyneb bintu Cahş'a benim nasıl olduğumu sorarak:

-"Ey Zeyneb! Âişe hakkında ne bildin ve ne gördün?" buyurdu. Zeyneb de şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben gözümü ve kulağımı görmediğim ve duymadığım şeyler hakkında, duydum ve gördüm, demekten muhafaza ederim. Vallahi ben Âişe hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum.

Âişe dedi ki: Zeyneb, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin katında yeri olması açısından bana benzeyen biriydi. Allah, onun takvası sebebiyle iftiracılara katılmaktan korudu. Kız kardeşi Hamne ise o iftiraya taassupla tutunmaya ve iftiracıların söylediklerini hikâye etmeye başladı da, bu sebeple helâk olanlar içinde helâk oldu.

Zuhrî: İşte bu, o zümrenin işinden bize ulaşmış olan hadîstir, demiştir. Sonra Urve şöyle dedi: Âişe dedi ki: Vallahi hakkında dedikodu yapılan o adam şöyle derdi: Subhanallah! Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben hayatımda hiçbir kadının elbisesini asla açmamışımdır. Sonra Safvân ibnu Muattal Allah yolunda şehit olmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2593, 2637, 2661, 2688, 2879, 4025)

٤١٤٢ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَمْلَى عَلَيَّ هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ مِنْ حِفْظِهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ لِي الْوَلِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ أَبَلَغَكَ أَنَّ عَلِيًّا كَانَ فِيمَنْ قَذَفَ عَائِشَةَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ قَدْ أَخْبَرَنِي رَجُلَانِ مِنْ قَوْمِكَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَهُمَا كَانَ عَلِيٌّ مُسَلِّمًا فِي شَأْنِهَا فَرَاجَعُوهُ فَلَمْ يَرْجِعْ وَقَالَ مُسَلِّمًا بِلَا شَكٍّ فِيهِ وَعَلَيْهِ كَانَ فِي أَصْلِ الْعَتِيقِ كَذَلِكَ.

4142- Hişam ibnu Yusuf -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bize Ma'mer Zuhri'den şöyle haber verdi: Velid ibnu Abdülmelik bana dedi ki:

-Ali'nin, Âişe'ye iftira edenlerden biri olduğu haberi sana ulaştı mı? Ben dedim ki: Hayır, böyle bir haber bana ulaşmadı. Ancak, kavminden iki kişi olan Ebu Selem ibnu Abdurrahman ve Ebu Bekir ibnu Abdurrahman ibnul-Hâris, Âişe'nin -Allah ondan razı olsun- kendilerine şöyle dediğini haber verdiler: Ali, bu İfk hadisesinde konuşmamıştır.

Bunun için tekrar Zuhri'ye gittiler, ancak Zuhrî onlara bir şey demedi ve o konuşmamıştır, dedi.

٤١٤٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَسْرُوقُ بْنُ الْأَجْدَعِ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمُّ رُومَانَ وَهِيَ أُمُّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ بَيْنَا أَنَا قَاعِدَةٌ أَنَا وَعَائِشَةُ إِذْ وَلَجَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَتْ فَعَلَ اللَّهُ بِفُلَانٍ وَفَعَلَ فَقَالَتْ أُمُّ رُومَانَ وَمَا ذَاكِ قَالَتِ ابْنِي فِيمَنْ حَدَّثَ الْحَدِيثَ قَالَتْ وَمَا ذَاكِ قَالَتْ كَذَا وَكَذَا قَالَتْ عَائِشَةُ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ وَأَبُو بَكْرٍ قَالَتْ نَعَمْ فَخَرَّتْ مَغْشِيًّا عَلَيْهَا فَمَا أَفَاقَتْ إِلَّا وَعَلَيْهَا حُمَّى بِنَافِضٍ فَطَرَحْتُ عَلَيْهَا ثِيَابَهَا فَغَطَّيْتُهَا فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا شَأْنُ هَذِهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَتْهَا الْحُمَّى بِنَافِضٍ قَالَ فَلَعَلَّ فِي حَدِيثٍ تُحُدِّثَ بِهِ قَالَتْ نَعَمْ فَقَعَدَتْ عَائِشَةُ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَئِنْ حَلَفْتُ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنْ قُلْتُ لَا

تَعْذِرُونِي مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَيَعْقُوبَ وَبَنِيهِ ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ﴾ قَالَتْ وَانْصَرَفَ وَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عُذْرَهَا قَالَتْ بِحَمْدِ اللَّهِ لَا بِحَمْدِ أَحَدٍ وَلَا بِحَمْدِكَ.

4143- Âişe'nin annesi Ümmü Rûmân -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe ile otururken yanımıza Ensâr'dan bir kadın girdi ve: Allah falana şöyle yapsın! Falan kimseyi şöyle yapsın! dedi. Ümmü Rûmân dedi ki: Ne oldu, neden böyle söyledin? O kadın dedi ki: Benim oğlum da İfk hadisesinde konuşanlardan biri. Ümmü Ruman: O söz nedir ki? dedi. Ümmü Rûman tekrar: Söz nedir? Kadın: Şöyle şöyle, diyerek Âişe'ye atılan zina iftirasını anlattı. Âişe dedi ki: Bu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem duydu mu? Kadın: Evet, dedi. Âişe: Ebu Bekir duydu mu? dedi. Kadın: Evet, dedi. Bunun üzerine Âişe bayılıp yere düştü. Uyandığında şiddetli bir ateş içinde vücudu titriyordu. Âişe'nin üzerine elbisesini örttüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve: "Âişe'ye ne oldu, nesi var?" diye sordu. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Şiddetli bir ateş onun vücudunu sardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Herhâlde bu onun hakkında konuştukları söze binaen oldu" dedi. Ben de, evet, dedim. Bunun üzerine Âişe oturdu ve şöyle dedi: Vallahi ben, böyle bir şeyi yapmadığıma dair yemin etsem, sizler beni doğrulamazsınız, söylesem de siz benim özrümü kabul etmeyeceksiniz. Benimle sizin misaliniz Yakup'la oğlu Yusuf'un misali gibidir: Sizin şu söylediklerinize karşı yardım istenilecek olan ancak Allah'tır.

Âişe'nin bu sözlerine karşılık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir söz söylemeden oradan ayrıldı. Bu sırada Allah Azze ve Celle Âişe'nin bu iftiradan beri olduğu âyetleri indirdi. Bunun üzerine Âişe dedi ki: Ben ancak Allah'a hamd ederim. Ne bir başkasına ne de sana hamd ederim.

٤١٤٤ - حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَقْرَأُ إِذْ تَلَقُونَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُ الْوَلْقُ الْكَذِبُ قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ وَكَانَتْ أَعْلَمَ مِنْ غَيْرِهَا بِذَلِكَ لِأَنَّهُ نَزَلَ فِيهَا.

4144- İbnu Ebi Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe -Allah ondan razı olsun- Nur sûresi 15. âyetini "telikûne" şek-

linde okurdu ve derdi ki: el-Velku kelimesi, yalan manasına gelir.

Âişe, bu âyeti en iyi bilen idi. Çünkü bu âyet O'nun hakkında inmiştir.

٤١٤٥ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسُبُّ حَسَّانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبَّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَتْ عَائِشَةُ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ قَالَ كَيْفَ بِنَسَبِي قَالَ لَأَسُلَّنَّكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعَرَةُ مِنْ الْعَجِينِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ فَرْقَدٍ سَمِعْتُ هِشَامًا عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَبَبْتُ حَسَّانَ وَكَانَ مِمَّنْ كَثَّرَ عَلَيْهَا.

4145- Urve ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe'nin yanında Hassan ibnu Sâbit'e sövmeye başladım. Bunun üzerine Âişe dedi ki: Ona sövme! Çünkü o, şiirleriyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi müşriklere karşı savunurdu. O müşrikleri şiirleriyle hicvetmek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden izin istedi. Yine Âişe dedi ki: Hassan, Kureyş'ten olan müşrikleri kötüleyip hicvetmek hususunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Müşriklerle soyum bir olduğu hâlde onları nasıl hicvedeceksin?" buyurdu. Hassan: -Ben senin soyunu Kureyş soyları arasından, hamurdan kılın çekilmesi gibi muhakkak çeker çıkarırım, diye cevap verdi.

Muhammed ibnu Ukbe de -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bize Osman ibnu Ferhad bildirip şöyle dedi: Ben Hişâm'dan işittim ki, babası Urve ibnu Zübeyr: Ben Âişe'nin yanında Hassan ibnu Sâbit'e sövdüm. O, Âişe aleyhine iftiracıların sözlerini çok söyler idi, demiştir.

٤١٤٦ - حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَعِنْدَهَا حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ يُنْشِدُهَا شِعْرًا يُشَبِّبُ بِأَبْيَاتٍ لَهُ وَقَالَ:

حَصَانٌ رَزَانٌ مَا تُزَنُّ بِرِيبَةٍ وَتُصْبِحُ غَرْثَى مِنْ لُحُومِ الْغَوَافِلِ

فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ لَكِنَّكَ لَسْتَ كَذَلِكَ قَالَ مَسْرُوقٌ فَقُلْتُ لَهَا لِمَ تَأْذَنِينَ لَهُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَيْكِ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ فَقَالَتْ وَأَيُّ عَذَابٍ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَى قَالَتْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ أَوْ يُهَاجِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4146- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe'nin -Allah ondan razı olsun- yanına girdik. O'nun yanında Hassan ibnu Sabit vardı ve şiiriyle Âişe'ye iltifatta bulunuyordu:

Namus ve vakar sahibi bir kadına iftira atılmaz. Her kim gıybet ederse, o zaman kardeşinin etini yemiş olur ki, o aç olmaz tok olur.

Bunun üzerine Âişe dedi ki: Ancak sen böyle olmadın. Mesruk dedi ki: Ben Âişe'ye dedim ki: Allah Azze ve Celle: ***«İftiranın en büyüğünü yüklenene ise, büyük bir azap vardır.»*** (Nur: 11) buyurduğu hâlde onun senin yanına girmesine neden izin veriyorsun? Âişe dedi ki: Hangi azap körlükten daha şiddetlidir. Hassan ibnu Sabit, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi hicveden müşriklere karşı şiiriyle onlara karşılık verir, onları hicvederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4755, 4756)

٣٥ - بَاب غَزْوَةِ الْحُدَيْبِيَةِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

35- Hudeybiye Savaşı ve Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı[147]

﴿ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ﴾

«Ağaç altında sana beyat etmeleri dolayısıyla Allah müminlerden hoşnut olmuştur.» Fetih: 18

147 Bununla alâkalı tafsilatlı açıklama 2699 ve 2731 nolu rivayetlerde geçti. İsteyen oraya bakabilir.

٤١٤٧ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فَأَصَابَنَا مَطَرٌ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّبْحَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَتَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَقَالَ قَالَ اللَّهُ أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِي فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَبِرِزْقِ اللَّهِ وَبِفَضْلِ اللَّهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِنَجْمِ كَذَا فَهُوَ مُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ كَافِرٌ بِي.

4147- Zeyd ibnu Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yağmurlu bir gecenin ardından Hudeybiye'de bize sabah namazını kıldırdı. Namazı bitirdikten sonra yüzünü insanlara doğru yönelerek şöyle buyurdu:

-"Rabbimizin ne dilediğini biliyor musunuz?"

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kullarımdan bazıları mümin olarak, bazıları da kâfir olarak sabahladı. Her kim, Allah'ın fazlı ve rahmetiyle üzerimize yağmur indirildi demişse bana iman etmiş yıldızları ise inkâr etmiştir. Her kim de falanca ve falanca yıldız sayesinde üzerimize yağmur indirildi derse o da, yıldıza iman etmiş beni ise inkâr etmiştir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 846)

٤١٤٨ - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَ عُمَرٍ كُلُّهُنَّ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي كَانَتْ مَعَ حَجَّتِهِ عُمْرَةً مِنْ الْحُدَيْبِيَةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ.

4148- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayatı boyunca dört kere

umre yapmıştır. Vedâ haccında yaptığı umresi müstesna diğer umrelerini Zil-Ka'de ayında yapmıştır. Zil-Ka'de ayında Hudeybiye'den yaptığı umre, gelecek yıl Zil-Ka'de ayında yaptığı umre, Cirane bölgesinden Huneyn ganimetlerini paylaştırdığı Zil-Ka'de ayında yaptığı umre ve haccıyla birlikte yaptığı umre. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1778)

٤١٤٩ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ قَالَ انْطَلَقْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ أُحْرِمْ.

4149- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye senesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yola çıktık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabeleri ihrama girdiler, fakat ben ihrama girmedim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1821)

٤١٥٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعُدُّونَ أَنْتُمُ الْفَتْحَ فَتْحَ مَكَّةَ وَقَدْ كَانَ فَتْحُ مَكَّةَ فَتْحًا وَنَحْنُ نَعُدُّ الْفَتْحَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً وَالْحُدَيْبِيَةُ بِئْرٌ فَنَزَحْنَاهَا فَلَمْ نَتْرُكْ فِيهَا قَطْرَةً فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَاهَا فَجَلَسَ عَلَى شَفِيرِهَا ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ مَضْمَضَ وَدَعَا ثُمَّ صَبَّهُ فِيهَا فَتَرَكْنَاهَا غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ إِنَّهَا أَصْدَرَتْنَا مَا شِئْنَا نَحْنُ وَرِكَابَنَا.

4150- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Siz fethi, Mekke'nin fethi sayarsınız. Allah'ın "Biz sana apaçık bir fetih verdik" âyetindeki fetih Mekke'nin fethidir. Biz ise fethi Rıdvan Beyatı kabul ederiz. Biz Hudeybiye savaşında bin dört yüz kişi idik. Hudeybiye bir kuyudur. Kuyunun bütün suyunu boşalttık. Öyle ki kuyuda bir damla su bile bırakmadık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kuyunun başına oturdu ve bir miktar su istedi. Onunla ağzını çalkaladı ve onu kuyunun içine püskürdü. Biz biraz bekledik. Sonra bizler suya kanıncaya kadar su içtik, binek develerimiz de o sudan içtiler. (Hadisin geçtiği yer: 3577)

٤١٥١ - حَدَّثَنِي فَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَعْيَنَ أَبُو عَلِيٍّ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ أَلْبَأَنَا الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ أَوْ أَكْثَرَ فَنَزَلُوا عَلَى بِئْرٍ فَنَزَحُوهَا فَأَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى الْبِئْرَ وَقَعَدَ عَلَى شَفِيرِهَا ثُمَّ قَالَ ائْتُونِي بِدَلْوٍ مِنْ مَائِهَا فَأُتِيَ بِهِ فَبَصَقَ فَدَعَا ثُمَّ قَالَ دَعُوهَا سَاعَةً فَأَرْوَوْا أَنْفُسَهُمْ وَرِكَابَهُمْ حَتَّى ارْتَحَلُوا.

4151- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendileri Hudeybiye günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bin dört yüz kişi veya daha fazla idik. Bunlar bir kuyunun başında konakladılar ve kuyunun suyunu tamamen bitirdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip bunu haber verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kuyunun yanına gelip kenarına oturdu. Sonra "Bana içinde su bulunan bir kova getirin" buyurdu. İstediği su kendisine getirildi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o suyun içine tükürdü ve dua etti. Sonra "Bir müddet kuyuyu terk edin" buyurdu. Bir müddet sonra o kuyunun suyundan hem sahabeler hem de hayvanları kana kana içtiler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3577)

٤١٥٢ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ بِهِ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا مَا فِي رَكْوَتِكَ قَالَ فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي الرَّكْوَةِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَفُورُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ قَالَ فَشَرِبْنَا وَتَوَضَّأْنَا فَقُلْتُ لِجَابِرٍ كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً.

4152- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye günü insanlar çok susadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de önünde deriden bir su kabı olduğu hâlde abdest alıyordu. İnsanlar su almak için O'ndan tarafa doğru koştular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sizlere ne oluyor?" diye sordu. Onlar da:

-Senin önündeki sudan başka bizim ne içecek ne de abdest alacak suyumuz var, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hemen elini o deriden su kabının içine koydu, akabinde parmaklarının arasından su pınarlar gibi kaynamaya başladı. Biz o sudan hem içtik, hem de abdest aldık.

Salim ibnu Ebî Ca'd dedi ki: Ben Câbir'e:

-Sizler kaç kişi idiniz? diye sordum. Câbir:

-Şayet biz yüz bin kişi olsaydık, muhakkak o su bizlere yeterdi, biz bin beş yüz kişi idik, dedi. (Hadisin geçtiği yerler: 3576, 4153, 4154, 4840, 5639)

٤١٥٣ - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ بَلَغَنِي أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ كَانُوا أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً فَقَالَ لِي سَعِيدٌ حَدَّثَنِي جَابِرٌ كَانُوا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً الَّذِينَ بَايَعُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ تَابَعَهُ أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ قَتَادَةَ.

4153- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Saîd ibnul-Müseyyeb'e dedim ki: Bana Câbir ibnu Abdullah'ın: Hudeybiye'de sahabelerin sayısı bin dört yüz kişi idi, sözü bana ulaştı. Saîd bana dedi ki: Cabir'in bana haber verdiğine göre Hudeybiye'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat edenlerin sayısı bin beş yüz kişi idi.

٤١٥٤ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَنْتُمْ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ وَكُنَّا أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ وَلَوْ كُنْتُ أُبْصِرُ الْيَوْمَ لَأَرَيْتُكُمْ مَكَانَ الشَّجَرَةِ تَابَعَهُ الْأَعْمَشُ سَمِعَ سَالِمًا سَمِعَ جَابِرًا أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ.

4154- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun-

şöyle dedi:

Hudeybiye günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize: "Sizler yeryüzündeki insanların en hayırlısısınız" buyurdu. Biz ise bu seferde bin dört yüz kişi idik. Şayet bugün gözlerim kör olmasaydı size Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat ettiğimiz ağacın yerini gösterirdim.

٤١٥٥ - وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ أَصْحَابُ الشَّجَرَةِ أَلْفًا وَثَلَاثَ مِائَةٍ وَكَانَتْ أَسْلَمُ ثُمْنَ الْمُهَاجِرِينَ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ.

4155- Abdullah ibnu Ebu Evfâ' el-Eslemî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ağaç altında bin üç yüz kişi beyat etti. Eslem kabîlesi Muhacirlerin sekizde biri idiler.

٤١٥٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ أَنَّهُ سَمِعَ مِرْدَاسًا الْأَسْلَمِيَّ يَقُولُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ يُقْبَضُ الصَّالِحُونَ الْأَوَّلُ فَالْأَوَّلُ وَتَبْقَى حُفَالَةٌ كَحُفَالَةِ التَّمْرِ وَالشَّعِيرِ لَا يَعْبَأُ اللَّهُ بِهِمْ شَيْئًا.

4156- Kays ibnu Ebî Hazım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ağaç altında beyat edenlerden biri olan Mirdâs ibnu Mâlik el-Eslemî şöyle diyordu: Salih kimseler birer birer, birbiri ardınca ruhları kabzolunur. Sonunda geriye hurmanın veya arpanın posası gibi değersizleri kalır ki, Allah böylelerine kıymet vermez. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6434)

٤١٥٧ - ٤١٥٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فِي بِضْعَ عَشْرَةَ مِائَةً مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا كَانَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ قَلَّدَ الْهَدْيَ وَأَشْعَرَ وَأَحْرَمَ مِنْهَا لَا أُحْصِي كَمْ سَمِعْتُهُ مِنْ سُفْيَانَ حَتَّى سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا أَحْفَظُ مِنْ الزُّهْرِيِّ الْإِشْعَارَ وَالتَّقْلِيدَ فَلَا أَدْرِي يَعْنِي مَوْضِعَ الْإِشْعَارِ وَالتَّقْلِيدِ أَوْ الْحَدِيثَ كُلَّهُ.

4157-4158- Mervân ibnu Hakem ve Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye yılında sahabelerinden yüz on küsür kişi ile beraber Medine'den yola çıktı. Zul-Huleyfe'ye geldiklerinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurbanlık hayvana gerdanlık taktı, işaret koydu sonra da ihrama girdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1694 ve 1695)

٤١٥٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ خَلَفٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ وَرْقَاءَ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَآهُ وَقَمْلُهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَحْلِقَ وَهُوَ بِالْحُدَيْبِيَةِ لَمْ يُبَيِّنْ لَهُمْ أَنَّهُمْ يَحِلُّونَ بِهَا وَهُمْ عَلَى طَمَعٍ أَنْ يَدْخُلُوا مَكَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْفِدْيَةَ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُطْعِمَ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةِ مَسَاكِينَ أَوْ يُهْدِيَ شَاةً أَوْ يَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.

4159- Ka'b ibnu Ucra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisini saçından bitler yüzüne düşer bir hâlde gördü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Başındaki bitler sana eziyet ediyor mu?" diye sordu. Kendisi, evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o Hudeybiye'de iken saçlarını usturayla tıraş etmesini emretti. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabeleri Mekke'ye girme arzusu üzerinde bulunuyorlar ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendilerinin Hudeybiye'de ihramdan çıkacaklarını onlara beyân etmemişti. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle fidyeyle alâkalı Bakara: 196. âyetini indirdi. Buna binaen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisine ona bir farak[148] buğdayı altı fakîre yedirmesini veya bir koyunu kurban etmesini veya üç gün oruç tutmasını emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1814)

148 Hicaz ehline göre bu ölçü on iki müd ve üç sa'dır.

٤١٦٠-٤١٦١- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى السُّوقِ فَلَحِقَتْ عُمَرَ امْرَأَةٌ شَابَّةٌ فَقَالَتْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلَكَ زَوْجِي وَتَرَكَ صِبْيَةً صِغَارًا وَاللَّهِ مَا يُنْضِجُونَ كُرَاعًا وَلَا لَهُمْ زَرْعٌ وَلَا ضَرْعٌ وَخَشِيتُ أَنْ تَأْكُلَهُمْ الضَّبُعُ وَأَنَا بِنْتُ خُفَافِ بْنِ إِيمَاءَ الْغِفَارِيِّ وَقَدْ شَهِدَ أَبِي الْحُدَيْبِيَةَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَفَ مَعَهَا عُمَرُ وَلَمْ يَمْضِ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِنَسَبٍ قَرِيبٍ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى بَعِيرٍ ظَهِيرٍ كَانَ مَرْبُوطًا فِي الدَّارِ فَحَمَلَ عَلَيْهِ غِرَارَتَيْنِ مَلَأَهُمَا طَعَامًا وَحَمَلَ بَيْنَهُمَا نَفَقَةً وَثِيَابًا ثُمَّ نَاوَلَهَا بِخِطَامِهِ ثُمَّ قَالَ اقْتَادِيهِ فَلَنْ يَفْنَى حَتَّى يَأْتِيَكُمْ اللَّهُ بِخَيْرٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَكْثَرْتَ لَهَا قَالَ عُمَرُ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى أَبَا هَذِهِ وَأَخَاهَا قَدْ حَاصَرَا حِصْنًا زَمَانًا فَافْتَتَحَاهُ ثُمَّ أَصْبَحْنَا نَسْتَفِيءُ سُهْمَانَهُمَا فِيهِ.

4160-4161- Zeyd ibnu Eslem -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- ile beraber çarşıya çıktım. Ömer'i çarşıda genç bir kadın durdurdu ve dedi ki:

-Ey Müminlerin Emîri! Kocam savaşta şehit oldu ve arkasında küçük çocuklar bıraktı. Vallahi bu çocuklar kendi geçimlerini sağlayamıyorlar, bunların ne ekip biçecekleri ekinleri ne de süt sağabilecekleri hayvanları var. Ben çocuklarımın ölmelerinden korkuyorum. Ben Hufâf ibnu Îmâ el-Ğifârî'nin kızıyım. Babam Hudeybiye'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bulunmuş birisidir.

Bunun üzerine Ömer ilerlemedi ve o kadının yanında durdu. Sonra da: Kureyş'e yakın bir nesebe merhaba! dedi. Sonra evinde bağlı bulunan devesinin yanına gitti ve yiyecekle doldurduğu iki büyük çuvalı yükledi. O iki çuvalın ortasına yine yiyecek ve elbise koydu. Sonra devesinin yularından tutup getirdi ve kadına dedi ki:

-Bunu alın ve onunla geçinin. Bu bitmeden Allah size hayır verecektir.

Ömer'in yanında ki bir adam dedi ki: Ey Müminlerin Emîri! Bu kadına çok mal verdin.

Ömer o adama dedi ki: Anasız kalasıca! Vallahi ben bu kadının ba-

basını ve erkek kardeşini gördüm ki onlar bir kaleyi bir zaman kuşatma altına almışlar ve orayı fethetmişlerdi. Sonra biz o kaleden elde edilen ganimetleri istiyorduk.

٤١٦٢ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ أَبُو عَمْرٍو الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ الشَّجَرَةَ ثُمَّ أَتَيْتُهَا بَعْدُ فَلَمْ أَعْرِفْهَا.

4162- Müseyyeb ibnu Hazn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, altında beyat edilen ağacı gördüm. Sonra o ağacın bulunduğu yere gittim, ancak onun hangi ağaç olduğunu bilemedim.

Mahmûd ibnu Ğaylân rivayetinde şöyle dedi: Sonra o ağacın yeri bana unutturuldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4163, 4164, 4165)

٤١٦٣ - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ طَارِقِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ انْطَلَقْتُ حَاجًّا فَمَرَرْتُ بِقَوْمٍ يُصَلُّونَ قُلْتُ مَا هَذَا الْمَسْجِدُ قَالُوا هَذِهِ الشَّجَرَةُ حَيْثُ بَايَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ فَأَتَيْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ سَعِيدٌ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ كَانَ فِيمَنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ قَالَ فَلَمَّا خَرَجْنَا مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ نَسِينَاهَا فَلَمْ نَقْدِرْ عَلَيْهَا فَقَالَ سَعِيدٌ إِنَّ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَعْلَمُوهَا وَعَلِمْتُمُوهَا أَنْتُمْ فَأَنْتُمْ أَعْلَمُ.

4163- Tarık ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben hacca giderken yolda namaz kılan bir topluluğa rastladım. Bu Mescit nedir? Neden siz burayı namaz kılınan bir yer hâline getirdiniz? diye sordum. Onlar dediler ki: Bu ağaç, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Rıdvan beyatını aldığı yerdir. Bu yüzden biz burayı Mescit edindik.

Bunun üzerine ben Said ibnu Müseyyeb'in yanına gittim ve ona bu durumu haber verdim. Said dedi ki: Ağacın altında beyat edenlerden biri olan babam bana haber verip şöyle dedi: Rıdvan beyatından bir yıl sonra

kaza umresi için bizler o ağacı unuttuk, onu tanıyamadık. Saîd dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı onun yerini bilemedikleri hâlde sizler mi onun yerini bildiniz? Sizler onlardan daha iyi mi biliyorsunuz?

٤١٦٤- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا طَارِقٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَرَجَعْنَا إِلَيْهَا الْعَامَ الْمُقْبِلَ فَعَمِيَتْ عَلَيْنَا.

4164- Said ibnu Müseyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ağaç altında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat edenlerden biri olan babası Müseyyeb ibnu Hazn şöyle dedi: Bizler beyattan bir yıl sonra o ağacın bulunduğu yere gittik, ancak o ağacı bulamadık.

٤١٦٥- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ طَارِقٍ قَالَ ذُكِرَتْ عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ الشَّجَرَةُ فَضَحِكَ فَقَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَكَانَ شَهِدَهَا.

4165- Târik ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Saîd ibnul-Müseyyeb'in yanında beyatın gerçekleştiği ağaç zikredildi. Bunun üzerine Sa'd güldü ve: Orada hazır bulunan babam bana haber verdi, dedi.

٤١٦٦- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ قَوْمٌ بِصَدَقَةٍ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ فَأَتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى.

4166- Abdullah ibnu Ebî Evfâ'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir topluluk, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sadakalarını getirdikleri zaman, onlara: "Allah'ım! Falancaya salât ve selâm eyle" diye dua ederdi. Babam sadakasını getirdiğinde Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi

ve sellem "Allah'ım! Ebu Evfâ ailesine salât ve selâm eyle" diye dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1497)

٤١٦٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْحَرَّةِ وَالنَّاسُ يُبَايِعُونَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْظَلَةَ فَقَالَ ابْنُ زَيْدٍ عَلَى مَا يُبَايِعُ ابْنُ حَنْظَلَةَ النَّاسَ قِيلَ لَهُ عَلَى الْمَوْتِ قَالَ لَا أُبَايِعُ عَلَى ذَلِكَ أَحَدًا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ شَهِدَ مَعَهُ الْحُدَيْبِيَةَ.

4167- Abdullah ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'de hicri 63 senesinde Yezid ibnu Muaviye zamanında meydana gelen Harre vakası zamanında birisi gelip kendisine dedi ki:

-Abdullah ibnu Hanzala, insanlarla ölmek üzere beyatlaşıyor. O şöyle dedi:

-Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra hiç kimseyle ölüm üzerine beyatlaşmam.

Onunla beraber Hudeybiye'ye katılmıştı. (Hadisin geçtiği yer: 2959)

٤١٦٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِيَاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُمُعَةَ ثُمَّ نَنْصَرِفُ وَلَيْسَ لِلْحِيطَانِ ظِلٌّ نَسْتَظِلُّ فِيهِ.

4168- İ'yâs ibnu Seleme ibnu Ekva' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ağaç altında beyat edenlerden birisi olan babam Seleme ibnu Ekva' dedi ki: Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Cuma namazı kılardık. Dönüşte duvarların, kendisinde gölgelenebileceğimiz bir gölgesi olmazdı.

٤١٦٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعْتُمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ قَالَ عَلَى الْمَوْتِ.

4169- Yezîd ibnu Ebî Ubeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Seleme ibnu Ekva'ya: Sizler Hudeybiye günü hangi şey üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beyat ettiniz? diye sordum. Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bizler o gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ölmek üzere beyat ettik. (Hadisin geçtiği yer: 2960)

٤١٧٠- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِشْكَابٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقِيتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقُلْتُ طُوبَى لَكَ صَحِبْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَايَعْتَهُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَقَالَ يَا ابْنَ أَخِي إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثْنَا بَعْدَهُ.

4170- Museyyeb ibnu Rafı' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- ile karşılaştım. Dedim ki: Sana müjdeler olsun! Sen ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından ve ağaç altında O'na beyat edenlerden birisin.

Bunun üzerine Berâ şöyle dedi: Ey kardeşimin oğlu! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra bizim ne fitneler çıkardığımızı sen bilmezsin.

٤١٧١- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ هُوَ ابْنُ سَلَّامٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ ثَابِتَ بْنَ الضَّحَّاكِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَايَعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ.

4171- Ebu Kılâbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sabit ibnu'd-Dahhâk bana, kendisinin ağaç altında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beyat ettiğini haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1363)

٤١٧٢- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾ قَالَ الْحُدَيْبِيَةُ قَالَ أَصْحَابُهُ هَنِيئًا مَرِيئًا فَمَا لَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ قَالَ شُعْبَةُ فَقَدِمْتُ الْكُوفَةَ فَحَدَّثْتُ بِهَذَا كُلِّهِ عَنْ قَتَادَةَ ثُمَّ رَجَعْتُ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ أَمَّا ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ﴾ فَعَنْ أَنَسٍ وَأَمَّا هَنِيئًا مَرِيئًا فَعَنْ عِكْرِمَةَ.

4172- Katade -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- ***«Biz sana apaçık bir fetih verdik»*** Feth: 1 âyeti hakkında, o fetih Hudeybiye'dir, demiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabı dediler ki: Bu sana kutlu olsun ey Allah'ın Rasûlü! Allah Azze ve Celle bizim için ne hükmetti? Bunun üzerine Allah Teâlâ: ***«(Onun, âlemler üzerindeki ilmine ve hikmetine dayalı tedbîri) mümin erkek ve kadınları, içinde ebediyyen kalacakları, ağaçları altından ırmaklar akan cennetlerine koymak ve onların kötülüklerini örtmek içindir. Bu, Allah katında en büyük kurtuluş olmuştur.»*** Feth: 5 âyetini indirdi.

Şu'be dedi ki: Ben Kûfe'ye geldim ve bu hadisin tamamını Katade'den rivayet ettim. Sonra Katade'ye döndüm ve bunu kendisine zikrettim. Katade şöyle dedi: Fetih sûresinin 1. âyetindeki fethin Hudeybiye ile tefsiri Enes'e âittir. Bu sana kutlu olsun, rivayeti ise İkrime'ye âittir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4834)

٤١٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَجْزَأَةَ بْنِ زَاهِرٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ الشَّجَرَةَ قَالَ إِنِّي لَأُوقِدُ تَحْتَ الْقِدْرِ بِلُحُومِ الْحُمُرِ إِذْ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَاكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ.

4173- Meczee ibnu Zahir el-Eslemî, ağaç altında beyat edenlerden birisi olan babası Zahir ibnu Esved'den -Allah ondan razı olsun- bildirdi. O şöyle dedi:

Hayber'de eşek etlerini pişirmek için tencerenin altına ateş yakıyordum. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin münadisi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizleri eşek etlerinden yasaklıyor, diye nidâ etti.

٤١٧٤- وَعَنْ مَجْزَأَةَ عَنْ رَجُلٍ مِنْهُمْ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ اسْمُهُ أُهْبَانُ بْنُ أَوْسٍ وَكَانَ اشْتَكَى رُكْبَتَهُ وَكَانَ إِذَا سَجَدَ جَعَلَ تَحْتَ رُكْبَتِهِ وِسَادَةً.

4174- Meczee -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ağaç altında beyat edenlerden biri olan Uhbân ibnu Evs dizinden rahatsızdı ve secde ettiği zaman dizinin altına bir yastık koyardı.

٤١٧٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ أُتُوا بِسَوِيقٍ فَلَاكُوهُ تَابَعَهُ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ.

4175- Ağaç altında beyat edenlerden biri olan Suveyd ibnu Nu'mân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber savaşına gittiğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabelerine sevik (yani kavrulmuş buğday veya arpa unu) getirildi. Onlar bunu suyla ıslattılar ve ağızlarında çiğnediler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 209)

٤١٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمِ بْنِ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا شَاذَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَائِذَ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ هَلْ يُنْقَضُ الْوِتْرُ قَالَ إِذَا أَوْتَرْتَ مِنْ أَوَّلِهِ فَلَا تُوتِرْ مِنْ آخِرِهِ.

4176- Ebu Cemre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından ve ağaç altında beyat edenlerden biri olan Âiz ibnu Amr'a -Allah ondan razı olsun- şöyle dedim: Vitir namazını kılıp uyuyan bir kimse, geceleyin tekrar uyansa ve nafile namaz kılsa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "geceleyin son namazınız vitir namazı olsun" buyruğu gereğince tekrar vitir namazı kılması gerekir mi? Âiz şöyle dedi: Şayet gecenin evvelinde vitir namazını kılmış isen gecenin sonunda kılmana gerek yok.

٤١٧٧- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسِيرُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسِيرُ مَعَهُ لَيْلًا فَسَأَلَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ شَيْءٍ فَلَمْ يُجِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا عُمَرُ نَزَرْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلُّ ذَلِكَ لَا يُجِيبُكَ قَالَ عُمَرُ فَحَرَّكْتُ بَعِيرِي ثُمَّ تَقَدَّمْتُ أَمَامَ الْمُسْلِمِينَ وَخَشِيتُ أَنْ يَنْزِلَ فِيَّ قُرْآنٌ فَمَا نَشِبْتُ أَنْ سَمِعْتُ صَارِخًا يَصْرُخُ بِي قَالَ فَقُلْتُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ نَزَلَ فِيَّ قُرْآنٌ وَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَرَأَ ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾.

4177- Zeyd ibnu Elsem -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yolculuklarının birinde idi. Ömer ibnu Hattâb da bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde gidiyordu. Bu sırada Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir şey sordu. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ömer'e cevap vermedi. Ömer sonra yine sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine cevap vermedi. Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme üçüncü kez sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu defa da cevap vermedi. Bunun üzerine Ömer ibnu'l-Hattab kendi kendine: Anasız kalasın ey Ömer! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ısrarlıca üç kere soru sordun. Üçünde de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana cevap vermedi. Bunun üzerine ben devemi dizginledim ve Müslümanların önüne geçtim. Benim hakkımda Kur'ân'da âyet inmesinden korktum. Bu sözümün üzerinden çok geçmeden birinin beni çağırdığını duydum. Bunun üzerine ben: Korktuğum başıma geldi. Allah benim hakkımda âyet indirdi, dedim. Bu düşünceyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve selâm verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu gece bana öyle bir sûre indirildi ki, o sûre bana, üstüne güneş doğan her şeyden çok daha sevimlidir." Sonra şu âyetleri okudu: ***«Sana apaçık bir fetih verdik.»*** Feth: 1 (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4833, 5012)

٤١٧٨- ٤١٧٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ حِينَ حَدَّثَ هَذَا الْحَدِيثَ حَفِظْتُ بَعْضَهُ وَثَبَّتَنِي مَعْمَرٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ قَالَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فِي بِضْعَ عَشْرَةَ مِائَةً مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا أَتَى ذَا الْحُلَيْفَةِ قَلَّدَ الْهَدْيَ وَأَشْعَرَهُ وَأَحْرَمَ مِنْهَا بِعُمْرَةٍ وَبَعَثَ عَيْنًا لَهُ مِنْ خُزَاعَةَ وَسَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كَانَ بِغَدِيرِ الْأَشْطَاطِ أَتَاهُ عَيْنُهُ قَالَ إِنَّ قُرَيْشًا جَمَعُوا لَكَ جُمُوعًا وَقَدْ جَمَعُوا لَكَ الْأَحَابِيشَ وَهُمْ مُقَاتِلُوكَ وَصَادُّوكَ عَنْ الْبَيْتِ وَمَانِعُوكَ فَقَالَ أَشِيرُوا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيَّ أَتَرَوْنَ أَنْ أَمِيلَ إِلَى عِيَالِهِمْ وَذَرَارِيِّ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَصُدُّونَا عَنْ الْبَيْتِ فَإِنْ يَأْتُونَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ قَطَعَ عَيْنًا مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَإِلَّا تَرَكْنَاهُمْ مَحْرُوبِينَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ خَرَجْتَ عَامِدًا لِهَذَا الْبَيْتِ لَا تُرِيدُ قَتْلَ أَحَدٍ وَلَا حَرْبَ أَحَدٍ فَتَوَجَّهْ لَهُ فَمَنْ صَدَّنَا عَنْهُ قَاتَلْنَاهُ قَالَ امْضُوا عَلَى اسْمِ اللَّهِ.

4178-4179- Misver ibnu Mahrame ve Mervân ibnul-Hakem -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye yılında sahabelerinden binden fazla kişiyle yolculuğa çıktı. Medine'nin mikatı olan Zul-Huleyfe'ye geldiği zaman kurbanlık develerin boyunlarına gerdanlık taktı ve onlara işaret koydu. Oradan umre niyetiyle ihrama girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Huzâa kabilesinden Busr ibnu Sufyân'ı gözcü olarak keşif amaçlı ileri gönderdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de yolculuğuna devam etti. Ğadîrul-Eştât bölgesine geldiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gözcüsü geldi ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Kureyş seninle savaşmak için büyük bir ordu toplamış. Ehâbiş denilen kavimleri de kendi ittifakına almış. Onlar seninle savaşacaklar ve senin Kâbe'ye girmene engel olacaklar. Bu haber üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Bana fikrinizi söyleyin: Bizi Kâbe'yi ziyaretten yasaklamak isteyen şu müşriklerin aileleri ve çoluk çocukları üzerine akın etmemi uygun buluyor musunuz? Eğer bu sırada müşrikler bize karşı ge-

lirlerse onlara karşı savaşır ve onları yeneriz. Çünkü Allah Azze ve Celle casusumuzu müşriklerin gözünden korumuştur. Şayet müşrikler saldırı esnasında üzerimize gelmezlerse bu düşmanlarımızı aileleri, çoluk çocukları ve malları baskına uğramışlar, zorla alınmışlar hâlinde bırakırız."

Ebu Bekir dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen ancak Kâbe'yi ziyaret kastıyla Medine'den çıktın, kimseyi öldürmek veya kimseyle savaşmak için değil. Her kim bizim Kâbe'ye giden yolumuzu kapatırsa biz onunla savaşırız.

Ebu Bekir'in bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ın ismiyle yürüyün" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1694, 1695)

٤١٨٠ - ٤١٨١ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ يُخْبِرَانِ خَبَرًا مِنْ خَبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عُمْرَةِ الْحُدَيْبِيَةِ فَكَانَ فِيمَا أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْهُمَا أَنَّهُ لَمَّا كَاتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُهَيْلَ بْنَ عَمْرٍو يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ عَلَى قَضِيَّةِ الْمُدَّةِ وَكَانَ فِيمَا اشْتَرَطَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو أَنَّهُ قَالَ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا أَحَدٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا وَخَلَّيْتَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ وَأَبَى سُهَيْلٌ أَنْ يُقَاضِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا عَلَى ذَلِكَ فَكَرِهَ الْمُؤْمِنُونَ ذَلِكَ وَامْتَعَضُوا فَتَكَلَّمُوا فِيهِ فَلَمَّا أَبَى سُهَيْلٌ أَنْ يُقَاضِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا عَلَى ذَلِكَ كَاتَبَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا جَنْدَلِ بْنَ سُهَيْلٍ يَوْمَئِذٍ إِلَى أَبِيهِ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو وَلَمْ يَأْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدٌ مِنَ الرِّجَالِ إِلَّا رَدَّهُ فِي تِلْكَ الْمُدَّةِ وَإِنْ كَانَ مُسْلِمًا وَجَاءَتِ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَكَانَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ بِنْتُ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ مِمَّنْ خَرَجَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ عَاتِقٌ فَجَاءَ أَهْلُهَا يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْجِعَهَا إِلَيْهِمْ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْمُؤْمِنَاتِ مَا أَنْزَلَ.

4180-4181- Urve ibnu Zübeyr, Mervân ibnu Hakem ve Misver ibnu Mahrame'den -Allah onlardan razı olsun- haber verdi. O ikisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hudeybiye umresinde müşriklerle yaptığı anlaşma hakkında şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye günü Süheyl ibnu Amr ile yazışma yaptığı zaman, Süheyl ibnu Amr'ın ileri sürdüğü şartlar içinde şunlar da vardı: Süheyl: Sana bizden bir erkek gelirse, o gelen kimse senin dînin üzere olsa bile onu bize geri vereceksin ve onunla bizim aramızı boşaltacaksın, dedi ve Süheyl ancak bu şart üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile barış antlaşması yapacağı konusunda diretti.

Öngörülen bu şart Müslümanların hoşuna gitmedi ve bu şart hakkında konuşmaya başladılar. Suheyl, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile ancak bu şart üzere antlaşma yapacağını aksi takdirde anlaşmanın olmayacağını söyleyince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla anlaşma yaptı. Bu anlaşma gereğince Mekke'den müşriklerin elinden kaçıp Medine'ye Müslümanların yanına gelen Suheyl ibnu Cendel'i o gün babası Süheyl ibnu Amr'a teslim etti. Bu anlaşma müddeti içinde Mekke'den Medine'ye erkeklerden kim gelmiş ise onu Mekke'li müşriklere geri teslim etti. Mekke'den mümin kadınlar hicret ederek Medine'ye geldiler. Ukbe ibnu Ebi Muayt'ın kızı Ümmü Kulsûm de ergenlik çağına girmiş olduğu hâlde ailesi ardından gelip onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden kendilerine geri vermesini istediler. Allah Azze ve Celle Medine'ye hicret eden mümin kadınlar hakkında âyet indirdi. (Mümtehine: 10) Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Mekkeli müşriklere erkekleri geri teslim ettiği gibi Medine'ye hicret eden kadınları geri teslim etmedi.

٤١٨٢ - قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْتَحِنُ مَنْ هَاجَرَ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ بِهَذِهِ الْآيَةِ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ﴾ وَعَنْ عَمِّهِ قَالَ بَلَغَنَا حِينَ أَمَرَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرُدَّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ مَا أَنْفَقُوا عَلَى مَنْ هَاجَرَ مِنْ أَزْوَاجِهِمْ وَبَلَغَنَا أَنَّ أَبَا بَصِيرٍ... فَذَكَرَهُ بِطُولِهِ.

4182- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hudeybiye anlaşması müddeti içinde Mekke'den Medine'ye hicret eden mümin kadınları inen şu âyet ile imtihan ediyordu: ***«Ey Peygamber! Mümin kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak, hırsızlık etmemek, zina işlememek, evlâtlarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir yalan düzüp getirmemek ve iyilik hususunda karşı gelmemek üzere sana beyat etmek için geldiklerinde, onların beyatlarını kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. Şüphe yoktur ki Allah, çok bağışlayıcıdır çok merhametlidir.»*** Mümtehine: 12

İbnu Şihâb şöyle dedi: O zaman Allah'ın, kendi Rasûlü'ne, müşrik erkeklerin mümin olarak hicret etmiş kadınlarına yaptıkları mehir ve diğer harcamaları müşrik erkeklere geri vermesini emrettiği haberi de bize ulaştı, demiştir. Ve yine bize Ebu Basîr kıssası da ulaştı, deyip o hadîsi de uzunluğu ile zikretmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2713)

٤١٨٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا خَرَجَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ فَقَالَ إِنْ صُدِدْتُ عَنْ الْبَيْتِ صَنَعْنَا كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهَلَّ بِعُمْرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ.

4183- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer, Haccâc'ın Abdullah ibnu Zübeyr'le savaşmak için Mekke üzerine bir ordu ile yürüdüğü fitne senesinde umre niyetiyle yola çıktı ve şöyle dedi: Şayet ben, Kâbe'yi ziyaret etmekten alıkonulursam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberken yaptığımız gibi yaparız. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hudeybiye yılı umre için niyetlendiği için O da umre için niyet etti. (Hadisin geçtiği yer: 1639)

٤١٨٤ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ أَهَلَّ وَقَالَ إِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ لَفَعَلْتُ كَمَا فَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ حَالَتْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَتَلَا ﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ﴾.

4184- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi umre için niyet edip ihrama girdi ve şöyle dedi: Şayet benimle Kâbe'nin arasına girerler ve beni bundan engellemeye kalkarlarsa ben de Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellemin yaptığı gibi yaparım. Sonra şu âyeti okudu: ***«Muhakkak ki sizin için Allah'ın Rasûlünde en güzel örnekler vardır»*** (Ahzâb: 21)

٤١٨٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَسَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا كَلَّمَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ح و حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ بَعْضَ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَهُ لَوْ أَقَمْتَ الْعَامَ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ لَا تَصِلَ إِلَى الْبَيْتِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدَايَاهُ وَحَلَقَ وَقَصَّرَ أَصْحَابُهُ وَقَالَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي أَوْجَبْتُ عُمْرَةً فَإِنْ خُلِّيَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ طُفْتُ وَإِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ صَنَعْتُ كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ مَا أُرَى شَأْنَهُمَا إِلَّا وَاحِدًا أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ حَجَّةً مَعَ عُمْرَتِي فَطَافَ طَوَافًا وَاحِدًا وَسَعْيًا وَاحِدًا حَتَّى حَلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا.

4185- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer'in oğullarından bâzısı İbnu Ömer'e dedi ki: Bu sene hacca gitmesen. Şayet ben senin Kâbe'ye ulaşamamandan korkuyorum. İbnu Ömer şöyle dedi:

-Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yola çıktık. Kureyş kâfirleri Kâbe'ye girmemize engel oldular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurbanlıklarını kesti, başını tıraş etti, ashabı da saçlarını kısalttılar. Ben sizleri şahit tutuyorum ki ben nefsime umre yapmayı vacip kıldım. Şayet benimle Kâbe'nin arası serbest bırakılırsa, Kâbe'ye girebilirsem Kâbe'yi tavâf ederim. Şayet Kâbe'ye girmeme engel olurlarsa, o zaman da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı gibi yaparım. Bir müddet gittikten sonra şöyle dedi: Kâbe'ye girmeye engel olunduğu takdirde ihramdan çıkmanın cevazı yönünden umre ve haccı bir görüyorum. Sizleri şahit tutuyorum ki ben umremle beraber

haccı da kendime vacip kıldım. (Böylelikle kıran haccına niyet etti.) Mekke'ye girdiği gün bir tavâf ve bir say yaptı. Bayramın birinci gününde kurbanını kesip umre ve hac ibadetinden beraberce ihramdan çıktı.

٤١٨٦ - حَدَّثَنِي شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ سَمِعَ النَّضْرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا صَخْرٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ إِنَّ النَّاسَ يَتَحَدَّثُونَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَسْلَمَ قَبْلَ عُمَرَ وَلَيْسَ كَذَلِكَ وَلَكِنْ عُمَرُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَرْسَلَ عَبْدَ اللَّهِ إِلَى فَرَسٍ لَهُ عِنْدَ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ يَأْتِي بِهِ لِيُقَاتِلَ عَلَيْهِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَايِعُ عِنْدَ الشَّجَرَةِ وَعُمَرُ لَا يَدْرِي بِذَلِكَ فَبَايَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى الْفَرَسِ فَجَاءَ بِهِ إِلَى عُمَرَ وَعُمَرُ يَسْتَلْئِمُ لِلْقِتَالِ فَأَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَايِعُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ قَالَ فَانْطَلَقَ فَذَهَبَ مَعَهُ حَتَّى بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهِيَ الَّتِي يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَسْلَمَ قَبْلَ عُمَرَ.

4186- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar "İbnu Ömer, babası Ömer'den önce Müslüman oldu" diyorlar. Hâlbuki bu mesele onların dedikleri gibi değildir. Şöyle ki: Ömer, Hudeybiye günü oğlu Abdullah'ı, Ensâr'dan bir kişinin yanında bulunan atını, üzerine binip savaşmak maksadıyla getirmesi için, atının yanına göndermişti. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ağacın yanında insanlardan beyat alıyordu. Ömer ise bu beyat olayından habersizdi. Abdullah orada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat etti. Sonra atın olduğu yere gitti ve onu Ömer'e getirdi. Ömer o esnada savaş için zırhını giyiyordu. Abdullah babası Ömer'e Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ağacın altında beyat aldığını haber verdi. Bunun üzerine onunla beraber oraya gitti ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat etti. İşte bu olay, insanların İbnu Ömer babası Ömer'den önce Müslüman oldu dedikleri meseledir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3916)

٤١٨٧ - وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيُّ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّاسَ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ تَفَرَّقُوا فِي ظِلَالِ الشَّجَرِ فَإِذَا النَّاسُ مُحْدِقُونَ

بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ انْظُرْ مَا شَأْنُ النَّاسِ قَدْ أَحْدَقُوا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَهُمْ يُبَايِعُونَ فَبَايَعَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عُمَرَ فَخَرَجَ فَبَايَعَ.

4187- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye günü insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberlerdi. Herbiri ağaçların gölgelerine dağılmışlardı. Bir anda insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafını çevirdiler. Bunun üzerine Ömer dedi ki: Ey Abdullah! İnsanlar neden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafında toplanmışlar, bir bak bakalım. Abdullah oraya gitti ve insanların Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat ettiğini gördü ve kendisi de hemen beyat etti. Sonra Ömer'in yanına döndü. Akabinde Ömer de oraya gidip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat etti.

٤١٨٨ – حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ اعْتَمَرَ فَطَافَ فَطُفْنَا مَعَهُ وَصَلَّى وَصَلَّيْنَا مَعَهُ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَكُنَّا نَسْتُرُهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ لَا يُصِيبُهُ أَحَدٌ بِشَيْءٍ.

4188- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Umre yaptığında biz de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Kâbe'yi tavâf etti, biz de O'nunla beraber tavâf ettik. Makamı İbrahim'in arkasında iki rekât namaz kıldı. Biz de O'nunla beraber namaz kıldık. Safâ ve Merve arasında say yaptı. Biz bu ibadet esnasında Mekke ehlinden herhangi birinin ona ok atması ihtimaline karşı O'na kalkan oluyor, O'nu koruyorduk. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1600)

٤١٨٩ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَصِينٍ قَالَ قَالَ أَبُو وَائِلٍ لَمَّا قَدِمَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ مِنْ صِفِّينَ أَتَيْنَاهُ نَسْتَخْبِرُهُ فَقَالَ اتَّهِمُوا الرَّأْيَ فَلَقَدْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرُدَّ

عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَهُ لَرَدَدْتُ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ وَمَا وَضَعْنَا أَسْيَافَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا لِأَمْرٍ يُفْظِعُنَا إِلَّا أَسْهَلْنَ بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ قَبْلَ هَذَا الْأَمْرِ مَا نَسُدُّ مِنْهَا خُصْمًا إِلَّا انْفَجَرَ عَلَيْنَا خُصْمٌ مَا نَدْرِي كَيْفَ نَأْتِي لَهُ.

4189- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sehl ibnu Huneyf el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- Sıffîn[149] vakasından geldiği zaman, biz ondan haber istemek üzere yanına geldik. Şöyle dedi:

-Sizler kendi görüşlerinizi suçlayın. Ben Ebu Cendel yani Hudeybiye gününde şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emrini reddetmeye güç yetirebilseydim, onu muhakkak reddederdim. Allah ve Rasûlü en iyi bilendir. Bizler kılıçlarımızı, bizi ürkütmekte olan hiçbir iş için omuzlarımıza koymadık ki, bu kılıçlar bilmekte olduğumuz bir işin yolunu bizlere kolaylaştırmış olmasınlar. Ancak şu işimiz yânî Şâm ehli ile aramızda gerçekleşmiş olan savaş bundan müstesnadır. Bu fitneden herhangi bir tarafı kapattıkça muhakkak üzerimize diğer bir taraf fışkırmıştır ki, biz ona nasıl varacağımızı bilmiyoruz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3181)

٤١٩٠ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَلَى وَجْهِي فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ أَوْ انْسُكْ نَسِيكَةً قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي بِأَيِّ هَذَا بَدَأَ.

4190- Ka'b ibnu Ucra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye zamanında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldi. Benim saçlarımdaki bitler o kadar çoğalmıştı ki, bunlar bana eziyet ediyor ve saçarımdan yüzüme dağılıyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Başının bitleri sana eziyet veriyor mu?" diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aley-

149 Sıffîn, Fırat nehri üzerinde bir yerin adıdır ki, orada Ali ile Muaviye arasındaki meşhur savaş meydana gelmiştir.

hi ve sellem şöyle buyurdu: Öyleyse saçını kazıt ve fidye olarak da üç gün oruç tut veya altı miskini doyur veya bir kurban kes."

Eyyûb dedi ki: Bu saydıklarından hangisi ile başladığını bilmiyorum. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1814)

٤١٩١ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ وَقَدْ حَصَرَنَا الْمُشْرِكُونَ قَالَ وَكَانَتْ لِي وَفْرَةٌ فَجَعَلَتْ الْهَوَامُّ تَسَّاقَطُ عَلَى وَجْهِي فَمَرَّ بِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَأُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾.

4191- Ka'b ibnu Ucra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Müşrikler bizi Kâbe'ye ulaşmamıza engel olmuşlardı. Benim kulak memelerime kadar uzanan saçlarım vardı. Saçım bitlenmiş ve yüzümün üzerine düşmeye başlamıştı. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma uğradı ve: "Başındaki haşaratlar, bitler sana zarar vermiyor mu?" diye sordu. Ben: "Evet eza veriyor" dedim. Bunun üzerine bu âyet indi:

«İçinizden kim hasta olur, yahut başında derdi bulunursa, üzerine ya oruç, yada sadaka, yahutta kurban olacak bir fidye gerekir...» Bakara: 196 (Hadisin geçtiği diğer yer: 1814)

٣٦ - بَاب قِصَّةِ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ

36- Ukl Ve Urayne Kabileleri Kıssası Bâbı[150]

150 Hicretin altıncı yılı Şevval ayında Ukl ve Ureyne kabilelerinden bir grup Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek Müslüman olduklarını söylediler. Hasta, karınları şişmiş ve benizleri sararmış olan bu kimseler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den kendilerini barındırmasını rica ederler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bunları Suffa ashabı arasına katar. Zamanla Medine havası-

٤١٩٢- حَدَّثَنِي عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَاسًا مِنْ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَكَلَّمُوا بِالْإِسْلَامِ فَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا أَهْلَ ضَرْعٍ وَلَمْ نَكُنْ أَهْلَ رِيفٍ وَاسْتَوْخَمُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَوْدٍ وَرَاعٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فِيهِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا نَاحِيَةَ الْحَرَّةِ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَقَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي آثَارِهِمْ فَأَمَرَ بِهِمْ فَسَمَرُوا أَعْيُنَهُمْ وَقَطَعُوا أَيْدِيَهُمْ وَتُرِكُوا فِي نَاحِيَةِ الْحَرَّةِ حَتَّى مَاتُوا عَلَى حَالِهِمْ قَالَ قَتَادَةُ بَلَغَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ كَانَ يَحُثُّ عَلَى الصَّدَقَةِ وَيَنْهَى عَنْ الْمُثْلَةِ وَقَالَ شُعْبَةُ وَأَبَانُ وَحَمَّادٌ عَنْ قَتَادَةَ مِنْ عُرَيْنَةَ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ وَأَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَدِمَ نَفَرٌ مِنْ عُكْلٍ.

4192- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ukl ve Urayne kabilelerinden birtakım insanlar Medine'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip Müslüman olduklarını söylediler. Dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sürü sahipleri idik, ekin ve mahsûl sahipleri değildik. Medine'nin havasını sıhhatlerine uygun bul-

---

nın kendilerine yaramadığını beyanla kır havasına çıkmayı, develerin bulunduğu yere gönderilmeyi isterler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunları devlet hazinesine ait develerin bulunduğu yere gönderir develerin süt ve bevillerinden içerek tedavi olmalarını buyurur. Bir süre develerin yanında kalan Ukl ve Ureyneliler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in çobanı olan azatlı kölesi Yesar'ı elini ayağını keserek gözlerine diken batırıp ölünceye kadar o hâlde terkedip develeri de çalıp götürürler. Durumdan haberdar olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Gürz b. Cabir el-Fehrî'yi bu adamları yakalamak için gönderir. Yakalanan bu caniler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in emriyle yaptığı zulme kısas olarak elleri ayakları kesilir, gözleri çıkarılır, yani müsle yapılır. Bu olay "Allah ve peygamberiyle savaşanların ve yeryüzünde bozgunculuğa uğraşanların cezası öldürülmek veya asılmak yahut çapraz olarak el ve ayakları kesilmek yada yerlerinden sürülmektir. Bu onlara dünyada bir rezilliktir. Onlara âhirette büyük azap vardır" (el-Maide, 5/33) ayeti için nüzul sebebi olarak gösterilmektedir. Bu hadisle belirtilen ve bizzat Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in emriyle gerçekleştirilen müsle, İslâm âlimlerince kısas ve mukabele bi'l-misil olarak kabul edilmiştir.

madılar ve Medine'de ikâmet etmek istemediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara zekât develerinin ve çobanının bulunduğu yere gitmelerini, o develerin sütlerinden ve sidiklerinden içmelerini emretti. Onlar oraya gittiler ve onlardan içtiler. Sağlıklarına kavuşunca Harra bölgesine geldiklerinde Müslüman olduktan sonra küfre geri döndüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çobanını öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Bu haber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı ve onların ardından bir grup gönderdi ve onlar yakalandı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların gözlerinin dağlanmasını, elleri ve ayaklarının kesilmesini emretti. Onlar bu şekilde Harra'nın bir tarafında kendi hâllerinde ölüme terk edildiler.

Katâde şöyle dedi: Bu olaydan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlara sadaka vermeyi teşvik etmiş ve kişinin vücut organlarının kesilmesini yasaklamıştır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1501, 3018)

٤١٩٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ أَبُو عُمَرَ الْحَوْضِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَالْحَجَّاجُ الصَّوَّافُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو رَجَاءٍ مَوْلَى أَبِي قِلَابَةَ وَكَانَ مَعَهُ بِالشَّامِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ اسْتَشَارَ النَّاسَ يَوْمًا قَالَ مَا تَقُولُونَ فِي هَذِهِ الْقَسَامَةِ فَقَالُوا حَقٌّ قَضَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَضَتْ بِهَا الْخُلَفَاءُ قَبْلَكَ قَالَ وَأَبُو قِلَابَةَ خَلْفَ سَرِيرِهِ فَقَالَ عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ فَأَيْنَ حَدِيثُ أَنَسٍ فِي الْعُرَنِيِّينَ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ إِيَّايَ حَدَّثَهُ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ مِنْ عُرَيْنَةَ وَقَالَ أَبُو قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ مِنْ عُكْلٍ ذَكَرَ الْقِصَّةَ.

4193- Ebu Racâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Şam'da Ebu Kılâbe ile beraberdi. Bir gün Ömer ibnu Abdulaziz insanlarla istişare etti ve dedi ki: Bir kimsenin cinayet işlediğine yada işlemediğine dair yapılan kasâme yemini hakkında ne dersiniz? Dediler ki: Bu haktır. Bununla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hüküm vermiş, senden önceki halifeler de bununla hüküm vermişlerdir.

O esnada Ebu Kilabe, Ömer ibnu Abdulaziz'in oturduğu sedirin arkasında idi.

٣٧ - بَاب غَزْوَةِ ذِي قَرَدَ

37- Zâtul-Kared Savaşı Bâbı

وَهِيَ الْغَزْوَةُ الَّتِي أَغَارُوا عَلَى لِقَاحِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ خَيْبَرَ بِثَلَاثٍ.

Bu savaş, Hayber'den üç gün önce, orada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sağmal develerine baskın ve yağmacılık etmeleri üzerine yapılan savaştır.[28]

٤١٩٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ يَقُولُ خَرَجْتُ قَبْلَ أَنْ يُؤَذَّنَ بِالْأُولَى وَكَانَتْ لِقَاحُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرْعَى بِذِي قَرَدَ قَالَ فَلَقِيَنِي غُلَامٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَالَ أُخِذَتْ لِقَاحُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ مَنْ أَخَذَهَا قَالَ غَطَفَانُ قَالَ فَصَرَخْتُ ثَلَاثَ صَرَخَاتٍ يَا صَبَاحَاهْ قَالَ فَأَسْمَعْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْ الْمَدِينَةِ ثُمَّ انْدَفَعْتُ عَلَى وَجْهِي حَتَّى أَدْرَكْتُهُمْ وَقَدْ أَخَذُوا يَسْتَقُونَ مِنْ الْمَاءِ فَجَعَلْتُ أَرْمِيهِمْ بِنَبْلِي وَكُنْتُ رَامِيًا وَأَقُولُ أَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ وَالْيَوْمُ يَوْمُ الرُّضَّعِ وَأَرْتَجِزُ حَتَّى اسْتَنْقَذْتُ اللِّقَاحَ مِنْهُمْ وَاسْتَلَبْتُ مِنْهُمْ ثَلَاثِينَ بُرْدَةً قَالَ وَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ حَمَيْتُ الْقَوْمَ الْمَاءَ وَهُمْ عِطَاشٌ فَابْعَثْ إِلَيْهِمْ السَّاعَةَ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ مَلَكْتَ فَأَسْجِحْ قَالَ ثُمَّ رَجَعْنَا وَيُرْدِفُنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَاقَتِهِ حَتَّى دَخَلْنَا الْمَدِينَةَ.

4194- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sabahleyin, sabah namazı için ilk ezan okunmadan önce evimden çıktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sağmal develeri Zul-

151 Zâtul-Kared, Gatafân diyârı yakınında on iki mil uzaklıkta bir yerdir. Medine ile Hayber arasında ve Şam yolu üzerindedir. Medine'ye iki konak uzaklıktadır. Buna Gâbe gazvesi de denir. Yirmi deve civarı yağmalanmış Ebu Zerr'in oğlu ve karısı da taarruza uğramış, Ebu Zerr'in oğlu öldürülmüş, kadını esir edilmiştir.

Kared merasında otluyordu. Yolda Abdurrahman ibnu Avf'ın hizmetçisiyle karşılaştım. Bana dedi ki;

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ormandaki develeri alınıp götürüldü.

-Onları kim aldı? diye sordum. Hizmetçi:

-Gatafân kabilesinin adamları, dedi.

Ben hemen:

-İmdat! Yardım edin! diye üç kere bağırdım ve bunu Medine'nin iki kara taşı arasında oturan herkese duyurdum. Sonra onların arkasında koştum ve onları yakaladım. Onlar, develeri hakikaten almışlardı. Onlar kuyudan su çekiyorlardı. Onlara ok atmaya başladım ve:

-Ben İbnu Ekva'yım, bugün alçakların öleceği gündür! dedim.

Sonunda develeri, onlara su içmelerine bile emân vermeden ellerinden kurtardım. Onlardan zorla otuz bürde aldım. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve insanlar geldiler. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki o hırsızlar susuzdurlar. Ben acele edip su içmelerine meydan vermeden develeri kurtardım. Şimdi onlar su tedâriki ile uğraşacaklardır. Onların izi üzerine bir askerî birlik gönderseniz! dedim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey İbnul-Ekva! Sen alacağını aldın, artık yumuşak ol, şiddeti bırak" buyurdu. Sonra biz Medine'ye döndük. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni Medine'ye girinceye kadar devesi üzerine terkisine bindirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3041)

٣٨ - بَاب غَزْوَةِ خَيْبَرَ

38- Hayber Gazvesi Bâbı[152]

152 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hicretin 7. yılında fethettiği, Şam-Medine yolu üzerinde Medine'nin 150 km. kuzeyinde Yahudilerin oturduğu bir yerleşim merkezi. Hayber Yahudi dilinde kale demek olup burası aynı zamanda hurma ve tahıl merkezidir. Kalesinin yedi burcu vardır. Bunlar Nâim, Kamûs, Şık, Netah, Sülâlim, Vatih ve Ketîbe'dir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber Yahudilerinin Medine'ye karşı müşriklerle ittifak hâlinde olmaları ve pek çok Yahu-

di kabilesi'nin burada toplanmasından dolayı Hudeybiye musalahasından sonra Hayber'i fethetmek üzere hazırlıklara başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bu cihad hareketi için sadece cihada rağbet edenlerin katılmasını emretti. Medine'de Siba' b. Urfuta'yı vekil bıraktı. Eşi Ümmü Seleme'yi yanına alarak 1400 yaya, 200 süvari ile yola çıkarken; "Biz buranın hayrını isteriz" buyurmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'den hareket ettikten sonra Hayber ile Gatafan kabilesi arasına karargâhını kurdu. Sabaha kadar burada bekledi.Gatafanlıların Hayber'e yardımını engellemek için burada konaklamış bulunuyordu. Hayberliler sabaha kadar, müslümanların gelişinden haberdar olmamışlardı. Sabahleyin kalelerinin kapısını açtıklarında; "Muhammed gelmiş ve günlerden de cumartesidir" diyerek kalelerine tekrar döndüler. Yahudiler mukaddes günleri olduğu için cumartesi günü muharebe etmezlerdi.Hayber'in fethi, Nâim kalesi ile başladı. Burada Mahmûd b. Mesleme atılan taşla şehit oldu. Sonra Kamûs kalesi ele geçirildi. Daha sonra, Vatîh, Sülâlim, Şık, Netah ve Ketîba kaleleri alındı. Bu kalelerin ele geçirilmesinde şiddetli çarpışmalar oldu. Müslümanlardan yirmi beş kişi şehit olurken, Yahudilerin kaybı doksan üç kişi oldu. Hayber'in ileri gelenlerinden Useyr, Yâsir, Emir ve Kinâne b. Ebi'l-Hukayk ve kardeşi öldürüldü.Müslümanlar bu gazvede pek çok esir aldılar. Ancak Hayber halkı esirlerinin iadesini, kendilerinin de affedilmesini istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bunu kabul etti. Yahudilerin ileri gelenlerinden Huyey Ahtab'ın kızı Safiyye de esirler arasında idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye'ye ailesinin yanına dönmeyi teklif ettiği hâlde Safiyye, Müslüman olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e eş olmayı tercih etti. Safiyye Hayber gazvesinden önce Kinâne b. Rabia ile evlenmişti. İlk gece, gördüğü bir rüyayı Kinâne'ye anlatmış O da; "Sen Muhammed'i istiyorsun" diyerek yüzüne bir tokat vurmuştu da, gözü morarmıştı. Safiyye'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlendiği zaman hâlâ bu morluğun izi vardı. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bunu sorması üzerine eşi de bu hadiseyi ona anlatmıştır. Bu gazve sonunda Hayberlilerin hayatlarının korunması, çoluk ve çocuklarının serbest bırakılması şartıyla Hayber'den çekilip gitmeyi ve topraklarını, altın ve gümüşlerini, üzerindekiler hariç, elbise ve silâhlarını teslim etmeyi, hiçbir şey saklamayacaklarını kabul etmek şartıyla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sulh antlaşması yaptılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem da Hayber arazisini, ashabı arasında taksim etmişlerdi. Ancak Yahudilerin; "Biz toprağı işlemeyi ve hurma yetiştirmeyi biliriz, bizi yerimizde bırak" demeleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onları kendi mülklerinde yarıcı olarak çalışmalarına ve orada kalmalarına izin vermiştir. Bu duruma göre çoluk ve çocukları bağışlanmış, araziler elde edilen mahsulün ikiye ayrılması suretiyle onlara bırakılmıştı. Buna mukabil hiçbir mal saklanmaksızın teslim edilecekti. İşte Kinâne b. Rabi' bu antlaşma hükümlerine uymadığı, iadesi gereken malları sakladığı ve Mahmûd b. Mesleme'nin ölümüne sebep olduğu için öldürülmüştür. Hayberliler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in irtihalinden sonra da Ebu Bekir ve Ömer zamanına kadar belirlenen usûl ile yarıcı olarak orada kalmaya devam ettiler. Bu arazilerin gelirlerini toplamak işi ile, Abdullah b. Ravâha görevlendirilmişti. Ancak Ömer zamanında aralarında zinanın ço-

٤١٩٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ أَدْنَى خَيْبَرَ صَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَادِ فَلَمْ يُؤْتَ إِلَّا بِالسَّوِيقِ فَأَمَرَ بِهِ فَثُرِّيَ فَأَكَلَ وَأَكَلْنَا ثُمَّ قَامَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

4195- Suveyd ibnu Nu'mân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber yılında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte sefere çıktık. Hayber'in aşağısında bulunan Sahbâ bölgesine geldiğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikindi namazını kıldırdı. Sonra yol erzağının getirilmesini emretti. Kendisine sevikten başka bir şey getirilmedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun ıslatılmasını emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o yemekten yedi, biz de yedik. Sonra akşam namazına kalktı. Ağzını çalkaladı. Biz de ağzımızı çalkaladık. Sonra abdest almadan akşam namazını kıldırdı.

٤١٩٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَسِرْنَا لَيْلًا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لِعَامِرٍ يَا عَامِرُ أَلَا تُسْمِعُنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ وَكَانَ عَامِرٌ رَجُلًا شَاعِرًا فَنَزَلَ يَحْدُو بِالْقَوْمِ يَقُولُ:

اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا ... وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا

فَاغْفِرْ فِدَاءً لَكَ مَا أَبْقَيْنَا ... وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا

ğalması. Müslümanlara karşı iyi davranmamaları, Ömer'in oğlu Abdullah'a suikast girişiminde bulunmaları ve Müslümanların Hayber toprağını işletecek duruma gelmeleri üzerine Yahudiler Hayber'den Şam'a sürülmüşlerdir. Yahudilerin Hayber'den çıkarılmalarına Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ın "Arabistan'da iki dinin bir arada olmayacağına dair" hadisinin de sebep olduğu rivayet edilmektedir. Ömer, Yahudileri Hayber'den çıkardıktan sonra Hayber arazisini daha önce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in taksim ettiği ashaba ve ailelerine dağıtmıştır.

وَأَلْقِيَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا إِنَّا إِذَا صِيحَ بِنَا أَبَيْنَا

وَبِالصِّيَاحِ عَوَّلُوا عَلَيْنَا

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ وَجَبَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْلَا أَمْتَعْتَنَا بِهِ فَأَتَيْنَا خَيْبَرَ فَحَاصَرْنَاهُمْ حَتَّى أَصَابَتْنَا مَخْمَصَةٌ شَدِيدَةٌ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَتَحَهَا عَلَيْهِمْ فَلَمَّا أَمْسَى النَّاسُ مَسَاءَ الْيَوْمِ الَّذِي فُتِحَتْ عَلَيْهِمْ أَوْقَدُوا نِيرَانًا كَثِيرَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ النِّيرَانُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقِدُونَ قَالُوا عَلَى لَحْمٍ قَالَ عَلَى أَيِّ لَحْمٍ قَالُوا لَحْمِ حُمُرٍ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْرِيقُوهَا وَاكْسِرُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ نُهَرِيقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ فَلَمَّا تَصَافَّ الْقَوْمُ كَانَ سَيْفُ عَامِرٍ قَصِيرًا فَتَنَاوَلَ بِهِ سَاقَ يَهُودِيٍّ لِيَضْرِبَهُ وَيَرْجِعُ ذُبَابُ سَيْفِهِ فَأَصَابَ عَيْنَ رُكْبَةِ عَامِرٍ فَمَاتَ مِنْهُ قَالَ فَلَمَّا قَفَلُوا قَالَ سَلَمَةُ رَآنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِي قَالَ مَا لَكَ قُلْتُ لَهُ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَبَ مَنْ قَالَهُ إِنَّ لَهُ لَأَجْرَيْنِ وَجَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ مُجَاهِدٌ قَلَّ عَرَبِيٌّ مَشَى بِهَا مِثْلَهُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ قَالَ نَشَأَ بِهَا.

4196- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşına çıktık. Geceleyin yürürken bir adam Âmir'e dedi ki: Ey Âmir! Kısa vezinli şiirlerinden bize birkaç parça dinletmez misin? Âmir şâir biriydi. Bunun üzerine Âmir hayvanından aşağıya indi ve şiiriyle kafile develerini yönlendirmeye başladı:

Allah'ım! Şayet Sen hidayet etmemiş olsaydın, biz doğru yolu bulamaz, sadaka vermez ve namaz da kılmazdık, canlarımız Sana feda olsun, bizleri hayatta bıraktığın müddetçe mağfiret eyle. Düşmanla kavuştuğumuzda ayaklarımızı sabit tut ve üzerimize sekinet ver! Şüphesiz bizler haksızlığa çağrıldığımızda dayatırız. Düşmanlar ise bizim aleyhimize müşriklerden yüksek sesle yardım isteyerek hücum etmişlerdir.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şiir oku-

yup develeri yönlendiren de kimdir?" diye sordu. Sahabeler: Âmir ibnu Ekva'dır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah Âmir'e rahmet etsin!" diye dua etti. Kafileden bir kişi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu dua bereketiyle Âmir cenneti kazandı. Âmir'in şehitliği vacip oldu. Âmir'le ve onun şiir ve kahramanlıklarıyla bizleri bir süre daha faydalandırsaydınız! dedi.

Nihayet Hayber'e geldik ve Hayber ehlini kuşatma altına aldık. Muhasara yirmi gün sürdü. Hatta bize şiddetli bir açlık isabet etti. Sonra Yüce Allah Müslümanlara Hayber kalelerinin birer birer fethini müyesser kıldı. Hayber'in Müslümanlara açıldığı günün akşamında mücahitler, yer yer pekçok ateş yakmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu ateşler nedir, ne üzerine yakıyorlar?" diye sordu. Sahabeler: Et pişirmek için yaktılar, diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hangi et, ne eti üzerine?" diye sordu. Sahabeler: Evcil eşeklerin eti, diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O etleri dökünüz, kapları da kırınız!" buyurdu. Sahabelerden biri: Ey Allah'ın Rasûlü! Etleri döküp, kapları yıkasak olmaz mı? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Veyahut öyle yapınız!" buyurdu.

Hayber'de Müslümanlar ve Yahudiler karşı karşıya geldiler. Âmir, Yahudi birine karşı mübarezeye çıktı. Amir'in kılıcı kısa idi. Âmir bu kısa kılıcını vurmak için Yahudi'nin baldırına saldırmıştı. Fakat kılıcının keskin yüzü dönüp Âmir'in diz kapağına isabet etti. Âmir, aldığı bu yara neticesinde vefat etti.

Hayber'den döndüğümüzde Seleme dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni gördü ve elimi tutarak dedi ki: "Neyin var, sana ne oldu?" Ben dedim ki: Anam babam sana feda olsun! Amcam Âmir'in amelinin batıl olduğunu söylüyorlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bunu kim söylemiş ise yalan söylemiş. Onun için iki ecir vardır. -Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken iki parmağını birleştirmiştir- O Allah yolunda savaşmış bir mücahiddir. Yeryüzünde yürüyen Arap ırkından onun benzeri bir Arap az bulunur."

Hâtim rivayetinde "Onun gibisi az yetişir" demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2477)

٤١٩٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى خَيْبَرَ لَيْلًا وَكَانَ إِذَا أَتَى قَوْمًا بِلَيْلٍ لَمْ يُغِرْ بِهِمْ حَتَّى يُصْبِحَ فَلَمَّا أَصْبَحَ خَرَجَتْ الْيَهُودُ بِمَسَاحِيهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ ﴿ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴾.

4197- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin Hayber yakınlarına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kavme saldırı düzenleyeceği zaman oraya geceleyin gelmiş ise sabah olmasını beklerdi. Sabah olunca Hayber ehli kazmaları, kürekleri ve büyük küfeleriyle dışarı çıktılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi görünce: Vallahi bu Muhammed! Muhammed ve ordusu! dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah-u Ekber! Hayber harap oldu. Bizler bir topluluğun bulundukları yere indiğimiz zaman, o korkutulanların sabahı ne kötü olur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 371)

٤١٩٨- أَخْبَرَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَبَّحْنَا خَيْبَرَ بُكْرَةً فَخَرَجَ أَهْلُهَا بِالْمَسَاحِي فَلَمَّا بَصُرُوا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ فَأَصَبْنَا مِنْ لُحُومِ الْحُمُرِ فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ فَإِنَّهَا رِجْسٌ.

4198- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sabahın erken saatinde Hayber'e saldırdık. Hayber ehli ellerinde ziraat aletleriyle evlerinden çıktılar. Birden karşılarında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi görünce: Vallahi bu Muhammed! Muhammed ve ordusu! dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah-u Ekber! Hayber harap oldu. Bizler bir topluluğun bulun-

dukları yere indiğimiz zaman, o korkutulanların sabahı ne kötü olur."

Biz Hayber'de birçok eşek evcil etleri elde etmiştik. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin münâdîsi: Allah ve Rasûlü sizleri evcil eşek etlerinden yasaklıyor. Çünkü eşek etleri pistir! diye nida etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 371)

٤١٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ جَاءٍ فَقَالَ أُكِلَتْ الْحُمُرُ فَسَكَتَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَقَالَ أُكِلَتْ الْحُمُرُ فَسَكَتَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ أُفْنِيَتْ الْحُمُرُ فَأَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى فِي النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَأُكْفِئَتْ الْقُدُورُ وَإِنَّهَا لَتَفُورُ بِاللَّحْمِ.

4199- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme biri geldi de: Eşek etleri yenildi, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sustu. Sonra ikinci kere geldi de yine: Eşekler yenildi, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine bir şey demedi. Sonra üçüncü defa geldi ve: Eşekler tüketildi, dedi. Bu sefer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir münâdîye emretti, o da insanlar içinde: Allah ve Rasûlü sizleri evcil eşek etlerinden yasaklar! diye nida etti. Et tencereleri kaynar hâldeyken bunlar olduğu gibi döküldü.

٤٢٠٠ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّبْحَ قَرِيبًا مِنْ خَيْبَرَ بِغَلَسٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ ﴿ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴾ فَخَرَجُوا يَسْعَوْنَ فِي السِّكَكِ فَقَتَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُقَاتِلَةَ وَسَبَى الذُّرِّيَّةَ وَكَانَ فِي السَّبْيِ صَفِيَّةُ فَصَارَتْ إِلَى دَحْيَةَ الْكَلْبِيِّ ثُمَّ صَارَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا فَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ لِثَابِتٍ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ أَنْتَ قُلْتَ لِأَنَسٍ مَا أَصْدَقَهَا فَحَرَّكَ ثَابِتٌ رَأْسَهُ تَصْدِيقًا لَهُ.

4200- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'e yakın bir yerde alacakaranlıkta sabah namazını kıldırdı. Sonra şöyle buyurdu: "Allah-u Ekber! Hayber harap oldu. Bizler bir topluluğun bulundukları yere indiğimiz zaman, o korkutulanların sabahı ne kötü olur." Hayber Yahudileri evlerinden çıktılar ve korku içinde Hayber sokaklarında koşmaya başladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlardan savaşanları öldürdü. Onların kadın ve çocukları esir edildi. Esirler içinde Safiyye de vardı ve onu cariye olarak Dihyetul-Kelbi aldı. Sonra Safiyye'yi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem aldı. Onu azat etti ve onunla evlendi. Hürriyetine kavuşturulması onun mehri idi.

Abdulazîz ibnu Suheyb, Sâbit'e dedi ki: Ey Ebu Muhammed! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye'ye mehir olarak ne verdi, diye soran sen miydin? Sabit de onu doğrulayıcı manada başını salladı.

٤٢٠١ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَبَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفِيَّةَ فَأَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا فَقَالَ ثَابِتٌ لِأَنَسٍ مَا أَصْدَقَهَا قَالَ أَصْدَقَهَا نَفْسَهَا فَأَعْتَقَهَا.

4201- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye'yi esir olarak aldı. Sonra onu azat etti ve onunla evlendi. Sabit, Enes'e dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye'ye[153] mehir olarak ne verdi? Enes şöyle dedi: Onu kölelikten azat etmesi onun mehri idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 271)

---

153 Safiyye, Yahudi kabilelerinden olan Ben-î Nadir'in reisi Huyey bin Ahtab'ın kızıdır. Harun'un aleyhi ve sellemin neslinden gelmektedir. Hukayk'ın oğlu Kinane ile evliydi. Kocası Hayber'in fethi günü öldürülmüştü. Müslümanlar Hayber'i fethedince esir alınanlar arasında Safiyye de bulunuyordu. Ganimetler ashap arasında taksim edilirken sahabe-i kiram'dan olan Dıhye ibnu Halife, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek kendine bir cariye lâzım olduğunu söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, esir kadınlar arasından istediğini seçebileceğini söyleyince o da Safiyye'yi seçti. Sahabiler, Safiyye'nin Kureyza ve Nadir kabilesinin efendilerinden olup asil bir kadın olduğunu ve bu cariyenin ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e lâyık olduğunu söylediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, arkadaşlarının bu teklifine sıcak baktı ve Dıhye'ye başka bir

٤٢٠٢ – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْتَقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْآخَرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ لَا يَدَعُ لَهُمْ شَاذَّةً وَلَا فَاذَّةً إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ فَقِيلَ مَا أَجْزَأَ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فُلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَنَا صَاحِبُهُ قَالَ فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ قَالَ فَجُرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ سَيْفَهُ بِالْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ آنِفًا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَنَا لَكُمْ بِهِ فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ ثُمَّ جُرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ

---

cariye almasını söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Safiyye'yi önce azat etti sonra nikâhı altına alarak mümin hanımlarının arasına dâhil etti. Safiyye, bu savaştan kârlı çıkmıştı. Hem Müslüman olmuş hem de Allah Rasulü'nün pâk zevceleri arasına katılmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye döndüklerinde Safiyye'yi Haris bin Numan'ın evine getirdi. Onun geldiğini duyan mümine hanımlar gelip "hoş geldin" diyor, evliliğini tebrik ediyorlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in diğer hanımları da geldiler. Bir annemiz dışarı çıkınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona; "Safiyye'yi nasıl buldun?" diye sordu. Annemiz, "Bir Yahudi olarak buldum!" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, "Böyle söyleme. O Müslüman oldu ve İslâmiyet onu güzelleştirdi." buyurdu. Safiyye, kök itibarıyla Yahudi olduğu için kendisine "Yahudi" denilmesinden hiç hoşlanmazdı.Safiyye, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i çok sever, O'na hiçbir zararın gelmesini asla istemezdi. O'na gelecek acıları kendisinin çekmesini arzu ederdi. Ömrünün sonuna kadar hayatını müminlere örnek olacak davranışlarla geçirdi, Rabbine olan kulluk ve ibadetinde kusur etmedi. Bu mübarek hanım sahabi hicretin 52. senesinde vefat etti ve Cennetü'l-Baki Kabristanı'na defnedildi.

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

4202- Sehl ibnu Sa'd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve müşrikler karşı karşıya gelip savaştılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem günün sonunda kendi karargâhına yönelince kâfirler de kendi karargâhlarına yöneldiler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabeleri içinde bir adam düşman ordusundan ayrılan ve orduya katılmayan her bir düşmanın arkasını bırakmayıp amansız takip ediyor ve ona kılıcıyla vuruyordu. O adamın savaş meydanında gösterdiği bu kahramanlık üzerine dediler ki:

-Bu gün bizden hiç kimse falânın gösterdiği kahramanlık gibi kahramanlık gösteremedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Fakat o, cehennem ehlindendir!" buyurdu. Sahabelerden biri: Ben o kimseyle beraber olup onu gözleyeceğim, dedi,

O sahabe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "o cehennemliktir"[154] dediği adamı adım adım takip etmeye başladı. O dursa, o da duruyor, hızlandığı yerde, o da onunla beraber hızlanıyordu.

O adam ağır şekilde yaralandı. Yaralarına dayanamadı. Kılıcının kabzasını yere, ucunu da göğsünün ortasına dayadı ve kendisini kılıcının üzerine bırakmak suretiyle intihar etti. Onu savaş meydanının her yerinde takip eden sahabi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek:

-Ben şehadet ederim ki, muhakkak sen Allah'ın Rasûlü'sün, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ne oldu ki?" diye sordu. Şöyle dedi:

-Biraz önce, onun cehennem ehlinden olduğunu söyleyince, bu hükmü insanlar büyüttü. Ben de: Ben sizin için bu adamı izleyip gözetleyeceğim dedim. Sonra onun her hareketini izlemeye başladım. Bu adam, sa-

---

154 Hadîste intihar bildirilen Kuzmân, intihar etmekle dinden çıkmış değildir. İntihar eden, kâfir değildir; üzerine cenaze namazı kılınır. Birinci Sehl hadîsinde cehennemlik olduğu bildirilmişse de, bunda cehennemde ebedî kalacağına delâlet eden bir cihet yoktur. Binâenaleyh intihar cürmünün cezasını çektikten sonra imanı sebebiyle cehennemden çıkacağını kabul edilir.

vaşta ağır yaralar aldı. Sonunda bu acılara dayanamadı ve kılıcının kabzasını yere, ucunu ise göğsünün ortasına dayayarak kendi canına kıydı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bir kimse, insanlara görünen işlerde cennet ehlinin amelini işler. Ancak o, cehennem ehlindendir. Yine bir kimse, insanlara görünen işlerde cehennem ehlinin yapacağı kötü işler yapar. Hâlbuki o, cennet ehlindendir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2898)

٤٢٠٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا خَيْبَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ مَعَهُ يَدَّعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ أَشَدَّ الْقِتَالِ حَتَّى كَثُرَتْ بِهِ الْجِرَاحَةُ فَكَادَ بَعْضُ النَّاسِ يَرْتَابُ فَوَجَدَ الرَّجُلُ أَلَمَ الْجِرَاحَةِ فَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى كِنَانَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهَا أَسْهُمًا فَنَحَرَ بِهَا نَفْسَهُ فَاشْتَدَّ رِجَالٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَدَّقَ اللَّهُ حَدِيثَكَ انْتَحَرَ فُلَانٌ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ قُمْ يَا فُلَانُ فَأَذِّنْ أَنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مُؤْمِنٌ إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ.

4203- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hayber'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde hazır bulunduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, İslâm'ı iddia etmekte olanlardan bir kimse için: "Bu adam ateş ehlindendir" buyurdu. Savaş başlayınca bu adam şiddetli bir muharebe ve çarpışma yaptı ve kendisine büyük bir yara isabet etti. Bunun üzerine bir sahabe tarafından: Ey Allah'ın Rasûlü! "O, ateş ehlindendir" buyurduğun şu kimse, bu gün muhakkak çok çetin bir muharebe yapmış ve ölmüştür, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu söze karşılık:

-"O, ateşe gitmiştir" buyurdu.

Râvî dedi ki: İnsanların bâzısı o adam hakkındaki bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sözünün doğruluğundan şüphe etmeye yaklaştı. Onlar bu şaşkınlık hâli üzerinde bulundukları sırada birdenbire:

-O adam ölmemiştir, lâkin onda büyük bir yara vardır, denildi.

Geceden bir vakitinde o yaralı adam, yaranın acısına sabredemedi

de kendisini öldürdü. Akabinde bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah-u Ekber! Şehadet ederim ki ben Allah'ın kulu ve Rasûlü'yüm." Sonra Bilâl'e insanlara şöyle nidâ etmesini emretti:

"Cennete Müslüman olandan başkası giremeyecektir. Muhakkak ki Allah bu dini fâcir bir kimseyle kuvvetlendirir." (Hadisin geçtiği yer: 3062)

٤٢٠٤ - تَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ شَبِيبٌ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُنَيْنًا وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَابَعَهُ صَالِحٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ كَعْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ شَهِدَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَأَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَسَعِيدٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4204- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun-: Biz Hayber'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde hazır bulunduk demiştir.

٤٢٠٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا غَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ أَوْ قَالَ لَمَّا تَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْرَفَ النَّاسُ عَلَى وَادٍ فَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بِالتَّكْبِيرِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّكُمْ تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا وَهُوَ مَعَكُمْ وَأَنَا خَلْفَ دَابَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَنِي وَأَنَا أَقُولُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ لِي يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْ كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

4205- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşı dönüşümüzde bizler bir vâdî üzerinde yükseldikçe ***"Lâ ilâhe illallah"*** ve ***"Allah-u Ekber"*** diyerek seslerimizi yükseltiyorduk. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey insanlar! Nefislerinize yumuşak davranın! Şüphesiz sizler sağır ve gâib olan birini çağırmıyorsunuz. Muhakkak ki Allah sizinle beraberdir. Allah işitendir, yakın onladır. İsmi ve zâtı çok mübarek, celâl ve azameti çok yücedir."

Bu sırada ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bineğinin arkasında idim. Ben de: "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" (Allah'tan başkasında güç ve kuvvet yoktur) diyordum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana dedi ki: "Ey Abdullah ibnu Kays!" Ben: Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cennet hazinelerinden bir hazine olan bir kelimeyi sana bildireyim mi?" Ben: Anam babam sana feda olsun! Söyle ey Allah'ın Rasûlü! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "O kelime Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh kelimesidir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2992)

٤٢٠٦ – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ رَأَيْتُ أَثَرَ ضَرْبَةٍ فِي سَاقِ سَلَمَةَ فَقُلْتُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ مَا هَذِهِ الضَّرْبَةُ فَقَالَ هَذِهِ ضَرْبَةٌ أَصَابَتْنِي يَوْمَ خَيْبَرَ فَقَالَ النَّاسُ أُصِيبَ سَلَمَةُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَفَثَ فِيهِ ثَلَاثَ نَفَثَاتٍ فَمَا اشْتَكَيْتُهَا حَتَّى السَّاعَةِ.

4206- Yezîd ibnu Ebî Ubeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Seleme ibnul-Ekva'nın inciğinde bir darbe izi gördüm ve dedim ki: Ey Ebu Muslim! Bu darbe izi de nedir? diye sordum. O şöyle dedi: Bu Hayber savaşında aldığım bir yaranın izidir. İnsanlar dediler ki: Seleme yaralandı. Ben yaralı olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim bu yarama üç kere üfürdü. Şu ana kadar bu yaramdan hiç şikâyetçi olmadım. Bu yaramdan dolayı ağrı ve sızı hissetmedim.

٤٢٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ الْتَقَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُشْرِكُونَ فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ فَاقْتَتَلُوا فَمَالَ كُلُّ قَوْمٍ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي الْمُسْلِمِينَ رَجُلٌ لَا يَدَعُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ شَاذَّةً وَلَا فَاذَّةً إِلَّا اتَّبَعَهَا فَضَرَبَهَا بِسَيْفِهِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَجْزَأَ أَحَدٌ مَا أَجْزَأَ فُلَانٌ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالُوا أَيُّنَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنْ كَانَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لَأُتْبِعَنَّهُ فَإِذَا أَسْرَعَ وَأَبْطَأَ كُنْتُ مَعَهُ حَتَّى جُرِحَ فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نِصَابَ سَيْفِهِ بِالْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَجَاءَ الرَّجُلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

4207- Sehl ibn Sa'd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve müşrikler karşı karşıya gelip savaştılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem günün sonunda kendi karargâhına yönelince kâfirler de kendi karargâhlarına yöneldiler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabeleri içinde bir adam düşman ordusundan ayrılan ve orduya katılmayan her bir düşmanın arkasını bırakmayıp amansız takip ediyor ve onu kılıcıyla vuruyordu. O adamın savaş meydanında gösterdiği bu kahramanlık üzerine dediler ki:

-Bu gün bizden hiç kimse falânın gösterdiği kahramanlık gibi kahramanlık gösteremedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Fakat o, cehennem ehlindendir!" buyurdu. Sahabeler dediler ki: Şayet o cehennem ehlinden ise, hangimiz cennet ehlinden oluruz ki?! Orada bulunanlardan biri dedi ki: Ben o kimseyle beraber olup onu gözetleyeceğim, dedi,

O sahabe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "o cehennemliktir" dediği adamı adım adım takip etmeye başladı. O dursa, o da duruyor, hızlandığı yerde, o da onunla beraber hızlanıyordu.

O adam ağır şekilde yaralandı. Yaralarına dayanamadı. Kılıcının kabzasını yere, ucunu da göğsünün ortasına dayadı ve kendisini kılıcının üze-

rine bırakmak suretiyle intihar etti. Onu savaş meydanının her yerinde takip eden sahabi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek:

-Ben şehadet ederim ki, muhakkak sen Allah'ın Rasûlü'sün, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ne oldu ki?" diye sordu. Şöyle dedi:

-Biraz önce, onun cehennem ehlinden olduğunu söyleyince, bu hükmü insanlar büyüttü. Ben de: Ben sizin için bu adamı izleyip gözetleyeceğim dedim. Sonra onun her hareketini izlemeye başladım. Bu adam, savaşta ağır yaralar aldı. Sonunda bu acılara dayanamadı ve kılıcının kabzasını yere, ucunu ise göğsünün ortasına dayayarak kendi canına kıydı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bir kimse, insanlara görünen işlerde cennet ehlinin amelini işler. Ancak o, cehennem ehlindendir. Yine bir kimse, insanlara görünen işlerde cehennem ehlinin yapacağı kötü işler yapar. Hâlbuki o, cennet ehlindendir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2898)

٤٢٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْخُزَاعِيُّ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الرَّبِيعِ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ قَالَ نَظَرَ أَنَسٌ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَرَأَى طَيَالِسَةً فَقَالَ كَأَنَّهُمْ السَّاعَةَ يَهُودُ خَيْبَرَ.

4208- Ebu İmrân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik Basra'da bulunduğu sırada bir cuma günü insanların üzerlerinde Hayber Yahudilerinin giydiği elbiseyi gördü ve: Şu anda onlar Hayber Yahudilerine benzediler! dedi.

٤٢٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَخَلَّفَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ رَمِدًا فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَحِقَ بِهِ فَلَمَّا بِتْنَا اللَّيْلَةَ الَّتِي فُتِحَتْ قَالَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا أَوْ لَيَأْخُذَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ يُفْتَحُ عَلَيْهِ فَنَحْنُ نَرْجُوهَا فَقِيلَ هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ فَفُتِحَ عَلَيْهِ.

4209- Seleme İbnu1-Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî -Allah ondan razı olsun- gözlerindeki rahatsızlık sebebiyle Hayber savaşında gazvesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den geri kalmıştı.

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den geriye mi kalacağım, dedi ve dışarı çıkarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yetişti. Hayber'in fethinin gerçekleşeceği günün akşamında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Yarın sancağı öyle birine vereceğim ki veya sancağı öyle bir kişi alacak ki, Allah ve Rasûlü onu sever. Allah onun eliyle fethi nasip edecektir."

Bizler Alî ile karşı karşıya geldik, hâlbuki onu orada ümit etmiyorduk. Sahabeler: İşte Alî buradadır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, sancağı Alî'ye verdi, Allah da fethi ona nasip etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2975)

٤٢١٠ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ لَأُعْطِيَنَّ هَذِهِ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ قَالَ فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقِيلَ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ قَالَ فَأَرْسَلُوا إِلَيْهِ فَأُتِيَ بِهِ فَبَصَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ.

4210- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Hayber

günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sancağı öyle bir kimseye vereceğim ki, Allah onun elleriyle fetih verecektir."

Bunun üzerine orada bulunan sahabeler, sancağın kendilerinden hangisine verileceği meselesi için ümit eder oldular. Onların hepsi bayrağın kendisine verilmesini umarak, ertesi güne erdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Alî nerededir?" diye sordu. Kendisine:

-Alî gözlerinden rahatsız, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti de Ali çağrıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Alî'nin gözlerine tükürdü ve gözlerinde hiçbir şey yokmuş gibi oldu. Bunun üzerine Alî:

-Hayber Yahudîleriyle onlar da bizim gibi Müslüman oluncaya kadar savaşırız, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onların mıntıkalarına ininceye kadar sakin ol! Onlarla hemen savaşa girişme! Sonra onları İslâm'a davet et ve üzerlerine gerekenleri bildir. Vallahi senin elinle bir kişinin hidayet bulması senin için kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2942)

٤٢١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ح و حَدَّثَنِي أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الزُّهْرِيُّ عَنْ عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْنَا خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذُكِرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ فَبَنَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ لِي آذِنْ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَتَهُ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ وَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ.

4211- Enes İbnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'e geldi. Allah O'na kalenin fethedilmesinin nasip edince, kendisine Huyey İbnu Ahtâb'ın kızı Safiyye'nin güzelliğinden bahsedildi. Safiyye yeni evlenmiş bir gelin iken, Safiyye'nin kocası öldürülmüş idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ganimetten payı olarak Safiyye'yi kendisi için seçip aldı ve Safiyye ile yola çıktı. Medine yakınında Seddus-Sahbâ denilen yere ulaştığımızda, Safiyye hayzından temizlendi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Safiyye ile evlendi ve gerdeğe girdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tabaklanmış ve yere yayılan küçük bir deri üzerinde hurma, yağ ve süzme peynirle "hays" denilen bir yemek yapıp hazırlattı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Enes'e:

-"Etrafındaki insanlara benim evlendiğimi ve velime yemeği olduğunu bildir." buyurdu. İşte bu hurma Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Safiyye üzerine yaptığı velimesi yani düğün yemeği oldu.

Sonra Medine'ye doğru yola çıktık. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüm ki, bir abayı binek devesinin hörgücü üzerine, kendi arka tarafına Safiyye için doluyor, sonra devesinin yanına oturuyor, akabinde dizini koyuyor, bu sırada Safiyye de kendi ayağını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dizi üzerine koyarak deveye biniyordu.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 371)

٤٢١٢ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقَامَ عَلَى صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ بِطَرِيقِ خَيْبَرَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى أَعْرَسَ بِهَا وَكَانَتْ فِيمَنْ ضُرِبَ عَلَيْهَا الْحِجَابُ.

4212- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber dönüşünde Seddus-Sahbâ gölgesinde üç gün kaldı ve orada Huyey'in kızı Safiyye ile evlendi. Böylelikle Safiyye de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarından biri oldu.

٤٢١٣ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يُبْنَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ وَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ وَمَا كَانَ فِيهَا إِلَّا أَنْ أَمَرَ بِلَالًا بِالْأَنْطَاعِ فَبُسِطَتْ فَأَلْقَى عَلَيْهَا التَّمْرَ وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ مَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ قَالُوا إِنْ حَجَبَهَا فَهِيَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ لَمْ يَحْجُبْهَا فَهِيَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَلَمَّا ارْتَحَلَ وَطَّأَ لَهَا خَلْفَهُ وَمَدَّ الْحِجَابَ.

4213- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'den dönüşte- Hayber'le Medîne arasında üç gece ikâmet etti. Orada Safiyye ile evlendi. Ben de Müslümanları velime yani düğün yemeğine davet ettim. Bu düğün yemeğinde ekmek ve et yoktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Bilâl'e sofralar yaymasını emretti. Sofraya hurma, süzme peynir ve tereyağı konuldu. Müslümanlar dediler ki: Safiyye, müminlerin annelerinden biri mi oldu, yoksa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bir cariyesi mi oldu? Yine dediler ki: Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye'yi örterse o, müminlerin annelerinden biri olmuştur. Şayet onu örtmezse o, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin cariyelerinden biri olmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yola çıktığında Safiyye için bir hevdeç hazırlattı ve etrafını da perde çekerek kapattı. Böylelikle Safiyye, müminlerin annelerinden biri olmuş oldu. (Hadisin geçtiği yer: 371)

٤٢١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِي خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَنَزَوْتُ لِآخُذَهُ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَحْيَيْتُ.

4214- Abdullah ibnu Muğaffel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hayber sarayını kuşatma altına aldık. Bir insan, içinde yağ bulunan bir tulum attı. Ben hemen onu almak için ileriye sıçradım. Arka-

ma döndüğümde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i görünce ondan utandım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3153)

٤٢١٥ - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَسَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ أَكْلِ الثُّومِ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ نَهَى عَنْ أَكْلِ الثُّومِ هُوَ عَنْ نَافِعٍ وَحْدَهُ وَلُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ عَنْ سَالِمٍ.

4215- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü sarımsak yemekten ve evcil eşeklerin[155] etlerinden yasakladı.

"Sarımsak yemekten yasakladı" sözü, yalnız Nâfi'den rivayet edilmiş, "Evcil eşeklerin etinden yasakladı" sözü de yalnız Sâlim'den rivayet edilmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 853)

٤٢١٦ - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ يَوْمَ خَيْبَرَ وَعَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ.

4216- Alî ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü muta nikâhından[156] ve evcil eşeklerin etlerini yemekten yasakladı.

---

155 Eşek eti bu hadisle haram kılınmıştır. Aynı zamanda bu rivayette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin helâl ve haram koyma yetkisinin olduğunun bir delilidir.

156 Mut'a; evlenme engeli bulunmayan bir kadınla, belli bir süre içinde ve belli bir mal karşılığında, "senin cinsî yönlerinden şu kadar süre ve şu kadar bedel ile yararlanayım" diyerek icap ve kabulde bulunmaktır. İslâm'ın ilk devirlerinde zaruret gereği izin verilmiş olan bu evlilik şekli, sonradan neshedilerek kıyamete kadar ebedî olarak yasaklanmış ve belli bir süreyi kapsayan nikâh akitleri batıl kılınmıştır. Çünkü bu çeşit bir nikâh akdiyle, evlilikten beklenen amaçlar elde edilemez. İs-

٤٢١٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ.

4217- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü evcil eşeklerin etlerinden yasakladı.

٤٢١٨- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَسَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ.

4218- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü evcil eşeklerin etlerinden yasakladı.

٤٢١٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ وَرَخَّصَ فِي الْخَيْلِ.

4219- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

---

lâm'ın ilk dönemlerinde mut'a caizdi. Bir kimse tanımadığı bir beldeye geldiği zaman, orada kalacağı süre içinde, eşyasını koruyacak ve kendisine hizmet edecek bir kadınla evlenirdi. Mut'anın ne zaman yasaklandığını bildiren hadisler arasındaki bu çelişkiler, hadisçiler tarafından giderilerek, mut'anın birkaç kez yasaklanıp serbest bırakıldığı belirlenmiştir. İmam Nevevî'ye göre, mut'a hakkındaki nehy ve serbest bırakma iki kez vuku bulmuştur. O şöyle der: "Hayber'den önce helâldi. Hayber'de yasaklandı. Mekke fethinde mübah kılındı. Evtas vak'ası da Mekke'nin fethini müteakip olmuştur. Bundan üç gün sonra da mut'a ebediyyen haram kılınmıştır".

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü evcil eşeklerin etlerini yasakladı, at etini[157] yeme hakkında ruhsat verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5520, 5524)

٤٢٢٠- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَصَابَتْنَا مَجَاعَةٌ يَوْمَ خَيْبَرَ فَإِنَّ الْقُدُورَ لَتَغْلِي قَالَ وَبَعْضُهَا نَضِجَتْ فَجَاءَ مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَأْكُلُوا مِنْ لُحُومِ الْحُمُرِ شَيْئًا وَأَهْرِقُوهَا قَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى فَتَحَدَّثْنَا أَنَّهُ إِنَّمَا نَهَى عَنْهَا لِأَنَّهَا لَمْ تُخَمَّسْ وَقَالَ بَعْضُهُمْ نَهَى عَنْهَا الْبَتَّةَ لِأَنَّهَا كَانَتْ تَأْكُلُ الْعَذِرَةَ.

4220- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber savaşına çıktığımız gecelerde bizler acıktık. Hayber günü olduğunda evcil eşekler bulduk ve onları keserek pişirmek için tencerelere yerleştirdik. Bazıları pişmişti. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin münadisi:

-Tencereleri dökün! Evcil eşeklerin etinden kesinlikle yemeyin! diye nida etti.

Abdullah dedi ki: Bizler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunları ancak henüz beşte bir taksimi yapılmadığı için yenilmesini yasakladı, dedik. Bazıları da: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kesin olarak yasakladı. Çünkü onlar pislik yiyorlar, dediler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3155)

٤٢٢١-٤٢٢٢- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصَابُوا حُمُرًا فَطَبَخُوهَا فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْفِئُوا الْقُدُورَ.

157 Dikkat edilirse burada at etinin helâl olduğu ve yenilebileceği gelmektedir ama maalesef yaşamış olduğumuz toplum eşek etine bakarak kıyas etmişler ve at etinide haram kabul etmişlerdir.

4221-4222- Berâ ve Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Kendileri Hayber'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberlerken evcil eşek buldular ve onların etlerini pişirdiler. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin münadisi gelip: "Tencereleri dökünüz! diye nida etti.

٤٢٢٣-٤٢٢٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ وَابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ يُحَدِّثَانِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ وَقَدْ نَصَبُوا الْقُدُورَ أَكْفِئُوا الْقُدُورَ.

4223-4224- Berâ ve İbnu Ebî Evfâ -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Kendileri Hayber günü eşek etlerini tencerelere koydular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Tencereleri dökün!" buyurdu.

٤٢٢٥- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

4225- Berâ ibnu Âzib: -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile savaşa çıktık, demiş ve aynını rivayet etmiştir.

٤٢٢٦- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ أَنْ نُلْقِيَ الْحُمُرَ الْأَهْلِيَّةَ نِيئَةً وَنَضِيجَةً ثُمَّ لَمْ يَأْمُرْنَا بِأَكْلِهِ بَعْدُ.

4226- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber gazvesinde bizlere evcil eşek etlerini çiğ ve pişmiş olarak atmamızı emretti. Sonra bir daha onları yemeyi emretmedi. Bizi bundan yasakladı.

٤٢٢٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَا أَدْرِي أَنَهَى عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ كَانَ حَمُولَةَ النَّاسِ فَكَرِهَ أَنْ تَذْهَبَ حَمُولَتُهُمْ أَوْ حَرَّمَهُ فِي يَوْمِ خَيْبَرَ لَحْمَ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ.

4227- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bunlar insanların yük taşıma hayvanları olduğu için, bunları yemek sebebiyle yük hayvanlarının yok olup gitmelerini istemediği için mi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan yasakladı yoksa Hayber gününde mutlak olarak evcil eşek etlerini haram mı kıldı, bilmiyorum.

٤٢٢٨ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ وَلِلرَّاجِلِ سَهْمًا قَالَ فَسَرَّهُ نَافِعٌ فَقَالَ إِذَا كَانَ مَعَ الرَّجُلِ فَرَسٌ فَلَهُ ثَلَاثَةُ أَسْهُمٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ فَرَسٌ فَلَهُ سَهْمٌ.

4228- Abdullah îbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimet malından at için iki pay; sahibi için de bir pay vermiştir.

Ubeydullah ibnu Ömer şöyle demiştir: Bu hadîsi Nâfi' tefsir edip şöyle dedi: Mücâhidin beraberinde bir atı olursa, ganimet malından ona üç pay verilir birisi gâzînin, ikisi atının payıdır. Eğer gâzînin atı yoksa, onun yalnız bir payı vardır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2863)

٤٢٢٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ وَتَرَكْتَنَا وَنَحْنُ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ مِنْكَ فَقَالَ إِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ قَالَ جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ وَبَنِي نَوْفَلٍ شَيْئًا.

4229- Cübeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimetin beşte birini Hâşim ve Muttalib oğulları arasında taksim etmiş ancak Nevfel ve Abdu Şems oğullarına bir pay vermemişti. Cubeyr ibnu Mutim Nevfel oğullarından, Osman ise Abdu Şems oğullarındandır.)

Ben ve Osman İbnu Affân Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen Muttalib oğullarına verdin, bize ise vermedin. Hâlbuki biz ve onlar sana nesepçe aynı mesabedeyiz, dedik.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muttalib oğullarıyla Hâşim oğulları bir soydur" buyurdu.

Cübeyr: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Abduş-Şems oğullarıyla Nevfel oğullarına bir şey taksim etmedi, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3140)

٤٢٣٠ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَنَا مَخْرَجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَخَرَجْنَا مُهَاجِرِينَ إِلَيْهِ أَنَا وَأَخَوَانِ لِي أَنَا أَصْغَرُهُمْ أَحَدُهُمَا أَبُو بُرْدَةَ وَالْآخَرُ أَبُو رُهْمٍ إِمَّا قَالَ بِضْعٌ وَإِمَّا قَالَ فِي ثَلَاثَةٍ وَخَمْسِينَ أَوْ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ رَجُلًا مِنْ قَوْمِي فَرَكِبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَتْنَا سَفِينَتُنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ فَوَافَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا جَمِيعًا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ وَكَانَ أُنَاسٌ مِنْ النَّاسِ يَقُولُونَ لَنَا يَعْنِي لِأَهْلِ السَّفِينَةِ سَبَقْنَاكُمْ بِالْهِجْرَةِ وَدَخَلَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ وَهِيَ مِمَّنْ قَدِمَ مَعَنَا عَلَى حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَائِرَةً وَقَدْ كَانَتْ هَاجَرَتْ إِلَى النَّجَاشِيِّ فِيمَنْ هَاجَرَ فَدَخَلَ عُمَرُ عَلَى حَفْصَةَ وَأَسْمَاءُ عِنْدَهَا فَقَالَ عُمَرُ حِينَ رَأَى أَسْمَاءَ مَنْ هَذِهِ قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ قَالَ عُمَرُ الْحَبَشِيَّةُ هَذِهِ الْبَحْرِيَّةُ هَذِهِ قَالَتْ أَسْمَاءُ نَعَمْ قَالَ سَبَقْنَاكُمْ بِالْهِجْرَةِ فَنَحْنُ أَحَقُّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْكُمْ فَغَضِبَتْ وَقَالَتْ كَلَّا

وَاللّٰهِ كُنَّتْمْ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُطْعِمُ جَائِعَكُمْ وَيَعِظُ جَاهِلَكُمْ وَكُنَّا فِي دَارٍ أَوْ فِي أَرْضِ الْبُعَدَاءِ الْبُغَضَاءِ بِالْحَبَشَةِ وَذَلِكَ فِي اللّٰهِ وَفِي رَسُولِهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَايْمُ اللّٰهِ لَا أَطْعَمُ طَعَامًا وَلَا أَشْرَبُ شَرَابًا حَتَّى أَذْكُرَ مَا قُلْتَ لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ كُنَّا نُؤْذَى وَنُخَافُ وَسَأَذْكُرُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَسْأَلُهُ وَاللّٰهِ لَا أَكْذِبُ وَلَا أَزِيغُ وَلَا أَزِيدُ عَلَيْهِ.

4230- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Yemen'de iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye hicret edişi haberi bize erişti. Biz de ben ve iki kardeşim Ebu Burde ve Ebu Ruhm, kavmimizle beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tarafına muhacirler olarak Yemen'den çıktık. Kardeşlerim içinde ben en küçükleri idim. Kavmimin sayısı ise otuz beş veya otuz iki kişi idi. Biz bir gemiye bindik ve Habeşistan'daki Necaşi'nin memleketine gittik. Habeş kralı Nacaşi'nin yanında Cafer ibnu Ebi Talib ve arkadaşlarıyla karşılaştık. Bir müddet onunla beraber Habeşistan'da kaldık. Nihayet hepimiz topluca yola çıkıp Medîne'ye geldik. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Hayber'i fethettiği sırada kavuştuk. Ordudaki mücahitlerden bâzı insanlar bize, yani gemi ile gelenlere: Hicrette biz sizi geçtik, diyorlardı. Bizimle Habeşistan'a gelenlerden biri olan Esmâ bintu Umeys Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Hafsa'yı ziyarete geldi. O da hicret edenlerle birlikte Habeşistan'a hicret edenlerden biriydi. O esnada Ömer, Hafsa'nın yanına geldi. Yanında Esmâ da vardı. Ömer, Esmâ'yı görünce Hafsa'ya: Bu kadın kimdir? diye sordu. Hafsa: Umeys kızı Esmâ'dır, dedi. Ömer: Bu kadın Habeşli Esmâ mıdır? Bu kadın deniz yolcusu Esmâ mıdır? dedi. Esmâ da: Evet, dedi. Ömer, Esmâ'ya: Medine'ye hicret faziletinde biz sizi geçtik! Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sizden daha lâyık, daha yakın bulunuyoruz, dedi.

Ömer'in bu sözlerinden dolayı Esmâ öfkelendi ve şöyle dedi: Hayır vallahi! Sizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdiniz. O, sizlerden aç olanları doyuruyor ve cahil olanlarınıza dini anlatıyordu. Bizler ise Müslümanlara uzak ve onlara öfkeli bir yer olan Habeş topraklarında idik. Bu ise ancak bu sıkıntılara Allah ve Rasûlü için katlandık. Allah'a yemin olsun ki, bu söylediklerini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verene kadar ne bir lokma yemek yiyecek ne de bir içecek içeceğim. Biz uzak illerde eziyet olunuyorduk ve korku içinde yaşı-

yorduk. Bunları gidip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verecek ve O'na soracağım. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bunları aktarırken ne yalan söyleyecek, ne haktan meyledecek ve ne de bunlara bir kelime ekleyeceğim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3136)

٤٢٣١ - فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ عُمَرَ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَمَا قُلْتِ لَهُ قَالَتْ قُلْتُ لَهُ كَذَا وَكَذَا قَالَ لَيْسَ بِأَحَقَّ بِي مِنْكُمْ وَلَهُ وَلِأَصْحَابِهِ هِجْرَةٌ وَاحِدَةٌ وَلَكُمْ أَنْتُمْ أَهْلَ السَّفِينَةِ هِجْرَتَانِ قَالَتْ فَلَقَدْ رَأَيْتُ أَبَا مُوسَى وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ يَأْتُونِي أَرْسَالًا يَسْأَلُونِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ مَا مِنَ الدُّنْيَا شَيْءٌ هُمْ بِهِ أَفْرَحُ وَلَا أَعْظَمُ فِي أَنْفُسِهِمْ مِمَّا قَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بُرْدَةَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ أَبَا مُوسَى وَإِنَّهُ لَيَسْتَعِيدُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنِّي.

4231- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelince Esmâ dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Ömer bana şöyle şöyle dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sen ona ne dedin?" diye sordu. Ben de ona şöyle şöyle dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu hususta Ömer bana sizden daha lâyık ve yakın değildir. Ömer ve Ömer'le beraber Medîne'ye hicret eden arkadaşları için bir hicret sevabı vardır. Ey gemi yoldaşları, sizin için ise iki hicret sevabı vardır." (Önce Habeşistan'a ardından da Medine'ye yapılan hicret.)

Esmâ şöyle dedi: Ebu Musa ve gemiyle Habeşistan'a gidenler bana geldiler ve bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu hadisinden sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onlara verdiği bu müjdeli haber onlar için dünyadakilerden daha sevimli olmamıştır.

Ebu Burde dedi ki: Esmâ şöyle dedi: Ebu Musa'yı gördüm. O, bu hadîsi benden tekrar tekrar anlatmamı istiyordu.

٤٢٣٢ - قَالَ أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْرِفُ أَصْوَاتَ رُفْقَةِ الْأَشْعَرِيِّينَ بِالْقُرْآنِ حِينَ يَدْخُلُونَ بِاللَّيْلِ وَأَعْرِفُ مَنَازِلَهُمْ مِنْ أَصْوَاتِهِمْ بِالْقُرْآنِ بِاللَّيْلِ وَإِنْ كُنْتُ لَمْ أَرَ مَنَازِلَهُمْ حِينَ نَزَلُوا بِالنَّهَارِ وَمِنْهُمْ حَكِيمٌ إِذَا لَقِيَ الْخَيْلَ أَوْ قَالَ الْعَدُوَّ قَالَ لَهُمْ إِنَّ أَصْحَابِي يَأْمُرُونَكُمْ أَنْ تَنْظُرُوهُمْ.

4232- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eş'âri kabilesinin geceleyin evlerine girdikleri zaman okudukları Kur'ân seslerini çok iyi tanırım. Onları, yolculuk esnasında da konakladıkları yerde gece vakti Kur'ân seslerinden tanırım. Velev ki ben Eşarîler'in indikleri bu konak yerlerini gündüz görmemiş olsam bile. Eşarîler'den hâkim bir kimse de vardır ki, o, bir süvari veya bir düşman müfrezesine kavuştuğu zaman onlara: Arkadaşlarım size burada kendilerini beklemenizi emrediyor, diyerek düşmanlarını korkutur."

٤٢٣٣ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ حَفْصَ بْنَ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ أَنْ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَقَسَمَ لَنَا وَلَمْ يَقْسِمْ لِأَحَدٍ لَمْ يَشْهَدْ الْفَتْحَ غَيْرَنَا.

4233- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'i fethettikten sonra Medine'ye geldik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize de Hayber ganimetlerinden bir pay verdi. Bizim dışımızda Hayber fethine katılmayan kimseye ganimetten pay vermedi.

٤٢٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرٌ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ افْتَتَحْنَا خَيْبَرَ وَلَمْ نَغْنَمْ ذَهَبًا وَلَا فِضَّةً إِنَّمَا غَنِمْنَا الْبَقَرَ وَالْإِبِلَ وَالْمَتَاعَ وَالْحَوَائِطَ ثُمَّ انْصَرَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى وَادِي الْقُرَى وَمَعَهُ عَبْدٌ لَهُ يُقَالُ لَهُ مِدْعَمٌ أَهْدَاهُ لَهُ أَحَدُ بَنِي الضِّبَابِ فَبَيْنَمَا هُوَ يَحُطُّ رَحْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ سَهْمٌ عَائِرٌ حَتَّى أَصَابَ ذَلِكَ الْعَبْدَ فَقَالَ النَّاسُ هَنِيئًا لَهُ الشَّهَادَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الشَّمْلَةَ الَّتِي أَصَابَهَا يَوْمَ خَيْبَرَ مِنْ الْمَغَانِمِ لَمْ تُصِبْهَا الْمَقَاسِمُ لَتَشْتَعِلُ عَلَيْهِ نَارًا فَجَاءَ رَجُلٌ حِينَ سَمِعَ ذَلِكَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِرَاكٍ أَوْ بِشِرَاكَيْنِ فَقَالَ هَذَا شَيْءٌ كُنْتُ أَصَبْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شِرَاكٌ أَوْ شِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ.

4234- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber'i fethettik. Ancak ganimet olarak altın ve gümüş elde etmedik. Ganimet malları sığır, deve ve hurma bahçelerinden ibaretti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Kurâ vadisine gittik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde Dibâb oğullarının hediye ettiği ve kendisine Mid'am denilen bir köle vardı. İşte bu köle, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yolculuk eşyasını deveden indirdiği sırada ona, kimin attığı bilinmeyen bir ok geldi ve bu köleye isabet etti. Bunun üzerine insanlar: Şehitlik ona mübarek olsun, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Hayır, nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, onun Hayber günü taksimleri yapılmamış olan ganimetlerden aldığı elbise kendi üzerinde tutuşup yanmaktadır" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözlerini duyan bir adam bir veya iki ayakkabı bağı getirdi ve: Bunlar benim ganimet malları taksim edilmeden önce aldığım şeylerdir, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ateşten bir veya iki ayakkabı bağı" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6707)

٤٢٣٥- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا أَنْ أَتْرُكَ آخِرَ النَّاسِ بَبَّانًا لَيْسَ لَهُمْ شَيْءٌ مَا فُتِحَتْ عَلَيَّ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَلَكِنِّي أَتْرُكُهَا خِزَانَةً لَهُمْ يَقْتَسِمُونَهَا.

4235- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şayet Müslümanların sonu yani sonradan Müslüman olanlar, Müslümanların ilklerini örnek olarak almaları olmasaydı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hayber'i taksim ettiği gibi, ben de fethettiğim her bir köyü muhakkak ganimet olarak taksim ederdim. Fakat ben fethedilen memleketleri hemen şimdiki gâzîler arasında taksîm etmeyip ileri ki nesillere gelirini taksim edecekleri birer hazine olarak bırakıyorum. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2334)

٤٢٣٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فُتِحَتْ عَلَيْهِمْ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ.

4236- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şayet Müslümanların sonu yani sonradan Müslüman olanlar, Müslümanların ilklerini örnek olarak almaları olmasaydı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hayber'i taksim ettiği gibi, ben de fethettiğim her bir köyü muhakkak ganimet olarak taksim ederdim.

٤٢٣٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ وَسَأَلَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ قَالَ أَخْبَرَنِي عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ قَالَ لَهُ بَعْضُ بَنِي سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ لَا تُعْطِهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقَلٍ فَقَالَ وَا عَجَبَاهْ لِوَبْرٍ تَدَلَّى مِنْ قَدُومِ الضَّأْنِ.

4237- Anbese ibnu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber günü Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve ganimet malından kendisine de bir şeyler verilmesini istedi. Bunun üzerine Saîd ibnu Âs oğullarından bâzısı şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O'na ganimetten pay verme! dedi. Bunun üzerine Ebu Hureyre:

-Bu, İbnu Kavkal'ı öldüren adamdır, dedi. Bunun üzerine İbnu Saîd ibnul-Âs şöyle dedi:

-Vay hayret şu dağ kediciğine! O Yemen'in Devs illerindeki Da'n Dağı'nın başından üzerimize yuvarlanıp geldi. (Hadisin geçtiği yer: 2827)

٤٢٣٨ - وَيُذْكَرُ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يُخْبِرُ سَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَانَ عَلَى سَرِيَّةٍ مِنَ الْمَدِينَةِ قِبَلَ نَجْدٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَدِمَ أَبَانُ وَأَصْحَابُهُ

عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَيْبَرَ بَعْدَ مَا افْتَتَحَهَا وَإِنَّ حُزْمَ خَيْلِهِمْ لَلِيفٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَقْسِمْ لَهُمْ قَالَ أَبَانُ وَأَنْتَ بِهَذَا يَا وَبْرُ تَحَدَّرَ مِنْ رَأْسِ ضَأْنٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَانُ اجْلِسْ فَلَمْ يَقْسِمْ لَهُمْ.

4238- Saîd ibnul-Âs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebân'ı Medîne'den Necd bölgesi tarafına doğru bir seriyye başında kumandan olarak gönderdi. Ebu Hureyre şöyle dedi: Ebân ve arkadaşları, Hayber'i fethetmesinin ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'de iken O'nun yanına geldiler. Atlarının yularları muhakkak hurma lifi idi. Ebu Hureyre dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bunlara, Hayber'de elde edilen ganimetlerden verme! Ebân dedi ki: Ey sidr ağacının başından yuvarlanıp gelen dağ kedisi, sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bu sözü nasıl söylüyorsun? Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Ebân, otur!" buyurdu ve onlara Hayber ganimetinden bir pay vermedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2827)

٤٢٣٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَنَّ أَبَانَ بْنَ سَعِيدٍ أَقْبَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقَلٍ وَقَالَ أَبَانُ لِأَبِي هُرَيْرَةَ وَاعَجَبًا لَكَ وَبْرٌ تَدَأْدَأَ مِنْ قَدُومِ ضَأْنٍ يَنْعَى عَلَيَّ امْرَأً أَكْرَمَهُ اللَّهُ بِيَدِي وَمَنَعَهُ أَنْ يُهِينَنِي بِيَدِهِ.

4239- Saîd ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebân ibnu Saîd, Hayber'in fethedilmesinin ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve O'na selâm verdi. Bunun üzerine Ebu Hureyre dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adam, ibnu Kavkal'ın katilidir. Ebân, Ebu Hureyre'ye dedi ki: Sana şaşarım, Kadûmu Da'n Dağı'ndan yuvarlanıp gelen dağ kedisi! Bu öyle dağ kedisi ki, Allah'ın benim elimle şehitlik ikram ettiği ve beni onun eliyle öldürüp horlamasından men ettiği İbnu Kavkal'ı öldürmemle beni yeriyor!

٤٢٤٠-٤٢٤١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَدِينَةِ وَفَدَكٍ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَالِ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْ صَدَقَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ حَالِهَا الَّتِي كَانَ عَلَيْهَا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَأَعْمَلَنَّ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَدْفَعَ إِلَى فَاطِمَةَ مِنْهَا شَيْئًا فَوَجَدَتْ فَاطِمَةُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فِي ذَلِكَ فَهَجَرَتْهُ فَلَمْ تُكَلِّمْهُ حَتَّى تُوُفِّيَتْ وَعَاشَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ دَفَنَهَا زَوْجُهَا عَلِيٌّ لَيْلًا وَلَمْ يُؤْذِنْ بِهَا أَبَا بَكْرٍ وَصَلَّى عَلَيْهَا وَكَانَ لِعَلِيٍّ مِنَ النَّاسِ وَجْهَةٌ حَيَاةَ فَاطِمَةَ فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ اسْتَنْكَرَ عَلِيٌّ وُجُوهَ النَّاسِ فَالْتَمَسَ مُصَالَحَةَ أَبِي بَكْرٍ وَمُبَايَعَتَهُ وَلَمْ يَكُنْ يُبَايِعُ تِلْكَ الْأَشْهُرَ فَأَرْسَلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنِ ائْتِنَا وَلَا يَأْتِنَا أَحَدٌ مَعَكَ كَرَاهِيَةً لِمَحْضَرِ عُمَرَ فَقَالَ عُمَرُ لَا وَاللَّهِ لَا تَدْخُلُ عَلَيْهِمْ وَحْدَكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَمَا عَسَيْتَهُمْ أَنْ يَفْعَلُوا بِي وَاللَّهِ لَآتِيَنَّهُمْ فَدَخَلَ عَلَيْهِمْ أَبُو بَكْرٍ فَتَشَهَّدَ عَلِيٌّ فَقَالَ إِنَّا قَدْ عَرَفْنَا فَضْلَكَ وَمَا أَعْطَاكَ اللَّهُ وَلَمْ نَنْفَسْ عَلَيْكَ خَيْرًا سَاقَهُ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَكِنَّكَ اسْتَبْدَدْتَ عَلَيْنَا بِالْأَمْرِ وَكُنَّا نَرَى لِقَرَابَتِنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصِيبًا حَتَّى فَاضَتْ عَيْنَا أَبِي بَكْرٍ فَلَمَّا تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي وَأَمَّا الَّذِي شَجَرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَمْوَالِ فَلَمْ آلُ فِيهَا عَنِ الْخَيْرِ وَلَمْ أَتْرُكْ أَمْرًا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُهُ فِيهَا إِلَّا صَنَعْتُهُ فَقَالَ عَلِيٌّ لِأَبِي بَكْرٍ مَوْعِدُكَ الْعَشِيَّةَ لِلْبَيْعَةِ فَلَمَّا صَلَّى أَبُو بَكْرٍ الظُّهْرَ رَقِيَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَشَهَّدَ وَذَكَرَ

شَأْنَ عَلِيٍّ وَتَخَلُّفَهُ عَنْ الْبَيْعَةِ وَعُذْرَهُ بِالَّذِي اعْتَذَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ وَتَشَهَّدَ عَلِيٌّ فَعَظَّمَ حَقَّ أَبِي بَكْرٍ وَحَدَّثَ أَنَّهُ لَمْ يَحْمِلْهُ عَلَى الَّذِي صَنَعَ نَفَاسَةً عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَلَا إِنْكَارًا لِلَّذِي فَضَّلَهُ اللَّهُ بِهِ وَلَكِنَّا نَرَى لَنَا فِي هَذَا الْأَمْرِ نَصِيبًا فَاسْتَبَدَّ عَلَيْنَا فَوَجَدْنَا فِي أَنْفُسِنَا فَسُرَّ بِذَلِكَ الْمُسْلِمُونَ وَقَالُوا أَصَبْتَ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى عَلِيٍّ قَرِيبًا حِينَ رَاجَعَ الْأَمْرَ الْمَعْرُوفَ.

4240-4241- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı Fâtıma, Ebu Bekir'den, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayber'den, Fedek'ten ve Medine civarındaki sadakasından, yani geriye bıraktığı mallarından olan kendi hissesini istiyordu. Ebu Bekir, Fâtıma'nın -Allah onlardan razı olsun- bu isteğini kabul etmedi ve şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız şeyler sadakadır. Muhammed'in ailesi ancak bu maldan yerler" buyurmuştur. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hayatında yapmakta olduğu hiçbir şeyi terk etmem, muhakkak O'nun yaptığı işi yaparım.

Ebu Bekir, Fâtıma'ya o maldan bir şey vermedi. Bu cevap üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Fâtıma öfkelendi ve Ebu Bekir'den ayrıldı. Onun Ebu Bekir'den ayrılıp uzaklaşması tâ ölünceye kadar devam etti. Fâtıma, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra altı ay yaşadı.

Fâtıma vefat edince kocası Alî, onu Ebu Bekir'e bildirmeden geceleyin üzerine cenaze namazı kılıp defnetti. Fâtıma'nın hayatında insanlar tarafından Alî'ye bir saygı, bir sevgi ciheti vardı. Fâtıma'yı teselli için meşguliyeti, beyattan geri kalmasına sebep sayılmıştı. Fâtıma vefat edince Alî, insanlardan bu saygı cihetini bulamadı da Ebu Bekir'le barışmayı ve onunla beyatlaşmayı aradı. Bundan önceki altı ay içinde Ebu Bekir'e beyat etmemişti. Alî, Ebu Bekir'e haberci gönderip: Bize gel, fakat yanında başka bir kimse gelmesin! dedi. Ömer de bu Ebu Bekir'e ulaşınca: Hayır, vallahi onların yanına tek başına girmeyeceksin, dedi. Ebu Bekir de: Sen Alî ve beraberindekilerin bana ne yapacaklarını sanıyorsun? Vallahi ben onlara elbette gideceğim, dedi. Akabinde Ebu Bekir onların yanına girdi. Bunun üzerine Alî, şehadet kelimelerini telâffuz etti de Ebu Bekir'e

şunları söyledi: Bizler senin faziletini tanımış ve Allah'ın sana verip, sana doğru sevk eylediği hiçbir hayırda sana karşı haset etmemişizdir. Lâkin sen bize karşı bu halifelik işinde bizimle istişare etmeyip, kendi bildiğine gittin. Bizler ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yakınlığımızdan dolayı bu işte müşavereden bir pay görüyorduk! Alî bunları söyleyinceye kadar Ebu Bekir'in iki gözü yaş akıttı. Bu sefer Ebu Bekir konuşunca şöyle dedi: Nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin akrabalarına hizmet etmek bana kendi akrabalarıma hizmet etmemden daha sevimlidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin geride bıraktığı mallardan dolayı sizinle aramda olan çekişmeye gelince, ben o mallarda hayırdan hiçbir şey eksiltmedim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin o mallarda yapmakta olduğunu gördüğüm herhangi bir işi terk etmeyip mutlaka yapmışımdır, dedi. Bu konuşma akabinde Alî, Ebu Bekir'e: Sana öğleden sonra beyat edeceğim, dedi. Ebu Bekir öğle namazını kılınca minbere çıktı, şehadet kelimelerini söyledi ve Ali'nin durumunu, beyatten geri kalışını zikretti ve Ali'nin, kendisinden özrünün kabulünü istediği sebeple, Alî'nin özrünü kabul edip gecikmesini bağışladı. Sonra Alî istiğfar ve teşehhüd etti de, Ebu Bekir'in hakkını büyüttü ve ona beyat etti. Ve kendisinin yapmış olduğu şeye, ne Ebu Bekir'e karşı bir haset ve ne de Allah'ın Ebu Bekir'in üstün kıldığı faziletini inkâr ve tanımamazlık düşüncesinin sevk etmediğini söyledi ve şunu ilâve etti: Lâkin bu devlet başkanlığı içinde kendimiz için istişareden bir pay görüyorduk. Fakat Ebu Bekir bize danışmayıp, kendi bildiğiyle hareket etti. Bu sebepten biz de gönüllerimizde darılmıştık! Alî'nin bu sözleriyle Müslümanlar sevindiler de: İsabet ettin yâ Alî! dediler ve Alî, beyat işine böyle güzellikle döndüğü zaman, Müslümanlar Alî'ye yakın oldular. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3092 ve 3093)

٤٢٤٢- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا حَرَمِيٌّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَارَةُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ قُلْنَا الْآنَ نَشْبَعُ مِنَ التَّمْرِ.

4242- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Hayber fethedildiği zaman bizler: Şimdi hurmaya doyacağız, dedik.

٤٢٤٣ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ حَبِيبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا شَبِعْنَا حَتَّى فَتَحْنَا خَيْبَرَ.

4243- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Bizler Hayber'i fethedinceye kadar hurmaya doymadık.

٣٩- بَاب اسْتِعْمَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَهْلِ خَيْبَرَ

39- Hayber'in Fethinden Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Meyvelerin Artması İçin Bir Kişiyi Görevlendirmesi Bâbı

٤٢٤٤-٤٢٤٥ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ بِعِ الْجَمْعَ بِالدَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَعْ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيبًا.

4244-4245- Ebu Saîd el-Hudrî ve Ebu Hureyre -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kimseyi Hayber[158] üzerine vergi memuru olarak gönderdi. Sonra bu zât Hayber'den Cenîb denilen en iyi hurma çeşidi ile geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hayber'in bütün hurmaları böyle midir?" diye sordu. O zât:

-Hayır, vallahi hepsi böyle değildir Ey Allah'ın Rasûlü! Biz bu iyi hurmadan bir sâ'ı âdî hurmanın iki sâ'ı ile; yine iki sâ' iyi hurmayı üç sâ' âdî hurma ile alıp değiştiririz, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

158 Hayber Medine'nin 170 km. kuzeyinde güzel bir vaha beldesi olduğundan, Arabistan'ın "Cenîb" denilen en iyi nevî' hurmaları orada yetişirdi.

-"Böyle yapma, Cem' denilen âdî hurmayı para ile sat, sonra bu paralarla Cenîb cinsi hurma satın al." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2201 ve 2202)

٤٢٤٦-٤٢٤٧ - وَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ سَعِيدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ وَأَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَخَا بَنِي عَدِيٍّ مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى خَيْبَرَ فَأَمَّرَهُ عَلَيْهَا وَعَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ مِثْلَهُ.

4246-4247- Ebu Saîd el-Hudrî ve Ebu Hureyre -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'e Ensâr'dan Adiy oğullarının kardeşi olan Sevâd ibnu Gaziyye'yi gönderdi ve onu oraya emir tayin etti.

٤٠- بَاب مُعَامَلَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ خَيْبَرَ

40- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hayber Ehline Muamelesi Bâbı

٤٢٤٨- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا.

4248- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber Yahudilerine o arazide çalışmaları, onda ziraat etmeleri ve araziden çıkacak mahsulün yarısı kendilerinin olmak üzere, Hayber arazisini onlara verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2285)

٤١-بَاب الشَّاةِ الَّتِي سُمَّتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَيْبَرَ

41- Hayber'de İken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İçin İçine Zehir Katılmış Koyun Bâbı

رَوَاهُ عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bunu Urve, Âişe'den, O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٤٢٤٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ.

4249- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber fethedildiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemе içinde zehir bulunan bir koyun eti hediye edildi.[159]

٤٢-بَاب غَزْوَةِ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ

42- Zeyd İbnu Harise Savaşı Bâbı[160]

---

159 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu etle zehirlenmeye çalışılmıştır. Bu rivayet aynı zamanda kitap ehlinin kestiğininde yenilebileceğinin delilidir.

160 Salebe kızı Suda, kavmi Ma oğullarını ziyarete gitmişti. Yanında kölesi Zeyd İbnu Harise el-Kaîde vardı.Kavminin bulunduğu diyara ayak basmak üzereyken, Kayn oğullarının süvarileri onlara baskın yapıp mallarını yağmaladılar. Develerini sürüp götürdüler, kadın ve çocukları da esir aldılar. Alıp götürdükleri kimseler arasında Zeyd İbnu Harise de vardı. İşte bu Zeyd, daha sekizine yeni basmış küçük bir çocuktu. Onu Ukaz pazarına getirip satışa çıkardılar. Kureyş'in ileri gelenlerinden bir zengin -Hakim İbnu Hazam İbn Huveylid- onu dört yüz dirheme satın aldı. Hakîm ondan başka köleler de satın almıştı ve hepsini Mekke'ye götürdü. Halası Hatice Bintu Huveylid, Hâkim'in geldiğini öğrenince, ona hoş geldin demek ve hâlini hatırını sormak üzere ziyaretine gitti. Hâkim halasına şöyle dedi: «Hala! Ukaz pazarından birçok köle satın aldım. Onlardan istediğini seç, benim sana hediyem olsun». Hatice hanımefendi, kölelerin yüzlerini iyice inceledikten sonra, yüzünde gördüğü zekâ ve kabiliyet belirtileri sebebiyle Zeyd İbnu Harise'yi seçip götürdü. Bir müddet sonra Hatice Bintu Huveylid, Muhammed İbnu Abdullah ile evlendi.

Hatice ona yeni birşey vermek ve hediye etmek istedi. Kıymetli kölesi Zeyd İbnu Harise'den daha iyisini bulamadı ve onu Muhammed'e hediye etti. Bu köle, Muhammed İbnu Abdullah'ın gözetiminde istediği gibi hareket ediyor, onun yanında itibar kazanıyor ve onun güzel ahlâk ve vasıflarını alarak yetişiyordu. Onu kaybettiğine çok üzülen annesinin ise gözyaşı kurumuyor, içindeki yangın sönmüyor ve hiç huzur bulamıyordu. Annesinin ümit içinde yaşamak için onun diri mi, yoksa ümidini kesmek için ölü mü olduğunu bilmemesi, üzüntüsüne üzüntü katıyordu. Ancak babası, her yerde onu aramaya ve her kafileden onu sormaya devam ediyordu. Hac vakitlerinden birinde Zeyd'in kavminden bazı kimseler Kâbeye geldi. Kâbe'yi tavâf ederlerken birden bire Zeyd'le karşılaştılar. Zeyd onları, onlar da Zeyd'i tanıdılar ve birbirlerine hâl hatır sordular. Onlar Hac ibadetlerini yerine getirince memleketlerine dönüp, gördüklerini ve duyduklarını Harise'ye anlattılar. Harise hemen bineğini hazırladı. Ciğer paresini ve gözünün bebeğini kurtarmak için yanına bir miktar fidye parası aldı. Kardeşi Ka'la ile birlikte, Mekke'ye doğru hızla yol almaya başladılar. Mekke'ye varınca Muhammed İbnu Abdullah'ın huzuruna girdiler ve ne isterse vereceklerini yeterki oğullarını vermesini istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oğlunuzu çağıracağım. Beni veya sizi seçmede onu serbest bırakın. Eğer sizi seçerse, fidyesiz sizin olsun. Eğer beni seçerse, vallahi ben kendisini seçen kimselerden vazgeçen değilim dedi. Akabinde Zeydi çağırdı. Seni, seçme hususunda serbest bıraktım. Dilersen onlarla gidersin, dilersen benimle kalırsın dedi. Zeyd -hiç beklemeden ve tereddüt etmeden seninle kalıyorum, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeyd'in bu durumunu görünce, elinden tutup. Kâbe'ye çıkardı ve Kureyşlilerin önünde Hicr de durarak şöyle dedi: Ey Kureyş topluluğu; Şahit olun! Bu, benim oğlumdur. O benim mirasçımdır, ben de onun mirasçısıyım.O günden sonra Zeyd İbnu Harise, Zeyd İbnu Muhammed diye çağrılmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Peygamber oluncaya ve İslâm, evlât edinmeyi kaldırıncaya kadar Zeyd böyle çağrılmıştı. Bu konuda şu ayet nazil olmuştu: ***«-Onları (çocukları), babalarının isimleriyle çağırınız».*** (Ahzab sûresi, ayet: 5) ve tekrar Zeyd İbn-i Harise diye çağırılmaya. başlandı. Bu seçme hadisenin üzerinden birkaç sene geçmişti ki, Allah, Azze ve Celle Peygamberi Muhammedi hidâyet ve hak diniyle gönderdi ve Zeyd İbn-i Harise erkekler arasında ona ilk iman eden kimse oldu. Zeyd İbnu Harise, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sırdaşı, onun gönderdiği heyet ve seriyyelerin komutanı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'den ayrıldığı zaman Medine'deki vekillerinden birisi olmuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem el-Harîs İbn-i Umeyr el-Ezdî'yi, İslâm'a davet etmek üzere Busra hükümdarına bir mektupla göndermişti. El-Haris; Ürdün'ün doğusundaki Mute'ye vardığında Gassan emirlerinden Şurahbil İbn Amr önüne geçip onu yakaladı. İple bağladı ve daha sonra boynunu vurdu. Bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zoruna gitti, çünkü ondan başka hiçbir elçisi öldürülmemişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mute harbi için üç bin kişilik bir ordu hazırladı. Ordunun başına sevgilisi, Zeyd İbnu Harise'yi tayin edip şöyle buyurdu: «-Eğer Zeyd yaralanır veya şehit edilirse, komutanlığı Cafer İbnu Ebî Talib alsın. Eğer o da yaralanır veya şehit edilirse, komutanlığı Abdullah ibnu Ravaha alsın. Şayet Abdullah da yaralanır veya şehit edi-

٤٢٥٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةَ عَلَى قَوْمٍ فَطَعَنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ إِنْ تَطْعَنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ طَعَنْتُمْ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَايْمُ اللَّهِ لَقَدْ كَانَ خَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ.

4250- Abdullah ibnü Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, küçük bir askeri birlik hazırlatmış ve başlarına da komutan olarak Usâme ibnu Zeyd'i görevlendirmişti.

İnsanlardan bazıları Usame'nin başlarına emir tayin edilmesi hakkında kötü konuştular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler daha önce babası Zeyd'in emirliği hakkında kötü konuştuğunuz gibi şimdi de oğlu Usâme'nin emirliği hakkında kötü konuşuyorsunuz. Allah'a yemin olsun ki Usame emirliği hak eden birisidir. O'nun babası Zeyd bana insanların en sevimlisi olduğu gibi, O'ndan sonra oğlu Usame de bana insanların en sevimlisidir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3730)

---

lirse, Müslümanlar birisini kendilerine komutan olarak seçsinler.» İki ordu Mute de karşılaştı. Müslümanlar Bizanslıları şaşırtan ve iki yüz bine varan ordusuna kafa tutan bu üç bin kişiden dolayı kalplerine korku dolduran bir şekilde dövüştüler. Zeyd ibnu Harise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sancağı için kahramanlar tarihinde bir benzeri daha görülmemiş bir şekilde dövüştü. Nihayet yüzlerce mızrak vücudunu parça parça etti. Kanlar içinde yüzerek yere yıkıldı. Cafer ibnu Ebî Talîb sancağı ondan aldı. En iyi bir şekilde korumaya başladı. En sonunda o da arkadaşına kavuştu. Sancağı ondan Abdullah İbn-i Ravaha aldı. O da korumak için kahramanca dövüştü. En sonunda o da arkadaşlarının kavuştuklarına kavuştu. Müslümanlar kendilerine Halid İbnu Velîd'i komutan olarak seçtiler, yeni Müslüman olmuştu... Halid askerlerin yerini değiştirdi ve orduyu kaçınılmaz bir yenilgiden kurtarmış oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Muteyle ilgili haberler ve üç komutanın yere yıkılışı ulaştı. Onlara çok üzüldü. O güne kadar hiç öyle üzülmemişti. Onların ailelerine baş sağlığı ve sabır dilemeye gitti. Zeyd ibnu Harîse'nin evine vardığı zaman, küçük kızı ağlamaya başlayarak kucağına atıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de yüksek sesle hıçkıra hıçkıra ağladı.

٤٣- بَاب عُمْرَةِ الْقَضَاءِ. ذَكَرَهُ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

43- Kaza Umresi Bâbı[161]

Bunu Enes, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden haber vermiştir.

٤٢٥١- حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدَعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَتَبُوا الْكِتَابَ كَتَبُوا هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ قَالُوا لَا نُقِرُّ لَكَ بِهَذَا لَوْ نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا مَنَعْنَاكَ شَيْئًا وَلَكِنْ أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ امْحُ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَلِيٌّ لَا وَاللَّهِ لَا أَمْحُوكَ أَبَدًا فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكِتَابَ وَلَيْسَ يُحْسِنُ يَكْتُبُ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَا يُدْخِلُ مَكَّةَ السِّلَاحَ إِلَّا السَّيْفَ فِي الْقِرَابِ وَأَنْ لَا يَخْرُجَ مِنْ أَهْلِهَا بِأَحَدٍ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَتْبَعَهُ وَأَنْ لَا يَمْنَعَ مِنْ أَصْحَابِهِ أَحَدًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُقِيمَ بِهَا فَلَمَّا دَخَلَهَا وَمَضَى الْأَجَلُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا قُلْ لِصَاحِبِكَ اخْرُجْ عَنَّا فَقَدْ مَضَى الْأَجَلُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبِعَتْهُ ابْنَةُ حَمْزَةَ تُنَادِي يَا عَمِّ يَا عَمِّ فَتَنَاوَلَهَا عَلِيٌّ فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام دُونَكِ ابْنَةَ عَمِّكِ حَمَلَتْهَا فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيٌّ وَزَيْدٌ وَجَعْفَرٌ قَالَ عَلِيٌّ أَنَا أَخَذْتُهَا وَهِيَ بِنْتُ عَمِّي وَقَالَ جَعْفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا تَحْتِي وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي

161 Hudeybiye seferinde Kureyş ile imzalanan antlaşmanın bir maddesinde, gelecek sene Peygamber'in maiyetiyle gelip Kâbe'yi ziyaret edeceği, silâhsız girileceği, yalnız kınında olarak yanına kılıç alınabileceği ve Mekke'de üç günden fazla kalınmayacağı kararlaştırılmıştı. Bu anlaşma hükmüne göre, yedinci hicret yılında Peygamber, umre için Mekke'ye gitmeye karar verdi. Kadınlar ve çocuklar hâriç olmak üzere bu umre seferinde iki bin kişi bulunmuştur. Bu, bir sulha, bir muahede hükmüne dayandığı için buna "Umretu's-Sulh", "Umretu'l-Kadıyye", "Umretu'l-Kadâ" ve "Umretu'l-Kısâs" adları verilmiştir.

فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَالَتِهَا وَقَالَ الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ وَقَالَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ لِجَعْفَرٍ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي وَقَالَ لِزَيْدٍ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا وَقَالَ عَلِيٌّ أَلَا تَتَزَوَّجُ بِنْتَ حَمْزَةَ قَالَ إِنَّهَا ابْنَةُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ.

4251- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hicri altıncı yılının Zi'l-Ka'de ayında umre yapmak için yola çıktı. Mekke ehli, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Mekke'ye girmesine engel oldular.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekkeli müşriklerle gelecek yıl Mekke'de üç gün ikâmet etmek üzere antlaşma yaptı. Bu antlaşma yazısını yazarken:

-"Bu, Allah'ın Peygamberi olan Muhammed'in yaptığı bir antlaşmadır" ibaresini yazınca müşrikler dediler ki:

-Bizler bu ibarenin yazılmasını kabul etmiyoruz. Şayet bizler senin Allah'ın Rasûlü olduğunu kabul etseydik zaten Mekke'ye girmeni engellemezdik. Fakat sen, Abdullah oğlu Muhammed'sin.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-"Ben Allah'ın Peygamberiyim ve ben Abdullah oğlu Muhammed'im" dedi. Sonra Ali'ye: "Allah'ın Rasûlü ibaresini antlaşmadan sil" buyurdu. Ali:

-Vallahi ben bu ibareyi silmem! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yazıyı aldı ve:

"Bu, Abdullah oğlu Muhammed'in yaptığı antlaşmadır" ibaresini yazdı. Yapılan anlaşmaya göre:

-Müslümanlar Mekke'ye ancak kılıçları kınında girecek.

-Mekke ehlinden biri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında gitmek isterse Mekke'den çıkamayacak.

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından biri Mekke'de kalmak isterse bu ondan yasaklanmayacak.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ertesi yıl Mekke'ye girdi ve belirlenen üç günlük zaman sona ermeye yaklaşınca, Mekke müşrikleri Ali'nin yanına geldiler ve:

-Arkadaşına söyle de Mekke'den çıksın. Belirlenen vakit artık dolmuştur.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den çıktı. Bu sırada Hamza'nın kızı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey amca, ey amca! diyerek peşlerine takıldı. Ali ona uzandı ve eliyle tuttu ve Fâtıma'ya:

-Amcanın kızını al ve onu yanında taşı, dedi. Medine'ye geldikten sonra Hamza'nın kızının bakımı konusunda Ali, Zeyd ibnu Harise, Ca'fer anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Ali dedi ki:

-Ben onun bakımını üstlenmeye daha çok hak sahibiyim. Çünkü o benim amcamın kızıdır. Cafer de şöyle dedi:

-O, benim amcamın kızıdır. Teyzesi de benim nikâhım altındadır. Zeyd ibnu Harise ise şöyle dedi: O, benim kardeşimin kızıdır. O yüzden onun bakımını üstlenmeye daha çok hak sahibi benim.

Bu meseleyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ilettiler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hamza'nın kızının teyzesine verilmesini emretti ve:

"Teyze, anne mesabesindedir" buyurdu. Sonra Ali'ye:

"Sen bendensin, ben de sendenim" buyurdu. Cafer'e de:

"Sen yaratılışın ve ahlâkın bakımından bana benzedin" buyurdu. Zeyd ibnu Hârise'ye de:

"Sen bizim kardeşimiz ve dostumuzsun" buyurdu. Alî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Hamza'nın kızıyla evlenmez misin? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O benim süt kardeşimin kızıdır bu sebeple bana helâl olmaz" buyurdu.[162] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2699)

162 2699 nolu rivayette gerekli açıklama yapıldı.

٤٢٥٢ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَقَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يَعْتَمِرَ الْعَامَ الْمُقْبِلَ وَلَا يَحْمِلَ سِلَاحًا عَلَيْهِمْ إِلَّا سُيُوفًا وَلَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا مَا أَحَبُّوا فَاعْتَمَرَ مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَدَخَلَهَا كَمَا كَانَ صَالَحَهُمْ فَلَمَّا أَنْ أَقَامَ بِهَا ثَلَاثًا أَمَرُوهُ أَنْ يَخْرُجَ فَخَرَجَ.

4252- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem umre yapmak niyetiyle Medine'den Mekke'ye doğru çıktı. Ancak Kureyş kâfirleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Kâbe'ye girmesine engel oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Hudeybiye'de bulunduğu hâlde kurbanını kesti ve başını tıraş etti. Müşriklerle bir antlaşma imzaladı. Yapılan antlaşmada şunlar yazılıydı:

"Gelecek sene umre yapılacak, kılıçtan başka silâh taşınmayacak ve onların istediği müddet dışında Mekke'de kalınmayacak."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapılan bu antlaşmadan sonra gelecek sene Umre yaptı. Antlaşma gereğince Mekke'ye girdi ve orada üç gün kaldıktan sonra Mekke'den çıkmaları istendi. O da Mekke'den çıktı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2701)

٤٢٥٣ - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ الْمَسْجِدَ فَإِذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَالِسٌ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ قَالَ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعًا.

4253- Mücâhid ibnu Cebr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Urve ibnu Zübeyr ile beraber Medine'de Mescit'e girdim. Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- Âişe'nin odasının du-

varına yaslanmış oturuyordu. Sonra Urve, İbnu Ömer'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kaç defa umre yaptı? diye sordu. İbnu Ömer: Birisi Recep ayında olmak üzere, dört umre yaptı, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1775)

٤٢٥٤ - ثُمَّ سَمِعْنَا اسْتِنَانَ عَائِشَةَ قَالَ عُرْوَةُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَسْمَعِينَ مَا يَقُولُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ فَقَالَتْ مَا اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمْرَةً إِلَّا وَهُوَ شَاهِدُهُ وَمَا اعْتَمَرَ فِي رَجَبٍ قَطُّ.

4254- Mücâhid dedi ki: Bu arada biz, müminlerin annesi Âişe'nin -Allah ondan razı olsun- odasında dişini misvakladığını ve bundan dolayı çıkarttığı sesi işittik.

Urve teyzesine dedi ki: "Ey müminlerin annesi! Ebu Abdurrahman'ın söylediklerini işitmez misin? O, Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellemin biri Recep ayında olmak üzere dört kere umre yaptığını söylüyor, dedi.

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellemin yaptığı bütün umrelerde O da vardı. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem hiç Recep ayında umre yapmadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1776)

٤٢٥٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ سَمِعَ ابْنَ أَبِي أَوْفَى يَقُولُ لَمَّا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَرْنَاهُ مِنْ غِلْمَانِ الْمُشْرِكِينَ وَمِنْهُمْ أَنْ يُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4255- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye antlaşması gereği umre yaparken biz O'nu müşriklerin çocukları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme zarar vermesin diye etrafını sarıp, koruduk. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1600)

٤٢٥٦ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ إِنَّهُ يَقْدَمُ عَلَيْكُمْ وَفْدٌ وَهَنَهُمْ حُمَّى يَثْرِبَ وَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ الثَّلَاثَةَ وَأَنْ يَمْشُوا مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ وَلَمْ يَمْنَعْهُ أَنْ يَأْمُرَهُمْ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ كُلَّهَا إِلَّا الْإِبْقَاءُ عَلَيْهِمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّه وَزَادَ ابْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَامِهِ الَّذِي اسْتَأْمَنَ قَالَ ارْمُلُوا لِيَرَى الْمُشْرِكُونَ قُوَّتَهُمْ وَالْمُشْرِكُونَ مِنْ قِبَلِ قُعَيْقِعَانَ.

4256- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabeleri kaza umresi için Mekke'ye gelmişlerdi. Müşrikler dediler ki: "Muhammed geliyor, Medine'nin humması onları zayıf düşürmüş" Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara tavâfın ilk üç şavtın da remel yapmalarını, Hacerü'l-Esved ve Rükn-ü Yemânî arasında ise yürümelerini emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerine olan şefkat ve merhametinden dolayı onlara tavâfın yani yedi şavtın tamamında remel yapmayı emretmedi.

İbnu Seleme şunu ziyâde etti: Eyyûb'dan; o'da Saîd ibnu Cubeyr'den; o da İbnu Abbas'tan; o şöyle demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem barış antlaşmasıyla emâna girdiği yılında Mekke'ye geldiği zaman müşriklerin, sahabelerin kuvvetlerini görmeleri için, sahabelerine: "Koşunuz!" emrini verdi. Bu tavâf sırasında müşrikler Kuaykıân Dağı tarafında bulunuyorlardı.

٤٢٥٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا سَعَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ لِيُرِيَ الْمُشْرِكِينَ قُوَّتَهُ.

4257- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle de-

di: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, müşriklere kuvvetini göstermek için Kâbe'yi tavâf etti ve Safâ ile Merve arasında say yaptı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1649)

٤٢٥٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَبَنَى بِهَا وَهُوَ حَلَالٌ وَمَاتَتْ بِسَرِفَ.

4258- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Mekke'de ihramlı iken nikâhı altına aldı. İhramdan çıktıktan sonra onunla zifafa girdi. Meymune[163], Mekke yakınlarındaki Serif bölgesinde vefat etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1837)

٤٢٥٩ - قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ وَأَبَانُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَطَاءٍ وَمُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَيْمُونَةَ فِي عُمْرَةِ الْقَضَاءِ.

4259- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasû-

163 Meymûne-Allah ondan razı olsun- İlk adı Berre bin Hâris olan Meymûne, böyle isimler almayı insanın kendi kendisini temize çıkarması olarak değerlendiren Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona Meymûne ismini vermiştir. Abbas'ın hanımı Ümmü'l Fadl'ın -Allah ondan razı olsun- kız kardeşidir. Meymûne, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle evlenmeden önce iki kere evlenmiş, ikinci kocasının ölümü üzerine dul kalmıştır. Umretu'l-Kazâ'da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbı ile üç gün Mekke'de bulunurken Ümmü'l Fadl'a gelerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlenmek istediğini anlatmıştır. O da durumu kocası Abbas'a-Allah ondan razı olsun- bildirince Abbas bu teklifi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e iletmiş, onun da kabul etmesi neticesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Meymûne ile nikâhlanmıştır. Bu evlilikten sonra Meymûne'nin mensûbu bulunduğu Âmir bin Sa'sa'a kabilesinden heyetler Medine'ye gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile görüşmüş ve kabile halkı İslâm'ı kabul etmiştir. Meymûne'nin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in nikâhladığı son hanım olduğu ifade edilmektedir. Âişe'nin-Allah ondan razı olsun- "Bizim en müttakimiz, akrabalık bağını en çok gözetenimizdi" diye övdüğü Meymûne, hicrî 51 yılında vefat etmiştir. Kendisinden 76 hadis rivayet edilmiştir.

lü sallallahu aleyhi ve sellem ile Meymûne kaza umresinde evlendi.

٤٤- بَاب غَزْوَةِ مُؤْتَةَ مِنْ أَرْضِ الشَّامِ

44- Şâm'da Meydana Gelen Mûte Savaşı[164] Bâbı

٤٢٦٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ أَبِي هِلَالٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ وَقَفَ عَلَى جَعْفَرٍ يَوْمَئِذٍ وَهُوَ قَتِيلٌ فَعَدَدْتُ بِهِ خَمْسِينَ بَيْنَ طَعْنَةٍ وَضَرْبَةٍ لَيْسَ مِنْهَا شَيْءٌ فِي دُبُرِهِ يَعْنِي فِي ظَهْرِهِ.

4260- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Mûte savaşında Cafer'i şehit edilmiş olarak görmüştür. O'nun vücudunda süngü ve kılıç darbelerinden oluşan elli yara saydım. Bu elli yaradan hiçbirisi arkasında değildi.

---

164 **Mûte,** Kudüs'e yakın bir mahal'dir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Busra (şimdiki Havran) emirine gönderdiği elçinin katledilmesi üzerine bilmukabele hareket etmek zarureti doğmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem 3000 kişilik bir kuvvet hazırlayıp başına Zeyd bin Hârise -Allah ondan razı olsun-'yi geçirdi. Bu küçük orduyu uğurlarken, düşmanın önce İslam'a davet edilmesini ve kabul etmedikleri takdirde harp edilmesini emredip şunları buyurdu: «Şayet Zeyd bin Hârise şehit olursa yerine Ca'fer bin Ebu Tâlib ve o da şehit olursa yerine Abdullah bin Revaha kumandan olsun, o da şehit olursa ehl-i İslâm içlerinden birini seçsin» İslâm askerinin karşısına, Bizans kuvvetlerinin de katılmasıyla 100.000 kişilik bir ordunun çıktığı yukarıda geçen üç Sahabe-i Kiram Efendilerimizin -Allah onlardan razı olsun- sırasıyla şehit olduğu bu harpte son olarak Halid bin velid -Allah ondan razı olsun- sancağı eline almış o gün akşama kadar harbe devam etmiştir. Sabahleyin yeni bir hücumla düşmanı bozan ve bir hayli zayiat verdiren İslam askeri sâlimen Medine'ye döndü. Bu harpten sonra Halid bin Velid -Allah ondan razı olsun- demişdir ki: "Mute gününde elimde dokuz kılıç parçalandı, yalnızca, ağzı enli Yemâni bir kılıç vardı. Elimde o mukavemet etti." İslâm devletinin Medine'de kurulmasından sonra Müslümanlarla Rumlar arasında yapılan ilk savaş. Mûte, Şam bölgesine giren Belka yakınlarında bir yerin adıdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ashaptan Hâris bin Umeyr'i -Allah ondan razı olsun- Busra (Havran) Emiri Surahbil bin Amr el-Gassânî'ye İslâm'a davet mektubunu sunmak üzere yollamış, ama bu sahabi Gassânî tarafından şehit edilmişti. Hâlbuki; "Elçiye zeval yoktur." anlayışı gereğince düşman ülkeler bile birbirlerinin elçilerine dokunmazlardı. Hz. Peygamber, ashabına çok düşkündü, onlardan birinin başına bir sıkıntı geldi mi ondan çok rahatsız olurdu. Bu sebeple ashabın-

dan birinin küstahça öldürülüşüne seyirci kalamazdı. Hemen 3000 kişilik bir ordu hazırladı. Ordunun kumandanı Zeyd bin Hârise idi. Şayet bu zât şehit düşerse yerine Cafer bin Ebu Talib, o da şehit düşerse Abdullah bin Revâha geçecekti. Düşman önce İslâm'a davet edilecekti, kabul etmez ve cizyeye de razi olmazsa İslâm elçisini öldüren bu canilerle savaşılacaktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orduyu Seniyyetü'l-Veda'ya kadar yürüyüp uğurladı. Halid bin Velid gibi yüksek askerî bir deha ve üstün strateji bilgisine sahip bir kimse de bu savaşa bir nefer olarak katılmıştır. H.8/M.629 yılında İslâm ordusu Medine'den çıkıp Mûte'ye ulaştığında karşılarında Bizans'ın desteğinde Hıristiyan Araplardan oluşan 100.000 kişilik bir ordu bulmuşlardı. İslâm ordusunun kumandanları meseleyi tartıştılar; geri dönmek, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haberci yollamak hususlarını görüştüler. Ancak savaş görüşü ağır basmış ve iki ordu karşılaşmıştı. Zeyd bin Hârise -Allah ondan razı olsun- şehit düşünce, sancağı, Cafer aldı Ca'fer'in sağ eli kesildi; bu sefer sancağı sol eliyle tuttu. Sol eli de kesilince sancağı yine bırakmadı; kesik iki elinin kalan kısımlarıyla sıkıştırarak göğsü arasında tuttu. Nihayet o da şehit düştü. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emrine uyularak sancağı, Sahabenin şâirlerinden Abdullah bin Revâha aldı; o da şiirler söyleyerek harpetti ve şehadet şerbetini içti. İşte bu sırada askerde genel bir çöküntü doğmak üzereydi ki, askerin hemen hepsinin isteği üzerine Hâlid bin Velid kumandayi ve sancağı eline aldı. O gün akşama kadar savaş yapıldıktan sonra Halid, ertesi sabaha kadar sağ kanatta bulunan Müslüman askerleri sol kanada, sol kanattakileri sağ kanada, arkadakileri öne ve öndekileri arkaya alarak yerlerinde değişiklik yaptı. Böylece düşmana yeni destek kuvvetleri geliyormuş izlenimini vermek istiyordu. Bir yandan da İslâm ordusunu kesin hezimete uğramaktan ve bütünüyle kılıçtan geçirilmekten korumak için yavaş yavaş geriye çekiliyordu. Hatta ric'atten evvelki bir hücumunda Hâlid, düşmana bir hayli kayıp verdirmiş ve bol ganimet de elde etmişti. İste bu şekilde İslâm ordusunu Medine'ye sağ-sâlim geri getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu savaşı Medine'de, olduğu gibi görmüş ve her safhasını minberden Müslümanlara anlatmıştı. Sıra ile kumandanların şehadetini anlattıktan sonra sıra Hâlid'e gelince "En sonunda sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç aldı " buyurmuş ve bundan sonra Halid bin Velid'e "Seyfullah" lâkabı verilmişti. Hâlid bin Velid diyor ki: "Mûte Savaşında elimde dokuz kılıç parçalandı." Bu ifadeden Mûte Savaşının ne kadar şiddetli geçtiğini anlıyoruz. Bu savaşa katılmış bulunan Abdullah bin Ömer diyor ki: "Mute günü ben Ca'fer'i şehit edilmiş olarak gördüm. Onun vücudunda süngü ve kılıç darbesiyle elli yara saydim. Bu elli yaradan hiçbiri arkasında değildi. "Bundan Ca'fer bin Ebu Talib'in ne kadar korkusuzca ve sanki arkasına hiç dönmeden düşmanla savaşmış olduğu anlaşılmaktadır. Ca'fer şehit olduktan sonra "Ca'fer-i Tayyar: Uçan Ca'fer" diye anılmıştır. Allah yolunda kesilen iki koluna karşılık Cenab-ı Hak ona iki kanat ihsan etmiştir ki, bu; onun mânen yüce mertebelere eriştirildiğine işarettir denilmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bütün ashabını ayırtetmeksizin çok severdi. Bu üç şehit kumandanı ve Habeşistan muhacirlerinden amcasının oğlu Ca'fer'i de çok severdi. Bir süre, şehitlerin ardından ağladı. Bu; sevgi, şefkat, merhametin eseri olan ağlamaktı, yoksa feryat değildi. Nitekim feryat tarzındaki ağlama haber-

٤٢٦١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ مُؤْتَةَ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ قُتِلَ زَيْدٌ فَجَعْفَرٌ وَإِنْ قُتِلَ جَعْفَرٌ فَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنْتُ فِيهِمْ فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ فَالْتَمَسْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَوَجَدْنَاهُ فِي الْقَتْلَى وَوَجَدْنَا مَا فِي جَسَدِهِ بِضْعًا وَتِسْعِينَ مِنْ طَعْنَةٍ وَرَمْيَةٍ.

4261- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mûte savaşında Zeyd ibnu Hârise'yi kumandan tayîn etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet Zeyd öldürülürse Cafer komutandır. Cafer de öldürülürse Abdullah ibnu Revaha komutandır." O savaşa ben de katıldım. Biz Cafer ibnu Ebî Tâlib'i şehit edildikten sonra aradık. O'nu şehitler arasında bulduk. Onun bedeninde doksan küsur süngü ve ok yarası bulduk.

٤٢٦٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ.

4262- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeyd'in, Cafer'in ve Abdullah ibnu Revâha'nın şehit edildiklerini, Medine'de iken insanlara onların haberleri gelmeden önce bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

leri kendisine ulaşınca böyle ağlamaktan Müslümanları yasakladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şehitlerin ve bu arada amcasının oğlu Ca'fer'in ailesini de teselli etmişti.

"Sancağı Zeyd ibnu Harise aldı, akabinde vuruldu. Sonra sancağı Ca'fer ibnu Ebu Tâlib aldı, o da vuruldu. Sonra sancağı Abdullah ibnu Ravâha aldı, o da vuruldu. Bundan sonra sancağı emirsiz olarak Hâlid ibnu Velîd aldı ve ona fetih ve zafer ihsan olundu."

Bunu söylerken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin iki gözü yaş akıtıyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1246)

٤٢٦٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَمْرَةُ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ لَمَّا جَاءَ قَتْلُ ابْنِ حَارِثَةَ وَجَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْرَفُ فِيهِ الْحُزْنُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَأَنَا أَطَّلِعُ مِنْ صَائِرِ الْبَابِ تَعْنِي مِنْ شَقِّ الْبَابِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ نِسَاءَ جَعْفَرٍ قَالَ وَذَكَرَ بُكَاءَهُنَّ فَأَمَرَهُ أَنْ يَنْهَاهُنَّ قَالَ فَذَهَبَ الرَّجُلُ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ قَدْ نَهَيْتُهُنَّ وَذَكَرَ أَنَّهُ لَمْ يُطِعْنَهُ قَالَ فَأَمَرَ أَيْضًا فَذَهَبَ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ غَلَبْنَنَا فَزَعَمَتْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَاحْثُ فِي أَفْوَاهِهِنَّ مِنْ التُّرَابِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ أَرْغَمَ اللَّهُ أَنْفَكَ فَوَاللَّهِ مَا أَنْتَ تَفْعَلُ وَمَا تَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْعَنَاءِ.

4263- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Mûte'de öldürülen Zeyd ibnu Hârise, Cafer, Abdullah ibnu Revâha'nın -Allah onlardan razı olsun- ölüm haberi geldiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescit'te oturdu. Yüzündeki acı ve hüzün fark ediliyordu. Ben kapı aralığından bakıyordum. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir adam geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Cafer'in hanımı ve akrabaları, diyerek onların ağlaştıklarını söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kimseye kadınları (yüksek sesle bağıra-çağıra) ağlamaktan yasaklamasını emretti. O adam gitti ve o kadınlara yüksek sesle bağıra-çağıra ağlamalarını yasakladı, ancak onlar bunu dinlemediler. Sonra ikinci defa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve kadınların sözünü dinlemediklerini haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Kadınları

bundan yasakla!" buyurdu. O adam yine gelip dedi ki:

Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi kadınlar bize galebe çaldılar. (Yani sözümüzü dinlemiyorlar.) Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adama şöyle buyurdu: "Öyleyse git ve o kadınların ağızlarına toprak saç!"

Âişe -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Ben o adama dedim ki: Allah senin burnunu toprağın tozuna bulasın. Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sana verdiği emri yerine getirmedin ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi yordun ve sıkıntıya soktun. (Hadisin geçtiği yer: 1299)

٤٢٦٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا حَيَّا ابْنَ جَعْفَرٍ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ ذِي الْجَنَاحَيْنِ.

4264- Âmir eş-Şa'bî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer, -Allah ondan ve babasından razı olsun- Cafer'in oğlu Abdullah'a: "Allah'ın selâmı senin üzerine olsun ey iki kanatlı adamın oğlu!" diye selâm verirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3709)

٤٢٦٥ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ يَقُولُ لَقَدْ انْقَطَعَتْ فِي يَدِي يَوْمَ مُؤْتَةَ تِسْعَةُ أَسْيَافٍ فَمَا بَقِيَ فِي يَدِي إِلَّا صَفِيحَةٌ يَمَانِيَةٌ.

4265- Hâlid ibnul-Velîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mûte savaşı esnasında elimde dokuz kılıç kırıldı. Yalnız elimde Yemen yapımı ağzı enli bir kılıç kırılmayıp dayandı.

٤٢٦٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ يَقُولُ لَقَدْ دُقَّ فِي يَدِي يَوْمَ مُؤْتَةَ تِسْعَةُ أَسْيَافٍ وَصَبَرَتْ فِي يَدِي صَفِيحَةٌ لِي يَمَانِيَةٌ.

4266- Hâlid ibnul-Velîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mûte savaşı esnasında elimde dokuz kılıç kırıldı. Yalnız elimde Yemen yapımı ağzı enli bir kılıç kırılmayıp dayandı.

٤٢٦٧ - حَدَّثَنِي عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُغْمِيَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ فَجَعَلَتْ أُخْتُهُ عَمْرَةُ تَبْكِي وَا جَبَلَاهُ وَا كَذَا وَا كَذَا تُعَدِّدُ عَلَيْهِ فَقَالَ حِينَ أَفَاقَ مَا قُلْتِ شَيْئًا إِلَّا قِيلَ لِي آنْتَ كَذَلِكَ.

4267- Numân ibnu Beşîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir hastalığı esnasında Abdullah ibnu Ravâha bayıldı. Yanında bulunan kız kardeşi Amra ağlamaya ve: Vah benim dağıma, vah benim şunuma! demeye başladı. Abdullah ibnu Ravaha ayılınca şöyle dedi: Sen başımda ağlayıp bazı sözler söyledikçe bana: Sen böyle misin? deniyordu.

٤٢٦٨ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْثَرٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ أُغْمِيَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِهَذَا فَلَمَّا مَاتَ لَمْ تَبْكِ عَلَيْهِ.

4268- Numân ibnu Beşîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir hastalığı esnasında Abdullah ibnu Revâha bayıldı... Yukarıdaki hadisi zikretti. Abdullah ibnu Ravâha, Mûte savaşında şehit olduğunda kız kardeşi Amra onun için ağlamamıştır.

٤٥- بَاب بَعْثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ إِلَى الْحُرُقَاتِ مِنْ جُهَيْنَةَ

45- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Usame ibnu Zeyd'i Cuheyne Kabilesinden Hurakalar'a[165] Göndermesi Bâbı

165 Siyer kitaplarında bu sefer, Gâlib ibnu Abdullah el-Leysî Gazvesi adıyla zikredilir. Bu seriyye yedinci yılın Ramazan'ında tertip edilip, Necd diyarında Batnû Nahl'ın arka tarafında Mıkaa adlı yerde toplanan Benû Ahvel, Benû Âbid ibn Sa'lebe eşkıyası üzerine gönderilmişti. Burası ile Medîne arasında sekiz günlük uzaklık vardı. Yüz otuz mevcutlu olan bu seriyye Gâlib ibnu Abdullah'ın emrinde gönderildiği için, bu ünvan ile anılmıştır.

٤٢٦٩ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ أَخْبَرَنَا أَبُو ظَبْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْحُرَقَةِ فَصَبَّحْنَا الْقَوْمَ فَهَزَمْنَاهُمْ وَلَحِقْتُ أَنَا وَرَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ رَجُلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا غَشِينَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَكَفَّ الْأَنْصَارِيُّ فَطَعَنْتُهُ بِرُمْحِي حَتَّى قَتَلْتُهُ فَلَمَّا قَدِمْنَا بَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أُسَامَةُ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قُلْتُ كَانَ مُتَعَوِّذًا فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَسْلَمْتُ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ.

4269- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi Cuheyne kabilesinden Huraka boyu üzerine gönderdi. Bizler o kavme sabahın erken saatinde saldırdık ve onları bozguna uğrattık. Ben ve Ensar'dan biri ile beraber onlardan bir adama rast geldik. Onu öldüreceğimiz esnada: Lâ ilahe illallah, dedi. Bu söz üzerine Ensârî ondan uzaklaştı. Ben ise mızrağımı ona sapladım ve onu öldürdüm. Medine'ye döndüğümüzde bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Usâme! Sen o adamı Lâ ilahe illallah dedikten sonra mı öldürdün?" Ben: O ölümden korktuğu için böyle söyledi, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözünü o kadar çok tekrar etti ki, ben bu günden önce Müslüman olmayaydım, diye temenni ettim.[166] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6872)

---

166 Burda İslâm'da tekfir meselesi gündeme geliyor. Bu konuda ehli sünnetin görüşü; Cehalet umum manada özürdür. Ama bu her zaman her yerde herkese her meselede değil. Cehalet, Cahil kökünden gelir. Cahil; Bilmeyen, işbilmez, bilgisiz anlamlarına gelen ve halk aranında yol-yordam, ilim-irfandan haberdar olmayan kimse. Cahilin içinde bulunduğu hâle de "cehalet" denir. Ayrıca cehalet, ilmin karşısında olmak, bilmemek manasını taşır. İlim bilmek, her şeyin en iyisi en hayırlısı olduğu gibi, Cehalet de onun zıddıdır. İlim sahibi faziletli, yüce kişi sayılırken, Cahil insanlar da bilgiye karşı daima aşağılanan kişiler olarak binilirler. Hücced ikâme edilmeden hiç kimse mesul tutulmaz. Adam "lâ ilâhe illallah" diyor. Usame öldürüyor. Ey Allah'ın Resulu korkudan dedi, bunu diyor. His öyle değil mi? Ey Allah'ın Resûlu, korkudan dedi. His bunu gösteriyor. Ama "kalbini mi yardın" İşte oraya karışamazsın diyor. Kâfir olmayan birisine kâfirsin dedin mi, onda yoksa sana döner. Kâfir olmak için illâ küfür işlemek gerekmiyor. Birisine sen kâfirsin de-

٤٢٧٠ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ يَقُولُ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَخَرَجْتُ فِيمَا يَبْعَثُ مِنَ الْبُعُوثِ تِسْعَ غَزَوَاتٍ مَرَّةً عَلَيْنَا أَبُو بَكْرٍ وَمَرَّةً عَلَيْنَا أُسَامَةُ.

4270- Seleme ibnul-Ekva' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yedi savaşa katıldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gönderdiği dokuz orduda yer aldım. Bu savaşlarda komutan bazen Ebu Bekir olur, bazen de Usâme olurdu.

٤٢٧١ - وَقَالَ عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ يَقُولُ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَخَرَجْتُ فِيمَا يَبْعَثُ مِنَ الْبَعْثِ تِسْعَ غَزَوَاتٍ عَلَيْنَا مَرَّةً أَبُو بَكْرٍ وَمَرَّةً أُسَامَةُ.

4271- Seleme ibnul-Ekva' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yedi savaşa katıldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gönderdiği dokuz orduda yer aldım. Bu savaşlarda komutan bazen Ebu Bekir olur, bazen de Usâme olurdu.

---

din mi onda yoksa ne olur, sahibine döner. Yani birisine hak etmediği hâlde dersen gene gidersin. Biz doğruyu öğrenmek için Kitap ve Sünnet'e sarılmalıyız. Bu dinde asıldır. Değilse aksi hâlde insanların yanlış ve doğrularını tespit edelim derken fikrimize uyanları seçme durumun çıkar. Birkaç senedir toplumda bir tekfir etme hastalığı oluştuysa bunu bırakma zorluğu olur. Bu hastalık birdenbire gitmez. Cehaleti umum manada mazeret kabul etmezsen herkesin her yerde her zaman kâfir olması gerekir. Mesuliyet, "Fıtrat ve İman" Yani Allah (c.c.)'ı bilme ve birleme merhale merhale gelir. Onun için Cehalet umumen mazerettir. Ama herkese her meselede değil. Cehalet meselesinde mutlak mazerettir deyip sapan mürcie taifesi olmuş, mazeret değildir diyerek sapanda harici kesim olmuştur. İslâm zahire bakar batını Allah'a (c.c.) aittir.

٤٢٧٢ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَغَزَوْتُ مَعَ ابْنِ حَارِثَةَ اسْتَعْمَلَهُ عَلَيْنَا.

4272- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yedi savaşa katıldım. Usâme ibnu Zeyd ibnu Hârise ile de savaşa çıktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu başımıza komutan tayin etti.

٤٢٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ مَسْعَدَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ فَذَكَرَ خَيْبَرَ وَالْحُدَيْبِيَةَ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ وَيَوْمَ الْقَرَدِ قَالَ يَزِيدُ وَنَسِيتُ بَقِيَّتَهُمْ.

4273- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yedi savaşa iştirak ettim. Bu savaşlar: Hayber, Hudeybiye, Huneyn günü ve Kared günü...

Yezîd ibnu Ebî Ubeyd dedi ki: Ben diğer üçünü unuttum.

٤٦- بَاب غَزْوَةِ الْفَتْحِ وَمَا بَعَثَ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِغَزْوِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

46- Mekke'nin Fethi ve Hâtib İbnu Ebî Beltaa'nın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Mekke'yi Fetih İçin Geleceği Haberini Mekkeli Müşriklere Haber Vermek İçin Gönderdiği Mektup Bâbı

٤٢٧٤ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي رَافِعٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَالزُّبَيْرَ وَالْمِقْدَادَ فَقَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا ظَعِينَةً مَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوا مِنْهَا قَالَ

فَانْطَلَقْنَا تَعَادَى بِنَا خَيْلُنَا حَتَّى أَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّعِينَةِ قُلْنَا لَهَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ قَالَتْ مَا مَعِي كِتَابٌ فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَتُلْقِيَنَّ الثِّيَابَ قَالَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَأَتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى نَاسٍ بِمَكَّةَ مِنْ الْمُشْرِكِينَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا حَاطِبُ مَا هَذَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ يَقُولُ كُنْتُ حَلِيفًا وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَكَانَ مَنْ مَعَكَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ مَنْ لَهُمْ قَرَابَاتٌ يَحْمُونَ أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي ذَلِكَ مِنْ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ قَرَابَتِي وَلَمْ أَفْعَلْهُ ارْتِدَادًا عَنْ دِينِي وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكُمْ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى مَنْ شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ السُّورَةَ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنْ الْحَقِّ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾.

4274- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni, Zübeyr ve Mikdâd'ı gönderdi ve şöyle buyurdu:

-"Gidin, Hah bostânına kadar ilerleyin.Oraya vardığınızda mahfe içinde yolculuk eden bir kadın bulacaksınız. O kadının yanında bir mektup vardır. Onu kadından alıp getiriniz."

Biz, atlarımızla koşarak gittik ve bostana vardık. Hakîkaten orada mahfe içinde bir kadın bulduk. Kadına:

-Mektubu çıkar, dedik. Kadın:

-Benim yanımda mektup yoktur, diye inkâr etti. Biz kadına:

-Ya mektubu üzerine sakladığın yerden çıkartırsın yada biz senin elbiseni soyup bulacağız! dedik.

Bunun üzerine kadın mektubu saç örgüsünün arasından çıkardı. Biz mektubu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdik. Mektup'ta: "Hâtib ibnu Ebî Belta'dan Mekke müşriklerinden bir takım insanlara!" başlığı altında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yapacağı bazı işleri onlara haber veriyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu da neyin nesidir ey Hâtib?!" diye sordu. Hâtib şöyle cevap verdi:

-Ey Allah'ın Rasûlü, benim aleyhime hüküm vermede acele etme. Ben Kureyş'e antlaşma ile bağlı bir kişiyim. Fakat ben hiçbir zaman onlardan olmadım. Senin beraberinde bulunan Muhacirlerin Mekke'de ailelerini ve mallarını koruyacak akrabaları vardır. Benim ise himaye edecek kimsem yoktur. Nesep yönünden olan bu boşluğu, Mekkeliler arasında minnettârlık kazanarak doldurmak ve bu suretle akrabamı himaye etmek istedim. Yoksa bu işi Müslüman olduktan sonra, ne kâfir olmak, ne dinimden dönerek mürted olmak ve ne de küfre razı göstererek yaptım.

Onun bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hâtib sizlere doğruyu söyledi" buyurdu. Ömer dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü, beni bırak da şu münâfığın boynunu vurayım!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki Hâtib, Bedir savaşına katılmıştır. Bilemezsin, belki de Allah Bedir savaşına katılanların yüksek mücâdelelerine muttali' olmuştu da: "Ey Bedir askerleri, bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz, ben sizleri bağışladım" buyurmuş olabilir!"[167]

---

167 Fetih ordusunda yer alan Hatib ibnu Ebi Belta'a'nın, Mekke ahalisine ordunun geldiğini haber veren bir mektubu bir kadınla gönderdiği tespit edildi. Sonra bu kişi sorguya çekildi ve ailesi ile tüm mülkünün Mekke'de Kureyş'in tehdidi altında olmasını mazeret gösterdi. Ömer onu öldürme teklifinde bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hatib'in Bedir'de bulunduğunu hatırlatarak, belki de Allah'ın o savaşta bulunanların tüm günahlarını affetmiş olabileceğini dile getirdi.Bu hatırlatmada dikkatimizi çeken önemli bir husus var: İnsanı değerlendirmede yanlışların doğruları götürmemesi. Aksine yanlışta ısrar edilmemesi durumunda doğruların yanlışları götürmesi. Eğer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in söz konusu olayda sergilediği örnek, çağımız Müslümanlarınca da yakınlaşma ve işbirliğini geliştirmede aynen uygulanacak olsaydı ümmet bilincinin hâkim kılınması ve küfre karşı bu ümmetin yeniden izzetine kavuşturulması belki hızla gerçekleşebilirdi. Hâtib, mühim hizmetlerde bulunmuştur. Bunlardan birisi Hudeybiye dönü-

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu sûreyi indirdi:

«Ey îman edenler! Benim de düşmanım olan, sizin de düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin; zira aranızdaki dostluğa istinaden onlara, (Peygambere ait haberler) sızdırırsınız. Hâlbuki onlar, size gelen hakkı inkâr etmişlerdir. Peygamberi ve sizi, Rabbiniz olan Allah'a îman ettiniz diye yurdunuzdan çıkarıyorlardı. Eğer benim yolumda cihad etmek ve benim hoşnutluğumu kazanmak için çıkmışsanız, onları dost edinmeyin. Zira dostluk sebebiyle onlara gizlice haber bildirmiş olursunuz. Ben, gizlediğinizi de, açığa vurduğunuzu da bilirim. İçinizden her kim bunu yaparsa, hak yoldan sapmış olur.» Mümtehine: 1 (Hadisin geçtiği diğer yer: 3007)

٤٧- بَاب غَزْوَةِ الْفَتْحِ فِي رَمَضَانَ

47- Mekke'nin Fethi Ramazan Ayında Olmuştur Bâbı

٤٢٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا غَزْوَةَ الْفَتْحِ فِي رَمَضَانَ قَالَ وَسَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ وَعَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا بَلَغَ الْكَدِيدَ الْمَاءَ الَّذِي بَيْنَ قُدَيْدٍ وَعُسْفَانَ أَفْطَرَ فَلَمْ يَزَلْ مُفْطِرًا حَتَّى انْسَلَخَ الشَّهْرُ.

4275- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'yi Ramazan ayında

---

şünde hicretin altıncı yılında Peygamber tarafından bir mektupla Mısır ve İskenderiye meliki Mukavkıs'a gönderilmesidir. Bu seferinde İbn Ebî Beltaa, Mukavkıs'ın yanında beş gün kalmış ve birtakım hediyelerle dönüp gelmiştir. İbnu Beltaa, Ebu Bekir zamanında da Mısır'a gönderilmiş ve Mısırlılar'la sulh akdi yapmıştır. Bu sulh, Amr ibnu'l-As'ın hicretin yirminci yılında Mısır'ı fethi zamanına kadar yürürlükte kalmıştır. Hâtib tacir idi. Hicretin otuzuncu yılında vefat etmiş ve namazını Osman kıldırmıştır.

yapmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethine çıktığı zaman Kedîd bölgesine gelene kadar orucunu bozmadı. Kudeyd ile Usfan arasında bulunan suyun başına gelince orada orucunu bozdu. Ramazan ayı bitene kadar da oruç tutmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1944, 1948, 2953, 4275, 4276, 4277, 4278, 4279)

٤٢٧٦ - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فِي رَمَضَانَ مِنْ الْمَدِينَةِ وَمَعَهُ عَشَرَةُ آلَافٍ وَذَلِكَ عَلَى رَأْسِ ثَمَانِ سِنِينَ وَنِصْفٍ مِنْ مَقْدَمِهِ الْمَدِينَةَ فَسَارَ هُوَ وَمَنْ مَعَهُ مِنْ الْمُسْلِمِينَ إِلَى مَكَّةَ يَصُومُ وَيَصُومُونَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ وَهُوَ مَاءٌ بَيْنَ عُسْفَانَ وَقُدَيْدٍ أَفْطَرَ وَأَفْطَرُوا قَالَ الزُّهْرِيُّ وَإِنَّمَا يُؤْخَذُ مِنْ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآخِرُ فَالْآخِرُ.

4276- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beraberinde on bin kişiyle beraber hicretten sekiz yıl ve altı ay sonra Ramazan ayında Mekke'nin fethi için Medine'den yola çıktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve beraberindeki Müslümanlar Mekke'ye doğru yürüdüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabı oruç tutuyorlardı. Usfan ve Kudeyd arasında su kaynağının bulunduğu Kedîd bölgesine geldiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orucunu bozdu, ashabı da bozdu.

Zuhrî şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı işlerin en sonuncusu alınır. Bir meselede yaptığı son iş, daha önce yaptığı işinin hükmünü ortadan kaldırır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1944, 1948, 2953, 4275, 4276, 4277, 4278, 4279)

٤٢٧٧-حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ إِلَى حُنَيْنٍ وَالنَّاسُ مُخْتَلِفُونَ فَصَائِمٌ وَمُفْطِرٌ فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَى رَاحِلَتِهِ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ أَوْ مَاءٍ فَوَضَعَهُ عَلَى رَاحَتِهِ أَوْ عَلَى رَاحِلَتِهِ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى النَّاسِ فَقَالَ الْمُفْطِرُونَ لِلصُّوَّامِ أَفْطِرُوا.

4277- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn savaşına Ramazan ayında çıktı. Orduda bulunan insanlardan kimi oruç tutuyor, kimi de tutmuyordu. İnsanlar bu hâl üzereyken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesinin üzerine bindi ve su veya süt dolu bir tas istedi ve onu içti. Sonra insanlara baktı. Bunun üzerine oruç tutmayanlar oruç tutanlara: Orucunuzu bozun, dediler.[168] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1944, 1948, 2953, 4275, 4276, 4277, 4278, 4279)

٤٢٧٨ – وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ وَقَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4278- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi için Medine'den yola çıktı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1944, 1948, 2953, 4275, 4276, 4277, 4278, 4279)

٤٢٧٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَافَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ عُسْفَانَ ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَشَرِبَ نَهَارًا لِيُرِيَهُ النَّاسَ فَأَفْطَرَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ قَالَ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السَّفَرِ وَأَفْطَرَ فَمَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ.

4279- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan ayında yolculuğa çıktı. Usfan bölgesine gelene kadar orucunu bozmadı. Sonra bir tas su içti ve insanların kendisini görebildiği bir yerde o suyu içerek orucunu bozdu. Mekke'ye ulaşıncaya kadar da oruç tutmadı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yolculukta iken bazen oruç

168 Bu rivayette gösteriyorki, seferde iken dileyen oruç tutar dileyen bozar ama diğer günlerde tutmadığı günleri kaza eder.

tutmuş, bazen de terk etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1944, 1948, 2953, 4275, 4276, 4277, 4278, 4279)

٤٨- بَاب أَيْنَ رَكَزَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّايَةَ يَوْمَ الْفَتْحِ

48-Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fetih Günü Sancağı Nereye Dikti?

٤٢٨٠- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا سَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَبَلَغَ ذَلِكَ قُرَيْشًا خَرَجَ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ وَحَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ وَبُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ يَلْتَمِسُونَ الْخَبَرَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلُوا يَسِيرُونَ حَتَّى أَتَوْا مَرَّ الظَّهْرَانِ فَإِذَا هُمْ بِنِيرَانٍ كَأَنَّهَا نِيرَانُ عَرَفَةَ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ مَا هَذِهِ لَكَأَنَّهَا نِيرَانُ عَرَفَةَ فَقَالَ بُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ نِيرَانُ بَنِي عَمْرٍو فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ عَمْرٌو أَقَلُّ مِنْ ذَلِكَ فَرَآهُمْ نَاسٌ مِنْ حَرَسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدْرَكُوهُمْ فَأَخَذُوهُمْ فَأَتَوْا بِهِمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا سَارَ قَالَ لِلْعَبَّاسِ احْبِسْ أَبَا سُفْيَانَ عِنْدَ حَطْمِ الْخَيْلِ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى الْمُسْلِمِينَ فَحَبَسَهُ الْعَبَّاسُ فَجَعَلَتْ الْقَبَائِلُ تَمُرُّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمُرُّ كَتِيبَةٌ كَتِيبَةٌ عَلَى أَبِي سُفْيَانَ فَمَرَّتْ كَتِيبَةٌ قَالَ يَا عَبَّاسُ مَنْ هَذِهِ قَالَ هَذِهِ غِفَارُ قَالَ مَا لِي وَلِغِفَارَ ثُمَّ مَرَّتْ جُهَيْنَةُ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ مَرَّتْ سَعْدُ بْنُ هُذَيْمٍ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ وَمَرَّتْ سُلَيْمٌ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى أَقْبَلَتْ كَتِيبَةٌ لَمْ يَرَ مِثْلَهَا قَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَ هَؤُلَاءِ الْأَنْصَارُ عَلَيْهِمْ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ مَعَهُ الرَّايَةُ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ يَا أَبَا سُفْيَانَ الْيَوْمَ يَوْمُ الْمَلْحَمَةِ الْيَوْمَ تُسْتَحَلُّ الْكَعْبَةُ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَا عَبَّاسُ حَبَّذَا يَوْمُ الذِّمَارِ ثُمَّ جَاءَتْ كَتِيبَةٌ وَهِيَ أَقَلُّ الْكَتَائِبِ فِيهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ وَرَايَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فَلَمَّا مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَبِي سُفْيَانَ قَالَ أَلَمْ تَعْلَمْ مَا قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ قَالَ مَا قَالَ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ كَذَبَ سَعْدٌ وَلَكِنْ هَذَا يَوْمٌ يُعَظِّمُ اللَّهُ فِيهِ

الْكَعْبَةَ وَيَوْمٌ تُكْسَى فِيهِ الْكَعْبَةُ قَالَ وَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُرْكَزَ رَايَتُهُ بِالْحَجُونِ قَالَ عُرْوَةُ وَأَخْبَرَنِي نَافِعُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبَّاسَ يَقُولُ لِلزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ هَا هُنَا أَمَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَرْكُزَ الرَّايَةَ قَالَ وَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ أَنْ يَدْخُلَ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ وَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ كُدًا فَقُتِلَ مِنْ خَيْلِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ رَجُلَانِ حُبَيْشُ بْنُ الْأَشْعَرِ وَكُرْزُ بْنُ جَابِرٍ الْفِهْرِيُّ.

4280- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi için yola çıktı. Bu haber Mekke'ye ulaşınca Kureyş'in ileri gelenlerinden Ebu Sufyân, Hakîm ibnu Hizâm, Budeyl ibnu Verkaa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu çıkışından haber alabilmek için Mekke dışına çıktılar. Medine tarafına yöneldiler ve Merruz-Zahrân'a kadar yürüdüler. Orada geceleyin on bin ateş yakıldığını gördüler. Bu ateşler kendilerinin âdet hâline getirdikleri Arafat'ta yaktıkları ateşlere benziyordu. Ebu Sufyân: Bu ne ateştir! Bunlar bizim Arafat'ta yaktığımız ateşlere benziyor! dedi. Budeyl ibnu Verkaa: Bunlar Amr oğullarının ateşleri, dedi. Ebu Sufyân: Hayır, Amr oğullarının ateşi bundan daha azdır, dedi. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin muhafızlarından bazı askerler onları gördüler ve yakalayarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdiler. Ebu Sufyân orada Müslüman oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oradan hareket edince İbnu Abbas'a dedi ki: "Ebu Sufyân'ı şu dağın en tepesine götür de oradan Müslümanlara baksın." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu emri üzerine İbnu Abbas, Ebu Sufyan'ı oraya götürdü. Müslüman kabileler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oradan bölükler hâlinde geçmeye başladılar. Ebu Sufyan'ın önünden bir bölük geçti. Ebu Sufyan: Ey Abbas! Bunlar kimlerdir? diye sordu. Abbas: Bunlar Ğifâr kabilesidir, dedi. Ebu Sufyân: Vallahi benimle Ğifâr kabilesi arasında asla bir savaş meydana gelmemiştir, dedi. Sonra Cuheyne kabilesi oradan geçti. Ebu Sufyân aynı soruyu İbnu Abbas'a yine sordu. Sonra Sa'd ibnu Huzeym geçti. Ebu Sufyân bunu da öyle sordu. Sonra oradan Suleym kabilesi geçti. Ebu Sufyân yine aynı soruyu sordu. Sonra Ebu Sufyan'ın önünden daha önce görmediği bir topluluk geç-

ti. Ebu Sufyan: Bular kimlerdir? diye sordu. Abbas: Bunlar Ensâr'dır, dedi. Ensâr'ın başında Sa'd ibnu Ubâde vardı ve sancak onun elinde idi. Sa'd ibnu Ubâde dedi ki: Ey Ebu Sufyân! Bu gün en büyük savaş günüdür. Bu günde Kâbe'de kan dökmek helâl kılınır! O'nun bu sözleri üzerine Ebu Sufyân: Ey Abbas! Bu gün helâk olma günüdür. Senin beni koruyacağını ümit ederim, dedi. Sonra ordudan bir bölük daha geçti. Bu bölük diğerlerine nazaran sayıca en az olanı idi. Bunların içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile ashabı vardı. Sancak da Zübeyr ibnu Avvâm'ın elinde idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Sufyân'ın yanından geçerken, Ebu Sufyân: Sa'd ibnu Ubâde'nin ne dediğini duymadın mı? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O ne dedi ki?" diye sordu. Ebu Sufyân: Şöyle şöyle dedi, diye Sa'd ibnu Ubâde'nin sözlerini haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu: "Sa'd yanlış söylemiş. Bu gün Allah'ın Kâbe'yi İslâm'ı duyuracağı, içindeki putların kırılacağı ve resimlerin silineceği ve Kâbe'nin üzerinde ezan okuyacağı bir gündür. Kâbe'yi benim kisveleyeceğim bir gündür bu." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sancağının Hacûn bölgesine dikilmesini emretti.

Urve şöyle dedi: Bana Nafi' ibnu Cubeyr ibnu Mut'ım haber verdi O şöyle dedi: Ben Abbas'ı, Zübeyr ibnu Avvam'a şöyle derken işittim: Ey Ebu Abdullah! Mekke'nin fethi günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sancağı işte buraya dikmeni emretmişti!

Urve şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o gün Hâlid ibnul-Velîd'e Mekke'nin üst tarafındaki Kedâ denilen yerden girmesini emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise Mekke'nin alt tarafındaki Kudâ bölgesinden Mekke'ye girdi. Mekke'ye girerken, Hâlid ibnul-Velîd'in komutasında bulunan atlı birliklerden iki kişi öldürüldü: Hubeyş ibnul-Eş'ar ve Kurz ibnu Câbir Fihri. (Hadisin geçtiği yerler: 2976, 4280)

٤٢٨١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُغَفَّلٍ يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ عَلَى نَاقَتِهِ وَهُوَ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفَتْحِ يُرَجِّعُ وَقَالَ لَوْلَا أَنْ يَجْتَمِعَ النَّاسُ حَوْلِي لَرَجَّعْتُ كَمَا رَجَّعَ.

4281- Abdullah ibnu Muğaffel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke'nin fethi günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi devesinin üzerine binmiş ve boğazdan gelen bir sesle, sesini titreterek Fetih

sûresini okuduğunu gördüm. Şayet insanların etrafıma toplanması olmasaydı, ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin okuduğu gibi sesimi titreterek okurdum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4835, 5034, 5047, 7540)

٤٢٨٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سَعْدَانُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ قَالَ زَمَنَ الْفَتْحِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مِنْ مَنْزِلٍ.

4282- Amr ibnu Osman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Usâme ibnu Zeyd, fetih zamanında: Ey Allah'ın Rasûlü! Mekke'de kimin evinde kalacaksın? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem. "Akil burada evlerden bir şey bıraktı mı?" buyurdu.[169] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1588, 3058, 6764)

٤٢٨٣ - ثُمَّ قَالَ لَا يَرِثُ الْمُؤْمِنُ الْكَافِرَ وَلَا يَرِثُ الْكَافِرُ الْمُؤْمِنَ قِيلَ لِلزُّهْرِيِّ وَمَنْ وَرِثَ أَبَا طَالِبٍ قَالَ وَرِثَهُ عَقِيلٌ وَطَالِبٌ قَالَ مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ وَلَمْ يَقُلْ يُونُسُ حَجَّتِهِ وَلَا زَمَنَ الْفَتْحِ.

4283- Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mümin kâfire, kâfir de mümine mirasçı olamaz."

Zuhrî'ye: Ebu Tâlib'e, mirasını kim aldı? diye soruldu. Zuhrî: Onun mirasını Akîl ve Tâlib aldılar, dedi.

٤٢٨٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْزِلُنَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ إِذَا فَتَحَ اللَّهُ الْخَيْفَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ.

4284- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

169 Bundan kasıt amcası hiçbir şey bırakmayıp hep yağmalamıştır.

"Allah Mekke'nin fethini müyesser kılarsa, inşallah yarın, Kureyş ile Kinâne oğullarının küfür üzerinde ahitleştikleri Kinâne oğullarının yurdunda konaklayacağız." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1589)

٤٢٨٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَادَ حُنَيْنًا مَنْزِلُنَا غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ.

4285- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethinden sonra Huneyn savaşına çıkmak istediğinde şöyle buyurdu:

"İnşallah yarın, Kureyş ile Kinâne oğullarının küfür üzerinde ahitleştikleri Kinâne oğullarının yurdunda konaklayacağız."

٤٢٨٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ ابْنُ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ قَالَ مَالِكٌ وَلَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا نُرَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ يَوْمَئِذٍ مُحْرِمًا.

4286- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem fetih yılı Mekke'ye başında miğfer olduğu hâlde girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem miğferi başından çıkarınca bir adam gelip: İbnu Hatal Kâbe'nin örtülerine tutunmuş duruyor, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "İbnu Hatal'ı öldürün" buyurdu.

İmâm Mâlik şöyle dedi: Bizim görüşümüze göre -Allah en iyi bilendir- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o gün ihramlı değildi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1846)

٤٢٨٧ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَحَوْلَ الْبَيْتِ سِتُّونَ وَثَلَاثُ مِائَةِ نُصُبٍ فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِعُودٍ فِي يَدِهِ وَيَقُولُ ﴿جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ.

4287- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi günü hareme girdi. O gün Kâbe'nin etrafında üç yüz altmış put vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elindeki değnekle bunları dürtüyor ve şu âyeti okuyordu:

«Hak geldi, bâtıl yok oldu.» İsra: 81 "Hak geldi, hâlbuki bâtıl ne îcâda, ne de öleni diriltmeye muktedir değildir." (Hadisin geçtiği yer: 2478)

٤٢٨٨ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ أَبَى أَنْ يَدْخُلَ الْبَيْتَ وَفِيهِ الْآلِهَةُ فَأَمَرَ بِهَا فَأُخْرِجَتْ فَأُخْرِجَ صُورَةُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ فِي أَيْدِيهِمَا مِنَ الْأَزْلَامِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ لَقَدْ عَلِمُوا مَا اسْتَقْسَمَا بِهَا قَطُّ ثُمَّ دَخَلَ الْبَيْتَ فَكَبَّرَ فِي نَوَاحِي الْبَيْتِ وَخَرَجَ وَلَمْ يُصَلِّ فِيهِ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4288- İbnu Abbas'tan, -Allah ondan ve babasından razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye geldiğinde içinde putlar olduğu için Kâbe'ye girmekten kaçındı. Putların Kâbe'den çıkarılmasını emretti ve putlar çıkarıldı. Yine Kâbe'nin içinde bulunan, ellerinde fal oklarıyla çizilmiş İbrahim ve İsmail'in -Allah'ın selâmı onların üzerine olsun- resimlerini de çıkardılar. Kâbe'nin içindeki putlar çıkarıldıktan sonra Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah onları öldürsün! Allah onların belâsını versin! Vallahi onlar İbrahim ve İsmail'in -Allah'ın selâmı onların üzerine olsun- bu fal oklarıyla asla uğraşmadıklarını çok iyi biliyorlardı."

Akabinde Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem Kâbe'ye girdi ve

yan taraflarına giderek tekbir getirdi. Ancak Kâbe'nin içinde namaz kılmadı.[170] (Hadisin geçtiği diğer yer: 398)

٤٩- بَاب دُخُولِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ

49- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Mekke'nin Fethi Günü Mekke'ye En Yüksek Yerinden Girmesi Bâbı

٤٢٨٩ - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ يَوْمَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُرْدِفًا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَمَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ مِنَ الْحَجَبَةِ حَتَّى أَنَاخَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَ بِمِفْتَاحِ الْبَيْتِ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ فَمَكَثَ فِيهِ نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ فَاسْتَبَقَ النَّاسُ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَوَّلَ مَنْ دَخَلَ فَوَجَدَ بِلَالًا وَرَاءَ الْبَابِ قَائِمًا فَسَأَلَهُ أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى مِنْ سَجْدَةٍ.

4289- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi günü Mekke'nin en yüksek yerinden Mekke'ye girdi. Devesinin arkasına Usame ibnu Zeyd'i bindirmişti. Beraberinde Bilâl ve Kâbe'yi koruyup hizmet edenlerden olan Osman ibnu Talha vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'ye kadar ilerledi ve orada devesini çökertti. Kâbe'nin anahtarının getirilmesini emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beraberinde Usame ibnu Zeyd, Bilâl ve Osman ibnu Talha ile beraber Kâbe binasının içine girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içeride

---

170 İbnu Abbas, Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem'in, Beyt'in içinde namaz kıldığını nefyetti. Bilâl ise namaz kıldığını ispat etti. Kaide olarak ispat edenin rivayeti, nefyedenin rivayeti önüne geçirilir. Çünkü Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem Kâbe'nin içinde namaz kılmış İbnu Abbas görmemiştir. Bilâl ise görmüştür görülenin ki alınır görülmeyenin ki bırakılır.

uzunca bir müddet kaldı. Sonra dışarıya çıktı. Bu sırada insanlar Kâbe'ye girmek için koşuştular. Abdullah ibnu Ömer, Kâbe'ye ilk giren kimse oldu ve kapının arkasında Bilâl'i ayakta buldu ve O'na: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nerede namaz kıldı? diye sordu. Bilâl de O'na Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin namaz kıldığı yeri işaret etti. Ben Bilâl'e Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kaç rekât namaz kıldığını sormayı unuttum. (Hadisin geçtiği diğer yer: 397)

٤٢٩٠ - حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ كَدَاءٍ الَّتِي بِأَعْلَى مَكَّةَ تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ وَوُهَيْبٌ فِي كَدَاءٍ.

4290- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fetih yılında Mekke'ye en yüksek yeri Kedâ denilen yerden girdi.

٤٢٩١ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ.

4291- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fetih yılında Mekke'ye en yüksek yeri Kedâ denilen yerden girdi.

٥٠- بَاب مَنْزِلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفَتْحِ

50- Mekke Fethi Günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Konakladığı Yer Bâbı

٤٢٩٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى مَا أَخْبَرَنَا أَحَدٌ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الضُّحَى غَيْرَ أُمِّ هَانِئٍ فَإِنَّهَا ذَكَرَتْ أَنَّهُ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ اغْتَسَلَ فِي بَيْتِهَا ثُمَّ صَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ قَالَتْ لَمْ أَرَهُ صَلَّى صَلَاةً أَخَفَّ مِنْهَا غَيْرَ أَنَّهُ يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ.

4292- İbnu Ebi Leylâ'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ümmü Hâni dışında kimse, bize Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin duhâ (kuşluk) namazı kılarken gördüğünü haber vermedi. Ümmü Hâni, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin Mekke'yi fetih gününde evinde gusül aldığını, sonra sekiz rekât kıldığını ve bundan daha hafif bir namaz kıldığını görmediğini, ancak rükûsünü ve secdesini tam olarak yaptığını söyledi.[171] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1103)

٥١ - بَاب

51- Bâb

٤٢٩٣ - بَاب حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي.

4293- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem rükû ve secdesinde şöyle derdi: "Sübhaneke Allahümme ve bihamdik, Allahümmeğfirli" Rabbimiz olan Allah'ım! Hamd ile seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim. Allah'ım! Beni bağışla. (Hadisin geçtiği diğer yer: 794)

٤٢٩٤ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ عُمَرُ يُدْخِلُنِي مَعَ أَشْيَاخِ بَدْرٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِمَ تُدْخِلُ هَذَا الْفَتَى مَعَنَا وَلَنَا أَبْنَاءٌ مِثْلُهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِمَّنْ قَدْ عَلِمْتُمْ قَالَ فَدَعَاهُمْ ذَاتَ يَوْمٍ وَدَعَانِي مَعَهُمْ قَالَ وَمَا رُئِيتُهُ دَعَانِي يَوْمَئِذٍ إِلَّا لِيُرِيَهُمْ مِنِّي فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ حَتَّى خَتَمَ السُّورَةَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ أُمِرْنَا أَنْ نَحْمَدَ اللَّهَ وَنَسْتَغْفِرَهُ إِذَا نُصِرْنَا

171 Bu rivayette Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin duhâ (kuşluk) namazını kıldığına delildir.

وَفُتِحَ عَلَيْنَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا نَدْرِي أَوْ لَمْ يَقُلْ بَعْضُهُمْ شَيْئًا فَقَالَ لِي يَا ابْنَ عَبَّاسٍ أَكَذَاكَ تَقُولُ قُلْتُ لَا قَالَ فَمَا تَقُولُ قُلْتُ هُوَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَمَهُ اللَّهُ لَهُ ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾ فَتْحُ مَكَّةَ فَذَاكَ عَلَامَةُ أَجَلِكَ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ قَالَ عُمَرُ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ.

4294- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer idari meclisine Bedir ihtiyarlarıyla beraber beni de alırdı. Bu yüzden dolayı bazıları dediler ki: bu çocuğu bizimle beraber idare meclisine neden girdiriyorsun? Hâlbuki bizim onun yaşında oğullarımız var. Ömer dedi ki: Muhakkak ki, o sizin bildiğiniz ilim sahibi kimselerdendir.

Bir gün Ömer, ihtiyar heyetiyle beraber beni de çağırdı. Ben o gün Ömer'in onlara bende ki ilmi onlara göstermek için çağırdığını düşündüm. ***«Ey Muhammed Allah'ın yardımı ve fetih (zafer) geldiği ve insanların, Allah'ın dînine dalga dalga girdiklerini gördüğün zaman, Rabbini hamd ile tesbih et ve O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.»*** Nasr Sûresi hakkında ne dersiniz? diye sordu. Bâzıları dediler ki: yardım olunduğumuz ve Mekke fetholunduğu zaman bizler Allah'a hamd ve istiğfar etmekle emrolunduk. Bazıları da, bilmiyoruz, dediler. Bazıları da hiçbir şey demediler. Ömer bana dedi ki: Ey ibnu Abbas! Sen de mi böyle söylersin? Ben de: Hayır! dedim. Ömer: Ne diyorsun? diye sordu. Ben de: O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ecelidir. Allah O'na ecelini bildirdi. Allah tarafından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yardım ve fetih gelince, yânî Mekke fethi gelince, Allah: İşte bu senin ecelinin alâmetidir. Artık Rabbi'ne hamd ederek tesbih et ve Rabbinden mağfiret dile! Şüphesiz ki, O, tövbeleri çok kabul edendir! buyurmuştur, dedim. Ömer: Ben de bu sûreden ancak senin bilmekte olduğun şeyi biliyorum, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3627)

٤٢٩٥ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ شُرَحْبِيلَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْعَدَوِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ ائْذَنْ لِي أَيُّهَا الْأَمِيرُ أُحَدِّثْكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغَدَ يَوْمَ الْفَتْحِ سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرَتْهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ إِنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ

إِنْ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يَعْضِدَ بِهَا شَجَرًا فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا فَقُولُوا لَهُ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ لِرَسُولِهِ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي فِيهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ وَلْيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَاذَا قَالَ لَكَ عَمْرٌو قَالَ قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ إِنَّ الْحَرَمَ لَا يُعِيذُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا بِخَرْبَةٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْخَرْبَةُ الْبَلِيَّةُ.

4295- Makburi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Şurayh el-Adevî, Amr ibnu Saîd ibnul-Âs'a, Mekke'ye Abdullah ibnu Zübeyr'e karşı ordular sevk ettiği sırada şöyle demiştir: Ey Emîr! Mekke fethinin ertesi günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin verdiği hutbeyi sana haber vermeme izin ver. O hutbeyi şu iki kulağım işitti, kalbim belledi, söyleyeni de gözlerim o anda gördü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki Mekke'yi insanlar değil, Allah haram kılmıştır. Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir kimsenin orada kan dökmesi (adam öldürmesi), baltayla ağacını kesmesi helâl değildir. Şayet biri çıkarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme orada savaşması için ruhsat verildi, (derse) ona deyin ki: Muhakkak ki Allah peygamberine izin verdi size değil. Allah bana ancak güneşin doğuşundan ikindi vaktine kadar savaşmam için izin verdi. Bundan sonra da dün haram olduğu gibi bugün haramlılığı geri döndü. (yani haramlılığı devam etmektedir) Burada hazır bulunan bulunmayana bildirsin."

Ebu Şurayh'a denildi ki: Amr ne dedi? Dedi ki: Ey Ebu Şurayh: Ben senden daha iyi biliyorum. Mekke hiçbir âsiyi, ölüm fermanı imzalanmış hiçbir kaçağı ve de firar eden bir hırsızı barındıramaz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 104)

٤٢٩٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ.

4296- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Mekke'nin fethi senesi Mekke'de iken şöyle buyurduğunu işitmiştir: "Şüphesiz Allah ve Rasûlü alışverişini haram kılmıştır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2236)

٥٢- بَاب مَقَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ زَمَنَ الْفَتْحِ

52- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Fetih Zamanı Mekke'de İkâmeti Bâbı

٤٢٩٧- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ح حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقَمْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرًا نَقْصُرُ الصَّلَاةَ.

4297- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Mekke'de on gün kaldık. Bu on gün boyunca namazları kısaltıyorduk. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1081)

٤٢٩٨- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ تِسْعَةَ عَشَرَ يَوْمًا يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ.

4298- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de on dokuz gün kaldı ve namazları iki rekât olarak kıldı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1080)

٤٢٩٩- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقَمْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ تِسْعَ عَشْرَةَ نَقْصُرُ الصَّلَاةَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَنَحْنُ نَقْصُرُ مَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ تِسْعَ عَشْرَةَ فَإِذَا زِدْنَا أَتْمَمْنَا.

4299- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Biz bir yolculukta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber on dokuz gün kaldık. Biz bu yolculukta namazları kısaltarak kılıyorduk. Bizler bir yolculuğa çıkar ve bu yolculuğumuz on dokuz gün sürerse namazları kısaltırdık. Bundan fazlasında ise namazları tam olarak kılardık.[172]

---

172 **Seferde namazı kısaltmanın hükmü kısaca şöyle;** Allah Azze ve Celle buyuruyor ki; **"Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman kâfirlerin size kötülük etmelerinden endişe ederseniz, namazı kısaltmanızda size bir günah yoktur."** (Nisa 101) Enes -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah Azze ve Celle'nin korkusu dışında hiçbir korku olmadığı hâlde Medine'ye yolculuk yapar, dönünceye kadar namazları iki rekât kılardı." (İbnu Ebu Seybe, Tirmizi, Nesai sahihtir. Bkz.; el İrva (3/6)) Harise İbnu Vehb (radıyallahu anh) anlatıyor: **"Rasulullah (aleyhissalatu vesselâm) Mina'da bize, sayıca en çok olduğumuz ve en ziyade guven içinde olduğumuz bir zamanda namazı iki rek'at kıldırdı."** (Buhari, Taksir 2, Hacc 84; Muslim (696) Ebu Davud (1965) Tirmizi (882) Nesai (3.119.120).) Ya'la b. Umeyye'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: Ben Ömer b. el-Hattab'a: **"Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman eğer kâfirlerin size bir fenalık yapmasından korkarsanız, namazı kısaltmanızda üzerinize bir vebal yoktur."** (en-Nisa, 4/101) buyruğu ile ilgili olarak insanlar artık iman etmiş (ve güvenliğe kavuşmuş) bulunuyorlar, dedim. Bana şu cevabı verdi: Senin hayret ettiğin şeye ben de hayret ettim, bunun üzerine Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e buna dair soru sordum, şöyle buyurdu: **"Bu Allah'ın size verdiği bir sadakadır. O'nun sadakasını kabul ediniz."** (Müslim (686) Ahmed (1/25) Ebu Ya'la (1/163) Beyhaki (3/134) Safii el-Umm (1/179) Abdurrazzak (2/517) Fesevi (2/205) Ebu Davud (1199) Tirmizi (3034) Nesai (3/116) Ibni mace (1065) Darimi (salat 179).) Âişe radiyallahu anha anlatıyor: **"Allah namazı (ilk defa farz ettiği zaman iki rek'at olarak farz etmişti. Sonra onu hazer için (dörde) tamamladı. Yolcu namazı ilk farz edildiği şekilde sabit tutuldu."** (Buhari (3935) Müslim (685) Muvatta (1/146) Ebu Davud (1198) Nesai (1/225).) Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in ister hacca gitmek, ister umre yapmak, isterse de gaza yapmak üzere bütün seferlerinde namazlarını kasr ile kıldığına dair haberler tevatür derecesindedir. İbn Omer dedi ki: Ben Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte yolculuklarda bulundum. Yuce Allah vefat ettirinceye kadar iki rekâtten fazla kılmadı. Ebu Bekir ile de yolculuklarda bulundum, o da Allah vefat ettirinceye kadar iki rekâtten fazlasını kılmadı. Ömer ile de birlikte oldum, o da Allah vefat ettirinceye kadar iki rekâtten fazla kılmadı. Daha sonra Osman ile birlikte yolculuklarda bulundum. O da Allah vefat ettirinceye kadar iki rekâtten fazla kılmadı. Yuce Allah da: **"Andolsun ki sizin için... Rasulullah da güzel bir örnek vardır."** (el-Ahzab, 33/21) diye buyurmaktadır. (Buhari (1101) Müslim (689) Nesai (3/121).) Abdullah b. Mesud dedi ki: **"Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Mina'da (farzı) iki rekât olarak kıldım. Ebu Bekir es-Sıddık ile bir-**

likte Mina'da iki rekât kıldım, Ömer ile birlikte Mina'da iki rekât kıldım. Dört rekât kılmak yerine, keşke kabul olunan iki rekât nasip olsa." (Müslim (695).) Bişr Bin Harb'den; İbni Ömer radıyallahu anhuma'ya; **"Yolcunun namazı nasıl olacak ey Ebu Abdurrahman?"** diye sordum. Dedi ki; **"Eğer Peygamberiniz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sünnetine uyacaksanız size haber vereyim, peygamberinizin sünnetine uymayacaksanız haber vermeyeyim."** Biz de; **"En hayırlı sünnet peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sünnetidir ey Ebu Abdurrahman!"** dedik. Bunun üzerine dedi ki; **"Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem Medine'den çıktığı zaman dönünceye kadar iki rekât kılardı."** (Ahmed (2/124) isnadı sahihtir.) **Seferilik mesafesi;** namazın kısaltılması için ne seferilik mesafesi ne de müddeti sınırlandırılmamıştır. (İbni Kudame el-Kafi (1/201) Menarus Sebil (1/133) İbni Kayyim Zadul-Mead (3/562)) Şayet bunun bir sınırı olsaydı Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem mutlaka bunu beyan ederdi. "Ey Mekke halkı dört beridlik mesafeden azında namazı kısaltmayın" şeklinde rivayet edilen sözün ise Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ait olmadığı tespit edilmiştir. (İbni Teymiye Mecmuatur Resail (2/6) Elbani Daife (439)) Enes (radıyallahu anh)'ın anlattığına göre kendisine Basra'dan Kûfe'ye giden kişinin kasru's-salat yani namazını kısaltması hakkında sorulmuştu. Şöyle cevap verdi: **"Rasulullah (aleyhissalatu vesselam) üc millik (5.5 km.) mesafeyi veya (Su'be'nin şekkine göre uç fersah mesafeyi) dışarı çıktı mı iki rek'at kılardı."** (Müslim (691); Ebu Davud (1201,1233) Abdurrazzak (4336) Ahmed (3.129.187.190.282) Darimi (1/355) İbni Sad (1/143) Buhari (2.34.5.95) Tirmizi (548) Nesai (3/118) İbni Mace (1077) İbni Huzeyme (956,2996) Tahavi (1/418) İbni Hibban (2734,2740) Beyhaki (3.136.146.153) İbni Ebi Şeybe (2/332).) Ebu Said r.a.'den; **"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Medine'den cikip bir fersah (5,762 km) yürüdüğü zaman namazı kısaltırdı."** (İbni Ebi Seybe (2/331) Abdurrazzak (2/529) Musedded, Abd Bin Humeyd (1/294 no: 947) ve Ahmed Bin Muni'den; Busayri İthaf (1802) Ibni Hacer Metalib'ul-Aliye (647) Said Bin Mansur'dan; Telhisul Habir (2/46) Neylul Evtar (3/254) bkz.: Temamul-Minneh (s.319) el İrva (3/15) İbni Adiy (5/79) Subulüs-Selam (2/39).) Abdurrahman Bin Harmele'den; "Said Bin Müseyyeb'e Medine'ye bir beridlik (22 km.) mesafede namaz kısaltılır mı?" diye sordum, **"Evet"** dedi. (İbni Ebi Şeybe (2/15) isnadi sahihtir. Sahiha (1/260)) Muhammed Bin Zeyd Bin Huleyde'den; İbni Ömer (r.a.) dedi ki; **"Üç mil (5541 metre) mesafede namaz kısaltılır."** (İbni Ebi Şeybe (2/332) sahihtir. Bkz.: Elbani el-Irva (3/18 no;561) Sahiha (1/259)). Leclac der ki; **"Ömer Bin el-Hattab (r.a.) ile sefere çıktık üç millik (5541 metrelik) mesafede namazı kısaltıyorduk."** (İbni Ebi Şeybe (2/333) Sahiha (1/260) hasendir.). Muharib Bin Dişar'dan; İbni Ömer (r.a.) dedi ki; **"Gündüz vakti bir saatlik yola çıksam bile namazı kısaltırım."** (İbni Ebi Şeybe (2/334) isnadi sahihtir. Bkz.: Fethul Bari (2/567) İrva (3/18) Sahiha (1/259)) Yine İbni Ömer (r.a.) der ki; **"Bir millik (1847 metrelik) mesafeye gitsem bile namazı kısaltırım."** Sahihtir. (Fethul Bari (2/567) İrva (3/18) Sahiha (1/259)). Nafi dedi ki; **"İbni Ömer (r.a.) Mekke'de ikâmet ederdi. Mina'ya çıktığı zaman namazı kısaltırdı."** (İbni Ebi Şeybe (2/334) isnadi sahihtir. İrva (3/18) Sahiha (1/259)) Mekke ile Mina arası bir fersah (5762 metre) dir. Mekkeliler Rasulullah

sallallahu aleyhi ve sellem ile Arafat'ta namazı kısaltmışlardır. Nitekim Cabir Bin Zeyd (r.a.) dedi ki; **"Arafat'ta namaz kısaltılır."** (İbni Ebi Şeybe (2/334)) Mekke ile Arafat arası dört fersahtır. (22 km.). İbnu'l-Munzir dedi ki: Kendisinden ilim bellediğimiz herkes icma ile şunu ifade etmiştir. Yolculuğa çıkmak isteyen bir kimse ancak yolculuğa çıkacağı kasabanın evlerinin dışına çıktığı vakit namazını kasredebilir. (İbn Kudame, el-Mugni (2/260)). Enes (radıyallahu anh) anlatıyor: **"Medine 'de öğle namazını Rasûlullah aleyhissalatu vesselam ile dört rek'at kıldık. Mekke'ye gitmek üzere yola çıkıp Zülhuleyfe'ye gelince ikindiyi iki rek'at kıldı."** (Buhari (1039,1471–1073) Müslim (690) Ebu Davud (1202) Tirmizi (546) Nesai (1/237) Ahmed (3.111.117, 186,268).) **Seferilik müddeti;** Cabir (radıyallahu anh) anlatıyor: **"Rasulullah aleyhissalatu vesselam Tebuk'de yirmi gün ikâmet etti ve namazları hep kasretti."** Sahihtir. (Ebu Davud (1235) İbni Hibban (546-Mevariduz-Zaman) Sahihu Süneni Ebu Davud (1094) Irva (574) Ahmed (3/295) İbni Ebi Şeybe (2/342) Abdurrazzak (4335) İbni Hibban (2738-41) Beyhaki (3/152) Ibni Hazm Muhalla (5/26) Zeyla-i Nasbur Raye (2/186)). Enes (r.a.)'den; **"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile Mekke'de bir ay kaldık ve namazları kısalttık."** (Buhari (2/34)). İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan; **"Biz kar yolları kapattığı için Azerbaycan'da altı ay kaldık ve namazları ikişer rekât kıldık."** İsnadı sahihtir. (Ahmed (2.83.154 no: 5552,6424) Mecma'uz-Zevaid (2/158) İbn Kesir Cami'ul-Mesanid (28/58) İbni Hacer ed-Diraye (129) Zeyla-i Nasbur Raye (2/185) İrva (3/28) Zadul-Mead (3/562) İbni Müflih el-Mubdi (2/115) İbni Teymiye Fetava (24/142) İbni Kudame el-Muğni (2/68) el-Kafi (1/201) Keşşaf'ul-Kina (1/518) Telhis'ul-Habir (2/47) Bedrul-Münir (507).) Bazıları; **"Belki bugün yarın çıkarım diye niyet etmemişlerdir"** şeklinde yorumladılar. Ancak bu görüş hatadır. Zira altı ay Azerbaycan'da kalan İbni Ömer (r.a.)'ın bu çeşit karların birkaç günde eriyecek bir şey olmadığını takdir etmemiş olması düşünülemez. Enes (r.a.)'in Şam'da iki sene kalıp namazı kısaltması (Beyhaki (3/152) İsnadi sahihtir.) Bir grup sahabenin Ramehürmüz'de yedi ay kalarak namazları kısaltmaları (Beyhaki (3/152) Ebu Hatem Merasil (s.240) Zadul-Mead (3/562) İbni Müflih el Mubdi (2/115) İbni Teymiye Fetava (24/142) İbni Kudame el-Muğni (2/68) el-Kafi (1/201) Keşşaf'ul-Kina (1/518)) da bunun gibidir .Osman et Tavil'den; Ebul Aliye (Rufey Bin Mihran) er-Riyahi dedi ki; "Bize Ebu Bekir (r.a.) şöyle bir hutbe okudu; **"Evinde oturan için namaz dört rekât, yolcu için iki rekâttır. Benim doğum yerim Mekke, hicret yerim Medinedir. Medine'den çıkınca Zül huleyfe'den öteye iki rekât olarak kılarım. Bu ona dönünceye kadar böyle devam eder."** Rufey Bin Mihran'a dedim ki; **"Ben memlekete geliyor iki ay kalıyorum. Namazı kısaltmalı mıyım?"** dedi ki; **"Evet! Orada elli yıl kalsan bile dönünceye kadar kısaltırsın."** (İsnadi hasendir. Mervezi Müsnedi Ebu Bekir (135) Ebu Nuaym Hilye (2/222) Osman et-Tavil dışındaki ravileri güvenilirdir. Osman hakkında Buhari cerh ve tadil zikretmeden bahsetmiştir. (Tarih'ul-Kebir (2/3/258) Ebu Hatem ise sadece; **"Şeyhtir"** demiştir. (Cerh ve Tadil (3/1/173)). Hasen (r.a.)'den; Enes Bin Malik (r.a.) Nişabur'da bir veya iki sene kaldı namazları kısalttı. (İbni Ebi Şeybe (2/341) İbni Kudame Muğni (2/68) Cem'ul-Fevaid (1944).) Simak Bin Seleme İbni Abbas (r.a.)'dan; **"Bir beldede beş ay kaldım ve namazı kısalttım."**

(İbni Ebi Şeybe (2/341).) Abdurrahman Bin Misver'den; **"Sa'd Bin Malik ile Umman'da iki ay kaldık ve namazı kısalttık"** (İbni Ebi Şeybe (2/341) Abdurrazzak (4350) Tahavi Serhu-Maanil Asar (1/420) Sahih isnad ile.) Ebu Cemre Nasr Bin Umran'dan; "İbni Abbas (r.a.)'ya; **"Horasan'da kalmaya devam edersek ne dersin?"** diye sordum. Dedi ki; **"On sene kalacak olsan bile namazı iki rekât kıl."** (İbni Ebi Şeybe (2/341)). Hasen (r.a.)'den; **"Abdurrahman Bin Semure Kabil'de bir veya iki kış gecirdi, namazları kısalttı."** (İbni Ebi Şeybe (2/341) Abdurrazzak (4352) Fikhus-Sünne (1/242) Sahihtir. Malik (r.a.)'den; "Cabir Bin Zeyd'e; **"Bir veya iki sene Kesker'de kalsam oranın halkından sayılırım"** dedim. O da; **"Namazları kısalt"** dedi. (İbni Ebi Şeybe (2/341)). Ebu Vail'den; **"Mesruk ile Silsile'de iki yıl kaldım. Namazları kısaltıyordu."** (İbni Ebi Seybe (2/342)). İbrahim en-Nehai'den; **"Alkame ile Havarizm'de iki yıl kaldık, namazları kısaltıyordu."** (İbni Ebi Şeybe (2/342)). Zekeriya Bin Amir'den; **"Alkame Merv'de iki yıl kaldı ve namazları kısalttı."** (İbni Ebi Şeybe (2/341)). Eğer bir yerde ikâmet etmeye, orasını vatan edinmeye niyet ederse artık seferi olmaz; İbnu Abbas (r. a.) anlatıyor: **"Rasulullah (Mekke'de) ondokuz gün ikâmet etti ve namazları kasretti. Biz de (bundan böyle) sefer yapıp ondokuz gün ikâmet ettik mi namazları hep kasrederdik, ondokuzdan fazla kaldık mı artık dörde tamamlardık."** (Buhari, Taksir 1, Megazi 52, Ebu Davud (1230, 1231, 1232) Tirmizi (549) Nesai (3/121)) Yukarıda naklettiğimiz Cabir (r.a.) hadisi ve diğer rivayetler dikkate alındığında bu anlasılmaktadır. Eğer o yerde ikâmete niyet etmezse, orada kaldığı sürece seferidir. **Seferinin cemaatle namaz kılması:** Musa Bin Seleme'den; İbni Abbas (r.a.)'ya; **"Mekke'de iken cemaatle kılmazsam nasıl kılayım?"** diye sordum. Dedi ki; **"Ebul Kasım sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti (seferde) iki rekât kılmaktır."** (Ahmed (1862.1996.2632) Müslim (688) Nesai (3/119) İbni Huzeyme (951) Beyhaki (3/153)). Sa'bi'den; **"İbni Omer (r.a.) Mekke'de namazı yalnız iken ikişer rekât kılıyor, cemaatle kıldığında ise imam kaç rekât kılarsa o kadar kılardı."** (İbni Huzeyme (954) sahihtir.) Ömer (r.a.) Mekke'ye geldiğinde onlara iki rekât kıldırdıktan sonra dedi ki; **"Ey Mekke halkı! Namazınızı tamamlayınız. Zira biz seferiyiz."** (Malik Muvatta (1/149) sahihtir.) **Seferde nafile namaz;** Müekked namazlar seferde kılınmaz. Ancak seferde duha, teheccüd gibi diğer nafile namazlar kılınabilir. (bkz. Fethul bari (2/578) Avayse Mevsuatul Fıkhil-Muyessere (2/342)). İbnu Ömer (radıyallahu anhuma) anlatıyor: "Rasulullah aleyhissalatu vesselam'a (on sekiz defa) refakat ettim. Ancak, sefer sırasında nafile kıldığını hiç görmedim. Allah Teâlâ hazretleri şöyle buyurmuştur: **"Rasulullah'ta sizin için güzel örnek vardır"** (Ahzab 21). İbnu Ömer devamla der ki: **"Eğer nafileyi kılsaydım namazı da tam kılardım."** (Buhari, Taksiru's-Salat 11; Müslim (689); Muvatta (1,150) Ebu Davud (1223); Tirmizi, Salat 391, Nesai (3/122; 123).) Nafi anlatıyor: **"İbnu Ömer (radıyallahu anh), oğlu Ubeydullah'ı seferde nafile kılarken görürdü de bundan dolayı onu kınamazdı."** (Muvatta, Kasru's-Salat, 24 (1,150).) Amir (r.a.)'den; **"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gece seferdeyken bineği üzerinde nafile kılıyordu, bineği nereye dönerse aldırmıyordu."** (Buhari (1104) Müslim (700)). **Cuma günü yolculuğa çıkmak;** Eğer Cuma ezanı okunmamışsa sefere çıkmak caizdir. Okunmuşsa sefere çıkma-

٥٣- بَاب

53- Bâb

٤٣٠٠- وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ بْنِ صُعَيْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَسَحَ وَجْهَهُ عَامَ الْفَتْحِ.

4300- Abdullah ibnu Sa'lebe ibnu Suayr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke fethi yılında yüzüme eliyle dokundu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6356)

٤٣٠١ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سِنِينَ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا وَنَحْنُ مَعَ ابْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ وَزَعَمَ أَبُو جَمِيلَةَ أَنَّهُ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَرَجَ مَعَهُ عَامَ الْفَتْحِ.

4301- Zuhri şöyle dedi: Ebu Cemile -Allah ondan razı olsun- kendisinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme eriştiğini ve fetih yılında O'nunla beraber çıktığını söyledi.

---

ması gerekir. (Bkz.: Temamul-Minneh (s.320)) Cuma günü yolculuktan mutlak olarak alıkoyan sahih bir şey -bildiğimiz kadarıyla- varit olmamıştır. Ebu Hureyre (r.a.)'den; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; **"Seferi olana Cuma namazı yoktur."** (Tarikleri ve şahitleriyle sahihtir. Bkz.: el-İrva (592,594)). Esved Bin Kays babasından naklediyor; Ömer Bin el-Hattab (r.a.) yolculuk hazırlığında olan birini gördü ve onun şöyle dediğini işitti; **"Şayet bugün Cuma olmasaydı yola çıkacaktım."** Bunun uzerine Ömer (r.a.) dedi ki; **"Yola çıkabilirsin. Zira Cuma yolculuktan alıkoymaz."** (İbni Ebi Şeybe (2/205) isnadi sahihtir.). **Gemide veya Uçakta Namaz Kılmak.** Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gemide nasıl namaz kılınacağı soruldu. Dedi ki: **"Ayakta durarak namaz kıl. Ancak boğulmaktan korkarsan hayır (yani oturarak namaz kılabilirsin)."** (Bezzar (68) Abdulgani el-Makdisi, Sünen (2/82) Hakim sahih olduğunu söylemiş, Zehebi de ona muvafakat etmiştir. Not: Uçakta namaz kılmanın hükmü gemide namaz kılmanın hükmü gibidir. Yani gücü yeterse ayakta kılar, değilse oturarak kılar, rükû ve secdelerini imayla yapar.) **"Yaşlandığında ise Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem namaz kıldığı yerde bir direk diktirmiş ve ona yaslanmışıır."** (es-Sahiha (319), el-İrva (383))

٤٣٠٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَلَمَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو قِلَابَةَ أَلَا تَلْقَاهُ فَتَسْأَلَهُ قَالَ فَلَقِيتُهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كُنَّا بِمَاءٍ مَمَرَّ النَّاسِ وَكَانَ يَمُرُّ بِنَا الرُّكْبَانُ فَنَسْأَلُهُمْ مَا لِلنَّاسِ مَا لِلنَّاسِ مَا هَذَا الرَّجُلُ فَيَقُولُونَ يَزْعُمُ أَنَّ اللَّهَ أَرْسَلَهُ أَوْحَى إِلَيْهِ أَوْ أَوْحَى اللَّهُ بِكَذَا فَكُنْتُ أَحْفَظُ ذَلِكَ الْكَلَامَ وَكَأَنَّمَا يُقَرُّ فِي صَدْرِي وَكَانَتْ الْعَرَبُ تَلَوَّمُ بِإِسْلَامِهِمْ الْفَتْحَ فَيَقُولُونَ اتْرُكُوهُ وَقَوْمَهُ فَإِنَّهُ إِنْ ظَهَرَ عَلَيْهِمْ فَهُوَ نَبِيٌّ صَادِقٌ فَلَمَّا كَانَتْ وَقْعَةُ أَهْلِ الْفَتْحِ بَادَرَ كُلُّ قَوْمٍ بِإِسْلَامِهِمْ وَبَدَرَ أَبِي قَوْمِي بِإِسْلَامِهِمْ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ جِئْتُكُمْ وَاللَّهِ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقًّا فَقَالَ صَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا وَصَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْثَرُكُمْ قُرْآنًا فَنَظَرُوا فَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَكْثَرَ قُرْآنًا مِنِّي لِمَا كُنْتُ أَتَلَقَّى مِنْ الرُّكْبَانِ فَقَدَّمُونِي بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَأَنَا ابْنُ ستٍّ أَوْ سَبْعِ سِنِينَ وَكَانَتْ عَلَيَّ بُرْدَةٌ كُنْتُ إِذَا سَجَدْتُ تَقَلَّصَتْ عَنِّي فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْحَيِّ أَلَا تُغَطُّوا عَنَّا اسْتَ قَارِئِكُمْ فَاشْتَرَوْا فَقَطَعُوا لِي قَمِيصًا فَمَا فَرِحْتُ بِشَيْءٍ فَرَحِي بِذَلِكَ الْقَمِيصِ.

4302- Amr ibnu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Kılâbe bana; Amr ibnu Seleme ile karşılaşırsan ona sorar mısın? dedi. Ebu Kılâbe dedi ki: Akabinde ben Amr ibnu Seleme ile karşılaştım ve kendisine sordum. Amr ibnu Seleme şöyle anlattı: Biz aile ve kabilece insanların yol uğrağı bir yerde otururduk. Bize kervanlar uğrardı. Biz de o yolculara: Bu insanlara ne oluyor, bu insanlara ne oluyor? Ve şu adam nedir? diye sorardık. Onlar da bize: O adam, Allah'ın kendisini peygamber gönderdiğini, O'na vahiy verdiğini veya Allah'ın O'na şu sözleri vahyettiğini söylüyor, derler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den öğrendikleri bazı âyetleri bize haber verirlerdi. Ben de o sözleri ezber ederdim. Sanki o âyetler gönlüme yapıştırılır gibi nakş olunuyordu. Esasen Kureyş'ten başka Arap kabileleri de İslâm'a girmek için Mekke fethini gözlüyorlardı. Ve: Peygamberlik iddia eden şu adamı kendi kavmi olan Kureyş'le baş başa kendi hâllerine bırakınız. Eğer O, Kureyş'e gâlib gelirse, hiç şüphesiz O sözünde doğru hak bir peygamberdir, derlerdi. Nihayet fetih ehlinin zaferi gerçekleşince her kavim İslâm'a girmeye koştu-

lar. Babam Seleme de kavmimle beraber İslâm'a girmeye koştu. Mekke'den dönüp gelince, bize: Vallahi ben size bir hak peygamberin yanından geliyorum. O bize: "Şu namazı şu vakitte kılınız, şu namazı da şu vakitte kılınız " dedi ve bütün namaz vakitlerini bildirdi. Namaz vakti gelince de "Biriniz ezan okusun ve Kurân'ı en çok bileniniz size imamlık etsin" buyurdu, dedi. Bunun üzerine kabîle halkı baktılar. İçlerinde benden çok Kurân bilen hiçbir kimse bulunmadı. Çünkü ben obamıza uğrayan kervanlardan Kurân alıp öğreniyordum. Kurân'ı çok bildiğim için kabile halkı beni önlerine geçirip imâm yaptılar. Hâlbuki ben o sırada altı veya yedi yaşında bir çocuktum. Üzerimde de elbise olarak yalnız bir bürde vardı. Secde ettiğim zaman o bürde avret yerinden yukarı toplanıp aşağısı açılırdı. Benim secdede bu açık hâlimi gören kabilemizden bir kadın, cemâate: Okuyucunuzun açık yerini bizden örtseniz, dedi. Bunun üzerine cemâat Umman kumaşı satın aldılar ve bana bir gömlek biçtiler. Bu gömlekle sevindiğim kadar hiçbir şeyle sevinmedim.

٤٣٠٣ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدٍ أَنْ يَقْبِضَ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ وَقَالَ عُتْبَةُ إِنَّهُ ابْنِي فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ فِي الْفَتْحِ أَخَذَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَأَقْبَلَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَقْبَلَ مَعَهُ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ هَذَا ابْنُ أَخِي عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ قَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَخِي هَذَا ابْنُ زَمْعَةَ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ابْنِ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَإِذَا أَشْبَهُ النَّاسِ بِعُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ هُوَ أَخُوكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَصِيحُ بِذَلِكَ.

4303- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Utbe İbnu Ebî Vakkas, kardeşi Sa'd İbnu Ebi Vakkas'a: "Zem'a'nın cariyesinin oğlu Abdurrahman bendendir. Onu yanına al" diye vasiyette bulundu. Mekke'nin fethedildiği yıl Sa'd İbnu Ebi Vakkas onu yakalayarak yanına aldı ve: "Bu benim kardeşimin oğludur. Onu yanıma almamı nesebinin kendisine katılmasını vasiyet etti" dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethinde Mekke'ye geldiğinde, Sa'd ibnu Velîde, Zem'a'nın cariyesinin oğlunu alarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına getirdi. Abd İbnu Zem'a da onlarla bereberdi. Sa'd dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu, kardeşimin oğludur. Bana, o çocuğun kendisine ait olduğunu söyledi.

Abd İbnu Zem'a da: Bu benim kardeşimdir ve Zem'a'nın cariyesinin oğlu olup, babamın döşeğinde iken doğmuştur, dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zem'a'nın cariyesinin oğluna baktı ve o çocuğun babasına olan benzerliğini gördü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey Abd İbnu Zem'a! Bu çocuk senin kardeşindir" Çünkü o çocuk, babasının yatağında dünyaya gelmişti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem daha sonra eşi Sevde bintu Zem'a'ya: "Ey Sevde! Ona karşı perdelen" buyurdu. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, çocuğun Utbe'ye benzediğini görmüştü.

İbnu Şihâb dedi ki: Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Çocuk kimin yatağında doğmuşsa ona aittir. Zina eden için ise mahrumiyet vardır." Ebu Hureyre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözünü yüksek sesle ilân ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2053)

٤٣٠٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ امْرَأَةً سَرَقَتْ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ الْفَتْحِ فَفَزِعَ قَوْمُهَا إِلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ يَسْتَشْفِعُونَهُ قَالَ عُرْوَةُ فَلَمَّا كَلَّمَهُ أُسَامَةُ فِيهَا تَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

أَتُكَلِّمُنِي فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ قَالَ أُسَامَةُ اسْتَغْفِرْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمَّا كَانَ الْعَشِيُّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ خَطِيبًا فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ فَقُطِعَتْ يَدُهَا فَحَسُنَتْ تَوْبَتُهَا بَعْدَ ذَلِكَ وَتَزَوَّجَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4304- Urve ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, mekke'nin fethi zamanında Mahzum oğullarından bir kadın hırsızlık yaptı. O kadının kavmi Usame ibnu Zeyd'e gidip bu kadına had cezası uygulanmaması için kendilerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında şefaatçi olmasını istediler. Usame gidip bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile konuşunca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünün rengi değişti ve: "Allah'ın hadlerinden bir haddin uygulanması hakkında mı benimle konuşuyorsun?" buyurdu. Usame dedi ki: Benim için Allah'tan bağışlanma dile ey Allah'ın Rasûlü!

Öğleden sonra olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hutbeye çıktı. Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Sizden önceki kavimlerde soy-sop sahibi şerefli birisi hırsızlık ettiğinde ona hiçbir ceza uygulamaz, onu serbest bırakırlardı. Ancak içlerinden zayıf ve zavallı bir kimse hırsızlık yaparsa, onu hemen cezalandırırlardı. Allah'a yemin olsun ki, şayet Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsın O'nun da elini keserim."[173]

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadınla ilgili emrini verdi ve kadının eli kesildi. Sonra bu kadın güzelce tövbe etti ve biriyle evlendi. Bu kadın benim yanıma gelirdi. Ben de onun hacetini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirirdim. (Hadisin geçtiği yer: 2648)

---

173 İslâm'ın ne kadar adaletli olduğunun örneklerindendir.

٤٣٠٥ - ٤٣٠٦ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِد حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاشِعٌ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَخِي بَعْدَ الْفَتْحِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُكَ بِأَخِي لِتُبَايِعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ قَالَ ذَهَبَ أَهْلُ الْهِجْرَةِ بِمَا فِيهَا فَقُلْتُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُبَايِعُهُ قَالَ أُبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ وَالْجِهَادِ فَلَقِيتُ مَعْبَدًا بَعْدُ وَكَانَ أَكْبَرَهُمَا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ صَدَقَ مُجَاشِعٌ.

4305-4306- Mucâşi' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke fethinden sonra kardeşim Mucâlid ibnu Mesud ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve:

-Medîne'ye hicret etmek üzere beyatımızı kabul et, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Artık hicretin hükmü, fetihten önce hicret edenlere ait olarak geçmiştir" buyurdu. Bunun üzerine ben:

-Öyleyse biz sana hangi şey üzerine beyat edeceğiz? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İslâm, iman ve cihat üzerine" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2962 ve 2963)

٤٣٠٧ - ٤٣٠٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُجَاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ انْطَلَقْتُ بِأَبِي مَعْبَدٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُبَايِعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ قَالَ مَضَتْ الْهِجْرَةُ لِأَهْلِهَا أُبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْجِهَادِ فَلَقِيتُ أَبَا مَعْبَدٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ صَدَقَ مُجَاشِعٌ وَقَالَ خَالِدٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ مُجَاشِعٍ أَنَّهُ جَاءَ بِأَخِيهِ مُجَالِدٍ.

4307-4308- Mucâşi ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Ma'bed'i, hicret üzerine beyat etmesi için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme götürdüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Artık hicretin hükmü, fetihten önce hicret edenlere ait olarak geçmiştir. Ben onunla İslâm ve cihat üzerine beyat ede-

rim."[174]

Ebu Osman dedi ki: Ben Ebu Ma'bed'le karşılaştım ve ona bundan sonra. O: Mucâşi' doğru söyledi, dedi.

٤٣٠٩ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُهَاجِرَ إِلَى الشَّأْمِ قَالَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ فَانْطَلِقْ فَاعْرِضْ نَفْسَكَ فَإِنْ وَجَدْتَ شَيْئًا وَإِلَّا رَجَعْتَ.

4309- Mucâhid ibnu Cebr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer'e, -Allah ondan ve babasından razı olsun- Şam'a hicret etmek istiyorum, dedim. İbnu Ömer şöyle dedi: Mekke'nin fethinden sonra hicret yoktur. Ancak cihad vardır. Yani Mekke'den ancak cihad maksadıyla çıkılabilir. Git, kendini arz et. Şayet nefsinde cihad yapabilme güç ve kudretin varsa cihad edersin.[175] Aksi takdirde geri dönersin. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3899)

٤٣١٠ - وَقَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ فَقَالَ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ أَوْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

4310- Mucâhid ibnu Cebr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Ömer'e Şam'a gitmek istediğimi söyledim. Bugün veya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından sonra hicret yoktur.

٤٣١١ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَبْدَةَ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ مُجَاهِدِ بْنِ جَبْرٍ الْمَكِّيِّ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ.

---

174 Yani Mekkenin fethinden sonra Medineye hicret artık bitmiştir ama Cihat kıyamete kadar bakidir.

175 Yani Cihat; Allahın sevdiğinin zuhuru sevmediğinin defi için çaba ve gayret sarfetmektir. Bu birinci merhalede kişinin bedeninde, ikinci merhalede ise yaşanılan topraklarda olur. Hadisin işaret ettiği bu noktadadır.

4311- Mucahid ibnu Cebr el-Mekki -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- "Fetihten sonra hicret yoktur" der idi.[176]

٤٣١٢- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ زُرْتُ عَائِشَةَ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ فَسَأَلَهَا عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَتْ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ كَانَ الْمُؤْمِنُ يَفِرُّ أَحَدُهُمْ بِدِينِهِ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَخَافَةَ أَنْ يُفْتَنَ عَلَيْهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ أَظْهَرَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ فَالْمُؤْمِنُ يَعْبُدُ رَبَّهُ حَيْثُ شَاءَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ.

4312- Ata ibnu Ebî Rebah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ubeyd ibnu Umeyr el-Leysi ile beraber Âişe'yi ziyaret ettim. O'na hicretten sorduk. Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Mekke'nin fethinden sonra hicret yoktur.[177] Bir zamanlar müminler, dini konusunda fitneye düşmekten, dininden döndürülmek korkusuyla Allah'ın ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emirlerini yerine getirebilmek için başka beldelere hicret ederlerdi. Bugün ise Allah, İslâm dinini üstün kılmıştır. (Artık Mekke, bir iman beldesi olmuş ve bütün kabileler Müslüman olmuşlardır.) Bugün dilediği gibi Rabbisine ibadet edebiliyor. Ancak bundan sonra cihad ve niyet vardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3080, 3900)

٤٣١٣- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهِيَ حَرَامٌ بِحَرَامِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي وَلَمْ تَحِلَّ لِي قَطُّ إِلَّا سَاعَةً مِنْ

176 Fetihten sonra, artık (Mekke'den Medine'ye) hicret sona ermiştir. Bundan sonra yalnız cihat için ve cihat niyetiyle (vatandan) çıkılabilir.

177 Yani Mekkenin fethinden sonra artık Mekke'den Medine'ye hicret yoktur. Bundan sonra Mekke'den yalnız cihat kasdıyle ve ilim tahsili niyetiyle çıkılabilir.

الدَّهْرِ لَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَلَا يُعْضَدُ شَوْكُهَا وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَلَا تَحِلُّ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ فَقَالَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْإِذْخِرَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا بُدَّ مِنْهُ لِلْقَيْنِ وَالْبُيُوتِ فَسَكَتَ ثُمَّ قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ حَلَالٌ .وَعَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ بِمِثْلِ هَذَا أَوْ نَحْوِ هَذَا رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4313- Mucâhid ibnu Cebr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke fethi günü ayağa kalktı ve şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle Mekke'yi haram kılmıştır. Mekke, benden önce hiçbir kimse için helâl kılınmadığı gibi, benden sonra da hiçbir kimse için helâl kılınmamıştır. Mekke bana gündüzün bir vaktinde helâl kılındı. Mekke'nin otu koparılmaz, ağacı kesilmez, av hayvanı avlanılmaz, yitiği kimse tarafından el uzatılıp alınamaz. Mekke'de kaybedilen şeyi ancak sahibini bulmak için alınabilinir."

Bu sırada Abbas ibnu Abdulmuttalib şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! İzhir otu bundan müstesna olsun. Çünkü izhir otu demirciler ve evlerimiz için kullanılması zarurîdir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet sustu ve: "İzhir müstesna, çünkü o helâldir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1349)

٥٤ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

54- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

«Allah size birçok yerlerde ve özellikle çokluğunuzun sizi böbürlendirdiği ve fakat size hiçbir fayda sağlamadığı, geniş olmasına rağmen yeryüzünün size dar geldiği, sonra da arkanızı dönüp kaçtığınız Huneyn gününde yardım etmişti. Sonra Allah, Rasûlüne ve müminlere sekinetini indirmiş, görmediğiniz askerler göndermiş, küfredenleri de

azaba uğratmıştı. Zaten kâfirlerin cezası da bu idi. Sonra da Allah, bunun ardından, dilediği kimsenin tövbesini kabul etmiştir. Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.» Tevbe: 25- 27[178]

٤٣١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ رَأَيْتُ بِيَدِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى ضَرْبَةً قَالَ ضُرِبْتُهَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قُلْتُ شَهِدْتَ حُنَيْنًا قَالَ قَبْلَ ذَلِكَ.

4314- İsmail ibnu Ebî Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ebî Evfâ'nın elinde bir kılıç yarası gördüm ve kendisine bu nedir? diye sordum. İbnu Ebî Evfâ şöyle dedi: Bu yarayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile berbaber bulunduğum Huneyn savaşında aldım. Ben dedim ki: Sen Huneyn savaşına katıldın mı? O da: Ben ondan önce başka savaşlara katıldım, dedi.

٤٣١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عُمَارَةَ أَتَوَلَّيْتَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ أَمَّا أَنَا فَأَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَمْ يُوَلِّ وَلَكِنْ عَجِلَ سَرَعَانُ الْقَوْمِ فَرَشَقَتْهُمْ هَوَازِنُ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ آخِذٌ بِرَأْسِ بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ.

4315- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bana bir adam geldi ve: Ey Ebu Umâre! Huneyn savaşında iken, savaştan kaçtın mı? diye sordu. Bana gelince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üzerine şâhitlik ederim ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem savaştan kaçmadı. Ancak ordunun öncüleri acele gittiler de onla-

178 Bundan önce Yüce Allah mü'minlere, akrabaları da olsa kâfirleri dost edinmelerini yasaklamış, hicret ve cihad yükümlülüğünden kaçınmamalarını emretmişti. Cihad ve hicretten kaçınanlar büyük ölçüde korkaklıktan dolayı böyle davranırlar. İşte bu âyetlerde Yüce Allah kendilerini destekleyeceğini, yardım edeceğini vurgulayarak, korkaklıktan dolayı hicret ve cihad yükümlülüklerinden geri durmamaları gerektiğini belirtiyor.

rın üzerlerine Hevâzin kabilesi okçuları ok yağdırdılar. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beyaz bir katırın üstünde, Ebu Sufyân da katırın başından tutmuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben Peygamberim, bunda yalan yoktur. Ben Abdulmuttalib'in oğluyum" diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2864)

٤٣١٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قِيلَ لِلْبَرَاءِ وَأَنَا أَسْمَعُ أَوَلَّيْتُمْ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ أَمَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا كَانُوا رُمَاةً فَقَالَ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ.

4316- Ebu İshak -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berâ'ya: Huneyn savaşında, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberken savaş meydanından kaçtınız mı? diye soruldu. Berâ şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelince, O, asla savaştan kaçmadı. Hevâzin kabilesi iyi ok atarlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben peygamberim, bunda yalan yok. Ben Abdulmuttalib'in oğluyum."

٤٣١٧- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ قَيْسٍ أَفَرَرْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ لَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَفِرَّ كَانَتْ هَوَازِنُ رُمَاةً وَإِنَّا لَمَّا حَمَلْنَا عَلَيْهِمْ انْكَشَفُوا فَأَكْبَبْنَا عَلَى الْغَنَائِمِ فَاسْتُقْبِلْنَا بِالسِّهَامِ وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَإِنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ الْحَارِثِ آخِذٌ بِزِمَامِهَا وَهُوَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ قَالَ إِسْرَائِيلُ وَزُهَيْرٌ نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَغْلَتِهِ.

4317- Ebu İshâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Berâ ibnu Âzib'e -Allah ondan razı olsun- dedi ki:

-Sizler Huneyn günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından kaçtınız mı? O şöyle dedi:

-Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kaçmadı. Hevâzin

halkı iyi ok atan bir kabile idiler. Biz onlarla karşılaşınca, onların üzerine atıldık. Onlar bozguna uğradılar. Onların bu halleri üzerine Müslümanlar ganimetleri toplamak için dağıldılar. Bunu gören Hevâzin kabilesi bizi ok yağmuruna tuttular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem savaş meydanından kaçmadı. O'nu beyaz katırının üzerinde ve Ebu Sufyân da katırın gemini tutuyor olduğu hâlde gördüm. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben Peygamberim, bunda yalan yoktur." diyordu. Zuheyr: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem katırından indi, dedi.

٤٣١٨-٤٣١٩- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ شِهَابٍ وَزَعَمَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعِي مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِكُمْ وَكَانَ أَنْظَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيِّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا هَذَا الَّذِي بَلَغَنِي عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ.

4318-4319- Mervan ibnu Hakem ve Misver ibnu Mahreme -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Huneyn seferinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Hevâzin kabilesinin temsilci heyeti Müslümanlar olarak geldikleri ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den mallarının ve esirlerinin kendilerine geri verilmesini istedikleri zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurdu:

-"Bana sözün en sevimli geleni, en doğru olanıdır. Şimdi sizin iki seçenekten birini seçme hakkınız var: Ya esirlerinizi, ya da mallarınızı. Ben sizleri beklemiştim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tâif'ten döndüğünde, on üç ile on dokuz gece arası Hevâzin elçilerinin gelmesini beklemişti. Hevâzin heyetine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendilerine kölelerinden veya mallarından birini vereceği açıkça belli olunca:

-Biz esirlerimizin geri verilmesini tercih ediyoruz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanlar arasında ayağa kalktı. Allah'a lâyık olduğu sıfatlarla sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

-"Bu Hevâzin heyeti kardeşleriniz tövbe ediciler olarak bize gelmişlerdir. Ben onların esirlerini geri vermeyi uygun gördüm. Sizden her kim esirlerini gönül hoşnutluğuyla vermek isterse bunu yapsın! Sizden her kim de kendi nasibine düşen kölelerini karşılıksız vermek istemez ise, bu bedeli biz ona, Allah'ın bize harpsiz ve cihadsız ihsan edeceği maldan veririz. Bu dediğimi yapmak isteyen de böyle yapsın!"

Bunun üzerine insanlar: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hatırı için bizler Hevâzin esirlerini kendilerine vermeye hoşnut olduk, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Şimdi biz, sizden esirini vermeye razı olanlarla olmayanları bilmiyoruz. Onun için geri dönün ve sizin işlerinizi sizin durumunuzu bilenler bize bildirsinler."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu buyruğu üzerine insanlar geri döndüler ve bilgin kişilerle konuştular. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dönüp, her biri kavminin esirleri geri vermekten memnun olduklarını ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, bu hu-

susta izin verdiklerini haber verdiler. İbnu Şihâb: İşte bana Hevâzin esirlerinden ulaşan budur, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2307 ve 2308)

٤٣٢٠ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَفَلْنَا مِنْ حُنَيْنٍ سَأَلَ عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَذْرٍ كَانَ نَذَرَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ اعْتِكَافٍ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَفَائِهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَرَوَاهُ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4320- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Huneyn'den döndüğümüz zaman Ömer, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Cahiliye devrinde iken Mescid-i Haram içinde bir gece itikâf yapmayı adamıştım,[179] adağımı yerine getireyim mi? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Adağını yerine getir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2032)

٤٣٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرِ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حُنَيْنٍ فَلَمَّا الْتَقَيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَدْ عَلَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَضَرَبْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ عَلَى حَبْلِ عَاتِقِهِ بِالسَّيْفِ فَقَطَعْتُ الدِّرْعَ وَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمَّةً وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ

179 Bir yerde bekleme, durma ve kendini orada hapsetme. Akıl bâliğ olan bir Müslüman'ın beş vakit namaz kılınan bir mescitte ibadet niyetiyle bir süre durması anlamında bir terim. İtikâf, Kur'an ve sünnetle sabittir. İtikâf Ramazan ayında mescide girmekle olduğu gibi Allah için bir mescitte kalmaya da nezredilebilir.

أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي فَلَحِقْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمْرُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ رَجَعُوا وَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ قَالَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ قَالَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقَالَ مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ رَجُلٌ صَدَقَ وَسَلَبُهُ عِنْدِي فَأَرْضِهِ مِنِّي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَاهَا اللَّهِ إِذًا لَا يَعْمِدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أُسْدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُعْطِيكَ سَلَبَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ فَأَعْطِهِ فَأَعْطَانِيهِ فَابْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلِمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ.

4321- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Huneyn savaşına gittik. Düşmanla karşılaştığımız zaman Müslüman ordusu içinde bir düzensizlik ve karışıklık meydana geldi. Bu esnada müşriklerden birinin Müslümanlardan birinin üzerine çıktığını gördüm. Hemen o tarafa yöneldim ve onun arkasından gelerek boynu ile kürek kemiği arasına kılıç darbesini indirdim. O hemen benden tarafa döndü ve beni öyle bir kucakladı ki, bu sıkı kucaklayıştan ölüm korkusunu hissettim. Sonra o öldü ve beni bıraktı. Ardından Ömer ibnu Hattâb ile karşılaştım ve:

-Bu insanlara ne oluyor da hezimete uğruyorlar? dedim. Ömer de:

-Allah'ın emri galip gelecek ve sonuçta muttakiler içindir, dedi. Sonra insanlar hezimetten sonra toparlandılar ve geri döndüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oturdu ve şöyle buyurdu:

-"Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dâir de apaçık deli-şahidi varsa öldürdüğü kimsenin eşyaları onun olur." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine ben ayağa kalktım ve:

-Bana kim şâhitlik eder? dedim ve yerime oturdum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine:

-"Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dâir de apaçık deli-şahidi varsa öldürdüğü kimsenin eşyaları onun olur" buyurdu. Ben tekrar ayağa kalkarak:

-Bana kim şâhitlik eder? dedim ve sonra yerime oturdum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üçüncü defa aynı sözleri söyledi. Ben de ayağa kalkıp aynı sözlerimi tekrar ettim ve yerime oturdum. Benim bu fiilim üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Ebu Katâde! Sana ne oluyor, derdin nedir?" buyurdu. Ben de düşmanı öldürüş kıssamı kendisine anlattım. Bir adam kalkıp:

-O doğru söyledi ey Allah'ın Rasûlü! Öldürdüğü o adamın eşyaları da benim yanımdadır, dedi. Artık hakkı olan bu şeyler yerine onu başka şeylerle benden yana razı kıl, dedi.

Bunun üzerine Ebu Bekir Sıddık -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Vallahi bu olmaz. Peygamber, Allah ve Rasûlü yolunda savaşan Allah'ın aslanlarından bir aslanın, öldürdüğü düşmanın eşyalarını sana veremez. Bunun üzerine. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ebu Bekir doğru söyledi" buyurdu ve o öldürdüğü düşmanın eşyalarını Ebu Katâde'ye verdi.

Ebu Katâde şöyle dedi: Ben de zırhımı sattım, bununla Seleme oğulları diyarında bir bahçe satın aldım. İşte bu bostan, Müslüman olduktan sonra elde ettiğim ilk mal idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2100, 3142)

٤٣٢٢ - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرِ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ حُنَيْنٍ نَظَرْتُ إِلَى رَجُلٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ يُقَاتِلُ رَجُلًا مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَآخَرُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ يَخْتِلُهُ مِنْ وَرَائِهِ لِيَقْتُلَهُ فَأَسْرَعْتُ إِلَى الَّذِي يَخْتِلُهُ فَرَفَعَ يَدَهُ لِيَضْرِبَنِي وَأَضْرِبُ يَدَهُ فَقَطَعْتُهَا ثُمَّ أَخَذَنِي فَضَمَّنِي ضَمًّا شَدِيدًا حَتَّى تَخَوَّفْتُ ثُمَّ تَرَكَ فَتَحَلَّلَ وَدَفَعْتُهُ ثُمَّ قَتَلْتُهُ وَانْهَزَمَ الْمُسْلِمُونَ وَانْهَزَمْتُ مَعَهُمْ فَإِذَا بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فِي النَّاسِ فَقُلْتُ لَهُ مَا شَأْنُ النَّاسِ قَالَ أَمْرُ اللَّهِ ثُمَّ تَرَاجَعَ النَّاسُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَقَامَ بَيِّنَةً عَلَى قَتِيلٍ قَتَلَهُ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ لِأَلْتَمِسَ بَيِّنَةً عَلَى قَتِيلِي فَلَمْ أَرَ أَحَدًا يَشْهَدُ لِي فَجَلَسْتُ ثُمَّ بَدَا لِي فَذَكَرْتُ أَمْرَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ سِلَاحُ هَذَا الْقَتِيلِ الَّذِي يَذْكُرُ عِنْدِي

فَأَرْضه منْهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَلَّا لَا يُعْطه أُصَيْبِغَ مِنْ قُرَيْشٍ وَيَدَعَ أَسَدًا مِنْ أُسْد اللَّه يُقَاتلُ عَنْ اللَّه وَرَسُوله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ فَأَدَّاهُ إِلَيَّ فَاشْتَرَيْتُ منْهُ خرَافًا فَكَانَ أَوَّلَ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ في الْإِسْلَام.

4322- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huneyn savaşında Müslümanlardan birinin müşriklerden biriyle vuruştuğunu gördüm. Müşriklerden başka biri o Müslümanı öldürmek için onun arkasından gelip oyuna getirmeye çalışıyordu. Bu manzara karşısında ben hemen onun yanına gittim. Bana kılıcıyla vurmak için elini kaldırdı. Ben hemen kılıcımla onun eline vurdum ve elini kopardım. O hemen benden tarafa döndü ve beni öyle bir kucakladı ki, bu sıkı kucaklayıştan ölüm korkusunu hissettim. Sonra o öldü ve beni bıraktı. Savaşta Müslümanlar dağıldılar, ben de onlarla birlikte dağıldım. Ardından insanlar içinde Ömer ibnu Hattâb ile karşılaştım ve:

-Bu insanlara ne oluyor da hezimete uğruyorlar? dedim. Ömer de:

-Allah'ın emri galip gelecek ve sonuç da muttakiler içindir, dedi. Sonra insanlar hezimetten sonra toparlandılar ve geri döndüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dâir de apaçık deli-li-şahidi varsa öldürdüğü kimsenin eşyaları onun olur." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine ben ayağa kalktım ve öldürdüğüme dair delil aramaya başladım. Ancak bana şâhitlik edecek kimseyi bulamadım ve yerime oturdum.

Ben düşmanı öldürüş kıssamı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattım. Bir adam kalkıp:

-Öldürdüğü o adamın eşyaları benim yanımdadır. Artık hakkı olan bu şeyler yerine onu başka şeylerle benden yana razı kıl, dedi.

Bunun üzerine Ebu Bekir Sıddık -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Vallahi bu olmaz. Peygamber, Allah ve Rasûlü yolunda savaşan Allah'ın aslanlarından bir aslanın, öldürdüğü düşmanın eşyalarını sana veremez. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ebu Bekir doğru söyledi" buyurdu ve o öldürdüğü düşmanın eşyalarını Ebu Katâde'ye verdi.

Ebu Katâde şöyle dedi: Ben de zırhımı sattım, bununla Seleme

oğulları diyarında bir bahçe satın aldım. İşte bu bostan, Müslüman olduktan sonra elde ettiğim ilk mal idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2100, 3142)

٥٥- بَاب غَزْوَةِ أَوْطَاسٍ

55- Evtâs Savaşı Bâbı[180]

٤٣٢٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فَرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُنَيْنٍ بَعَثَ أَبَا عَامِرٍ عَلَى جَيْشٍ إِلَى أَوْطَاسٍ فَلَقِيَ دُرَيْدَ بْنَ الصِّمَّةِ فَقُتِلَ دُرَيْدٌ وَهَزَمَ اللَّهُ أَصْحَابَهُ قَالَ أَبُو مُوسَى وَبَعَثَنِي مَعَ أَبِي عَامِرٍ فَرُمِيَ أَبُو عَامِرٍ فِي رُكْبَتِهِ رَمَاهُ جُشَمِيٌّ بِسَهْمٍ فَأَثْبَتَهُ فِي رُكْبَتِهِ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ يَا عَمِّ مَنْ رَمَاكَ فَأَشَارَ إِلَى أَبِي مُوسَى فَقَالَ ذَاكَ قَاتِلِي الَّذِي رَمَانِي فَقَصَدْتُ لَهُ فَلَحِقْتُهُ فَلَمَّا رَآنِي وَلَّى فَاتَّبَعْتُهُ وَجَعَلْتُ أَقُولُ لَهُ أَلَا تَسْتَحْيِي أَلَا تَثْبُتُ فَكَفَّ فَاخْتَلَفْنَا ضَرْبَتَيْنِ بِالسَّيْفِ فَقَتَلْتُهُ ثُمَّ قُلْتُ لِأَبِي عَامِرٍ قَتَلَ اللَّهُ صَاحِبَكَ قَالَ فَانْزِعْ هَذَا السَّهْمَ فَنَزَعْتُهُ فَنَزَا مِنْهُ الْمَاءُ قَالَ يَا ابْنَ أَخِي أَقْرِئِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّلَامَ وَقُلْ لَهُ اسْتَغْفِرْ لِي وَاسْتَخْلَفَنِي أَبُو عَامِرٍ عَلَى النَّاسِ فَمَكُثَ يَسِيرًا ثُمَّ مَاتَ فَرَجَعْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ عَلَى سَرِيرٍ مُرْمَلٍ وَعَلَيْهِ فِرَاشٌ قَدْ أَثَّرَ رِمَالُ السَّرِيرِ بِظَهْرِهِ وَجَنْبَيْهِ فَأَخْبَرْتُهُ بِخَبَرِنَا وَخَبَرِ أَبِي عَامِرٍ وَقَالَ قُلْ لَهُ اسْتَغْفِرْ لِي فَدَعَا

---

180 Hicretin sekizinci yılında Huneyn gazvesinden sonra meydana gelen olay. Mekke'nin fethinden sonra Nasroğulları kabilesinden Mâlik bin Avf liderliğinde Hevâzin ve Sakıf kabilelerinden oluşan müşrik ordusu Müslümanlara savaş açmış ve kadın, çocuk ve eşyalarını da ordunun arkasına alarak Huneyn vadisine gelmişlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde Müslüman ordunun hazırlanmasında henüz Müslüman olmamış müşrik Savfan bin Umeyye'den ordunun silâh ve teçhizatını borç almak şeklinde sağlamış ve İslâm ordusu asilerin üzerine gitmişti. Ancak Müslüman askerler çokluklarıyla övünerek tedbirsizce ilerlerken Mâlik bin Avf'ın askerleri onları ok yağmuruna tutarak bozguna uğrattılar. Daha sonra toparlandılar.

بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أَبِي عَامِرٍ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَوْقَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ مِنْ النَّاسِ فَقُلْتُ وَلِي فَاسْتَغْفِرْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ذَنْبَهُ وَأَدْخِلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُدْخَلًا كَرِيمًا قَالَ أَبُو بُرْدَةَ إِحْدَاهُمَا لِأَبِي عَامِرٍ وَالْأُخْرَى لِأَبِي مُوسَى.

4323- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn savaşını bitirince amcam Ebu Âmir'i bir ordu birliği üzerine kumandan yaparak Evtâs'a gönderdi. Ebu Âmir burada Dureyd ibnu Simme ile karşılaştı. Bu savaşta Dureyd öldürüldü, askerlerini de Allah hezimete uğrattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni amcam Ebu Âmir ile beraber göndermişti. Ebu Âmir'in dizine bir ok isabet etti. Cuşem kabilesinden birisi tarafından bir ok atılmış ve atılan ok Ebu Âmir'in dizkapağına isabet etmişti. Ben hemen Ebu Âmir'in yanına koştum ve: Ey amca, sana kim ok attı? diye sordum. Bana: İşte ok atan katilim şudur! diye gösterdi. Ben hemen katile doğru koştum ve ona yetiştim. Katil beni görünce dönüp kaçmaya başladı. Ben onun arkasından gittim. Hem katilin arkasından onu takip ediyor hem de: Kaçmaya utanmaz mısın, yerinde durup benimle erkekçe savaşmaz mısın? diyordum. Adam kaçmaktan vazgeçti. Her ikimiz kılıçlarımızla vuruşmaya başladık. Sonunda adamı öldürdüm. Sonra Ebu Âmir'in yanına geldim ve: Allah, seni yaralayan adamı öldürdü, dedim. Amcam bana: Şu oku dizimden çek çıkar, dedi. Ben de hemen çıkardım. Okun çıktığı yerden bir su boşaldı. Ebu Âmir öleceğini anlayınca bana şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme benden selâm söyle! O'na söyle benim için Allah'tan bağışlanma dilesin. Ebu Âmir beni ordunun başına komutan tayin etti. Az bir zaman yaşadı, sonra vefat etti. Savaşın akabinde Medine'ye döndüm ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, odasında hasırdan örülmüş ve üzerine ince şilte serilmiş bir sedir üstünde yatıyordu. Hasırın örgüleri vücûdunun arkasına ve iki yanlarına iz yapmıştı. Ben kazandığımız savaşı ve Ebu Âmir'in: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim için Allah'tan bağışlanma dilesin, sözünü haber verdim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su istedi ve abdest aldı. Sonra ellerini kaldırıp şöyle dua etti:

"Allah'ım! Kulcağızın Ebu Âmir'i bağışla!" Ben o esnada O'nun

iki koltuğunun beyazlığını gördüm. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem duasına şöyle devam etti: "Allahım! Kıyamet gününde Ebu Âmir'i şu yarattığın insanlardan çoğunun üstünde yüksek bir makamda kıl." Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim için de Allah'tan bağışlanma dile! dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua etti: "Allahım! Abdullah ibnu Kays'ın günahını bağışla ve kıyamet gününde onu kerîm bir makama girdir."

Ebu Burde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu ilk duası Ebu Âmir için, ikinci duası ise Ebu Musa içindir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2884)

٥٦- بَاب غَزْوَةِ الطَّائِفِ فِي شَوَّالٍ سَنَةَ ثَمَانٍ قَالَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ

56- Tâif Savaşı Bâbı[181]

Taif savaşı, hicretin sekizinci yılı şevval ayında meydana gelmiştir. Bunu Musa ibnu Ukbe haber vermiştir.

---

181 Huneyn Gazvesinde müttefik müşrik ordusu Müslümanların önünde bozulunca Sekif kabilesi vatanlarına döndü. Tâif kalesine sığındı. Talihlerini bir de burada denemeye karar verdi. Hevâzin kabilesi başkanı (Avfoğlu Mâlik) de bunlarla beraberdi. Sekîf kabilesi başkanı Mes'ûd oğlu Urve ise Huneyn savaşına katılmamıştı. Şimdi de Tâif muhasarasında bulunmuyordu. Mekke'nin Müslümanlar eline geçtiğini öğrenince tehlikenin Tâif üzerine de gelmek ihtimalini düşünerek Yemen tarafına gitmişti. O zaman mancınık gibi debbâbe gibi Arablarca şöhret bulmuş birtakım silâhları öğrenmek istemiş ve öğrenmişti. Urve Mekke başkanı Ebu Sûfyanın damadıydı. Mekke müşrikleri Tâif hâkimi Sekîf kabilesini Mekke hâkimi Kureyş kabilesiyle eşit tutarlardı. Peygamberliği ya Mekkelilerin veya Tâiflilerin ileri gelenlerinden birine lâyık görürlerdi. Tâif Hicaz şehirlerindendi. Hicaz bölgesinin dünya cennetiydi. Mekke'nin güney doğusunda bulunan Tâif yüksek kale duvarlariyle çevrili eski bir şehirdi. Sekîf kabilesinin merkeziydi. Sekîflilerin bölgesi Yemene kadar uzanıyordu. Tâifliler cesurdu muharipti. Kalelerini tamir etmişler içine bir yıllık erzak yığmışlar silâh deposu haline de sokmuşlardı. Bu şekilde savaşa hazırlanmışlar her tarafına kuvvetli muhafızlar yerleştirmişlerdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tâif kalesini kuşatmaya karar verdi. Bin kişilik bir askerî birliği Velîd oğlu Hâlidin kumandasına verdi. Öncü olarak yolladı. Kendisi de arkasından ordusuyla birlikte yürüdü. Tâif bu suretle muhasara altına alınmış oldu. Bu muhasara Huneyn savaşının devamından başka bir şey değildi. Yoksa dokuzbuçuk yıl önce Mekke devrinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yapmış olduğu Tâif seyahatinde uğramış bulunduğu acıklı hareketin öcünü Tâiflilerden almak için tertiplenmiş bir intikam savaşı değildi. Bütün hayatı boyunca büyük Pey-

٤٣٢٤- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ سَمِعَ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّهَا أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي مُخَنَّثٌ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ الطَّائِفَ غَدًا فَعَلَيْكَ بِابْنَةِ غَيْلَانَ فَإِنَّهَا تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلَنَّ هَؤُلَاءِ عَلَيْكُنَّ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ الْمُخَنَّثُ هِيتٌ حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ بِهَذَا وَزَادَ وَهُوَ مُحَاصِرُ الطَّائِفِ يَوْمَئِذٍ.

4324- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma girdi. O esnada yanımda bir muhannes[182] birisi bulunuyordu. Onun kardeşim Abdullah ibnu Umeyye'ye şöyle dediğini işittim: Ey Abdullah! Bana haber ver, şayet Allah yarın size Tâif'i fethetmenizi nasip ederse sana gereken, Gaylân'ın şişman kızını yakalamandır. O kız semizlikten karnı dört büklüm karşılar, sekiz büklüm de arkaya döner! Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu

---

gamberimizin hiçbir hâdisede en korkunç düşmanlarına karşı bile kin duygusuyla hareket etmiş bulunduğu asla görülmemişti. Tâif muhasarası çok uzadı yirmi gün sürdü. Fakat şehir düşmedi. İslâm ordusu bu muhasarada kaleyi dövmek ve yıkmak için ilk olarak mancınık ile debbâbe kullandı. Müslümanlara bu silâhların kullanılması usulünü öğreten de Selmân-ı Fârisî oldu. Fakat Tâif kalesi çok kuvvetliydi. Tâifliler de şiddetle müdafaa ediyor muhasaraya dayanıyordu. Hattâ kaleden atılan oklar yüzünden Müslümanlar on iki şehit bile vermişlerdi. İşte o zaman Velîd oğlu Hâlid ortaya atıldı. Düşmandan mübariz olarak er diledi. Fakat Tâifliler cevap verdiler: -"Sana karşı duracak kale içinde kimse yok. Zahiremiz tükeninceye kadar dayanacağız. Sonunda hep birden kaleden dışarıya fırlayacağız. Ölünceye kadar döğüşeceğiz." dediler. Mübareze teklifini kabul etmediler reddettiler. Kaleyi almak için çok kan dökületeceği anlaşılıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o büyük insan ashâbiyle meşveret yaptı. Onların reyini sordu. Nevfel: -"Şimdi tilki inine girmiş bulunuyor. Sonuna kadar sıkıştırılırsa çıkmaya mecbur olacak. Fakat kendi haline bırakılırsa ondan bir zarar gelmez." dedi düşüncesini açıkladı. Savaşı bırakmanın zararlı olamayacağı kanaatine varıldı. Esasen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir tecavüz fikri beslemiyor yalnız İslâm dinini ve Müslümanları müdafaa ediyordu. İnsanlık bakımından muhasaranın kaldırılması uygun görüldü ve kaldırıldı: -"Yâ Rabbî!" Sekife (Tâiflilere hidayet nasip eyle! Onları bize gönder!" diye duada bulunan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabı ile birlikte oradan ayrıldı. Mekke yolunu tuttu.

182 Muhannes: Kadınsı davranışları olan erkek.

aleyhi ve sellem: "Bunlar bir daha yanınıza girmesin" buyurdu.

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: İbnu Cureyc: Bu muhannesin adı Hît'tır, dedi. Bize Mahmûd ibnu Ğaylân haber verip şöyle dedi: Bize Ebu Usâme, Hişâm'dan bu senetle rivayet etti ve şu lafzı ziyade etti: O gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tâif'i muhasara altına almıştı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5235, 5887)

٤٣٢٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الشَّاعِرِ الْأَعْمَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا حَاصَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّائِفَ فَلَمْ يَنَلْ مِنْهُمْ شَيْئًا قَالَ إِنَّا قَافِلُونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَثَقُلَ عَلَيْهِمْ وَقَالُوا نَذْهَبُ وَلَا نَفْتَحُهُ وَقَالَ مَرَّةً نَقْفُلُ فَقَالَ اغْدُوا عَلَى الْقِتَالِ فَغَدَوْا فَأَصَابَهُمْ جِرَاحٌ فَقَالَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَأَعْجَبَهُمْ فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَتَبَسَّمَ. قَالَ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الْخَبَرَ كُلَّهُ.

4325- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem on sekiz gün boyunca Tâif'i kuşatma altına aldı. Ancak Tâifliler'den herhangi bir şey elde edemedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yarın kuşatmayı kaldırıp Medine'ye döneceğiz inşallah" dedi. Bu söz sahabelere ağır geldi ve: Taif'i fethetmeden mi gideceğiz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse yarın sabah savaşa hazırlıklı olun" buyurdu. Sabahleyin Taif'in surlarına saldırdılar. Ancak surlar yüksek olduğundan dolayı oklarını surlara yetişmedi. Sahabeler ise Taiflilerin attıkları oklarla yaralandılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yarın Medine'ye dönüyoruz inşallah" buyurdu. Bu söz sahabelerin hoşuna gitti. Bu kararın onların hoşuna gitmesi üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tebessüm etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6086, 7480)

٤٣٢٦-٤٣٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبَا بَكْرَةَ وَكَانَ تَسَوَّرَ حِصْنَ الطَّائِفِ فِي أُنَاسٍ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَا سَمِعْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ

يَعْلَمُ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ وَقَالَ هِشَامٌ وَأَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ أَوْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا وَأَبَا بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَاصِمٌ قُلْتُ لَقَدْ شَهِدَ عِنْدَكَ رَجُلَانِ حَسْبُكَ بِهِمَا قَالَ أَجَلْ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَأَوَّلُ مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَمَّا الْآخَرُ فَنَزَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَالِثَ ثَلَاثَةٍ وَعِشْرِينَ مِنَ الطَّائِفِ.

4326-4327- Ebu Osman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah yolunda ilk ok atan kişi olan Sa'd ve Tâif halkından Müslüman olup Tâif Kalesi'nin üstüne çıkmış ve oradan makara ile aşağıya inip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelmiş olan insanlardan biri olan Ebu Bekre'den -Allah onlardan razı olsun- işittim. O ikisi şöyle dediler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse öz babasını bildiği hâlde, kendisini başka bir babaya nispet ederse, olmadığı hâlde onun oğlu olduğunu söylerse, cennet ona haram olur."[183] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6766 ve 6767)

٤٣٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ نَازِلٌ بِالْجِعْرَانَةِ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَلَا تُنْجِزُ لِي مَا وَعَدْتَنِي فَقَالَ لَهُ أَبْشِرْ فَقَالَ قَدْ أَكْثَرْتَ عَلَيَّ مِنْ أَبْشِرْ فَأَقْبَلَ عَلَى أَبِي مُوسَى وَبِلَالٍ كَهَيْئَةِ الْغَضْبَانِ فَقَالَ رَدَّ الْبُشْرَى فَاقْبَلَا أَنْتُمَا قَالَا قَبِلْنَا ثُمَّ دَعَا بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ ثُمَّ قَالَ اشْرَبَا مِنْهُ وَأَفْرِغَا عَلَى وُجُوهِكُمَا وَنُحُورِكُمَا وَأَبْشِرَا فَأَخَذَا الْقَدَحَ فَفَعَلَا فَنَادَتْ أُمُّ سَلَمَةَ مِنْ وَرَاءِ السِّتْرِ أَنْ أَفْضِلَا لِأُمِّكُمَا فَأَفْضَلَا لَهَا مِنْهُ طَائِفَةً.

4328- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tâif seferinden dönüşünde Mekke ile Medine arasında Ci'râne mevkine inerken, ben Allah Rasûlü

183 Babası olmadığı hâlde birine babam deme dinde yasaklanmıştır.

sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunuyordum. Beraberinde Bilâl de vardı. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir bedevi geldi ve: Bana verdiğin sözü hâlâ yerine getirmeyecek misin? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona; "Yakında elde edeceğimiz ganimetle seni müjdelerim" buyurdu. Bedevi dedi ki: Sen bana "seni müjdelerim" sözünü çokça söyledin. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öfkelendi ve Ebu Musa ile Bilâl'e döndü de: "Bu bedevi verdiğim müjdeyi reddetti, onu sizler kabul ediniz!" buyurdu. Ebu Musa ve Bilâl de: Kabul ettik, dediler. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içi su dolu bir kap istedi. Bu kap içinde ellerini ve yüzünü yıkadı. Ağzındaki bir miktar suyu da bunun içine püskürdü. Sonra Ebu Musa ve Bilâl'e: "Bu sudan içiniz, bunu yüzleriniz ve göğüsleriniz üzerine boşaltınız ve sevininiz!" buyurdu. Onlar da su kabını aldılar ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emrettiği işleri yaptılar. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Ummu Seleme, perde arkasından: Şu sudan annenize de ikram edin! diye seslendi. Onlar da bu sudan arta kalan bir kısmı da Ümmü Seleme'ye ikram ettiler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 188)

٤٣٢٩ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ يَعْلَى كَانَ يَقُولُ لَيْتَنِي أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ قَالَ فَبَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجِعْرَانَةِ وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ قَدْ أُظِلَّ بِهِ مَعَهُ فِيهِ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ عَلَيْهِ جُبَّةٌ مُتَضَمِّخٌ بِطِيبٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي رَجُلٍ أَحْرَمَ بِعُمْرَةٍ فِي جُبَّةٍ بَعْدَمَا تَضَمَّخَ بِالطِّيبِ فَأَشَارَ عُمَرُ إِلَى يَعْلَى بِيَدِهِ أَنْ تَعَالَ فَجَاءَ يَعْلَى فَأَدْخَلَ رَأْسَهُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْمَرُّ الْوَجْهِ يَغِطُّ كَذَلِكَ سَاعَةً ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَقَالَ أَيْنَ الَّذِي يَسْأَلُنِي عَنْ الْعُمْرَةِ آنِفًا فَالْتُمِسَ الرَّجُلُ فَأُتِيَ بِهِ فَقَالَ أَمَّا الطِّيبُ الَّذِي بِكَ فَاغْسِلْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَأَمَّا الْجُبَّةُ فَانْزِعْهَا ثُمَّ اصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ.

4329- Safvan ibnu Ya'la'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi: Ya'lâ ibnu Umeyye et-Temimi -Allah ondan razı olsun- Ömer'e -

Allah onlardan razı olsun- dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vahiy indirilirken O'nu bana göster. Ya'lâ dedi ki: Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem o esnada el-Cı'râne bölgesinde idi ve yanında da ashabından bir topluluk vardı. Bir adam gelip dedi ki:

Ey Allah'ın Rasûlü! Güzel koku sürünerek umre için ihrama giren bir kimse hakkında ne buyurursun?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet sustu. Akabinde kendisine vahiy geldi. Ömer -Allah ondan razı olsun- Ya'lâ'ya işaret etti. Ya'lâ da geldi. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üzerine gölge yapılmış bir örtü vardı. Ya'lâ başını bu örtünün içine soktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzü kızarmış ve vahyin ağırlığının şiddetinden dolayı soluyor bir durumda idi. Sonra bu hâl Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden birazı kaybolunca: "Umreden soran nerede?" buyurdu. Bunun üzerine yanına bir adam getirildi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle buyurdu:

"Bedenine bulaşan kokuyu üç kere yıka ve cübbeni de çıkar. Tıpkı haccında yaptığın gibi, umrende de aynını yap!" (Hadisin geçtiği yer: 1536)

٤٣٣٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ قَالَ لَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَسَمَ فِي النَّاسِ فِي الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَكَأَنَّهُمْ وَجَدُوا إِذْ لَمْ يُصِبْهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ فَخَطَبَهُمْ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَمْ أَجِدْكُمْ ضُلَّالًا فَهَدَاكُمْ اللَّهُ بِي وَكُنْتُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَلَّفَكُمْ اللَّهُ بِي وَعَالَةً فَأَغْنَاكُمْ اللَّهُ بِي كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُّ قَالَ مَا يَمْنَعُكُمْ أَنْ تُجِيبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُّ قَالَ لَوْ شِئْتُمْ قُلْتُمْ جِئْتَنَا كَذَا وَكَذَا أَتَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رِحَالِكُمْ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَشِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا الْأَنْصَارُ شِعَارٌ وَالنَّاسُ دِثَارٌ إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ.

4330- Abdullah ibnu Zeyd ibnu Âsım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Azze ve Celle, Huneyn günü Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ganimetler nasip ettiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimet mallarını kalplerini İslâm'a ısındırmak için yeni Müslüman olanlara verdi. O ganimet mallarından Ensar'a bir şey vermedi. Sanki Ensar, başkalarına verilen ganimet malları kendilerine verilmediği için kalplerinde bir burukluk hissettiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hutbe verdi. Hutbesinde şöyle buyurdu:

"Ey Ensar topluluğu! Ben sizleri şirk ehli olarak bulup da Allah sizlere benim vesilemle imanı nasip etmedi mi? Ben sizleri bölünmüş bir hâlde bulup da Allah benim vesilemle sizlerin kalplerini birleştirmedi mi? Ben sizleri fakir hâlde bulup da Allah benim vesilemle sizleri zengin kılmadı mı?" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu soruların her birini sordukça, Ensâr Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı: Allah ve Rasûlü en çok ihsan edicidir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizleri Allah'ın Rasûlü'ne cevap vermenizden alıkoyan şey nedir?" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir şey söyledikçe Ensâr: Allah ve Rasûlü en çok ihsan edicidir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şayet siz isteseydiniz Medine'ye geldiğinde şöyle şöyle diyebilirdiniz.[184] İnsanların ganimet olarak aldıkları koyunlar ve develerle evlerine giderlerken, sizler Peygamber ile evlerinize gitmenizden razı olmaz mısınız? Şayet hicret olmasaydı, muhakkak ben Ensâr'dan bir kimse olurdum. İnsanlar bir vâdîye bir dağ yoluna gitmiş olsalardı, ben muhakkak Ensâr'ın vadisine ve dağ yoluna girer giderdim. İnsanlar içinde bana en yakın olanlar Ensar'dır. Sizler benden sonra yakında başkalarının sizlere tercih edildiği zamana kavuşacaksınız. Sizler bunlara sabrediniz, nihayet sizler havuz başında bana kavuşacaksınız."
(Hadisin geçtiği diğer yer: 7245)

184 Ahmed ibnu Hanbel'in Enes'den rivayeti şöyledir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Siz şöyle de diyebilirsiniz: Sen korkmuş olarak geldin. Biz seni koruduk. Sen kovulmuş olarak geldin. Biz seni içimizde barındırdık. Kavmi tarafından terk edilmiş olarak geldin. Biz sana yardım ettik." Sahabeler dediler ki: Allah ve Rasûlü en çok ihsan edicidir, dediler. (İbnu Hacer, bu rivayetin isnadının sahih olduğunu söylemiştir.)

٤٣٣١ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ نَاسٌ مِنَ الْأَنْصَارِ حِينَ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَفَاءَ مِنْ أَمْوَالِ هَوَازِنَ فَطَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي رِجَالًا الْمِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسٌ فَحُدِّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَقَالَتِهِمْ فَأَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ غَيْرَهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ فَقَالَ فُقَهَاءُ الْأَنْصَارِ أَمَّا رُؤَسَاؤُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يَقُولُوا شَيْئًا وَأَمَّا نَاسٌ مِنَّا حَدِيثَةٌ أَسْنَانُهُمْ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أُعْطِي رِجَالًا حَدِيثِي عَهْدٍ بِكُفْرٍ أَتَأَلَّفُهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْأَمْوَالِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رِحَالِكُمْ فَوَاللَّهِ لَمَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَضِينَا فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَجِدُونَ أَثَرَةً شَدِيدَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوُا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي عَلَى الْحَوْضِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمْ يَصْبِرُوا.

4331- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah, Hevâzin savaşında elde edilen mallardan kendi Rasûlü'ne ganimet olarak verdiği malları verdiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Kureyş'ten birtakım kimselere kalplerini İslâm'a ısındırmak için yüzer deve vermeye başladığı zaman, Ensâr'dan bazı kimseler:

-Allah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e mağfiret etsin! O, Kureyş'e veriyor da bizi terk ediyor. Hâlbuki kılıçlarımızdan hâlâ Kureyşliler'in kanları damlıyor, dediler. Ensâr'ın bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensâr'a haber gönderdi ve onları deriden bir çadır içinde toplattı. Ensâr'dan başka hiç kimseyi o çadıra çağırmadı. Ensâr toplanınca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onların yanına geldi ve:

-"Sizin tarafınızdan bana ulaşan bu söz de neyin nesidir?" buyurdu. Ensâr'ın anlayış sahibi olanları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim içimizde görüş sahibi olanlarımız hiçbir söz söylemediler. Ancak bizim içimizdeki gençler:

-Allah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme mağfiret etsin, O, Kureyş'e veriyor da Ensâr'ı terk ediyor; hâlbuki bizim kılıçlarımızdan henüz Kureyşliler'in kanları damlıyor, sözlerini söylediler, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şüphesiz ben zamanları kâfirliğe yakın bulanan bir takım insanlara dünyalık mal veriyorum. İnsanlar aldıkları bu dünya malları ile evlerine dönerlerken, sizin Allah'ın Rasûlü ile evlerinize evlerine dönmekten razı olmuyor musunuz? Vallahi sizin kendisiyle dönüp gideceğiniz şey, onların alıp gidecekleri şeyden çok daha hayırlıdır!"

Bunun üzerine Ensâr: Evet Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler razı olmuşuzdur, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurdu:

-"Sizler benden sonra yakında emirlerin sizlere dünya işlerinde sizlere çok az mal verildiğini hatta bundan sizleri yoksun bıraktıklarını göreceksiniz. Hâl böyle olunca sizler havz başında Allah'a ve Rasûlü'ne kavuşuncaya kadar sabredin."

Enes: Fakat sabretmediler, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3147)

٤٣٣٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ فَتْحِ مَكَّةَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَنَائِمَ بَيْنَ قُرَيْشٍ فَغَضِبَتْ الْأَنْصَارُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالدُّنْيَا وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا بَلَى قَالَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَهُمْ.

4332- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethinden sonra elde ettiği ganimetleri Kureyşliler arasında dağıttı. Ensar, bundan pek hoşlanmadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsanların dünyalık mallarla evlerine giderlerken, sizlerin ise Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile evlerinize gitmekten razı olmaz mısınız?

-Bilâkis ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet insanlar bir vadiye, bir dağ yoluna gitmiş olsalardı, ben muhakkak Ensâr'ın vadisine ve dağ yoluna girer giderdim."

٤٣٣٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ أَنْبَأَنَا هِشَامُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ الْتَقَى هَوَازِنُ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةُ آلَافٍ وَالطُّلَقَاءُ فَأَدْبَرُوا قَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ لَبَّيْكَ نَحْنُ بَيْنَ يَدَيْكَ فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَانْهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ فَأَعْطَى الطُّلَقَاءَ وَالْمُهَاجِرِينَ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَقَالُوا فَدَعَاهُمْ فَأَدْخَلَهُمْ فِي قُبَّةٍ فَقَالَ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتْ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَاخْتَرْتُ شِعْبَ الْأَنْصَارِ.

4333- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huneyn günü olduğu zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ordusu ile Hevâzin kabilesi karşılaştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde on bin kişi ve Mekke'den salıverilenler vardı. Müslümanlar ansızın ok baskınıyla karşılaşınca geri döndüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Ensar topluluğu!" diye seslendi. Ensar: Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emret! Emrine amadeyiz. Bizler senin önünde seni koruruz, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bineğinden indi ve: "Ben Allah'ın kulu ve Rasûlü'yüm!" dedi. Akabinde müşrikler bozguna uğradılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den katılanlara ve Muhacirler'e ganimet verdi de Ensar'a bir şey vermedi. Ensar, elde edilen ganimetten kendilerine bir şey verilmemesi hakkında konuştular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onları davet etti ve onları bir çadır içinde topladı. Sonra da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsanların ganimet olarak aldıkları koyunlar ve develerle evlerine giderlerken, sizler Peygamber ile evlerinize gitmenizden razı olmaz mısınız? Şayet insanlar bir vadiye bir dağ yoluna gitmiş olsalardı, ben muhakkak Ensar'ın vadisine ve dağ yoluna girer giderdim.

٤٣٣٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ إِنَّ قُرَيْشًا حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ وَمُصِيبَةٍ وَإِنِّي أَرَدْتُ أَنْ أَجْبُرَهُمْ وَأَتَأَلَّفَهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ النَّاسُ بِالدُّنْيَا وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بُيُوتِكُمْ قَالُوا بَلَى قَالَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتِ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَ الْأَنْصَارِ.

4334- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensar'ı bir çadırda topladı ve şöyle buyurdu: "Kureyşliler, yeni İslâm'a girmiş ve yeni savaştan çıkmış bir topluluktur. Ben onların yaralarını sarmak ve bu vesileyle kalplerini İslâm dinine ısındırmak istedim. İnsanların evlerine dünyalık mallarla dönerken, sizlerin evlerinize Allah'ın Rasûlü ile dönmenizden razı olmaz mısınız? Şayet insanlar bir vadiye bir dağ yoluna gitmiş olsalardı, ben muhakkak Ensâr'ın vadisine ve dağ yoluna girer giderdim."

٤٣٣٥ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِسْمَةَ حُنَيْنٍ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ مَا أَرَادَ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

4335- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn'de elde edilen ganimetleri paylaştırırken Ensar'dan bir adam: Bu yapılan taksimle Allah'ın vechi murad edilmemiştir, dedi. Bunun üzerine ben gelip bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdim. Bu haber üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzü değişti. Sonra şöyle buyurdu:

"Allah Musa aleyhisselâma rahmet etsin. O bundan çok daha fazlasıyla eza gördü. Ancak o sabretti."

٤٣٣٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ آثَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا أَعْطَى الْأَقْرَعَ مِائَةً مِنْ الْإِبِلِ وَأَعْطَى عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذَلِكَ وَأَعْطَى نَاسًا فَقَالَ رَجُلٌ مَا أُرِيدَ بِهَذِهِ الْقِسْمَةِ وَجْهُ اللَّهِ فَقُلْتُ لَأُخْبِرَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

4336- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn ganimetlerini taksim etti. Ekra' ibnu Hâbis'e yüz deve verdi. Uyeyne'ye de bunun gibi verdi. İnsanlara da o ganimetten pay verdi. Bir adam dedi ki: Ganimetten yapılan bu taksim ile Allah'ın vechi murad edilmemiştir. Bunun üzerine ben dedim ki: Vallahi ben bu sözünü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber vereceğim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah, Musa peygambere rahmet etsin. O, bundan daha büyük eziyetlere maruz kaldı ve O sabretti.

٤٣٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ أَقْبَلَتْ هَوَازِنُ وَغَطَفَانُ وَغَيْرُهُمْ بِنَعَمِهِمْ وَذَرَارِيِّهِمْ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةُ آلَافٍ وَمِنْ الطُّلَقَاءِ فَأَدْبَرُوا عَنْهُ حَتَّى بَقِيَ وَحْدَهُ فَنَادَى يَوْمَئِذٍ نِدَاءَيْنِ لَمْ يَخْلِطْ بَيْنَهُمَا الْتَفَتَ عَنْ يَمِينِهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبْشِرْ نَحْنُ مَعَكَ ثُمَّ الْتَفَتَ عَنْ يَسَارِهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبْشِرْ نَحْنُ مَعَكَ وَهُوَ عَلَى بَغْلَةٍ بَيْضَاءَ فَنَزَلَ فَقَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَانْهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ فَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ غَنَائِمَ كَثِيرَةً فَقَسَمَ فِي الْمُهَاجِرِينَ وَالطُّلَقَاءِ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ إِذَا كَانَتْ شَدِيدَةٌ فَنَحْنُ نُدْعَى وَيُعْطَى الْغَنِيمَةَ غَيْرُنَا فَبَلَغَهُ ذَلِكَ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ مَا حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ فَسَكَتُوا

فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالدُّنْيَا وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ تَحُوزُونَهُ إِلَى بُيُوتِكُمْ قَالُوا بَلَى فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتْ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَأَخَذْتُ شِعْبَ الْأَنْصَارِ وَقَالَ هِشَامٌ قُلْتُ يَا أَبَا حَمْزَةَ وَأَنْتَ شَاهِدٌ ذَاكَ قَالَ وَأَيْنَ أَغِيبُ عَنْهُ.

4337- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huneyn günü olunca Hevâzin, Gatafân ve diğer birçok kabileler develeri, çocuk ve kadınlarıyla beraber harb sahasına yönelip geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde ise on bin mücahit ve bir de Mekke'den yeni Müslüman olup katılanlar vardı. Harp başlayınca bunlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından geri dönüp kaçtılar, hatta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem az bir topluluk içinde yapayalnız kaldı. Bu durum üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o gün aralarına başka bir söz karıştırmaksızın arka arkaya iki defa nida etti: Evvelâ sağ tarafına döndü ve: "Ey Ensar topluluğu!" diye bağırdı. Ensâr: Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Müjdelenip sevin! Biz seninle beraberiz! dediler. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sol tarafına döndü ve yine: "Ey Ensar topluluğu!" diye bağırdı. Ensar yine: Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyiz. Müjdelenip sevin! Bizler Senin beraberindeyiz! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sırada beyaz bir katır üzerinde idi. Hemen katırdan indi ve: "Ben Allah'ın kulu ve Rasûlü'yüm" buyurdu. Akabinde müşrikler bozguna uğradılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o gün pek çok ganimetler elde etti. Sonra bu ganimetleri Muhacirler ve Mekke'den katılan öncüler arasında taksim etti. Bu ganimetlerden Ensâr'a bir şey vermedi. Bunun üzerine Ensar'dan bazı kimseler: Savaş kızıştığı zaman bizler yardıma çağırılıyoruz, ganimet ise bizden başkalarına veriliyor, dediler. Bu sözler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Ensar topluluğu! Sizden bana ulaşan bu söz de neyin nesi?" diye sordu. Ensar sustu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Ensar topluluğu! İnsanlar aldıkları dünyâ mallarıyla evlerine dönerlerken sizin Allah'ın Rasûlü ile evlerinize dönmenizden razı olmaz mısınız? Ensar: Bilâkis ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet insanlar bir vadiye girip gitseler, Ensar da bir dağ yoluna girip gitmiş olsa, ben elbette Ensar'ın dağ yolunu tutar giderdim" buyurdu.

٥٧- بَاب السَّرِيَّةِ الَّتِي قِبَلَ نَجْد

57- Necd Tarafına Gönderilen Seriyye Bâbı

٤٣٣٨- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً قِبَلَ نَجْد فَكُنْتُ فِيهَا فَبَلَغَتْ سِهَامُنَا اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا وَنُفِّلْنَا بَعِيرًا بَعِيرًا فَرَجَعْنَا بِثَلَاثَةَ عَشَرَ بَعِيرًا.

4338- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necd yönüne bir seriyye gönderdi. Ben de bu seriyyenin içinde idim. Burada ganimet olarak birçok deve elde ettik. Her birimize on ikişer deve düştü. Sonra kişi başı birer deve daha aldık. Necd tarafından her birimiz ganimetten on üç deve almış olarak döndük.

٥٨- بَاب بَعْثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ

58- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hâlid İbnul-Velîdi Cezîme Oğullarına Göndermesi Bâbı

٤٣٣٩ - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ ح و حَدَّثَنِي نُعَيْمٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ فَدَعَاهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ فَلَمْ يُحْسِنُوا أَنْ يَقُولُوا أَسْلَمْنَا فَجَعَلُوا يَقُولُونَ صَبَأْنَا صَبَأْنَا فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ مِنْهُمْ وَيَأْسِرُ وَدَفَعَ إِلَى كُلِّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمٌ أَمَرَ خَالِدٌ أَنْ يَقْتُلَ كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقْتُلُ أَسِيرِي وَلَا يَقْتُلُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِي أَسِيرَهُ حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَاهُ فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ مَرَّتَيْنِ.

4339- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hâlid ibnul-Velîd'i Cezîme oğulları üzerine gönderdi. Hâlid onları İslâm'a davet etti. Ancak onlar "biz İslâm'a girdik" manasında "eslemnâ" lâfzını telâffuz edemediler. Bunun yerine "dinimizi değiştirdik" manasında "saba'nâ" diyebildiler. Bunun üzerine Hâlid onlarla savaşıp onları öldürmeye ve esir almaya başladı. Bizden seriyyede bulunan her bir askere kendi esirini verdi. Bir gün Hâlid, herkesin kendi esirini öldürmesini emretti. Bunun üzerine ben dedim ki: Vallahi ben esirimi öldürmeyeceğim ve arkadaşlarımdan hiç kimse de esirini öldürmeyecek. Medine'ye geldik ve durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdik. Bu haber üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ellerini kaldırdı ve iki kere şöyle dedi: "Allahım! Ben Hâlid'in yaptığı bu işten sana sığınırım. Ben bu işten beriyim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7189)

٥٩- بَاب سَرِيَّةُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَعَلْقَمَةَ بْنِ مُجَزِّزٍ الْمُدْلِجِيِّ وَيُقَالُ إِنَّهَا سَرِيَّةُ الْأَنْصَارِ

59- Ensâr Seriyyesi de Denilen Abdullah İbnu Huzâfe Selımî ve Alkame İbnu Mucezziz Mudlicî Seriyyesi Bâbı

٤٣٤٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً فَاسْتَعْمَلَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يُطِيعُوهُ فَغَضِبَ فَقَالَ أَلَيْسَ أَمَرَكُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُطِيعُونِي قَالُوا بَلَى قَالَ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا فَجَمَعُوا فَقَالَ أَوْقِدُوا نَارًا فَأَوْقَدُوهَا فَقَالَ ادْخُلُوهَا فَهَمُّوا وَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يُمْسِكُ بَعْضًا وَيَقُولُونَ فَرَرْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ النَّارِ فَمَا زَالُوا حَتَّى خَمَدَتْ النَّارُ فَسَكَنَ غَضَبُهُ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ.

4340- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir seriyyenin başına Ensâr'dan birini emir ve komutan tayin etti. Onlara da o emire itaat etmelerini emretti. Yolculuk esnasında bu emir bir şeye öfkelendi ve: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizin bana itaat etmenizi emretmedi mi? dedi. Onlar da: Evet, dediler. Emir dedi ki: Bana odun toplayın. Onlar da odunu topladılar.

-Ateşi yakın, dedi. Onlar da ateşi yaktılar.

-Girin bu ateşe, dedi. Bazıları bu ateşe girmeyi düşündü. Diğerleri de onları girmelerine engel oluyorlar: Bizler ateşe girmemek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafında toplandık, diyorlardı. Onlar bu hâl üzereyken ateş söndü ve emirin de öfkesi geçti. Bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet sizler o ateşe girmiş olsaydınız, Kıyamet gününde o ateşten çıkamazdınız. İtaat maruftadır." (Yani, masiyette kula itaat yoktur.)

٦٠- بَاب بَعْثُ أَبِي مُوسَى وَمُعَاذٍ إِلَى الْيَمَنِ قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ

60- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ebu Musa El-Eş'arî ve Muâz İbnu Cebel'i Vedâ Haccı'ndan Önce Yemen'e Göndermesi Bâbı

٤٣٤١-٤٣٤٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا مُوسَى وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الْيَمَنِ قَالَ وَبَعَثَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى مِخْلَافٍ قَالَ وَالْيَمَنُ مِخْلَافَانِ ثُمَّ قَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا فَانْطَلَقَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَى عَمَلِهِ وَكَانَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِذَا سَارَ فِي أَرْضِهِ كَانَ قَرِيبًا مِنْ صَاحِبِهِ أَحْدَثَ بِهِ عَهْدًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَسَارَ مُعَاذٌ فِي أَرْضِهِ قَرِيبًا مِنْ صَاحِبِهِ أَبِي مُوسَى فَجَاءَ يَسِيرُ عَلَى بَغْلَتِهِ حَتَّى انْتَهَى إِلَيْهِ وَإِذَا هُوَ جَالِسٌ وَقَدْ اجْتَمَعَ إِلَيْهِ النَّاسُ وَإِذَا رَجُلٌ عِنْدَهُ قَدْ جُمِعَتْ يَدَاهُ إِلَى عُنُقِهِ فَقَالَ لَهُ مُعَاذٌ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أَيُّمَ هَذَا قَالَ هَذَا رَجُلٌ كَفَرَ بَعْدَ إِسْلَامِهِ قَالَ لَا أَنْزِلُ حَتَّى يُقْتَلَ قَالَ إِنَّمَا جِيءَ بِهِ لِذَلِكَ فَانْزِلْ قَالَ مَا أَنْزِلُ حَتَّى يُقْتَلَ فَأَمَرَ بِهِ فَقُتِلَ ثُمَّ نَزَلَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ كَيْفَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَالَ أَتَفَوَّقُهُ تَفَوُّقًا قَالَ فَكَيْفَ تَقْرَأُ أَنْتَ يَا مُعَاذُ قَالَ أَنَامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ فَأَقُومُ وَقَدْ قَضَيْتُ جُزْئِي مِنَ النَّوْمِ فَأَقْرَأُ مَا كَتَبَ اللَّهُ لِي فَأَحْتَسِبُ نَوْمَتِي كَمَا أَحْتَسِبُ قَوْمَتِي.

4341-4342- Ebu Burde Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Musa ile Muâz ibnu Cebel'i Yemen'e gönderdi. O ikisini iki ayrı mıntıkaya gönderdi. Yemen iki mıntıkadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisine şöyle buyurdu: "kolaylaştırın, zorlaştırmayın! Müjdeleyin, nefret ettirmeyin!" O ikisinden her biri görevlendirildiği mıntıkasına gitti. Bu ikisinden her birisi kendi vazifeli bulunduğu arazide gezip dolaştığı ve arkadaşının mıntıkasına yaklaştığı zaman arkadaşını ziyaretle dostluğunu yenilemek ve ona selâm verip esenlik dilemek itiyadında idiler. Bir keresinde Muâz kendi mıntıkasını dolaşıp, arkadaşı Ebu Musa'nın vilâyetine yaklaştığından katırına binerek dostunu ziyarete gitmişti. Ebu Musa'nın bulunduğu yere vardığında, onu bir yere oturmuş, etrafında da insanlar toplanmış vaziyette buldu. Bir de yanında iki eli boynuna bağlanmış birisinin durduğunu gördü. Muâz, Ebu Musa'ya: Ey Abdullah ibnu Kays! Bu ne iştir? diye sordu. Ebu Musa: Bu elleri bağlı duran, İslâm'a girdikten sonra dinden dönmüş mürted bir kişidir, dedi. Muâz ibnu Cebel de: Bu mürted öldürülmedikçe katırımdan inmem, dedi. Ebu Musa da: Bu kimse ancak bunun için, yani öldürülmek için getirilmiştir; haydi sen bineğinden aşağı in! dedi. Muâz yine: Bu dininden dönmüş kişi öldürülünceye kadar ben inmiyorum, dedi. Bu ısrar üzerine Ebu Musa onunla ilgili emrini verdi, o da öldürüldü. Sonra da Muâz, Ebu Musa'ya: Ey Abdullah! Kur'ân'ı nasıl ve ne zaman okursun? diye sordu. Ebu Musa da: Gündüz ve gecenin ayrı ayrı zamanlarına ayırarak okurum, dedi. Bu defa da Ebu Musa: Ey Muâz! Ya sen nasıl okursun? diye sordu. O da: Ben gecenin ilk kısmında uyurum, sonra uykumdan bir kısmını uyumuş olarak kalkar ve Allah'ın bana takdir edip yazdığı kadar Kur'ân okurum. İbadet ve Kur'ân okumak üzere kalkışımdan sevap umar olduğum gibi, uykumdan da sevap umarım, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4345)

٤٣٤٣ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ فَسَأَلَهُ عَنْ أَشْرِبَةٍ تُصْنَعُ بِهَا فَقَالَ وَمَا هِيَ قَالَ الْبِتْعُ وَالْمِزْرُ فَقُلْتُ لِأَبِي بُرْدَةَ مَا الْبِتْعُ قَالَ نَبِيذُ الْعَسَلِ وَالْمِزْرُ نَبِيذُ الشَّعِيرِ فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ رَوَاهُ جَرِيرٌ وَعَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ.

4343- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Musa'yı Yemen'e gönderdi. Sonra ona orada yaptıkları alkollü içeceklerden sorup: "Bu içkiler nedir?" dedi. Ebu Musa şöyle dedi: Onlar baldan ve arpadan içki yapıyorlar. Onun bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Her sarhoşluk veren şey haramdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2261)

٤٣٤٤-٤٣٤٥- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَدُّهُ أَبَا مُوسَى وَمُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ أَرْضَنَا بِهَا شَرَابٌ مِنْ الشَّعِيرِ الْمِزْرُ وَشَرَابٌ مِنْ الْعَسَلِ الْبِتْعُ فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ فَانْطَلَقَا فَقَالَ مُعَاذٌ لِأَبِي مُوسَى كَيْفَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَالَ قَائِمًا وَقَاعِدًا وَعَلَى رَاحِلَتِي وَأَتَفَوَّقُهُ تَفَوُّقًا قَالَ أَمَّا أَنَا فَأَنَامُ وَأَقُومُ فَأَحْتَسِبُ نَوْمَتِي كَمَا أَحْتَسِبُ قَوْمَتِي وَضَرَبَ فُسْطَاطًا فَجَعَلَا يَتَزَاوَرَانِ فَزَارَ مُعَاذٌ أَبَا مُوسَى فَإِذَا رَجُلٌ مُوثَقٌ فَقَالَ مَا هَذَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى يَهُودِيٌّ أَسْلَمَ ثُمَّ ارْتَدَّ فَقَالَ مُعَاذٌ لَأَضْرِبَنَّ عُنُقَهُ تَابَعَهُ الْعَقَدِيُّ وَوَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ وَكِيعٌ وَالنَّضْرُ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ.

4344-4345- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Musa ile Muâz'ı Yemen'e gönderdi ve onlara: "Kolaylaştırın; zorlaştırmayın, müjdeleyin; nefret ettirmeyin ve ikiniz de hükümde birbirinize uygun olun" buyurdu. Ebu Musa dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim topraklarımızda arpadan ve baldan içki yapılır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sarhoşluk veren her şey haramdır" buyurdu. Akabinde ikisi de işlerinin başına gittiler.

Muâz, Ebu Musa'ya: Sen Kur'ân'ı nasıl okuyorsun? diye sordu. Ebu Musa da Kur'ân'ı ayakta iken, otururken ve binek üzerinde iken okurum. Muaz dedi ki: Ben ise uyuyorum ve kalkıyorum. Kalkışımdan sevap beklediğim gibi uykumdan da sevap ümit ediyorum. Kendisi kıldan bir çadır kurmuştur. Artık birbirini ziyaret etmeye başladılar. Bir defasında Muâz, Ebu Musa'ya ziyarete gittiğinde, bağlanmış bir adamla karşılaştı.

Ebu Musa'ya: Bu nedir? diye sordu. Ebu Musa: İslâm Dini'ne girdikten sonra dinden çıkmış olan bir Yahûdî'dir, dedi. Muâz bunun üzerine: Vallahi onun boynunu vuracağım, dedi.

٤٣٤٦ - حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ هُوَ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عَائِذٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ طَارِقَ بْنَ شِهَابٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَرْضِ قَوْمِي فَجِئْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنِيخٌ بِالْأَبْطَحِ فَقَالَ أَحَجَجْتَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قُلْتُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ كَيْفَ قُلْتَ قَالَ قُلْتُ لَبَّيْكَ إِهْلَالًا كَإِهْلَالِكَ قَالَ فَهَلْ سُقْتَ مَعَكَ هَدْيًا قُلْتُ لَمْ أَسُقْ قَالَ فَطُفْ بِالْبَيْتِ وَاسْعَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حِلَّ فَفَعَلْتُ حَتَّى مَشَطَتْ لِي امْرَأَةٌ مِنْ نِسَاءِ بَنِي قَيْسٍ وَمَكُثْنَا بِذَلِكَ حَتَّى اسْتُخْلِفَ عُمَرُ.

4346- Ebu Musa el-Eşari'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni Yemen'deki bir topluluğa göndermişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bathâ vadisinde iken, hac için niyet ederek geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Hangi niyetle ihrama girdin?" diye sordu. Ben de: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin niyet edip ihrama girişi gibi niyet ettim ve telbiye getirmeye başladım, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Beraberinde kurbanlığını getirdin mi?" diye sordu. Ben, hayır, dedim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem bana Kâbe'yi tavâf etmemi ve Safâ ile Merve arasını say yapmamı emretti. Ben de Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellemin emrettiklerini yaptım. Sonra da ihramdan çıkmamı emretti. Ben de ihramdan çıktım. Akabinde Kays oğulları kadınlarından bir kadın benim başımı taradı. Ve biz bu uygulama üzerinde Ömer halife oluncaya kadar devam ettik. (Hadisin geçtiği yer: 1559)

٤٣٤٧ - حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ زَكَرِيَّاءَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ طَوَّعَتْ طَاعَتْ وَأَطَاعَتْ لُغَةٌ طِعْتُ وَطُعْتُ وَأَطَعْتُ.

4347- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Muâz'ı -Allah ondan razı olsun- Yemen'e gönderirken O'na şöyle buyurdu:

"Sen Kitâb Ehli olan bir topluluğa gidiyorsun. Onları ilk davet edeceğin şey Allah'a ibadet etmek, yalnızca O'na kulluk etmek olsun. Allah'ı tanıdıkları, O'nu Rab olarak kabul ettikleri zaman, Allah'ın onlara bir gün içinde beş vakit namazı farz kıldığını haber ver. Namazı kıldıkları zaman, Allah'ın onlara mallarından alınıp fakirlerine verilecek olan zekâtı haber ver. Şayet sana bu konuda senin sözünü dinlerler ve sana itaat ederlerse, zekât olarak mallarından al. Ancak onların mallarının en güzellerini almaktan sakın. Mazlumun bedduasından da sakın. Çünkü mazlumun duasıyla Allah arasında perde yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1496)

٤٣٤٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ أَنَّ مُعَاذًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمَ الْيَمَنَ صَلَّى بِهِمْ الصُّبْحَ فَقَرَأَ ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لَقَدْ قَرَّتْ عَيْنُ أُمِّ إِبْرَاهِيمَ.

زَادَ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَرَأَ مُعَاذٌ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ سُورَةَ النِّسَاءِ فَلَمَّا قَالَ ﴿ وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴾ قَالَ رَجُلٌ خَلْفَهُ قَرَّتْ عَيْنُ أُمِّ إِبْرَاهِيمَ.

4348- Amr ibnu Meymun -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muâz -Allah ondan razı olsun- Yemen'e geldiği zaman Yemenliler'e sabah namazı kıldırırken "Allah İbrahim'i bir dost edinmiştir" (Nisâ: 125) âyetini okuduğunda cemaatte buluna biri: İbrahim'in annesinin gözü aydın olmuştur, dedi.

Muâz ibnu Muâz el-Basrî, Şu'be'den; o da Habîb'den; o da Sa-îd'den; o da Amr'dan senediyle yaptığı rivayette şunu ziyade etmiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Muâz ibnu Cebeli Yemen'e gönderdi. Muâz sabah namazında Nisâ sûresi'ni okudu. Muâz «Allah İbrahim'i dost edindi» âyetine gelince onun arkasında duran biri: İbrahim'in annesinin gözü aydın oldu, dedi.

٦١- بَاب بَعْثُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَام وَخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى الْيَمَنِ قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ

61- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, Alî İbnu Ebî Tâlib ve Hâlid İbnul-Velîd'in -Allah onlardan razı olsun- Vedâ Haccından Önce Yemen'e Göndermesi Bâbı

٤٣٤٩- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ إِلَى الْيَمَنِ قَالَ ثُمَّ بَعَثَ عَلِيًّا بَعْدَ ذَلِكَ مَكَانَهُ فَقَالَ مُرْ أَصْحَابَ خَالِدٍ مَنْ شَاءَ مِنْهُمْ أَنْ يُعَقِّبَ مَعَكَ فَلْيُعَقِّبْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُقْبِلْ فَكُنْتُ فِيمَنْ عَقَّبَ مَعَهُ قَالَ فَغَنِمْتُ أَوَاقِ ذَوَاتِ عَدَدٍ.

4349- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi Hâlid ibnul-Velîd ile beraber Yemen'e gönderdi. Sonra da Alî ibnu Ebî Tâlib'i, Hâlid ibnu'l-Velîd'in yerine gönderdi ve Alî'ye şöyle buyurdu: "Evvelce Hâlid ibnul-Velîd'in beraberinde Yemeni giden mücahitlere şu emri ilân et: Onlardan seninle beraber düşman takibine gitmek isteyenler gidip takip etsinler ve yeni ganimetten faydalansınlar, dileyenler de gitmeyip dönsünler."

Bu emir üzerine ben de Alî ile beraber düşman takip edenler içinde bulundum. Para olarak pek çok ganimet elde ettim.

٤٣٥٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سُوَيْدِ بْنِ مَنْجُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا إِلَى خَالِدٍ لِيَقْبِضَ الْخُمُسَ وَكُنْتُ أُبْغِضُ عَلِيًّا وَقَدْ اغْتَسَلَ فَقُلْتُ لِخَالِدٍ أَلَا تَرَى إِلَى هَذَا فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ يَا بُرَيْدَةُ أَتُبْغِضُ عَلِيًّا فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَا تُبْغِضْهُ فَإِنَّ لَهُ فِي الْخُمُسِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ.

4350- Bureyde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ganimet mallarını alması için Alî'yi Yemen'e, Hâlid ibnul-Velîd'in yanına gönderdi. Ali ganimetten kendisine bir cariye almış, sabahleyin de yıkanmıştı. Ben Ali'ye kızıyordum. Halid'e dedim ki: Şunun yaptığına bakmaz mısın? Biz Medine'ye geldiğimizde bu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Bureyde! Ali'ye kızıyor musun?" diye sordu. Ben: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sen Alî'ye öfkelenme! Çünkü onun ganîmet malının beşte birindeki hissesi, aldığından daha fazladır."

٤٣٥١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ شُبْرُمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي نُعْمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ بَعَثَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْيَمَنِ بِذُهَيْبَةٍ فِي أَدِيمٍ مَقْرُوظٍ لَمْ تُحَصَّلْ مِنْ تُرَابِهَا قَالَ فَقَسَمَهَا بَيْنَ أَرْبَعَةِ نَفَرٍ بَيْنَ عُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ وَأَقْرَعَ بْنِ حَابِسٍ وَزَيْدِ الْخَيْلِ وَالرَّابِعُ إِمَّا عَلْقَمَةُ وَإِمَّا عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ كُنَّا نَحْنُ أَحَقَّ بِهَذَا مِنْ هَؤُلَاءِ قَالَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَلَا تَأْمَنُونِي وَأَنَا أَمِينُ مَنْ فِي السَّمَاءِ يَأْتِينِي خَبَرُ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً قَالَ فَقَامَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ نَاشِزُ الْجَبْهَةِ كَثُّ اللِّحْيَةِ مَحْلُوقُ الرَّأْسِ مُشَمَّرُ الْإِزَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ قَالَ وَيْلَكَ أَوَلَسْتُ أَحَقَّ أَهْلِ الْأَرْضِ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ قَالَ ثُمَّ وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا

أَضْرِبُ عُنُقَهُ قَالَ لَا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ يُصَلِّي فَقَالَ خَالِدٌ وَكَمْ مِنْ مُصَلٍّ يَقُولُ بِلِسَانِهِ مَا لَيْسَ فِي قَلْبِهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَمْ أُومَرْ أَنْ أَنْقُبَ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ وَلَا أَشُقَّ بُطُونَهُمْ قَالَ ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهِ وَهُوَ مُقَفٍّ فَقَالَ إِنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ ضِئْضِئِ هَذَا قَوْمٌ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ رَطْبًا لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ وَأَظُنُّهُ قَالَ لَئِنْ أَدْرَكْتُهُمْ لَأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ ثَمُودَ.

4351- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî Yemen'den Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tabaklanmış bir deri içinde, henüz toprağından arıtılmamış altın cevheri gönderdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu şu dört kişi arasında paylaştırdı: Uyeyne ibnu Bedr, Akra' ibnu Hâbis, Zeyd Hayl, Dördüncüsü de ya Alkama ibni Ulâse ya da Âmir ibnu Tufeyl. Orada bulunanlardan biri dedi ki: Biz bu ganimetten almaya onlardan daha çok hak sahibiyiz. Bu söz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle buyurdu:

"Bana sabah akşam gökten haber geldiği ve gökte olanın emini olduğum hâlde bana güvenmiyor musunuz?"

Bunun üzerine iki gözü çökük, yanağının iki elmacığı çıkık, alnı yüksek, gür sakallı, başı tıraşlı bir adam kalktı ve:

-Allah'tan korkmuyor musun ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde şöyle buyurdu:

-"Sana yazıklar olsun! Ben yeryüzündeki insanların Allah'tan sakınmaya en layığı değil miyim?"

Sonra adam çekip gitti. Halid ibnu Velid: Ey Allah'ın Rasûlü! Onun boynunu vurayım mı? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, vurma! Bunun da ileride namaz kılan bir kişi olması umulur!" buyurdu. Bunun üzerine Hâlid: Ey Allah'ın Rasûlü! Namaz kılanlardan nice kimseler vardır ki, onlar kalplerinde olmayan şeyi dilleriyle söylerler, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben insanların kalplerini açmaya, karınlarını yarmaya memur değilim!" buyurdu.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamın arkasından baktı ve şöyle buyurdu: "Bu adamın soyundan veya arkasından öyle bir kavim gelecek ki, onlar Kurân okuyacaklar ancak onların Kurân okuyuş-

ları boğazlarını geçmeyecek. Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Şayet ben onlara yetişirsem, Ad kavminin öldürülüşü gibi onlardan hiç kimse kalmayıncaya kadar onları öldürürdüm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3344, 3610)

٤٣٥٢ - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ زَادَ مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ فَقَدِمَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِسِعَايَتِهِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَ أَهْلَلْتَ يَا عَلِيُّ قَالَ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَهْدِ وَامْكُثْ حَرَامًا كَمَا أَنْتَ قَالَ وَأَهْدَى لَهُ عَلِيٌّ هَدْيًا.

4352- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Alî'ye ihramından çıkmamasını ve o hâl üzere devam etmesini emretti.

Cabir şöyle dedi: Alî ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- Yemen ganimetinin beşte birini teslim alıp gelme vazifesiyle geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Ey Ali! Hangi niyetle ihrama girdin?" diye sordu. Ali de: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ihrama girdiği niyetle ihrama girdim, dedi. "Öyleyse kurban sevket ve olduğun gibi ihramlı olarak kal" buyurdu. Alî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e de bir kurban hediye etti, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1557)

٤٣٥٣-٤٣٥٤-حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ حَدَّثَنَا بَكْرٌ أَنَّهُ ذَكَرَ لِابْنِ عُمَرَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ فَقَالَ أَهَلَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَجِّ وَأَهْلَلْنَا بِهِ مَعَهُ فَلَمَّا قَدِمْنَا مَكَّةَ قَالَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيَجْعَلْهَا عُمْرَةً وَكَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدْيٌ فَقَدِمَ عَلَيْنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مِنَ الْيَمَنِ حَاجًّا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَ أَهْلَلْتَ فَإِنَّ مَعَنَا أَهْلَكَ قَالَ أَهْلَلْتُ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَمْسِكْ فَإِنَّ مَعَنَا هَدْيًا.

4353-4354- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zul-Huleyfe'de umre ve hac niyetiyle niyet edip ihramını giydi. Bizler de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber niyet edip ihram elbiselerimizi giydik. Mekke'ye geldiğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kimin beraberinde kurbanlığı yoksa, niyetine umreye çevirsin." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde kurbanlığı vardı. Ali ibnu Ebi Talib, hacca niyet etmiş bir şekilde Yemen'den geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'na: "Hangi niyetle ihrama girdin. Ailen bizimle beraberdir" buyurdu. Alî: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ihrama girdiği gibi telbiye edip ihrama girdim, dedi. "Öyleyse bu niyetine devam et. Zira bizim beraberimizde kurbanlık vardır" buyurdu.

٦٢ - بَاب غَزْوَةُ ذِي الْخَلَصَةِ

62- Zu'l-Halasa Gazvesi

٤٣٥٥ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا بَيَانٌ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ كَانَ بَيْتٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ يُقَالُ لَهُ ذُو الْخَلَصَةِ وَالْكَعْبَةُ الْيَمَانِيَةُ وَالْكَعْبَةُ الشَّأْمِيَّةُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ فَنَفَرْتُ فِي مِائَةٍ وَخَمْسِينَ رَاكِبًا فَكَسَرْنَاهُ وَقَتَلْنَا مَنْ وَجَدْنَا عِنْدَهُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَدَعَا لَنَا وَلِأَحْمَسَ.

4355- Cerîr ibnu Abdullah el-Ahmesî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Cahiliyette Yemen'de Has'am kabilesi yurdunda, Mekke'de bulunan Kâbe'ye karşı yapılmış içi put dolu olan ve Zu1-Halasa denilen bir bina vardı. Mekke'de bulunan Kâbe'ye de Şamlıların Kâbe'si manasında "Kâbetuş-Şamiyye" derlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturmaz mısın?" Ben Ahmes kabilesinden yüz elli süvari ile beraber Zul-Halasa'ya gittim. Orayı yakıp yıktım ve yanında bulduğumuz kişileri de öldürdük. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize ve Ahmes kabilesine dua etti. (Hadisin geçtiği yer: 3020)

٤٣٥٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِي خَثْعَمَ يُسَمَّى الْكَعْبَةَ الْيَمَانِيَةَ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ وَكُنْتُ لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ قَالَ فَبَارَكَ فِي خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ.

4356- Cerîr ibnu Abdullah el-Ahmesî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturmaz mısın?" Zu'l-Halasa, Has'am kabilesi yurdunda, Mekke'de bulunan Kâbe'ye karşı yapılmış içi put dolu bir bina idi. Yemenlilerin Kâbe'si diye anılırdı.

Cerîr dedi ki: Ben Ahmes kabilesinden yüz elli süvari ile beraber Zul-Halasa'ya gittim. Ahmesliler at sahipleri olup iyi binici idiler. Ben ise at üzerinde duramıyordum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem göğsüme vurdu. Öyle ki ben, O'nun parmaklarının izini göğsümde gördüm. Şöyle buyurdu:

-"Allah'ım! Sen Cerir'i at üstünde sabit tut ve onu hidâyet edici, hidayet edilmiş kıl."

Akabinde Cerîr Zul-Halasa'ya gitti, onu yıkıp yaktı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bu haberi ulaştırmak üzere bir haberci yolladı. Cerîr'in gönderdiği bu elçi:

-Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, ben senin huzuruna ancak o şirk mabedi Zu1-Halasa'yi bomboş veya uyuzlu bir deve gibi harap bir hâlde bıraktım da geldim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beş kere: "Ahmes kabilesinin atları ve süvarileri mübarek olsun" diye dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3020)

٤٣٥٧-حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ فَقُلْتُ بَلَى فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ وَكُنْتُ لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَرَبَ يَدَهُ عَلَى صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ يَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا قَالَ فَمَا وَقَعْتُ عَنْ فَرَسٍ بَعْدُ قَالَ وَكَانَ ذُو الْخَلَصَةِ بَيْتًا بِالْيَمَنِ لِخَثْعَمَ وَبَجِيلَةَ فِيهِ نُصُبٌ تُعْبَدُ يُقَالُ لَهُ الْكَعْبَةُ قَالَ فَأَتَاهَا فَحَرَّقَهَا بِالنَّارِ وَكَسَرَهَا قَالَ وَلَمَّا قَدِمَ جَرِيرٌ الْيَمَنَ كَانَ بِهَا رَجُلٌ يَسْتَقْسِمُ بِالْأَزْلَامِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَا هُنَا فَإِنْ قَدَرَ عَلَيْكَ ضَرَبَ عُنُقَكَ قَالَ فَبَيْنَمَا هُوَ يَضْرِبُ بِهَا إِذْ وَقَفَ عَلَيْهِ جَرِيرٌ فَقَالَ لَتَكْسِرَنَّهَا وَلَتَشْهَدَنَّ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَوْ لَأَضْرِبَنَّ عُنُقَكَ قَالَ فَكَسَرَهَا وَشَهِدَ ثُمَّ بَعَثَ جَرِيرٌ رَجُلًا مِنْ أَحْمَسَ يُكْنَى أَبَا أَرْطَاةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُهُ بِذَلِكَ فَلَمَّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ قَالَ فَبَرَّكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ.

4357- Cerîr ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturmaz mısın?" buyurdu. Ben: Evet, dedim. Ahmes kabilesinden yüz elli süvariden oluşan bir birlikle yola çıktım. Ahmes halkı iyi ata binen bir kabiledir. Ben atın üstünde sabit duramıyordum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem göğsüme vurdu. Öyle ki ben, O'nun parmaklarının izini göğsümde gördüm. Şöyle buyurdu:

-"Allah'ım! Sen Cerir'i at üstünde sabit tut ve onu hidayet edici, hidayet edilmiş kıl."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu duasından sonra bir daha attan düşmedim. Zul-Halasa Yemen'de Has'am ile Becîle kabileleri arasında bir ev idi. İçinde dikilmiş putlar vardı. İnsanlar o puta ibadet ederlerdi ve o eve Kâbe denilirdi.

Cerîr oraya vardı, o evi ateşle yaktı ve orayı yıktı. Cerîr Yemen'e vardığı zaman bu put evinde bir adam oklarla fal bakıyordu. O fal bakan adama: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elçisi buradadır. Şayet seni yakalarsa senin boynunu vurur, denildi. Falcı fal oklarıyla fala baktığı bir esnada Cerir geldi ve: Ya bu fal oklarını kırar ve kelime-i tevhidi "Lâ ilâhe illallah" der Müslüman olursan, ya da senin boynunu vururum. Bunun üzerine falcı fal oklarını kırdı ve Müslüman oldu. Sonra Cerir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bu haberi ulaştırıp müjdeli haber vermesi için Ahmes kabilesinden Ebu Ertâte diye künyelenen birini gönderdi. Cerîr'in gönderdiği bu elçi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve şöyle dedi:

-Seni hak ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben senin huzuruna ancak o şirk mabedi Zu1-Halasa'yi bomboş veya uyuzlu bir deve gibi harap bir hâlde bıraktım da geldim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beş kere: "Ahmes kabilesinin atları ve süvarileri mübarek olsun" diye dua etti.

٦٣- بَاب غَزْوَةُ ذَاتِ السُّلَاسِلِ وَهِيَ غَزْوَةُ لَخْمٍ وَجُذَامَ

63- Lahm ve Cuzâm Kabilelerine Karşı Yapılan Zâtus-Selâsil Savaşı Bâbı

قَالَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عُرْوَةَ هِيَ بِلَادُ بَلِيٍّ وَعُذْرَةَ وَبَنِي الْقَيْنِ.

Bunu İsmaîl ibnu Ebî Hâlid söylemiştir. İbnu İshâk, Yezîd ibnu Harun'dan, O'nun da Urve'den yaptığı rivayette O şöyle dedi: Zâtus-Selâsil: Beliy, Uzre ve Kayne oğulları adlarıyla anılan kabilelerin beldelerinin adıdır.

٤٣٥٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السُّلَاسِلِ قَالَ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ قُلْتُ مِنْ الرِّجَالِ قَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ فَعَدَّ رِجَالًا فَسَكَتُّ مَخَافَةَ أَنْ يَجْعَلَنِي فِي آخِرِهِمْ.

4358- Ebu Osman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Amr ibnu'l-Âs'ı Zâtus-Selâsil ordusu üzerine kumandan yapıp göndermişti. Savaş dönüşü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip:

-İnsanlardan sana en sevimli gelen kimdir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Âişe'dir" buyurdu. Ben:

-Erkeklerden hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem.

-"Âişe'nin babasıdır" buyurdu.

-Sonra hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sonra Ömer ibnul-Hattâb'tır" buyurdu ve birkaç kişinin ismini saydı. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni onların en sonunda söyler korkusuyla sustum da başkalarını sormadım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3662)

٦٤- بَاب ذَهَابُ جَرِيرٍ إِلَى الْيَمَنِ

64- Cerîr İbnu Abdullah'ın Yemen'e Gitmesi Bâbı

٤٣٥٩ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْعَبْسِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ كُنْتُ بِالْيَمَنِ فَلَقِيتُ رَجُلَيْنِ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ ذَا كَلَاعٍ وَذَا عَمْرٍو فَجَعَلْتُ أُحَدِّثُهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ ذُو عَمْرٍو لَئِنْ كَانَ الَّذِي تَذْكُرُ مِنْ أَمْرِ صَاحِبِكَ لَقَدْ مَرَّ عَلَى أَجَلِهِ مُنْذُ ثَلَاثٍ وَأَقْبَلَا مَعِي حَتَّى إِذَا كُنَّا فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ رُفِعَ لَنَا رَكْبٌ مِنْ قِبَلِ الْمَدِينَةِ فَسَأَلْنَاهُمْ فَقَالُوا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ وَالنَّاسُ صَالِحُونَ فَقَالَا أَخْبِرْ صَاحِبَكَ أَنَّا قَدْ جِئْنَا وَلَعَلَّنَا سَنَعُودُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَرَجَعَا إِلَى الْيَمَنِ فَأَخْبَرْتُ أَبَا بَكْرٍ بِحَدِيثِهِمْ قَالَ أَفَلَا جِئْتَ بِهِمْ فَلَمَّا كَانَ بَعْدُ قَالَ لِي ذُو عَمْرٍو يَا جَرِيرُ إِنَّ بِكَ عَلَيَّ كَرَامَةً وَإِنِّي مُخْبِرُكَ خَبَرًا إِنَّكُمْ مَعْشَرَ الْعَرَبِ لَنْ تَزَالُوا

بِخَيْرٍ مَا كُنْتُمْ إِذَا هَلَكَ أَمِيرٌ تَأَمَّرْتُمْ فِي آخَرَ فَإِذَا كَانَتْ بِالسَّيْفِ كَانُوا مُلُوكًا يَغْضَبُونَ غَضَبَ الْمُلُوكِ وَيَرْضَوْنَ رِضَا الْمُلُوكِ.

4359- Cerîr ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Yemen de idim. Orada Yemen ehlinde Zû Kela' ve Zû Amr denilen iki kişiyle karşılaştım. Ben bunlara Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden haber vermeye başladım. Bu esnada Zû Amr bana: Şayet sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin işinden bahsetmekte isen O üç gün önce vefat etti, dedi. Bunlar benimle beraber Medine'ye yöneldiler. Biz yolda iken bir Medine tarafından gelen bir atlı birlikle karşılaştık ve onlara Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin durumunu sorduk. Onlar dediler ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti. Ebu Bekir halife seçildi ve insanlar da iyi durumdalar. Bu haber üzerine Zû Kela' ile Zû Amr bana dediler ki: Sen Ebu Bekir'e bizim buraya kadar gelmiş olduğumuzu ve Allah dilerse ileride geri geleceğimizi O'na haber ver. Bu ikisi Yemen'e geri döndüler. Ben de Ebu Bekir'e o ikisinin sözlerini haber verdim. Ebu Bekir: Onları da beraberinde getirseydin ya! dedi.

Aradan bir zaman geçtikten sonra ben Zû Amr ile karşılaştım. Zû Amr bana dedi ki: Ey Cerîr! Benim sana karşı bir saygım ve hürmetim var. Ben sana bir haberi haber vermek istiyorum: Siz Arap topluluğu, bir emîriniz öldüğü zaman diğer bir emiri seçmek için aranızda istişare yaptığınız müddetçe hayırda olmaya devam edersiniz. Emirlik kılıç zoruyla elde edilir ise işte o zaman krallık olur ki onlar kralların öfkelendiği şeye öfkelenir, razı oldukları şeye ise razı olurlar.

٦٥- بَاب غَزْوَةُ سِيفِ الْبَحْرِ

65- Sîful-Bahr Savaşı Bâbı

وَهُمْ يَتَلَقَّوْنَ عِيرًا لِقُرَيْشٍ وَأَمِيرُهُمْ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

Bu sefere katılanlar Kureyş'e ait bir kervanı gözetliyorlardı. Emir komuta da Ebu Ubeyde ibnul-Cerrâh'ın -Allah ondan razı olsun- elinde idi.

٤٣٦٠ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا قِبَلَ السَّاحِلِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَهُمْ ثَلَاثُ مِائَةٍ فَخَرَجْنَا وَكُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ فَنِيَ الزَّادُ فَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِأَزْوَادِ الْجَيْشِ فَجُمِعَ فَكَانَ مِزْوَدَيْ تَمْرٍ فَكَانَ يَقُوتُنَا كُلَّ يَوْمٍ قَلِيلٌ قَلِيلٌ حَتَّى فَنِيَ فَلَمْ يَكُنْ يُصِيبُنَا إِلَّا تَمْرَةٌ تَمْرَةٌ فَقُلْتُ مَا تُغْنِي عَنْكُمْ تَمْرَةٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَنِيَتْ ثُمَّ انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَحْرِ فَإِذَا حُوتٌ مِثْلُ الظَّرِبِ فَأَكَلَ مِنْهَا الْقَوْمُ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِضِلَعَيْنِ مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنُصِبَا ثُمَّ أَمَرَ بِرَاحِلَةٍ فَرُحِلَتْ ثُمَّ مَرَّتْ تَحْتَهُمَا فَلَمْ تُصِبْهُمَا.

4360- Câbir İbnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem deniz sahili tarafına bir askerî birlik gönderdi ve birliğin başına da kumandan olarak Ebu Ubeyde İbnu Cerrâh'ı tayin etti. Bu birlik üç yüz kişiden oluşuyordu. Ben de bunların içinde idim. Biz yola çıktık. Nihayet yolun bir kısmında bulunduğumuz zaman azığımız tükendi. Bunun üzerine Ebu Ubeyde, ordunun içinde bulunan herkesin yol azığının toplanılıp bir araya getirilmesini emretti. Yol azıkları bir araya getirildi. Bunlar, yol azığının konduğu iki kaptan ibaret idi. Ebu Ubeyde, bize bu hurmadan her gün azar azar veriyordu. Sonunda bu da tükendi. Artık bizlerin payına her gün ancak birer hurma düşüyordu.

Vehb ibnu Keysân dedi ki: Ben Câbir'e: Günde bir hurma yetmez ki! dedim. Câbir şöyle dedi:

-Daha sonra biz o bir hurmayı da bulamayınca onun hüznünü hissettik.

Sonra deniz sahiline ulaştık. Deniz sahilinde küçük dağ gibi bir balık bulduk. Üçyüz kişilik bu ordu, on sekiz gece boyunca, o küçük dağ gibi olan balığın etinden yediler. Sonra Ebu Ubeyde bu balığın kaburgalarından ikisinin dikilmesini emretti. İki kaburga kemiği dikildi. Sonra bir devesinin hazırlanmasını emretti ve bu hazırlandı. Sonra buna binen bir süvârî bu iki kemiğin altından geçti, fakat onlara dokunmadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2483)

٤٣٦١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مِائَةٍ رَاكِبٍ أَمِيرُنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ نَرْصُدُ عِيرَ قُرَيْشٍ فَأَقَمْنَا بِالسَّاحِلِ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَصَابَنَا جُوعٌ شَدِيدٌ حَتَّى أَكَلْنَا الْخَبَطَ فَسُمِّيَ ذَلِكَ الْجَيْشُ جَيْشَ الْخَبَطِ فَأَلْقَى لَنَا الْبَحْرُ دَابَّةً يُقَالُ لَهَا الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ وَادَّهَنَّا مِنْ وَدَكِهِ حَتَّى ثَابَتْ إِلَيْنَا أَجْسَامُنَا فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ ضِلَعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنَصَبَهُ فَعَمَدَ إِلَى أَطْوَلِ رَجُلٍ مَعَهُ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً ضِلَعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنَصَبَهُ وَأَخَذَ رَجُلًا وَبَعِيرًا فَمَرَّ تَحْتَهُ قَالَ جَابِرٌ وَكَانَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ إِنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ نَهَاهُ وَكَانَ عَمْرٌو يَقُولُ أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ لِأَبِيهِ كُنْتُ فِي الْجَيْشِ فَجَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ قَالَ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ قَالَ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نُهِيتُ.

4361- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri üç yüz süvârî olarak gönderdi. Emirimiz Ebu Ubeyde ibnul-Cerrâh idi. Kureyş kervanını gözetliyorduk. Deniz sahilinde biz yarım ay kaldık. Bizlere şiddetli bir açlık isabet etti. Nihayet habat denilen dikenli ağacın yapraklarını, yemişlerini yedik. İşte bu sebeple bu ordu birliğine Ceyşu'l-Habat ismi verildi. İşte orada deniz bizim için sahile Anber denilen büyük bir balina attı. Artık biz onun etinden yarım ay yedik ve yağı ile yağlandık. Nihayet vücutlarımız ve kuvvetimiz açlıktan önceki hâline geldi. Ebu Ubeyde bu deniz hayvanının kaburga kemiklerinden birini alıp dikti. Beraberinde bulunan en uzun adama yöneldi.

Sufyân ibnu Uyeyne bir defasında: Onun kaburga kemiklerinden birini alıp dikti. Bir adam ve bir deve aldı da o dikili kaburganın altından geçti, şeklinde rivayet etmiştir.

Câbir dedi ki: O açlık günlerinde mücahitler topluluğundan bir adam üç deve kesti. Sonra üç deve daha kesti. Sonra üç deve daha kesti. Sonra Ebu Ubeyde binek develeri azalıyor diye deve kesmeyi yasakladı.

Amr ibnu Dînâr şöyle diyordu: Bize Ebu Salih Zekvân haber verdi ki, Kays ibnu Sa'd, babası Sa'd ibnu Ubâde'ye Medine'ye döndüklerinde şöyle demiştir: Ben o askerlerin içinde idim. Acıktılar. Kes, dedi. Kestim, dedi. Sonra yine acıktılar, yine kes dedi. Yine kestim, dedi. Sonra yine acıktılar; yine kes dedi; ben de kestim, dedi. Sonra acıktılar, kes dedi. Ben kesmekten yasaklandım, dedi.

٤٣٦٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا جَيْشَ الْخَبَطِ وَأُمِّرَ أَبُو عُبَيْدَةَ فَجُعْنَا جُوعًا شَدِيدًا فَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا مَيِّتًا لَمْ نَرَ مِثْلَهُ يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ عَظْمًا مِنْ عِظَامِهِ فَمَرَّ الرَّاكِبُ تَحْتَهُ فَأَخْبَرَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ كُلُوا فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كُلُوا رِزْقًا أَخْرَجَهُ اللَّهُ أَطْعِمُونَا إِنْ كَانَ مَعَكُمْ فَأَتَاهُ بَعْضُهُمْ فَأَكَلَهُ.

4362- Cabir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Ceyşul-Habat savaşına gittik. Başımıza Ebu Ubeyde emîr tayîn edildi. Çok şiddetli bir açlığa düştük. Bu sırada deniz, hiç benzerini görmediğimiz Anber denilen ölü bir balinayı sahile attı. Artık biz onun etinden yarım ay boyunca yedik. Ebu Ubeyde onun kemiklerinden birini tuttu da onun altından bir süvari geçti.

Ebu Zübeyr Muhammed ibnu Müslim el-Mekkî haber verdi. Kendisi Câbir'i şöyle derken işitmiştir: Ebu Ubeyde bize: Bu balinanın etinden yeyin! dedi. Biz de yedik. Medine'ye döndüğümüzde bu büyük balinayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'ın sizin için çıkardığı rızıktan yiyin! Şayet onun etinden yanınızda varsa ondan bize de verin." O orduda bulunanlardan bazıları o balinanın etinden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme verdi. O da onun etinden yedi.

٦٦- بَاب حَجُّ أَبِي بَكْرٍ بِالنَّاسِ فِي سَنَةِ تِسْعٍ

66- Hicretin Dokuzuncu Yılında Ebu Bekir'in İnsanlara Hac Yaptırması Bâbı

٤٣٦٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي أَمَّرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهَا قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ يَوْمَ النَّحْرِ فِي رَهْطٍ يُؤَذِّنُ فِي النَّاسِ لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ.

4363- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir es-Sıddık -Allah ondan razı olsun- Vedâ Haccı'ndan bir sene önce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisini hac emiri tayin buyurduğu haccı sırasında, Ebu Hureyre'yi kurban bayramının birinci günü Minâ'da bir nidâcılar topluluğu içinde insanlara şunları ilân etmeye göndermiştir: "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hac yapmayacak, hiçbir çıplak Kâbe'yi tavaf etmeyecektir."

٤٣٦٤ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ كَامِلَةً بَرَاءَةٌ وَآخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ خَاتِمَةُ سُورَةِ النِّسَاءِ ﴿ يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ﴾.

4364- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kâmil olarak inen en son sûre Berâetun yani Tevbe sûresidir. En son olarak inen âyet de Nisa sûresinin 176. âyetidir: ***«(Ey Muhammed!) Senden fetva istiyorlar. De ki: Allah, kelâle (babası ve çocuğu olmayan kimse) kimse hakkında size fetva veriyor.»*** (Hadisin geçtiği yerler: 4605, 4654, 6744)

٦٧- بَاب وَفْدُ بَنِي تَمِيمٍ

67- Temîm Oğulları Heyeti Bâbı

٤٣٦٥ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي صَخْرَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ الْمَازِنِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى نَفَرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا فَرُئِيَ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ فَجَاءَ نَفَرٌ مِنَ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبِلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ.

4365- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Temim oğullarından bir grup geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Ey Temîm oğulları! Müjdelenin, sevinin!" buyurdu. Onlar:

-Sen bizi müjdeledin. Bize dünyalık mal olarak da bir şeyler ver, dediler. Onların bu isteğine binaen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzü değişti. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına Yemen ehli olan Eşari kabilesi geldi. Allah Rasûlü (s.a.v.) onlara:

-Ey Yemen ehli! Temîm oğullarının kabul etmedikleri ve kabul ettiğinizde cennete gireceğiniz müjdeyi kabul edin!" buyurdu. Onlar da:

-Kabul ettik ey Allah'ın Rasûlü! dediler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3190)

٦٨- بَاب

68- Bâb

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ غَزْوَةُ عُيَيْنَةَ بْنِ حِصْنِ بْنِ حُذَيْفَةَ بْنِ بَدْرٍ بَنِي الْعَنْبَرِ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ بَعَثَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَأَغَارَ وَأَصَابَ مِنْهُمْ نَاسًا وَسَبَى مِنْهُمْ نِسَاءً.

İbnu İshâk şöyle dedi: Uyeyne ibnu Hisn ibnu Huzeyfe ibnu Bedr'in Temîm oğullarından olan Anber oğullarına yaptığı savaşta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uyeyne'yi Temîm oğulları üzerine gönderdi. Uyeyne ve askerleri onlara baskın düzenledi ve onlardan bir çoğunu öldürdü ve onlardan birçok kadın esir aldı.[185]

185 Temîm oğulları, Huzâa kabilesinden birtakım insanlara baskın yaptılar. Bunun akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Uyeyne ibnu Hısn'ı, içlerinde Ensarı ve Muhaciri bulunmayan elli kişilik bir seriyyenin başında Temîm oğulları üzerine gönderdi. Uyeyne onlardan on bir erkek, on bir kadın ve otuz çocuk esir alıp geldi, işte bu sebeple Temîm oğulları başkanları Medine'ye geldiler.

٤٣٦٦ - حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَا أَزَالُ أُحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ بَعْدَ ثَلَاثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهَا فِيهِمْ هُمْ أَشَدُّ أُمَّتِي عَلَى الدَّجَّالِ وَكَانَتْ فِيهِمْ سَبِيَّةٌ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَجَاءَتْ صَدَقَاتُهُمْ فَقَالَ هَذِهِ صَدَقَاتُ قَوْمٍ أَوْ قَوْمِي.

4366- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benû Temîm kabilesi hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den şu üç sözü söylerken işittiğim zamandan beri, Temîm oğulları kabilesini sevmekte devam ediyorum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyururken işittim:

-"Temîm oğulları ümmetimin Deccâl'a karşı en şiddetli olanlarıdır."

Temîm oğullarının zekât malları gelmişti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-Bu mallar kavmimizin sadakalarıdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği yer: 2543)

٤٣٦٧ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُ قَدِمَ رَكْبٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَمِّرْ الْقَعْقَاعَ بْنَ مَعْبَدِ بْنِ زُرَارَةَ قَالَ عُمَرُ بَلْ أَمِّرْ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا أَرَدْتَ إِلَّا خِلَافِي قَالَ عُمَرُ مَا أَرَدْتُ خِلَافَكَ فَتَمَارَيَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَنَزَلَ فِي ذَلِكَ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا ﴾ حَتَّى انْقَضَتْ.

4367- Abdullah ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına Temîm oğullarından atlı bir birlik geldi. Ebu Bekir dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bunlara emir olarak Ka'ka' ibnu Ma'bed ibnu Zurâre'yi tayin et!

Ebu Bekir'in bu sözüne karşı Ömer: Bilâkis, emir olarak Ekra' ibnu Hâbis'i tayin et, dedi. Ebu Bekir, Ömer'e: Sen bu sözünle ancak bana muhalefet etmek istedin, dedi. Ömer: Hayır ben sana muhalefet etmek is-

temedim! dedi. Birbirleriyle çekişerek seslerini yükselttiler. Bu sebebe binaen Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«Ey îman edenler! Allah'ın ve Rasûlünün önüne geçmeyin. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, her şeyi hakkıyla işitendir; hakkıyla bilendir. Ey îman edenler! Seslerinizi Peygamberin sesi üzerine yükseltmeyin. Farkına varmadan amellerinizin boşa gitmemesi için, birbirinize karşı bağırarak konuştuğunuz gibi, Peygambere karşı da bağırarak konuşmayın.» (Hucurât: 1-2) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4845, 4847, 7302)

٦٩- بَاب وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ

69- Abdul-Kays Heyeti Bâbı

٤٣٦٨- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ لِي جَرَّةً يُنْتَبَذُ لِي نَبِيذٌ فَأَشْرَبُهُ حُلْوًا فِي جَرٍّ إِنْ أَكْثَرْتُ مِنْهُ فَجَالَسْتُ الْقَوْمَ فَأَطَلْتُ الْجُلُوسَ خَشِيتُ أَنْ أَفْتَضِحَ فَقَالَ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ غَيْرَ خَزَايَا وَلَا النَّدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ الْمُشْرِكِينَ مِنْ مُضَرَ وَإِنَّا لَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي أَشْهُرِ الْحُرُمِ حَدِّثْنَا بِجُمَلٍ مِنْ الْأَمْرِ إِنْ عَمِلْنَا بِهِ دَخَلْنَا الْجَنَّةَ وَنَدْعُو بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ هَلْ تَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا مِنْ الْمَغَانِمِ الْخُمُسَ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ مَا انْتُبِذَ فِي الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ.

4368- Ebu Cemre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Abbas'a: -Allah ondan ve babasından razı olsun- Benim içinde nebîz içkisi yapılan bir testim var ki, ben ondan nebîz içiyorum. Eğer ondan içmeyi çoğaltır ve bir toplulukla oturup, oturmayı da uzatırsam, sarhoşların hâli gibi kusurlu olmamdan endişe ediyorum, dedim.

İbnu Abbas şöyle dedi: Abdul-kays heyeti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Merhaba hoş geldiniz ey kavim! Allah sizleri utandırmasın, pişman etmesin." Dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sana haram olan ayın dışında gelemiyoruz. Seninle bizim aramızda Mudar kâfirlerinden oluşan bir topluluk vardır. Bize hakla batılı birbirinden ayıran emirler emret ki geri de kalanlara onlara haber verelim ve o emirler sebebiyle cennete girelim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme içeceklerden de sordular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara dört şeyi emredip dört şeyden de yasakladı. Onlara yalnızca Allah'a iman etmeyi emredip dedi ki:

-"Yalnızca Allah'a iman etmek nedir bilir misiniz?" Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâhın olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet, namaz kılmak, zekât vermek, Ramazan orucunu tutmak ve ganimetten beşte birini vermektir. Sizleri dört şeyden de yasaklarım: Bunlar hantem, dubba', nakir ve muzeffet denilen kaplarda yapılan içkilerdir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 53)

٤٣٦٩ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا هَذَا الْحَيُّ مِنْ رَبِيعَةَ وَقَدْ حَالَتْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ فَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي شَهْرٍ حَرَامٍ فَمُرْنَا بِأَشْيَاءَ نَأْخُذُ بِهَا وَنَدْعُو إِلَيْهَا مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقَدَ وَاحِدَةً وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا لِلَّهِ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ.

4369- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdul-Kays heyeti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sana haram olan ayın dışında gelemiyoruz. Seninle bizim aramızda Mudar kâfirlerinden oluşan bir topluluk vardır. Bize hakla batılı birbirinden ayıran emirler emret ki geri de kalanlara onlara haber verelim ve o emirler sebebiyle cennete girelim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizlere dört şeyi emreder, dört şeyi de yasaklarım: Allah'a imanı,

Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâhın olmadığına şehadeti, namaz kılmayı, zekât vermeyi ve ganimetlerin beşte birini Allah için vermenizi emrederim. Dubba', Nakîr, Hantem ve Muzeffet adlı kaplarda yapılan içkilerden de yasaklarım."

İÇİNDEKİLER (6. CİLT)

Kitâbul Menakib - devamı 5
26- Yüce Allah'ın (Bakara; 146) Kavli Babı 5
27- Mekke'deki Müşriklerin Allah Rasûlü'nden Bir Mucize İstemeleri ve Allah Rasûlü'nün de Onlara Ayın İkiye Bölünmesini Göstermesi Bâbı 6
28- Bâb 7

62- ALLAH RASÛLÜ'NÜN SAHABELERİNİN FAZİLETLERİ KİTABI

1- Allah Rasûlü'nün Sahabelerinin Faziletleri Bâbı 13
2- Muhacirlerin Menkıbelerî ve Üstünlükleri Bâbı 17
3- Allah Rasûlü'nün *"Ebu Bekir'in kapısından başka Mescid'e açılan diğer kapıları kapatın"* Sözü Bâbı 21
4- Allah Rasûlünden Sonra Ebu Bekir'in Fazileti Bâbı 23
5- Allah Rasûlü'nün *"Şayet bir dost edinecek olsaydım..."* Sözü Bâbı 23
6- Ömer ibnul-Hattâb Ebu Hafs el-Kureşi el-Adevi'nin Menkıbeleri Bâbı 42
7- Osman ibnu Affan, Ebi Amr el-Kureşi'nin Menkibeleri Bâbı 53
8- Osman ibnu Affan'a Halifeliğine İttifak Edilmesi ve Ömer ibnul-Hattâb'ın Öldürülmesi Bâbı 60
9- Ali ibnu Ebi Talib el-Kuraşi el-Haşimi Ebul-Hasen'in Menkıbeleri 68
10- Cafer ibnu Ebî Tâlib el-Hâşimî'nin Menkibeleri Bâbı 74
11- Abbas ibnu Abdulmuttalib'in Zikri Bâbı 75
12- Allah Rasûlü'nün Akrabalarının Menkıbeleri ve Allah Rasûlü'nün Kızı Fâtıma'nın Menkıbesi Bâbı 76
13- Zübeyr İbnu Avvâm'ın Menkıbeleri Bâbı 79
14- Talha İbnu Ubeydullah'ın Zikri Bâbı 83
15- Sa'd İbnu Ebî Vakkas ez-Zuhri'nin Menkıbeleri Bâbı 83
16- Allah Rasûlü'nün Kadın Tarafından Akrabalarının Zikri Bâbı 85
17 - Allah Rasûlü'nün Âzâldı Kölesi Zeyd İbnu Hârîse'nin Menkıbeleri 87
18- Usâme İbnu Zeyd'in Zikri Bâbı 88
19- Ömer İbnul-Hattâb'ın Oğlu Abdullah'ın Menkıbeleri Bâbı 91
20- Ammâr ve Huzeyfe'nin Menkıbeleri Bâbı 93
21- Ebu Ubeyde İbnul-Cerrâh'ın Menkıbeleri Bâbı 96
22- Hasan ve Hüseyin'in Menkıbeleri Bâbı 96
23- Ebu Bekir'in Azaldı Kölesi Bilâl ibnu Rebâh'ın Menkıbeleri Bâbı 100
24- Abdullah İbnu Abbas'ın Zikri Bâbı 101
25- Hâlid İbnul-Velîd'in Menkıbeleri Bâbı 102

26- Ebu Huzeyfe'nin Âzâldı Kölesi Sâlim'in Menkıbeleri Bâbı 102
27- Abdullah İbnu Mesud'un Menkıbeleri Bâbı 104
28-Muâviye İbnu Ebî Sufyân'ın Zikri Bâbı 108
29- Fâtıma'nın Menkıbeleri Bâbı 109
30- Âişe'nin Fazileti Bâbı 110

63- ENSAR'IN MENKIBELERİ KİTÂBI

1- Ensar'ın Menkıbeleri Bâbı 117
2- Allah Rasûlü'nün: *"Şayet Hicret Olmasaydı, Muhakkak Ben Ensar'dan Biri Olurdum"* Sözü Bâbı 120
3- Allah Rasûlü'nün Muhâcirlerle Ensâr Arasında Kardeşlik Kurması 121
4- Ensâr'ı Sevmek İmândandır. Bâbı 124
5- Allah Rasûlü'nün Ensâr'a: *"İnsanlar içinde en çok sevdiğim sizlersiniz"* Sözü Bâbı 125
6- Ensâr'a Tâbi Olanlar Bâbı 126
7- Ensâr'ın Evlerinin Fazileti Bâbı 127
8- Allah Rasûlü'nün Ensâr'a: *"Havuz Başında Bana Kavuşuncaya Kadar Sabredin"* Sözü Bâbı 129
9- Allah Rasûlü'nün: *"Ensâr ve Muhâcirler'i Islah Et"* Duası Bâbı 131
10- Allah Teâlâ'nın *«Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerinden önce tutarlar»* Kavli Bâbı 132
11- Allah Rasûlü'nün: *"Ensâr'ın İyiliklerini Kabul Edin, Kötülüklerinden ise Vazgeçin"* Sözü Bâbı 134
12- Sa'd İbnu Muâz'ın Menkıbeleri Bâbı 136
13- Useyd ibnu Hudayr ve Abbâd ibnu Bişr'in Menkıbeleri Bâbı 138
14- Muâz İbnu Cebel'in Menkıbeleri Bâbı 140
15- Sa'd ibnu Ubâde'nin Menkıbesi Bâbı 141
16- Ubey İbnu Ka'b'ın Menkıbeleri Bâbı 142
17- Zeyd İbnu Sâbit'in Menkıbeleri Bâbı 143
18- Ebu Talha'nın Menkıbeleri Bâbı 144
19- Abdullah İbnu Selâm'ın Menkıbeleri Bâbı 146
20- Allah Rasûlü'nün Hatîce İle Evlenmesi Ve Hatice'nin Fazileti Bâbı 149
21- Cerîr İbnu Abdullah El-Becelî'nin Zikri Bâbı 154
22- Huzeyfe İbnul-Yemân El-Absî'nin Zikri Bâbı 155
23- Utbe İbnu Rabîa'nın Kızı Hind'in Zikri Bâbı 156
24- Zeyd İbnu Amr İbnu Nufeyl'in Hadîsi Bâbı 157
25- Kâbe'nin İnşa Edilmesi Bâbı 161
26- Cahiliyet Günleri Bâbı 162
27- Câhiliye Devrinde, Cinayetin Yapıldığı ya da Yapılmadığına Dair Yapılan Yemin Bâbı 170
28- Allah Rasûlü'nün Peygamber Olarak Gönderilmesi Bâbı 175
29- Allah Rasûlü'nün Ve Sahabelerinin Mekke'de İken Müşriklerden

Gördükleri İşkence ve Eziyetler Bâbı 176
30- Ebu Bekir Es-Sıddîk'ın Müslüman Oluşu Bâbı 180
31- Sa'd İbnu Ebî Vakkas'ın Müslüman Oluşu Bâbı 181
32- Cin Taifesinin Zikri Bâbı 181
33- Ebu Zer El-Gifârî'nin Müslüman Oluşu Bâbı 183
34- Saîd İbnu Zeyd'in Müslüman Oluşu Bâbı 187
35- Ömer İbnul-Hattâb'ın Müslüman Oluşu Bâbı 188
36- Ay'ın İkiye Bölünmesi Bâbı 192
37- Habeşistan'a Hicret Bâbı 194
38- Necâşî'nin Ölümü Bâbı 201
39- Müşriklerinin Allah Rasûlü Aleyhine Küfür Üzere Antlaşma Yapmaları Bâbı 202
40- Ebu Tâlib'in Kıssası Bâbı 203
41- İsrâ Hadîsi Ve Allah Azze ve Celle'nin (İsra: 1) Kavli Bâbı 205
42- Mirâc Bâbı 206
43- Allah Rasûlü Mekke'de İken Ensar'ın O'nun Yanına Gelmeleri ve Akabe Beyatı Bâbı 213
44- Allah Rasûlü'nün Âişe ile Evlenmesi, Âişe'nin Hicret'ten Sonra Medine'ye Gelmesi ve Allah Rasûlü Medine'de İken Âişe ile Güvey Odasına Girmesi Bâbı 216
45- Allah Rasûlü ve Ashabının Medine'ye Hicret Etmeleri Babı 218
46- Allah Rasûlü ve Ashabının Medine'ye Gelişleri Bâbı 251
47- Mekke'den Medine'ye Hicret Eden Bir Muhacirin, Mekke'nin Fethinden Önce Hac veya Umre yaparken Mekke'de Kalmasının Hükmü Bâbı 258
48- Tarih Bâbı, Sahabeler İslâm Târihinin Başlangıcını Hangi Olayla Başlattılar 259
49- Allah Rasûlü'nün: *"Allahım! Ashabımın Hicretini Tamamla!"* Sözü ve Mekke'de Ölenler İçin Acı Duyup Üzülmesi Bâbı 260
50- Allah Rasûlü Ensar ve Muhacirler Arasındaki Kardeşliği Nasıl Kurdu? 261
51- Bâb 263
52- Allah Rasûlü Medine'ye Geldiği Zaman Yahudilerin O'nun Yanına Gelmeleri Bâbı 266
53- Selmân El-Fârisî'nin Müslüman Oluşu Bâbı 269

64- ALLAH RASÛLÜ'NÜN SAVAŞLARI KİTABI

1- Uşeyra veya Useyra Savaşı Bâbı 273
2- Allah Rasûlü'nün Bedir Savaşından Önce Bedir Savaşında Öldürülecek Olan Kimseleri Söylemesi Bâbı 274
3- Bedir Savaşı Kıssası Bâbı 276
4- Allah Teâlâ'nın (Enfal 9-13) Kavli Bâbı 279

5- Bâb 281
6- Allah Rasûlü ile Beraber Bedir Savaşına Katılan Sahabelerin Sayısı 281
7- Allah Rasûlü'nün Kureyş Kâfirlerinden Şeybe İbnu Rabîa, Utbe ve Ebu Cehil İbnu Hişâm'a Beddua Etmesi ve Bunların Helak Olmaları Bâbı 283
8- Ebu Cehil'in Öldürülmesi Bâbı 284
9- Bedir Savaşına Katılanların Fazileti Bâbı 294
10- Bâb 296
11- Meleklerin, Müslümanlarla Birlikte Bedir Savaşına Katılmaları 304
12- Bâb 306
13- Ebu Abdullah Buhârî'nin El-Câmi'u's-Sahîh Kitabında Bedir Savaşına Katılanların İsimlerinin Verilmesi Bâbı 323
14- Nadîr Oğulları Hadîsi ve Allah Rasûlü'nün Onlardan Yardım İstemesi Onların da Allah Rasûlü'ne Suikast Düzenlemek İstemeleri Bâbı 325
15- Ka'b İbnu Eşref'in Öldürülmesi Bâbı 335
16- Ebu Râfi' Abdullah İbnu Ebil-Hukayk'ın Öldürülmesi Bâbı 338
17- Uhud Savaşı Bâbı 344
18- Allah Azze ve Celle'nin (Âli-İmran; 122) Kavli Bâbı 355
19- Yüce Allah'ın (Âli-İmran; 155) Kavli Bâbı 363
20- Allah Azze ve Celle'nin (Âli-İmran: 153) Kavli Bâbı 365
21- Allah Azze ve Celle'nin (Âli-İmran: 154) Kavli Bâbı 366
Bâb (Âli-İmran: 128) Kavli 367
22- Ümmü Selît'in Zikri Bâbı 368
23- Hamza İbnu Abdulmuttalib'in Öldürülmesi Bâbı 369
24- Uhud Savaşında Allah Rasûlü'nün Aldığı Yaralar Bâbı 373
25- Allah Azze ve Celle'nin *"Allah'ın ve Peygamberin davetine icabet edenler"* (Âli imran: 172) Âyeti Bâbı 375
26- Uhud Savaşında Müslümanlardan Öldürülenler Bâbı 375
27- Allah Rasûlü'nün *"Uhud bizi sever, biz de onu severiz"* Sözü Bâbı 378
28- Recî', Ri'l ve Zekvân Savaşları, Maûne Kuyusu Savaşı, Adal ve Kâre Kabileleri Hadîsi, Âsim İbnu Sabit Hadîsi, Hubeyb Ve Arkadaşları Hadîsi Bâbı 380
29- Hendek Savaşı Bâbı 392
30- Allah Rasûlü'nün Hendek Savaşından Sonra Dönmesi ve Kurayza Oğulları'na Gidip Onları Kuşatma Altına Alması Bâbı 406
31- Zâtur-Rıka' Savaşı Bâbı 414
32- Huzâa Kabilesinden Bir Soy Olan Mustalik Oğulları Savaşı, Bu ise Mureysi' Savaşıdır Bâbı 422
33- Enmâr Savaşı Bâbı 425
34- İfk Hadîsesi Bâbı 425
35- Hudeybiye Savaşı ve Allah Azze ve Celle'nin (Fetih: 18) Kavli Bâbı 442
36- Ukl Ve Urayne Kabileleri Kıssası Bâbı 465

37- Zâtul-Kared Savaşı Bâbı 468
38- Hayber Gazvesi Bâbı 469
39- Hayberin Fethinden Sonra Allah Rasûlü'nün Meyvelerin Artması İçin Bir Kişiyi Görevlendirmesi Bâbı 503
40- Allah Rasûlü'nün Hayber Ehline Muamelesi Bâbı 504
41- Hayber'de İken Allah Rasûlü İçin İçine Zehir Katılmış Koyun Bâbı 505
42- Zeyd İbnu Harise Savaşı Bâbı 505
43- Kaza Umresi Bâbı 508
44- Şâm'da Meydana Gelen Mûte Savaşı Bâbı 515
45- Allah Rasûlü'nün Usame ibnu Zeyd'i Cuheyne Kabilesinden Hurakalar'a Göndermesi Bâbı 520
46- Mekke'nin Fethi ve Hâtib İbnu Ebî Beltaa'nın Allah Rasûlü'nün Geleceğini Mekkeli Müşriklere Bildirmek İçin Gönderdiği Mektup 523
47- Mekke'nin Fethi Ramazan Ayında Olmuştur Bâbı 526
48- Allah Rasûlü Fetih Günü Sancağı Nereye Dikti? 529
49- Allah Rasûlü Mekke'nin Fethi Günü Mekke'ye En Yüksek Yerinden Girmesi Bâbı 535
50- Mekke Fethi Günü Allah Rasûlü'nün Konakladığı Yer Bâbı 536
51- Bâb 537
52- Allah Rasûlü'nün Fetih Zamanı Mekke'de İkâmeti Bâbı 540
53- Bâb 545
54- Allah Teâlâ'nın (Tevbe: 25-27) Kavli Bâbı 553
55- Evtâs Savaşı Bâbı 562
56- Tâif Savaşı Bâbı 564
57- Necd Tarafına Gönderilen Seriyye Bâbı 577
58- Allah Rasûlü'nün Hâlid İbnul-Velîdi Cezîme Oğullarına Göndermesi 577
59- Ensâr Seriyyesi de Denilen Abdullah İbnu Huzâfe Sehmî ve Alkame İbnu Mucezziz Mudlicî Seriyyesi Bâbı 578
60- Allah Rasûlü'nün Ebu Musa El-Eş'arî ve Muâz İbnu Cebel'i Vedâ Haccı'ndan Önce Yemen'e Göndermesi Bâbı 579
61- Allah Rasûlü'nün, Alî İbnu Ebî Tâlib ve Hâlid İbnul-Velîd'in Veda Haccından Önce Yemen'e Göndermesi Bâbı 584
62- Zu'l-Halasa Gazvesi 588
63- Lahm ve Cuzâm Kabilelerine Karşı Yapılan Zâtus-Selâsil Savaşı 591
64- Cerîr İbnu Abdullah'ın Yemen'e Gitmesi Bâbı 592
65- Sîful-Bahr Savaşı Bâbı 593
66- Hicretin 9. Yılında Ebu Bekir'in İnsanlara Hac Yaptırması Bâbı 597
67- Temîm Oğulları Heyeti Bâbı 597
68- Bâb 598
69- Abdul-Kays Heyeti Bâbı 600

İÇİNDEKİLER 603